

מהמורשת המוסלמית

אָנְ-נְנֵי יחיא בן שרף

גינות הצדיקים

מדברי אדון השליחים

(אוסף נבחר ממסורותיו של הנביא מֶחֱמַד, עֲלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם)

תרגם מערבית

חוג'יראת מוסא

בְּשֵׁם אֱלֹהִים אָךְ-רַחֲמָאן (הַרְחֵמֵנוּ) אָךְ-רַחִים (הַרְחִימוּ)
”וּמָה שֶׁנִּתֵּן לָכֶם הַשְּׁלִיחַ (הַכֹּסֵף, הַתּוֹרוֹת וְהַהֲנָחִיּוֹת),
קָחוּ אוֹתוֹ וּמָה שֶׁאַסֵּר עֲלֵיכֶם הִישָׁמְעוּ (לְאִיסוּרוֹ).
וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהִים”

אָנְ-נְוֵי יַחִיא בֶן שֶׁרָף

גִּיּוֹת הַצַּדִּיקִים

מִדְּבַרֵי אֲדוֹן הַשְּׁלִיחִים

(אוֹסֵף נִבְחָר מִמְסוֹרוֹתָיו שֶׁל הַנְּבִיא מְחַמֵּד, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם)

תְּרַגֵּם מֵעֵרֶבִית

חֹג'רֵאת מוֹסֵא

דֹּאר אֶס-סֵלֵאם

הַמֵּרְכֵז לְהַכְרַת הָאֶסֵלֵאם

2022

אָנ-גוֹי יחיא בן שרף

גינות הצדיקים

מדברי אדון השליחים

(אוסף נבחר ממסורתיו של הנביא מִחֲמַד, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם)

©

הזכויות שמורות

דאר אס-סלאם

המרכז להכרת האסלאם

כפר קרע

ISBN 978-965-90083-2-2

9 789659 008322

מסת"ב 2-2-978 965 90083-2-2 ISBN

נדפס בישראל

פוטוליין דיגיטל בע"מ.

תל-אביב

מרכז דאר אס-סלאם

קבוצת דאר אס-סאלאם

- קבוצת משכילים, מוסלמים, לא מפלגתיים, בני המיעוט הערבי, שמעריכים את דת האסלאם ודואגים ליישם את שליחותה להשכנת שלום, רחמים ושוויון בין העמים.
- מאמינים שהכרת האחר, כבודו והיחס הטוב אליו הינם מצווה אלוהית.
- מאמינים שדו שיח תרבותי המבוסס על כבוד הדדי יכול לגשר בין בני האדם השונים.
- מאמינים שהכרת האסלאם האמתי מעלה את רמת הביטחון האישי והקבוצתי באזור, מביאה לחיי שלום, שלווה ומשפרת את היחסים החברתיים בין העמים השונים.

המניעים להקמת המרכז

- הצורך החברתי להכרת האסלאם בצורה מעמיקה וישרה.
- דלות הידע בין היהודים והנוצרים באזור על דת האסלאם.
- משאב הידע על האסלאם הוא התקשורת עקב מחסור בספרות כתובה בעברית.
- תגובה לאסלאמופוביה הקיימת בציבור המודרני.
- מצווה אלוהית לאפשר לציבור הרחב להכיר את עיקרי האסלאם האמתי.
- מצווה אלוהית היא גם לטייב את היחסים עם השכנים.

המטרות

- להוות מקור מידע אמתי ואותנטי על האסלאם.
- למצוא את האנושי והמשותף בין התרבויות השונות ולהדגיש אותו בחיי היומיום.

- חינוך לכבוד הדדי בין בני התרבויות השונות.
- לטייב יחסי שכנות עם הנוצרים והיהודים.
- לקדם ביטחון אישי וקבוצתי.

החזון העתידי של דאר אס-סלאם

- בני העמים השונים באזור יחיו בשלום ביניהם, כבוד הדדי, שותפות ושוויון.
- אנשים יכירו את האסלאם כדת ואת המוסלמים כבעלי דת מונותאיסטית וכבני אדם וכשכנים שוחרי שלום.
- להכיר את המסר והשליחות האסלאמית הנכונה המתבססת על הקוראן והסונה לאנושות.

דאר אס-סלאם: רח' נדאא' אל-חאק 12; כפר קרע, 3007500

אודות הספר

(כבר רבות נכתב אודות הספר. השורות הבאות הן תמצית מה שנכתב, מבלי לציין את המקורות בגלל הדמיון הרב מאוד ביניהם).

- הספר הוא אוסף של חדיתי'ם נבואיים שנבחרו מתוך ספרי החדית' החשובים ביותר. מחבר הספר התחייב להזכיר בו רק את החדית'ים המהימנים שמוסכם עליהם, כי הם נמסרו על ידי אל-בוכארי ומוסלם (מחברי שני קבצי החדית'ים הגדולים והמהימנים באסלאם).
- ספר זה נחשב לחשוב ביותר בקרב החוקרים, והוא מומלץ ללימוד במוסדות החינוך, במרכזי הטפה לדת האסלאם, במרכזי החינוך וההוראה המוסלמיים ובמכוני חינוך והוראה אסלאמיים.
- הספר נועד לטפח את האישיות המוסלמית ולברר את משמעויות האדיקות, יראת אלוהים, הרצון, הציות והכניעה הנדרשים מהמאמין.
- לספר יש הסברים רבים, כולל: "מורה דרך למצליחים" מאת מוחמד עאלן אש-שאפעי. ו"הסבר גינות הצדיקים" מאת מוחמד אליאס אל-בארה בנכווי.
- הספר כולל ערכי מוסר, דרכי התנהגות, נימוסים בתחומים שונים מחיי יומיום של הנביא, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, חבריו ואלה שבאו אחריהם.

חשיבות הספר

(מנקודת מבטו של המתרגם, בהסתמך על המקורות התיאורטיים)

- ספר זה מתאים לקורא הפשוט, לאליטה של המשכילים ומבקשי הידע ובעיקר לחוקרים.
- הספר הוא חיבור מקיף, המהווה ביטוי לחדית'ים הנבואיים שנבחרו מספרי החדית' המרכזיים והחשובים ביותר ושנקבע כי תנאי בחירתם הם היותם נכונים (על פי קריטריונים של מוסרי החדית'ים הדגולים באסלאם).
- הספר מכיל חדית'ים שהם ביטוי מציאותי לחייו של הנביא מֶחְמַד, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. החדית'ים האלה נבחרו, הוסברו והועברו לקוראים כדי לעודד אותם על חיקויו של הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, במוסר שלו, באורח חייו ובטקסי הפולחן.
- המחבר התכוון להבליט את האינטרס של חברי שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שביקשו לחקות אותו בדבריו, מעשיו והתנהגויותיו והיו נכונים למסור דברים מפיו.
- הספר מחולק ל- 20 חלקים, שכוללים בתוכם 372 פרקים ללא הקדמות, ו- 1896 טקסטים של חדית'ים בלי שלשלות מסירה.
- המחבר אימץ את גישתו של אל-בוכארי לציין קודם את פסוקי הקוראן, ואחר כך את החדית'ים.
- הוא מסתמך על אוספי החדית'ים הידועים והמפורסמים ובמיוחד, כאמור, על אוספי אל-בוכארי ומוסלם.
- החדית'ים בספר מהווים מעין תמצית לחדית'ים העוסקים בסגולות, מוסר, ציות וכניעה לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, לצד קבלת האיסורים בדת.

השיבות התרגום

- לספק מקורות בבליוגרפיים על האסלאם בשפה העברית לדוברי עברית, ובמיוחד המקורות הדתיים: הראשוניים והמשניים.
- הנגשת יסודות האמונה הבסיסיים, הוראות האסלאם והנחיותיו למוסלמים החדשים ששפת הדיבור שלהם עברית.
- השגת ראשון יעדי מרכז דאר אס-סלאם להכרת האסלאם בהקמת הספרייה האסלאמית העברית הראשונה בעולם.
- להציג ולהבהיר את החומר ההלכתי: מצוות דת, פסיקות הלכה, גבולות דתיים, זכויות וחובות, עבודות, התנהגויות ונימוסים מוסלמיים, בפני המוסלמים דוברי עברית.

על מחבר הספר

- האימאם יחיא בן שרף אָן-נְוַי, מכפר נְוַא באזור "חוארן", בסוריה.
- נולד בשנת 1233 לס"ה ומת בשנת 1277 לס"ה ונקבר בכפרו.
- אביו שלח אותו ללמוד מפי השייח'ים בכפרו, ובגיל תשע עשרה עבר לדמשק כדי ללמוד הלכה.
- במשך 15 שנה חיבר כחמישים ספרים בנושא הלכה, משפט מוסלמי ולימודי חדית'.
- אחד מכתביו הגדולים, החשובים והמשפיעים ביותר על חכמי דת וחוקרי הלכה, הוא הספר "הסבר האוסף הנכון של האימאם מוסלם", וגם "האוסף - הסבר של ספר במהדורה מקוצרת "אל-מהודב" ל"אש-שיראזי", שלא הושלם, ולמרות זאת נחשב לאנציקלופדיה של המשפט השאפעי וההלכה האסלאמית, ו"הסבר-ארבעים החדית'ים של אָן-נְוַי", והספר שבידינו, "גינות הצדיקים".

הקדמה של המחבר, שאלהים ירחם עליי

השבח לאלוהים האחד, הכל יכול, אל-עזיז (העוזו), אל-ע'פור (המוחל), המתאם בין הלילה לבין היום, והמהווה תזכורת לבעלי הלבבות והראיות, ותובנה לבעלי המוחות שממהרים ללמוד לקחים. (אלוהים) העיר את אלה מברואיו שאותם בחר לעצמו וגרם להם להסתגף בעולם הזה, להתעסק בהשגחתו, להתמיד בחשיבה עליו, לדאוג להפקת לקחים, ולהזכיר (את שמו). (אלוהים) הינחה אותם להיכנע ולציית לו, להתכונן ליום הדין, להיזהר מכעסו וממה שמוביל לגיהנום, ולשמור על כל זה למרות השינויים במצבים, בנסיבות ובזמנים.

אני משבח אותו בשבח חזק, טהור, מקיף ומושלם.

אני מעיד שאין אלוה מלבד אלוהים אל-בר (הצדיק), אל-כרים (הנדיב), אר-ראא'וף (הרחמאן), אר-רחים (הרחום), ואני מעיד כי מְחַמֵּד, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הוא עבדו ושליחו, אהובו וחברו, המדריך לדרך הישר, והקורא לדת ישרה. כמוהו בורכו גם שאר הנביאים, משפחותיהם ושאר הצדיקים.

בראשית דבריי אומר:

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ולא בראתי את הג'ן ואת בני אנוש אלא כדי שיעבדו אותי * אני לא רוצה מהם פרנסה ולא רוצה שיאכילו אותי."

זוהי הצהרה האומרת כי בני אדם נבראו לעבודת אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, ולכן חובתם לדאוג למה שהם נבראו למענו. עליהם להתרחק מהעולם הזה על ידי סגפנות, כי העולם הזה הוא בר חלוף, הוא מעין סירה שמעבירה אותנו מצד לצד ולא משכן קבוע שבו גרים בשמחה, מקום שממהרים לצאת ממנו ושאינו מקום נצחי. לכן אנשים הערים מאנשי העולם הזה שהם עבדי אלוהים והאנשים השפויים הם הסגפנים.

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אמנם משל החיים בעולם הזה כמו מים

1. הקוראן, 51: 56.

שהורדנו מן השמים, והצמיחו צמחי הארץ אשר אוכלים בני האדם והמקנה. וכאשר הארץ התקשטה והתייפתה וחשבו שוכניה שהם יכולים להפיק תועלת ממנה הובא צווינו בלילה או ביום והשמדנו אותה כאילו מעולם לא צמח בה צמח. כך נבהיר את האותות לאנשים למען יחשבו.¹ והפסוקים במובן הזה רבים. המשורר היטיב לומר: "לאֱלוֹהִים יֵשׁ עֲבָדִים נְבוֹנִים שֶׁהִסְתַּלְקוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וְחָשְׁשׁוּ מִפִּיתוּיָם. הֵם הִסְתַּכְּלוּ עַל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכִשְׁנוּדַע לָהֶם שֶׁאֵינּוּ בֵּית לָאָדָם חַי, הֵם הִפְכוּ אוֹתוֹ לְמַפְלֵט וְנִיצְלוּ אֶת הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁעָשׂוּ שֶׁמֶסְפִּינוֹת (שִׁיּוּבִילוֹ אוֹתָם לִיבִשָׁה).

אם מצבו (של העולם הזה) הוא כמו שתיארתי אותו, ואם מצבנו ומה שנבראנו למענו הוא מה שהקדמתי לומר, חובתו של כל עבד להתנהג כמנהג הטובים, בעלי השכל והראיה, ויתכונן למה שהצבעתי עליו, ויתחשב במה שהזהרתי ממנו. הדרך הנכונה ביותר להגיע לכך, והשביל הישר ביותר ללכת עליו הוא: להתחנך בדרך שלפיה הנחה אותנו הנביא שלנו, אדון הראשונים והאחרונים, הטוב בקודמים ובאחרונים, עָלְיוֹ וְעַל כָּל הַנְּבִיאִים הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אֱלוֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אָמַר: "וְשִׁתְּפוּ פְעוּלָה בֵּינֵיכֶם לַעֲשִׂיית מַעֲשִׂים טוֹבִים וְלִירֵאת אֱלוֹהִים."² וגם נמסר מפי שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שאמר: "אלוהים יעזור לעבדו כל עוד שהוא עוזר לאחיו."³ וכן הוא אמר: "מי שמנחה למעשה טוב, יהיה לו שכר כמו זה שביצע את המעשה,"⁴ וכן הוא אמר: "מי שמנחה את אָחִיו, יזכה בשכר כמו שכרם של ההולכים בעקבותיו, ואין הדבר מפחית משכרם כלום."⁵ והוא גם אמר לעלי, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנִי: "בחי אלוהים, כי אלוהים ינחה על ידך איש אחד ויהיה לך טוב יותר מאשר כל החסד שבעולם."⁶

1. הקוראן, 10: 24.

2. הקוראן, 5: 2.

3. אנ-ניסאבורי, מוסלם. האוסף הנכון של מוסלם. בירות: הספרים המדעיים, 2018. פרק 4, עמ' 2074, מס': 2699.

4. אנ-ניסאבורי. שם. פרק 3, עמ' 1506, מס': 1892.

5. אנ-ניסאבורי. שם. פרק 4, עמ' 2060, מס': 2647.

6. אל-בוכארי, מוחמד. האוסף הנכון של אל-בוכארי. בירות: ה"ס אבן כת'יר, 2018. פרק 7, עמ' 70, מס': 3701.

ראיתי לנכון לאסוף תקציר של החדית'ים המהימנים, שיהיו נתיב לאלה שמחפשים את העולם הבא, ושיעזרו להם להשיג את נימוסיהם הפנימיים והחיצוניים, שישלבו עידוד והפחדה, ויתייחסו לכל שאר הסוגים של מנהגי ההולכים (בני האדם): בחרתי מהחדית'ים את אלה המדברים על סגפנות, קירוב לבבות, עידון המוסר, טיהרת הלבבות והטיפול בהם, תחזוקת אברי הגוף, הסרת הפגמים ומטרות אחרות של יודעי אלוהים.

אני מתחייב לציין כאן רק את החדית'ים הנכונים והברורים, שמקורם בספרים האותנטיים הידועים. אתחיל את הפרקים בפסוקי הקוראן ואוסיף הסברים איפה שצריך. ואם אומר בסוף חדית' כלשהו "מוסכם עליו", הכוונה היא שהחדית' הזה נמסר על ידי שני גדולי מוסרי החדית'ים - אל-בוכארי ומוסלם.

אני מקווה שאם הספר הזה יושלם, הוא ינחה את הקורא למעשים טובים ויחסום בפניו את כל סוגי הרע והמזיק.

אני מבקש מכל אחד שיזכה להפיק תועלת מן הספר, שיתפלל עבורי, עבור הוריי, עבור השייח'ים שלי, עבור שאר יקירינו ועבור כל המוסלמים.

אני סומך על אלוהים, הָאֵדִיר וְהַנְּשָׁב, סומך עליו, מפקיד את ענייני בידו ובוטח בו. די לי באלוהים, הָאֵדִיר וְהַנְּשָׁב, אתי, מה טוב להסתמך עליו, ואין יכולת ואין כוח אלא הכוח של אלוהים, אל-עזיז (העזוז) ואל-חכים (החכם).

הקדמה של המתרגם

חוקרים והוגי דעות מוסלמים עסקו רבות בספר "גינות הצדיקים". הם הציגו, חקרו, הסבירו, ערכו וביקרו אותו, הם בדקו שלשלות של מוסרי החדית'ים כפי שהופיעו באוספים המקוריים של החדית'ים ותרגמו את הספר לשפות אחרות. בתקופות שונות נכתבו לספר הסברים, הגדרות, הערכות, תרגומים ודברי ביקורת. והנה אנו, בימים אלה, זוכים בכבוד לתרגם אותו לעברית. נקודת המוצא שלנו היא שהספר הוא אחד היסודות להגדרת האסלאם בפני אלה שאינם מוסלמים, מכיוון שהוא מכיל את כל מה שמוסלמי זקוק לו בחיי היומיום, בעבודתו, בהתנהגותו וביחסו לאחרים.

הראיה להיותו של ספר זה אחד הספרים המוסלמים המפורסמים ביותר ניכרת בעובדה שהוגי דעות, חכמי דת ופוסקי הלכה קדומים ובני זמננו קיבלו את הספר, טיפלו בו והוקירוהו. מלומדים מוסלמים דקלמו אותו בעל פה, ורוב השייח'ים המליצו עליו ועודדו את השינון שלו. הספר משך מדענים, חכמי דת ומבקשי ידע - וכולם שירתו אותו בכתיבת הסברים, מחקרים והערכות.

על סגנון כתיבתו נאמר, שהוא הסתמך לחלוטין על ששת ספרי החדית', במיוחד על אל-בוכארי ומוסלם. הוא הזכיר מגוון של חדית'ים מובנים וברורים, ובכל זאת את חלקם הסביר בקצרה, ולפעמים העביר דברי חכמי דת שהתייחסו אליהם. רבים שיבחו את הספר בגין העובדה שחלק מפרקיו קשורים זה בזה ומוצגים באופן זורם לפי סדר חשיבותם.

זהו גם אחד הספרים הפופולריים ביותר בקרב המעוניינים לטהר את נשמותיהם, המבקשים לבצע רפורמה פנימית בביוגרפיה ובהתנהגות, וללכת בעקבות הנחיותיו של שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.

מה שנותר הוא לשבח את המאמצים שנעשו ואת כוונותיו העליונות של האימאם, שהעולם מעיד עליהן על ידי אימוץ אותן כוונות ועשיית מאמצים להגיע אליהן.

ראוי להזכיר שתרגום הספר לעברית הוא פרי החלטתה של הנהלת מרכז

דאר אס-סלאם להכרת האסלאם, שאלוהים יגמול להם טוב, והוא מיועד גם לכל המוסלמים, שראו בו את "מחסן הכלים" הדרוש למוסלמי ללא קשר לשלבי קבלתו לאסלאם.

בשלב ראשון - זהו ספר הוראה, הדרכה והנחיה למוסלמי החדש, והוא מכיל את מה שהוא זקוק לו בענייני הפולחן וההתנהלות של חייו. יש בו גם עידוד של המוסלמי לחקות את התנהגותם האצילית של הנביא, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ושל חבריו המכובדים, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מֵהֶם. סגנונו (של הספר) קל ומתאים לכולם בשלבי ההעצמה - זהו אחד מספרי חדית'ים החשובים ביותר; מחברו הסתמך על אוספי החדית'ים הנכונים, על תיעוד דרכי התנהגותו של הנביא, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והתחייב ככל האפשר לבחור את החדית'ים הנכונים, להסבירם ולהבהירם. בשלבים מתקדמים - זהו ספר שיש בו עידוד לתכונות ולמידות טובות, לרוחניות ולמה שמוסלמי זקוק לו לצרכיו הפסיכולוגיים ולטובת משפחתו. זהו אחד מעמודי התווך החשובים ביותר במבנה המשפחה, שבה נתמכים האב והמחנך לצורך הכוונה והנחיה של כל המשפחה.

נעניתי להחלטת המרכז לתרגם את הספר לעברית מתוך אמונה שתרגום לשפות אחרות הוא אחד האמצעים להכרת האסלאם האמיתי שלנו, ומתוך ההבנה כי העברת מעלותיו של האסלאם לאומות אחרות, תגרום לכולנו להרגיש את ההנהגה ולהוביל את שאר העמים. אנחנו אחים של הנביא, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וצאצאי חבריו, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מֵהֶם. נשבח את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, על כך שהקל עלינו את עניין קריאת הלא מוסלמים לאסלאם והכין את הדרכים עבורנו. כתבתי הקדמה לתרגום לאחר שהוספתי את הקדמת המחבר, שאותה היה לי הכבוד לתרגם. כולי תקווה שהתרגום יועיל לי, לאחים שלי בהנהלת המרכז ולשאר המוסלמים בעולם.

הנה אני מניח לפניכם, קוראי העברית, את התרגום של ספר "גינות הצדיקים" - בתקווה שיועיל לכם וייתן מענה לחלק מצרכיכם. אני מקווה שהצלחתי להעביר תמונה נאמנה של המוסר האצילי של שליח אלוהים, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בהסתמך על החדית'ים שבחר אָנִי-נְוֵי שאותן תרגמתי לעברית.

הערות המתרגם

- בטקסט השתמשתי במושג "אלוהים" כתרגום למושג "אללה" בערבית בהסתמך על: הגברת נגישות המושג המצביע על האל העליון לדוברי העברית. אלוהים יודע את הכוונה.
- המושג "אלוהים" הוא מלה נרדפת למלה "אל" או "אלוה", והמשמעות הכללית שלה היא "בורא עולם" או "הכוח העליון".
- למרות שהמושג "אלוהים" מסתיים בסופית "ים" הוא לא רבים של אלוה, אלא הוא צורה מיוחדת של יחיד, ולכן הפנייה אליו ותיאורו הם ביחיד, כמו: אלוהים גדול.
- השימוש ב"אלוהים" במקום ב"אללה" נשען על פסקי הלכה שמרשים את תרגום השמות של אלוהים לשפות אחרות, למי שלא יודע ערבית, בתנאי שהמתרגם יהיה בקיא בשתי השפות.¹
- כמו כן תורגמו השמות היפים של אלוהים, שמות הנביאים המופיעים בספר הקוראן לשמות המקבילים בתורה ובמקורות העבריים הקלאסיים. להזכירכם, אם יש שמות המצויים במחלוקת אצל דוברי העברית, ייקבע השם לפי עמדתם. אנו נשאיר להם את המחלוקת, כי מטרתנו העיקרית היא הגברת המודעות, הבהרת הדברים והנימוקים לבחירתם. פתרון אפשרי לכך מצאו חלק מהפרשנים, המעדיפים לכתוב את השם הערבי כפי שנהגה בבירור בשפה הערבית ומיד אחריו השם העברי ובין סוגריים, שמות העצם הערביים האחרים הושמו בין מירכאות כפולות.²
- לגבי השמות: כל השמות המקוריים המופיעים בספר נכתבו בתרגומם העברי הנהוג בעולם האקדמאי ספרותי, ולשם הבהרה הוספו השמות

1. הועד הקבוע לחכמי דת מוסלמים במוֹפָּה.

2. פסק הלכה מס' 120019.

- המקוריים ונכתבו באותיות עבריות והושמו בין סוגרים.
- לא הבאנו שלשלות מסירה ארוכות, ודי היה בציון שמותיהם של חברי הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שמסרו את החדית'ים בספר זה.
- לא הבאנו את ייחוסו של מוסר החדית' ודי היה בציון השם שבו נודע, זאת כדי להקל על הקורא הלא מוסלמי או המוסלמי החדש שהשמות הרבים עלולים לבלבל אותו.
- לא הבאנו את כינויו של חבר הנביא שמסר את החדית', אלא אם כן נודע החבר בכינויו יותר משמו, כמו, למשל, אבו הורירה, אבו ד'ר אל-ע'פארי, או אבו מוסא אל-אשערי.
- לא תורגמו הערות המחבר, אשר מנקודת מבטו של המתרגם נראות מיותרות לאנשי תרבות לא ערבית, כגון הגדרתם המורחבת של אל-בוכארי ומוסלם, אוספי החדית'ים שלהם והזכרת שושלות הייחוס שלהם.
- לא הוזכרה ההתייחסות בסוף החדית' לעובדה שהחדית' נמסר על ידי מוסלם או אל-בוכארי או על ידי שניהם.
- הושמט ההסבר על ניקוד הטקסט ועל הסמלים שבו, מכיוון שזה נועד לשפה הערבית בלבד.
- לא הובאו הערות שוליים שנועדו להסברים, שניתן לוותר עליהן מכיוון שהן אינן נחוצות. למשל, אזכור משמעויות של מילים שתורגמו מערבית לעברית. כמו כן נבחרו התרגומים הקלים והקרובים ביותר לעברית.
- לא הוזכרו הערות שוליים העוסקות בוויכוחים ההלכתיים, ולא צוינו המקומות שבהם מוסר החדית' מעיר על חוסר ביטחוננו במהימנותם של שמות או אירועים, מכיוון שבערבית זו אינדיקציה לכנותו של המוסר (למרות שאינו בטוח במה שהוא מוסר, הוא מעביר אותו, להצגה ולשיפוט האחרים). אבל בחלק מהתרבויות האחרות, הספק הוא אינדיקציה של חוסר ודאות לגבי מסירת החומר, ולכן עדיף לא להעבירו.

- הזכרתי את הגירסאות שנוספו לאחר שנמצאו הבדלים בין הגירסאות של אל-בוכארי ומוסלם. אָן-נְוַיִּי אִימַץ גִּרְסָה אַחַת מֵהֶן כְּעִיקְרִית, וְהִזְכִּיר אֶת האחרת בכך שציטט ממנה רק את הפרטים השונים מהגירסה העיקרית.
- התרגום אינו מילולי, מכיוון שהדבר פוגע במשמעות הכללית של החדית' ובנושא שלו, ונלקחו בחשבון כל העקרונות התרבותיים בתרגום.
- הושמטו כמה מהמילים הנרדפות למילה או לביטוי, אם המטרה הייתה להדגשה ולשינון בלבד, ואם ההורדה לא פגעה במשמעות.
- כל הביטויים המסבירים והערות השולים לאורך כל הטקסט לא תורגמו.
- חלק מהחדית'ים הופיעו יותר מפעם בספר מסיבות הבאות: בגלל שכך הופיעו במקור הערבי (גינות הצדיקים) הופיעו, וגם באוסף הנכון של אל-בוכארי שממנו בחר אָן-נְוַיִּי את החדית'ים של ספר גינות הצדיקים הופיעו. ועוד סיבה טכנית שאם אשתמש במראי מקום יצטרך הקורא לעבור מידי פעם בין הדפים, קדימה אחורה, לכן העדפתי לכתוב שוב את החדית' להקל על הקורא.
- ובאשר לתוכן העניינים ב"גינות הצדיקים" המקורי בערבית רוכז כולו בסופו של הספר לכן היה ארוך מאד. בחרתי לחלק אותו לפי חלקי הספר, כך שלכל חלק הוספתי את תוכן העניינים שלו בהתחלה. בנוסף לתוכן עניינים כללי שכלל רק שמות חלק הספר שהיה בתחילת הספר.
- השמות הערביים נכתבו, כזכור, בהגוי ערבי ובתעתיק עברי. האותיות הבולטות בתעתיק העברי הם: צ (ص), ד' (ذ), ת' (ث), ע' (ع), ג' (ج), המלים הופיעו בכתיב מלא למעט במקומות שראיתי שהניקוד אכן יעזור בהגוי המילה ויסייע בהבנת משמעותה.
- לגבי ההעתק המקורי בערבית מספר "גינות הצדיקים", הסתמכתי על עותק "דאר אל-ארקם" בבירות שיצא לאור ב-2016, ולשם הבנה והסברים הסתייעתי ב"הסבר גינות הצדיקים" הוצאת "דאר אל-אשראף" בקהיר שיצא לאור ב-2010.

תוכן עניינים כללי

23.....	1. ספר ההקדמות
295.....	2. ספר הנימוס
317.....	3. ספר נימוסי האוכל
333.....	4. ספר הלבוש
345.....	5. ספר נימוסי השינה
355.....	6. ספר ברכת השלום
369.....	7. ספר ביקור החולה, השתתפות בהלווית המת, התפילה עליו, השתתפות בקבורתו, השהיה ליד קברו לאחר קבורתו
391.....	8. ספר נימוסי הנסיעה
405.....	9. ספר היתרונות
481.....	10. ספר השהיה במסגד
483.....	11. ספר העלייה לרגל
489.....	12. ספר לחימת הקודש
516.....	13. ספר הידע
521.....	14. ספר שבחו של אלוהים
523.....	15. ספר התפילה על שליח אלוהים
527.....	16. ספר הזכר של אלוהים
549.....	17. ספר התחנות (התפילות)
573.....	18. ספר האסורים
675.....	19. ספר השונים והמועדפים
703.....	20. ספר בקשת מחילה

ספר ההקדמות

1. הַמְסִירוֹת וְהַתְּכוּוֹנוֹת בְּכָל הַמַּעֲשִׂים, הָאִמְרוֹת וְהַמְצַבִּים, הַגְּלוּיִים וְהַנְּסֻתֵּימִים 23
2. הַחֲזָרָה בַּתְּשׁוּבָה 29
3. הַסְּבִלְנוֹת 42
4. הָאִמֶּת 55
5. הַהִשְׁגָּחָה 57
6. הָאֲדִיקוֹת 62
7. הַוּוּדָאוֹת וְהָאִמּוֹן 63
8. הַיּוֹשֵׁר 68
9. הַחֲשִׁיבָה עַל הַבְּרִיּוֹת הָעֲצוּמוֹת שְׂאֵלוֹהֵימִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, בְּרָא, כְּלִיּוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה, זְוֹעוֹת יוֹם הַדִּין וְשָׂאֵר עֲנִינֵיהֶם, מִחֲדָל הָעֲצָמִי הָאֲנוּשִׁי, תְּרַבּוּתוֹ וְהַבָּאָתוֹ לַיּוֹשֵׁר 69
10. הַיּוֹזְמָה לַמַּעֲשֵׂי חֶסֶד וְלַעֲדוּדוֹ שֶׁל מִי שֶׁפָּנָה בְּבִקְשָׁה לַמַּעֲשֵׂה חֶסֶד לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּרִצְיָנוֹת וְלֹא הַיְסוּס 70
11. הַמְּאִבֵּק (עִם הָעֲצָמִי) 73
12. הַקְּרִיאָה לְהַגְבִּיר אֶת הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים לְקִרְאָת סוֹף חַיֵּי הָאָדָם 79
13. הַבְּהִירוֹת לְרִיבּוּי דְרָכֵי הַחֶסֶד 82
14. לְהַתְּמַתֵּן בְּצִיּוֹת (לְאֵלוֹהִים) 90
15. יֵשׁ לְשַׁמּוֹר עַל הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים וְלֹא לְנַהוֹג בְּרִשְׁלוֹנוֹת וּבְוֹתֵרְנוֹת כְּלִפְיָהֶם 96
16. הַצֹּו לְשַׁמּוֹר אֶת הַסּוֹנָה וְאֶת כְּלָלֵי הַנִּימוּס שֶׁלָּה 97
17. חוֹבַת הַצִּיּוֹת לְפַסְיָקוֹת אֵלוֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, וּמֵה שְׂאוֹמֵר הָאָדָם שֶׁנִּקְרָא לְצִיּוֹת אוֹ צוּוּה לַעֲשׂוֹת חֶסֶד אוֹ נֹאסֵר עָלָיו לַעֲשׂוֹת רַע 102
18. הָאִיסוּר עַל הַהִמְצָאוֹת וְעַל הַחִידוּשִׁים 104
19. מִי שֶׁהִמְצִיא דֶּרֶךְ הַתְּנַהֲגוֹת טוֹבָה אוֹ רַע 105
20. הַהִדְרָכָה לַמַּעֲשִׂים טוֹבִים וְהַקְּרִיאָה לְהַנְחִיחַ אוֹ תַעֲיִיחַ 106
21. שִׁיתּוֹף פְּעוּלָה עַל צְדָקָנוֹת וְאֲדִיקוֹת 108
22. הָעֲצָה 110
23. קְרִיאָה לַעֲשִׂיית חֶסֶד וְאִיסוּר עֲשִׂיית רַע 111
24. הַחֲמַרְת עוֹנְשׁוֹ שֶׁל מִי שֶׁצִּיּוּוּה לַעֲשׂוֹת טוֹב וְאִסַּר לַעֲשׂוֹת רַע,

116.....	אבל דיבוריו סותרים את פעולותיו.....
117.....	25. החזרת הפיקדון.....
122.....	26. איסור קיפוח והסרת עוול .....
128.....	27. האדרת קדושת המוסלמים, הבהרת זכויותיהם, החמלה עליהם והרחמים כלפיהם.....
133.....	28. כיסוי עירומם של המוסלמים, ואיסור חשיפתו ללא צורך .....
134.....	29. היענות לצורכי המוסלמים.....
135.....	30. שְׁתַּדְּלוּת.....
136.....	31. פיוס בין האנשים.....
138.....	32. היתרון של המוסלמים החלשים, העניים והלא פעילים.....
142.....	33. ליטוף יתומים, ילדות ושאר אנשים חלשים, מסכנים ושבורים, החסד והחמלה כלפיהם, הצניעות ביחסים איתם והכניעה להם .....
146.....	34. הצוואה לנשים.....
149.....	35. זכויותיו של הבעל המגיעות לו מהאישה.....
151.....	36. מזונות למשפחה.....
153.....	37. הוצאת צדקה מהאהוב והטוב .....
154.....	38. חובה היא להורות לאישה ולילדים הנבונים, לשאר הנמצאים באחריותו של אדם לציית לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, לאסור עליהם שלא לציית, להפכם לממושמצעים ולמנוע מהם לבצע את האסור.....
156.....	39. זכותו של השכן וההמלצה עליו .....
158.....	40. ציות להורים וקשרי משפחה.....
167.....	41. האיסור על אי ציות (להורים) ועל החרמת קרובי משפחה.....
169.....	42. עשיית חסד לחברי האב, לחברי האם, לקרובי המשפחה, לאישה ולכל מי שכדאי לעשות חסד עמו .....
171.....	43. כיבוד אנשי ביתו של שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והבהרת החסד שלהם.....
173.....	44. כיבוד חכמי הדת, מבוגרים ואנשי סגולה, והצבתם לפני האחרים, העלאת מקום מושבם והצגת מעמדם.....
173.....	45. לבקר אצל אנשים טובים, לשבת איתם, להתחבר אליהם, לאהוב אותם,

- 177..... לבקש מהם לבקר אתכם ולהתפלל למענכם, ולבקר במקומות מכובדים.....
- 46.היתרון של האהבה למען אלוהים, קידומה, הודעה של אדם לחברו על כך
183..... שהוא אוהב אותו ומה המלים שיגיד לו כאשר הוא אכן מודיע לו
- 47.סימני אהבתו של אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, לעבד, האצה באנשים
186..... להתנהג לפיהן והמאמץ להשיג אותן.
- 48.האזהרה מפני פגיעה בצדיקים, בחלשים ובמסכנים.....
188..... 49.ניהול משפטי הבריות על פני הנראה והגלוי והשארת כוונותיהם
הנסתרות לאלוהים יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה.....
189.....
- 50.הפחד.....
192.....
- 51.התקווה.....
197.....
- 52.היתרונות של התקווה.....
210.....
- 53.השילוב של פחד ותקווה.....
211.....
- 54.יתרון הבכי מחמת יראת אלוהים והגעגוע אליו.....
213.....
- 55.יתרונות הסגפנות בעולם הזה וההפצרה להמעיט אותה, ויתרונות העוני.....
216.....
- 56.יתרון הרעב, גסות החיים, וההסתפקות במועט מהאוכל, מהשתייה,
מהלבוש ומכל שאר ההנאות, ונטישת התשוקות.....
227.....
- 57.שביעות רצון, צניעות, חיסכון, הוצאות וגינוי בקשת העזרה
מאחרים שלא לצורך.....
241.....
- 58.מותר לקחת בלי בקשה או שאיפה.....
246.....
- 59.העידוד לאכול מעבודת היד, הימנעות מהבקשה ומהחשיפה לקבלת נתינה.....
246.....
- 60.הנדיבות, הנתינה והוצאת כספים בתחומי הטוב, מתוך ביטחון שאלוהים,
יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, יפצה את הנותן.....
247.....
- 61.איסור הקמצנות ושלילת הדאגה המוגזמת לקניין.....
253.....
- 62.האלטרואיזם והנחמה.....
254.....
- 63.להתחרות בענייני העולם הבא ולהרבות במה שמביא ברכה.....
256.....
- 64.היתרון של העשיר המודה (לאלוהים), הוא זה שהוא לקח את הכסף שאלוהים
נתן לו והוציא בתחומים שנצטווה עליהם.....
257.....
- 65.פרק זכירת המוות ותקווה קצרה.....
259.....
- 66.רצוי לגברים לבקר בקברים ומה אומר המבקר ליד הקבר.....
262.....

67. יש לשלול את הרצון למות, בגלל הנזק שעלול להיגרם לאדם, אך אין לפסול אותו אם הוא (הרצון למות) נובע מחשש לאיבוד הדת.....263
68. אדיקות ונטישת חשדות.....264
69. יתרון הבידוד בזמן שחיתות של האנשים והזמנים, או בעת הפחד מסטייה בדת ומנפילה באסורים ובחשדות וכדומה.....267
70. היתרון של ההתחברות לאנשים, ההשתתפות בהתכנסותם ובקבוצותיהם, הנוכחות במעשיהם הטובים, קיום ישיבות זכר עימם, ביקור אצל חוליהם, השתתפות בהלוויותיהם, נחמת נזקקיהם, הנחיית הבור מביניהם, קיום אינטרסים אחרים שלהם. מיועד למי שמסוגל לעשות את הטוב, לאסור על עשיית הרע, לדכא את עצמו מפגיעה באחרים ולשאת בתוצאות הנזק.....269
71. ענווה וכניעה למאמינים.....269
72. איסור היהירות וההערצה.....272
73. מוסר טוב.....275
74. הסבלנות, הרחמים והעדינות.....277
75. הסליחה והפניית העורף לבורים.....280
76. הנשיאה בנזק.....282
77. הכעס בעת חילול קדושת השריעה והתמיכה בדת אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה.....283
78. מתן צו לבעלי סמכות לרחם על נתיניהם, ליעץ להם, לחמול עליהם ולאסור את הונאתם, את הלחץ עליהם, את הזנחת האינטרסים שלהם ואת ההתעלמות מצרכיהם.....284
79. הנסיך הצודק.....286
80. חובת הציות לבעלי סמכות בעניין שאינו חטא ואיסור הציות להם בחטאים.....288
81. איסור הבקשה להיות אמיר ועזיבת תפקידי ההנהגה, אם הם אינם חובה או אם אין בהם צורך.....291
82. האצה בשליט, בשופט ובאחרים מבעלי הסמכות כדי למנות עוזר הוגן ולהזהיר אותם מפני עמיתים רעים ומפני הקבלה מהם.....292
83. איסור מינוי האמירות, הרשות השופטת וענייני ממשל אחרים על מי שביקש אותם או דאג לקבל אותם או רמז לכוונותיו ברצונו בהם.....293

ספר ההקדמות

(ספר יעדי היודעים 'את אלוהים')

1

פרק 1

המסירות וההתכוונות בכל המעשים, האמרות והמצבים, הגלויים והנסתרים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הם לא הצטוו אלא לעבוד את אלוהים מתמסרים לו בדת, כמונותאיסטים, המקיימים את התפילה ומוציאים את הזכאת (צדקת חובה שנתית), אכן זאת הדת יקרת הערך." ¹ ואמר גם: "אלוהים לא יזכה בבשרן ולא בדמן אבל יזכה במסירות שלכם." ² ואמר גם: "אמור: 'אם תסתירו או תגלו את אשר בלבבותיכם אלוהים ידע אותו.'" ³

1. הח'ליף עומר בן אל-ח'טאב, שאלהים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את הנביא מִחֲמַד, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המעשים נשפטים לפי הכוונות, לכן יירשמו לזכותו של כל איש המעשים שאליהם התכוון. כך מי שהיגר למען אלוהים ושליחו - תירשם לזכותו הגירה לאלוהים ולשליחו, אבל מי שכוונת הגירתו הייתה להשיג דבר כלשהו מהעולם הזה או שהיגר כדי להתחתן עם אישה - יירשמו לזכותו דברים אלה."

2. עאישה, שאלהים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אישתו של הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'צבא יפלוש לכעבה, וכשהם יגיעו לאדמה מדברית יישמדו כולם. עאישה אמרה: 'הוי, שליח אלוהים!

1. הקוראן, 98: 5.

2. הקוראן, 22: 73.

3. הקוראן, 3: 29.

איך יישמדו כולם וביניהם גם כאלה שאינם לוחמים, כגון סוחרים או אנשים שאינם שייכים לפלישה? הנביא ענה: "יישמדו כולם, אבל ביום הדין יישפטו לפי כוונותיהם."

3. עאישה, שאֵלֶהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנָּה, גם אמרה: "הנביא, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לאחר שהשליטה בְּמִכָּה עברה למוסלמים, וּמִכָּה הפכה לאזור שאינו לוחם במוסלמים, אין יציאה ממנה לצורך הגירה, פרט ליציאה למלחמות קודש מתוך כוונה כנה להפיץ את דת האסלאם. לכן אם נקראתם להשתתף במלחמת קודש - היענו לכך.'"

4. ג'אבר בן עבד אללה אל-אנצארי, שאֵלֶהִים יִתְרַצֶּה מִשְׁנֵיהֶם (הכוונה לג'אבר וגם לאביו עבד אללה - כי שניהם מחברי הנביא), אמר: "היינו עם הנביא, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, באחד ממסעותיו. הוא אמר: 'נשארו ב"אל-מדינה" אנשים (מבחינה פיסית כי הם חולים) אבל בכל פעם שהשתתפתם במסע ארוך או חציתם עמקים - היו אתכם כי כוונתם הייתה להשתתף אתכם במסע, אבל הם לא יכלו לעשות זאת עקב מחלות. לפי גירסה אחרת: הם יהיו שותפים אתכם בקבלת השכר.'"¹

אל-בוכארי מסר אותו חדיית' אבל מפי אנס, שאֵלֶהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנָּה, הוא אמר: "חזרנו עם הנביא מקרב טאבוק (Tabuk). בדרך חזרה אמר: 'כשיצאנו למסע, השארנו מאחורינו אנשים, שבכל פעם שעברנו מִצָּר או חצינו עמק היו כאילו אתנו (מבחינת קבלת שכר), אבל להישארותם² היו סיבות מוצדקות.'"

1. משתמע מהאמירה כי אדם מקבל שכר לא עבור השתתפותו הפיסית במסע אלא עבור כוונתו הכנה להשתתף.

2. אי השתתפותם בקרב (מלחמת קודש).

5. מען בן יזיד בן אל-אחנס¹, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מֵהֶם, מספר (מען): "אבא הוציא דינרים לצדקה ושם אותם אצל אדם שישב במסגד. אני באתי והחזרתי אותם לאבא, אבל הוא נשבע כי לא התכוון לתת לי אותם. אני התלוננתי בפני שליחו של אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא פסק: 'יזיד! תקבל שכר צדקה מאלוהים עבור כוונתך, ואתה, מען, הכסף שלקחת הוא שלך.'"

6. סעד בן אבו וקאס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מֵמֶנּוּ, אחד מעשרת האנשים שבושרו בגן העדן, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מֵהֶם, אמר: "שליחו של אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בא לבקר אצלי בעת מחלתי בשנת עלייתו לרגל האחרונה של הנביא לְמֶכָּה. הוא (סעד) מספר: 'אמרתי: הוי, שליח אלוהים! אני חולה כמו שאתה רואה. יש לי הון כספי גדול, ויש לי יורשת אחת שהיא הבת שלי. האם אוציא שני שלישים מכיסי לצדקה?' הנביא אמר: 'לא'. אמרתי: 'האם אוציא חצי מכספי?' הנביא אמר: 'לא'. אמרתי: 'שליש מכספי?' הנביא אמר: 'כן, שלישי, ואפילו השליש הוא יותר מדי, כי אם תשאיר את יורשיך עשירים - טוב הדבר יותר מאשר אם תשאיר אותם עניים ומקבצי נדבות מאחרים. אם תוציא צדקה כלשהי למען אלוהים, תקבל את שכרך ממנו אפילו כל לגימה שתכניס לפה של אשתך'. סעד מספר: 'אמרתי: הוי, שליח אלוהים! האם תישאר (במֶכָּה) אחרי שחבריי יעברו לאל-מדינה?² הוא אמר: 'אם תישאר, כל מעשה שתעשה למען אלוהים יזכה אותך בעלייה בדרגה, ואולי אם תישאר, אנשים יפיקו תועלת מפועלך, וגם תוכל להזיק לאחרים (לכופרים)'. "

הנביא התפלל: 'אלוהים, השלם בהצלחה את הגירתם של חבריי ואל

1. מען, יזיד ואל-אחנס מחברי הנביא.

2. הוא אמר את דבריו אלו מפחד שימות במֶכָּה עקב מחלתו, כי לא היה מקובל בין חברי הנביא, עליו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שמי שהיגר ממקומו ועזב אותו למען אלוהים - יחזור וימות בו, כך שהגירתו תיפגם.

תחזירם אבל מי שכבר ניזוק הוא סעד בן ח'ולה. ' צר לו לשליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שהמסכן, סעד בן ח'ולה, ימות במִכָּה ולא יכל להגר לאל-מדינה."

7. אבו הורירה (עבד אר-רחמאן בן סח'ר), שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליחו של אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, לא יסתכל אל גופכם, ולא אל צורתכם, אלא יסתכל אל לבבותיכם."

8. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליחו של אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נשאל על אדם שנלחם כדי להראות את אומץ ליבו, ועל אחר שנלחם כדי להפגין את כוחו ועל אחר שנלחם בגלל צביעותו. איזה מביניהם נלחם למען אלוהים? השיב הנביא: 'מי שנלחם כדי שרק דברי אלוהים יהיו העליונים, הוא נלחם למען אלוהים."

9. נפיע בן אל-חארת' את'-ת'קפי, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, ספר שהנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "כששני מוסלמים נפגשים ונלחמים זה בזה בחרבותיהם, הרוצח והנרצח מקומם בגיהנום. אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים! מבין את זה לגבי הרוצח אך מה אשמתו של הנרצח?' אמר הנביא: 'הוא היה נלהב להרוג את חברו."

10. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'תפילתו ברבים של האיש עולה על תפילתו בשוק ובביתו בכמה ועשרים מעלות, ואם אחד מהם עשה טיהרה טובה והגיע למסגד, כשלא דוחף אותו אלא התפילה ורוצה רק להתפלל, כל צעד שהוא צועד

מעלה אותו בדרגה ומוחק חטא מחטאיו עד שייכנס למסגד. ואם כבר נכנס למסגד, הוא נחשב כאילו הוא נמצא בתפילה, כאשר התפילה בלבד היא זו שמחזיקה אותו מלצאת. והמלאכים יתפללו על אחד מכם, כל עוד הוא נמצא במושב שבו התפלל ואומרים: 'הוי, אלוהים! מחל לו!' בתנאי שלא יזיק למישהו וישמור על טיהרתו."

11. עבד אללה בן עבאס, שאלהים יתְרַצֶּה מְשַׁנֵּיהֶם (גם עבד אללה וגם אביו עבאס), מספר כי שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מעביר מפי אדונו, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, ואומר: "אלוהים קבע את הטובות ואת הרעות והבהיר: 'מי שהתכוון לעשות טובה ולא עשה - אלוהים, יִתְבַּרַךְ וְיִתְעַלֶּה, רושם לו שכר טובה שלמה, ומי שהתכוון לעשותה ועשה - אלוהים רושם לו שכר עשר טובות ומכפיל אותן עד פי שבע מאות. מי שהתכוון לעשות רעה ולא עשה - אלוהים, יִתְבַּרַךְ וְיִתְעַלֶּה, רושם לו שכר טובה שלמה, ואם התכוון לעשותה ועשה - אלוהים רושם לו שכר רעה אחת."

12. עבד אללה בן עומר בן אל-ח'טאב, שאלהים יתְרַצֶּה מְשַׁנֵּיהֶם (עבד אללה וגם אביו עומר), אמר (עבד אללה): "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'שלושה אנשים מקודמיכם יצאו לבלות בתחילת לילה וחיפשו מקום לינה. מצאו מערה ונכנסו אליה. ירד סלע מההר ואטם את פתח המערה.' הם אמרו: 'הדבר שיציל אתכם מהסלע הזה הוא תפילות לאלוהים בזכות מעשיכם הטובים.'

אחד מהם אמר: 'הוי! אלוהים, היו לי שני הורים קשישים, ולא הייתי נותן שתיית ערב (חלב נאקות או בקר) לבני משפחתי או למשרתי לפני שנתתי להוריי. באחד הימים התרחקתי מהבית בחיפוש אחר עצי מרעה וחזרתי מאוחר בערב. הוריי הלכו לישון בלי לשתות את החלב.

חלכתי להם את המנה שלהם, אבל לא רציתי להעיר אותם וגם לא רציתי שבני משפחתי ומשרתי ישנו לפניהם. נשארתי ער עם השתייה בידי עד הבוקר. בני היו בקרבת וצרחו עליי כי עדיין לא שתו. כשהוריי התעוררו, הגשתי להם את החלב והם שתו. הוי, אלוהים! אם עשיתי את זה למענך - הצל אותנו מהסלע! הסלע נע קצת, נפתח בו פתח, אבל עדיין הלכודים לא יכלו לצאת.

השני אמר: 'הוי, אלוהים! בת דודי הייתה אהובה עלי יותר מכל הנשים (לפי גירסה אחרת הוא אמר: 'אהבתי אותה יותר מכל איש שאוהב אישה'), רציתי אותה אבל היא סירבה לי. באחת השנים באה אליי וביקשה עזרה (כספית), נתתי לה מאה ועשרים "דינרים" וביקשתי שתקיים אתי יחסי מין. היא הסכימה, אבל כשיכולתי להכניעה (לפי גירסה אחרת, כשישבתי בין רגליה) היא אמרה: 'רא את אלוהים ואל תעשה דבר אלא כמקובל', אז התרחקתי ממנה למרות שהיא הייתה אהובה עלי יותר מכל הנשים, והשארתי לה את הזהב שנתתי לה. הוי, אלוהים! אם עשיתי זאת למענך, הצל אותנו ממה שאנחנו נמצאים בו.' הסלע השתחרר עוד קצת, אבל עדיין הם לא יכלו לצאת.

השלישי אמר: 'הוי, אלוהים! שכרתי עובדים ונתתי להם את שכרם, מלבד איש אחד שהשאיר אצלי את המגיע לו והלך. השקעתי את שכרו והרווחתי עד שהשגתי הרבה כסף עבורו. יום אחד בא אלי ואמר: 'הוי, עבד אלוהים, תן לי את שכרי!' אמרתי: 'כל מה שאתה רואה: גמלים, בקר, כבשים, עבדים - הוא שלך.' הוא אמר: 'הוי, עבד אלוהים, אל תלעג לי!' אמרתי: 'אני לא לועג לך.' הוא לקח את הכל ולא השאיר דבר. הוי, אלוהים, אם עשיתי את זה למענך - שחרר אותנו מהסלע! הסלע זו ממקומו, נפתח פתח ויצאו כולם."

פרק 2

החזרה בתשובה

חכמי הדת אמרו: החזרה בתשובה מכל חטא היא חובה. אם החטא קשור ביחסי האדם עם אלוהים ואינו קשור לאדם אחר, הרי שיש לחזרה בתשובה שלושה תנאים:

- החוטא יחדל מביצוע החטא.
- החוטא יתחרט על חטאו.
- החוטא יחליט שלא לחזור לעולם על חטאו.

אם אחד משלושת התנאים חסר, החזרה בתשובה איננה תקפה, אבל אם החטא קשור לבן אדם, הרי שתנאיו הם ארבעה: שלושת התנאים שהוזכרו, והרביעי: להתפטר מזכות האדם שאליו קשור החטא.

אם החטא קשור לכספים או לכל דבר חומרי אחר, על החוטא להחזיר את החוב לבעליו. ואם החטא קשור להשמצה וכדומה - הוא יכול להתנצל או לבקש חנינה, ואם זוהי רכילות - עליו לבקש סליחה.

חובה לחזור בתשובה מכל החטאים, ואם החוטא חזר בו רק מחלק מהם, חזרתו בתשובה תקפה רק לגבי חטאים אלה, ואילו על שאר חטאיו הוא יצטרך לחזור בתשובה. הוכחות על חובת החזרה בתשובה מופיעות בקוראן, במסורות הנביא (סונה) ובקונצנזוס האומתי.

אלוהים, **יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה**, אמר: "ושבו כולכם אל אלוהים, הוי, המאמינים, בתקווה שתצליחו!"¹ וגם אמר: "ובקשו מחילה מריבונכם וחזרו אליו בתשובה."² וגם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! שובו אל אלוהים תשובה כנה."³

1. הקוראן, 22: 31.

2. הקוראן, 11: 3.

3. הקוראן, 66: 8.

13. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵנוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אני נשבע באלוהים, שאני מבקש מחילה מאלוהים וחוזר בתשובה אליו יותר משבעים פעם ביום.'"

14. אל-אגאר בן יסאר אל-מוזני, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם אמר: 'הוי, בני אדם! חזרו בתשובה לאלוהים ובקשו את סליחתו, הריני חוזר בתשובה מאה פעמים ביום.'"

15. אנס בן מאלכ' אל-אנצארי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵנוּ, המשרת של הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים שמח יותר בחזרתו בתשובה של עבדו ממי שמצא את בהמת הרכיבה שלו אחרי שאבדה לו במדבר.'"

גירסה אחרת של מוסלם: "אלוהים שמח יותר בחזרתו בתשובה של עבדו ממי שהיה רוכב על בהמה במדבר, ובהמתו ברחתו יחד עם האוכל והמשקה שלו. חיפש אותה העבד ולא מצא, עד שאיבד תקווה למצוא אותה. הוא הגיע לעץ ושכב בצלו, מאוכזב ומיואש. פתאום מצא את בהמתו עומדת לידו. אמר מתוך שמחה: 'אלוהים, אתה עבדי ואני אדונך.' מרוב שמחה הוא טעה."

16. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵנוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, מושיט את ידו בלילה כדי שיחזרו בתשובה החוטאים ביום, ומושיט את ידו ביום כדי שיחזרו בתשובה החוטאים בלילה עד שהשמש תזרח ממערב (אות ליום הדין).'"

17. אבו הורירא, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'כל החוזר בתשובה לפני שהשמש זורחת ממערב, אלוהים ימחל לו.'"

18. עבדאללה בן עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִשְׁנֵיהֶם, אמר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁגֵב, יקבל את חזרתו בתשובה של עבדו כל עוד נשמתו לא חזרה לבוראה.'"

19. זר בן חוביש אמר: "הגעתי לספואן בן עסאל, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנוּ, כדי לשאול אותו על ניגוב המגפיים, והוא אמר: 'מה הביא אותך, זר?' אמרתי: 'מבקש ידע'. הוא אמר: 'המלאכים מניחים כנפיים עבור מבקש הידע כאות לסיפוק ממה שהוא מבקש'. אמרתי: 'חשבתי על ניגוב מגפיים אחרי שמשתינים או עושים צרכים. ובגלל שהיית אחד מחבריו של הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, באתי לשאול אותך: האם שמעת אותו מזכיר משהו קשור לזה?' הוא אמר: 'כן, הוא נהג לצוות עלינו בהיותנו בנסיעה שלא להסיר את המגפיים במשך שלושה ימים ולילות אלא לצורך טיהרה כללית (אחרי קיום יחסי מין) ולא אחרי שינה, השתנה ועשיית צרכים.' אמרתי (זר בן חוביש): 'האם שמעת אותו מזכיר משהו על האהבה?' הוא אמר: 'כן, היינו עם שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, במסע, וכשישבנו איתו בא בדואי וקרא לו בקול רם: 'הוי, מִחְמַד!' שליח אלוהים השיב בקול דומה: 'התקדם ושאל!'

אמרתי (ספואן בן עסאל): 'התבייש לך, הנמך את קולך, אתה נמצא בפני הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, ונאסר עליך זה.' הוא אמר: 'אני נשבע שלא אנמיך את קולי.' הבדואי שאל: 'מה דינו של אדם האוהב את האנשים אבל אינו מצטרף אליהם (ביום הדין)?' הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם,

אמר: 'ביום תחיית המתים כל אדם יהיה עם אהוביו.' הנביא עדיין דיבר איתנו, עד שהזכיר שער ענק במערב, שהרוכב לרוחבו יכול לנסוע במשך ארבעים או שבעים שנה.' סופיאן, אחד המוסרים אמר: 'השער הזה נמצא בכיוון ארצות סוריה. אלוהים ברא אותו ביום שברא את השמים ואת הארץ. השער יישאר פתוח לחוזרים בתשובה, עד שהשמש תזרח ממנו.'"

20. אבו סעיד אל-ח'דרי, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנּוּ, מסר שהנביא מַחְמַד, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היה אדם אחד בין קודמיכם שהרג תשעים ותשע נפשות. הוא שאל על חכם דת הבקיא ביותר מבין חכמי הדת עלי אדמות. הוא הופנה לכוהן, בא אליו ואמר: 'שהוא הרג תשעים ותשע נפשות, האם הוא יכול לחזור בתשובה?' הוא (הכוהן) ענה לו: 'לא, והוא הרג אותו. כך השלים הרוצח את מספר קורבנותיו למאה. שוב הוא שאל על חכם הדת הבקיא ביותר בדת מבין חכמי הדת עלי אדמות. הוא הופנה לחכם בקיא, הלך אליו ואמר: 'שהוא הרג תשעים ותשע נפשות, האם הוא יכול לחזור בתשובה?' אמר לו החכם: 'כן, ומי יכול למנוע ממך לחזור בתשובה? לך אל מקום (מסר לו כתובת) שבו אנשים עובדים את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הצטרף אליהם, ואל תחזור לארצך, כי זו ארץ רוע.' הלך האדם לכיוון שעליו הורו לו ובאמצע הדרך מת. מלאכי הרחמים ומלאכי הייסורים התעמתו ביניהם מי יקח אותו. מלאכי הרחמים אמרו: 'הוא חזר בתשובה ופנה בכנות אל אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה.' אך מלאכי הייסורים אמרו: 'הוא מעולם לא עשה טוב.' כאן הגיע אליהם מלאך בדמות אדם, והם סיכמו שישפוט ביניהם. הוא אמר: 'מדדו את המרחק בין שני המקומות, וגזר הדין יינתן לפי המקום הקרוב יותר.' הם אכן מדדו ומצאו שהוא היה קרוב יותר למקום שבו רצה. לכן מלאכי הרחמים החזיקו בו." לפי גירסה אחרת (שהופיעה באוסף אל-בוכארי): "(לאחר המדידה)

נמצא קרוב יותר בכמה סנטימטרים לארץ הצדיקים, לכן נחשב מאנשיה. לפי גירסה שלישית (שהופיעה גם היא באוסף אל-בוכארי): "אלוהים הרשה לארץ הצדיקים להתקרב ולארץ הרשעים להתרחק ואמר למדוד את המרחק שביניהן. הם מצאו שהוא היה קרוב בכמה סנטימטרים לארץ הצדיקים, וכך קיבל מחילה."

במסירה אחרת נזכר: "אחרי שמצאו שהוא קרוב בכמה סנטימטרים לארץ הצדיקים, הוא הטת את החזה שלו כדי להתקרב אליה."

21. עבד אללה בן כעב בן מאלק', בנו של כעב, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, המלווה שלו לאחר שאבד ראייה מסר: "שמעתי את כעב בן מאלק' (אביו), שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מספר על פיגורו מצבאו של הנביא מַחְמַד, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בקרב תבוק'.

כעב אמר: 'לא פיגרתי באף אחד מהקרבות ששליח אלוהים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עשה אלא בקרב תבוק'. אמנם בקרב "בדר" לא השתתפתי אבל הנביא לא בא בטענה לאף אחד שלא השתתף בו, כי הם (המוסלמים הראשונים) יצאו להשתלט על השיירה המסחרית של הקוריישים, ושם נפגשו עם אויביהם ללא תכנון מוקדם.

אני השתתפתי עם הנביא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ב"ליל אל-עקבה" ועדיין ארצה לדבר על "ליל אל-עקבה" יותר מעל קרב "בדר", אף על פי שקרב בדר נזכר יותר בפי האנשים.

האמת היא שכשנמנעתי מלהשתתף ביציאה לקרב עם הנביא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הייתי במצב הכלכלי הטוב ביותר שאני זוכר אי פעם. אני נשבע שלפני הקרב הזה לא היו לי אף פעם שני גמלים, ואילו בהכנות לקרב אכן היו לי. הנביא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להשתמש במשחק

1. הסכם הגנה הדדית בין תושבי אל-מדינה הערבים לבין המהגרים.

מלים כשהתכוון להתקיף את מחנה הכופרים במקום מסוים. אבל בהכנות לקרב הזה הוא הצהיר במפורש כי המקום מדברי, רחוק, חסר מים ואוכל, וגם כי הוא מעוניין לקחת מספר רב של אנשים איתו.

הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מסר את הפרטים למוסלמים, כדי שיתכוננו ליציאתם, ולכן הוא אמר להם במפורש את הכיוון שהם יוצאים אליו. המוסלמים שהצטרפו לשליח אלוהים היו רבים, אך הם אינם רשומים ברישומי הנוכחות (הכוונה ל"דיוואן").

כעב אמר: 'מעטים מהאנשים רצו להיעדר מהקרב, וחשבו שעניינם יוסתר מהנביא אלא אם יושרה לו מאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה.'

שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, רצה לצאת לקרב בקיץ, כשהפירות בשלים וצל העצים רב. כעב אומר: 'אני אהבתי את הפירות ואת הישיבה בצל העצים. שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והמוסלמים התכוננו וגם אני התחלתי להתכונן אבל לא עשיתי דבר.'

הייתי אומר לעצמי: 'אני מסוגל לעשות זאת אם ארצה,' אך המשכתי להתעצל, עד שהאנשים התחילו לצאת לקרב בפועל וברצינות. שליח אלוהים יצא ואיתו המוסלמים, אבל אני עדיין לא השלמתי את הכנותי ליציאה. ניסיתי לצאת, אבל חזרתי בי ולא עשיתי כלום.

המשכתי להתעצל עד שהנביא והמוסלמים התקדמו במסעם, ואני התכוננתי לצאת ולהשיגם. הלוואי שהייתי עושה כך, אבל כנראה הדבר לא יועד לי. מאז, גם כשאני יוצא עם אנשים - אחרי שהתעכבתי מלהשתתף במסע עם הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הדבר מעציב אותי, כי אני לא רואה לנגד עיניי דוגמה לחיקוי אלא אדם השקוע בצביעות או אדם ידוע בחולשתו שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, יצדיק את תירוצו.

שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא זכר אותי אלא כשהגיע לתבוך. אז הוא אמר בזמן שישב עם אנשיו בתבוך: 'מה עשה כעב בן מאלך?' (למה לא השתתף במסע?)

איש אחד מ"בני סלמה" אמר: 'הוי, שליח אלוהים, הוא נכלא בגלימתו (אות ליהירות) ובמבטו על עצמו (אות לאנוכיות)?).

מועאד' בן ג'בל אמר לו: 'אמרת דברים רעים, הוי, שליח אלוהים! אני נשבע לך שלא ידענו אודותיו אלא דברים טובים, שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שתק, ובהיותו במצב זה ראה מרחוק אדם לבוש לבן, הוא אמר: 'זה "אבו ח'ית'מה" אל-אנצארי', עד שהתקרב ראו שהוא באמת "אבו ח'ית'מה", זה שנתן כמות תמרים קטנטנה כצדקה, דבר שלא מצא חן בעיני הצבועים.

כעב אמר: 'כשנודע לי כי שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בדרך חזרה מתבוכ', כאב לי העניין והייתי עצוב. התחלתי לחשוב על סכנות השקר, ושאלתי את עצמי איך להימנע מזעמו של הנביא עליי. שאלתי על כך את כל בעלי הדעה ממקורביי. כשנאמר לי כי בקרוב יגיע הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, פסקו כל מחשבותיי הרעות וידעתי כי לא אנצל מהנביא בכלל, לכן החלטתי לספר את האמת בלבד'.

שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הגיע בבוקר, והיה נהוג אצלו שבכל חזרה ממסע ייכנס קודם למסגד, יתפלל לאלוהים שתי כריעות וייגש לאנשים.

בעת שישב, התחילו להגיע כל האנשים שלא השתתפו במסע - יותר משמונים איש. הם התנצלו ונשבעו שהם דוברי אמת. הוא קיבל את התנצלותם על סמך הצהרותיהם וביקש מחילה עבורם על חטאם. אבל את סודותיהם וכוונותיהם רק אלוהים יודע, והוא יטפל בהם בהתאם למעשיהם. כשהגעתי, חייד הנביא את חיוכו הכועס ואמר לי: 'בוא'. התקדמתי בהליכה עד שישבתי מולו. הוא שאל אותי: 'למה נעדרת? הלא קנית גמל שיישא אותך?' אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים! אם הייתי יושב עם אנשים אחרים בעולם הזה, הייתי בטוח שאפטר מזעמו של אלוהים בתירוץ שיש לי את מיומנויות הויכוח, אבל אני נשבע באלוהים שידעתי

שאם אומר לך היום דבר שקר, גם אם אתה תהיה מרוצה ממנו, אלוהים יכעס עליי, ואם אגיד לך דבר אמת, הוא אולי ירגיז אותך, אבל אני מקווה שארצה את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה. אני נשבע באלוהים שמעולם לא היה לי תירוץ להיעדרותי מהקרב, ואני נשבע שהייתי במצב בריאותי וכספי טוב בזמן שלא השתתפתי בקרב.

שליח אלוהים ענה לו: 'דברי אמת דיברת. קום עד שאלוהים יפסוק בעניינך!' אנשים מ"בני סלמה" קמו ועקבו אחרי ואמרו לי: 'אנו נשבעים באלוהים כי ידענו שלא עשית חטא לפני זה, זאת מכיוון שלא התנצלת בפני שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כמו שאחרים התנצלו בפניו, כי לחטא שבצעת היה די בבקשת סליחה שלך משליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.'

כעב אמר: 'אני נשבע באלוהים, כי מרוב שהאנשים נזפו בי, רציתי לפנות לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ולחזור בי מדבריי, אך לפני כן שאלתי אותם: 'מישהו סיפר סיפור דומה לשלי?' 'כן', הם אמרו, 'היו שני גברים שאמרו דברים דומים למה שאתה אמרת, וענינו להם כמו שענינו לך.' שאלתי: 'מי הם?' והם אמרו: 'מורארה בן אר-רביע אל-עומרי ו"הילאל בן אומייה" אל-ואקפי.' אמר כעב: 'הם הזכירו לי שני צדיקים שהשתתפו בקרב "בדר" ושניתן לחקותם. אז הלכתי כשהזכירו לי אותם.' שליחו של אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר על כולם לדבר אתנו - השלושה שפיגרו ולא השתתפו בקרב. הוא אמר: 'אנשים, נמנעו מלדבר אתנו, - או: 'הם שינו את יחסם אלינו.' בסוף התחלתי לחשוב שאפילו האדמה מכחישה את קיומי, וכבר איננה אותה אדמה שאני מכיר. נשארנו במצב הזה חמישים לילות. שני חבריי ישבו בבתיהם ובכו, ואילו אני הייתי הצעיר והחזק שבינינו, לכן יצאתי להתפלל עם המוסלמים, הסתובבתי בשווקים ואף אחד לא דיבר איתי.

הייתי בא אל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ומברך אותו לאחר הַתְּפִלָּה. הייתי שואל את עצמי: 'האם הוא הזיז את שפתיו בברכת שלום או לא?' ואז התפללתי קרוב אליו והבטתי בו בסתר. כשהתחלתי בתפילה שלי, הוא הסתכל לעברי, וכשפניתי אליו, הוא הסתובב לצד השני. לבסוף הרגשתי שחרם המוסלמים עלינו התארך יתר על המידה. עליתי על חומת ביתו של "אבו קתאדה", קפצתי פנימה וניגשתי אליו. "אבו קתאדה" היה בן דודי והאדם האהוב עליי מבין כל האנשים, ובירכתי אותו, אבל אני נשבע באלוהים, שהוא לא ענה לי לשלום. אמרתי לו: 'הוי, "אבו קתאדה"! אני מתחנן אליך, האם אתה יודע שאני אוהב את אלוהים ואת שליחו?' הוא שתק, חזרתי והתחננתי בפניו והוא שתק, ושוב חזרתי והתחננתי בפניו והוא אמר: 'אלוהים והשליח שלו יודעים הכי טוב.' עיניי התמלאו דמעות, וחזרתי עד שעליתי שוב על הקיר קפצתי החוצה והסתלקתי.

פעם בזמן שהייתי מהלך בשוק באל-מדינה, שמעתי איש מהנבטים בסוריה, שהיה סוחר מזון בשוק אל-מדינה, שואל בקול רם: 'מי יצביע לי על כעב בן מאלכ?' אנשים הצביעו עליי, עד שהגיע הסוחר אליי ומסר לי מכתב ממלך "ע'סאן" הנוצרי. אני הייתי מלומד וקראתי את המכתב, שבו נכתב: 'ידענו שחברך (הנביא) הטיל עליך חרם, למרות שבעזרת אלוהים אתה לא ראוי להשפלה, בזיון ושלילת זכויותיך. אז בוא אלינו ונעמוד לצידך.' כשקראתי את המכתב אמרתי: 'זה מבחן אחר של נאמנות לדת הלכתי ושרפתי אותו בתנור האפייה.' עברו ארבעים לילות מתוך החמישים, והנביא לא קיבל השראה מאלוהים.

בא אליי שליחו של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מצווה עליך לפרוש מאשתך.' שאלתי: 'מה עלי לעשות? האם עלי לגרש אותה?' אמר: 'לא, אבל תפרוש ממנה, אל תתקרב אליה (אל תקיים יחסי מין איתה)'. ההודעה נשלחה גם

לחבריי כמו שנשלחה אליי. אמרתי לאשתי: 'לכי למשפחה שלך, הישארי איתם עד שאלוהים יפסוק בעניין זה.'

באה אישתו של "הילאל בן אומייה" אל שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמרה לו: 'הוי, שליח אלוהים! "הילאל בן אומייה" הוא זקן אבוד שאין לו משרת, האם אתה מתנגד שאשרת אותו?' הוא אמר: 'לא, אבל שלא יתקרב אלייך (לא יקיים אתך יחסי מין). היא אמרה: 'הוא בכל מקרה לא יכול לקיים יחסי מין, אני נשבעת לך כי מיום שהתחיל החרם - הנדוי, הוא לא הפסיק לבכות עד היום הזה.'

חלק מבני משפחתי אמרו לי: 'האם ביקשת רשות לשכב עם אשתך משליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כי הוא אישר לאישתו של "הילאל בן אומייה" לשרת אותו? אני לא אבקש רשות משליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כי אינני יודע מה תהיה תגובתו כשאבקש רשות כי אני איש צעיר.' נשארתי עוד עשרה לילות, אז הושלמו לנו חמישים לילות מרגע שאסר שלא לדבר איתנו. ביום החמישים התפללתי תפילת בוקר על אחד מגגות ביתנו, ובזמן שהייתי יושב במצב הזה שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הזכיר, הרגשתי שצרה לי נפשי וצרה לי האדמה על כל מרחביה. שמעתי קול צורח שעלה מכיוון הר סלע באל-מדינה ואומר: 'הוי, כעב בן מאלכ! קבל את החדשות הטובות.' השתחוותי לאלוהים, וידעתי שהגיעה הקלה מאלוהים. שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הודיע על המחילה שקיבלו כעב וחבריו. האנשים שמחו לבשר להם על כך, חלק הלכו לחבריי ואיש אחד רוכב על סוס בא לעברי ואחר משבט "אסלם" רץ (ברגל) לעברי, ועלה יותר מהר להר. לכן קולו של הרץ נשמע לפני קולו של הרוכב על הסוס. כאשר הגיע אליי הרץ ששמעתי את קולו מבשר לי, הסרתי את בגדיי והלבשתי אותו כאות שמחה על הבשורה שבשר לי. אני נשבע באלוהים שלא היה לי חוץ מהם באותו יום.

קיבלתי בהשאלה שני בגדים, לבשתי אותם ויצאתי לבקש את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אנשים קיבלו את פניי קבוצות קבוצות, מברכים אותי על המחילה שקיבלתי.

אמרו לי מקבלי פניי: 'תבורך מחילתך מאלוהים, עד שנכנסתי למסגד. שם ישב שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וסביבו ישבו אנשים. אחד מהם, "טלחה בן עוביד אללה," קם ורץ לעברי, לחץ את ידי וברך אותי. אף אחד מהמהגרים לא קם וברך אותי. לעולם לא אשכח לך את זה, טלחה. כעב אמר: 'כשברכת את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הוא אמר כשפניו זורחות מרוב שמחה: 'קבל את הבשורה הטובה ביותר מאז שנולדת, אמרתי: 'ממך, שליח אלוהים, או מאלוהים?' הוא אמר: 'לא, מאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה.' פניו של שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יאירו במצב של שמחה עד שיהפוך כמו החלק המואר מהירח, אנחנו (חבריו) היינו יודעים זאת לכן ידעתי שהוא שמח.

כשישבתי מולו אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, האם אני משלם את הכסף שלי כצדקה לאלוהים ולשליחו כחלק מתודה על המחילה שלי?' אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'עדיף לך להחזיק חלק מכספי.' ואמרתי: 'שליח אלוהים, אני מחזיק את חלקי שבאזור "ח'בר". ואמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, אלוהים הציל אותי בזכות אמירת אמת, לכן כחלק מתודתי לאלוהים, לא אדבר אלא אמת כל חיי. אני נשבע באלוהים כי לא ידעת אחד מהמוסלמים, שאלוהים העמיד אותם במבחן דיבור אמת, מאז שהזכרתי את זה לשליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עד היום הזה יותר טוב ממני. אני נשבע באלוהים כי לא התכוונתי לשקר אף פעם מאז שאמרתי את זה לשליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואני מקווה שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, ישמור עלי בזמן שנשאר. כעב אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הוריד: "כָּבֹר מַחַל אֱלוֹהִים לְנַבְיָא, לְמַהְגְּרִים

וְלַתּוֹמְכִים אֲשֶׁר לִיוּוֹ אוֹתוֹ בְּשַׁעַת הַמְּצוּקָה, עַד שֶׁהִגִּיעַ ל"אֲכָן הוּא חֲנוּן וְרַחוּם * וְגַם לְשְׁלוֹשַׁת אֱלֹהִים אֲשֶׁר פָּגְרוּ אַחֲרָיו עַד שֶׁצָּרָה לָהֶם הָאָרֶץ לַמְּרוֹת כֹּל רוֹחְבָהּ, עַד שֶׁהִגִּיעַ ל" יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְהָיוּ עִם הַיְּפָנִים".¹

כַּעֲב אָמַר: 'אֲנִי נִשְׁבַּע בְּאֱלֹהִים, כִּי אַחֲרַי שְׂאֵלוֹהִים הִנְחָה אוֹתִי לְאִסְלָאָם, מֵעוֹלָם לֹא קִיבַלְתִּי חֶסֶד אֱלֹהִים יוֹתֵר גְּדוֹל מִדִּיבּוֹר שֶׁל אִמַּת לְשִׁלְיָחָם שֶׁל אֱלֹהִים, עָלָיו הִתְפַּלֵּה וְהִשְׁלֹם, מִתּוֹךְ כּוֹוֹנָה שֶׁלֹּא אֲשַׁקֵּר לוֹ וְכִךְ אוֹשְׁמַד כִּמוֹ שֶׁהַמְּשַׁקְרִים הוֹשְׁמָדוּ. אֱלֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אָמַר לְמְשַׁקְרִים, בַּעַת שֶׁהוֹשְׁרָה עַל הַנְּבִיא דְבַר רַע שֶׁלֹּא אָמַר לְאָף אֶחָד. אֱלֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אָמַר: "הֵם יִשְׁבְּעוּ לָכֶם בְּאֱלֹהִים אִם תַּחְזֹרוּ אֵלֵיהֶם, כִּדִּי שֶׁתִּפְנּוּ לָהֶם עוֹרָף, הִפְנּוּ לָהֶם עוֹרָף כִּי הֵם טְמֵאִים, מֵעוֹנָם גִּיהִינוּם כַּעֲוֹנָשׁ עַל מַה שֶׁהֵם עָשׂוּ * יִשְׁבְּעוּ לָכֶם כִּדִּי שֶׁתִּרְצוּ מֵהֵם וְאִם תִּתְרַצוּ מֵהֵם אֱלֹהִים לֹא יִתְרַצָּה מֵהַאֲנָשִׁים חֹסְרֵי הַמוֹסֵר".²

כַּעֲב אָמַר: 'הוֹשְׁאֲרָנוּ שְׁלוֹשְׁתָּנוּ בְּלִי טִיפּוֹל בַּעֲנִינָנוּ, לֹא כִמוֹ אֱלֹהִים שֶׁשְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלָיו הִתְפַּלֵּה וְהִשְׁלֹם, קִיבַל מֵהֵם אֶת הַתְּנַצְלוֹתָם עַל סִמְךָ הַצְּהָרוֹתֵיהֶם וּבִיקֶשׁ מִחִילָה עֲבוֹרָם, אֲךָ אֶת הָעֲנִינֵי שֶׁלָּנוּ שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלָיו הִתְפַּלֵּה וְהִשְׁלֹם, הַשְׁאִיר עַד שֶׁפִּסַּק אֱלֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, בַּכֶּךְ. אֱלֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אָמַר: "וְגַם לְשְׁלוֹשַׁת אֱלֹהִים אֲשֶׁר פָּגְרוּ אַחֲרָיו", הַכוֹוֹנָה הִיא לֹא לְכֶךְ שֶׁהוֹשְׁאֲרָנוּ מֵאַחֹר וְלֹא יִצְאָנוּ לְקֶרֶב, אֲלֵא שֶׁהוֹשְׁאֲרָנוּ מֵאַחֹרֵי כֹל אֱלֹהִים שֶׁנִּשְׁבַּעוּ וְהִתְנַצְלוּ."

לְפִי גִירְסָה אַחֲרָת: "הַנְּבִיא יִצְאָ לְעֵבֶר תְּבוּכָ' בַּיּוֹם חֲמִישִׁי, וְהוּא אֶהֱבָ לְצֵאתָ בַּיּוֹם חֲמִישִׁי."

לְפִי גִירְסָה אַחֲרָת: "הוּא נִהַג לֹא לְהִגִּיעַ מִמַּסַּע אֲלֵא בְּאוֹר יוֹם בְּשַׁעַת הַבּוֹקֵר, וּבְבוֹאוֹ נִיגַשׁ לְמַסְגֵּד וְהִתְפַּלֵּל שֵׁם שְׁתֵּי כְרִיעוֹת וְאֵז יֵשֵׁב בּוֹ."

1. הַקּוֹרְאָן, 9: 117-119.

2. הַקּוֹרְאָן, 9: 95-96.

22. עמרֵאן בן אל-חוציין אל-ח'וזאעי, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מְשַׁנֵּיהֶם (עמרֵאן ואביו אל-חוציין), אמר (עמרֵאן): "אישה משבט ג'והיינה באה אל שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בזמן שהייתה בהריון כתוצאה מניאוף, אמרה: 'הוי, שליח אלוהים! ביצעתי חטא ואני מבקשת שתתן לגביי צו ביצוע עונש.' הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הזמין את האפוטרופוס שלה ואמר: 'יטיב לה את היחס עד שתלד, ואחרי כן תביא אותה אליי', וכך עשה. הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ציווה עליה שתצמיד את בגדיה לגופה, ואז הורה לסקול אותה והתפלל עליה תפילת אשכבה. אמר עומר: 'הוי, שליח אלוהים! איך אתה מתפלל עליה והיא זנתה?' אמר: 'היא חזרה בתשובה, שגם אם תחולק לשבעים איש מתושבי אל-מדינה - היא תספיק לכולם. האם יש יותר טוב מזה שהיא הקריבה את עצמה לאלוהים, הַאֲדִיר וְהַנְּשָׁבֵב?'"

23. אבן עבאס ואנס בן מאלֵכָּ, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מְשַׁנֵּיהֶם, מסרו כי שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "אם היה לבן האדם עמק מלא בזהב, הוא היה רוצה שיהיו לו שני עמקים, ושום דבר לא ימלא את פיו אלא העפר, ואלוהים ימחל לכל מי שיחזור בתשובה."

24. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מְמַנֵּו, מסר ששליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, צוחק לשני אנשים, שאחד מהם הורג את חברו ושניהם נכנסים לגן העדן. אחד נלחם למען אלוהים ונהרג, ואחר כך אלוהים ימחל לרוצח והוא יתאסלם, יחזור בתשובה וימות כלוחם קודש (שהיד)."

פרק 3

הסבלנות

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אומר: "הוי, אשר האמינו! התאזרו בסבלנות! ועלו בכוח סבלכם (על אויביכם)".¹ הוא גם אמר: "אני נשבע שנבחן אתכם במעט פחד, רעב, מחסור בכסף, בנפשות וביבול, ובשר לסבלנים."² וגם אומר: "אכן יקבלו הסבלנים את הגמול שלהם בלי חשבון!"³ וגם אומר: "ולמי שסבל בלי תלונה וסלח, אכן זה מהדברים הנחושים."⁴ וגם אומר: "הסתייעו בכוח הסבל ובתפילה, אכן אלוהים עם הסבלנים."⁵ וגם אמר: "אנו נשבעים שנעמיד אתכם בנסיון גדול כדי לדעת את לוחמי הקודש מכם ואת הסבלנים."⁶ הפסוקים בעניין חובת הסבלנות והבהרת מעלותיה רבים וידועים.

25. אל-חארת' בן עאסם אל-אשערי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנִי, אמר: "שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַנְּשָׁלוֹם, אמר: 'הטיהרה היא חצי מהאמונה, התודה לאלוהים ממלאת את המאזניים, השבח לאלוהים וההודיה לו ממלאים את החלל שבין השמים והארץ, הַתְּפִלָּה היא אור, הצדקה היא הוכחה, הסבלנות היא אור והקוראן הוא ראייה בעדך או נגדך. כל האנשים חיים ועובדים, ביניהם יש מי שמשעבד את עצמו לעבודת אלוהים וכך משחרר את עצמו מעונש יום הדין, או שהוא הולך בשבילי השטן והורס את עצמו בענישה ביום הדין.'"

1. הקוראן, 3: 200.

2. הקוראן, 2: 155.

3. הקוראן, 39: 10.

4. הקוראן, 43: 42.

5. הקוראן, 2: 153.

6. הקוראן, 47: 31.

26. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמֹנּוּ, מסר: "יש אנשים מ"אל-אנצר" שביקשו משליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, (מכספי הצדקה) והוא נתן להם עד שנגמר מה שהיה לו. לאחר שהוציא את כל מה שהיה לו אמר להם: 'את כל הטוב שיהיה ברשותי לא אחסוך מכם, אבל מי שיחיה בצניעות, אלוהים ייתן לו הימנעות מחטא, ומי שיסתפק במועט - אלוהים יעשיר אותו, ומי שיסבול באורך רוח - אלוהים יתן לו סבלנות, ואף אחד לא קיבל מתנה טובה וגדולה יותר מהסבלנות.'"

27. סוהייב בן סינאן, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמֹנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כמה נפלא הוא מאמין, ענייניו כולם טובים. והדבר מיועד רק למאמין: אם קרה לו משהו טוב - הוא יודה לאלוהים וזה יהיה טוב, ואם קרה לו משהו רע - הוא יתאזר בסבלנות וגם זה יהיה לו טוב.'"

28. אנס, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמֹנּוּ, אמר: "כאשר הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נתקף בייסורי מחלה, והתחיל להיראות סובל וכאוב. היה זה סבל אדיר של סימני המוות. אמרה פאטמה: 'הוי, אבא, אני מתייסרת וכואבת את סבלך ואת כאבך!' אמר הנביא: 'אביך לא יסבול ולא יכאב מכאן ואילך.' וכשהוא מת אמרה: 'אבא, נענה לריבונו וחזר אליו. אבא, גן העדן הוא מגוריו. אבא, מודיעים על פטירתו לג'בריל (גבריאל), אהובו וחברו.' וכשנקבר פאטמה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמֹנּוּ, אמרה: 'הוי, אנס! האם אתם שמחים לשפוך את העפר על שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם?'"

29. אוסאמה בן זייד בן חארת'ה, המשרת של שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה

וְהַשְׁלוֹם, האיש האהוב עליו ובנו של זיד האהוב עליו גם, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מְשֻׁנְיָהֶם, אמר: "בתו של הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, שלחה לאביה ואמרה: 'בני גוסס, אנא, בוא אלינו!' הנביא שלח אליה שליח, שברך אותה לשלום וביקש שתגיד: 'אכן מה שלקח אלוהים הוא שלו, וגם את מה שהוא נתן הוא שלו, ולכל דבר אצלו יש גורל ידוע, ועליך להתאזר בסבלנות ולחכות לגמול אלוהי'.

שוב שלחה אליו בתו של הנביא שליח והשביעה אותו שיבוא אליה. הנביא קם ואיתו קמו סעד בן עבאדה, מועאד' בן ג'בל, אוביי בן כעב, זייד בן ת'אבת ואנשים אחרים. הם מסרו את הילד לשליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם. הנביא הושיב את הילד בחיקו, והיה עצוב מאוד והתחיל לבכות. סעד אמר: 'הוי, שליח אלוהים! מה זה?' (מה הבכי הזה?) והוא אמר: 'זה רגש הרחמים שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הפקיד בלבבות עובדיו.' לפי גירסה אחרת: "בלבבות מי שירצה מעובדיו, כי אלוהים ירחם על הרחמנים מעובדיו."

30. סוהייב, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אמר: 'בעמים שחיו לפניכם היה מלך שהיה לו קוסם. כשגדל הקוסם, אמר למלך: 'התבגרת, לכן שלח נער ואלמד אותו לעשות קסמים.' שלח המלך נער כדי שהקוסם ילמד אותו. בדרך שבה הלך הנער לקוסם חי נזיר. הנער ישב איתו ושמע את דבריו והם מצאו חן בעיניו. כך בכל פעם שבא אל הקוסם, היה מבקר אצל הנזיר ויושב איתו. פעם אחת כשהגיע הנער לקוסם - הוא הכה אותו. הנער התלונן על כך בפני הנזיר והוא אמר לו: 'אם אתה חושש מהקוסם תגיד: 'הורי עיכבו אותי', ואם אתה חושש מהורייך תגיד: 'הקוסם עיכב אותי'.

ובזמן שהנער היה במצב הזה נתקל פעם בחיה גדולה שכלאה את

האנשים. הוא אמר: 'היום אני אגלה מי טוב יותר - הקוסם או הנזיר?' לקח אבן ואמר: 'הוי, אלוהים! אם עניינו של הנזיר יקר לך יותר מעניינו של הקוסם, הרוג את החיה הזו עד שהאנשים יעברו. הוא השליך אבן והרג את החיה, והאנשים עברו על פניה. בא אל הנזיר וסיפר לו על מה שאירע, אמר לו הנזיר: 'הוי, בני! אתה היום יותר טוב ממני, וכבר הגעת רחוק. כך יעמידו אותך בניסיון, ואם אכן יוסרת אל תגלה דבר אודותי.' הילד ריפא את העיוור ואת המצורע, וריפא את האנשים מכל מיני מחלות. שמע על כך בן הלוויה של המלך שהיה עיוור. הוא הביא לו מתנות רבות, ואמר: 'אם תרפא אותי, אעניק לך כל מה שיש פה כגמול לך.' אמר הנער: 'אני לא מרפא אף אחד, אלא אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הוא שמרפא. אם תאמין באלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אתחנן עבורך והוא ירפא אותך.' האמין בן הלוויה של המלך באלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, ואלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, ריפא אותו. בא אל המלך וישב איתו כמו שישב תמיד. שאל אותו המלך: 'מי החזיר לך את ראייתך? אמר לו האיש: 'ריבוני'. המלך אמר: 'האם יש לך ריבון חוץ ממני?' אמר: 'ריבוני וריבוני הוא אלוהים.' לקח המלך את בן לווייתו והתחיל לענות אותו עד שהצביע על הנער. הביא המלך את הנער ואמר לו: 'הוי, בני! הקסם שלך הגיע לרמה כזאת שאתה מרפא בעזרתו את העיוור ואת המצורע, ועוד חולים.' אמר הנער: 'אני לא מרפא אף אחד, אלא אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הוא שמרפא אותו.' לקח המלך את הנער ועינה אותו עד שהצביע על הנזיר. הביא המלך את הנזיר.

אמר המלך לנזיר: 'חזור בכ מדתך, אך הוא סירב. ביקש המלך מסור והצמיד אותו למרכז ראשו של הנזיר וחתך אותו לשני חלקים. נפלו החלקים לשני הצדדים. הביאו את בן לווייתו של המלך ונאמר לו לחזור בו מדתו, אך הוא סירב. המלך בקש מסור והצמיד אותו למרכז ראשו של בן הלוויה וחתך אותו לשני חלקים. נפלו שני החלקים לצדדים. לבסוף

הובא הנער ונאמר לו לחזור בו מדתו, אך הוא סירב. דחף אותו המלך לקבוצת חבריו, ואמר: 'קחו אותו להר ההוא, עלו איתו להר עד שתגיעו לפסגה, ושם בידקו אם חזר בו. אם לא חזר בו, השליכו אותו מההר.

עלו אל ההר. קרא הנער: 'הוי, אלוהים! הצל אותי מהם בכל דרך שתרצה.' רעד ההר והם נפלו. הלך אל המלך והמלך שאל אותו: 'מה עשו חבריך?' אמר לו: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הציל אותי מהם.' דחף אותו המלך לקבוצה אחרת של חבריו, ואמר: 'קחו אותו ושימו אותו בסירה והגיעו איתו לאמצע הים. אם חזר בו מדתו - השיבו אותו, ואם לא חזר בו - זרקו אותו לים.' הלכו כולם יחדיו והנער אמר: 'הוי, אלוהים! הצל אותי מהם.' התהפכה הסירה וטבעו כולם, והוא בא אל המלך. אמר לו המלך: 'מה עשו חבריך?' אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הציל אותי מהם. הסירה התהפכה וכולם טבעו.'

הנער בא אל המלך. המלך שאל אותו: איפה חבריך? אמר: אלוהים הציל אותי מהם.

לבסוף אמר הנער למלך: 'אתה לא יכול לרצוח אותי, עד שתעשה את מה שאני מצווה עליך.' שאל המלך: 'מה הוא הדבר?' אמר הנער: 'אסוף את האנשים בשטח מישורי גבוה אחד, צלב אותי על עץ, קח חץ מאשפתי ושים אותו בקשת, ואז תגיד: 'בשם אלוהים, ריבון הנער, ותירה בי. אם תעשה זאת, אכן תהרוג אותי.' אסף המלך את האנשים במישור אחד, צלב את הנער על עץ, לקח חץ מאשפתו והניח אותו בקשת. אמר: 'בשם אלוהים, ריבון הנער, וירה את החץ בראשו. הנער הניח את ידו על ראשו ומת. אמרו האנשים: 'האמנו בריבון הנער, אמרו האנשים למלך: 'האם ראית את מה שהיית נזהר ממנו? עכשיו, בחיי אלוהים, זה אכן קרה.' האנשים אכן האמינו (בריבון הנער).

המלך ציווה לחפור תעלה בפתחי השבילים, והיא אכן נחפרה, והוצתה בה אש. והוא אמר: 'מי שלא יחזור בו מדתו, דחפו אותו לתוך התעלה.

או רק יאמר לו: היכנס! היכנס! ויכנס. הם עשו כן, עד שבאה אישה עם תינוק בידה, והיא היססה אם ליפול. אמר לה התינוק: 'הוי, אמא, היי סבלנית, את בצד האמת.'"

31. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עבר ליד אישה שבכתה ליד קבר ואמר לה: 'יראי את אלוהים והחזיקי מעמד.' אמרה לו: 'התרחק ממני, כי לא עבר עליך מה שעובר עלי.' בתחילה היא לא הכירה אותו, אבל נאמר לה שזה הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. הגיעה לפתחו של הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ולא מצאה שם שומרים. אמרה לנביא: 'לא הכרתי אותך,' והוא ענה: 'אכן הסבלנות (האמתית) היא בעת המהלומה הראשונה.'"

32. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אומר: 'אין לי שום שכר עבור עבדי המאמין. אם לקחתי את הנבחר שלו (האהוב עליו ביותר) מאנשי העולם הזה, והוא חיכה בסבלנות בתקווה לקבל שכר ביום הדין - לא יקבל אלא גן עדן.'"

33. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מספרת ששאלה את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, על הַדְּבָר, והוא אמר לה: "אלו ייסורים שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, שולח לכל מי ירצה. אבל אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הפך אותם לרחמים על המאמינים. כך כל עבד שיפול בדבר, יישאר במקום מושבו, יתאזר בסבלנות, יקווה לקבל את שכרו ביום הדין ויאמין שלא יקרה לו אלא מה נגזר עבורו, כלומר, יקבל שכר לוחם קודש."

34. אנס, שְׁאֵלֵהֶם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליחו של אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'אכן, אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: 'אם העמדתי את עבדי בנסיון ולקחתי ממנו את שתי אהובותיו (עיניו), אם התאזר בסבלנות - אפצה אותו עליהן בכניסה לגן עדן."

35. עטאא' בן אבי רבאח, אמר: "אבן עבאס, שְׁאֵלֵהֶם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר לי: 'האם תרצה שאראה לך אישה מנשות גן העדן?' אמרתי: 'כן!' אמר: 'האישה השחורה הזו באה אל הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, ואמרה: 'אני חולה באפליפסיה, ולפעמים אחשף ואהיה ערומה, אז התפלל לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, עבורי.' אמר הנביא: 'אם תרצי, תוכלי להיאזר בסבלנות ושכרך יהיה גן עדן, ואם תרצי, אקרא לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, שירפא אותך.' היא אמרה: 'אתאזר בסבלנות, אבל קיים חשש שאחשף ואתגלה במערומיי. התפלל עבורי שלא אחשף.' ואכן, התפלל בעבורה."

36. עבד אללה בן מסעוד, שְׁאֵלֵהֶם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "אני כאילו מסתכל על שליחו של אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, מחקה אחד הנביאים, עָלְיֵהֶם הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, שאנשיו הכו אותו עד שדמם, והוא מנגב את הדם מפניו, ואומר: 'אלוהים, מחל לאנשיי, כי הם לא יודעים.'"

37. אבו סעיד ואבו הורירה, שְׁאֵלֵהֶם יִתְרַצֶּה מִשְׁנֵיהֶם, מסרו כי הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: "כל מה שפוגע במוסלמי, כגון עייפות, מחלה, דאגה, עצב, נזק או צער, אפילו הקוץ שדוקר אותו - אלוהים יכפר בו על חטאיו."

38. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "נכנסתי אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בזמן שהיה מתייסר מכאב, ואמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, אתה סובל מכאבים חזקים מאוד!' אמר: 'כן, אני סובל מכאבים כמו ששני אנשים סובלים.' אמרתי: 'כך יהיה לך שכר כפול?' אמר: 'כן, השכר יהיה כמו הסבל.' כל מוסלמי שייפגע פגיעה כלשהי - לפחות פגיעה של קוץ ויותר מזה - יכפר אלוהים על חטאיו, ויוסרו ממנו חטאיו כמו שמוסרים עלי העץ מעליו."

39. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שאלוהים רוצה לגמול לו טוב יבחן אותו בשעת מְצוּקָה.'"

40. אנס, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אף אחד מכם לא ייחל לעצמו מוות בגלל נזק שנגרם לו, ואם הוא כן עשה זאת, עליו לומר: 'אלוהים! החייני אם החיים טובים לי, והמיתני אם המוות טוב לי.'"

41. ח'באב בן אל-ארת, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "התלוננו בפני שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בעוד שהוא נשען על גלימתו בצל הכעבה ואמרנו: 'הלא תבקש סיוע מאלוהים, הלא תתפלל עבורנו?' אמר לנו (הנביא): 'לפניכם היו לוקחים אדם וחופרים לו בור באדמה, ושמים אותו בחפירה, ומביאים מסור שיושם על ראשו ויחתוך אותו לשנים, וסורקים אותו במסרקות ברזל עד שייכנסו לבשרו ולעצמותיו, וכל זה לא ירחיק אותו מדתו.' הנביא נשבע שהמצב ימשיך כך (ייסורים ועינויים), עד שהרוכב יסע מצנעא' (בתימן) עד לחצרמוות בלי לחשוש אלא מאלוהים

ומהזאב פן יתקוף את כבשיו, אבל אתם ממהרים.
 לפי גירסה אחרת: "והוא יושב באמצע גלימה (שפרש), והמשתפים
 (אלוה אחר עם אלוהים) הציקו לנו הרבה."

42. אבן מסעוד, שְׁאַלְהִים יְתַרְצָה מִמְּנוּ, אמר: "בחלוקת השלל בקרב "חוניין", הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, העדיף אנשים מסוימים על פני אחרים. נתן לאל-אקרע בן חאבס מאה גמלים, ונתן לעויינה בן חצן מספר זהה של גמלים, והעדיף את אצילי הערבים בחלוקה. אמר איש אחד: 'אני נשבע שהחלוקה הזאת אינה צודקת ואינה למען אלוהים.' אמרתי (אבן מסעוד): 'אני נשבע שאודיע על כך לשליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, ואכן הלכתי אליו והודעתי לו את מה שהאיש אמר. פניו של הנביא השתנו, עד שהפכו לאדומים. הוא אמר: 'מי יעשה צדק, אם אלוהים ושליחו לא יעשו צדק?' ואחר כך אמר: 'אלוהים ירחם על מוסא (משה), הוא ניזוק יותר מזה, אבל היה סבלני.' אמרתי: 'אין דבר, אני לא מעביר לו דבר מהיום הזה והלאה.'"

43. אנס, שְׁאַלְהִים יְתַרְצָה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אם אלוהים יחפוץ בטוב עבור עבדו, הוא יזרז את עונשו בעולם הזה, ואם אלוהים יחפוץ ברע עבור עבדו, הוא יתרחק ממנו בגלל חטאו, עד שיגמול לו ביום תחיית המתים. הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'גודל השכר הוא כגודל המבחן, ואם אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אוהב אנשים הוא בוחן אותם, ומי שיקבל ברצון את אלוהים, אלוהים יקבל אותו, ומי שיכעס על אלוהים, אלוהים יכעס עליו.'"

44. אַנְס, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "הִיָּה לֵאבוּ טֹלְחָה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, בֶּן שֹׁסְבֵל מִמְחֹלָה, כְּשֹׁאבוּ טֹלְחָה יֵצֵא בְּמַסַּע בְּנוּ מֵת, וְכִשְׁחֹזַר אָבוּ טֹלְחָה אָמַר: 'מָה בְּנֵי עֲשֵׂה? (מָה מִצְּבוּ?)' אִם סוּלִים (אִמּוֹ שֶׁל הַיֶּלֶד) אָמְרָה: 'הוּא הַכִּי רִגוּעַ הַיּוֹם, הַגִּישָׁה לּוֹ אֶת אַרוּחַת הָעֶרֶב וְהוּא אָכַל, וְאַחַר כֵּךְ קִיִּים אֵיתָה יַחְסִי מִיָּן. כְּשִׁסִּים, הִיא אָמְרָה: 'קִבְרוּ אֶת הַיֶּלֶד.' בְּבוֹקֵר הַלֶּךְ אָבוּ טֹלְחָה אֵל שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, וְהוֹדִיעַ לּוֹ עַל מוֹת בְּנוֹ. שָׁאֵל הַנְּבִיא: 'קִיִּימַתֶּם יַחְסִים הַלַּיְלָה?' 'כֵּן, הוּא אָמַר. אָמַר הַנְּבִיא: 'אֱלוֹהִים יִבְרַךְ אֶתְכֶם, וְאֶכְנֶה אִישְׁתּוֹ שֶׁל אָבוּ טֹלְחָה יִלְדָה לּוֹ בֶּן. אָמַר לִי (לְאַנְס) אָבוּ טֹלְחָה: 'קַח אוֹתוֹ עַד שֶׁתִּגִּיעַ לְנְבִיא, עָלָיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם. שִׁלַּח אִיתוֹ כְּמָה תִּמְרִים. הַנְּבִיא אָמַר: 'הָאֵם יֵשׁ אִיתוֹ מִשְׁהוּ?' אַנְס אָמַר: 'כֵּן, כְּמָה תִּמְרִים' הַנְּבִיא, עָלָיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, לְקַח אוֹתָם, לְעַס אוֹתָם, הוֹצִיא אוֹתָם מִפִּיּוֹ וְשָׁם אוֹתָם בְּפִיּוֹ שֶׁל הַיֶּלֶד וּשְׁפִשֵּׁף אֶת חִיכָיו בְּפַעוּלָה שֶׁנִּקְרָאת "תְּחִנִּיכִי". וְקָרָא לּוֹ בְּשֵׁם עֶבֶד אֱלֹהִים.

לְפִי גִירְסָה שֶׁל אֶל-בּוּכָאֲרִי: "אֶבֶן עוֹיִינָה אָמַר: "אִישׁ מִ"אֶל-אַנְצָאֲר" אָמַר: 'רְאִיתִי תִשְׁעָה יִלְדִים כּוֹלִם קָרְאוּ אֶת הַקּוֹרָאן, וְהִתְכוּוֹן מִבְּנֵי עֶבֶד אֱלֹהִים שֶׁנּוֹלַד."

וּבְגִירְסָה אַחֶרֶת לְמוֹסֵלִם אֶנ-נִיסָאֲבוּרִי: "מֵת בְּנוֹ שֶׁל אָבוּ טֹלְחָה מֵאֵם סוּלִים, וְהִיא אָמְרָה לְמִשְׁפַּחְתָּהּ: 'אֵל תּוֹדִיעוּ לְאָבוּ טֹלְחָה עַל בְּנוֹ עַד שֶׁאוֹדִיעַ לּוֹ.' כְּשֹׁאבוּ טֹלְחָה, הַגִּישָׁה לּוֹ אַרוּחַת עֶרֶב. הוּא אָכַל וְשָׁתָה. הִיא הִכִּינָה אֶת עֲצָמָה לְקִיּוֹם יַחְסִי מִיָּן אִיתוֹ וְהוּא אָכַן שָׁכַב אִתָּה. הִיא אָמְרָה: 'הוּי, אָבוּ טֹלְחָה, מָה דַעְתְּךָ - אִם אֲנִשִּׁים הִשְׁאִילוּ אֶת רְכוּשָׁם לְאַחֵרִים וְאַחַר כֵּךְ בִּיקְשׁוּ אוֹתוֹ, הָאֵם אֵלָה יִסְרְבוּ לְהַחְזִירוֹ?' אָמַר: 'לֹא.' אָמְרָה: 'אִזּוֹ הֵבֵן שֶׁלְּךָ מֵת חֲכָה בְּסַבְלָנוֹת.' כַּעַס אָבוּ טֹלְחָה וְאָמַר: 'מִשְׁכַּת אוֹתִי עַד שֶׁהוֹכַחְתִּי וְאָמַרְתִּי לִי עַל הֵבֵן שֶׁלִּי.'

הוּא יֵצֵא עַד שֶׁבָּא אֵל שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, וְסִיפֵר לּוֹ

על מה שהיה. שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים יברך את הלילה שלכם.' הוא (אבו טלחה) אמר: 'היא נכנסה להריון.' והוא גם אמר: 'שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה במסע והיא הייתה איתו.' שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג שאם בא לאל-מדינה לא היה בא בלילה. כאשר הם התקרבו לאל-מדינה, עמדה האישה ללדת, לכן נשאר אתה אבו טלחה ושליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, המשיך בכיוון אל-מדינה.

המוסר של החדית' אמר: "אבו טלחה אומר: 'אלוהים, אתה יודע שאני אוהב לצאת עם שליחו של אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשהוא יוצא, ולהיכנס איתו כשהוא נכנס, ואני נשארתי בגלל מה שאתה רואה.' אם סולים אמרה: 'הוי, אבו טלחה, אין לי מה שהיה לי (צירי הלידה עברו זמנית), בוא נלך והלכו. כשהגענו לאל-מדינה ילדה תינוק זכר." אנס מספר: "אמי אמרה לי, הוי, אנס! אף אחת לא תניק אותו עד שתיקח אותו לשליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. בבוקר נשאתי אותו ולקחתיו לשליחו של אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אנס הזכיר את המשיך החדית' כמו הגירסה הקודמת."

45. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האיש החזק אינו הגיבור שנאבק באנשים בכוח, אלא הוא זה ששולט בעצמו בשעת כעס.'"

46. סולימאן בן צרד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנוֹ, אמר: "ישבתי עם הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והיו שם שני גברים שקיללו זה את זה. אחד מהם האדימו פניו והתנפחו עורקיו. אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אני מכיר מילה, שלו היה אומר אותה היה כעסו עובר. היה עליו לומר:

'אני חוסה אצל אלוהים מפני השטן הארור, עד שיעבור כעסו.' ואמרו לו:
'שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'בקש מחסה אצל אלוהים
מהשטן הארור.'"

47. מועאד' בן אנס, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מי שמבליג על כעסו, כשהוא מסוגל להוציא אותו
לפועל, אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, יקרא לו ביום הדין בפני כל הבריות
ויתן לו לבחור מבחורות גן העדן את מי שירצה.'"

48. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "אדם אמר לנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם: 'עֵץ לִי', אמר הנביא: 'אל תכעס!' חזר האדם על בקשתו שוב
ושוב, ואמר הנביא: 'אל תכעס!'"

49. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הצרות והאסונות ימשיכו לפקוד את המאמין (והמאמינה)
בעצמי שלו, עם ילדו ועם כספו, עד שהוא פוגש את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח
וְיִתְעַלָּה, ואין לו כל חטא.'"

50. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "עויינה בן חצן הגיע להתארח
בבית בן אחיו, "אל-חר בן קיס", שהיה מהאנשים שעומר בן אל-ח'טאב,
שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, קירב אותם אליו. בדרך כלל קוראי הקוראן היו
בעלי מעמד אצל עומר, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, והיו מייעצים לו - צעירים
ומבוגרים כאחד. אמר עויינה לבן אחיו: 'הוי, בן אחי, אתה מקורב אל
הח'ליף, בקש עבורי רשות כניסה אליו. ביקש בן האח רשות כניסה
לעויינה ועומר נתן לו את הרשות. בזמן שנכנס לעומר אמר: 'הי (מילת

איוס), בן אל-ח'טאב, אני נשבע באלוהים שאתה אינך נותן לנו הרבה ואינך שופט בינינו בצדק. כעס עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, על דברים אלה עד שרצה להעניש את עויינה. אמר אל-חר: 'הוי, אמיר המאמינים, אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר לנביאו, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: "קבל (מן האנשים) את האמתי, הטוב והעודף, וצווה לעשות חסד והפנה עורף לבורים."¹ ואדם זה הוא מן הבורים. נשבע אבן עבאס כי כשעומר שמע את הפסוק מהקוראן, לא עבר עליו ונהג לפיו, כי בדרך כלל פעל לפי פסיקות הקוראן.

51. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אחריי תשרור תופעת האנוכיות ודברים אחרים שאתם מכחישים!' הם אמרו: 'הוי, שליח אלוהים! מה אתה מצווה עלינו?' השיב: 'עשו את חובותיכם ובקשו מאלוהים את אשר לכם.'"

52. אסייד בן ח'דיר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "איש מ"אל-אנצאר" אמר: 'הוי, שליח אלוהים! הלא תתן לי תפקיד כמו שנתת לפלוני.' אמר לו הנביא: 'אחריי תמצאו אנוכיות שוררת, היאזרו בסבלנות עד שתפגשו אותי באגן.'²

53. עבדאללה בן אבו וופא, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג בימי מלחמה לחכות עד אחר הצהריים, לקום ולומר: 'הוי, אנשים! אל תרצו לפגוש את האויב, ובקשו מאלוהים את הבריאות, ואם פגשתם את האויבים - היאזרו בסבלנות ודעו שגן העדן

1. הקוראן, 7: 199.

2. אל-כאות'ר - נהר בגן עדן מיוחד לנביא, עליו התפילה והשלום.

נמצא בצל החרבות. ועוד אמר הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אלוהים, המוריד את הספר והמניע את העננים, והמנצח את קבוצות (האויבים), הבס אותן והנחל לנו ניצחון עליהן.'"

פרק 4

האמת

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הוי, אלה אשר האמינו, יראו את אלוהים והיו עם הכנים.¹ וגם אמר: "דוברי אמת ודוברות אמת.² וגם אמר: "ואם היו כנים היה יותר טוב להם.³"

החדית'ים:

54. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן, האמת מובילה ליושר, והיושר מוביל לגן עדן. האדם ידבר אמת עד שיירשם אצל אלוהים כצדיק, והשקר יוביל להפקרות, וההפקרות תוביל לגיהנום. אם האדם ישקר הוא לבסוף יירשם אצל אלוהים כשקרן.'"

55. אל-חסן בן עלי בן אבו טאלב, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "למדתי משליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'עזוב את מה שאתה חושד בו, ובוא למה שאינך חושד בו; כי האמת היא ביטחון, והשקר הוא חשד.'"

1. הקוראן, 9: 119.

2. הקוראן, 33: 35.

3. הקוראן, 47: 21.

56. אבו סופיאן, סח'ר בן חרב, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵי, מסר בחדית' ארוך שלו שמספר את סיפורו על הרקליוס: "הרקליוס אמר: 'מה הוא (הנביא, עֲלִיּוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם) מצווה עליכם?' וענה לו אבו ספיאן: 'הנביא אומר: 'עבדו את אלוהים לבדו, אל תשתפו איתו אלוה אחר ועזבו את מה שאבותיכם אומרים. הנביא גם מצווה עלינו להתפלל, לדבר אמת, להתנהג בכבוד ולשמור על קשר עם קרובי משפחה.'"

57. סהל בן חניף, והוא מחברי הנביא שהשתתפו בקרב "בדר", שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵי, מסר: "הנביא, עֲלִיּוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שביקש בכנות מאלוהים למות מות קדושים, אלוהים יוביל אותו לדרגת הקדושים, אפילו אם נפטר במיטתו.'"

58. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵי, מסר: "שליח אלוהים, עֲלִיּוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אחד הנביאים, עֲלִיּוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יצא למסע ואמר לאנשיו: 'שלא יבוא איתי איש שרשם חוזה נישואין עם אישה ועדיין לא התחתנו, ולא אדם שבנה בית ועדיין לא השלים את גגו, ולא מי שקנה כבשים או נאקות בהריון ומחכה להמלטתן.' התקרב הנביא לכפר בעת תפילת אחר צהריים או בסמוך לה, והוא דיבר אל השָׁמֶשׁ ואמר לה: 'את מצווה וגם אני מצווה.' אלוהים השאיר את השמש מעלינו, ואכן היא נשארה עד שהוא סיים את משימתו. הוא אסף את השלל, ובאה (האש) כדי לשרוף את השלל ולא שרפה כלום!'

הוא אמר: 'יש ביניכם גנב, לכן אני מבקש שמכל שבט יבוא איש אחד

1. בתקופת הנביאים הקדומים, היה אסור להם לקחת את השלל לעצמם. לכן הם היו אוספים את השלל ואש ענקית הייתה יוצאת מאת אלוהים ושרפת אותו. ואם נשרף השלל - סימן שהתקבל על ידי אלוהים.

ויצהיר אמונים בפניי. כשהם באו ונשבעו אמונים לנביא, דבקה ידו של אחד מהם לידו של הנביא (סימן שהגנב בא משבטו). אמר הנביא: 'הגנב הוא משבטכם. שיבוא כל השבט ויצהיר בפניי אמונים.' וכשבאו, דבקו ידיהם של שניים או שלושה מהם ביד הנביא. אמר הנביא: 'הגנב הוא מביניכם.' הביאו אנשי השבט ראש פרה עשוי מזהב, והאש באה עליה ושרפה את כולה. השלל היה אסור לכל קדמונינו, רק לנו התיר אלוהים לקחת מן השלל, כי הוא ראה את חולשתנו ואת חוסר האונים שלנו."

59. חכים בן חזאם, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִמְנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המוכר והקונה (אם המכירה היתה בחירתם), שניהם יבחרו אם להחזיר את הסחורה או אם להמשיך בחוזה מכירה-קנייה, אם עדיין הם ביחד ולא נפרדו. אם דיברו אמת זה עם זה והבהירו את מה שצריך להבהיר, אלוהים יברך את המכירה-קנייה שלהם, ואם הסתירו דברים ושיקרו זה לזה, אלוהים ימחק את ברכת מכירתם-קנייתם."

פרק 5

ההשגחה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "זה אשר רואה אותך כאשר אתה קם להתפלל בלילה * כורע וסוגד ככל המתפללים.¹ וגם אמר: "והוא נמצא עמכם כאשר שתהיו.² וגם אמר: "אכן אלוהים לא יוסתר ממנו דבר לא בארץ ולא בשמים.³ וגם אמר: "הוא יודע את המבט הגנוב של העין המביטה ואת אשר הלבבות מסתירים.⁴ הפסוקים בפרק הזה רבים וידועים.

1. הקוראן, 26: 219-218.

2. הקוראן, 57: 4.

3. הקוראן, 3: 5.

4. הקוראן, 40: 19.

60. עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו, אמר: "יום אחד, בזמן שישבנו אצל הנביא מְחַמֵּד, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נכנס איש לבוש בגדים לבנים, שערו שחור ולא ניכרים עליו סימני עיפות מנסיעה. אף אחד לא הכיר אותו. הוא ישב ליד הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הצמיד את ברכיו לברכי הנביא, שם את כפות ידיו על ירכי הנביא ואמר: 'הוי! מְחַמֵּד, ספר לי על האסלאם.' ושליח אלוהים אמר: 'האסלאם הוא זה שתעיד כי אין אלוה זולת אלוהים וכי מְחַמֵּד הוא שליחו. התפלל, תן זכאת (צדקת חובה שנתית), צום בצום הרמזן ועלה לרגל לְמִכָּה, אם אתה יכול'. האיש אמר: 'נכון מאוד'. עומר אמר: 'התפללנו כי הוא שואל אותו ומצדיק אותו'. האיש אמר: 'ספר לי על האמונה'. הנביא אמר: 'האמן באלוהים, במלאכיו, בספריו, בשליחיו וביום הדין, והאמן בגורל על הטוב ועל הרע שבו'. האיש אמר: 'נכון מאוד. ספר לי על האמונה המוצקה'. אמר הנביא: 'האמונה המוצקה היא שתעבוד את אלוהים כאילו שאתה רואה אותו, ואם אתה לא רואה אותו - הוא רואה אותך'. אמר לו האיש: 'ספר לי על יום הדין'. אמר: 'אין הנשאל יודע על יום הדין יותר מהשואל'. אמר: 'ספר לי על סימניו'. והנביא אמר: 'השפחה יולדת את גברתה, ותראה את היחפים, את הערומים ואת רועי הצאן בונים להם בניינים גבוהים'. אמר עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו: 'האיש קם והלך ונשארתי אצל הנביא. הוא (הנביא) שאל אותי: 'עומר, האם אתה יודע מי הוא השואל?' אמר עומר: 'אלוהים ושליחו יודעים'. הוא אמר: 'זה ג'בריל (גבריאל) בא אליכם ללמד אתכם את הדת שלכם.'"¹

61. אבו ד'אר ומועאד בן ג'בל, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְשַׁנִּיָּהֵם, מסרו: "שליחו

1. אנ-ניסאבורי, מוסלם. האוסף הנכון של המסורות הנבואיות שאסף מוסלם). ריאד: טייבה, 2006. חלק 1, עמ' 29, מס' 7.

של אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'רא את אלוהים בכל מקום אשר תהיה בו, ועשה טובה אחרי רעה ובכך תבטל את הרעה, והתייחס לאנשים במוסר טוב.'"

62. אבן עבאס, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "היה רוכב מאחורי שליחו של אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא אמר: 'הוי, ילד! אני אלמד אותך מלות חוכמה: שמור את אלוהים והוא ישמור אותך, שמור את אלוהים והוא יבוא לקראתך, אם תבקש דבר מה - בקש אותו מאלוהים, ואם תצטרך עזרה, היעזר באלוהים, ודע שאם אנשי האומה התכנסו במטרה להועיל לך במשהו, הם לא יועילו לך אלא במה שאלוהים ייעד לך, ואם התכנסו כדי לפגוע בך, הם לא יפגעו אלא במשהו שאלוהים גזר עליך.' הורמו העטים והתייבשו הניירות."

ולפי גירסה אחרת נמסר: "אם תשמור את אלוהים - תמצא אותו לפניך, אם תכיר את אלוהים בעת שגשוג, הוא יכיר אותך בעת מצוקה, ודע כי מה שפסח עליך - לא היה פוגע בך, ומה שפגע בך - לא היה מחטיא אותך, ודע שהניצחון בא יחד עם הסבלנות, והישועה באה עם הסבל, והמצוקה באה עם הרווחה."

63. אנס, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "אכן, אתם עושים מעשים, שלדעתכם, הם דקים יותר מהשיער, אבל בתקופתו של שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, התייחסנו אליהם כאל עבירות חמורות."

64. אבו הורירה, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן אלוהים מקנא, וקנאתו של אלוהים היא שהאדם עושה מה שאלוהים אסר עליו.'"

65. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: " (שהוא) שמע את הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'שלושה היו מבני ישראל: מצורע, קרח ועיוור. אלוהים רצה להעמיד אותם בנסיון, לכן שלח אליהם מלאך. בא המלאך בפני המצורע ואמר: 'מה הדבר הכי אהוב עליך?' אמר: 'צבע יפה ועור יפה, ושייעלם מה שלכלך אותי בעיני האנשים.' משח אותו המלאך ונעלם מה שטינף אותו וקיבל צבע יפה.

שאל המלאך: 'איזה כסף הכי אהוב עליך? ענה המצורע: 'הגמלים,' (או אולי ענה 'הפרות') וקיבל נֶאֱקָה בהריון. אמר לו המלאך: 'אלוהים יברך אותך בה.'

בא אל הקרח ושאל: 'מה הדבר הכי אהוב עליך?' ענה הקרח: 'שיער יפה, ושייעלם מה שלכלך אותי בעיני האנשים.' משח אותו המלאך, ונעלם מה שטינף אותו וקיבל שער יפה. שאל אותו המלאך: 'איזה כסף הכי אהוב עליך?' ענה הקרח: 'הפרות,' וקיבל פרה בהריון. אמר לו המלאך: 'אלוהים יברך אותך בה.'

בא אל העיוור ושאל: 'מה הדבר הכי אהוב עליך?' ענה העיוור: 'שאלוהים יחזיר לי את מאור עיניי כדי שאוכל לראות את האנשים.' משח אותו המלאך והחזיר לו את ראייתו. שאל אותו המלאך: 'איזה כסף הכי אהוב עליך?' ענה העיוור: 'הכבשים,' וניתנה לו כבשה יולדת. הנאקות, הפרות והכבשים המליטו, וכך היה לאחד עמק שלם מלא גמלים, ולשני - עמק מלא פרות, ולשלישי - עמק מלא כבשים.

בא המלאך אל המצורע בדמותו ובמראהו, ואמר לו: 'אני איש מסכן ונטוש. נגמרה לי הצידה תוך כדי המסע, ואני אנצל בזכות אלוהים ובזכותך. אני מתחנן אליך ונשבע לך במי שנתן לך את הצבע היפה ואת העור היפה ואת הכסף, שתתן לי גמל ואשתמש בו בנסיעותיי.' אמר המצורע: 'לא אוכל לתת, כי יש לי התחייבויות רבות.'

אמר המלאך: 'והרי אני מכיר אותך, האם לא אתה הוא זה שהיית מצורע והאנשים נגעלו ממך, והיית עני ונתן לך אלוהים?' ענה לו המצורע: 'אני ירשתי את הכסף מהוריי ומסבותיי'. אמר לו המלאך: 'אם אתה משקר, שאלוהים יחזיר אותך להיות כמו שהיית, וחזר להיות כמו בעבר. בא המלאך אל הקרח בדמותו ובמראהו, ואמר לו מה שאמר למצורע, וענה לו הקרח כמו שענה לו המצורע, ואמר לו: 'אם אתה משקר, שאלוהים יחזיר אותך להיות כמו שהיית.'

בא אל האיש העיוור בדמותו ובמראהו, ואמר: 'אני איש מסכן ועזוב, אזלה הצידה שלי תוך כדי המסע, ואני אנצל רק בזכות אלוהים ובזכותך. אני מתחנן אליך ונשבע לך במי שהחזיר לך את ראייתך, שתתן לי כבשה ואשתמש בה בנסיעותי'. אמר לו העיוור: 'הייתי אדם עיוור, ואלוהים הוא שהחזיר לי את ראייתי, קח את מה שאתה רוצה והשאר לי את מה שאתה רוצה. אני נשבע לך שלא אקשה עליך במשהו שלקחת למען אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה'. אמר המלאך: 'החזק בכסף שלך! היה זה רק מבחן עבורכם שתוצאתו היא שאלוהים מרוצה ממך אבל כועס על חבריך.'"

66. שדאד בן אוס, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'החכם הוא זה ששפט את עצמו ופועל למען החיים אחרי המוות, וחסר הישע הוא זה ששלח את נפשו בעקבות נטיותיו ומאחל לעצמו משאלות מאלוהים.'"

67. אבו הורירה, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שלח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אחת התכונות הטובות שהן ביטוי למוסלמי טוב היא נטישתו את מה שלא מעניין אותו.'"

68. עומר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האיש לא יישאל מדוע היכה את אישתו.'"

פרק 6

האדיקות

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! יראו את אלוהים יראה אמתית, ואל תמותו אלא כשאתם מוסלמים." ¹ וגם אמר: "יראו את אלוהים בכל כוחכם ובכל יכולתכם." ² וגם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! יראו את אלוהים ותגידו דברים ישרים." ³ בנוסף, ישנם הרבה פסוקים בעניין חובת אדיקות. וגם אמר: "ומי שירא את אלוהים יעשה לו דרך מוצא. * אלוהים יתן לו פרנסה ממקום שאינו עולה על דעתו." ⁴ וגם אמר: "אם תיראו את אלוהים יעשה לכם תשועה ויכפר על חטאיכם וימחל לכם, אכן אלוהים הוא בעל החסד העצום." ⁵ הפסוקים בפרק הזה רבים וידועים. ובאשר לחדית'ים:

69. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "נאמר: 'הוי, שליח אלוהים! מיהו המכובד ביותר מבין האנשים?' אמר: 'ירא אלוהים שביניהם.' אמרו לו: 'אנחנו לא שואלים אותך על זה.' ענה להם: 'יוסף, נביא אלוהים, בנו של נביא אלוהים, בנו של נביא אלוהים, בנו של חבר אלוהים, אמרו: 'לא שאלנו אותך על עניין זה.' אמר: 'אתם שואלים אותי על ארצות המוצא של הערבים? הטובים ביותר בתקופת הג'אהלייה הם הטובים ביותר באסלאם, אך זאת רק אם הם הבינו את דתם.'"

1. הקוראן, 3: 102.

2. הקוראן, 64: 16.

3. הקוראן, 33: 70.

4. הקוראן, 65: 2,3.

5. הקוראן, 8: 29.

70. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן, חיי העולם הזה הם מתוקים וירוקים, ואלוהים הציב אתכם כמשנים לו כדי לבחון אתכם. לכן היזהרו מחיי העולם הזה והיזהרו מהנשים, כי הפיתויים הראשונים של בני ישראל היו הנשים."

71. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, אני מבקש ממך הנחיה, יראת אלוהים, צניעות ועושר."

72. עודיי בן חאתם אט-טאא', שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, שמע את הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: "מי שנשבע בשבועה ואחר כך מצא דבר אחר שיותר קרוב לאלוהים, שילך ליראת אלוהים ויכפר על שבועתו."

73. צדי בן עג'לאן אל-באהלי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליחו של אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מטיף בנאום הפרידה אמר: 'יראו את אלוהים, התפללו חמש פעמים ביום, צומו חודש הרמדאן, שלמו זכאת (צדקת חובה שנתית) על עושרכם, צייתו למופקדים עליכם וכך תיכנסו לגן עדן."

פרק 7

הוודאות והאמון

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "וכאשר המאמינים ראו את החבורות אמרו: זה הוא אשר הבטיחו לנו אלוהים ושליחו, והתגשמה הבטחתם. הדבר לא הוסיף להם אלא אמונה וכניעה."¹

1. הקוראן, 33: 22.

וגם אמר: "אלה אשר האנשים אמרו להם: אכן האנשים כבר התגיסו ללחימה בכם, לכן היזהרו מהם, הדבר רק הוסיף להם אמונה, ואמרו: די לנו באלוהים וכמה טוב שיהיה התומך שלנו * הם חזרו בחדס אלוהי וטובות נוספות, לא נפגעו כלל, ונהגו לפי רצון אלוהים, ואכן אלוהים הוא בעל יתרון עצום." ¹ וגם אמר: "וסמוך על החי לנצח." ²

וגם אמר: "ועל אלוהים שיסמכו המאמינים." ³

וגם אמר: "ואם החלטת סמוך על אלוהים." ⁴

וגם אמר: "ומי שסומך על אלוהים די לו." ⁵

וגם אמר: "אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "המאמינים הם אשר אם יוזכר אלוהים יחששו לבבותיהם ואם ייקראו בנוכחותם פסוקי אלוהים יוסיפו להם אמונה, ועל ריבונם סומכים." ⁶

והפסוקים בזכות האמון הם רבים וידועים.

באשר לחדית'ים:

74. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אומות העולם הוצגו בפניי, וראיתי את הנביא שאיתו קבוצה קטנה, ואת הנביא שאיתו איש אחד או שניים, ואת הנביא שאין אף אחד איתו. והנה עלה מספר גדול מאוד של אנשים. חשבתי שאלה הם בני האומה שלי, ונאמר לי: 'אלה הם מוסא (משה) ואנשיו, אבל הבט לעבר האופק. הסתכלתי לאופק וראיתי מספר גדול מאוד של אנשים, ונאמר לי: 'הבט באופק שמנגד' ושם היה מספר גדול עוד יותר של

1. הקוראן, 3: 174-173.

2. הקוראן, 9: 58.

3. הקוראן, 14: 11.

4. הקוראן, 3: 159.

5. הקוראן, 65: 3.

6. הקוראן, 8: 2.

אנשים, ונאמר לי: 'אלה בני אומתך ואיתם שבעים אלף איש שייכנסו לגן עדן בלי דין וחשבון וללא ייסורים. קם הנביא ונכנס לביתו, ואנשים התחילו לדבר על אלה שייכנסו לגן העדן מבלי שיובאו לדין וחשבון וללא ייסורים. חלקם אמרו: 'אולי הם אלה שליוו את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם'. וחלקם אמרו: 'אולי הם אלה שנולדו כמוסלמים, ולא שיתפו אלוה אחר עם אלוהים?' לבסוף יצא שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ושאל: 'על מה אתם מדברים?' הם ענו לו, והוא אמר: 'אנשים אלה אינם מרפאים חולים על ידי קריאת פסוקי קוראן ואינם מבקשים להתרפא על ידי קריאת הפסוקים. אין הם מרגישים פסימיים והם סומכים על ריבונם.' עמד עוקשה בן מוחצן ואמר: 'התפלל לאלוהים שאהיה מהם.' אמר הנביא: 'אתה אחד מהם.' קם איש אחר ואמר: 'התפלל לאלוהים שאהיה אחד מהם.' אמר הנביא: "עוקשה הקדים אותך."

75. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִשְׁנִיָּהֶם, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, אלוהים! למענך התאסלמתי, כך האמנתי, עליך נשענתי, אליך חזרתי בתשובה ולמענך הסתכסכתי עם אחרים. אלוהים! אני חוסה תחת גדולתך, אין אלוה זולתך. בבקשה אל תטעה אותי. אתה החי שלא מת כשהג'ן ובני האדם מתים."

76. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמָּנֹנִי, אמר: "די לנו באלוהים וכמה טוב שעליו אנו סומכים.' את צירוף המילים הזה אמר אבראהים (אברהם), עָלְיו וְהַשְּׁלוֹם, כשנזרק לאש, ואמר מִחֲמַד, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשאמרו לו: 'אכן, האנשים התכנסו כדי ללחום בכם, היזהרו מהם.' הדבר חיזק את אמונתם (של אבראהים (אברהם) ושל מִחֲמַד) ואמרו: 'די לנו באלוהים וכמה טוב שעליו אנו סומכים."

77. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'יכנסו לגן העדן אנשים שליבותיהם כמו הלכבות של הציפורים.'"

78. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "(הוא) השתתף בקרב עם הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, באזור שלפני 'נג'ד" (בתימן). כאשר חזר שליח אלוהים לביתו, חזר ג'אבר איתו. בשעת חום הצהריים הגיעה השיירה לעמק שבו היו הרבה עצים עם קוצים. שליחו של אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ביקש שינוחו, וכך התפזרו האנשים כשהם מחפשים אחר צל העצים. שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ישב בצל עץ שיטה, תלה עליו את חרבו ונרדמנו.

אחרי זמן קצר קרא לנו שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ולצידו ישב בדואי. אמר הנביא: 'האיש הזה הוציא את חרבי והרים אותה עליי בזמן שישנתי. כשהתעוררתי, הייתה החרב שלופה בידו.' ואמר: 'מי יגן עליך ממני?' אמרתי: 'אלוהים' (שלוש פעמים), ולא העניש אותו וישב. לפי גירסה אחרת: "ג'אבר אמר: 'היינו עם שליחו של אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, באזור "ד'את אר-רקאע", וכשבאנו אל עץ מוצל, השארנו אותו לשליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. הגיע לשם איש מהפוליטאיסטים וחרבו של שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הייתה תלויה על העץ. שלף אותה האיש ושאל: 'אתה מפחד ממני?' אמר: 'לא.' אמר: 'מי יגן עליך מפניי?' אמר: 'אלוהים.'"

לפי גירסה מיוחדת של אל-אסמאעילי: "אמר האיש: 'מי יגן עליך ממני?' אמר: 'אלוהים!' נפלה החרב מידו. לקח שליחו של אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, את החרב ואמר: 'מי יגן עליך מפניי?' אמר: 'קח מה שאתה רוצה.' אמר: 'תעיד שאין אלוה זולת אלוהים ושאני שליחו של אלוהים.' אמר: 'לא, אבל אני מתחייב בפניך שלא אלחם בך ולא אצטרף

לאנשים שיילחמו בך. שחרר הנביא את האיש והוא הלך לחבריו ואמר:
'אני בא מהטוב בבני האנוש.'"

79. עומר, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליחו של אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'לו הייתם באמת סומכים על אלוהים, הוא היה מפרנס אתכם כמו שהוא מפרנס את הציפורים שיוצאות בבוקר רעבות וחוזרות בערב שבעות.'"

80. אל-בראא' בן עאזב, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליחו של אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, פלוני, כשאתה הולך לישון, אמור: 'הוי, אלוהים! הפקדתי את עצמי בידיך, והסבתי את פניי אליך, והאצלתי את ענייני עליך, ומצאתי בך מקלט. מתוך רצון ויראה אליך. אין מחסה ואין ישועה ממך אלא בתשוקה אליך. האמנתי בספרך אשר הורדת ובנביא ששלחת; ואם תמות בלילה הזה - תמות על האמונה הדתית הטבעית, ואם נשארתי עד הבוקר - תזכה בטוב (תקבל את הגמול עבור התפילות שהתפללת)."

81. אבו בכר אצ-צדיק, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "עבד אללה בן עות'מאן (הוא, אביו ואמו, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, היו בני לווייה של הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם), אמר: 'כשהיינו במערה, הבטתי אל רגלי הפוליתאיסטים שהיו כאילו מעל ראשנו. אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים! אם אחד מהם יסתכל מתחת לרגליו - יראה אותנו. אמר: 'מה אתה חושב, אבו בכר, על שניים (מִחֻמַּד, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואבו בכר, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ) שאלוהים הוא השלישי שלהם?'"

82. אם סלמה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְנָה, מסרה: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשהיה עוזב את ביתו, היה אומר: 'בשם אלוהים, אני סומך על אלוהים. אלוהים, אני מבקש את חסותך, שלא אתעה או אותעה, שלא אשפיל או אושפל, שלא אקפח או אקופח ושלא אכעס על מישהו שלא בצדק או שהוא יכעס עלי.'"

83. אנס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְנֹו, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מי שהיה אומר (בשעה שעזב את ביתו): 'בשם אלוהים, אני סומך על אלוהים, ואין לי יכולת ואין לי כוח אלא להסתמך על אלוהים, יאמרו לו: 'הונחית, סופקת ונשמרת ונסוג ממך השטן.'"

84. אנס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְנֹו, אמר: "היו שני אחים בתקופת הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: האחד נהג לבוא אל הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והשני עבד כדי להתפרנס. איש המקצוע התלונן בפני הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, על אחיו. אמר הנביא: 'אולי תבורך בגללו.'"

פרק 8

היושר

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "לכן תנהג ביושר כמו שצוית." וגם אמר: "אכן אלה אשר אמרו: ריבוננו הוא אלוהים ונהגו ביושר, המלאכים יורדו עליהם לבשר להם: אל תפחדו ואל תצטערו מקומכם בגן עדן שהובטח לכם * אנו נותנים לכם את חסותנו בעולם הזה ובעולם הבא, בגן עדן יהיה לכם כל מה שתִּתְאַוְיָנָה נפשותיכם

1. הקוראן, 11: 112.

ויהיה לכם כל מה שתבקשו ובו תחפצו * אירוח מאת סלחן ורחום. ¹ וגם אמר: "אכן אלה אשר אמרו: ריבוננו הוא אלוהים, ונהגו ביושר לכן אין עליהם פחד והם לא יצטערו * אלה הם אנשי גן עדן קיימים בו לעד, וזה גמול על מה שהיו עושים."²

85. סופיאן בן עבדאללה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמר: "אמרת: 'הוי, שליח אלוהים! אמור לי אמרה אחת מן האסלאם, שלא אשאל למשמעותה אף אדם חוץ ממך.' אמר הנביא: 'הגד: 'אני מאמין באלוהים' ונהג ביושר."³

86. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמר: "שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'נהגו במתינות וביושר, ודעו שלא יינצל אף אחד מכם בזכות עבודתו.' הם אמרו: 'וגם אתה לא תינצל, שליח אלוהים?' אמר: 'וגם אני לא אנצל, אלא אם יעטוף אותי אלוהים ברחמיו ויתן לי מחסדו.'"

פרק 9

החשיבה על הבריות העצומות שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, ברא, כליון העולם הזה, זוועות יום הדין ושאר ענייניהם, מחדל העצמי האנושי, תרבותו והבאתו ליושר

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אמור: אני מייעץ לכם במלה אחת: קומו לעבוד את אלוהים שניים שניים או כל אחד לבדו ואז תחשבו."³ וגם אמר: "בבריאת השמים והארץ וחילופי הלילה והיום יש אותות לבעלי השכל - * אלה אשר יזכירו את אלוהים בהיותם בעמידה, בישיבה, בשכבם על צידיהם, ויחשבו על בריאת השמים והארץ. ריבוננו, לא בראת את כל זה לשוא, ישתבח שמך, הגן עלינו

1. הקוראן, 41, 30-32.

2. הקוראן, 46, 13-14.

3. הקוראן, 34, 46.

מייסורי הגיהינום.¹ וגם אמר: "הלא יתבוננו בגמלים איך נבראו * ואל השמים איך הועלו * ואל ההרים איך הונחו * ואל האדמה איך הושטחה? * על כן תזכיר להם, כי אתה רק מזכיר (אל תכפה עליהם)."² וגם אמר: "הלא נדדו בארץ והתבוננו."³ ועוד הרבה פסוקים.

החדית'ים:

החדית' שהוזכר קודם (מס' 66):

שדאד בן אוס, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "החכם הוא זה ששופט את עצמו.....".

פרק 10

היוזמה למעשי חסד ולעידוד של מי שפנה בבקשה למעשה חסד
לעשות זאת ברצינות וללא היסוס

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "לכן התחרו ביניכם במעשי חסד."⁴ והוא גם אמר: "מהרו לבקש מחילה מריבונכם, ו (מהרו גם) לגן עדן שרוחבו כרוחב השמים והארץ והוא מיועד ליראים."⁵ החדית'ים:

87. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'עליכם ליזום מעשי חסד, כי יבואו פיתויים כלילה החשוך, בהם האיש יהיה מאמין בבוקר וייהפך לכופר בערב, או שיהיה מאמין בערב וייהפך לכופר בבוקר, וימכור את דתו באחד מהבלי העולם הזה.'"

1. הקוראן, 3: 191-190.

2. הקוראן, 88: 21-17.

3. הקוראן, 40: 82.

4. הקוראן, 2: 148.

5. הקוראן, 3: 133.

88. עוקבה אבן אל-חארת', שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוֹ, אמר: "התפללתי עם הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, באל-מדינה תפילת אחרי הצהרים (אל-עצר). הנביא סיים את תפילתו. הוא קם ועבר במהירות בין האנשים והלך בכיוון לחלק מחדרי נשותיו. האנשים נבהלו ממהירותו, יצא אליהם וידע שהם התפלאו ממהירותו ואמר: 'נזכרתי בחפץ מזהב שנמצא בביתנו, ולא רציתי להשאירו שם וציוויתי לחלק אותו.'"
 לפי גרסה אחרת אמר הנביא: "השארתי בביתי זהב מכספי הצדקה, ולא רציתי להשאירו עד הבוקר."

89. ג'אבר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוֹ, אמר: "מישהו אמר לנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בקרב "אוחוד": 'תגיד לי, אם איהרג איפה אהיה? (בגן העדן או בגיהנום?)' אמר: 'בגן העדן.' זרק האיש את התמרים שבידו ונלחם עד שנהרג."

90. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוֹ, אמר: "מישהו בא אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'לאיזו צדקה יש הגמול הגדול ביותר?' אמר: 'תן צדקה כשאתה בריא, דואג לחסוך, חושש מעוני, מקווה לעושר ואל תחכה עד בוא המוות, ותגיד: 'לפלוגי אתן כך וכך, ולפלוגי אתן את חלקו, והיה לפלוגי את חלקו.'"

91. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לקח חרב בקרב "אוחוד" ואמר: 'מי ייקח את זאת ממני?' הושיטו האנשים את ידיהם, וכל אחד מהם אמר: 'אני. אני.' אמר הנביא: 'מי ייקח זאת בצורה ראויה? (כי מגיע לו?)' האנשים הפסיקו לבקש את החרב. אמר

אבו דוג'אנה: 'אני אקח אותה בצורה ראויה.' לקח אבו דוג'אנה את החרב והיכה בה את ראשיהם של הפוליתאיסטים."'

92. אז-זוביר בן עדי אמר: "הגענו לאנס בן מאלכ', שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, והתלוננו בפניו על יחסו של אל-חג'אג' אלינו. אמר אנס: 'היאזרו בסבלנות, כי כל מה שיבוא בעתיד יהיה יותר רע ממה שהיה לפניו, עד שתפגשו את ריבונכם. דבר זה שמעתיו מהנביא שלכם, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.'"

93. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'התחילו בעשיית חסד לפני שיקרו שבעה דברים: עוני שישכיח אתכם (את הציות לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה), או עושר שיאפיל על הכול, או מחלה משחיתה, או זיקנה מפריכה, או מוות ממהר, או משיח השקר, אותו רשע שכולם מחכים לו, או יום הדין - והוא הנורא והמר יותר מכולם?'"

94. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר בקרב "ח'יבר": 'אני אתן את דגל המלחמה הזה לאדם שאוהב את אלוהים ואת שליחו, ואלוהים יכניע את "ח'יבר" על ידו. עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: 'אף פעם לא אהבתי מנהיגות, אלא רק היום. קיוויתי שאקרא לקבל אותה.' קרא שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לעלי בן אבו טאלב, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, ונתן לו את דגל המלחמה ואמר: 'לך ואל תסתובב עד שאלוהים יפתח לך' הלך עלי קצת ועצר ולא הסתובב וצעק: 'הוי, שליח אלוהים! על מה אלחם באנשים?' ענה לו: 'הילחם בהם עד שיעידו כי אין אלוה זולת אלוהים, וכי מִתְמַד הוא שליחו

של אלוהים. ואם יעשו כך, הם ימנעו ממך לתבוע את דמם ואת כספם רק בצורה ראויה, והתחשבונות שלהם תהיה עם אלוהים.”

פרק 11

המאבק (עם העצמי)

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: “ואלה אשר נלחמו מלחמת קודש למעננו, ננחה אותם לפי דרכנו, ואלוהים יהיה עם גומלי החסד.”¹ וגם אמר: “ועבוד את ריבונך עד אשר תמות.”²

וגם אמר: “הזכר את שם ריבונך ובקש אותו בחיי פרישות מהנאות העולם הזה.”³

וגם אמר: “ומי שיעשה (מעשים טובים) כמשקל גרגר יראה אותו (תוצאות מעשיו).”⁴ וגם אמר: “וכל מה שאתם מגישים (דבר טוב) עבור נפשותיכם תמצאו אותו (את שכרו) אצל אלוהים שהוא טוב ושכרו עצום.”⁵ וגם אמר: “ומה שאתם מוציאים (מטוב כספכם) אלוהים יודע אותו.”⁶

ועוד הרבה פסוקים בעניין.

החדית'ים:

95. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: “שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: ‘אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: ‘מי שהתייחס בעוונות אל עבדי, הכרזתי עליו מלחמה. הדבר הכי אהוב עליי הוא שעבדי יתקרב אליי בעשיית החובות שהטלתי עליו. עבדי ימשיך להתקרב אליי עד

1. הקוראן, 29: 69.

2. הקוראן, 15: 99.

3. הקוראן, 73: 8.

4. הקוראן, 99: 7.

5. הקוראן, 73: 20.

6. הקוראן, 2: 273.

שאוהב אותו, ואם אוהב אותו, אהיה אוזנו שבעזרתה הוא שומע, ועיניו שבהן הוא רואה, וידו שבה הוא מכה, ורגלו שבה הוא הולך, ואם יבקש ממני - אתן לו כל מה שיחפוץ, ואם יבקש מחסה אצלי - אפרוס את חסותי עליו."'

96. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מוסר מפי ריבונו, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה: 'אם עבדי יתקרב אלי טפח - אתקרב אליו אמה, ואם יתקרב אלי אמה - אתקרב אליו באע ואם יבוא אליי בהליכה - אבוא אליו בריצה."'

97. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שני חסדים שהרבה אנשים אינם מעריכים: הבריאות והפנאי."'

98. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסרה: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה קם להתפלל בלילה עד שרגליו נסדקו. אמרתי לו: 'הוי, שליח אלוהים! למה אתה עושה את זה? הרי אלוהים כבר מחל לך על חטאיך שהיו ושיהיו?' ענה לי: 'האם לא ארצה להיות עבד אסיר תודה?'"

99. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסרה: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשהתחילו עשרת הימים האחרונים של חודש הרמדאן נהג להחיות את הלילה, להעיר את משפחתו, להתאמץ ולהדק את הסינר (לא יקיים יחסי מין עם נשותיו)."

1. טפח, אמה ובאע הן מידות אורך.

100. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המאמין החזק טוב ואהוב יותר על אלוהים מהמאמין החלש, ושניהם טובים. דאג למה שמועיל לך, בקש עזרה מאלוהים ואל תהיה חסר אונים. ואם פגע בכ מישהו, אל תגיד: 'לו הגבתי על פגיעתו היה קורה כך וכך', אלא אמור: 'אלוהים גזר, וכל מה שהוא רוצה הוא עושה; כי "לו" פותחת פתח למעשה השטן."

101. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר, גם: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אש הגיהנום הוסתרה בהנאה ובתענוגות, וגן העדן הוסתר בדברים נתעבים.'" לפי הגירסה של מוסלם: "במקום 'הוסתרה' - יש לומר 'הייתה מכוסה', והכוונה היא לכך שיש מכסה שמכסה אותה, ואם תעבור אותו תוכל להיכנס בעדה, תלוי איזה מכסה תחפש."

102. חוד'יפה בן אל-יאמאן, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "בלילה אחד התפללתי עם שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, התחיל בקריאת סורת אל-בקרה ("הפרה") (הסורה השנייה בקוראן), חשבתי שהוא יקרא עד מאה פסוקים בכריעה הראשונה, אבל הוא המשיך. אמרתי: 'יקרא את כל הסורה בשתי כריעות, אך הוא בכל זאת המשיך, אמרתי: 'יקרא את כל הסורה בכריעה אחת.' התחיל בסורת אנ-ניסאא' ("הנשים") והמשיך בסורת אל-עמראן ("בית עמרם") וקרא אותה, הוא קרא לאט, ואם עבר על פסוק מסוים שבו היו דברי שבח לאלוהים - היה משבח, ואם הייתה משאלה - היה שואל, ואם הייתה בקשת חסות - היה מבקש. לבסוף כרע על ברכיו והתחיל לומר: "השבח לאלוהים העצום." זמן הכריעה שלו היה שווה לזמן העמידה. ואז אמר: 'אלוהים ישמע את מי שמשבח אותו.

הוי, ריבוננו, השבח לך! לבסוף עמד עמידה ארוכה, שזמנה היה כמעט שווה לזמן הכריעה, ואז השתחוה ואמר: 'השבח לריבונני העליון, וזמן השתחוותו היה כמעט שווה לזמן עמידתו.'"

103. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "בלילה אחד התפללתי עם שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הוא האריך את זמן העמידה עד שרציתי לעשות משהו רע, אבל לא עשיתי! הוא (אבן מסעוד) הסביר: רציתי לשבת ולהפסיק את הַתְּפִלָּה."

104. אנס, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלושה דברים ילוו את הנפטר: משפחתו, כספו ומעשהו; שניים חוזרים ואחד נשאר: משפחתו וכספו חוזרים, וישאר מעשהו.'"

105. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'גן העדן יותר קרוב לאחד מכם משרוך נעלו, וכך גם הגיהנום.'"

106. רביע בן כעב אל-אסלאמי, המשרת של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואחד מעניי המהגרים, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "נהגתי לישון עם שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הייתי מביא לו מי טיהרה ומצרכים אחרים, הוא אמר לי: 'בקש ממני!' אמרתי: 'אני מבקש להיות אתך בגן עדן.' הוא אמר: 'חופץ מזה?' אמרתי: 'רק זה.' הוא אמר: 'אז עזור לי להכניס אותך על ידי כך שתרבה להשתחוות (להתפלל).'"

107. ת'ואבן, עבדו המשוחרר של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'הרבה להשתחוות לאלוהים, כי כל פעם שאתה משתחווה, אלוהים מעלה אותך בדרגה ומוחק לך חטא שעשית.'"

108. עבד אללה בן ביסר אל-אסלאמי, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הטוב מבין האנשים הוא זה שהאריך ימים ומעשיו היו טובים.'"

109. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "דודי אנס אבן אנ-נדר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, נעדר מקרב "בדר", ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, החמצתי את הקרב הראשון שבו נלחמת בפוליתאיסטים, אני נשבע שאם אלוהים יאפשר לי להילחם בפוליתאיסטים, הוא (אלוהים) יראה לאחרים מה שאני עושה.' ובזמן קרב "אוחוד", כשלוחמי המוסלמים בעורף נחשפו לקבוצת לוחמים פוליתאיסטים, הוא אמר: 'הוי, אלוהים, אני מתנצל בפניך על מה שהאנשים האלה (חבריי) עשו, ואני חף ממה שעשו האנשים האלה - כלומר הפוליתאיסטים. התקדם אנס ונפגש עם סעד בן מועאד' ואמר: 'הוי, סעד בן מועאד', אני נשבע בריבון אנ-נדר (אביו) שאני מריח את הריח של גן העדן לפני הר "אוחוד"!' אמר סעד: 'הוי, שליח אלוהים, לא יכולתי לדעת את מה שעשה!' אמר אנס: 'מצאנו אותו ובו שמונים מכות חרב או דקירות חנית או יריות חץ, ומצאנו שהפוליתאיסטים השחיתו את גופתו, ואף אחד לא הכיר אותו פרט לאחותו שזיהתה סימן באצבע שלו.' אנס אמר: "היינו חושבים שהפסוק: "מן המאמינים אנשים אשר קיימו את התחייבותם בפני אלוהים (על לחימה למענו)." הורד בעדם."

110. עוקבה בן עמר אל-אנצארי שהיה מלוחמי מערכת "בדר", שאלהים יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "בזמן שהורד פסוק הצדקה היינו עובדים כשכירים בסבלות ומוציאים את שכרנו כצדקה. בא איש לנביא (עבד אר-רחמן בן עוף) והוציא הרבה כסף כצדקה. אמרו (הצבועים): צביעות. ואז בא אדם אחר ונתן צאע¹ כצדקה, הם אמרו (הצבועים): אלוהים לא צריך את זה. ולכן הורד הפסוק: "אלה אשר מגנים את העשירים מן המאמינים אשר מתנדבים לתת צדקות, וגם (מגנים) את אלה העניים שלא מוצאים אלא מעט (כדי לחיות)".²

111. אבו ד'אר, שאלהים יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: 'הוי, עבדיי! אסרתי את העוול על עצמי ואסרתי אותו גם עליכם. לכן אל תתעללו זה בזה ביניכם.' 'הוי, עבדיי, כולכם תועים מלבד מי שהנחיתי אותו, לכן בקשו את הנחיתי ואנחה אתכם.' 'הוי, עבדיי! כולכם רעבים מלבד מי שהאכלתי אותו, לכן בקשו ממני אוכל ואכיל אתכם.' 'הוי, עבדיי, כולכם ערומים פרט למי שכיסיתי אותו, לכן בקשו ממני כיסוי ואכסה אתכם.' 'הוי, עבדיי, אתם חוטאים בלילה וביום ואני מוחל לכם על כל חטאיכם. בקשו מחילה ואמחל לכם.' 'הוי, עבדיי, אתם לא תוכלו לפגוע בי לא תוכלו להועיל לי.' 'הוי, עבדיי, אם כולכם - מהראשון ועד האחרון - וכל בני אדם והשדים יראו ממני כמו האיש שהכי ירא ממני, הדבר לא יוסיף מאומה לשלטוני.' 'הוי, עבדיי, אם כולכם - מהראשון ועד האחרון - וכל בני האדם והשדים יכפרו בי כמו האיש שכופר בי ביותר, הדבר לא יחסיר מאומה משלטוני.' 'הוי, עבדיי, אם כולכם - מהראשון ועד האחרון - וכל בני אדם והשדים

1. צאע - מידה למדידת היבש.

2. הקוראן, 9: 79.

תתאספו יחד במקום אחד ותבקשו ממני את משאלותיכם, ואתן לכל אחד את משאלתו, הדבר לא יחסיר ממה שיש לי אלא כמו שהמחט תחסיר אם תוכנס לים. 'הוי, עבדיי, ארשום לכם את מעשיכם ואתן לכם את שכרכם עבורם, לכן מי שימצא טוב - ישבח את אלוהים, ומי שימצא דבר אחר - לא יאשים אלא את עצמו.'"

סעיד, שמסר את החדית' מפי אבו ד'אר, אמר: "אבו אדריס (מבניו של אחד מחברי הנביא) היה כורע על ברכיו בזמן שמספר את החדית' הזוה." אחמד בן חנבל, שאלהים ירחם עליו, אמר: "אין לאנשי סוריה חדית' יותר מכובד מהחדית' הזוה."

פרק 12

הקריאה להגביר את המעשים הטובים לקראת סוף חיי האדם

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "הלא הארכנו את חייכם די זמן כך שמי שרוצה להיזהר - יישמע לאזהרה. וגם בא אליכם המזהיר."

הצירוף "הארכנו את חייכם" פרושו לפי אבן עבאס (כמוסר חדית'ים) וחוקרים אחרים כחוקרי כתבי קדומים, הוא: עד גיל ששים שנה. ונאמר גם הוא עד גיל שמונה עשרה.

לפי גירסה אחרת (אל-חסן, אל-כלבי ומסרוק), וגם אבן עבאס תמך בה הוא גיל ארבעים שנה. אלה העבירו גם כי האנשים באל-מדינה היו מתפנים לעבודת אלוהים בגיל ארבעים.

לפי גירסה קצת שונה נאמר הוא גיל ההתבגרות.

הצירוף "וגם בא אליכם המזהיר" לפי גירסת אבן עבאס וקהילת חכמי הדת הצבעה על הנביא מִחְמַד, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. נאמר גם על ידי "עכרמה" ו"אבן

1. הקוראן, 35: 37.

עויינה" שהכוונה לשערות לבנות וסימני הזדקנות.
הפסיקה האחרונה לאלוהים - הוא יודע.

112. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים לא יקבל כל תירוץ לאדם שארכו חייו עד שהגיע לשישים שנה.'"

113. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנֹ, אמר: "עומר, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנֹ, נהג לכנס אותי בחברתם של הזקנים שהשתתפו בקרב "בדר". נראה שלחלק מהם לא היה נוח עם זה, ואמרו: 'למה שזה ייכנס איתנו, ולנו יש ילדים בגיל?' ענה עומר: 'בגלל מה שידעתם על קרבתו לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ועל התבונה ועל הידע שלו.' יום אחד קרא לי (עומר), והכניס אותי איתם. חשבתי אז שהוא קרא לי כדי להראות להם מה שהוא ראה בי (אינטליגנציה, פְּקָחוֹת, צְחוֹת לְשׁוֹן). אך הוא רק אמר: 'מה אתם חושבים על אמירתו של אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה: "אם וכאשר יבוא הסיוע האלוהי והנצחון.'"

חלק מהם אמרו: 'אנו מצווים להודות לאלוהים ולבקש מחילה, כי נתן לנו סיוע וגם החזיר את שלטוננו לְמִכָּה. חלקם שתקו ולא אמרו דבר. פנה אליי (עומר) ושאל אותי: אמור לי: 'האם אתה אומר כך, אבן עבאס?' אמרתי: 'לא.' הוא אמר: 'אז מה אתה אומר?' אמרתי: 'זהו מועד פטירתו של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אלוהים הודיע לו על כך ואמר: 'אם וכאשר יבוא הסיוע האלוהי - זהו סימן ליום פטירתך. אזי אמור את שבחו של ריבונך ובקש מחילה ממנו כי הוא סלחן.² אז עומר, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנֹ, אמר: אינני יודע אלא מה שאתה אומר לי.'"

1. הקוראן, 110: 1.

2. הקוראן, 110, 3.

114. עַאִישָׁה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמָּנָה, אַמְרָה: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מֵאֵז שֶׁהִתְגַּלָּה לוֹ הַפְּסוּק "אִם וְכֹאשֶׁר יָבֹא הַסִּיּוֹעַ הָאֱלוֹהִי וְהִנְצַחֹן"¹ הִיָּה אוֹמֵר בְּכָל תְּפִילָּה: 'הִתְהִילָה לְךָ, רִיבֹנְנוּ, וְהִשְׁבַּח לְךָ, אֱלוֹהִים, מִחַל לִי."

בְּגִירָסָה שֶׁל שְׁנֵי גְדוּלֵי אוֹסְפֵי הַחֲדִית'ִים: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הִיָּה מְרַבֵּה לוֹמֵר בְּכַרְיַעְתּוֹ וּבִהֲשַׁתְּחוּוֹתָיו: 'הִתְהִילָה וְהִשְׁבַּח לְךָ, רִיבֹנְנוּ, אֱלוֹהִים, מִחַל לִי.' כְּלוֹמֵר, הוּא אָמַר אֶת מֵה שֶׁאֱלוֹהִים צִוּוּהָ עֲלָיו בְּפְסוּק."

וּלְפִי הַגִּירָסָה שֶׁל מוֹסְלָם: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נִהְיָה לוֹמֵר הִרְבֵּה לְפָנַי שְׁמַת: 'הִתְהִילָה וְהִשְׁבַּח לְךָ, אֱלוֹהִים. אֲנִי מִבְּקֶשׁ אֶת מַחִילְתְּךָ וְחֹזֵר אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה.' אַמְרָה עַאִישָׁה: 'אֲמַרְתִּי: הוּא, שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים! מֵה הַמִּילִים הָאֵלֶּה שֶׁאֲנִי רוֹאָה שֶׁאַתָּה הַבֹּאֲתִי וְהַתְּחַלֵּת לֹמֵר?' הוּא אָמַר: 'נִיתֵן לִי סִימָן בְּאוֹמְתִי."

וּלְפִי גִירָסָה אַחֲרַת שֶׁל מוֹסְלָם: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הִיָּה אוֹמֵר הִרְבֵּה: 'הִתְהִילָה לְאֱלוֹהִים וְהִשְׁבַּח אֵלָיו, אֲנִי מִבְּקֶשׁ מַחִילָה וְאֲנִי חוֹזֵר אֵלָיו בְּתִשׁוּבָה.' הִיא אַמְרָה: 'אֲמַרְתִּי: שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, רוֹאָה שֶׁאַתָּה מְרַבֵּה לוֹמֵר 'הִתְהִילָה לְאֱלוֹהִים וְהִשְׁבַּח אֵלָיו. אֲנִי מִבְּקֶשׁ מַחִילָה מֵאֱלוֹהִים וְחוֹזֵר אֵלָיו בְּתִשׁוּבָה.' הוּא אָמַר: 'רִיבֹנְנִי הוֹדִיעַ לִי כִי אֶרְאֶה סִימָן בְּאוֹמְתִי, וְאִם אֶרְאֶה אֶת הַסִּימָן אֶתְחִיל לְהַגִּיד: 'הִתְהִילָה לְאֱלוֹהִים וְהִשְׁבַּח אֵלָיו, אֲנִי מִבְּקֶשׁ מַחִילָה מֵאֱלוֹהִים וְחוֹזֵר אֵלָיו בְּתִשׁוּבָה, וְכִבֵּר רֵאִיתִי אֶת הַסִּימָן,' "אִם וְכֹאשֶׁר יָבֹא הַסִּיּוֹעַ הָאֱלוֹהִי וְהִנְצַחֹן * וְתִרְאֶה אֶת הָאֲנָשִׁים יִכְנָסוּ בְּחִבּוּרוֹת אֶל הַדַּת שֶׁל אֱלוֹהִים * אֲזִי אֲמוֹר אֶת שְׁבַחֹךָ שֶׁל רִיבֹנְךָ וּבְקֶשׁ מַחִילָה מִמֶּנּוּ כִי הוּא סִלְחָן."²

1. הַקּוּרְאָן, 110: 1.

2. הַקּוּרְאָן, 110: 1.

115. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הרבה לגלות לשליחו, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, לפני מותו, עד שבתקופה הזאת לפני מותו היו רוב ההתגלויות."

116. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'כל עבד יקום לתחייה על מה שמת עליו (מה שהיה עושה בעת שנשמתו עלתה).'"

פרק 13

הבהרות לריבוי דרכי החסד

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "וכל טוב אשר תעשו, אלוהים יודע אותו."¹ וגם אמר: "וכל טוב אשר תעשו - אלוהים יידע אותו."² וגם אמר: "ומי שיעשה (מעשים טובים) כמשקל גרגר יראה אותו (תוצאות מעשיו)."³ וגם אמר: "מי שעשה טוב יירשם לזכותו."⁴

הפסוקים הקוראניים בפרק הם רבים מאוד, ולגבי החדית'ים, גם הם רבים מאוד, והם אינם מוגבלים, ולכן אנו מזכירים רק חלק מהם:

117. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, אלו מעשים הם הטובים יותר?' אמר הנביא: 'האמונה באלוהים ומלחמת הקודש.' אמרתי: 'אלו עבדים הם הטובים יותר בעת הכוונה לשחרר אותם?'" אמר: 'היקר אצל בני משפחתו והיקר ביותר מבחינת מחיר.

1. הקוראן, 2: 215.

2. הקוראן, 2: 197.

3. הקוראן, 99: 7.

4. הקוראן, 41: 46.

אמרתי: 'ואם אני לא יכול?' אמר: 'תעזור לעני בעל משפחה או שתייצר למי שלא יכול לייצר.' אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, ואם לא אוכל?' אמר: 'אל תעשה רע לאנשים, גם זה ייחשב עבורך כצדקה.'"

118. אבו ד'אר, שְׁאֵלָהִים יְתַרְצֶה מְמוֹנָ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בכל בוקר קיימת חובת נתינת צדקה עבור כל פרק של איבר בגופכם. כך כל מלת שבח לאל נחשבת לצדקה, כל מלת תודה נחשבת לצדקה, כל מילת תהילה נחשבת לצדקה, כל מילת "אלוהים גדול" נחשבת לצדקה, כל בקשה למעשה טוב נחשבת לצדקה, כל איסור מעשה רע נחשב לצדקה ובמקום כל זה - ניתן לעשות שתי כריעות בשעות הבוקר.'"

119. אבו ד'אר, שְׁאֵלָהִים יְתַרְצֶה מְמוֹנָ, אמר גם: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוצגו בפניי מעשיהם של בני אומתי: הטוב והרע שבהם. ומצאתי בטוב מעשים טובים, כגון: הסרת הנזק מהכביש, ומצאתי ברע בהם הריר או הרוק יהיה במסגד ולא יקבר (כי רצפת המקום היתה מעפר).'"

120. הוא (אבו ד'אר), שְׁאֵלָהִים יְתַרְצֶה מְמוֹנָ, אמר: "היו אנשים שאמרו: 'הוי, שליח אלוהים, בעלי ההון הכספי לקחו את כל השכר, הם מתפללים כמונו, צמים כמונו ומוציאים צדקה מכספם העודף.' הוא אמר: 'אבל אלוהים נתן לכם מה שנחשב לצדקה: כל מלת שבח לאלוהים נחשבת לצדקה, כל מילת "אלוהים גדול" נחשבת לצדקה, כל מלת תודה לאלוהים נחשבת לצדקה, כל מילת תהילה נחשבת לצדקה, כל בקשה למעשה טוב נחשבת לצדקה, כל איסור על מעשה רע נחשב לצדקה וגם קיום יחסי

מין נחשב לצדקה. הם אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, אם אחד מאתנו מקיים יחסי מין עם אישתו יש לו שכר?' אמר: 'אם קיים יחסים אסורים - ייחשב לו לחטא? וכך אם קיים יחסי מין מותרים - יש לו שכר.'"

121. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר גם: "שליח אלוהים, עָלֶיּוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תזלזל במשהו מן המעשים הטובים אפילו הקטן ביותר, כמו שתפגוש אחיך בסבר פנים יפות.'"

122. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלֶיּוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'על כל פרק של איבר מגופו של אדם, עליו להוציא צדקה בכל יום שהשמש זורחת: תפייס בין שני אנשים בצדק היא צדקה, תעזור לאיש עם בהמתו ותרכיב אותו עליה, או תעמיס את חפציו עליה - גם היא צדקה, וכל מילה טובה היא צדקה, וכל צעד שאתה צועד בהליכה לתפילה הוא צדקה, ותסיר את הנזק מהדרך היא צדקה.'"

לפי הגירסה של מוסלם: "עאישה, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמרה: 'שליח אלוהים אמר: 'אכן, אלוהים ברא כל אחד מבני האדם משלוש מאות וששים מפרק. כך כל מי שהעצים את אלוהים, מי שהודה לו, הילל אותו, שיבח אותו, ביקש מחילה מאלוהים, הסיר אבן או קוץ או עצם מדרכם של אנשים, או הורה לעשות טוב או אסר עשיית רע ייחשב כאילו נתן צדקה, ולכן אם עשה שלוש מאות וששים מעשים טובים מאלה הוא ישן באותו יום כמו מי שהרחיק את עצמו מגיהנום.'"

123. והוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלֶיּוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהולך למסגד בבוקר או בערב, אלוהים מכין לו את כיבודו בכל פעם שהוא הולך (בבוקר או בערב).'"

124. והוא (אבו הורירה) אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, נשים מוסלמיות! אל תזלזל שכנה במתנה של שכנתה (לא תתן לה צדקה בגלל שהיא חושבת שמה שתתן הוא מעט מדי), אפילו אם הביאה לה טֹלֶף של כבשה."

125. והוא (אבו הורירה) אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האמונה היא שבעים וכמה חלקים או שישים וכמה חלקים: הכי טוב בהם הוא אמירת "אין אלוה זולת אלוהים", והנמוך ביותר בהם הוא הסרת נזק מהדרך, וכי הצניעות היא ענף של האמונה."

126. ועוד, (אבו הורירה) אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אדם הלך בדרך והיה צמא מאוד. מצא באר, ירד אליה, שתה ויצא החוצה. פתאום ראה כלב אוכל עפר מרב צמא. אמר האישי: 'הכלב צמא מאוד כמוני, ירד שוב אל הבאר ומילא את נעלו במים והחזיק אותה בפיו עד שיצא מהבאר והשקה את הכלב. העתיר עליו אלוהים דברי שבח ומחל לו. חברי הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, האם יש לנו שכר עבור יחסנו הטוב אל החיות?' אמר: 'יש שכר בכל כבוד לח, (בעל חיים)."

לפי הגירסה של אל-בוכארי: "אלוהים העתיר עליו דברי שבח, מחל לו והכניס אותו לגן העדן."

לפי הגירסה של שניהם: "כאשר כלב היה מהלך סביב הבאר וכמעט מת מרוב צמא ראתה אותו זונה מזונות בני ישראל, חלצה את נעלה ומילאה אותה במים והשקתה את הכלב, ואלוהים מחל לה חטאיה."

127. והוא (אבו הורירה) מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ראיתי איש מתענג בגן העדן כגמול על כריתת עץ שעמד באמצע הדרך והזיק למוסלמים."

לפי גירסה אחרת: "האיש עבר ונתקל בענף עץ באמצע הכביש. אמר: 'אני נשבע שארחיק אותו מהמוסלמים, כדי שלא יזיק להם ואכנס לגן העדן.'" לפי עוד גירסה: "כאשר איש אחד הלך בדרך מצא ענף עם קוצים על הכביש. הוא הרחיק אותו מהדרך ואלוהים העתיר עליו דברי שבח ומחל לו על חטאיו."

128. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שטיהר את עצמו והיטיב בעשיית הטיהרה ובא לתפילת יום שישי, שמע והקשיב לתפילה, אלוהים ימחל לו על כל חטאיו עד יום שישי הבא ועוד שלושה ימים נוספים. ומי שנוגע במחרוזת שבכיסו (בעת נאום יום שישי), עושה מעשה הראוי לגנאי.'"

129. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם העבד המוסלמי או המאמין טיהר את עצמו ורחץ את פניו, נמחק מפניו כל חטא שעשה בזה שהסתכל בעיניו על דבר אסור וירדו חטאיו עם המים, או עם טיפת המים האחרונה שירדה מפניו אחרי הרחצה. ואם רחץ את ידיו, נמחק מידיו כל חטא שעשה בזה שעשה בידיו מעשה אסור וירדו חטאיו עם המים, או עם טיפת המים האחרונה שירדה מידיו אחרי הרחצה. ואם רחץ את רגליו, נמחק מרגליו כל חטא שעשה בזה שהלך ברגליו אל דבר אסור וירדו חטאיו עם המים, או עם טיפת המים האחרונה שירדה מרגליו אחרי הרחצה.'"

130. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'חמש התפילות, ותפילת יום השישי עד יום השישי הבא, וצום הרמדאן עד לרמדאן הבא - מבטלות כל חטא שנעשה ביניהן, בתנאי שאלה אינן עבירות חמורות.'"

131. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האם אצביע לכם על מה שבעזרתו ימחק אלוהים את החטאים, ובו יעלה את המעלות?' אמרו: 'כן, שליח אלוהים!' אמר: 'טיהרה מושלמת (עד שמי הטיהרה יגיעו לכל האברים בשלמותם), הרבה צעדים לעבר המסגדים, להתפלל ולחכות לתפילה הבאה תמיד, וזאת (מבחינת שכר כמו) מלחמת קודש.'"

132. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שיתפלל את שתי התפילות המתקיימות בשעות הקרות של היום תפילת השחר ותפילת אחרי הצהריים) מובטח לו גן עדן.'"

133. והוא (אבו מוסא אל-אשערי) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם עבד חלה או נסע, יירשם לו (מהשכר) כאילו היה בריא בביתו.'"

134. ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מעשה טוב הוא צדקה.'"

135. והוא (ג'אבר) אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מוסלמי שישתול שתיל, ייחשב כל מה שנאכל ממנו לצדקה, ומה שנגנב ממנו אף הוא ייחשב לצדקה, ואף מה שיופחת (יילקח) ממנו - יהיה צדקה." ולפי גירסה אחרת: "אם מוסלמי שותל מטע עצים, ובן אדם, בעל חיים או ציפור יאכלו ממנו, ייחשב לו הדבר כצדקה עד יום הדין." ולפי עוד גירסה: "אם מוסלמי שותל שתיל או מגדל צמח, כך שאדם או בעל חיים אוכלים ממנו - ייחשב לו הדבר כצדקה." וכל אלה אשר סיפרו את הסיפור הזה מסרו אותו מפיו של אנס, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ.

136. והוא (ג'אבר) עוד אמר: "בני סלמה" רצו לעבור קרוב למסגד. ידע על כך שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר להם: 'אכן, נודע לי שאתם רוצים לעבור ליד המסגד'. אמרו: 'כן, שליח אלוהים. רצינו בכך'. אמר: 'הוי, "בני סלמה", הישארו במקומכם ומשם תיחשב לכם צעידתכם למסגד."

לפי גירסה אחרת: "בכל צעד תועלו בדרגה."

137. אביי בן כעב, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "היה איש שאיני מכיר, שגר רחוק מהמסגד, ולא החמיץ אף תפילה. אמרתי לו: 'אם היית קונה חמור, היית רוכב עליו בחושך ובחום השרבי?' ענה לי: 'לא הייתי רוצה שהבית שלי יהיה בקרבת המסגד.' 'אני רוצה שההליכה שלי למסגד תירשם לזכותי, וכך גם הדרך כשאני חוזר למשפחתי.' אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אלוהים קיבץ את כל זה בשבילך."

138. עבד אללה אבן עמר אבן אל-עאס, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "קיימות

ארבעים תכונות (של נתינה), שהעליונה ביותר שבהן היא מתן עז חולבת לעני כדי שיתפרנס ממנה. כל עובד שיעבוד לפי אחת התכונות בתקווה לקבל גמול עבורה ומתוך אמונה במה שהובטח עבורה - אלוהים יכניס אותו לגן העדן."

139. עוד יי בן חאתם, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'היזהרו מהגיהינום, גם אם תתנו צדקה של חצי תמר.'"

לפי גירסה אחרת: "שליחו של אלוהים אמר: 'כל אחד מכם יעמוד בפני ריבונו של עולם וידבר איתו בלי מתרגם. הוא יסתכל ימינה ולא יראה אלא מה שעשה, ויסתכל שמאלה ולא יראה אלא מה שעשה, יתסכל קדימה ולא יראה אלא גיהינום לפניו, לכן היזהרו מהגיהינום ולו בהוצאת צדקה כחצי תמר, ומי שאינו מוצא אפילו זאת - יגיד מלה טובה.'"

140. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן, אלוהים יתרצה מהעבד, אם זה יאכל את האוכל וישבח את אלוהים על כך, או אם ישתה את השתייה ויודה לאלוהים עליה.'"

141. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, מסר מפי שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "כל מוסלמי חייב להוציא צדקה. הוא אמר: 'אבל אם הוא לא מצא?' אמר: 'עבוד בידיו, יועיל לעצמו וייתן צדקה.' אמר: 'אבל אם הוא לא יכול?' הוא אמר: 'עזור לנזקק שמוכה בצער.' הוא אמר: 'אם הוא לא יכול?' אמר: 'יצווה (את האנשים) לעשות חסד ומעשה טוב.' אמר: 'ואם לא עשה כך?' אמר: 'יימנע מעשיית רע ויחשב לו לצדקה.'"

פרק 14

להתמתן בציות (לאלוהים)

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ט.ה.* לא הורדנו אליך את הקוראן כדי שתסבול." והוא גם אמר: "אלוהים רוצה את הנוחות שלכם ולא רוצה להקשות עליכם."²

142. עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצָה מִמְנָה, מסרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כננס אליה והיתה איתה אישה. אמר: 'מי זאת?' אמרה: 'זוהי פלונית, שמספרת לי שהיא מרבה בתפילתה.' אמר: 'לאט לאט! עשו מה שאתם יכולים, בחיי אלוהים, הוא לא יפסיק לתגמל אתכם עד שתפסיקו לעבוד.' והאהוב ביותר עליו מענייני הדת הוא מה שהעובד התמיד בו."¹

143. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצָה מִמְנָה, אמר: "שלושה אנשים הגיעו לבתי נשותיו של הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כדי לשאול על עבודת הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. כאשר ניתנה להם התשובה, חשבו שעבודת הנביא מועטה ואמרו: 'במה אנחנו שונים מהנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שאלוהים מחל לו על חטאיו הקודמים ועל חטאיו לעתיד?' אמר אחד מהם: 'באשר לי, אני מתפלל כל הלילה לעולם ועד, והאחר אמר: 'אני צם בקביעות ולעולם אינני שובר את הצום שלי, והשלישי אמר: 'אני נפרד מהנשים ולעולם אינני מתחתן.' הגיע אליהם שליח אלוהים ואמר: 'אתם אלה שאמרתם כך וכך?! באשר אליי, אני ירא את אלוהים יותר מכם, אבל אני צם ושובר את הצום, ואני מתפלל ונח, ואני מתחתן עם נשים, וכל מי שעוזב את דרכי אינו שייך אליי (לאומתי).'"

1. הקוראן, 2: 20.

2. הקוראן, 2: 185.

144. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמֹנָה, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'המקפידים (בענייני דת) נספו. הוא אמר את זה שלוש פעמים.'"

145. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמֹנָה, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'הדת היא עניין קל, וכל אחד שיתחרה בדת - היא תביס אותו. לכן דאגו לעשות את הנכון, את הקרוב (יחסית) לנדרש, התבשרו על קבלת הגמול על עבודתכם ונצלו את זמני הפעילות לעבודה, ואלו הן: שעות הבוקר המוקדמות, שעות הערב המוקדמות ושעות סוף הלילה.'"

ולפי גירסה אחרת: "לכן דאגו לעשות את הנכון, את הקרוב (יחסית) לנדרש, עבדו בשעות הבוקר, בשעות הערב ובסוף הלילה, עד שתגיעו ליעד."

146. אנס, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, נכנס למסגד, והיה שם חבל שנמתח בין שני התרנים. אמר: 'מהו החבל הזה?' אמרו: 'זה חבל של זינב, בזמן שייחלש כוחה - תיעזר בו (לקום לתפילה).' אמר הנביא: 'הורידו אותו. כל אחד יתפלל לפי המרץ שיש לו, ואם נחלש כוחו - ינוח.'"

147. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמֹנָה, מסרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אם אחד מכם מנמנם בזמן הִתְפַּלָּה, ישכב לנוח עד שיעבור הצורך שלו בשינה. כי אם אחד מכם מתפלל כשהוא ישנוני, אין הוא יודע, אם רצה לבקש מחילה לעצמו ובמקום זה יקלל את עצמו.'"

148. ג'אבר בן סמרה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמר: "נהגתי להתפלל עם הנביא,

עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ותפילתו הייתה ממוצעת (מבחינת זמן) ודרשתו הייתה ממוצעת (מבחינת זמן)."

149. והבן עבד אללה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אחה בין סלמאן ל"אבו אד-דרדאא". סלמאן ביקר אצל "אבו אד-דרדאא" וראה את אמו של "אד-דרדאא" בלבוש ביתי. שאל: 'מה עניינך?' אמרה: 'לאחיך אבו "אד-דרדאא" אין צורך בעולם הזה (לא רוצה בקיום יחסי מין עם אישתו)'. בא "אבו אד-דרדאא" והכין לו אוכל, ואמר לו: 'תאכל כי אני צם'. אמר לו: 'אני לא אוכל עד שתאכל (אתי)', לבסוף אכל. כשהחשיך הלילה, קם אבו "אד-דרדאא" להתפלל, ואמר לו (סלמאן): 'תישן, והוא ישן, ושוב קם (להתפלל), ואמר לו: 'תישן, וישן, עד שהגיע סוף הלילה. אמר סלמאן: 'קום עכשיו, ושניהם התפללו. אמר לו סלמאן: 'יש לך חובה כלפי ריבונך, חובה כלפי עצמך וחובה כלפי משפחתך, לכן קיים את חובתך כלפי כל אחד מהם'. בא אל הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והזכיר לו את זה. והנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'סלמאן צדק.'"

150. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "נאמר לנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שאני אומר: 'בחיי אלוהים שאצום ביום ואקום להתפלל בלילה, כל עוד אני חי'. אמר שליח אלוהים: 'אתה הוא זה שאומר זאת?' אמרתי לו: 'כן, הרי אמרת: אפדה אותך באבי ובאמי, שליח אלוהים'. אמר: 'אתה לא תוכל; צום ושבור את הצום, תישן ותקום (להתפלל), וצום שלושה ימים בחודש, מכיוון שהמעשה הטוב מתוגמל פי עשרה, לכן הוא כמו לצום לנצח'. אמרתי: 'אני יכול יותר מזה'. אמר: 'צום יום ושבור את הצום יומיים'. אמרתי: 'אני יכול יותר מזה'. אמר: 'צום

יום ושבור את הצום ביום שלאחריו. זה כמו הצום של הנביא דאווּד (דוד),
עָלְיוּ וְהִשְׁלֹום, וזהו הצום הנכון.”

לפי גירסה אחרת: “זהו הצום הטוב ביותר. אמרתי: ‘אני יכול יותר טוב מזה.’ אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהִשְׁלֹום: ‘אין יותר טוב מזה!’ אמר (עבד אללה): ‘גם אם הייתי מקבל עלי לצום בשלושת הימים ששליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהִשְׁלֹום, אמר לי, הדבר היה אהוב עלי יותר ממשפחתי ומכספי.”

ולפי גירסה אחרת: “הלא נאמר לי שאתה צם ביום וקם להתפלל בלילה? אמרתי: ‘כן, שליח אלוהים!’ אמר: ‘אל תעשה כך. צום ושבור את הצום, תישן ותקום (להתפלל), כי יש לך חובה כלפי גופך, ויש לך חובה כלפי עיניך, ויש לך חובה כלפי אשתך, ויש לך חובה כלפי האורח שלך. די בכך שתצום שלושה ימים בכל חודש, כי כל מעשה טוב מתוגמל פי עשרה, וכך ישפיע הצום לנצח.’

(עבד אללה מספר) הקפדתי (בדרישות שלי) והקפיד עלי (הנביא בתשובותיו). אמרתי: ‘הוי, שליח אלוהים, אני מוצא כוח. אמר: ‘צום כמו הצום של נביא אלוהים דאווּד (דוד), עָלְיוּ וְהִשְׁלֹום, ואל תוסיף עליו.’ אמרתי: ‘ומה היה הצום של דאווּד?’

אמר: ‘חצי מהחיים.’ אבל עבד אללה היה נוהג לומר לאחר שהזדקן: ‘הלוואי וקיבלתי עלי את ההקלה של שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהִשְׁלֹום.”

ולפי גירסה אחרת: “הלא נאמר לי שאתה צם לנצח וקורא את הקוראן בכל לילה, אמרתי: ‘כן, שליח אלוהים, ולא רציתי תמורה לזה מלבד קבלת הטוב.’ אמר: ‘צום כצומו של נביא אלוהים דאווּד (דוד), עָלְיוּ וְהִשְׁלֹום. הוא היה עובד אלוהים המסור ביותר מבין האנשים, והיותר קורא את הקוראן מדי חודש.’ אמרתי: ‘הוי, נביא אלוהים, אני יכול לעשות

יותר טוב מזה.' אמר: 'אז קרא אותו כל עשרים יום.' אמרתי: 'הוי, נביא אלוהים, אני יכול לעשות יותר טוב מזה!' אמר: 'אז קרא אותו כל עשרה ימים.' אמרתי, 'הוי, נביא אלוהים, אני יכול לעשות יותר טוב מזה!' אמר: 'קרא אותו כל שבעה ימים ואל תוסיף יותר מזה.' שוב הקפדתי והקפיד עלי ואמר לי הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אינך יודע, אולי יהיו לך חיים ארוכים.' אמר: 'קיבלתי את מה שאמר לי הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ובעת שהזדקנתי תמיד אמרתי: 'הלוואי שקיבלתי על עצמי את ההקלה שנתן לי הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.

ולפי גירסה אחרת: "כי יש לך חובה כלפי הבן שלך."

ולפי גירסה אחרת: "שלא יצום מי שצם לנצח." (אמר את זה שלוש פעמים).

ולפי גירסה אחרת: "הצום הכי אהוב על אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הוא הצום של דאווד (דוד), עָלְיוּ וְהַשְּׁלוֹם, והתפילה האהובה ביותר על אלוהים היא הַתְּפִלָּה של דאווד (דוד), עָלְיוּ וְהַשְּׁלוֹם, היה ישן חצי לילה, וקם (לתפילה) כשליש מהלילה הנותר, ולאחר מכן ישן שישית מהלילה הנותר. והיה צם יום ושובר את הצום ביום אחר, ולא ברח בעת לחימה." לפי גירסה אחרת: "אבי השיא לי אישה ממשפחה מכובדת, והוא נהג ללכת לכלתו, אשת בנו, ושאל אותה לגבי בעלה. אמרה לו: 'הוא איש טוב. לא נכנס למיטתנו, ולא גילה לנו סתר (לא קיים יחסי מין) מאז שבאנו אליו. וכשארכה התקופה הזאת אבי בא לנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והזכיר לו את זה. אמר (הנביא): 'הפגש אותי עמו.' לאחר שפגשתי אותו הוא אמר: 'איך את צם?' אמרתי: 'כל יום.' אמר: 'איך אתה קורא את הקוראן?' אמרתי: 'כל לילה,' והזכיר את האמור בגירסאות שקדמו, ונהג להקריא בפני חלק ממשפחתו את השביעית שיקרא, כשהוא מציג את זה במהלך היום כדי שיקל על עצמו בלילה.

ואם רצה להתחזק, שבר את צומו במשך מספר ימים, אבל ספר אותם

וצם בימים אחרים, כי לא רצה להפר דבר שעשה בזמן הנביא, עָלְיו
הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.

כל הגירסאות הללו נכונות, רובן הופיעו בשני אוספי החדית'ים (של
אל-בוכארי ומוסלם) וחלק מהן הופיע רק באחד.

151. חנדלה בן אר-רביע אל-אוסיד, הכותב, אחד מכותבי שליח אלוהים,
עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "פגש אותי אבו בכר, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ,
ואמר: 'מה שלומך, חנדלה?' אמרתי: 'חנדלה נהיה צבוע?' אמר: 'השבח
לאלוהים, למה אתה מתכוון?' אמרתי: 'כשנהיה עם שליח אלוהים, עָלְיו
הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הוא יתאר בפנינו את גן העדן ואת הגיהנום, כאילו
שאנחנו רואים אותם בעין, ואם נצא מאצל שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, נתעסק עם הנשים, עם הילדים ועם העבודות שלנו, עד שנשכח
הרבה.'

אבו בכר, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: 'בחיי אלוהים, לנו קורה אותו
דבר, יצאנו אבו בכר ואני עד שנכנסנו לשליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם. אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, חנדלה נהיה צבוע.' אמר שליח
אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'ומה זה אומר?' אמרתי: 'שליח אלוהים,
אם נהיה עמך, תזכיר לנו את גן העדן ואת הגיהנום כאילו שאנחנו
רואים אותם בעין, ואם נצא מאצלך, נתעסק עם הנשים, עם הילדים ועם
העבודות שלנו עד שנשכח הרבה.'

אמר שליח אלוהים: 'אני נשבע במי שנשמתי בידו, שאם הייתם
מתמידים לזכור את כל מה שראיתם ושמעתם כשהייתם אצלי, המלאכים
היו מושיטים את ידיהם אליכם בהיותכם במיטותיכם ובדרכיכם, אבל
חנדלה, שעה (עבודה) ושעה (מנוחה). 'אמר את זה שלוש פעמים."

152. אבן עבאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "בעוד שהנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, דרש דרשה, ראה איש עומד. שאל עליו, אמרו: (זהו) 'אבו ישראל', שנדר לעמוד בשמש ולא לשבת, ולא להיכנס לצל ולא לדבר ולא לצום." אמר הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'צוו עליו שידבר, יכנס לצל, יישב וישלים את צומו.'"

פרק 15

יש לשמור על המעשים הטובים ולא לנהוג ברשלנות ובוותרנות כלפיהם

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הלא הגיע הזמן לאלה אשר האמינו בהכנעת לבבותיהם לזכר אלוהים ומה שהורד מהאמת (הקוראן), ולא יהיו כמו אלה אשר קיבלו את הספר לפנייהם (היהודים והנוצרים) אבל ארכו ימיהם והתקשו לבבותיהם והרבה מהם מחוסרי מוסר."² והוא גם אמר: "ואחר כך שלחנו בעקבותיהם את שליחינו, ובעקבות השליחים שלחנו את עיסא (ישוע) בן מרים ונתנו לו את האווינגליון, ומילאנו בלבבות תומכיו חמלה ורחמים, והנזירות שהם המציאו כדי לרצות את אלוהים. אנחנו לא הטלנו אותה עליהם בכפייה, ובכל זאת לא קיימו אותה כראוי. ואנו נתנו לאלה אשר האמינו את גמולם, ורבים מהם נהיו מחוסרי מוסר."³

והוא גם אמר: "אל תהיו כמו זו אשר פרמה את חוטיה אחרי שטוותה אותם באופן חזק."⁴ והוא גם אמר: "ועבוד את ריבונך עד אשר תמות."⁵ באשר לחדית'ים בנושא זה; ביניהם החדית' של עאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנָה: "הדת הכי יקרה בעיניו של המאמין היא זו שבה התמיד." כבר נאמר בפרק הקודם.

1. אחד הצדיקים באותה תקופה ושמו יוסיר.

2. הקוראן, 57: 16.

3. הקוראן, 57: 27.

4. הקוראן, 16: 82.

5. הקוראן, 15: 99.

153. עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שישן בלילה ולא קרא את חצי הפרק (מהקוראן) או קרא רק חלק ממנו, אם קרא אותו בין תפילת השחר לתפילת הצהריים - נחשב לו הדבר כאילו קרא אותו בלילה."

154. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'הוי, עבד אללה! אל תהיה כמו פלוני. הוא קם בלילה (להתפלל את תפילת הלילה) ועזב את תפילת הלילה."

155. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, אמרה: "היה שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בזמן שהחמיץ את תפילת הלילה מחמת כאבים או מכל סיבה אחרת, היה מתפלל ביום שלאחר מכן שתיים עשרה כריעות."

פרק 16

הצו לשמר את הסונה ואת כללי הנימוס שלה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ומה שנתן לכם השליח - קחו אותו, ומה שאסר עליכם - המנעו ממנו.¹ והוא גם אמר: "ואינו הוגה דבר מנטיית לבו, * כי אין זו אלא התגלות שהתגלתה אליו.² והוא גם אמר: "אמור: 'אם אתם אוהבים (באמת) את אלוהים, תמכו בי ואלוהים יאהב אתכם וימחל לכם על חטאיכם."³ והוא גם אמר: "שליח אלוהים משמש לכם דוגמה טובה לחיקוי, כמי שהיה פועל למען אלוהים ולמען יום הדין.⁴ והוא גם אמר: "בחי ריבונך! הם לא יאמינו

1. הקוראן, 59: 7.

2. הקוראן, 53: 3-4.

3. הקוראן, 3: 31.

4. הקוראן, 33: 21.

יחשבו כמאמינים) עד אשר ימנו אותך כבורר בריב שהתגלע ביניהם, וגם לא ימצאו בנפשותיהם כל פסול בעקבות מה שפסקת, וייכנעו כניעה.¹ והוא גם אמר: "ואם נחלקתם ביניכם בדבר מה, החזירו את השיפוט בו לאלוהים ולשליח.²" חכמי הדת אמרו: "הפרוש של ההחזרה לאלוהים ולשליחו" הוא "החזירוהו לקוראן ולסונה".

והוא גם אמר: "מי שיציית לשליח, דינו כדין מי שציית לאלוהים.³" והוא גם אמר: "וכי אתה תנחה (את האנשים) אל דרך הישר * דרך אלוהים.⁴" והוא גם אמר: "לכן שיזהרו אלה אשר מתנגדים לדברי הנביא, שמא יוכו באסון או יפגעו בהם ייסורים מכאיבים.⁵" והוא גם אמר: "והזכירו את מה שידוקלם מפסוקי הקוראן בבתיכן ואת דברי החוכמה (הסונה או פסוקי הקוראן והטפות).⁶" הפסוקים בפרק הזה רבים, ובאשר לחדית'ים:

156. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'עזבו אותי כל עוד שעזבתי אתכם, כי מה שהרס את קודמיכם היה ריבוי שאלותיהם ומחלוקותיהם עם נביאיהם. ואם אאסור עליכם משהו - הימנעו ממנו, ואם אצווה עליכם לעשות משהו - עשו אותו ככל יכולתכם.'"

157. אל-ערבאד בן סאריה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "שליחו של אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, דרש בפנינו דרשה מרשימה. הלבבות רעדו מפחד והעיניים הזילו דמעות. אמרנו: "הוי, שליח אלוהים, כאילו הייתה זו דרשת

1. הקוראן, 4: 65.

2. הקוראן, 4: 59.

3. הקוראן, 4: 80.

4. הקוראן, 42: 52.

5. הקוראן, 24: 63.

6. הקוראן, 33: 34.

פרידה. ואז אמר לנו: 'אני מצווה עליכם לירא את אלוהים, לשמוע אותו ולציית לו, אפילו אם מונה עבד חבשי כאמיר עליכם, כי מי שיאריכו ימיו - יראה הרבה שינויים. לכן נהגו לפי דרכי ודרכם של הח'ליפים הנבונים המונחים בדרך הישר. היאחזו בו בכל כוחכם והיזהרו מחידושים, כי כל חידוש הוא תעייה.'"

158. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל בני אומתי ייכנסו לגן עדן למעט מי שיסרב. נאמר: 'הוי, שליח אלוהים! ומי יסרב?' אמר: 'מי שיציית לי ייכנס לגן עדן, ומי שאינו מציית לי הוא המסרב.'"

159. סלמה בן עמר בן אל-אכוע, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "איש אחד אכל אצל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בידו השמאלית, ואמר לו שליח אלוהים: 'אכול בידך הימנית.' אמר האיש: 'אינני יכול.' אמר: 'אם כך, שלא תאכל כלל.' מה שמנע אותו מלאכול בידו הימנית היה היהירות, ולא יכל להרים את ידו לפיו."²

160. אנ-נעמאן בן בשיר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'יישרו את שורותיכם או שייסב אלוהים את פניכם.'"

ולפי הגירסה של מוסלם: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג ליישר את שורותינו, באופן שכאילו יושרו בהן החיצים, עד שידע כי הבנו

1. דרך חיי הנביא - הסונה שלו.

2. כי לא נענה לבקשת הנביא, עליו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.

אותו. פעם יצא אלינו למסגד, הוא קם ממקומו להתחיל לנהל את התפלה ופתאום ראה אדם שחזהו בולט ואמר: 'עבדי אלוהים, או שתיישרו את שורותיכם או שייסב אלוהים את פניכם.'"

161. אבו מוסא, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְנוּ, אמר: "לילה אחד נשרף בית באל-מדינה על אנשיו. כאשר נודע לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הוא אמר: 'האש הזו היא האויב שלכם, לכן אם אתם הולכים לישון תכבו אותה.'"

162. הוא (אבו מוסא) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ההנחיה והידע שבזכותם נשלחתי, משולים לגשם ברכה שירד על האדמה. חלק מהאדמה קיבל את המים והצמיח מרעה ועשב רב, וחלק נשאר יבש והחזיק בתוכו את המים. באופן כזה הועיל אלוהים לאנשים: הם שתו, השקו וזרעו את אדמתם. ירד הגשם גם במקומות אחרים, שהיו עמקים שאינם מחזיקים את המים ושלא צומח בהם מרעה. והדבר אמור גם לגבי מי שהבין את הדת האלוהית והפיק תועלת ממה שאלוהים שלח לו, והוא ידע ולמד וגם לגבי מישהו שלא הרים את ראשו ולא קיבל את ההנחיה האלוהית שלמענה נשלחתי.'"

163. ג'אבר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אני ואתם משולים לאדם שהדליק אש, והחלו ליפול בתוכה חרגולים ופרפרים. הוא ניסה להרחיקם ממנה, כמו שאני מנסה להרחיקם מהגיהנום, אבל אתם נחלצים מידי.'"

164. הוא (ג'אבר) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הורה ללקק את האצבעות ואת הצלחת ואמר: 'אינכם יודעים באיזהו מהן (נמצאת) הברכה."

ולפי גירסה אחרת: "אם נפלה פיסת לחם של אחד מכם, שייקח אותה, יסיר את המזיק שבה, יאכל אותה, לא ישאיר אותה לשטן ולא ינגב את ידו במטפחת עד שילקק את אצבעותיו, כי הוא אינו יודע באיזה ממאכלו תהיה הברכה."

ועוד גירסה: "אכן, השטן יבוא לכל אחד מכם מכל סיבה שהיא, עד כדי כך שהוא יבוא גם לאוכל שלו. ואם לאחד מכם נפלה פיסת לחם, שיסיר את המזיק שבה, יאכול אותה ושלא ישאיר אותה לשטן."

165. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נשא דרשה ואמר: 'הוי, אנשים! אתם תתכנסו בפני אלוהים ביום תחיית המתים כשאתם יחפים, עירומים ולא מהולים. אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: 'ו(באותו יום) נשיב לתחייה את הבריות כפי שבראנו אותם בפעם הראשונה."

הראשון בבריות שיכוסה ביום התחייה הוא אברהם (אברהם) עָלְיוּ הַשְּׁלוֹם. ויובאו בפני אלוהים עוד גברים מאומתי, ויילקחו לצד השמאלי. ואז אומר: 'ריבוני, חבריי'. ויאמר: 'אינך יודע מה חידשו אחריך', ואומר: 'כמו שאמר הצדיק²: "אני הייתי עד על מעשיהם כשהייתי בנייהם אבל כשהעלית אותי (השמימה), אתה המשגיח עליהם, ואתה עד לכל דבר * (כך) אם תייסר אותם הם עבדיך (אתה מכיר אותם), ואם תסלח להם (זה הרגלך), אתה (אל-עזיז) העזוז ו(אל-חכים) החכם."³ ויאמר לי: 'אכן, הם לא הפסיקו מלהתרחק מהאסלאם מאז שנפרדת מהם."

1. הקוראן, 21: 104.

2. הכוונה לעיסא (ישוע) בן מרים, עליו השלום.

3. הקוראן, 5: 117-118.

166. עבד אללה בן מע'פל, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "אסר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, על זריקת אבני חצץ ואמר: 'אכן, (אבן החצץ) אינו הורג ציד ואינו הורג אויב והוא רק נוקב את העין ושובר את השן." ולפי גירסה אחרת: "קרוב משפחה של אבן מע'פל יידה אבנים קטנות, ושליח אלוהים אסר עליו את היידי ואמר: 'הוא לא יצוד ציד.' ואחר כך חזר ואמר: 'אספר לך ששליח אלוהים אסר על כך ואתה שוב מידה אבנים. לכן לא אדבר אתך כלל."

167. עאבס בן רביעה אמר: "ראיתי את עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מנשק את האבן, כלומר, את האבן השחורה, והיה אומר: 'אני יודע שאת אבן שלא תועילי ולא תזיקי, ולולא ראיתי את שליח אלוהים מנשק אותך, לא הייתי גם אני מנשק אותך."

פרק 17

חובת הציות לפסיקות אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, ומה שאומר האדם שנקרא לציית או צווה לעשות חסד או נאסר עליו לעשות רע

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "בחי ריבונך! הם לא יאמינו (יחשבו כמאמינים) עד אשר ימנו אותך כבורר בריב שהתגלע ביניהם, וגם לא ימצאו בנפשותיהם כל פסול בעקבות מה שפסקת, וייכנעו כניעה."¹ והוא גם אמר: "האמירה של המאמינים בעת שייקראו אל אלוהים ואל שליחו כדי שישפוט ביניהם היא: 'שמענו וצייתנו!' ואלה הם המצליחים."² ובפרק הזה נמצא החדית' של אבו הורירה שהוזכר בתחילת הפרק שלפני הפרק הזה יחד עם עוד חדית'ים אחרים.

1. הקוראן, 4: 65.

2. הקוראן, 24: 51.

168. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "כשהורד על שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הפסוק: "כל מה שבשמים ומה שבארץ לאלוהים. ואם תגלו מה שמתרחש בנפשותיכם או תסתירו אלוהים יסדר את חשבוננו עמכם. אזי יסלח למי שירצה וייסר את מי שירצה, ואלוהים הכל יכול." הדבר נעשה קשה יותר עבור חבריו של שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כך הם באו אל שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וברכו על ברכיהם.

הם אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, הוטלו עלינו מעשים שאנו יכולים לעשות. תפילה, מלחמות קודש, צום וצדקה, והורד עליך הפסוק ואנחנו לא יכולים לעמוד בזה.' שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אתם רוצים לומר כמו שאמרו אנשי שני הספרים שלפניכם: שמענו ולא ציינתנו? במקום זאת אמרו: שמענו וציינתנו, אנו מבקשים את סליחתך, ריבוננו, ומפקידים בידך את גורלנו,' הם אמרו: 'שמענו וציינתנו, אנו מבקשים את סליחתך, ריבוננו, ומפקידים בידך את גורלנו.'"

וכאשר האנשים קראו אותו (את הפסוק), ונכנעו בו לשונותיהם, אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הוריד בעקבותיו: "השליח האמין במה שהורד אליו מריבוננו, וגם המאמינים. כל אחד האמין באלוהים, במלאכיו, בספריו ובשליחיו, אנו לא מבדילים בין אף אחד מהם. ואמרו: שמענו וציינתנו, ריבוננו, אנו מבקשים מחילתך! אחריתנו היא לעמוד לדין בפניך."²

וכשעשו זאת (נכנעו לאלוהים), אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, ביטל אותו (את הפסוק). והורד: "אלוהים לא דורש מאדם אלא כיכולתו, יתוגמל על מעשיו (הטובים) ויוענש על מעשיו (הרעים). ריבוננו! אל תעניש אותנו אם שכחנו או טעינו." אמר: 'כן!' "ריבוננו אל תטיל עלינו עבודות פרך כמו שהטלת על אלה אשר קדמו לנו." אמר: 'כן!' "ריבוננו אל תעמיס עלינו דבר שאין ביכולתנו לשאת." אמר: 'כן!' וסלח לנו ומחל לנו ורחם עלינו. אתה אדונינו עוזר לנו להתגבר על האנשים הכופרים. אמר: כן!³

1. הקוראן, 2: 285.

2. הקוראן, 2: 285.

3. הקוראן, 2: 286.

פרק 18

האיסור על ההמצאות ועל החידושים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ואם אתם מכירים באלוהים כריבונכם ושהוא האמת) אז כל טענה מלבד זה היא תעייה.¹" והוא גם אמר: "לא הזנחנו דבר בספר (הלוח השמימי).²" והוא גם אמר: "ואם נחלקתם ביניכם בדבר מה, החזירו את השיפוט בו לאלוהים ולשליח (הכוונה ל-הקוראן ולסונה של הנביא).³" והוא גם אמר: "זאת הדרך הישרה שלי, נהגו לפיה, ואל תנהגו לפי דרכים אחרות כדי שלא תסטו מדרכו (של אלוהים).⁴"

והוא גם אמר: "אמור: 'אם אתם אוהבים (באמת) את אלוהים, תמכו בי ואלוהים יאהב אתכם וימחל לכם על חטאיכם.⁵"
באשר לחדיתים, הם רבים מאוד, והם ידועים, ולכן אנו מסתפקים בחלק מהם:

169. עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצָה מִמְנָה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שחידש בענייננו הזה (דת האסלאם) דבר שאינו חלק ממנו - חידושו בטל.'¹"

ולפי הגירסה של מוסלם: "מי שעשה מעשה שאינו לפי עניינינו (האסלאם) - המעשה בטל."²

170. ג'אבר, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצָה מִמְנָה, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בזמן שהיה נואם, האדימו עיניו, התרומם קולו וכעסו גבר, עד שכאילו התריע מפני הצבא באומרו: 'צבא האויב בא אליכם בבוקר, צבא האויב בא אליכם בערב.' ואמר: 'נשלחתי קרוב ליום הדין כמו אלה,'³

1. הקוראן, 10 : 32.

2. הקוראן, 6 : 38.

3. הקוראן, 4 : 59.

4. הקוראן, 6 : 153.

5. הקוראן, 10 : 153.

והצמיד את שתי אצבעותיו: האצבע המורה והאמה (סימן שיום הדין קרוב מאוד), ואמר: 'לגופו של עניין, הדיבור הטוב ביותר הוא ספרו של אלוהים, וההנחיה הטובה ביותר היא הנחיתו של הנביא מִחֲמַד, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והדברים הרעים ביותר הם אלה שחודשו (שאינו להם מקור בקוראן ובסונה), וכל חידוש הוא תעייה.' ואחרי כל זה היה אומר: 'אני קרוב יותר לכל מאמין מאשר הוא עצמו. מי שהשאיר כסף למשפחתו, ומי שהשאיר חוב או הפסד (הוא קרא לאישה ולילדים 'הפסד' מחשש לאובדנם), זוהי חובתי (לסגור את החוב) וזה בשבילי (תשלום דמי המזונות)."

פרק 19

מי שהמציא דרך התנהגות טובה או רעה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ואלה אשר אומרים: 'ריבוננו, הענק לנו קורת רוח מבנות זוגנו ומצאצאינו, ועשה אותנו מקור חיקוי ליראים.'"¹ והוא גם אמר: "ועשינו אותם אימאמים (מקור חיקוי) ינחו על פי צו אלוהים."²

171. ג'ריר בן עבד אללה, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "היינו בתחילת היום אצל שליח אלוהים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואז באו אליו אנשים כמעט עירומים שבגדי ה"נמאר" (בגדי צמר) או הגלימות שלבשו לא הספיקו לכסות את כל גופיהם. הם נשאו את חרבותיהם בידיהם, רובם או אפילו כולם היו מ"מדר". קדרו פניו של שליח אלוהים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשראה אותם חסרי כל. הוא נכנס אל החדר ויצא ממנו, וציווה על "בלאל" לקרוא לתפילה והתחיל להתפלל ואחר כך נאם ואמר: "הוי, האנשים! יראו את ריבונכם אשר ברא אתכם מנפש אחת", ועד סוף הפסוק: "אכן

1. הקוראן, 25: 74.

2. הקוראן, 23: 73.

אלוהים צופה בכם.¹

והפסוק האחר הוא מסוף סורת אל-חשר (ההגליה): "הוי, אלה אשר האמינו! יראו את אלוהים ושיתבונן כל אחד במה הכין למחר (יום הדין)."² המשיך לנאום: 'אדם, תן צדקה מ"דינר" אחד, מ"דרהם", מבגד, מצאע של קמח, מצאע של תמרים, עד שאמר: 'תן אפילו חצי תמר. 'איש מ"אל-אנצאר" בא אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עם צרור של כסף בידו, שכמעט לא יכול לשאת אותו. לא! לבטח הוא לא יכל לשאת אותו. האנשים המשיכו להביא דברים, עד שראיתי שתי ערימות של אוכל ובגדים. פניו של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, התמלאו שמחה כאילו היו מקור אור. אמר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'מי שהמציא דרך טובה באסלאם, יקבל את שכרה ואת שכר מי שינהג לפיה אחריו, מבלי שיחסר משכרם (של הנוהגים לפיה) מאומה. ומי שהמציא דרך רעה, יקבל את חטאו ואת חטאי מי שינהגו לפיה אחריו בלי שיחסר מחטאם (של הנוהגים לפיה) מאומה."³

172. אבן מסעוד, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל נפש שתהרג בעוולה, ישא בנו של אדם הראשון (קין) חלק מהחטא כי הוא היה הראשון שהמציא את ההרג."³

פרק 20

ההדרכה למעשים טובים והקריאה להנחיה או תעייה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "וקרא אל ריבונך.³ הוא גם אמר: "קרא (את

1. הקוראן, 4: 1.

2. הקוראן, 59: 18.

3. הקוראן, 28: 87.

האנשים) אל דרך ריבונך בחוכמה ודברי תוכחה טובים.¹ הוא גם אמר: "ועזרו זה לזה בעשיית חסד וביראת אלוהים."² הוא גם אמר: "והיו אומה שקוראת לעשיית חסד."³

173. עוקבה בן עמר אל-אנצארי, (ממשתתפי קרב "בדר"), שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהנחה למעשה טוב, יזכה בגמול כגמולו של מי שעשה אותו.'"

174. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שקורא להנחיה - יזכה לגמול הדומה לגמולם של ההולכים בעקבותיו, בלי לגרוע משכרם מאומה. ומי שקרא לתעייה - ייחשב לו הדבר לחטא הדומה לחטאי ההולכים בעקבותיו, בלי לגרוע מחטאיהם מאומה.'"

175. סהל בן סעד אס-סאעדי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר בקרב "ח'בר": 'אני אתן את דגל המלחמה מחר לאיש שבעזרת אלוהים יביא את הניצחון למוסלמים בכניסה ל"ח'בר". והוא אוהב את אלוהים ואת שליחו, ואלוהים ושליחו אוהבים אותו. אנשים דיברו כל הלילה על השאלה למי יינתן הדגל, וכשעלה הבוקר, מיהרו כולם אל שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בתקווה שאחד מהם יקבל את הדגל. אמר: 'איפה עלי בן אבו טאלב?' ענו לו: 'הוי, שליח אלוהים, הוא מתלונן על עיניו.' אמר: 'שלחו מישהו שיקרא לו.' הובא עלי, ושליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ירק בעיניו והתפלל

1. הקוראן, 16: 125.

2. הקוראן, 5: 2.

3. הקוראן, 3: 104.

עבורו, ומיד החלים, כאילו לא סבל כלל מכאבים, ונתן לו את הדגל. אמר עלי: 'הוי, שליח אלוהים, האם אלחם בהם עד שיהיו כמונו?' אמר: 'לך לאט עד שתגיע למקום שלהם, קרא אותם לאסלאם, והודע להם מהי חובתם כלפי אלוהים. אני נשבע באלוהים כי אם אלוהים ינחה בעזרתך אפילו איש אחד - טוב לך הדבר יותר מאשר הגמלים האדומים.' (היקרים מאוד כך הפכו לסמל היוקרה והמחיר הגבוה).

176. אנס, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "צעיר משבט "אסלם" אמר: 'הוי, שליח אלוהים, אני רוצה להילחם מלחמת קודש ואין לי ציוד.' אמר: 'לך אל פלוני, כי התכוון לצאת אבל חלה.' בא הצעיר אל החולה ואמר: 'שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מוסר לך דרישת שלום ואומר: תן לי את הציוד שלך.' אמר (לאישתו): 'הוי, פלונית, תני לו את הציוד שלי ואל תשאירי ממנו דבר. אני נשבע באלוהים כי אם תמנעי ממנו דבר מה - אלוהים לא יברך לך את הדבר הזה.'"

פרק 21

שיתוף פעולה על צדקנות ואדיקות

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ועזרו זה לזה בעשיית חסד וביראת אלוהים."² הוא גם אמר: "אני נשבע ב"זמן". שאכן האדם תמיד באבדון זולת אלה אשר האמינו ועשו מעשים טובים וקראו לצדק וקראו לסבלנות."³ האימאם "אש-שאפעי", שְׁאַלְהִים יְרַחֵם עָלָיו, אמר אמירה שמשמעותה היא: האנשים או חלק גדול מהם לא שמים לב להתבוננות בסורה הזאת. ואם אלוהים

1. שבט ערבי בחצי האי ערב.

2. הקוראן, 5: 2.

3. הקוראן, 103, 3-1.

הוריד רק את הסורה הזאת היתה מספיקה לכל האנשים.

177. זייד בן ח'אלד אל-ג'והני, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שצייד לוחם למען אלוהים כאילו שלחם בעצמו, וכל מי שמלא מקומו של לוחם במשפחתו בתקופת היעדרו כאילו לחם בעצמו.'"

178. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, שלח משלוח ל"בני לחיאן" משבט "הוד'יל" ואמר: 'שילך מכל שני גברים, אחד מהם, והתגמול יתחלק ביניהם.'"

179. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, פגש קבוצת רוכבים באזור "רוחאא", ושאל: 'מי האנשים?' אמרו: 'המוסלמים.' שאלו אותו האנשים: 'ומי אתה?' ענה להם: 'שליח אלוהים.' הרימה אישה אחת מהם ילד לעברו של הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, ושאלה: 'האם הוא חייב במצוות העלייה לרגל?' אמר לה: 'כן, ויש לך גמול על כך.'"

180. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'הגזבר המוסלמי הנאמן, שעושה את מה שהוא מצווה לעשות, ונותן מרצונו הטוב כסף לצדקה, ומגיש אותו למי שלו צווה לתת - יהיה (מבחינת קבלת שכר) כמו אחד משני המוציאים צדקה.'"
לפי גירסה אחרת: "שנותן למי שהוא מצווה לתת."
הסבר: אם אחד מבעלי ההון מנה גזבר ובקש ממנו להוציא בשמו צדקה, הגזבר יקבל שכר כמו בעל ההון וזה לא יגרע משכרו מאומה.

פרק 22

העצה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, אמר: "המאמינים הם אחים."¹ אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, אמר בְּדוּחַ לְגַבֵּי הַנְּבִיא נֹחַ (נַח), עָלָיו הַשְּׁלוֹם: "ולִייעֵץ לָכֶם."² הוא גם אמר: "ואני יועץ נאמן שלכם."³
ובאשר לחדית'ים:

181. תמים בן אוס אד-דארי, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "הדת היא העצה". אמרנו: 'למי?' אמר: 'לאלוהים, לספרו (הקוראן), לשליחו ולאִימאמים של המוסלמים ופשוטיהם."³

182. ג'ריר בן עבד אללה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "התחייבתי אמונים לשליח אלוהים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לקיים את הַתְּפִלָּה, להוציא זכאת (צדקת חובה שנתית), ולייעץ לכל מוסלם."

183. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "הנביא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אף אחד מכם לא ייחשב כמאמין אלא אם יאהב לאחיו את מה שהוא אוהב לעצמו."³

1. הקוראן, 49: 10.

2. הקוראן, 7: 62.

3. הקוראן, 7: 68.

פרק 23

קריאה לעשיית חסד ואיסור עשיית רע

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "שתהיה מכם אומה שקוראת לעשיית חסד ומצווה לעשות טוב ואוסרת לעשות את הרע. ואלה הם המצליחים."¹ והוא גם אמר: "אתם האומה הטובה ביותר שמועילה לאנשים, אתם מצווים בעשיית הטוב ואוסרים את עשיית הרע."² והוא גם אמר: "קבל (מן האנשים) את הקל העודף על הצורך שלהם, וצווה לעשיית חסד, והפנה עורף לנבערים מדעת."³ והוא גם אמר: "המאמינים והמאמינות - חלקם נותני חסות לחלק האחר. הם מצווים על עשיית הטוב ואוסרים את עשיית הרע."⁴ והוא גם אמר: "אלה אשר כפרו מבני ישראל, קוללו בעדות דאווד (דוד) ועיסא (ישוע) בן מרים. זאת משום שהם מרדו ועשקו את אחיהם, * ולא אסרו זה על זה את כל הרע שעשו. כמה רע מה שהיו עושים."⁵ והוא גם אמר: "ואמור: 'האמת היא מריבונכם, מי שירצה - שיאמין, ומי שירצה - שיכפור."⁶ והוא גם אמר: "והכרז ברבים על מה שתצווה והפנה עורף למשתפים."⁷ והוא גם אמר: "הצלנו את אלה אשר אסרו את הרע וענינו את אלה אשר עשו עוול בייסורים קשים בגלל שלא ציתו לאלוהים."⁸

הפסוקים בפרק הזה הם רבים וידועים.

ובאשר לחדית'ים:

184. אבו סעיד אל-ח'דרי, שֶׁאֵלֵהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את הנביא,

1. הקוראן, 3: 104.
2. הקוראן, 3: 110.
3. הקוראן, 7: 199.
4. הקוראן, 9: 71.
5. הקוראן, 5: 78-79.
6. הקוראן, 18: 29.
7. הקוראן, 15: 94.
8. הקוראן, 7: 165.

עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'כל אחד מכם שראה דבר רע, ישנה אותו בידו, ואם אין הוא יכול - יעשה זאת בלשונו, ואם אין הוא יכול - יעשה זאת בליבו. וזהו המינימום הנדרש לאמונה.'"

185. אבן מסעוד, שאלהים יתְרַצֶּה מְמוֹנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל נביא ששלח אותו אלוהים לאומה שלו לפניי, ימצא לו מאומתו חברים ותומכים שינהגו לפי הדרך שלו ויחקו אותו. אבל אחר כך יבואו אנשים רעים, שאומרים מה שהם לא עושים, ויעשו מה שאין הם מצווים לעשות. על כן מי שיילחם בהם בידו - הוא מאמין, ומי שיתקוף אותם בלשונו - הוא מאמין, ומי שיתנגד להם בליבו - הוא מאמין. ואחר כך לא יידרש לאמונה אפילו דבר קטן כגרגר חרדל.'"

(האמונה כאן משמעותה האסלאם-כך, הכוונה שהתכונה החלשה והאחרונה לאמונה היא ההכחשה בשקט).

186. עובדה בן אס-סאמת, שאלהים יתְרַצֶּה מְמוֹנוּ, אמר: "התחייבנו בפני שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, להקשיב ולציית במצב של עוני ושל עושר, במצב קשה ובמצב קל. ונציית לאחראים עלינו אפילו הפלו את עצמם עלינו ולא נתנגד להם, אלא אם כן ראינו כפירה באלוהים גלויה ומוכחת, ונדבר אמת בכל מקום, ולא נחשוש מהאשמות כלשהן כי הכול הוא למען אלוהים."

187. אנ-נועמאן בן בשיר, שאלהים יתְרַצֶּה מְמוֹנוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מי שמתרחק מהאסורים שאסר אלוהים ומי שמבצע אותם משולים לאנשים שהפליגו ביחד בספינה, כשחלק מהם למעלה -

על סיפון הספינה, וחלק מהם למטה - על קרקעית הספינה. אם ביקשו אלה שלמטה מים - עברו דרך אלה שלמעלה ואמרו: 'אנחנו עומדים לפתוח מלמטה פתח למים ולא נזיק לאף אחד מעלינו'. כך אם (אלה שעל הסיפון) יעזבו אותם (אלה שעל הקרקעית) ואת מה שהם רוצים, הם (אלה שעל הסיפון) נספים וכולם נספים, ואם אסרו עליהם הם (אלה שעל הסיפון) ינצלו וכולם ינצלו."

188. הינד בת חוד'יפה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְנָה, מסרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן ימשלו בכם נסיכים, שחלק ממעשיהם תקבלו ואת חלקם תכחישו. מי שסולד ממעשיהם (בליבו) הוא חף מכל אשמה, ומי שיכחיש את המעשים הרעים - יינצל, אבל מי שישלים עם מעשיהם וימשיך לתמוך בהם הוא הלא צייתן'. אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, האם נילחם בהם?' אמר: 'לא, כל עוד הם מקיימים את הַתְּפִלָּה ומתמידים בה."

189. זינב בת ג'חש, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְנָה, מסרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נכנס אליה בבהלה ואומר: 'אין אלוה זולת אלוהים, ואוי לערבים מדבר רע שכבר מתקרב. היום נפתח פתח בחומת יא'ג'וג' ומא'ג'וג' (גוג ומגוג) בגודל כזה (הדגים את גודל הפתח לעיגול שעשה באצבעותיו - האגודל והאצבע שלאחריה). זינב אמרה: 'הוי, שליח אלוהים, האם נישמד למרות שיש בינינו צדיקים?' אמר: 'כן, כל עוד שיש פריצות."

190. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְנָה, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היזהרו מלשבת בשולי הכבישים. אמרו: 'הוי,

1. שני עמים שיופיעו באחרית הימים.

שליח אלוהים, אנחנו חייבים לשבת כדי לשוחח. אמר שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אם אתם מתעקשים על כך, לפחות תנו לדרך את זכותה.' אמרו: 'ומהי זכות הדרך, שליח אלוהים?' אמר: 'השפלת עין, הימנעות מפגיעה באחרים, השבת ברכת שלום, צו לעשיית טוב ואיסור עשיית רע.'"

191. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ראה טבעת זהב בידו של אדם, הוציא אותה הנביא וזרק אותה ואמר: 'כאילו שהאחד מכם ייקח גחלת אש ויחזיק אותה בידו.' לאחר ששליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הלך, נאמר לאיש: 'קח את הטבעת שלך והפק ממנה תועלת.' אמר האיש: 'לא, אני נשבע באלוהים שלא אקח אותה לאחר ששליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, זרק אותה.'"

192. אל-חסן אל-בצרי מסר: "עאיד' בן עמר, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמְּנוּ, נכנס לעוביד אללה בן זיאד ואמר: 'הוי, בני! שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'הרועים הרעים ביותר הם האלימים, אז היזהר מלהיות אחד מהם.' הוא (עוביד אללה) אמר לו: 'שב, כי אתה מפשוטי חבריו של הנביא מִחַמְדָּה, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.' אמר (עאיד' בן עמר): 'האם היו פשוטים ביניהם? הפשוטים היו אחריהם ובקבוצות אחרות.'"

193. חוד'יפה, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בחיי אלוהים שנפשי בידו, או שתצוו על עשיית טוב ותאסרו על עשיית רע, או שאלוהים עומד לשלוח אליכם עונש, ואז תקראו לו ולא יענה לכם.'"

194. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמֹנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ההתאמצות (למען אלוהים) העדיפה ביותר היא להגיד מילת אמת בפני שליט עושק.'"

195. טארק בן שהאב אל-בג'לי אל-אחמסי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמֹנּוּ, מסר: "איש שאל את הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וכבר שם את רגלו בארכוף: 'איזה לחימה למען אלוהים עדיפה?' אמר הנביא: מלת אמת בפני שליט לא צודק.'"

196. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמֹנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הדבר הראשון שהמיט על בני ישראל מחסור הוא שהיה איש שפגש איש אחר ואמר לו: 'הוי, ירא את אלוהים, ועזוב את מה שאתה עושה, כי הוא אסור עליך.' ושוב פגש את האיש למחרת היום, ועדיין היה באותו מצב, אך הדבר לא מנע ממנו לאכול, לשתות ולשבת איתו. וכשהם עשו זאת, אלוהים פזר אותם לכל עבר.'"

ואחר כך אמר: 'אלה אשר כפרו מבני ישראל קוללו בעדות דאוד (דוד) ועיסא (ישוע) בן מרים. זה באשר הם מרדו והיו עושקים * לא היו אוסרים זה על זה את הרע שעשו. כמה רע אשר היו עושים", עד שהגיע ל "סוטים מדרך הישר."'

ואז אמר: 'לא, נשבע באלוהים, שתצוו על עשיית הטוב ותאסרו על עשיית הרע, והזהירו מפני הצורך, ותובילו אותו לאמת, או שאלוהים יפזר אתכם לכל עבר ויקלל אתכם כפי שהוא קילל אותם.'"

לפי הגירסה של תרמד'י נמסר: "אמר שליח אלוהים: 'כאשר בני ישראל חטאו, חכמי הדת שלהם אסרו עליהם אבל לא נענו. למרות זאת

1. הקוראן, 5: 78-81.

ישבו איתם בכינוסיהם, ואכלו ושתו איתם, כך אלוהים פזר אותם לכל עבר וקילל אותם בעדות דאווד (דוד) ועיסא (ישוע) בן מרים מאחר שבני ישראל לא צייתו לאלוהים ועברו את הגבולות שסימן להם. התיישב שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שנשען עד אז ואמר: 'לא, אני נשבע באלוהים עד שתובילו אותם אל האמת.'"

197. אבו בכר אצ-צדיק, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "הוי, אנשים! תקראו את הפסוק הזה: "הוי, אלה אשר האמינו! חובה עליכם לדאוג לנפשותיכם, ולא יזיק לכם מי שתעה כאשר אתם הונחיתם." ואני שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אם אנשים יראו את הצורך ולא ימנעו ממנו את דרכו הרעה - אלוהים עומד לכלול אותם בעונשו.'"

פרק 24

החמרת עונשו של מי שציווה לעשות טוב ואסר לעשות רע, אבל דיבוריו סותרים את פעולותיו

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "האם אתם מצוויים על אנשים לעשות טוב ושוכחים את עצמכם כאשר אתם קוראים את הספר? האם אתם לא מבינים?"² הוא גם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! למה אתם אומרים מה שאתם לא עושים? * תעוב גדול אצל אלוהים שתגידו מה שאתם לא עושים."³ הוא גם אמר: "אינני רוצה לחלוק על מה שאסרתי עליכם."⁴

1. הקוראן, 5: 105.

2. הקוראן, 2: 44.

3. הקוראן, 61: 3.

4. הקוראן, 11: 88.

198. אוסאמה בן זייד בן חארת'ה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'ביום הדין יובא האיש ויזרק לגיהנום, והמעיים שלו ייצאו החוצה, ויסתובב כך כמו שהחמור מסתובב בטחנה. אז יתאספו אליו אנשי הגיהנום ויאמרו: 'הוי, פלוני, מה יש לך? האם לא ציווית על עשיית הטוב ואסרת על עשיית הרע?' והאיש יענה: 'כן, נהגתי לצוות לעשות את הטוב ולא פעלתי כך, וציוויתי לאסור את הרע ולא פעלתי כך.'"

פרק 25

החזרת הפיקדון

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אלוהים מצווה עליכם להחזיר את הפיקדונות לבעליהן." והוא גם אמר: "אנו הצענו את הפיקדון על השמים והארץ וההרים אבל סרבו לשאת אותו ופחדו ממנו, והאדם נשא אותו. אכן הוא היה רשע בור מדעת."²

199. אבי הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לצבוע שלושה סימנים: אם ידבר ישקר, אם יבטיח יפר את ההבטחה ואם יפקד על מהשהו יבגוד.'"
ולפי גירסה אחרת מוסיפים: "אפילו יצום, יתפלל ויטען שהוא מוסלמי."

200. חוד'יפה בן אל-ימאן, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ

1. הקוראן, 4: 58.

2. הקוראן, 33: 72.

הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מסר לנו שני חדית'ים. כבר ראיתי אחת מהן, ואני מחכה לשני: הנביא מסר לנו שהאמון התגלה בתוך לבבות האנשים (חברי הנביא) והקוראן התגלה לנביא, והם למדו מהקוראן ומהסונה (דרך חי הנביא). אחר כך סיפר לנו על הפסקת האמון, ואמר: 'בשעה שהאיש ישן, יוצא האמון מלבו, אבל נשארים סימנים כמו לכלוך (על הבגד). (ושוב) האיש ישן ויוצא האמון מלבו, אבל נשארים סימנים כמו כתמי מחלת עור ביד. כמו גחלים שגלגלת על הרגל שלך, ו(כאילו) נשרף, לכן תראה שהוא (כאילו) התנפח אבל אין בו כלום. ואז הוציא אבן חצץ וגלגל אותה על רגלו (בכוונה להדגים להם). האנשים יתחילו לעסוק במסחר וכמעט אף אחד לא שומר אמונים, עד שיאמר: בשבט ההוא יש איש נאמן, ועליו יגידו: כמה שהוא סבלני! כמה שהוא מתורבת! כמה שהוא שְׂפוּי בְּדַעְתּוֹ! ואין בלבו משקלו של גרגר חרדל של אמונה. כבר עבר עלי זמן שלא הייתי מתחשב עם מי אני אסחור; כי אם הוא מוסלמי דתו מחייבת אותו להיות אמין, ואם הוא היה נוצרי או יהודי, האחראי עליו מחייב אותו בזה. אבל היום אני לא אתמוך במישהו מכם אלא פלוני ופלוני."

201. חוד'יפה ואבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִשְׁנֵיהֶם, אמרו: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יְתִפְרֶךְ וְיִתְעַלֶּה, יְכַנֵּס יחד את בני האדם, והמאמינים יקומו כשגן העדן יהיה קרוב אליהם. הם יבואו אל אדם (אדם), עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ויגידו: 'הוי, אבינו, בקש שיפתחו לנו את גן העדן, והוא יענה: 'האם הוציא אתכם מגן העדן אלא החטא של אביכם (התכוון לעצמו)? אינני הכתובת! לכו אל בני אברהם, חבר אלוהים.' אמר (הנביא): 'ויבואו אל אברהם (אברהם) ויאמר: 'אינני הכתובת. אכן הייתי חבר רחוק של אלוהיכם, לכו אל מוסא (משה)

1. רמת כבוד הבקשה מאלוהים, במקום מכובד כזה ובזמן חשוב כזה.

שאלוהים דיבר איתו באופן ישיר. ”

אחר כך, יבואו אל מוסא (משה), ויאמר: 'אינני הכתובת. לכו אל עיסא (ישוע), מילת אלוהים ורוחו. ועיסא (ישוע) יאמר: 'אינני הכתובת, לבסוף יבואו אל מִחְמַד, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא יקום ויקבל אישור (להתערבות עבור המאמינים). שני מעשים חשובים יבואו לעדות ליד "הדרך הישרה" שמעל גיהינום והם: האמינות והקשר הטוב לקרובי המשפחה. ויתמקמו בשני צדיה של "הדרך הישרה". הנביא פונה למאמינים ואומר: הראשון מכם יחלוף (על "הדרך הישרה") כחלוף הברק. אמרתי (אבו הורירה): אפדה אותך באבי ואמי. איך יחלוף כחלוף הברק? אמר: (מבחינת המהירות) הלא ראיתם איך יחלוף (הברק) ויחזור כהרף עין? ואחר כך, כחלוף הרוח, ואחר כך כחלוף העופות, ואנשים שמהירותם תלויה במעשיהם, ונביאכם עומד על "הדרך הישרה", ואומר: "אלוהים שמור! שמור! עד שמעשיהם של בני האדם לא יספיקו להובילם (לגן העדן), והאיש יבוא כשהוא לא יכול ללכת אלא בזחילה. ובצדי הדרך מתלים שלוקחים את האנשים שהם מצווים לקחת. כך (תראו) פצוע ניצל, ואחר נדחק לתוך הגיהינום. אבו הורירה נשבע: בחיי אלוהים (שנפשי בידו) שהמרחק עד לתחתית הגיהינום הוא כמסע שבעים שנה."

202. עבד אללה בן אז-זוביר, שְׁאֵלָהִים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "כאשר "אז-זוביר" (אביו) השתתף בקרב "אל-ג'מל", קרא לי ועמדתי לידו ואמר: 'הוי, בני, לא ייהרג היום אלא מקפח או מקופח. ואני משער שאהרג היום כמקופח. הדבר הגדול שמדאיג אותי הוא החוב שלי. האם אתה חושב שחובותינו ישאירו לנו חלק מכספנו?' ועוד אמר: 'הוי, בני, מכור את רכושנו ושלם את החוב שלי!' וציווה שיהיה שלישי מהרכוש שלו לכל בניו (בתנאי שלבני עבד אללה בן אז-זוביר, בנו הבכור, יהיה שלישי מזה). "הישאם"

(מוסר החדית' מפי עבד אללה) אמר: 'כמה מבניו של עבד אללה היו באותו הגיל של בני אז-זוביר, "ח'וביב" ו"עבאד."'

ובזמן ההוא היו לאז-זוביר תשעה בנים ותשע בנות. אמר עבד אללה: 'אבי המשיך לצוות עלי לפרוע את החוב שלו'. ואמר: 'הוי, בני, אם לא תוכל לפרוע חלק מהחוב, בקש את עזרתו של אדוני'. אמר: 'בחי אלוהים, לא ידעתי למה התכוון עד ששאלתי: 'אבא, מי הוא אדונך?' אמר: 'אלוהים'. אמר (עבד אללה): 'בחי אלוהים, לא התפתיתי לשלם את חובו אלא אמרתי: 'הוי, אדוני של אז-זוביר, פרע את חובו, והוא פרע. אמר: 'נהרג אז-זוביר ולא השאיר "דינר" ולא "דרהם" אלא אדמות, וכן השאיר את היער ואחד עשר בתים באל-מדינה, שני בתים ב"בצרה" (בעירק), בית אחד ב"כופה" (בעירק) ובית במצרים. עבד אללה המשיך ואמר: 'אדרבה, חובו שעליו היה שהאיש מביא לו כסף, ומפקיד אותו אצלו."'

אז-זוביר אמר: 'לא, זה לא פיקדון אלא הלוואה כדי שיבטיח החזרתה. (לכן אז-זוביר היה עשיר וכספו כשר ואיננו ממקורות מוטלים בספק. הוא מעולם לא הוכתר כשליט, ולא כגובה (מסים), ולא כגובה (מסים) מהפרובינציות, ולא כשום דבר אלא היה לוחם בפשיטות עם שליח אלוהים, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, או עם "אבו בכר", "עומר" ו"עות'מן", שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מֵהֶם.

עבד אללה אמר: 'חישבתי את חובו ומצאתי שהוא עומד על שני מליון ומאתיים אלף!' "חכים בן חזאם" פגש את עבד אללה בן אז-זוביר ואמר: 'הוי, בן אחי. כמה חוב יש לאחי?' שתקתי והסתרתי. ואמרתי: 'מאה אלף'. אמר "חכים": 'בחי אלוהים, אני לא רואה שהכסף שלכם יספיק לזה! אמר עבד אללה: 'ואם (החוב) היה שני מליון ומאתיים אלף?' חכים אמר: 'אני רואה שאינכם יכולים לעמוד בזה, ואם קצרה ידכם - בקשו את עזרתי!' אמר (מוסר החדית'): 'אז-זוביר קנה את היער במאה

ושבעים אלף, ועבד אללה מכר אותו במליון ושש מאות אלף. אחר כך קם ואמר: 'מי שאז-זוביר חייב לו כסף, שיבוא אלינו ליער'. בא אליו עבד אללה בן ג'עפר והיו לו חוב על אז-זוביר ארבע מאות אלף. אמר לעבד אללה: 'אם אתם רוצים שאשאיר את הכסף בשבילכם?' אמר עבד אללה: 'לא', אמר עבד אללה בן ג'עפר: 'אם אתם רוצים לדחות את התשלום?'. אמר עבד אללה: 'לא'. אמר "עבד אללה בן ג'עפר": 'אז תנו לי חלקה ביער'. אמר עבד אללה בן אז-זוביר, כשהו מצביע: לך מפה עד לפה.

כך מכר עבד אללה חלק מהיער, ושילם את חובו בשלמותו, ונשארו ממנו ארבעה חלקים וחצי.

הוא בא אל מועאויה, והיו אצלו עמר בן "עותמאן", "אל-מונד'ר" בן אז-זוביר ו"בן זמעה". אמר לו מועאויה: 'כמה אתה מעריך את היער?' אמר: 'כל חלקה - במאה אלף'. אמר: 'כמה נשאר מהחלקות?' אמר: 'ארבע חלקות וחצי'. אמר "אל-מונד'ר" אבן אז-זוביר: 'לקחתי ממנה חלקה במאה אלף'. אמר עמר בן עות'מאן: 'גם אני לקחתי ממנה חלקה במאה אלף'. אמר בן זמעה: 'גם אני לקחתי חלקה במאה אלף, שאל מועאויה: 'כמה נשארו מהן?' אמר: 'חלקה וחצי', אמר מועאויה: 'לקחתי אותן במאה וחמישים אלף'. אמר (מוסר החדית): 'עבד אללה בן ג'עפר מכר את חלקו למועאויה בשש מאות אלף, וכאשר סיים אבן אז-זוביר לפרוע את חובו, בני אז-זוביר אמרו: חלק את ירושתנו בינינו'.

הוא אמר: 'חיי אלוהים, לא אחלק עד שאקרא בכל עונת החג' (עלייה לרגל לַמְּכָה) למשך ארבע שנים: מי שיש לו חוב על אז-זוביר יבוא ונשלם לו. כך כל שנה קרא בעונת החג, כשעברו ארבע שנים הוא חלק ביניהם ושלם את השליש. לאז-זוביר היו ארבע נשים ולכן כל אישה קבלה מליון ומאתיים אלף, כי כל הוננו היה חמישים מליון ומאתיים אלף."

פרק 26

איסור קיפוח והסרת עוול

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אין לרשעים חבר קרוב ואף לא מליץ יושר שתתקבל המלצתו."¹ והוא גם אמר: "ולרשעים אין תומך."²
ובאשר לחדית'ים: הם כוללים את החדית' של אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אשר הוזכר קודם בסוף הפרק על "המאבק (עם העצמי)".

203. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'היזהרו מהקיפוח, כי הקיפוח הוא חשכה ביום הדין, והיזהרו מהקמצנות, כי הקמצנות כילתה את קודמיכם, וגרמה להם לשפוך את דמם ולחלל את תומת קרוביהם.'"

204. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אני נשבע שתתנו את הזכויות לבעליהן ביום הדין, עד שיוסר העוול של הכבשה חסרת הקרניים שנגרם לה על ידי הכבשה בעלת הקרניים.'"

205. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "שוחחנו על העלייה לרגל האחרונה של הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, כשהוא היה בינינו ולא ידענו מהי העלייה לרגל האחרונה. שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, הודה לאלוהים ושיבח אותו והזכיר את משיח השקר והרחיב בדבריו ואמר: 'אלוהים לא שלח נביא, אלא הזהיר את אומתו ממנו. הנביא נוח (נח),

1. הקוראן, 40: 18.

2. הקוראן, 22: 71.

עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, וְהַנְּבִיאִים שֶׁאַחֲרָיו הִזְהִירוּ מִמֶּנּוּ, וְאִם יֵצֵא כִּשְׂאֵתָם בְּחַיִּים, לֹא יוֹסֵתֶר מִכֶּם מֵהַשְּׁלֹא יִדְעֵתֶם עֲלָיו. רִיבּוֹנְכֶם אֵינוֹ עִוּוֹר, אֲבָל מִשִּׁיחַ הַשֶּׁקֶר עִוּוֹר בְּעֵינֵי הַיִּמִּנִּית, שֶׁהִיא כִּמוֹ עֵנֵב בּוֹלֵט.¹

'שִׁימוּ לֵב! אֱלֹהִים אִסֵּר עֲלֵיכֶם אֶת דְּמִיכֶם (שֶׁלֹּא תִהְרָגוּ זֶה אֶת זֶה) וְכִסְפֵיכֶם (גְּנִיבוֹת, רִיבּוּיֹת וְהַשְׁחָתוֹת וְכוּ') וְזֶה קָדוֹשׁ כִּמוֹ קְדוּשַׁת יוֹמֵכֶם הַזֶּה, בְּאַרְצְכֶם הַזֹּאת וּבְחֹדֶשׁ הַזֶּה.' הַנְּבִיא שָׁאֵל: 'הֲאִם מִסֵּרְתִּי לָכֶם?' אָמְרוּ: 'כֵּן', אָמַר: 'הוּא, אֱלֹהִים, תְּעִיד - שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים - אוֹי וְאוֹי לָכֶם, הַבִּיטוּ, אֵל תַּחְזְרוּ אַחֲרַי כּוֹפְרִים, נִלְחָמִים זֶה בְּזֶה.'"

206. עֲאִישָׁהּ, שְׁאֵלָהֶם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מִסֵּרָה: "שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'כָּל מִי שֶׁעֲשָׂה מִהָאֲדָמָה בְּשׁוּוֵי טַפַּח יוֹקֵף צְוֹאָרוֹ בְּשִׁבְעַת אַרְצוֹת.'"

207. אָבֹו מוֹסָא, שְׁאֵלָהֶם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אֱלֹהִים נוֹתֵן אֲרֻכָּה לְעוֹשֵׂה אֲבָל אִם יַעֲנֶה אוֹתוֹ לֹא יִרְפֶּה מִמֶּנּוּ', וְקָרָא: "כִּזֶּה הוּא הָעוֹנֵשׁ אֲשֶׁר יִינַתֵּן עַל יְדֵי רִיבּוֹנְךָ, כֹּאֲשֶׁר יַעֲנִישׁ אֶת אֲנָשֵׁי הָעִירֹת הָעוֹשֵׂקִים אֶת אַחֵיהֶם. עוֹנֵשׁוּ יִהְיֶה מִכֵּאִיב וְחֹזֵק.'"

208. מוֹעָאד', שְׁאֵלָהֶם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שִׁלַּח אוֹתִי וְאָמַר: 'אֲכֹן, אֶתָּה בָא אֶל חֲבוּרַת אֲנָשִׁים מֵאַנְשֵׁי הַסֵּפֶר, קָרָא לָהֶם לְהַעֲדִיד שֶׁ"אֵין אֱלֹהִים זֹלַת אֱלֹהִים, וְשֶׁאֵין שְׁלִיחַ אֱלֹהִים". אִם הֵם צִיִּיתוּ לָךְ, הוֹדַע לָהֶם שֶׁאֱלֹהִים הִטִּיל עֲלֵיהֶם חֲמֵשׁ תְּפִלוֹת בְּכָל יוֹם וְלִילָה, וְאִם יִצִּיתוּ לָךְ, הוֹדַע לָהֶם שֶׁאֱלֹהִים הִטִּיל עֲלֵיהֶם לְהוֹצִיא צְדָקָה שֶׁנִּלְקַחַת מֵעֲשִׂירֵיהֶם וְנִיתְּנָת לְעַנְיֵיהֶם. וְאִם הֵם צִיִּיתוּ לָךְ, הִיזְהַר מִלְקַבֵּל

1. הַקּוֹרְאָן, 11: 102.

מכספם היקר, והזהר מהתחנונים של המקופח, כי אין שום מחסום בינם לבין אלוהים.”

209. עבד אל-רחמן בן סעד אס-סאעדי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: “הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מינה לתפקיד אוסף הצדקות איש מבני שבט “אל-אזד” שנקרא “אבן אל-לותבייה”, וכשחזר, אמר: “זה שלכם ואת זה קיבלתי במתנה. קם שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ועלה על הדוכן, הודה לאלוהים ושיבח אותו ואמר: ‘לגופו של עניין, אני אמנה את האיש מכם כדי לעבוד במה שאלוהים מסר לידי, והוא בא ואומר: ‘זה שלכם וזה קיבלתי במתנה. אם הוא דובר אמת, למה שלא ישב בבית אביו או אמו עד שמתנתו תבוא אליו? בחיי אלוהים שכל אחד מכם, אם ייקח דבר שלא מגיע לו - יפגוש את אלוהים ביום הדין כשהוא נושא אותו (את הדבר שלקח). לכן לא אכיר אף אחד מכם שיפגוש את אלוהים כשהוא נושא גמל מחרחר או פרה גועה או כבשה פועה. ‘ואז הרים את ידיו עד שנראה בית שחיו בצבעו הלבן ואמר שלוש פעמים: ‘הוי, אלוהים, האם הודעתי?’”

210. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: “הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: ‘מי שלקח מאחיו דבר ללא זכות או פגע בכבודו או בדבר אחר, צריך לבקש ממנו שיתן לו את הדבר במתנה עוד היום לפני שלא יהיה “דינר” או “דרהם” (ביום הדין). ואז אם יהיה לו מעשים טובים, יילקח מהם סכום בשווי של מה שלקח, ואם לא היו לו מעשים טובים - יילקח הסכום מתגמולו של האחר ויועמס עליו.”

211. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: “הנביא,

עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הַמוֹסֵלִם (הַשְּׁלֵם וְהָאֲמִיתִי) הוּא מִי שֶׁלֹּא הִזִּיק לְמוֹסֵלְמִים לֹא בְלִשׁוֹנוֹ וְלֹא בִידוֹ, וְהַמְהַגֵּר (הַשְּׁלֵם וְהָאֲמִיתִי) הוּא זֶה שֶׁנִּשְׁטַשׁ אֶת מָה שֶׁאֱלוֹהִים אָסַר עָלָיו לַעֲשׂוֹתוֹ.'"

212. וְהוּא (עַבַּד אֱלֹהִים בֶּן עֵמֶר בֶּן אֶל-עֵאֶס) גַּם אָמַר: "בְּתוֹךְ הַשְּׁלֵל שֶׁהֵבִיא הַנְּבִיא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בְּאֶחָד מִמְסַעוֹתָיו הִיָּה אָדָם שֶׁנִּקְרָא "כִּירְכָרָה". "כִּירְכָרָה" נִפְטָר, וְשִׁלְיָחוֹ שֶׁל אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הוּא בְּגִיּהֵינוּם.' לִכֵּן הִלְכּוּ הָאֲנָשִׁים לְהִסְתַּכֵּל עָלָיו וּמִצְאוּ שֶׁהוּא גִבּוֹר גְּלִימָה מִהַשְּׁלֵל לִפְנֵי חֲלוּקָתוֹ.'"

213. נִפְיַע בֶּן אֶל חֲאֲרַת', שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "הַנְּבִיא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אֲכֵן הַזְּמַן הַסְּתוּבֵב וְחֹזֵר לְהִיּוֹת כְּפִי שֶׁהִיָּה בְיוֹם בְּרִיאַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ: הַשָּׁנָה - שְׁנַיִם עֶשְׂרֵה חֹדְשִׁים, מֵהֶם אַרְבַּעַה קְדוּשִׁים: וְשְׁלוֹשָׁה מֵהֶם בְּרִצְפָּה: "דו-אֶל-קַעְדָּה", "דו-אֶל-חַג'ה" ו"מוֹחֲרָם." ו"רְג'ב מוֹדֵר" שְׁבִין "ג'וֹמָאֲדָא" וְשַׁעֲבָאן", אִיזָה חוֹדֵשׁ זֶה? אֲמַרְנוּ: 'אֱלוֹהִים וְשִׁלְיָחוֹ יוֹדְעִים.' הַנְּבִיא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שֶׁתֵּק עַד שֶׁחֲשַׁבְנוּ שִׁיתֵּן לוֹ שֵׁם אַחֵר. אָמַר: 'הֲלֹא הוּא "דו-אֶל-חַג'ה"? אֲמַרְנוּ: 'כֵּן.' אָמַר 'אִיזוֹ עֵיר זֹאת?' אֲמַרְנוּ: 'אֱלוֹהִים וְשִׁלְיָחוֹ יוֹדְעִים.' שֶׁתֵּק עַד שֶׁחֲשַׁבְנוּ שִׁיתֵּן לָהּ שֵׁם אַחֵר. אָמַר: 'הֲלֹא זֹהִי מְכָה?' אֲמַרְנוּ: 'כֵּן.' אָמַר: 'אִיזָה יוֹם זֶה?' אֲמַרְנוּ: 'אֱלוֹהִים וְשִׁלְיָחוֹ יוֹדְעִים.' שֶׁתֵּק עַד שֶׁחֲשַׁבְנוּ שִׁיתֵּן לוֹ שֵׁם אַחֵר. אָמַר: 'הֲלֹא זֶהוּ 'יוֹם הַשְּׁחִיטָה' "חַג הַקּוֹרְבָּן"? אֲמַרְנוּ: 'כֵּן.' דְּמִיכָם (שֶׁלֹּא תִהְרָגוּ זֶה אֶת זֶה) וְכַסְפִּיכֶם (גְּנִיבוֹת, רִיבִיּוֹת וְהַשְּׁחָתוֹת וְכו') כְּבוֹדְכֶם (חֲרִיגוֹת וּפְרִיצוֹת) אֲסוּרִים לָכֶם וְקְדוּשִׁים כְּקְדוּשַׁת יוֹמְכֶם

1. דו-אל-קעדה, דו אל-חג'ה, מוחרם, רג'ב מודר, ג'ומאדא ושעבאן- שמות חודשים לפי לוח השנה ההג'רי.

זה, בעירכם זאת, בחודשכם זה, ואם תפגשו אלוהים וישאל אתכם על מעשיכם, אל תחזרו אחרי כופרים הנלחמים זה בזה. הוי, שהנוכח יודיע לנעדר, אולי חלק ממי שהדברים יועברו אליו - יבין יותר מאשר אלה ששמעו אותו. ואחר כך הנביא אמר: 'האם מסרת? האם מסרת?' אמרנו: 'כן.' אמר: 'הוי, אלוהים, את הַעֵד.'"

214. איאס בן ת'עלבה אל-חארת', שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמָנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שפגע בזכותו של מוסלמי בימינו, אלוהים יעניש אותו באש (הגיהנום) ויאסור עליו גן עדן.' איש אחד אמר: 'הוי, שליח אלוהים, ואם היה משהו קטן?' אמר: 'אפילו מוט קטן שלקוח מענפי עץ הָאֲרָאפְּ' המדברי.'"

215. עודיי בן עמירה, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמָנוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי מביניכם שמינינו אותו לתפקיד ציבורי, והסתיר מאתנו (את מה שקיבל במתנה) בשווי מחט ויותר, הדבר ייחשב לו לגניבה, שתיזקף לחשבוננו ביום הדין. איש אחד שחור מ"אל-אנצאר" קם ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, קבל את המנוי בחזרה.' אמר: 'מה יש לך?' אמר: 'שמעתי אותך אומר כך וכך.' אמר: 'כן, ואני אומר את זה עכשיו: מי שמנינו לתפקיד ציבורי, שיביא את המעט ואת הרב שיקבל. ומה שיינתן לו - ייקח, ומה שייאסר עליו - שיעזוב אותו.'"

216. עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמָנוּ, אמר: "בקרוב "ח'יבר", באו אנשים מחברי הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמרו: 'פלוני שהיד',

1. לוחם שנפל במלחמה למען האסלאם.

ופלוני שהיד, עד שעברו על איש ואמרו: 'פלוני שהיד.' הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לא, ראיתי אותו בגיהנום לבוש מעיל שגנב או גלימה.'"

217. אל-חארת' בן רבעי, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנֵּן, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נאם בפניהם. הוא הזכיר להם שמלחמת הקודש שלמען אלוהים, ושהאמונה בו הם המעשים הטובים ביותר. קם איש אחד ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, אם אהרג למען אלוהים, האם חטאיי יכופרו?' אמר לו שליח אלוהים: 'כן, אם תיהרג למען אלוהים כשאתה סבלני, מחכה לשכר אלוהי, ולא מפנה את גבך.' אמר שליח אלוהים (שוב): 'איך אמרת?' אמר: 'אם איהרג למען אלוהים, האם חטאיי יכופרו?' אמר לו שליח אלוהים: 'כן, כך יקרה אם תיהרג למען אלוהים כשתהיה סבלני, מחכה לשכר אלוהי, ולא מפנה את גבך בעת לחימה (תכנס לגן עדן) אלא אם יהיה עליך חוב (לאנשים). כך ג'בריל (גבריאל) אמר לי זאת.'"

218. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנֵּן, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היודעים אתם מיהו פושט הרגל?' הם אמרו: 'פושט הרגל מאתנו הוא זה שאין לו "דרהם" (מטבע) או חפצים.' הוא אמר: 'פושט הרגל מקרב אומתי הוא מי שיבוא ביום הדין עם תפילה, צום וזכאת (צדקת חובה שנתית), אבל הוא קילל את זה (איש כלשהו) והשמיץ את זה, וניצל את כספו של זה, ושפך את דמו של זה, והכה את זה. כך ינתנו לזה (האיש שקילל אותו) ממעשיו הטובים, וגם לזה (האיש שהשמיץ אותו) יינתנו ממעשיו הטובים. ואם ייגמרו מעשיו הטובים לפני שיספיק לסגור איתו חובו אז ייקח את הגמול על החטאים שלהם ויועמס עליו ובסוף יושלך לגיהנום.'"

219. אם סלמה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנָּה, מסרה: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן, אני בן אדם, ואתם מתדיינים אצלי, ואולי חלקכם ידעו יותר טוב מהאחרים את הטיעונים שלהם (יסבירו אותם, יוכיחו ויבהירו יותר טוב), אך אני פוסק לפי מה שאני שומע, לכן מי שהכרעתי לטובתו (מאחיו) שלא בצדק (רק בגלל שהתרשמתי לטובה מאופן ההגשה), כאילו שחתכתי לו חתיכת אש (מגיהינום)."

220. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המאמין ימשיך להיות מרוצה ושבע רצון מהדת שלו כל עוד לא הרג אדם (שלא בצדק)."

221. ח'ולה בת עאמר אל-אנצארייה, אישתו של חמזה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ וּמְמַנָּה, אמרה: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אנשים שמשתמשים בכספי הציבור בלי זכות, עונשם יהיה גיהינום ביום הדין.'"

פרק 27

האדרת קדושת המוסלמים, הבהרת זכויותיהם,

החמלה עליהם והרחמים כלפיהם

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "וגם מי שמוקיר את קדושות אלוהים יחשב לו הדבר כטוב אצל ריבונו.¹ והוא גם אמר: "הדבר הזה אשר נזכר, וגם מי שמוקיר את טקסי הפולחן של אלוהים, הרי הם הוכחה ליראתו בלבבות.² והוא גם אמר:

1. הקוראן, 22: 30.

2. הקוראן, 22: 32.

"והצטנע בפני המאמינים." ¹ והוא גם אמר: "מי שהרג אדם ללא סיבה כעונש על הריגה או מעשה שחיתות בארץ יהיה כמו שהרג את כל האנשים, ומי שהחיה נפש כמו שהחיה את כל האנשים." ²

222. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היחס בין המאמין למאמין משול לבניין שחלקיו מחזקים זה את זה', ושלב (הנביא) בין אצבעותיו."

223. והוא (אבו מוסא) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שיעבור בחלק ממסגדינו או בשווקינו, ויש לו חץ, שיחזיק או יתפוס את חודו בידו כי הוא עלול לפצוע את אחד המוסלמים.'"

224. אנ-נועמאן בן בשיר, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'משל המאמינים בחיבתם, חמלתם ואהבתם, כמשל הגוף כאשר אחד האברים מתלונן מכאב, הדבר משליך על כל הגוף וזה מתבטא בחוסר שינה וקדחת.'"

225. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נשק את נכדו "אל-חסן בן עלי", אצלו היה "אל-אכרע בן חאבס" אשר אמר: 'יש לי עשרה ילדים לא נישקתי אף אחד מהם.' הנביא הביט בו ואמר: 'מי שאינו מרחם לא ירוחם.'"

1. הקוראן, 15: 88.

2. הקוראן, 5: 32.

226. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמרה: "אנשים בדואים באו אל שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, ואמרו: 'האם אתם מנשקים את ילדיכם?' הוא אמר: 'כן.' הם אמרו: 'חיי אלוהים אנחנו לא מנשקים.' אמר שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם: 'אין לי מה לעשות אם אלוהים הוציא את הרחמים מלכבותכם.'"

227. ג'ריר בן עבד אללה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שאינו מרחם על אנשים, אלוהים לא יירחם עליו.'"

228. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנָּה, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אם אחד מכם נהל תפילה ברבים שיקל על המתפללים כי ביניהם החלש, החולה והזקן, ואם התפלל לבדו, שיאריך (את זמן הִתְפַּלָּה) כמה שירצה.'"

229. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, היה עוזב מעשה מסוים למרות שהוא אוהב לעשות אותו מחשש שאנשים יעשו אותו ויטל עליהם (כחובה)."

230. והיא (עאישה), שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמרה גם: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אסר עליהם להמשיך בצום עוד יום (שני ימים רצופים) מרוב רחמיו עליהם, ולכן הם אמרו: 'אבל אתה ממשיך?' אמר: 'אכן, אני לא כמכם. אני מבלה את הלילה וריבוני מאכיל אותי ומשקה אותי.'"

231. אל-חארת' בן רבעי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אני קם לתפילה ורוצה להאריך את זמנה, אבל כשאני שומע את הבכי של הילד, אני ממחר בתפילתי מחשש שאקשה על אמו."'

232. ג'נדוב בן עבד אללה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שהתפלל את תפילת השחר הוא בערבותו של אלוהים, ושלא תפרו חוזה ערבות עם אלוהים כי מי שיפר חוזה ערבות עמו ישיג אותו אלוהים ויזרוק אותו על פניו באש הגיהנום."'

233. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'המוסלמי הוא אחיו של המוסלמי. לא יקפח אותו, ולא יסגיר אותו (לאויבים). מי ששרת את אחיו (המוסלמי) - אלוהים ישרת אותו, ומי שהקל על המוסלמי במצוקתו - אלוהים יקל עליו במצוקות יום הדין, ומי שחיפה על מוסלמי, אלוהים יחפה עליו ביום הדין."'

234. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'המוסלמי הוא אחיו של המוסלמי. לא יבגוד בו, לא ישקר לו ולא יאכזב אותו. כל המוסלמי (כל מה ששייך לו): כבודו, כספו ודמו - אסור למוסלמים אחרים. יראת אלוהים זה פה - והצביע על ליבו. כמה רע לאדם שיבזה את אחיו המוסלמי."'

235. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אל תקנאו, אל תרמו, אל תשנאו, אל תנטשו, ואל תרבו במחיר סחורה

יותר ממה ששולם עבורה, והיו עובדי אלוהים אחים. המוסלמי הוא אחיו של המוסלמי, לא יקפח את אחיו, לא יבזה אותו ולא יאכזב אותו. יראת אלוהים נמצאת כאן' - ומצביע על חזהו שלוש פעמים - 'כמה רע לאדם שיבזה את אחיו המוסלמי. כל המוסלמי (מה ששיך לו) - דמו, כספו וכבודו אסורים למוסלמים אחרים."

236. אנס, שאלהים יתְרַצָּה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִי הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אף אחד מכם לא ייחשב כמאמין עד שהוא יאהב לאחיו את מה שהוא אוהב לעצמו."

237. והוא (אנס) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִי הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'תמוך באחיך אם הוא מקפח או אם הוא מקופח. איש אחד אמר: 'הוי, שליח אלוהים, אתמוך בו אם היה מקופח, אבל אם היה מקפח איך אתמוך בו?' אמר: 'אסור עליו או מנע ממנו לקפח - כי זוהי התמיכה בו."

238. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצָּה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִי הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'זכויותיו של המוסלמי על מוסלמי אחר הן חמש: ברכה לשלום, ביקור החולה, לווי בהלוויות, היענות להזמנה וברכת המתעטש." לפי הגירסה של מוסלם: "זכויותיו של המוסלמי לגבי מוסלמי אחר הן שש: אם פגשת אותו - ברך אותו בשלום, ואם הזמין אותך - היענה להזמנתו, ואם ביקש שתייעץ לו - תן לו עצה, ואם התעטש ושיבח את אלוהים - אחל לו בריאות, ואם חלה - בקר אותו, ואם מת - התלווה אל הלוויתו."

239. אל-באראא' בן עאזב, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ציווה לנו שבעה צווים, ואסר עלינו שבעה איסורים: הוא ציווה עלינו לבקר את החולה, ללוות את הלוויתו, לאחל בריאות למתעטש, להצדיק את הנשבע (באלוהים), לתמוך במקופח, להיענות למזמין ולהפיץ ברכות שלום. ואסר עלינו לענוד טבעת זהב, לשתות בכוס מכסף, להשתמש במצעים אדומים, ללבוש בגדי משי ארוג עם קותנה, ולהשתמש בשלושה סוגי משי."

פרק 28

כיסוי עירומם של המוסלמים ואיסור חשיפתו ללא צורך

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "אכן אלה שרוצים שמעשה תועבה יתפשטו בין אלה אשר האמינו יהיו להם ייסורים מכאיבים בעולם הזה ובעולם הבא."

240. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל עבד שמחפה על עבד אחר בעולם הזה אלוהים יחפה עליו ביום הדין'."

241. הוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל בני האומה שלי מקבלים מחילה על חטאיהם למעט חושפי החטאים. האיש שחושף את החטאים עושה את מעשהו בלילה, ואלוהים חפה עליו, אבל למחרת הוא אומר: 'הוי, פלוני, עשיתי אתמול כך וכך'. אלוהים הסתיר את מעשהו אבל הוא חשף את מה שאלוהים הסתיר'."

242. אבו הורירה עוד מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם שפחה נאפה, והתברר כי נכון הדבר, צריך להלקות אותה כדין (הפסיקה) ולא לנזוף בה. ואם נאפה שנית - צריך להלקות אותה כדין (הפסיקה) ולא לנזוף בה. ואם נאפה בשלישית - צריך למכור אותה אפילו במחיר של חבל עשוי משיער."'

243. אבו הורירה עוד אמר: "לנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הובא איש ששתה יין. ואמר (הנביא): 'היכו אותו.' אמר אבו הורירה: 'היה מי שהיכה בידו, והיה מי שהיכה בנעלו, והיה מי שהיכה בחלוקו.' וכשעזב, אמרו חלק מהאנשים: 'אלוהים יבזה אותך.' אמר הנביא: 'אל תגידו זאת, אל תעזרו לשטן כנגדו.'"

פרק 29

היענות לצורכי המוסלמים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ועשו טוב, בתקווה שתצליחו."'

244. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המוסלמי הוא אחיו של המוסלמי. לא יקפח אותו, ולא יסגיר אותו (לאויבים). מי ששרת את אחיו (המוסלמי) - אלוהים ישרת אותו, ומי שהקל על המוסלמי במצוקתו - אלוהים יקל עליו במצוקות יום הדין, ומי שחיפה על מוסלמי, אלוהים יחפה עליו ביום הדין.'"

245. אבו הורירא, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהקל על מוסלמי במצוקה ממצוקות העולם הזה - אלוהים יקל עליו במצוקה ממצוקות יום הדין, ומי שהקל על נזקק - יקל עליו אלוהים בעולם הזה ובעולם הבא, ומי שחיפה על מוסלמי - אלוהים יחפה עליו בעולם הזה ובעולם הבא. אלוהים עוזר לעבדו כל עוד שהוא עוזר לאחיו. מי שהלך בדרך כדי להוסיף דעת, אלוהים יסלול בפניו את הדרך לגן העדן. וכל חבורת אנשים שמתכנסת באחד מהמסגדים, קוראת את הקוראן ולומדת אותו - ישררו ביניהם רוגע ושלווה ויעטפו אותם הרחמים, ויקיפו אותם המלאכים ויזכיר אותם אלוהים בפני הנמצאים אצלו. ומי שהאט בו מעשהו לא ימהר בו השיוך שלו."'

פרק 30

שְׁתַּדְלָנוֹת

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "מי שישתדל לעשות מעשה טוב, יהיה לו חלק בו."'

246. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג שכאשר יבוא אליו מי שיבקש דבר, יפנה (הנביא) ליושבים איתו ויגיד: 'המליצו בפניי ותתוגמלו על כך, ואלוהים יפסוק את אשר הוא אוהב על לשון נביאו."'

לפי גירסה אחרת: "מה שהוא רוצה."

247. אבן עבאס, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, בסיפורם של "ברירה" ובעלה, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לה: 'האם ניסית לחזור אליו?' אמרה: 'הוי, שליח אלוהים! אתה מצווה עלי?' אמר: 'אני רק ממליץ'. אמרה: 'אני לא צריכה אותו.'"

פרק 31

פיוס בין האנשים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "אין תועלת בלחישות הסוד שלהם, אלא מי שקורא להוצאת צדקה או מעשה חסד או לפיוס בין האנשים. ומי שעושה זאת למען אלוהים, יקבל גמול עצום." ² והוא גם אמר: "עדיף שיתפייסו ביניהם." ³ והוא גם אמר: "לכן יראו את אלוהים והתפייסו ביניכם." ⁴ והוא גם אמר: "המאמינים הם אחים, לכן פייסו בין האחים שלכם, ויראו את אלוהים בתקווה שירחם עליכם." ⁵

248. אבו הורירה, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'על כל פרק של איבר מגופו של אדם, עליו להוציא צדקה בכל יום שהשמש זורחת: תפייס בין שני אנשים בצדק היא צדקה, תעזור לאיש עם בהמתו ותרכיב אותו עליה, או תעמיס את חפציו עליה - גם היא צדקה, וכל מילה טובה היא צדקה, וכל צעד שאתה צועד בהליכה לתפילה הוא צדקה, ותסיר את הנזק מהדרך היא צדקה.'"

1. ברירה - שפחה שעאישה קנתה ושחררה אותה.

2. הקוראן, 4: 114.

3. הקוראן, 5: 128.

4. הקוראן, 8: 1.

5. הקוראן, 49: 10.

249. אם כולת'ום בת עוקבה בן אבו מועיט, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמרה: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'לא נחשב כשקרן זה שמפייס בין האנשים ומפתח דבר טוב או אומר דבר טוב." לפי הגירסה של מוסלם, יש תוספת קטנה: "היא אמרה: 'ולא שמעתי מרשה דבר זה שהאנשים אומרים אלא בשלושה (מקרים):' היא התכוונה: המלחמה, הפיוס בין האנשים, שיחת הגבר לאישתו ושיחת האישה לבעלה."

250. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שמע קול רם של יריבים מתווכחים בפתח הדלת. אחד מהם ביקש הנחה מהחוב שלו ורחמים, והשני אמר: 'אני נשבע באלוהים שלא אעשה עוד מעשי חסד.' יצא אליהם שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ושאל אותם: 'איפה זה שנשבע באלוהים שלא יעשה חסד?' אמר: 'אני, שליח אלוהים! שיהיה לו (ליריב שלו) מה שהוא אוהב (ישר ציית לנביא).'"

251. סהל בן סעד אס-סאעדי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנָה, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ידע שהיה ריב בין בני "עמר בן עוף", לכן הוא יצא לפייס ביניהם בליווי אנשים אחרים. שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, התעכב אצלם, והגיע זמן התפילה. "בלאל", שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנָה, בא אל אבו בכר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנָה, ואמר: 'הוי, אבו בכר, שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, התעכב והגיע זמן התפילה. האם אתה יכול לנהל את התפילה?' אמר אבו בכר: 'כן, אם תרצה,' קרא "בלאל" לתפילה, ובינתיים אבו בכר התקדם וקרא "אלוהים גדול" (אות לפתיחת התפילה) ואנשים קראו

בעקבותו. לפתע הגיע שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והתהלך בין השורות עד שהתמקם בשורה (הראשונה). המתפללים התחילו למחוא כפיים (אות לאימאם שייתן לנביא זכות לנהל את התפילה למען כבודו). אבו בכר, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, לא פנה לאחור בתפילתו בדרך כלל, אבל מרוב מחיאות כפיים, הוא הסתובב וראה את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אחרי. הורה לו שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, להמשיך, אבל אבו בכר, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, הרים את ידו, שיבח את אלוהים וחזר אחורה והתמקם בשורה הראשונה. שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, התקדם, ניהל את התפילה ובעת שסיים, פנה לאנשים ואמר: 'הוי, אנשים! מה קרה לכם בתפילה, כשקרה לכם דבר התחלתם למחוא כפיים? מחיאות כפיים מיועדת לנשים. מי שקרה לו משהו בתפילה, עליו לומר: 'השבח לאלוהים', וכל מי ששומע אותו אומר: 'השבח לאלוהים' יסתובב. הוי, אבו בכר! מה מנע ממך לנהל את התפילה כפי שהוריתי לך?' אמר אבו בכר: 'אל ל"בן אבו כחאפה" (הכוונה היא לעצמו) לנהל תפילה ברבים בנוכחות שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.'"

פרק 32

היתרון של המוסלמים החלשים, העניים והלא פעילים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הקדש את זמנך לישיבה עם אלה אשר קוראים אל ריבונם בבוקר ובערב ורוצים לקבל את דינו. ואל תטה את עיניך אל מעבר להם."¹

252. חארת'ה בן והב, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים,

1. הקוראן, 18: 28.

עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'הלא אודיע לכם על אנשי גן העדן? אלה הם כל חלש ובזוי, שאם נשבע באלוהים, ימלא אלוהים את שבועתו. הלא אודיע לכם על אנשי הגיהנום? כל שחצן, קשוח ויהיר.'"

253. סהל בן סעד אס-סאעדי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "מישהו עבר ליד הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והנביא אמר לאיש שישב איתו: 'מה אתה חושב על זה?' אמר האיש: 'זהו אחד מנכבדי הציבור, אם יתארס - יחותן, ואם המליץ - תתקבל המלצתו.' שתק שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אחר כך עבר שם איש אחר, ושליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לאיש שישב לידו: 'מה אתה חושב על זה?' אמר: 'הוי, שליח אלוהים, זהו מעניי המוסלמים. אם יתארס - לא יחותן, ואם ימליץ - לא תתקבל המלצתו, ואם ידבר - לא יקשיבו לדבריו.' אמר שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'זה (השני) טוב יותר מאשר ארץ מלאה אנשים כמו זה (הראשון).'"

254. אבו סעיד אל-ח'דרי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'גן העדן והגיהנום הסתכסכו ביניהם. הגיהנום אמר: 'נמצאים בי הקשים והיהירים, וגן העדן אמר: 'נמצאים בי החלשים והנזקקים מבני האדם.' פסק ביניהם אלוהים: 'אתה גן עדן - ארחם בך על מי שארצה, ואתה הגיהנום - אני מעניש בך את מי שארצה. וחובה עליי למלא את שניכם.'"

255. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האיש השמן הגדול יבוא ביום הדין כשמשקלו אצל אלוהים לא שווה למשקל של כנף של יתוש.'"

256. הוא (אבו הוריריה) גם מסר: "אישה שחורה או בחור צעיר נהגו לנקות את המסגד. הבחין שליח אלוהים בהעדרותם ושאל עליה ועליו. אמרו לו: 'הוא מת.' אמר: 'למה לא הודעתם לי?' כאילו שהם לא לקחו ברצינות את עניינה או את ענינו. אמר: 'הראו לי את קברו.' הראו לו והוא התפלל עליו ואמר: 'הקברים האלה מלאים בחושך על שוכניהם, ואלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, מאיר אותם בתפילותיי ובקריאותי.'"

257. הוא (אבו הוריריה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אדם פרוע, שעררו לא מסורק, מאובק, יגורש מהדלתות, אבל אם נשבע על אלוהים יתן לו את מבוקשו.'"

258. אוסאמה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמְּנֹנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'עמדתי בפתח גן העדן וגיליתי שרוב הנכנסים לשם הם המסכנים, ובני המזל (העשירים) מחכים. אבל על שוכני הגיהנום ציווה להיכנס. עמדתי בפתח הגיהנום וגיליתי שרוב הנכנסים לשם הן הנשים.'"

259. אבו הוריריה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמְּנֹנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לא דיבר בעריסה (מבני ישראל) אלא שלושה: עיסא (ישוע) בן מרים ובן לווייתו של 'ג'וריג'. 'ו'ג'וריג' היה איש פולחן. הוא הכין לעצמו ממגורה (מקום גבוה לפולחן ולבדידות) ושהה שם. אמו הגיעה אליו כשהיה מתפלל ואמרה: 'ג'וריג', אמר לה: 'הוי, ריבוני, אמי ותפילתי, (הועמד במבחן בחירה בין היענות לאמו והמשך תפילתו) והוא המשיך בתפילתו ואמו עזבה.

1. ג'וריג' - אחד מצדיקי בני ישראל.

למחרת בבוקר באה גם כן כשהוא התפלל. ואמרה: 'ג'וריג', אמר: 'הוי, ריבוני, אמי ותפילתי, והמשיך בתפילתו. למחרת בבוקר באה שוב כשהוא התפלל ואמרה: 'ג'וריג', והוא אמר: 'הוי, ריבוני, אמי ותפילתי, והמשיך בתפילתו. אמרה: 'הוי, אלוהים! אל תמיתו אלא אחרי שיסתכל בפניהן של זונות'. בני ישראל הרבו להזכיר את ג'וריג' ואת עבודתו. אישה זונה יפה מאוד אמרה: 'אם תרצו, אפתה אותו'. ניגשה אליו, אבל הוא לא שם לב אליה.

באה לרועה צאן שנהג לבקר בממגורה שלו, ואפשרה לו לקיים אתה יחסי מין. היא נכנסה להריון וכשילדה אמרה: 'הוא בנו של ג'וריג'. בני ישראל באו אליו, הורידו אותו מממגורתו, הרסו אותה והתחילו להרביץ לו. אמר להם: 'מה זה עניינכם?' אמרו: 'אתה נאפת עם הזונה הזאת והיא ילדה ממך'.

שאל: 'איפה הילד?' הביאו את הילד אליו והוא אמר: 'הניחו לי עד שאתפלל!' כשסיים את תפילתו בא לילד, חבט בבטנו ואמר: 'הוי, ילד, מי אביך?' אמר הילד: 'פלוני הרועה'. הגיעו לג'וריג', נישקו וחיבקו אותו ואמרו: 'אנו נבנה לך את הממגורה שלך מזהב'. אמר: 'לא, בנו אותה מחימר כמו שהיתה, והם עשו כן. בשעה שהילד ינק מאימו, הגיע איש ברכיבה על בהמה מהלכת יקרה ויפה, והיא (האמא) אמרה: 'הוי, אלוהים, עשה את בני כמוהו (כמו הפרש)'. עזב הבן את שדי אמו, בא אליו, הביט בו ואמר: 'הוי, אלוהים! אל תעשה אותי כמותו, וחזור אל שדי אמו וינק, כאילו שאני מביט בשליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא מחקה את הילד ביניקה, הוא שם את אצבעו בפיו ומצץ'.

מוסר החדית' אמר: 'הם עברו ליד שפחה, היו מכים אותה ואומרים: 'את נאפת וגנבת, והיא אומרת: 'די לי באלוהים ומה טוב שהוא התומך'. אמרה אמו: 'הוי, אלוהים! אל תעשה את בני כמוהו'. עזב הבן את היניקה, הביט בה ואמר: 'הוי, אלוהים! עשה אותי כמוהו'. כאן האם ובנה דברו.

האם אמרה: 'כשעבר איש בעל מראה טוב, אמרתי: 'הוי, אלוהים, עשה את בני כמוהו'. אתה אמרת: 'הוי, אלוהים, אל תעשה אותי כמוהו!' וכשבני ישראל עברו ליד השפחה הזאת והיו מכים אותה ואומרים: 'נאפת וגנבת', אני אמרתי: 'הוי, אלוהים, אל תעשה את בני כמוהו!' ואתה אמרת: 'אלוהים, עשה אותי כמוהו!' הבן אמר: 'האיש ההוא היה שחצן', ואני אמרתי: 'אלוהים, אל תעשה אותי כמוהו!' אבל זאת הם אמרו: זנית למרות שלא זנתה ואומרים גנבת ולא גנבה, לכן אמרתי: 'הוי, אלוהים, עשה אותי כמוהו!'"

פרק 33

ליטוף יתומים, ילדות ושאר אנשים חלשים, מסכנים ושבורים, החסד והחמלה כלפיהם, הצניעות ביחסים איתם והכניעה להם

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ותצטנע בפני המאמינים." ¹ הוא גם אמר: "הקדש את זמנך לשיבה עם אלה אשר קוראים אל ריבונם בבוקר ובערב ורוצים לקבל את דינו. ואל תטה את עיניך אל מעבר להם מתוך רצון ליהנות מתענוגות העולם הזה." ² הוא גם אמר: "ואת היתום אל תדכא * ואת הקבצן אל תגרש בגערה." ³ הוא גם אומר: "האם ידעת את אשר מכחיש את יום הדין? הוא זה אשר מסלק באלימות את היתום ואינו משדל להאכלת המסכן." ⁴

260. סעד בן אבו וקאס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "היינו שישה אנשים עם הנביא, עָלֵינוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אמרו הפוליתאיסטים לנביא, עָלֵינוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'הוצא אותם החוצה, כדי שלא יעזו לבוא עלינו (לתקוף אותנו)';

1. הקוראן, 15: 88.

2. הקוראן, 18: 28.

3. הקוראן, 93: 9-10.

4. הקוראן, 107: 1-3.

והיינו אני, אבן מסעוד, איש משבט "הוד'יל", בלאל ועוד שני אנשים שלא אזכיר את שמותיהם.

חשב שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שכנראה זהו רצונו של אלוהים והרהר בינו לבין עצמו (האם להוציא את חבריו החוצה - כי הוא בטוח באמונתם ודאג לאסלם את ראשי שבט "קורייש"). אז אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הורד את הפסוק: "ואל תסלק את אלה העובדים את ריבונם בבוקר ובערב חושקים ברצון אלוהים."¹

261. עאיד' בן עמר אל-מוזני, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "אבו סופיאן (לפני שיתאסלם) עבר ליד "סלמאן", "סוהייב" ו"בלאל" (כשהיו יחד עם קבוצת אנשים) ואמרו: 'חרבות אלוהים לא לקחו מאויב אלוהים את מה שצריך שתיקח (התכוונו לאבו סופיאן הכופר)'. אבו בכר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, שמע אותם ואמר: 'אתם אומרים את זה לזקן הקוריישים ולאדונם?' בא לנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והודיע לו על כך. אמר (הנביא): 'הוי, אבו בכר! אולי הכעסת אותם? כי אם הכעסת אותם, אתה הכעסת את ריבונך'. אבו בכר חזר אליהם ואמר: 'אחי, האם הכעסתי אתכם (מבקש סליחה)?' אמרו: 'לא, אלוהים יסלח לך, אחינו.'"

262. סהל בן סעד, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אני והערב ליתום נהיה בגן עדן כך'. והוא הצביע באצבעו המורה ואצבעו האמה והפריד ביניהן - התכוון קרובים מאוד."

263. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה

1. הקוראן, 6: 52.

וְהַשְׁלוֹם, אמר: 'אני והערב ליתום בין אם זה קרוב משפחה או זר נהיה יחד בגן עדן.'"
 מוסר החדית', מאלֵךְ בן אנס הצביע בשתי אצבעותיו: האצבע המורה והאמצעי.

264. הוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אמר: 'המסכן אינו זה שמחפש תמר אחד או שני תמרים או מנת אוכל או שתיים ויספיקו לו. המסכן הוא המצטנע.'"
 לפי הגירסה של שני אוספי החדית'ים הנכונים: "המסכן אינו זה שמסתובב בין האנשים ומחפש מנת אוכל או שתיים או תמר אחד או שני תמרים, אבל המסכן הוא שאינו מוצא עושר ומתעשר, ולא ייזכר בין האנשים, לכן יוציאו לו צדקה מבלי שיקום ויבקש נדבות."

265. הוא (אבו הורירה) גם אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אמר: 'הדואג לאלמנה ולמסכן הוא כמו לוחם קודש', ואני חושב שהוא גם אמר: 'וכמו העובד שמתפלל לאלוהים כל הלילה בלי הפסקה וכמו זה שצם ואינו שובר את צומו.'"

266. הוא (אבו הורירה) גם אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אמר: 'האוכל הרע ביותר הוא אוכל במסיבה, שיימנע ממנו מי שיבוא אליה, וייקרא אליה מי שיסרב לבוא, ומי שלא ייענה להזמנה למסיבה ייחשב כמי שלא ציית לאלוהים ולשליחו.'"
 לפי הגירסה של שני אוספי החדית'ים הנכונים: "אבו הורירה מוסר: "אמירתו של הנביא: 'כמה רע הוא האוכל של מסיבה שנקראים אליה העשירים ונעזבים העניים.'"

267. אַנֶּס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מִסֵּר: "הַנְּבִיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'מִי שִׁיטֵּפֵל בְּשֵׁתֵי בְנוֹת וַיַּחֲנֹךְ אוֹתָן עַד שִׁיתְּבַגְרוּ - יָבֹא בְיוֹם הַדִּין בַּחֲבֵרְתִּי, כֵּךְ (וְהוּא קָרֵב שֵׁתֵי אֲצַבְעוֹתַי-לְהַדְגִּים).'"

268. עֲאִישָׁה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, אָמְרָה: "נִכְנַסָּה אֵלַי אִישָׁה וְעַמָּה שֵׁתֵי בְנוֹתֶיהָ כְּדֵי לְקַבֵּץ נְדָבוֹת, וְלֹא מִצָּאָה אֲצֵלַי דְּבַר חוֹץ מִתְּמַר אֶחָד. נִתְּתִי לָהּ אוֹתוֹ וְהִיא חִילְקָה אוֹתוֹ בֵּין שֵׁתֵי בְנוֹתֶיהָ וְלֹא אֲכָלָה מִמְּנוּ. לְבִסּוֹף קָמָה וַיִּצָּאָה. הַנְּבִיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נִכְנַס אֵלַינוּ וְסִיפַרְתִּי לוֹ אֵת הַמַּעֲשֵׂה וְאָמַר: 'מִי שֶׁהוֹעֵמֵד בְּנִסְיוֹן וְנֹלְדוֹ לוֹ בְנוֹת, אֲבָל הַטֵּיב עֵימָן, יִהְיוּ לוֹ מַעֲזֵן מִחִיצָה בֵּינוּ לְבֵין גִּיהֵינוֹם.'"

269. עֲאִישָׁה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, אָמְרָה: "בָּאָה אֵלַי אִישָׁה מִסְכְּנָה שֶׁנִּשְׂאָה בִּידֵיהָ אֵת שֵׁתֵי בְנוֹתֶיהָ, וְנִתְּתִי לָהּ שְׁלוֹשָׁה תְּמָרִים. הִיא נִתְּנָה לְכָל אֶחָד מִבְּנוֹתֶיהָ תְּמַר אֶחָד וְרִצְתָה לְאֲכֹל אֵת הַשְּׁלִישִׁי, אֲבָל בְּנוֹתֶיהָ בִּיקְשׁוּ לְאֲכֹל גַּם אֵת הַתְּמַר שֶׁלָּהּ. הִיא חִילְקָה אֵת הַתְּמַר שֶׁרִצְתָה לְאֲכֹל לְשֵׁנִיִּים וְנִתְּנָה לָהֶן. הַדְּבַר מִצָּא חֵן בְּעֵינַי וְהִזְכַּרְתִּי אוֹתוֹ בְּפָנַי שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וְאָמַר: 'אֱלוֹהִים יִיעַד לָהּ אֵת גֵּן הָעֵדֶן, אוֹ שֶׁהוּא שֶׁחָרַר אוֹתָהּ מִגִּיהֵינוֹם.'"

270. ח'וֹיִלֵד בֶּן עֵמֶר אֶל-ח'וֹזָאעִי, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אָמַר: "הַנְּבִיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הוֹי, אֱלוֹהִים! אֲנִי אוֹסֵר עֲלֵיכֶם לְפָגוּעַ בְּזִכוּיוֹתֶיהֶם שֶׁל שְׁנֵי הַחֲלָשִׁים: הַיְתוּם וְהָאִישָׁה.'"

271. מִסְעֵב בֶּן סַעַד בֶּן אָבוּ וְקָאֶס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אָמַר: "סַעַד חָשַׁב

שיש לו יתרון על האחרים, אז הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האם אתם תנצחו ותתפרנסו אלא בזכות החלשים ביניכם?'
 אמנם, מסעב בן סעד לא היה מחברי הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אלא היה מאלה שבאו אחריהם כך לא יכול למסור חדית' מפיו של הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אך למרות זאת כך מסר אל-בוכארי.
 אל-ברקאני מסר אותו חדית' מפיו של מסעב אבל קבל מאביו סעד שהוא היה מחברי הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.

272. עוימר, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצָה מִמְּנוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'חפשו את החלשים וקרבו אותם אלי, כי אתם תנצחו ותתפרנסו בברכות החלשים שביניכם.'"

פרק 34

הצוואה לנשים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "וחיו בחברתן בידידות."! הוא גם אמר: "לעולם לא תוכלו לעשות צדק בין הנשים גם אם דאגתם לכך. על כן אל תטו נטיה מלאה (לאישה הראשונה) ותשאירו (את השנייה) כמו התלויה (לא נשואה ולא גרושה). ואם תטיבו (את מעשיכם ותנהגו בצדק עם נשיכם) ותיראו הרי אלוהים סלחן ורחום."²

273. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'נהגו טוב עם הנשים, לפי המלצתי, כי האישה נבראה מצלע, והחלק העקום ביותר בצלע הוא חלקו העליון. אם תנסה ליישר אותו - יישבר,

1. הקוראן, 4: 19.

2. הקוראן, 4: 129.

ואם תניח לו - יישאר עקום, כך תטיבו עם הנשים." ולפי הגירסה של שני אוספי החדית'ים הנכונים: "האישה היא כמו צלע: אם תנסה ליישר אותו - תשבור אותו, ואם תנסה ליהנות ממנו - תיהנה למרות העקימות." ולפי הגירסה של מוסלם: "אכן האישה נבראה מצלע, והיא לא תהיה ישרה בשום צורה שהיא. אם תנסה להנות ממנה - תהנה למרות עקימותה, ואם תנסה ליישר אותה - אתה תשבור אותה, ושבירתה תהיה הגרושין שלה."

274. עבד אללה בן זמעה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמְּנֹ, מסר: " (שהוא) שמע את הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נואם ובדבריו הזכיר את הנאקה ואת זה ששחט אותה. אמר שליח אלוהים: " (כאשר) (מתוכם) מיהר לציית לבקשת בני השבט (לשחוט את הנאקה) האדם האומלל ביותר (בשבט). " 'מהר לקום אליה איש עז, רע, מזיק ובעל כוח ומעמד בשבטו.' ואז (בהמשך הנאום) הזכיר את הנשים ואמר: 'אחד מכם ילקה את אישתו כמו שילקה את העבד, ואז אולי ישכב איתה בסוף יומו.' ואחר כך (עבר לנושא אחר) הטיף להם כשצחקו מנפיחה שנפח אחד מהם ואמר: 'למה יצחק האחד מכם ממה שהוא עושה?'"

275. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל ישנא המאמין את אישתו המאמינה, כי אם לא יאהב מנהג מסוים שלה, ירצה ממנה מנהג אחר.'"

276. עמר בן אל-אחואס אל-ג'שמי, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמְּנֹ, מסר: " (שהוא) שמע

את הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר בעלייה לרגל לפני הפרידה, לאחר שהודה לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, שיבח אותו, הזכיר את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הטיף למאמיניו ואמר: 'הוי, היטיבו עם הנשים, כי הן אסירות אצלכם. אין לכם שליטה עליהן זולת היחס הטוב אליהן והייעוץ שאתם נותנים להן, אלא אם כן הן עשו חטא גדול וברור. ואם עשו כך, עזבו אותן במיטות והיכו אותן מכות לא אלימות. אם צייתו לכם - אל תחפשו דרכים להזיק להן. הרי יש לכם זכות לקבל מנשותיכם, ועליכם חלה החובה כלפי נשותיכם. הזכות שתוכלו לקבל מנשותיכם היא שהן לא תיפגשנה עם גברים בבתיכם, והן לא תרשינה למי שאתם שונאים להיכנס לבתיכם. הוי, והזכות שהן תקבלנה מכם היא שתטיבו להן בהלבשתן ובהאכלתן.'"

277. מועאויה בן חידה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים! מהי זכותה של אשת אחד מאיתנו עליו?' אמר: 'להאכיל אותה אם אכלת, להלביש אותה אם התלבשת, לא להכות אותה בפניה, לא לבטא מלים גסות כלפיה ולא לנטוש אותה בחוץ אלא בבית.'"

278. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המאמין השלם באמונתו הוא היותר טוב מבחינה מוסרית, והטובים ביותר בכם הם הטובים עם נשותיהם (המתייחסים בטוב אליהן).'"

279. איאס בן עבד אללה בן אבו ד'באב, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תכו את הנשים.' עומר בא אל שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'הנשים העזו פנים כלפי בעליהן, לכן התר לנו להכות אותן.' באו הרבה נשים למשפחתו של

שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והתלוננו על בעליהן. אמר שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'נשים רבות באות למשפחתו של מַחְמַד ומתלוננות על בעליהן. אין הם הטובים מביניכם.'"

280. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'החיים בעולם הזה הם חפצים, הטוב ביותר בחפצים הוא האישה הצדקנית.'"

פרק 35

זכויותיו של הבעל המגיעות לו מהאישה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הגברים מופקדים על הנשים בזה שייחד אותם באפוטרופסות ובגלל שהם מפרנסים אותן מכספיהם. הנשים ההגונות מצייתות לבעליהן ושומרות על מה שהופקד עליו בעת העדרותם של הבעלים וזה בסיוע אלוהים." באשר לחדית'ים, ביניהם נמצא החדית' שמסר "עמר אבן אל-אחואס" בפרק הקודם.

281. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם האיש קרא לאישתו למיטתו ולא באה אליו, והלך לישון כשהוא כועס עליה, המלאכים יקללו אותה עד הבוקר.' לפי גירסה אחרת: "אם אישה הלכה לישון כשהיא נמנעת מבעלה, המלאכים מקללים אותה עד הבוקר."

ועוד גירסה: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בחי אלוהים שנפשי בידו, שכל איש שקורא לאישתו למיטתו והיא מסרבת,

1. הקוראן, 4: 34.

אלוהים שבשמיים יכעס עליה עד שבעלה יתרצה ממנה.”

282. אבו הורירה, שאלהים יתרצה ממנו, אמר, גם: “שליח אלוהים, עליו התפלה ונהשלום, אמר: ‘אסור לאישה לצום בנוכחות בעלה אלא ברשותו, ואינה רשאית להרשות למישהו להיכנס לביתו אלא ברשותו.’”

283. אבן עומר, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: “שליח אלוהים, עליו התפלה ונהשלום, אמר: ‘כל אחד מכם מופקד על תחום אחריות מסוים והוא אחראי על התחום הזה. האמיר מופקד, האיש מופקד על בני ביתו, והאישה מופקדת על בית בעלה וילדיו. אכן, כלכם מופקדים וכלכם אחראיים על תחומי אחריותכם.’”

284. טלק בן עלי, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: “שליח אלוהים, עליו התפלה ונהשלום, אמר: ‘אם קרא האיש לאישתו לצורך שלו (קיום יחסי מין), היא חייבת להיענות אפילו היתה אופה בתנור.’”

285. אבו הורירה, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: “שליח אלוהים, עליו התפלה ונהשלום, אמר: ‘אם הייתי מצווה על מישהו להשתחוות למישהו אחר, הייתי מצווה על האישה להשתחוות לבעלה.’”

286. אם סלמה, שאלהים יתרצה ממנה, מסרה: “שליח אלוהים, עליו התפלה ונהשלום, אמר: ‘כל אישה שתמות כשבעלה מרוצה ממנה, תיכנס לגן העדן.’”

287. מועאד' בן ג'בל, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'כל פעם שאישה פוגעת בבעלה בעולם הזה, אישתו מנשות גן העדן אומרת: 'אל תפגעי בו, אלוהים ינקום בך, כי הוא אצלך אורח זר, ובקרוב מאוד יעזוב אותך ויבוא אלינו.'"

288. אוסאמה בן זייד, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'לא השארתי אחריי פיתוי שמזיק יותר לגברים מאשר הנשים.'"

פרק 36

מזונות למשפחה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ועל אבי הילוד חובת פרנסתן והלבשתן כמקובל.¹" וגם אמר: "הבעל העשיר ישלם מזונות מכספו, ומי שהוגבלה פרנסתו - ישלם ממה שנתן לו אלוהים. אלוהים לא ידרוש ממשהו יותר ממה שנתן לו.²" וגם אמר: "ומה שהוצאתם כצדקה - אלוהים יחזיר לכם במקומו.³"

289. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: "דינר" שהוצאת למען אלוהים, "דינר" שהוצאת כדי לשחרר עבד, "דינר" שנתת כצדקה למסכן ו"דינר" שפרנסת בו את משפחתך, הגדול ביותר שבהם מבחינת שכר הוא זה שפרנסת בו את משפחתך."

1. הקוראן, 2: 233.

2. הקוראן, 65: 7.

3. הקוראן, 34: 39.

290. ת'ובאן בן בוג'דד, עבדו המשוחרר של הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ה'דינר" הטוב ביותר שהאיש מוציא כצדקה הוא "דינר" שבו פרנס את משפחתו, וכן "דינר" שהוציא כצדקה על בהמתו שאותה הכין ליציאה למלחמת קודש, ו"דינר" שהוציא על חבריו למען אלוהים."

291. אם סלמה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמרה: "אמרת: 'הוי, שליח אלוהים, האם מגיע לי גמול עבור פרסנסת בניו של אבו סלמה? ואני לא עוזבת אותם יוצאים לכל עבר לחפש פרנסה?'" אמר: 'כן, את מקבלת גמול עבור מה שאת מוציאה עליהם.'"

292. סעד בן אבו וקאס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנָּה, לפי החדית' הארוך שהקדמנו בתחילת הספר בפרק "המסירות וההתכוונות בכל המעשים, האמרות והמצבים, הגלויים והנסתרים" מספר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ואכן אם תוציא כל הוצאה כשכוונתך היא למען אלוהים, תקבל עבור זה גמול אפילו במה שאתה שם בפי אשתך.'"

293. אבו מסעוד אל-בדרי, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנָּה, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם האיש הוציא על משפחתו דמי מזונות שהוא מקווה לקבל עבורם גמול מאלוהים, נחשב לו הדבר כצדקה.'"

294. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לאדם יישמר חטאו, אם הזניח את מי שהוא אחראי על מזונותיו.'"

לפי גירסה אחרת של מוסלם: "די לו לאדם מהחטאים, אם ימנע ממי שהוא אחראי עליהם את המגיע להם."

295. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל יום בבוקר, שני מלאכים יורדים, אחד מהם אומר: 'הוי, אלוהים! תן למוציא צדקה פיצוי', והשני אומר: 'הוי, אלוהים! תן לקמצן מה שיקלקל לו את רכושו.'"

296. הוא (אבו הורירה) מסר גם: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היד העליונה עדיפה על היד התחתונה, ותתחיל (לתת) למי שאתה אחראי על פרנסתו, והצדקה הטובה ביותר היא מה שנשאר מעל צורך המשפחה, ומי שיצטנע, אלוהים ישמור על תומתו, ומי שיבקש להתעשר אלוהים יתן לו עושר.'"

פרק 37

הוצאת צדקה מהאהוב והטוב

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "לא תשיגו את מידת החסד עד שתוציאו כצדקה ממה שאתם אוהבים."¹ הוא גם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! הוציאו כצדקה מטוב מה שרכשתם, וממה שהוצאנו לכם מהאדמה. ואל תוציאו את הגרוע ממנו, שאיכותו ירודה, ותוציאו אותו."²

297. אנס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "אבו טלחה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, היה

1. הקוראן, 3: 92.

2. הקוראן, 2: 267.

העשיר ביותר מבני "אל-אנצאר" באל-מדינה, והיה לו רכוש גדול מעצי דקל. הרכוש האהוב עליו ביותר מכספו היה "בירוחאא" (חוות דקלים), שעמדה מול מסגדו של הנביא. שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה נכנס ושותה מהמים הטובים שלה. אנס, שְׁאֵלָהִים יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: 'כאשר הורד הפסוק: "לא תשיגו את מידת החסד עד שתוציאו כצדקה ממה שאתם אוהבים."¹ אבו טלחה קם והלך אל שליח האלהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הורד עליך "לא תשיגו את מידת החסד עד שתוציאו כצדקה ממה שאתם אוהבים."²

וכי הרכוש האהוב עלי ביותר הוא "בירוחאא", ואני נותן אותה כצדקה למען אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, בתקווה לטוב ולגמול שאקבל עבורה מאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה. לכן, שליח אלוהים, נהג בה כפי שאלוהים ינחה אותך. 'אמר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אני מרוצה, כי זוהי השקעה רווחית, זוהי השקעה רווחית אכן שמעתי את מה שאמרת, ואני חושב שכדאי שתחלק את "בירוחאא" לקרובי משפחתך. 'אמר אבו טלחה: 'אכן, כך אעשה, שליח אלוהים! 'והוא חילק את "בירוחאא" לקרובי משפחתו ולבני דודו."

פרק 38

חובה היא להורות לאישה ולילדים הנבונים, לשאר הנמצאים באחריותו של אדם לציית לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, לאסור עליהם שלא לציית, להפכם לממושמים ולמנוע מהם לבצע את האסור

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "צווה את בני משפחתך לקיים את התפילה

1. הקוראן, 3: 92.

2. הקוראן, שם.

ועמוד בקשייה.¹ והוא גם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! שמרו על עצמיכם ועל בני משפחותיכם מהאש."²

298. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֹ, אמר: "אל-חסן בן עלי, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֹ, לקח תמר אחד מהתמרים של הצדקה ושם בפיו. אמר לו שליחו של אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם: 'כך, כך! השלך אותה, הלא ידעת כי אסור לנו (משפחת הנביא) לאכול מהצדקה."³
לפי גירסה אחרת: "לא מותרים לנו כספי הצדקה."

299. עומר בן אבו סלמה, בנו החורג של שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: "הייתי נער וישבתי בחיקו של שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, (כשאכלנו), וידי שוטטה בצלחת הגדולה. לכן אמר לי שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם: 'הוי, ילד! התחל לאכול בשם אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, ותאכל ביד ימין ומהאוכל הקרוב אליך.' ומאז ועד היום אלה מנהגי באוכל."

300. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֹ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'כל אחד מכם מופקד על תחום אחריות מסוים והוא אחראי על התחום הזה. האימאם מופקד והוא אחראי על תחום אחריותו, האישי מופקד על בני ביתו והוא אחראי על תחום אחריותו, והאישה מופקדת על בית בעלה והיא אחראית על תחום אחריותה, המשרת אחראי על הון אדונו והוא אחראי על תחום אחריותו. אכן, כלכם מופקדים וכלכם אחראיים על תחומי אחריותכם."

1. הקוראן, 20: 132.

2. הקוראן, 66: 6.

3. כך, כך! ביטוי לחוסר שביעות רצון. מלות כעס שמשמשים בהן כדי לנזוף בילד על מנת להרחיקו מלכלוך. בזמן התרחשותו של הסיפור אל-חסן היה עדיין ילד קטן.

301. עמר בן שועייב מסר מפי אביו, ואביו מפי סבו, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'צוו על ילדיכם להתפלל כשהם בני שבע, והכו אותם (אם עזבו את התפילה) כשהם בני עשר, והפרידו ביניהם במיטות."'

302. סברה בן מעבד אל-ג'והאני, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'למדו את הילד את התפילה כשהוא בן שבע, והכו אותו (אם עזב את התפילה) כשהוא בן עשר."'

לפי הגירסה של אבו דאווד: "צוו על הילד ללמוד תפילה אם מלאו לו שבע שנים."

פרק 39

זכותו של השכן וההמלצה עליו

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ועבדו את אלוהים ואל תשתפו איתו אחרים, ועשו חסד עם ההורים, עם קרובי המשפחה, עם היתומים, עם המסכנים, עם השכן שהוא קרוב משפחה, עם השכן הזר, עם החבר המלווה במסע, עם עובר האורח ועם העבדים והשפחות שבבעלותכם."¹

303. אבן עומר ועאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מִשְׁנֵיהֶם, אמרו: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ג'בריל (גבריאל) לא הפסיק להמליץ לי על השכן, עד שחשבתי שהוא עומד להוריש אותו."'

304. אבו ד'אר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה

1. הקוראן, 4: 36.

וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'הוּי, אָבו ד'אַר! אִם אַתָּה מִבְּשֵׁל מֶרֶק, הוֹסֵף לוֹ עוֹד מִיָּם וְהַבְּטַח אֶת הַחֶלֶק שֶׁל שְׁכֵנֶיךָ (שֶׁתִּתֵּן לָהֶם מִמָּה שֶׁבִישַׁלְתָּ)."
לִפִּי גִירְסָה אַחֶרֶת: "אָבו ד'אַר אָמַר: 'יְדִידִי, עָלְיִי הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, צִוּוּהָ עֲלֵי: 'אִם אַתָּה מִבְּשֵׁל מֶרֶק, הוֹסֵף עוֹד מִיָּם, וְאִז חֲפֵשׂ מִשְׁפַּחָה מִשְׁכֵּנֶיךָ וְכֹלֹל אוֹתָם בַּחֶסֶד שֶׁלְּךָ."
◆ ◆ ◆

305. אָבו הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵימָּ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיִי הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'אֲנִי נֹשְׁבֵעַ בְּאֱלוֹהִים שֶׁהוּא לֹא יֵאֱמִין, אֲנִי נֹשְׁבֵעַ בְּאֱלוֹהִים שֶׁהוּא לֹא יֵאֱמִין, אֲנִי נֹשְׁבֵעַ בְּאֱלוֹהִים שֶׁהוּא לֹא יֵאֱמִין. נֹאמַר: 'הוּי, שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, לְמִי כּוֹוֹנֶתְךָ? אָמַר: 'אָדָם שֶׁהִשְׁכֵּן שֶׁלּוֹ אֵינוֹ בְּטוֹחַ מִפּוֹרְעֵנוֹתוֹ."
לִפִּי הַגִּירְסָה שֶׁל מוֹסֵלִם: "לֹא יֵיכַנֵּס לְגַן הָעֵדֶן אָדָם שֶׁשָּׁכְנוֹ אֵינוֹ מִרְגִּישׁ בְּטוֹחַ בְּחַיּוֹ לְצִידּוֹ."
◆ ◆ ◆

306. אָבו הוֹרִירָה, גַּם, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיִי הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'הוּי, נֹשִׁים מוֹסֵלְמִיּוֹת! אַל תִּזְלַזְלִי שֶׁכְּנָה בְּמַתְנָה שֶׁל שְׁכֵנְתָּה, אֲפִילוֹ אִם הִבִּיאָה לָּהּ טָלֶף שֶׁל כִּבְשָׁה."
◆ ◆ ◆

307. וְגַם אָמַר (אָבו הוֹרִירָה): "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיִי הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'שְׁלֹא יִמְנַע אָדָם מִשְׁכֵּנוֹ לְהַכְנִיס קֶרֶשׁ בְּחוֹמַת בֵּיתוֹ' (יַעֲזוֹר לוֹ לְהָרִים אֶת הַסִּכְכָּה שֶׁלוֹ). וְאַחַר כֵּךְ אָמַר אָבו הוֹרִירָה: 'לְמָה אֲנִי רוֹאֶה שֶׁאַתֶּם מִתְּרַחֲקִים מִהַסּוֹנָה הַזֹּאת? אֲנִי נֹשְׁבֵעַ בְּאֱלוֹהִים שֶׁאַמְשִׁיךְ לְהַזְכִּיר אוֹתָהּ בְּפָנֶיכֶם."
◆ ◆ ◆

308. וְהוּא (אָבו הוֹרִירָה) גַּם אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיִי הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'מִי שֶׁמֵּאֱמִין בְּאֱלוֹהִים וּבִיּוֹם הָאַחֲרוֹן, שְׁלֹא יִזְיק לְשִׁכְנוֹ. מִי שֶׁמֵּאֱמִין

באלוהים וביום האחרון, שיכבד את אורחו, ומי שמאמין באלוהים וביום האחרון, שיגיד משהו טוב או שישתוק."

309. אבו שוריח אל-ח'וזאיי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שמאמין באלוהים וביום האחרון, שיטיב את יחסו לשכנו, ומי שמאמין באלוהים וביום האחרון, שיכבד את אורחו, ומי שמאמין באלוהים וביום האחרון, שיגיד משהו טוב או שישתוק.'"

310. עאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנָה, אמרה: "אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים! יש לי שני שכנים - למי מהם אתן מתנה?' אמר: 'למי שדלת ביתו יותר קרובה אליך.'"

311. עבדאללה בן עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הטוב בחברים בעיני אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הוא המיטיב עם חברו, והטוב ביותר בשכנים בעיני אלוהים הוא המיטיב עם שכנו.'"

פרק 40

ציות להורים וקשרי משפחה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ועבדו את אלוהים ואל תשתפו איתו אחרים, ועשו חסד עם ההורים, עם קרובי המשפחה, עם היתומים, עם המסכנים, עם השכן שהוא קרוב משפחה, עם השכן הזר, עם החבר המלווה במסע, עם עובר האורח ועם העבדים והשפחות שבבעלותכם."

1. הקוראן, 4: 36.

והוא גם אמר: "ויראו את אלוהים אשר תבקשו בשמו והיזהרו מלהתנכר לקרובי משפחה."¹ והוא גם אמר: "ואלה אשר מתחברים למי שאלוהים ציווה עליהם להתחבר אליו."² והוא גם אמר: "ואנו ציווינו על בן האדם להיטיב עם הוריו."³ והוא גם אמר: "ריבונך ציווה שלא תעבדו אלוהים אחרים זולתו והיטיבו עם ההורים, אם יגיעו לגיל הזיקנה בהיותם אצלך, אחד מהם או שניהם, אל תגיד להם: 'אוף נמאסתם!' ואל תגער בהם ודבר אליהם בכבוד * והיכנע להם מתוך רחמים. ואמור: 'ריבוני! רחם עליהם כי הם ריחמו עליי כשחינכו אותי בהיותי קטן."⁴ והוא גם אמר: "וציווינו על האדם לציית להוריו, כי אמו הרתה בו בחולשה על גבי חולשה, תקופת ההריון והגמילה משך שנתיים. הודה לי (אלוהים) ולהוריק."⁵

312. עבד אללה בן מסעוד, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, אמר: "שאלתי את הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'איזה מעשה הוא האהוב ביותר על אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה?' הוא אמר: 'התפילה בזמן.' אמרתי: 'ואחרי זה?' הוא אמר: 'הצייתנות להורים.' אמרתי: 'ואחרי זה?' הוא אמר: 'מלחמת קודש.'"

313. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הבן לא יפצה את אביו אלא אם מצא אותו עבד, קנה אותו ושחרר אותו (למען אלוהים-ללא תמורה)."

314. והוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו

1. הקוראן, 4: 1.

2. הקוראן, 13: 21.

3. הקוראן, 46: 15.

4. הקוראן, 17: 23-24.

5. הקוראן, 31: 14.

הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שמאמין באלוהים וביום האחרון שיכבד את אורחו, מי שמאמין באלוהים וביום האחרון, ישמור על קשר עם שאר בשרו, ומי שמאמין באלוהים וביום האחרון, שיגיד משהו טוב או שישתוק.'"

315. והוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים ברא את הבריות, וכשסיים את מלאכתו קמה קרובת משפחה ואמרה: 'האם זה מעמד מי שמבקש חסותך עקב ניתוק קשרי משפחה?' אמר אלוהים: 'כן, הלא תרצי שאשמור קשר עם מי שישמור אתך קשר ואנטוש את מי שינטוש אותך?' אמרה: 'כן', אמר: 'קיבלת.' ואז, "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'תקראו אם אתם רוצים: "אולי אם תפנו עורף תשחיתו בארץ ותתנכרו לקרוביכם * אלה אשר קילל אותם אלוהים, החריש אותם ועיוור את ראייתם." לפי גירסה של אל-בוכארי: "אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: 'מי ששמר על קשר אתך אשמור על קשר איתו ומי שנטש אותך אנטוש אותו.'"

316. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "איש בא אל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, מיהו הראוי ביותר ליחס של חברות טובה ממני?' אמר: 'אמך.' אמר: 'ומי עוד?' אמר: 'אמך.' אמר: 'ומי עוד?' אמר: 'אמך.' אמר: 'אמך.' אמר: 'ומי עוד?' אמר: 'אביך.' ולפי גירסה אחרת: "הוי, שליח אלוהים, מיהו הראוי ביותר לחברות טובה? אמר: 'אמך, אמך, אמך, ואביך, והקרובים אליך יותר לפי קרבת היחס.'"

1. הקוראן, 47: 22.

317. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'נעשה שפל, נעשה שפל, נעשה שפל כל מי שזכה בחיים ארוכים והספיק לראות הוריו - אחד או שניהם - בשיבה טובה ולא גרמו לו להיכנס לגן עדן.'"

318. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "איש אחד אמר: 'הוי, שליח אלוהים, יש לי קרובי משפחה שאם אשמור על קשר איתם - הם ינטשו אותי, ואיטיב אתם - הם ירעו לי, ואסבול את יחסם אליי - הם יכעסו עלי!' הוא אמר: 'אם, אכן אתה מתנהג כמו שאמרת, הרי זה כאילו שאתה מאכיל אותם אפר חם, ויהיה לך מגן מטעם אלוהים כל עוד אתה נמצא במצב הזה.'"

319. אנס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: אמר: 'מי שרוצה שתהיה לו ברכה בפרנסתו, ויארכו ימיו יהיה בקשר עם קרובי משפחתו (ולא ינטוש אותם).' (הארכת ימיו פרושה הוספת ברכה בהם בריבוי מעשים טובים ועבודה נכונה וכנה).

320. הוא (אנס) גם אמר: "אבו טלחה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, היה העשיר ביותר מבני "אל-אנצאר" באל-מדינה, והיה לו רכוש גדול מעצי דקל. הרכוש האהוב עליו ביותר מכספו היה "בירווחא" (חוות דקלים), שעמדה מול מסגדו של הנביא. שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה נכנס ושותה מהמים הטובים שלה. אנס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: 'כאשר הורד הפסוק: "לא תשיגו את מידת החסד עד שתוציאו כצדקה ממה שאתם אוהבים." אבו טלחה קם והלך אל שליח האלהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הורד עליך

"לא תשיגו את מידת החסד עד שתוציאו כצדקה ממה שאתם אוהבים." וכי הרכוש האהוב ביותר עלי הוא "בירוחאא", ואני נותן אותה כצדקה למען אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, בתקווה לטוב ולגמול שאקבל עבורה מאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה. לכן, שליח אלוהים, נהג בה כפי שאלוהים ינחה אותך. אמר שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אני מרוצה, כי זוהי השקעה רווחית, זוהי השקעה רווחית אכן שמעתי את מה שאמרת, ואני חושב שכדאי שתחלק את "בירוחאא" לקרובי משפחתך.' אמר אבו טלחה: 'אכן, כך אעשה, שליח אלוהים!' והוא חילק את "בירוחאא" לקרובי משפחתו ולבני דודו."

321. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שאלהים יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "איש בא אל נביא אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'אני מתחייב בפניך על ההגירה (באסלאם) הימנעות ממה שאסר אלוהים) ועל מלחמת קודש כדי לקבל גמול מאלוהים.' אמר: 'האם אחד מהוריך עדיין בחיים?' אמר: 'כן, אפילו שניהם.' אמר: 'ואתה רוצה גמול מאלוהים?' אמר: 'כן.' אמר: 'חזור אל הוריך והטיב את יחסך אליהם.'"

לפי גירסה אחרת: "איש בא לנביא וביקש את רשותו לצאת למלחמת קודש. אמר לו הנביא: 'האם הוריך בחיים?' אמר: 'כן.' אמר: 'אז ביחסך אליהם השקע מאמץ.'"

322. הוא (עבד אללה בן עמר בן אל-עאס) גם אמר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אין הגומל חסד עם קרוביו הוא שגומל להם בתמורה על מעשיהם הטוב איתו אלא הוא מי שמגלה נדיבות כלפיהם אפילו נטשו אותו.'"

323. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמְּנָה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'קרובת המשפחה תלויה בכס הכבוד', ואומרת: 'מי שגמל חסד עמי אלוהים יגמול חסד עמו ומי שהתנכר לי יתנכר (אלוהים) לו.'"

324. מימונה בת אל-חארת' (אישתו של הנביא), שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמְּנָה, מסרה: "שחררה את שפחתה מבלי לבקש את רשותו של הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. כאשר בא אליה הנביא ביום שהיה צריך להיות בביתה, אמרה: 'הוי, שליח אלוהים, האם הרגשת ששחררתי את שפחתי?' אמר: 'האם כבר עשית זאת?' אמרה: 'כן'. אמר: 'אם היית נותנת את שפחתך לדודים שלך, הגמול שלך היה יותר עצום.'"

325. אסמא' בת אבו בכר אצ-צדיק, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמְּנָה, אמרה: "באה אלי אמי שהייתה עובדת אלילים בתקופתו של שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. שאלתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אמי באה אלי ומעוניינת בקשר איתי, האם אקבל אותה?' אמר: 'כן, קבלי את אמך.'"

326. זינב את'-ת'קפייה, אישתו של עבד אללה בן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמְּנָה, אמרה: "שליחו של אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, קהילת הנשים, הוציאו נא צדקה אפילו מתכשיטיכן'. אמרה: 'חזרתי לעבד אללה בן מסעוד ואמרתי לו: 'אתה איש עני, ושליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הורה לנו להוציא צדקה. לך אליו ושאל אותו אם מותר לי לתת לך צדקה אם לא נתתי לאחרים.' אמר עבד אללה: 'לכי את אליו.' היא יצאה לדרך ופגשה אישה מ"אל-אנצאר" בפתח ביתו של שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שרצתה לשאול שאלה דומה. ישב שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בכבוד ויצא אלינו "בלאל" ואמרנו לו:

'היכנס לשליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והגד לו: שתי נשים (זינב והאישה מ"אל-אנצאר") מחכות לך בדלת ורוצות לשאול אותך האם הן יכולות להוציא צדקה לבעליהן וליתומיהן בחדריהן? ואל תגיד לו מי אנחנו. נכנס "בלאל" לשליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והציג בפניו את שאלת הנשים. אמר לו שליח אלוהים: 'מי הן?' אמר: 'אישה מן "אל-אנצאר" וזינב. שאל שליח אלוהים: 'איזו זינב היא?' אמר: 'אישתו של עבד אללה בן מסעוד, אמר שליח אלוהים: 'היה להן גמול כפול: גמול קרבת המשפחה וגמול הצדקה.'"

327. אבו סופיאן, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, בחדית' הארוך שלו בסיפור של הרקליוס מספר שהרקליוס אמר לו: "מה הוא (הנביא) מצווה עליכם לעשות?" אמר (אבו סופיאן): 'הוא אומר: 'עבדו את אלוהים לבדו, ואל תשתפו לו אלוה אחר, ונטשו את מה שאבותיכם אומרים והוא ציווה עלינו להתפלל, לדבר אמת, לשמור על צניעות ולגמול חסד עם קרובי משפחתנו.'"

328. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח של אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אתם תתרחבו (בפריסת השלטון שלכם) עד שתגיעו לאזור שבו יוזכר ה"קיראט."'

לפי גירסה אחרת: "אתם תגיעו למצרים, שהיא ארץ שבה משתמשים ב"קיראט", ובכך תיטיבו עם אנשיה, כי יש להם זכויות קדושות וקשרי משפחה."²

ולפי עוד גירסה: "אם נכנסתם אליה (למצרים) - עשו טוב לאנשיה, כי

1. חלק מהמטבע המצרי שהיה נהוג להשתמש בו אז.
2. מכיוון ש האג'ר (הגר), אמו של אסמאעיל (ישמעאל), היתה מצרית.

יש להם זכויות וקשרי משפחה. " או שאמר: "וקשרי חיתון."

329. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "כאשר התגלה פסוק זה: "וזהר את בני שבטך הקרובים."² שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, קרא לבני שבט "קורייש" והם התכנסו. הוא דיבר אליהם כאל בני שבטים קטנים ואמר: 'הוי, "בני עבד שמס", הוי, "בני כעב בן לואי", הצילו את עצמכם מגיהנום. הוי, "בני מוררה בן כעב", הצילו את עצמכם מגיהנום, הוי, "בני עבד מנאף", הצילו את עצמכם מגיהנום, הוי, "בני האשם", הצילו את עצמכם מגיהנום, הוי, "בני עבד אל מוטלב", הצילו את עצמכם מגיהנום, הוי, פאטמה, הצילי את עצמך מגיהנום, כי אין לי מאומה כדי להגן עליכם מפני אלוהים, מלבד קשרי המשפחה שלכם איתי, ואני אתייחס אליכם כראוי."

330. עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, מדבר בגלוי ולא בסוד ואומר: 'אכן בני פלוני אינם נותני חסות לי, כי נותני חסות לי הם אלוהים והמאמינים הכנים, אבל יש להם קרבת משפחה לכן אשמור על קשר אמיתי אתם."

331. חאלד בן זייד אל-אנצרי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "איש אמר: 'הוי, שליח אלוהים! תיידע אותי איזה מעשה יביא אותי לגן עדן וירחיק אותי מגיהנום? אז הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'עבוד את אלוהים ואל תשתף איתו אחר, ותקיים את הִתְפַּלֶּה, תוציא זכאת (צדקת חובה שנתית) ותגמול חסד עם קרובי המשפחה."

1. מכיוון שמריה, אמו של אברההים (אברהם), בנו של הנביא, היתה מצרית.
2. הקוראן, 26: 214.

332. סלמאן בן עאמר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם מישהו מכם אכל את ארוחת שבירת הצום, יאכל תמרים כי הם ברכה, ואם אינו מוצא תמרים, ישתה מים, כי הם תרופה.' וגם אמר: 'לתת צדקה למסכן - נחשב לצדקה (בלבד), אבל להוציאה על קרובי משפחה - נחשב לשתיים: צדקה והטבה לקרוב משפחה."

333. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "הייתה לי אישה ואהבתי אותה, ועומר (אבי) שנא אותה. אמר לי: 'התגרש ממנה, וסרבתי. לכן בא עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וסיפר לו על כך. אמר הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'התגרש ממנה."

334. אבו אד-דרדאא, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, מסר: "איש בא אליו ואמר: 'יש לי אישה ואמי מצווה עלי לגרש אותה.' אמר (אבו אד-דרדאא): 'שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'ההורה הוא השער הטוב ביותר לגן עדן, אם תרצה - תחמיץ אותו, ואם תרצה - תשמור עליו."

(הכוונה היא: הציות להורה יכניס אותך לגן העדן, ואתה תבחר אם לציית לו או לא. כך תוכל להרחיק את עצמך מגן העדן או להכין את עצמך לכניסה אליו).

335. אל-באראא' בן עאזב, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הדודה (מצד האם) היא במעמד האם.'"
בפרק "צייתנות להורים וקשרי משפחה" הזה יש הרבה חדיית'ים שהם

מפורסמים באוסף הנכון של אל-בוכארי. בין אלה קיים החדית' שמספר על החבורה שנמצאה במערה, והחדית' של "ג'וריג'", ושניהם הוזכרו קודם, ויש חדית'ים מפורסמים שהורדתי לשם קיצור בלבד. מהחשובים שבהם הוא החדית' הארוך של עמר בן עבסה, שְׁאַלְהִים יְתִרְצֶה מִמָּנוּ, שכולל יסודות רבים מהיסודות של האסלאם וכללי ההתנהגות שלו. אני אזכיר את החדית' במלואו, בעזרת אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, בפרק "התקווה".

בחדית' נאמר: "הוא אמר: 'נכנסתי אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בְּמִקְוֶה, כלומר, בתחילת הנבואה, ואמרתי לו: 'מי אתה?' אמר: 'נביא.' אמרתי: 'ומה זה נביא?' אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, שלח אותי.' אמרתי: 'לאיזו מטרה שלח אותך?' אמר: 'הוא שלח אותי כדי להפיץ את חשיבות גמילת החסד עם קרובי המשפחה, להריסת האלילים, ושאלוהים יעבד כאלוה יחיד שאין לו שותף (והזכיר את החדית' במלואו).

פרק 41

האיסור על אי ציות (להורים) ועל החרמת קרובי משפחה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אולי אם תפנו עורף תשחיתו בארץ ותתנכרו לקרוביכם * אלה אשר קילל אותם אלוהים, החריש אותם ועיוור את ראייתם."¹ הוא גם אמר: "אלה שיפרו את הברית עם אלוהים אחרי שהתחייבו אליה וינתקו כל קשר אשר אלוהים ציווה לקשור עם קרוביהם וישחיתו עלי אדמות - להם הקללה ולהם האחרית הרעה."² הוא גם אמר: "ריבונך ציווה שלא תעבדו אלוהים אחרים זולתו ותיטיבו עם ההורים, אם יגיעו לגיל הזיקנה בהיותם אצלך, אחד מהם או שניהם, אל תגיד להם: 'אוף נמאסתם!' ואל תגער בהם ודבר אליהם

1. הקוראן, 47: 23-22.

2. הקוראן, 13: 25.

בכבוד * והיכנע להם מתוך רחמים. ואמור: 'ריבוני! רחם עליהם כי הם ריחמו עליי כשחינכו אותי בהיותי קטן.'¹

336. נפיע בן אל-חארת', שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שליחו של אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'הבה אודיע לכם על החטא הגדול ביותר?' (שלוש פעמים) אמרנו: 'כן, שליח אלוהים!' אמר: 'שיתוף (אלוה אחר עם אלוהים) ואי ציות להורים.' הוא היה שוכב וישב, ואמר: 'אוי, ואמירת שקר ועדות שקר.' הוא המשיך לחזור על כך עד שאמרנו: 'הלוואי שישתוק.' (מתוך רחמנות עליו מרוב התרגשותו).

337. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'החטאים הגדולים: 'שיתוף אלוה אחר עם אלוהים, אי ציות להורים, הריגת נפש חיה ושבעת שקר.'"

338. הוא (עבד אללה בן עמר בן אל-עאס) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אחד החטאים הגדולים הוא קללת האיש את הוריו. אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, האם איש יקלל את הוריו?' אמר: 'כן, הוא יקלל את אביו של איש אחר, והאיש ההוא יקלל את אביו (של האיש הראשון), או שיקלל את אמו של אותו האיש, וההוא יקלל את אמו (של האיש הראשון).'"

לפי גירסה אחרת: "החטא הגדול ביותר מבין החטאים הגדולים הוא שאיש יקלל את הוריו. נאמר: 'הוי, שליח אלוהים, איך אדם יקלל את הוריו?' אמר: 'יקלל את אבי האיש והאיש יקלל את אביו (של האיש הראשון) ויקלל את אמו של האיש והאיש יקלל את אמו (של האיש הראשון).'"

1. הקוראן, 17: 24-23.

339. ג'וביר בן מטעם, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹוֹם, אמר: 'לא ייכנס לגן עדן מחרים.'" סופיאן ספר לפי גירסתו: "הכוונה מי שמחרים את קרובי משפחתו."

340. אל-מוע'ירה בן שועבה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹוֹם, אמר: 'אכן אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אסר עליכם את אי הציות לאמהות, את מניעת דבר שחובה לתת, את בקשת מה שלא מגיע ואת קבירת הבנות. (אלוהים) גם לא אהב את הרכילות, את ההתעקשות על דבר שאין בו צורך ואת בזבוז הכסף.'"

בפרק הזה חדית'ים שהוזכרו בפרק הקודם, כמו החדית' "ותחרים את מי שהחרים אותך." וחדית' "מי שהחרים אותי אלוהים יחרים אותו."

פרק 42

עשיית חסד לחברי האב, לחברי האם, לקרובי המשפחה, לאישה ולכל מי שכדאי לעשות חסד עמו

341. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹוֹם, אמר: 'הטוב ביותר בעשיית חסד הוא שהאיש יגמול חסד עם חברי אביו.'"

342. עבד אללה בן דינר מסר מפיו של עבד אללה בן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו: "איש אחד מן הבדואים פגש אותו בדרך לְמִקְפָה. עבד אללה בן עומר בירך אותו, הרכיב אותו על חמור שעליו רכב ונתן לו את הטורפן שעל ראשו. אמר אבן דינר: "אמרנו לו: 'אלוהים ינחה אותך, אלה בדואים

מסתפקים במועט. עבד אללה בן עומר אמר: 'אביו של זה היה חבר של עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמָנֹנֹ, ואני שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'הטוב ביותר בעשיית חסד הוא שהאיש יגמול חסד עם חברי אביו.'"

לפי גירסה אחרת: "אבן דינר מספר מפי אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמָנֹנֹ, שכאשר היה יוצא לְמִכָּה, היה לו חמור שרכב עליו, וטורבן מהודק על ראשו. יום אחד, כשהיה על החמור עבר לידו בדואי ואמר לו (לבדואי): 'האם אתה בנו של פלוני בן פלוני?' הבדואי אמר: 'כן, ונתן לו את החמור ואמר: 'רכוב עליו.' ונתן לו את הטורבן ואמר: 'הדק את ראשך בזה, אז קמו כמה מחבריו ואמרו לו: 'אלוהים ימחל לך, נתת לבדואי חמור שעליו היית רוכב, וטורבן שהיית מהדק את ראשך?' אז הוא אמר: 'שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'הטוב ביותר בעשיית חסד הוא שהאיש יגמול חסד עם חברי אביו לאחר מותו. וכי אביו (של הבדואי) היה חבר של עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמָנֹנֹ.'"

343. מאלֶף' בן רביעה אס-סאעדי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמָנֹנֹ, אמר: "כשישבנו אצל שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, בא אליו איש מבני סלמה ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, האם נותר דבר מה כדי להטיב עם הוריי אחרי מותם?' ואמר (הנביא): 'כן, הקריאה עבורם, בקשת מחילה עבורם, ביצוע התחייבותיהם אחרי מותם, גמילת חסד עם קרובי משפחה שלהם, גמילה שלא תתבצע אלא בהיותם נמצאים, והוקרת החבר שלהם.'"

344. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמָנֹנֹ, אמרה: "לא קינאתי באחת מנשות הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, כמו שקינאתי בחדיגה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמָנֹנֹ, ומעולם לא ראיתי אותה. אבל הוא הרבה להזכיר אותה. אולי הוא

עוד ישחט את הכבשה, ויחתוך אותה לחתיכות וישלח אותן לחברות של "חדיג'ה". לעתים אמרתי לו: 'כאילו שאין בעולם אף אישה חוץ מ"חדיג'ה". והוא אמר: 'היא אכן הייתה, וגם היו לי בנים ממנה.' לפי גירסה אחרת: "היה שוחט את הכבשים ושולח במתנה לחברותיה, את כל מה שיספיק להן."

ולפי עוד גירסה: "אם היה שוחט כבשה, היה אומר: 'שלחו אותה לחברים של חדיג'ה.'"

לפי עוד גירסה: "אמרה (עאישה): "האלה בת חוילד", אחותה של "חדיג'ה", שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמֹנָה, ביקשה רשות להיכנס אל שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. הוא הכיר את הקול של "חדיג'ה" (הקול של האלה היה מאוד דומה לקול של "ח'דיג'ה" אחותה), ולכן קיבל אותה והיה מרוצה מאוד ואמר: 'הוי, אלוהים, האלה בת חוילד, כי הזכירה לו את "ח'דיג'ה'."

345. אנס בן מאלֶפֶ, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמר: "יצאתי עם "ג'ריר בן עבד אללה אל-בג'לי", שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמֹנָה, למסע, והיה משרת אותי (למרות שהוא מבוגר ממני), אמרתי לו: 'אל תעשה את זה.' אמר: 'ראיתי את "אל-אנצאר" נוהגים כך כלפי שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ונשבעתי שכל מי שאלווה (אותו במסע) מהם אשרת אותו.'"

פרק 43

כיבוד אנשי ביתו של שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,
והבהרת החסד שלהם

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אכן אלוהים רוצה להעביר מעליכם את הטומאה, הוי, אנשי הבית! ויטהר אותכם טיהור מוחלט." והוא גם אמר: "הדבר

1. הקוראן, 33: 33.

הזה אשר נזכר, וגם מי שמוקיר את טקסי הפולחן של אלוהים, הרי ההוקרה היא הוכחה ליראתו בלבבות.¹

346. זייד בן חייאן אמר: "יצאתי אני ו"חוצין בן סברה" ו"עומר בן מוסלם" אל "זייד בן ארקם", שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנִי, וכשישבנו איתו, אמר חוצין לזייד: 'הוי, זייד! מצאת הרבה טוב. אתה ראית את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ושמעת את דיבורו, נלחמת איתו והתפללת מאחוריו (בתפילה בציבור), הוי, זייד, מצאת הרבה טוב. ספר לנו, זייד, את מה ששמעת משליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם!' אמר זייד: 'הוי, בן אחי, אני נשבע באלוהים שהזדקנתי והתיישנתי, ושכחתי חלק ממה שלמדתי משליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לכן את מה שאספר לכם - קבלו, ואת מה שלא (אספר לכם) - אל תכריחו אותי לומר."

ואחר כך אמר: 'יום אחד נאם שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ליד נחל מים, שנקרא "ח'וממא", בין מִכָּה לאל-מדינה. הוא הודה לאלוהים, שיבח אותו, הטיף, הזכיר את אלוהים', ואמר: 'הוי, אנשים, אני בן אדם, ובקרוב יבוא שליח אלוהים (הכוונה היא למלאך המוות) ואני איענה לו. אני משאיר לכם שני משאות כבדים: הראשון - הוא ספר אלוהים (הקוראן), ובו הנחייה ואור. קחו את מה שבספר אלוהים והחזקו בו.' כך הוא האיץ באנשים ועורר בהם רצון לקוראן ואמר: 'ובני ביתי, אני מצווה עליכם לציית לאלוהים בשמירת בני ביתי.' (חזר על המשפט שלוש פעמים) אמר לו חוצין: 'הוי, זייד! ומי הם אנשי ביתו? האם נשותיו הן מאנשי ביתו?' אמר זייד: 'נשותיו הן מבני ביתו, אבל בני ביתו הם אלה שנמנעו מקבלת הצדקה לאחר מותו.' אמר: 'ומי הם?' אמר: 'הם בני משפחת עלי, בני משפחת עקיל, בני משפחת ג'עפר ובני משפחת עבאס.'

1. הקוראן, 22: 32.

אמר לו חוצין: 'כל אלה נמנעו מקבלת הצדקה?' אמר: 'כן.'"
 ולפי גירסה אחרת: "שימו לב שאני משאיר לכם שני משאות כבדים:
 האחד הוא ספר אלוהים והוא החבל שבין אלוהים לבני האדם (הכוונה
 לקשר החזק לידיעת אלוהים), ומי שנהג לפיו - ילך בדרך הישרה, ומי
 שיעזוב אותו - יהיה תועה."

347. אבן עומר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר מפי אבו בכר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה
 מְמַנּוּ, חדית' שמקורו מפיו של הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שאמר:
 "כבדו את מַחְמַד, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בבני ביתו (אל תקללו אותם, את
 תזיקו להם..."

פרק 44

כיבוד חכמי הדת, מבוגרים ואנשי סגולה, והצבתם לפני האחרים, העלאת
 מקום מושבם והצגת מעמדם

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "אמור: 'האם ישתוו אלה אשר יודעים (את
 התשובה) ואלה אשר אינם יודעים? אכן, החכמים יזכרו."

348. עוקבה בן עמר אל-בדרי אל-אנצארי, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח
 אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שינהל את התפילה מי שהכי מבין
 את הקוראן, ואם היו שווים בהבנה, מי שבקיא בסונה של הנביא, ואם היו
 שווים בידיעת הסונה - המהגר הוותיק יותר מביניהם, ואם היו שווים בותק
 הגירה - המבוגר ביותר מביניהם. ולא ינהל איש תפילה באזור שבחסותו של
 המתפלל אחריו, ושלא ישב (מישהו זר) בביתו ועל מיטתו אלא ברשותו."

1. הקוראן, 39: 9.

ולפי גירסה אחרת: "הוטיק בשלום או באסלאם במקום המבוגר ביותר." ולפי עוד גירסה: "ינהל את התפילה המבין ביותר את הקוראן, והוטיק יותר בהבנה, ואם היו שווים בהבנה - ינהל את התפילה הוטיק בהגירה, ואם היו שווים בותק הגירה - המבוגר שביניהם."

349. הוא (עוקבה בן עמר) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לממש את כתפינו בזמן התפילה, ואמר: 'התיישרו ואל תתעקמו, שלא ישתנו לבבותיכם. שיהיו אחריי הבוגרים ובעלי השכל ואחר כך אלה אשר באים אחריהם.'"

350. עבד אללה בן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שיהיו אחריי הבוגרים ובעלי החסד ואחר כך אלה שבאים אחריהם (שלוש פעמים), והיזהרו ממה שקורה בשווקים (קולות, ויכוחים, ריבים וכו')."

351. סהל בן אבו חת'מה אל-אנצארי, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "נסע "עבד אללה בן סהל" ו"מוחיצה בן מסעוד" אל "ח'יבר" בתקופת שלום, שם הם נפרדו כל אחד לדרכו. מוחיצה הגיע ל"עבד אללה בן סהל" בזמן שהיה שותת דם (כנראה נרצח על ידי מקומיים בחוות דקלים). "מוחיצה" קבר אותו, ובא אל אל-מדינה. הלכו "עבד אר-רחמן בן סהל", "מוחיצה" ו"מוחיצה בני מסעוד" אל הנביא ושם התחיל "עבד אר-רחמן" לדבר ואמר (הנביא): 'שיתחיל המבוגר יותר,'

כי הוא היה הצעיר ביניהם. לכן שתק ושניהם דברו.

הוא (הנביא) אמר: 'אם תישבעו, תהיו זכאים לכופר נפש מהרוצח של

אחיכם.' הוא הזכיר את שאר החדית."

352. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לקבור שני אנשים מהרוגי קרב "אוֹחוֹד" בקבר אחד, ואחר כך יגיד: 'מי מהם משנן יותר את הקוראן?' ואם הצביעו על אחד מהם הקדים אותו לקבר."

353. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ראיתי בחלום שאני משתמש בסואק'. באו אלי שני אנשים, אחד יותר מבוגר מהאחר. נתתי את הסואק' לצעיר ואמר לי: תן למבוגר, ואכן נתתי למבוגר."

354. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מביטויי האדרת אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, מתן כבוד למוסלם בעל שערות לבנות (זקן), למשנן את הקוראן בעל פה שלא עובר את הגבול בדקלומו, ושלא מחרימו, וגם מתן כבוד לשליט הצודק."

355. עמר בן שועיב, מסר מפי אביו, מפי סבו, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לא מאיתנו מי שאינו מרחם על הקטן, ואינו מכבד את המבוגר.'" לפי גירסה של אבו דאווד: "מכיר בזכותו של המבוגר מאתנו."

356. מימון בן אבו שביב, אֱלֵהִים יִרְחַם עָלְיו, מסר: "עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, עבר על ידה קבצן ונתנה לו פרוסת לחם, ועבר לידה איש אחר לבוש בגדים ומראהו טוב, ביקשה ממנו לשבת, ישב ואכל. נאמר לה על זה ואמרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'התייחסו

1. פיסת ענף רך מעץ הסלודורה הפרסית שמשפטים בקצהו את השיניים (צורה קדומה של מברשת שיניים).

לאנשים לפי מעמדם (הדתי, החברתי, הגיל, החוכמה, וכו')."
 מוסלם (מחבר אחד האוספים הנכונים) הזכיר את החדית' הזה בתחילת
 האוסף הנכון שלו ואמר: "עאישה, שאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמְּנָה, אמרה: 'שליח
 אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, ציווה עלינו שנתייחס לאנשים לפי
 המעמד שלהם."

357. אבן עבאס, שאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמְּנָה, אמר: "עויינה בן חצן" הגיע להתארח
 בבית בן אחיו, "אל-חר בן קיס," שהיה מהאנשים שעומר (בן אל-ח'טאב),
 שאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמְּנָה, קירב אותם אליו. בדרך כלל קוראי הקוראן היו בעלי
 מעמד אצל עומר, שאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמְּנָה, והיו מייעצים לו - צעירים ומבוגרים
 כאחד. אמר עויינה לבן אחיו: 'הוי, בן אחי, אתה מקורב אל הח'ליף, בקש
 עבורי רשות כניסה אליו.' ביקש בן האח רשות כניסה לעויינה ועומר נתן
 לו את הרשות. בזמן שנכנס לעומר אמר: 'הי (מילת איום), בן אל-ח'טאב,
 אני נשבע באלוהים שאתה אינך נותן לנו הרבה ואינך שופט בינינו בצדק.'
 כעס עומר, שאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמְּנָה, על דברים אלה עד שרצה להעניש את
 עויינה. אמר אל-חר: 'הוי, אמיר המאמינים, אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר
 לנביאו, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם: "קבל (מן האנשים) את הקל העודף על
 הצורך שלהם, וצווה לעשיית חסד, והפנה עורף לנבערים מדעת." ואדם זה
 הוא מן הבורים.' נשבע אבן עבאס כי כשעומר שמע את הפסוק מהקוראן,
 לא עבר עליו ונהג לפיו, כי בדרך כלל פעל לפי פסיקות הקוראן."

358. סמרה בן ג'ונדוב, שאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמְּנָה, אמר: "הייתי ילד, בתקופתו של
 שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, והייתי לומד מה ששמעתי ממנו,

1. הקוראן, 7: 199.

אבל מה שהיה מונע ממני לדבר בישיבה זאת הוא היות גברים יותר מבוגרים ממני."

359. אַנְס, שְׁאַלְהֵימָּ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחוּ שֶׁל אֱלוֹהִים, עָלְיֹו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'כָּל צַעִיר שֶׁמְכַבֵּד זֶקֶן בְּגִלְלוֹ גִילּוֹ יוֹעִיד לוֹ אֱלוֹהִים מִיִּשְׁהוֹ שִׁיכְבֵּד אוֹתוֹ כְּשִׁיחִיהָ בְּגִילּוֹ (שֶׁל הַבֵּן אָדָם שֶׁכְּבֵד אוֹתוֹ) (זֶקֶן)."

פרק 45

לבקר אצל אנשים טובים, לשבת איתם, להתחבר אליהם, לאהוב אותם, לבקש מהם לבקר אתכם ולהתפלל למענכם, ולבקר במקומות מכובדים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אָמַר: "כֹּאשֶׁר מוֹסָא (מֹשֶׁה) אָמַר לְמִשְׁרָתוֹ: 'אֲנִי אֲמַשִּׁיךְ לְלַכֵּת עַד שֶׁאֲגִיעַ לְמִקּוֹם מִפְּגֵשׁ שְׁנֵי הַיָּמִים אֲפִילוֹ אִם הַדָּבָר יֵאָרֵךְ זְמַן רַב. * כֹּאשֶׁר הִגִּיעוּ לְמִקּוֹם הַמִּפְגֵּשׁ בֵּין שְׁנֵי הַיָּמִים¹, הַשְּׁאִירוּ שֵׁם אֶת הַדָּג שֶׁלֵּהֶם (דָּג צְלוּי שֶׁהֵבִיאוּ אוֹתוֹ כְּצִידָה לְדֶרֶךְ) וְהוּא עֲשֵׂה אֶת דְּרוֹכֵי לֵים בְּתוֹךְ מַחִילָה. * כֹּאשֶׁר עִבְרוּ מִמִּקּוֹם הַמִּפְגֵּשׁ בֵּין שְׁנֵי הַיָּמִים, אָמַר מוֹסָא (מֹשֶׁה) לְמִשְׁרָת שְׁלוֹ: 'הִבֵּא לָנוּ אֶת אַרְוַחַת הַצְּהָרִים שֶׁלָּנוּ כִּי כָּבֵד עֵיַיִפְנוּ מִהַנְּסִיעָה'. * אָמַר: 'אַתָּה זוֹכֵר שֶׁכֹּאשֶׁר חִסִּינוּ בְּסַלְעַ, שֶׁכַּחֲתִי אֶת הַדָּג, מִי שֶׁגָּרַם לִי לִשְׁכּוּחַ אוֹתוֹ הוּא הַשֵּׁטֶן, וְלִכֵּן הוּא עֲשֵׂה אֶת דְּרוֹכֵי לֵים וְזֶהוּ דָבָר מוֹפְלֵא'. * אָמַר: 'זֶה מָה שֶׁרָצִינוּ. הֵם חִזְרוּ עַל עִקְבוֹתֵיהֶם וּמִצְאוּ עֶבֶד שֶׁאֱלוֹהִים נָתַן לוֹ רַחֲמִים וְלִימָד אוֹתוֹ דַּעַת. * מוֹסָא (מֹשֶׁה) אָמַר לוֹ: 'אַצְטָרֵף אֵלֶיךָ בְּתַנְאֵי שֶׁתְּלַמֵּד אוֹתִי מִמָּה שֶׁלְּמַדְתָּ לְמַעַן תּוֹבִילֵנִי בְּתוֹבָנָה.² וְהוּא גַם אָמַר: 'וְכֹלֵא אֶת עֲצַמְךָ עִם אֱלֹהִים אֲשֶׁר קוֹרְאִים לְרִיבּוֹנָם בְּבוֹקֵר וּבְעֶרֶב לְמַעַן שְׁבִיעוֹת רְצוֹנוֹ.³

1. מקום שאלוהים השרה על הנביא מוסא (משה), עליו השלום, שילך לשם ויפגוש את אחד החכמים.
2. הקוראן, 18: 66-60.
3. הקוראן, 18: 28.

360. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, אמר: "אבו בכר אמר לעומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִשְׁנֵיהֶם, לאחר מותו של שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'בוא נלך אל "אם איימן, " שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֵה, ונבקר אותה כמו ששליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה מבקר אותה.' כשהגיעו אליה בכתה, ואמרו לה: 'מה גורם לך לבכות? האם אינך יודעת שמה שיש לאלוהים הוא טוב יותר לשליחו, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם?' אמרה: 'אני בוכה לא כי אני לא יודעת שמה שיש לאלוהים יותר טוב לשליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אבל אני בוכה על כך שההתגלות מן השמים הופסקה.' כולם התרגשו מאוד והתחילו לבכות."

361. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'איש אחד ביקר אצל אחיו בכפר אחר. אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הציב בדרכו מלאך ששאל אותו: 'לאן אתה רוצה ללכת?' אמר: 'אני רוצה לבקר את אחי בכפר הזה.' אמר: 'האם עליך להחזיר לו טובה?' אמר: 'לא, אלא שאני אוהב אותו למען אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה.' אמר: 'אני שליח אלוהים, באתי אליך כדי להודיע לך שאלוהים אוהב אותך כמו שאתה אוהב אותו.'"

362. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מי שביקר חולה או ביקר אצל אח מוסלמי, יקרא לו קורא (אלוהי): 'שיהיו חייך טובים, שתהא דרכך לקראת אחרית הימים טובה, ושיוכן לך מקומך בגן העדן.'"

363. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בן הלוויה הטוב שיושב עם חברו ובן הלוויה הרע

שיושב עם חברו משולים למוכר המושק ולנופח במפוח (המסגר), כי מוכר המושק יתן לך (מושק) או שתקנה ממנו או שתריח ממנו ריח טוב. והנופח במפוח ישרוף את הבגדים שלך או שתריח ממנו צחנה וסרחון."

364. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימָּ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלִי הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האישה תינשא לפי ארבע תכונות: כספה, כבודה, יופיה והדת שלה, והעדף את הדתיה.'"

משמעות הדבר: אנשים בדרך כלל מתחשבים בארבע התכונות הללו ודואגים שהן תהיינה בנשים שאיתן הם ישאפו להתחתן, ואילו אתה בחר בדתיה, השג אותה ודאג לזכות בחברתה.

365. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימָּ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אמר: "הנביא, עָלִי הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לג'בריל (גבריאל), עָלִי הַשְּׁלוֹם: 'מה מונע ממך מלבקר אצלנו יותר ממה שאתה עושה עכשיו?' הורד הפסוק "אנחנו לא יורדים אלא בפקודת ריבונך, לו כל מה שבפנינו ואחרינו וביניהם."'

366. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵימָּ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלִי הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תתחבר אלא למאמין ושלא יאכל את האוכל שלך אלא ירא אלוהים.'"

367. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימָּ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלִי הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'דתו של האיש (בחשבונו ביום הדין) תרשם כדת של חברו, לכן שידע כל אחד מכם עם מי להתחבר.'"

368. אבו מוסא אל-אשערי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האדם (יהיה ביום הדין) עם מי שאהב.'"
 ולפי גירסה אחרת: "נאמר לנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'כיצד ייתכן כי האיש אוהב את האנשים אבל אינו משיג אותם?' אמר (הנביא): 'האדם (יהיה ביום הדין) עם מי שאהב.'"

369. אנס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "בדואי שאל את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'מתי שעת הדין?' אמר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'מה הכנת עבורה?' אמר: 'אהבת אלוהים ושליחו.' אמר: 'אתה תהיה עם מי שאהבת.'"
 לפי גירסה אחרת: "לא הכנתי עבורה (עבור שעת הדין) הרבה צום ולא תפילה ולא צדקה, אבל אני אוהב את אלוהים ואת שליחו."

370. אבן מסעוד, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "איש אחד בא אל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'הוי, שליח אלוהים! מה אתה אומר על איש שאהב אנשים אבל לא השיג אותם?' שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האדם עם מי שאהב.'"

371. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האנשים הם כמו מתכות הזהב והכסף. הטובים שבתקופה הטרומ אסלאמית הם הטובים שבאסלאם, אם ישכילו להבין את הדת. והנשמות (של בני האדם ביום הדין) יכונסו בהמוניהן. אלה שהכירו זה את זה התקבצו יחד, ואלה שהכחישו זה את זה - היו שונים.'"

372. אוסיר בן עמר (או בן ג'אבר-לפי גירסה אחרת) אמר: "עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, נהג לשאול בזמן שנפגש עם חילות עזר מתימן: 'האם "אויס בן עאמר" אתכם?' עד שפגש את "אויס" ואמר לו: 'האם אתה "אויס בן עאמר"?' אמר: 'כן'. אמר: 'משבט קרן שהוא אחד מקבוצת שבטי מוראד?' אמר: 'כן'. אמר: 'היית חולה צרעת והבראת פרט למקום קטן השווה בשטחו לשטח של מטבע (דרהם)?' אמר: 'כן'. אמר: 'יש לך אם?' אמר: 'כן'. אמר: 'שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'יבוא אליכם "אויס בן עאמר" עם חילות עזר מתימן והוא משבט "קרן" שהוא אחד מקבוצת שבטי מוראד. הוא היה חולה צרעת, והבריא פרט לשטח קטן כשטחו של מטבע (דרהם), יש לו אם שהוא מטיב עמה, אם נשבע לאלוהים - יתן לו את מבוקשו. ואם תוכל לבקש ממנו שיבקש מחילה עבורך, עשה זאת.'

עומר בקש ממנו שיבקש מחילה עבורו והוא אכן ביקש לעומר מחילה. אמר לו עומר: 'לאן אתה נוסע?' אמר: 'ל"אל-כופה"'. אמר: 'אתה רוצה שאמליץ עליך בפני המושל שם?' אמר: 'אני אוהב להיות עם האנשים המאובקים (הצנועים).'

בשנה הבאה עלה לרגל אחד ממכובדיהם (של בני שבט קרן מקבוצת שבטי מוראד מתימן) ונפגש עם עומר. שאל אותו עומר על אויס, והוא אמר: 'השארתי אותו בבית במצב עלוב ואין לו הרבה חפצים'. אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'יבוא אליכם "אויס בן עאמר" עם חילות עזר מתימן משבט "קרן" מקבוצת שבטי מורד. הוא היה חולה צרעת, והבריא פרט לשטח קטן כשטח של מטבע (דרהם), יש לו אם שהוא מטיב עימה, ואם יישבע לאלוהים, יתן לו את מבוקשו, ואם תוכל לבקש ממנו שיבקש מחילה עבורך עשה זאת!"

האיש (ממכובדי שבט "קרן" מקבוצת שבטי מוראד מתימן) בא אל "אויס" ואמר: 'בקש מחילה עבורי!' אמר: 'אבל לא מזמן חזרת מנסיעה

מבורכת (עלייה לרגל), אתה תבקש מחילה עבורי! אמר (אויס): 'נפגשת עם עומר?' אמר: 'כן'. והוא (אויס) ביקש מחילה עבורו. אנשים רבים הבחינו בדבר, ובאו אל אויס (כדי לבקש מחילה עבורם), אבל הוא נטש את המקום פן יתעסק אתם ויזניח את עבודתו לאלוהים.

ולפי גירסה של מוסלם (גם מפי "אסיר בן עמר"), אמר: 'אנשי "כופה" באו לעומר וביניהם אחד שלעג לאויס. אמר עומר: 'האם יש כאן מישהו מבני קרן?' האיש ההוא בא, ועומר אמר: 'שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אדם יבוא אליכם מתימן, ושמו "אויס." הוא לא ישאיר בתימן אף אחד חוץ מאמו. הוא היה חולה צרעת והתפלל לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, והבריא אותו, פרט לשטח בגודל מטבע ("דינר" או "דרהם"). מי שיפגוש אותו, יבקש ממנו לבקש מחילה מאלוהים עבורכם.'"

ולפי עוד גירסה: "עומר אמר: 'שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'הטוב באלה שבאו אחרי חברי הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הוא איש שנקרא "אויס." יש לו אם, והיתה לו צרעת, צוו אותו שיבקש מחילה עבורכם.'"

373. עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֵו, אמר: "ביקשתי את רשותו של הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לצאת ל"עומרה" והרשה לי, ואמר: 'אחי, אל תשכח אותנו בתפילותיך.' הוא אמר מילה ששווה לי יותר מחיי העולם הזה ולא אשמח להחליף ביניהם.'"

ולפי גירסה אחרת: "אחי, שתף אותנו בתחנוניך."

374. אבן-עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֵו, אמר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לבקר ב"קובאא" (המסגד הראשון באסלאם), ברכיבה או בהליכה, והיה מתפלל שם שתי כריעות."

ולפי גירסה אחרת: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לבוא למסגד ב"קובאא" בכל שבת ברכיבה או בהליכה, ואבן עומר גם הוא נהג לעשות זאת."

פרק 46

היתרון של האהבה למען אלוהים, קידומה, הודעה של אדם לחברו על כך שהוא אוהב אותו ומה המלים שיגיד לו כאשר הוא אכן מודיע לו

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "מִחְמַד הוא שליחו של אלוהים. ואלה אשר עמו קשוחים בהתייחסם לכופרים, רחמנים בהתייחסם לחבריהם." (עד סוף הסורה) והוא גם אמר: "ואלה אשר שכנו בבית וקיבלו את האמונה לפניהם, יאהבו את מי שיצטרף אליהם."²

375. אנס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמָּנֹן, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלושה דברים - אם יהיו בבן אדם, ימצא את מתיקות האמונה: שאלוהים ושליחו יהיו יותר אהובים עליו מאחרים, שהוא יאהב את האדם רק למען אלוהים, ושישנא לחזור לכפירה אחרי שאלוהים הציל אותו ממנה, כמו שהוא שונא להיזרק לתוך האש.'"

376. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמָּנֹן, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שבעה (אנשים) אלוהים יצל עליהם בצלו ביום שלא יהיה צל זולת שלו: אימאם צודק, צעיר שגדל תחת השפעתה של עבודת אלוהים, איש שלבו נתון למסגדים, שני אנשים שאוהבים זה את זה למען אלוהים,

1. הקוראן, 48: 29.

2. הקוראן, 9: 59.

שנפגשים למענו ונפרדים למענו, איש שביקשה את קרבנו אישה בעלת תפקיד בכיר ויופי, ואמר: 'אני ירא אלוהים', איש שהוציא צדקה בסתר עד כדי כך שידו השמאלת לא ידעה מה הוציאה ימינו ואיש שהזכיר את אלוהים במקום ריק מאדם ודמעות זלגו מעיניו."

377. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: 'אכן, אלוהים אומר ביום הדין: 'איפה אלה שאהבו זה את זה למען כבודי? היום אני אצל עליהם בצל שלי, וזה היום שאין צל זולת שלי."

378. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בחיי אלוהים שנפשי בידו, שלא תיכנסו לגן העדן אלא אם תאמינו, ולא תאמינו עד שתתאהבו. ואם אתם רוצים שאפנה אתכם למשהו שאם עשיתם אותו - תתאהבו, הפיצו ברכת שלום ביניכם."

379. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'איש אחד ביקר אצל אחיו בכפר אחר. אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הציב בדרכו מלאך. המוסר הזכיר את החדית' עד שהגיע ל: 'אלוהים אוהב אותך כמו שאתה אוהב אותו."

380. אל-ברא' בן עאזב, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר מתאר את "אל-אנצאר": 'מי שאוהב אותם הוא מאמין ומי ששונא אותם הוא צבוע, ומי שאהב אותם אלוהים אוהב אותו ומי ששונא אותם אלוהים שונא אותו."

381. מועאד', שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליחו של אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, אמר: 'האוהבים זה את זה למען כבודי להם דוכנים מאור והנביאים והקדושים אוהבים אותם."

382. אבו אדריס אל-ח'ולאני, שְׁאַלְהֵיִם יְרַחֵם עָלְיוֹ, אמר: "נכנסתי למסגד בדמשק והנה בחור צעיר, חייכן, ואיתו אנשים, ואם חלקו זה על זה בנושא מסוים, פנו אליו וקיבלו את דעתו. שאלתי עליו ונאמר: 'זה 'מועאד' בן ג'בל", שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ. למחרת הלכתי מוקדם למסגד ומצאתי שהוא הקדים אותי. ראיתי מתפלל, וחיכיתי לו עד שסיים את תפילתו. באתי ממולו, בירכתי אותו, ואמרתי: 'אני נשבע באלוהים שאני אוהב אותך למען אלוהים.' הוא אמר: 'אכן אתה נשבע באלוהים?' אמרתי: 'נשבע באלוהים?' אמר שוב: 'אכן אתה נשבע באלוהים?' אמרתי: 'נשבע באלוהים?' תפס אותי בפתח בגדי העליון, חיבק אותי ואמר: 'בשורות טובות, כי שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: 'אהבתי חובה הינה לאלה שאהבו זה את זה למעני, וישבו זה עם זה למעני, וביקרו זה את זה למעני, והקריבו זה את זה למעני."

383. אל-מקדאד בן מעדיקרב, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם האיש אהב את אחיו, שיודיע לו שהוא אוהב אותו."

384. מועאד', שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לקח את ידו ואמר: 'הוי, מועאד', אני נשבע באלוהים שאני אוהב אותך. ואני מייעץ לך, מועאד', שתגיד בסוף כל תפילה: 'הוי, אלוהים,

עזור לי להזכיר אותך, להודות לך ולהטיב את עבודתך.”

385. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "איש אחד היה אצל הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, ועבר לידם איש אחר. הוא (האיש שישב עם הנביא) אמר: 'הוי, שליח אלוהים, אני אוהב את האיש הזה,' אמר לו הנביא: 'האם הודעת לו?' אמר: 'לא.' אמר: 'הודע לו.' אמר אנס: 'הוא הלך אחריו עד שהשיג אותו ואמר: 'אני אוהב אותך למען אלוהים.' אמר ההוא: 'אהב אותך אלוהים שאהבת אותי למענו.'"

פרק 47

סימני אהבתו של אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, לעבד, האצה באנשים להתנהג לפיהן והמאמץ להשיג אותן

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "אמור: אם אתם אוהבים את אלוהים, לכו בדרכי ואלוהים יאהב אתכם וימחל לכם על חטאיכם. אכן, אלוהים סלחני ורחום." והוא גם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! מי שיחזור בו מדתו, אלוהים יביא אנשים שהוא יאהב אותם והם יאהבו אותו, והם יהיו כנועים בפני המאמינים ותקיפים ביחסם לכופרים. הם ילחמו למען אלוהים ולא ישימו לבם לגנויים. זה חסדו של אלוהים שאותו ייתן למי שירצה. אכן, אלוהים רחב ויודע כול." ²

386. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: 'מי שהתייחס בעוינות אל המקורב אליי כבר הכרזתי עליו מלחמה. הדבר האהוב עליי ביותר הוא

1. הקוראן, 3: 31.

2. הקוראן, 5: 54.

שעבדי יתקרב אליי במה שציוויתי עליו לעשות. ועבדי ימשיך להתקרב אליי בתפילות רשות עד שאוהב אותו, ואם אוהב אותו, אהיה שמיעתו שבה הוא שומע ואהיה ראייתו שבה הוא רואה, ואהיה ידו שבה הוא מכה ורגלו שבאמצעותה הוא הולך. אם יבקש ממני דבר מה אתן לו אותו, ואם יבקש את הגנתי - אגן עליו."'

387. הוא (אבו הורירה) מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֵּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אם אלוהים יאהב את העבד, יקרא לג'בריל (גבריאל) ויאמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אוהב את פלוני, אהוב אותו גם אתה,' ויאהב אותו ג'בריל (גבריאל), ויקרא לשוכני השמיים: 'אכן, אלוהים אוהב את פלוני, אהבו אותו גם אתם.' כך יאהבו אותו שוכני השמיים, ואחר כך יהיה נאהב גם בארץ."

ולפי הגירסה של מוסלם: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֵּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אם אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, יאהב עבד, יקרא לג'בריל (גבריאל) ויאמר: 'אני אוהב את פלוני, אהוב אותו גם אתה.' ג'בריל (גבריאל) יאהב את העבד, ואחר כך יקרא בשמים ויגיד: 'אלוהים אוהב את פלוני, אהבו אותו גם אתם.' ויאהבו אותו אנשי השמיים, ויתקבל גם בארץ. ואם אלוהים ישנא עבד מסוים הוא יקרא לג'בריל (גבריאל) ויאמר: 'אני שונא את פלוני, שנא אותו גם אתה. ג'בריל (גבריאל) ישנא את העבד ויקרא בקרב אנשי השמים: 'אלוהים שונא את פלוני, שנאו אותו ואז ישנאו אותו שוכני השמים ואחר כך תמוקם השנאה עלי אדמות.'"

388. עאישה, שְׁאֵלָהֶיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֵּה וְהִשְׁלֹם, שלח איש לפקד על גדוד. היה קורא בתפילה סורת' הָאֲמוֹנָה

1. סורה (פרשה/פרק בקוראן): יחידה קוראנית עצמאית, כוללת כמה פסוקים (לפחות שלושה); גבולותיהם, שמותיהם והסדר שלהם נקבע לפי הוראה אלוהית, מתחילה בשם אלוהים הרחמן והרחום למעט מס' 9, בקוראן 114 סורות.

הַטְּהוֹרָה (הסורה גם נקראת "הגד: אלוהים הוא אחד". כאשר חזרו, הם הזכירו את זה לשליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא אמר: 'תשאלו אותו למה עשה את זה?' הם שאלו אותו, והוא אמר: 'מכיוון שזו התכונה (אחד) של אר-רחמן (הרחמן - אלוהים), ואני אוהב לקרוא את זה.' אמר שליח אלוהים: 'הודיעו לו שאלוהים אוהב אותו.'"

פרק 48

האזהרה מפני פגיעה בצדיקים, בחלשים ובמסכנים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "וגם אלה אשר מזיקים למאמינים ולמאמינות מבלי שעשו כלום, כבר נשאו על עצמם עלילה וחטא גלוי."¹ והוא גם אמר: "ואילו את היתום אל תדכא ואת הקבצן אל תסלק."²

באשר לחדית'ים, ישנם רבים, מהם:

החדית' של אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנ, בפרק הקודם: הוא אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: 'מי שהתייחס בעוינות אל המקורב אליי כבר הכרזתי עליו מלחמה.'"

ולכאן שייך גם החדית' של סעד בן אבו וקאס, שהוזכר קודם בפרק "האדיבות ליתום". ואמירתו של הנביא: "הוי, אבו בכר! אם הכעסת אותם, כך הכעסת את אלוהיך."

389. ג'ונדוב בן עבד אללה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהתפלל את תפילת השחר, יהיה בברית עם אלוהים. לכן שאלוהים לא יבקש מכם לקיים את הברית ביניכם (סימן שהופרה), כי מי שאלוהים יבקש ממנו לקיים ברית - (אלוהים) ישיג אותו ואז ישליך אותו על פניו לגיהנום.'"

1. הקוראן, 33: 58.

2. הקוראן, 3: 9-10.

פרק 49

ניהול משפטי הבריות על פי הנראה והגלוי והשארת
כוונותיהם הנסתרות לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "אך אם חזרו בתשובה, קיימו את התפילה והוציאו את הזכאת (צדקת חובה שנתית) שחררו אותם."¹

390. אבן עומר, שְׁאֵלֵהֶם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'נצטוויתי ללחום באנשים, עד שיעידו כי "אין אלוה זולת אלוהים וכי מִחֲמַד הוא שליחו", ועד שיקיימו את התפילה ויתנו את הזכאת (צדקת חובה שנתית). אם יעשו כך - ימנעו ממני את דמם ואת כספם אלא בזכות האסלאם², ואת חשבונם אלוהים יערוך ביום הדין.'"

391. טארק בן אשיאם, שְׁאֵלֵהֶם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי שיאמר "אין אלוה זולת אלוהים", ייכפור בכל מי שאנשים עובדים אותו זולת אלוהים, ייאסרו כספו ודמו (אסור להרוג אותו), וההתחשבנות איתו תיערך על ידי אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה.'"

392. אל-מקדאד בן אל-אסואד, שְׁאֵלֵהֶם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "אמרתי לשליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'מה אתה אומר אם נפגשת עם איש מהכופרים ונלחמנו זה בזה ונתן לי מכה בחרבו וכרת את ידי, ואחר כך הסתתר בעץ, ואמר אני מתאסלם, האם אהרוג אותו, שליח אלוהים! אחרי

1. הקוראן, 9: 5.

2. ביצוע עונש אלוהי שנקבע בקוראן, ענישה בנוסח "הרגית נפש תחת נפש", תשלומי חובה כמו מס גולגולת, קנס מסוים וכו'.

שהוא אמר את זה? הוא (הנביא) אמר: 'לא, אל תהרוג אותי'. אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים! כרת את ידי ורק אחר כך אמר את העדות (אין אלוה זולת אלוהים)?' אמר: 'לא, אל תהרוג אותי, כי אם תהרוג אותי יהיה במעמד שלך לפני שאתה הורג אותי (מוסלמי שאסור להרוג אותי), ואתה תהיה במעמדו לפני שהוא אומר את המלה שאמר (כלומר: מותר להרוג אותי כענישה על הריגה)'''.

393. אוסאמה בן זייד, שְׁאַלְהִים יְתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שלח אותנו שליח אלוהים, עָלֵינוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ל"אל-חורקה" משבט "ג'והינה" (מקום בחצי האי ערב). הגענו לשם בבוקר. אני ועוד איש מ"אל-אנצאר", רדפנו אחרי איש אחד מהם, וכאשר השגנו אותו הוא אמר: 'אין אלוה זולת אלוהים'. אל-אנצארי עזב אותו ואני דקרתי אותו בחנית שלי עד שהרגתי אותו. כאשר הגענו לאל-מדינה, נודע הדבר לנביא, עָלֵינוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא אמר לי: 'הוי, אוסאמה, האם הרגת אותו אחרי שהוא אמר: 'אין אלוה זולת אלוהים?' אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, הוא אמר זאת רק כדי להינצל'. ושוב הוא אמר: 'האם הרגת אותו אחרי שהוא אמר ש'אין אלוה זולת אלוהים?' הוא המשיך לחזור (על האמירה שלו), עד שאחלתי לעצמי שלא התאסלמתי לפני אותו יום.'"

לפי גירסה אחרת: "שליח אלוהים, עָלֵינוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האם אמר: 'אין אלוה זולת אלוהים' והרגת אותו?' אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, הוא אמר את זה מחשש שייפגע מהנשק'. אמר: 'האם פתחת את ליבו עד שידעת אם אמר את הדברים או לא?' הוא המשיך לחזור על כך עד שאחלתי לעצמי שלא התאסלמתי לפני אותו יום.'"

394. ג'ונדוב בן עבד אללה, שְׁאַלְהִים יְתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלֵינוּ

הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שֶׁלַח מִשְׁלַחַת מֵהַמוֹסְלָמִים לַקְּהִילַת הַפּוֹלִיתֵי־אִיסְטִים. הֵם נִפְגְּשׁוּ וְהִיא אִישׁ מֵהַפּוֹלִיתֵי־אִיסְטִים שֶׁאִם יִרְצֶה אִישׁ מִסּוּיִם מֵהַמוֹסְלָמִים יִגִּיעַ אֵלָיו וְיִהְרֹג אוֹתוֹ (לּוֹחֵם מִקְצוּעָן). אִישׁ אֶחָד מֵהַמוֹסְלָמִים (נֹאמֵר שׁוּזָה הִיָּה אוֹסֵאמָה בֶּן זִיד) נִיצַל אֶת חוֹסֵר תְּשׁוּמַת הַלֵּב שֶׁל הַפּוֹלִיתֵי־אִיסְט וְתִקַּף אוֹתוֹ, וְכִשְׁהָרִים עָלָיו אֶת חֶרְבוֹ הָאִישׁ צִעַק: "אֵין אֱלוֹהַּ זֹלַת אֱלוֹהִים" אֲבָל הַמוֹסְלָמִי לֹא הִמְתִּין לָרַגַע וְהָרַג אוֹתוֹ. בֵּא הַמְּבֹשֵׁר לְשִׁיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וְסִיפֵר לוֹ עַל הָאִישׁ וְעַל מַה שֶׁהוּא עֹשֶׂה. קֵרָא לוֹ הַנְּבִיא וְשָׂאֵל אוֹתוֹ עַל כֵּךְ וְאָמַר: 'לְמָה הִרְגַת אוֹתוֹ?' אָמַר: 'הוּא, שִׁיחַ אֱלוֹהִים, הוּא הַכְּאִיב לְמוֹסְלָמִים, וְהָרַג אֶת פְּלוֹנִי וְאֶת פְּלוֹנִי, וְלִכֵּן תִּקְפְּתִי אוֹתוֹ, וְכִשְׂרָאָה אֶת הַחֶרֶב, אָמַר: "אֵין אֱלוֹהַּ זֹלַת אֱלוֹהִים." אָמַר שִׁיחַ אֱלוֹהִים: 'הֵאֵם הִרְגַת אוֹתוֹ?' אָמַר: 'כֵּן.' אָמַר (הַנְּבִיא): 'אֵיךְ תַּעֲשֶׂה בִּ"אֵין אֱלוֹהַּ זֹלַת אֱלוֹהִים" אִם בָּאָה (הַעֲדוֹת) בְּיוֹם הַדִּין? (כְּלוֹמֵר: אֵיךְ תִּגַּן עַל עֲצַמְךָ כִּי אַתָּה הִרְגַת מוֹסְלָמִי?) אָמַר: 'הוּא, שִׁיחַ אֱלוֹהִים, בִּקֵּשׁ מִחִילָה עֲבוּרִי!' אָמַר: 'אֵיךְ תַּעֲשֶׂה בִּ"אֵין אֱלוֹהַּ זֹלַת אֱלוֹהִים" אִם בָּאָה (הַעֲדוֹת) בְּיוֹם הַדִּין?' וְהַמְּשִׁיךְ לְהַגִּיד: 'אֵיךְ תַּעֲשֶׂה בִּ"אֵין אֱלוֹהַּ זֹלַת אֱלוֹהִים" אִם בָּאָה (הַעֲדוֹת) בְּיוֹם הַדִּין? בְּלִי לְהוֹסִיף דָּבָר.

395. עֲבַד אֱלֹהִים בֶּן עֵתְבָה בֶּן מִסְעוּד, אָמַר: "שִׁמְעֵתִי אֶת עוֹמֵר בֶּן אֶל-ח'טָאֵב, שְׂאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אֹמֵר: 'עֲנִינִיהֶם שֶׁל אֲנָשִׁים מִסּוּיִמִּים הִיוּ מִתְּגָלִים עַל יְדֵי הַהִתְגַּלּוֹת לְשִׁיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וְעַכְשֵׁי כִשְׁהַהִתְגַּלּוֹת פִּסְקָה עִם מוֹתוֹ שֶׁל הַנְּבִיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אֲנַחְנוּ נִגְלָה אֶתְכֶם לְפִי הַנְּרָאָה מִמַּעֲשִׂיכֶם. כֵּךְ מִי שִׁירָאָה לָנוּ טוֹב - נִבְטַח בּוֹ וְנִקְרַב אוֹתוֹ וְלֹא נִתְחַשֵּׁב בְּכוֹוֹנוֹתָיו הַסּוּדִיּוֹת, וְאֱלוֹהִים יִתְחַשֵּׁב אִתּוֹ עַל כּוֹוֹנוֹתָיו הַסּוּדִיּוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת. וְמִי שִׁירָאָה לָנוּ רַע - לֹא נִבְטַח בּוֹ וְלֹא נִאֲמִין לוֹ אִפְּלוֹ אִם יֹאמֵר שֶׁכוֹוֹנָתוֹ הָאֲמִתִּית טוֹבָה.'"

פרק 50

הפחד

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ואותי תיראו." ¹ הוא גם אמר: "אכן הכוח של ריבונך חזק מאוד." ² הוא גם אמר: "כזה הוא העונש אשר יינתן על ידי ריבונך, כאשר יעניש את אנשי העיירות העושקים את אחיהם. עונשו יהיה מכאיב וחזק * בדבר הזה ילמד לקח מי שחושש מייסורי יום הדין, אותו יום שבו יכונסו האנשים, והוא יום גדול (שכולם נוכחים) * (אנחנו) לא מאחרים אותו (יום הדין) אלא (שתסתים התקופה הקצובה) למועד הקבוע מראש * כאשר יבוא היום הזה, לא ידבר אדם אלא ברשות אלוהים ואז מהם אומלל ומאושר * ובאשר לאלה שנגזר עליהם להיות בגיהנום, יהיה להם בו נשיפה ושאיפה." ³ הוא גם אמר: "אלוהים מזהיר אתכם מפני עצמו." ⁴ הוא גם אמר: "ביום שבו יברח האדם מאחיו, * מאמו ומאביו, * מאישתו ומבניו - * באותו יום לכל אדם מהם עניין שמעסיק אותו." ⁵ הוא גם אמר: "הוי, אנשים! יראו את ריבונכם, כי טלטלת שעת הדין הינה דבר עצום * באותו יום תראו שכל מניקה תסיח את דעתה ממי שאותו הניקה, וההרהר תפיל את אשר בבטנה, וגם תראו את האנשים שיתנהגו כשיכורים, אך הם לא יהיו שיכורים, אלא כואבים את ייסורי אלוהים." ⁶ הוא גם אמר: "ולמי שירא את ריבונו - (מובטחות) שתי גינות." ⁷ הוא גם אמר: "חלק מהם יבוא לחלק האחר וישאלו זה את זה * ויאמרו: 'אנו פחדנו בעולם הזה, * אך אלוהים גילה נדיבות כלפינו והציל אותנו מייסורי הגיהנום, * כל זאת מפני שלפני כן התחננו אליו, כי הוא אל-בר (המיטיב) ואר-רחים (הרחום)."⁸

1. הקוראן, 2: 40.

2. הקוראן, 85: 12.

3. הקוראן, 11: 106-102.

4. הקוראן, 3: 28.

5. הקוראן, 80: 37-34.

6. הקוראן, 22: 1-2.

7. הקוראן, 55: 46.

8. הקוראן, 52: 28-25.

הפסוקים בפרק הזה רבים מאוד וידועים, והמטרה כאן היא להצביע על כמה מהם וכך קרה. ובאשר לחדית'ים הם גם רבים מאוד, וכאן אנו מזכירים חלק מהם, בעזרת אלוהים.

396. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "ספר לנו שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא דובר אמת ודבריו מאומתים, ואמר: 'תסתיים בריאת האחד מכם בבטן אמו אחרי שיהיה ארבעים יום כזרע, ואחר כך יהיה תקופה דומה כעלוקה, ואחר כך יהיה תקופה דומה כנתח בשר, ואז יישלח המלאך ויפיח בו את הנשמה, ויצווה בארבע מילים: 'תירשם פרנסתו, יום מותו, עבודתו והאם יחיה אומלל או מאושר. אני (הנביא) נשבע באלוהים אשר אין אלוה זולתו, כי האחד מכם שיעשה מעשים כמעשי אנשי גן העדן יתקרב לגן העדן מרחק של כמעט אמה, (אבל בגלל הגורל שנקבע לו מאלוהים) יתהפך ויעשה מעשי אנשי הגיהנום ויכנס אליו. כך גם האחד מכם שיעשה כמעשי אנשי הגיהנום, יתקרב אליו כאמה, אבל בגלל הגורל שנקבע לו מאלוהים, יתהפך ויעשה מעשי אנשי גן העדן וייכנס אליו."

397. הוא (אבן מסעוד) גם אמר: "שליח אלהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'באותו יום (אחרית הימים) יובא גיהנום ויש לו שבעים אלף מושכה ועם כל מושכה שבעים אלף מלאך מושכים אותה."

398. אנ-נועמאן בן בשיר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'העונש הכי פשוט של אנשי הגיהנום ביום הדין הוא עונשו של איש שיונח תחת כפות רגליו שני גחלים שמוחו ירתח מהן, כך שהוא יחשוב שאין יותר חזק מעונשו אבל

באמת העונש שלו הוא היותר פשוט מכולם." (חכמי הדת סוברים כי הכוונה בחדית' הזה לאבו טאלב דודו של הנביא)."

399. סומרה בן ג'ונדוב, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, מסר: "נביא אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'חלקם (של אנשי הגיהנום) עולים באש עד עקביהם, וחלק עד ברכיהם וחלק עד עצם ערוותם (מתחת לטבור) וחלק עד עצם הבריח שלהם.'"

400. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אנשים יקומו לריבון העולמים (יום תחיית המתים) עד שחלקם ישקעו בזיעתם כמעט למחצית אוזניהם.'"

401. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נאם נאום שלא שמעתי כמוהו ואמר: 'לו הייתם יודעים מה שאני יודע, הייתם צוחקים מעט ובוכים הרבה.' חבריו של שליח אלוהים כיסו את פניהם ובכו בקול עצוב ונוגע ללב."

לפי גירסה אחרת: "נודע לשליח אלוהים דבר מה על חבריו. נאם ואמר: 'הוצגו לי גן העדן והגיהנום, ולא ראיתי את הטוב ואת הרע כמו שראיתי היום. ולו הייתם יודעים מה שאני יודע, הייתם צוחקים מעט ובוכים הרבה.' כך לא עבר על חברי שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יום קשה יותר מאותו יום. הם כיסו את ראשיהם ובכו בקול נוגע ללב."

402. אל-מקדאד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליחו של אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'השמש תקורב ביום הדין אל הבריות למרחק של עד כמיל.' "סלים בן עאמר" האיש שמסר מפי "אל-

מקדאד" אמר: 'אני נשבע באלוהים שאינני יודע למה התכוון כשאמר 'מיל' האם זוהי יחידת מרחק או שזהו מכחול עיניים? כך אנשים יזיעו (מפחד) לפי ההערכה של מעשיהם: חלקם יזיעו עד עקביהם, חלקם עד ברכיהם, חלקם עד האגן, וחלקם תרסן אותם הזיעה עד פיהם והצביע שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, על פיו."

403. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אנשים יזיעו ביום הדין עד שזיעתם תשקע באדמה לעומק של שבעים אמות, ותרסן אותם עד שתגיע לאוזניהם."

404. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "היינו עם שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כששמע נפילה, והוא אמר: 'האם אתם יודעים מה זה?' אמרנו: 'אלוהים ושליחו יודעים יותר טוב'. אמר: 'זו אבן שהושלכה לגיהינום לפני שבעים שנה, והמשיכה ליפול עד שהגיעה עכשיו לתחתית של הגיהינום, ושמעתם את הנפילה."

405. עוד יי בן חאתים, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל אחד מכם ידבר עם ריבונו בלי מתרגם. יסתכל ימינה ולא יראה אלא מה שעשה ויסתכל שמאלה ולא יראה אלא מה שעשה, ויסתכל לפניו ולא יראה אלא את האש מול עיניו. כך תיזהרו מהגיהינום גם אם במתן חצי תמר כצדקה."

406. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אני רואה את מה שאינכם רואים ושומע את מה שאינכם

שומעים. מן השמיים עולה צעקה ובצדק, כי בכל מקום קטן בשמים ששטחו כארבע אצבעות יש מלאך שמשתחוה לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה. אני נשבע באלוהים, כי אם תדעו את מה שאני יודע, תצחקו מעט ותבכו הרבה, ולא תתענגו עם נשים במיטותיכם ותצאו לרחובות כדי לבקש עזרה מאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה.”

407. נדלה בן עוביד אל-אסלמי, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לא ייצא עבד לדרכו ביום הדין לגן העדן או לגיהנום אלא אחרי שיישאל על חייו - איך העביר אותם עד תומם, על לימודיו - מה עשה בהם, ועל כספו - מניין השיג אותו ואיפה הוציא אותו, ועל גופו - במה שחק (מלשון שחיקה) אותו.'"

לפי גירסה אחרת, יש תוספת: "על נעוריו - במה שחק אותם."

408. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קרא "ביום שהוא תספר את ידיעותיה." ואז אמר: 'האם אתם יודעים מהן החדשות של האדמה?' אמרו: 'אלוהים ושליחו יודעים.' אמר: 'ידיעותיה' - פירושו שתעיד האדמה על כל עבד או שפחה מה עשה עליה, ותגיד: 'אתה עשית כך וכך ביום כך וכך, ואלה ידיעותיה.'"

409. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'איך אשמח ובעל השופר אסראפיל (אסרפיל), עָלִיו הַשְּׁלוֹם, כבר שם אותו ומתכוון לקבל אישור כדי לתקוע בה ויתקע. הדבר כאילו הכביד על חברי שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,

1. הקוראן, 99: 4.

לכן אמר להם: 'תגידו: די לנו באלוהים, וכמה טוב להסתמך עליו.'"

410. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שירא אלוהים הקדים במעשים טובים ומי שהקדים במעשים טובים הגיע ליעדו. אכן הסחורה של אלוהים יקרה, שימו לב! סחורתו של אלוהים היא גן העדן.'"

411. עאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמרה: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'האנשים יכונסו ביום הדין כשהם יחפים, ערומים וערלים. אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, הגברים והנשים כולם יסתכלו זה על זה.' הוא אמר: 'הוי, עאישה, העניין חזק יותר מכדי שיתעסקו בזה.' ולפי גירסה אחרת: "העניין חשוב יותר מכדי שיסתכלו זה על זה."

פרק 51

התקווה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אמור! הוי, עבדי אשר עשו עוול לעצמם אל תתיאשו מרחמי אלוהים, אכן אלוהים מוחל על כל החטאים. כי הוא אל-ע'פור (הסלחני) ואר-רחים (הרחום)." ¹ והוא גם אמר: "זה שעשינו) הענשנו אותם כי הם כפרו והאם נעניש חוץ מהכופר." ² והוא גם אמר: "אכן אנו הושרה עלינו שהייסורים נועדו למי שהכחיש (את אלוהים) והפנה לו עורף." ³ והוא גם אמר: "ורחמי הכילו כל דבר." ⁴

1. הקוראן, 39: 53.

2. הקוראן, 34: 17.

3. הקוראן, 20: 48.

4. הקוראן, 7: 156.

412. עבאדה בן אס-סאמת, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שהעיד כי 'אין אלוה זולת אלוהים', קיים לבדו ללא שותף, מְחַמֵּד הוא עבדו ושליחו, ועיסא (ישוע) הוא עבדו של אלוהים, שליחו ומילתו אשר מסר למריה (מרים), ורוח אלוהים (נקרא כך בגלל שהחייה את המתים), והעיד גם שגן העדן והגיהינום הם קיימים באמת, אלוהים יכניס אותו לגן העדן בלי להתייחס למעשיו." ולפי הגירסה של מוסלם: "מי שהעיד כי 'אין אלוה זולת אלוהים' וכי 'מְחַמֵּד הוא שליחו', אלוהים אסר עליו את הכניסה לאש הגיהינום."

413. אבו ד'אר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, אומר: 'מי שיביא מעשה טוב, יקבל פי עשרה יותר ממנו ואף למעלה מכך, ומי שיביא מעשה רע, גמולו יהיה רע כמעשהו או שאסלח לו. ומי שיתקרב אליי כזרת - אתקרב אליו כאמה, ומי שיתקרב אליי כאמה אתקרב אליו באע', ואם יבוא אליי בהליכה - אבוא אליו בריצה, ומי שיפגוש אותי במלוא האדמה חטאים ולא משתף אתי אחר הכנתי לו כמוה (מלוא האדמה) מחילה."'

414. ג'אבר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "כדואי אחד בא אל הנביא, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, מה הן שתי המחייבות?' אמר: 'מי שמת ולא ישתף מאומה עם אלוהים ייכנס לגן העדן, ומי שמת כשהוא משתף משהו עם אלוהים - ייכנס לגיהינום."'

415. אנס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר כשמועאד' רכב אחריו על הגמל: 'הוי, מועאד'. אמר: 'הנני לפקודתך

1. מידת אורך השווה למרחק שבין קצוות הידים כשהן פרושות לצדדים.

ולעזרתך, שליח אלוהים! אמר: 'הוי, מועאד'. אמר: 'הנני לפקודתך ולעזרתך, שליח אלוהים! אמר: 'הוי, מועאד'. אמר: 'הנני לפקודתך ולעזרתך, שליח אלוהים! כך אמר שלוש פעמים. אמר (הנביא): 'כל עבד שמעיד ש'אין אלוה זולת אלוהים', וש'מִתְמַד הוא עבדו ושליחו' - אם אמר זאת בכנות מליבו, אסר אלוהים עליו את הגיהנום. אמר (מועאד): 'הוי, שליח אלוהים, האם אוכל לספר לאנשים (את החדית' הזוה) כדי שישמחו?' אמר: 'אם תספר להם, יסמכו על אלוהים' (ויפחיתו ממעשיהם הטובים). הוא (מועאד) סיפר להם כשהתקרב מותו, מחשש שיחטא בכך שיסתיר את המידע."

416. אבו הורירה, או אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מְשַׁנִּיָּהֶם, (המוסר בספק מי משני אלה ספר לו, והספק כאן אינו פוגע במהימנות החדית': מכיוון ששניהם צודקים). אמר (המוסר) ביום קרב תְּבוּפָה, היכה רעב חזק באנשים. אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, אם תאשר לנו לשחוט את הנאקות (המיועדות להובלת מים), נאכל ונעטר את ראשנו בשמנים המומסים שלהן. אמר שליח אלוהים: 'אכן, כך תעשו!' בא עומר, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מְמַנֵּן, ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, אם תעשה כך, יחסרו לנו אמצעי נסיעה, אבל קרא להם שכל אחד מהם יביא מה שנשאר לו מהאוכל, ותתפלל לאלוהים שיברך את האוכל, אולי אלוהים ייתן את ברכתו.

אמר שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם: 'עשו כן'. קרא עומר להביא שטיח מעור ופרש אותו, וקרא לאנשים להביא את מאכליהם העודפים. איש אחד בא עם כף של תירס, והשני הגיע ובכף ידו תמרים, והאחר הגיע עם פירורי לחם עד שנאספה כמות קטנה של אוכל על השטיח. התפלל שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, למען ברכה, ואמר: 'קחו מן המזון ומלאו בו את מאגרי המזון שלכם'. הם לקחו ומילאו את מאגרי המזון

שלהם עד שלא השאירו מכולה אחת ריקה בכל המחנה. אכלו ושבעו ונשאר להם אוכל רב. אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אני מעיד ש'אין אלוה זולת אלוהים', ו'שאני שליחו'. שתי עדויות שכל עבד שיפגוש את אלוהיו והוא אינו מטיל בהן ספק לא ימנע מגן עדן."

417. עתבאן בן מאלֶכָּ, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, שהיה אחד מאלה שנכחו בקרב "בדר". אמר: "נהגתי לנהל את התפילה לאנשיי, בני "סאלם". הפריד ביני לבינם ואדי, שעייב אותי בזמן שירדו גשמים, והיה לי קשה לעבור אותו לכיוון המסגד שלהם. באתי אל שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמרתי לו: 'נחלשה ראייתי, והואדי שביני לבין אנשיי יזרום כשיגיעו הגשמים, ויהיה לי קשה לעבור אותו, לכן רציתי שתבוא ותתפלל בביתי, שאעשה ממנו מקום קבוע לתפילה.'

אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'כך אעשה!' באו אליי שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואבו בכר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, אחרי שאור היום התחזק. שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ביקש רשות כניסה לבית, ואישרתי לו. הוא (נכנס אבל) לא ישב עד שאמר: 'איפה היית רוצה שאתפלל בתוך ביתך?' הצבעתי בפניו על המקום שבו רציתי שיתפלל, קם שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'אלוהים גדול' (האות לפתיחת התפילה). התייצבנו מאחוריו בשורה והוא התפלל שתי כריעות, וכשסיים את תפילתו, סיימנו אותה גם אנחנו. מנעתי ממנו ללכת, בגלל שהכנו עבורו "ח'זירה" (סוג של אוכל מדברי).

שמעו אנשי השכונה כי שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נמצא בביתי, ורבים מהם באו ומילאו את הבית. איש אחד אמר: 'איפה מאלֶכָּ?' אינני רואה אותו! איש אחר אמר: 'הוא צבוע ואינו אוהב את אלוהים ואת שליחו'. אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אל תגיד את

זה, הלא ידעת שהוא אמר: 'אין אלוה זולת אלוהים, ואת זאת אמר רק למען אלוהים?' אמר האיש: 'אלוהים ושליחו יודעים זאת, אבל אני נשבע שאנחנו לא רואים את אהבתו ולא שומעים את דיבוריו אלא לצבועים.' אמר שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אכן, אלוהים אסר את הכניסה לאש הגיהינום לכל מי שאמר: 'אין אלוה זולת אלוהים' והוא אומר את זה רק למען אלוהים (לא כדי להרשים אף אחד אחר).'''

418. עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "הובאה אל שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קבוצה של שבויים. ופתאום אחת הנשים השבויות חיפשה ומצאה ילד. היא לקחה אותו, הצמידה אותו לבטנה והניקה אותו. ואמר שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'האם אתם חושבים שהאישה הזאת תשליך את ילדה לתוך האש?' אמרנו: 'לא, בחיי אלוהים!' אמר: 'אלוהים מרחם יותר על עבדיו מאשר האם הזאת מרחמת על ילדה.'"

419. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר אלוהים ברא את הבריות, הוא כתב בספר שהיה מונח אצלו מעל כס הכבוד: 'רחמי יתגברו על כעסי.'"
לפי גירסה אחרת: "רחמי התגברו על כעסי."
לפי גירסה שלישית: "רחמי הקדימו את כעסי."

420. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אלוהים חילק את הרחמים לכמאה חלקים. החזיק אצלו תשעים ותשעה חלקים והוריד חלק אחד אל האדמה. ומאותו חלק כל

הבריות מרחמות זה על זה, אפילו החיה שמרימה את פרסתה מעל בנה, שמא תפצע אותו.”

ולפי גירסה אחרת: “לאֱלוֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, יש מאה חלקי רחמים, ומהם הוא הוריד חלק אחד המיועד לג'ין, לבני האדם, לבהמות ולשרצים. בחלק זה הם מביעים את רגשותיהם ומרחמים זה על זה, ובו חיות הבר מרחמות על ילדיהן. ושמר אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, אצלו תשעים ותשעה חלקים של רחמים, כדי שירחם בהם על עבדיו ביום הדין.”

ולפי הגירסה של מוסלם שמסר מפי “סלמאן אל-פארסי”, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: “שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: ‘אכן, לאֱלוֹהִים, יִתְבָּרַךְ וַיִּתְעַלֶּה, מאה חלקי רחמים, וביניהם יש חלק שבו יזכו לרחמים כל הבריות, ותשעים ותשעה חלקים שמורים ליום התקומה.”

ולפי גירסה אחרת: “אכן, ביום שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, ברא את השמים ואת הארץ - הוא ברא מאה חלקי רחמים, שגודלו של כל חלק הוא כשטח השמים והארץ. הוא שם חלק אחד עלי אדמות, שבו תרחם האם על ילדה, והחיה והציפורים ירחמו זה על זה, וביום הדין ישלים את שאר חלקי הרחמים.”

421. והוא (אבו הורירה) גם מסר: “הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר בשם ריבונו, יִתְבָּרַךְ וַיִּתְעַלֶּה: ‘עבד אחד חטא חטא, ואמר: ‘הוי, אלוהים, מחל לי על חטאי.’ אמר אלוהים, יִתְבָּרַךְ וַיִּתְעַלֶּה: ‘עבדי חָטָא חָטָא, וידע שיש לו ריבון שימחול לו על החטא, ויעניש אותו על חטאו (הפסיקה בעניין החטא היא רצון אלוהי), ושוב חזר וחטא, ואמר: ‘הוי, ריבוני! מחל לי על חטאי.’ אמר אלוהים, יִתְבָּרַךְ וַיִּתְעַלֶּה: ‘עבדי חטא חטא, וידע שיש לו ריבון שימחול לו על החטא, ויעניש אותו על חטאו, ושוב חזר וחטא, ואמר: ‘הוי, ריבוני! מחל לי על חטאי.’ אמר אלוהים, יִתְבָּרַךְ וַיִּתְעַלֶּה:

'חטא חטא עבדי, וידע שיש לו ריבון שימחול לו על החטא, ויעניש אותו על חטאו, כבר סלחתי לעבדי, שיעשה מה שירצה.'"

422. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בחיי אלוהים שנשמתי בידו, אלמלא תחטאו, אלוהים יקח אתכם ויביא אנשים יחטאו, ויבקשו מחילה מאת אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, וימחל להם.'"

423. ח'אלד בן זייד, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אלמלא הייתם חוטאים; אלוהים יברא ברואים יחטאו, ויבקשו מחילה, וימחל להם.'"

424. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "ישבנו עם שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, איתנו היה אבו בכר ועומר, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִשְׁנֵיהֶם, בתוך קהל חברים. קם שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מבינינו והלך. אחרי זמן מה חששנו שמא קרה לו משהו, נבהלנו וקמנו ממקומנו. אני הייתי הראשון שנבהל, ויצאתי לחפש את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עד שבאתי לגן ל"אל-אנצאר" ושם מצאתיו. המוסר הזכיר את החדית' לאורכו עד שהגיע לאומרו של שליח אלוהים: 'לך, וכל מי שתמצא מאחורי הגן הזה, והוא יעיד ש'אין אלוה זולת אלוהים', ולבו יהיה בטוח בכך - בשר לו כי מקומו יהיה בגן העדן.'"

425. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קרא את דברי אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, אודות

הנביא אבראהים (אברהם) עָלְיוּ הַשָּׁלוֹם, 'ריבוני! הם (האלילים) התעו הרבה אנשים, לפיכך מי שהלך בדרכי הוא שייך לי (לדת שלי) ומי שמרד בי (ומגיע לו עונש) הרי אתה סלחן ורחום.'¹ ואת דברי עיסא (ישוע), עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשָּׁלוֹם, ' (כך) אם תייסר אותם הם עבדיך (אתה מכיר אותם), ואם תסלח להם (זה הרגלך), אתה (אל-עזיז) העזוז ו(אל-חכים) החכם.² הנביא הרים את ידיו ואמר: 'הוי, אלוהים, אומתי, אומתי! ובכה. אמר אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁנָב: 'הוי, ג'בריל (גבריאל), לָךְ אֵל מְחַמֵּד - ריבונך יודע טוב - ושאל אותו מה גרם לו לבכות?' בא ג'בריל (גבריאל) אליו, ושליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשָּׁלוֹם, הודיע לו על מה שאמר - והוא יודע. אמר אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה: 'הוי, ג'בריל (גבריאל)! לך אל מְחַמֵּד והגד לו: אנחנו נדאג לרצות אותך באומתך ולא נרע לך (תקבל עבור אומתך מה שתרצה)."

426. מועאד' בן ג'בל, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "רכבתי מאחורי הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשָּׁלוֹם, על חמור. הוא אמר: "הוי, מועאד', האם אתה יודע מה זכותו של אלוהים על עבדיו, ומה זכותם של העבדים על אלוהים?" אמרתי: 'אלוהים ושליחו יודעים זאת היטב.' אמר: 'כי זכותו של אלוהים על העבדים היא להעבוד אותו ולא לשתף איתו אחר, וזכותם של העבדים על אלוהים היא שהוא לא ייסר את מי שלא משתף איתו אחר.' אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים! האם אפשר זאת לאנשים?' אמר לי: 'לא, אל תבשר להם, כי הם יסמכו עליו (על אלוהים)."

427. אל-בראא' בן עאזב, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה

1. הקוראן, 14: 36.

2. הקוראן, 5: 118.

וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הַמוֹסְלָמִי, אִם יִשְׁאַל אֹתוֹ בַּקֶּבֶר, יַעֲיֵד שֶׁאֵין אֱלֹהֵי זֹלָת אֱלֹהִים', וְכִי 'מִחְמַד הוּא שְׁלִיחַ אֱלֹהִים', כִּי זֶה דָּבָר אֱלֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה: "אֱלֹהִים יֵצֵב אֶת אֱלֹהֵי אֲשֶׁר הָאֲמִינוּ בְּדָבָר הַנִּכּוֹן (הַיִּיחּוּד) בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא."¹

428. אָנֹס, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הִתְפַּלֵּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אֲכַן, אִם הַכּוֹפֵר עֲשָׂה מַעֲשֵׂה טוֹב, יֵאָכַל אֶת מַאֲכָלֵי מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. וּבִאֲשֶׁר לַמֵּאֲמִין, אֱלֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, יִשְׁמֹר לוֹ אֶת מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים לְיוֹם הַדִּין, וַיִּתֵּן לוֹ פְּרִנְסָה בְּעוֹלָם הַזֶּה עֲבוּר הַצִּיּוֹת שְׁלוֹ." וּלְפִי גִירְסָה אַחֶרֶת: "אֲכַן, אֱלֹהִים אֵינּוּ מִקְפַּח אֶת הַמֵּאֲמִין בְּעֲבוּר מַעֲשֵׂה טוֹב שֶׁעָשָׂה, יִקְבַּל עֲבוּרוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וַיִּתּוּגְמַל עֲבוּרוֹ גַּם בְּיוֹם הַדִּין, וְלִגְבֵי הַכּוֹפֵר - הוּא יִקְבַּל עֲבוּר מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים לְמַעַן אֱלֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, בְּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שִׁיִּגִיעַ אֶל יוֹם הַדִּין וְלֹא יִהְיֶה לוֹ אִפְּיֵלוֹ מַעֲשֵׂה טוֹב אֶחָד."

429. ג'אָבֵר, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הִתְפַּלֵּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'חֲמֵשׁ הַתְּפִילוֹת הַיּוֹמִיּוֹת כִּמוֹ נֶהַר שְׁזוֹרֵם בְּשַׁפַּע בְּפָנָי הַדְּלֵת שֶׁל אֶחָד מִכֶּם וְהוּא יִתְרַחֵץ בּוֹ חֲמֵשׁ פַּעֲמִים בְּכָל יוֹם."

430. אֲבֵן עֲבָאֵס, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁמַעֲתִי אֶת שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הִתְפַּלֵּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'כָּל אִישׁ מוֹסְלָמִי שִׁמּוֹת, וַיִּשְׁתַּתְּפוּ בְּהַלּוּוּיָתוֹ אַרְבַּעִים גְּבָרִים שְׂאִינָם מִשְׁתַּפִּים אֱלֹהֵי אַחֵר עִם אֱלֹהִים, אֱלֹהִים יִקְבַּל אֶת הַתְּעַרְבוּתָם עֲבוּרוֹ."

1. הַקּוֹרְאָן, 14: 27.

431. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "היינו עם שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹום, ב"כיפה" (אוהל ערבי עגול) של בערך ארבעים איש. הנביא שאל: 'האם אתם רוצים להיות רבע מאנשי גן העדן?' אמרנו: 'כן'. אמר: 'האם אתם רוצים להיות שלישי מאנשי גן העדן?' אמרנו: 'כן', הוא אמר: 'בחיי מי שנשמת מְחַמֵּד בידו, אני מקווה שתהיו חצי מאנשי גן העדן, בגלל שרק נפש מוסלמית תיכנס לגן העדן, והיחס שלכם לפוליתאיסטים כשערה לבנה על עורו של השור השחור, או כשערה שחורה על עורו של השור האדום.'"

432. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹום, אמר: 'כשיבוא יום הדין, ישלח אלוהים לכל מוסלמי, יהודי או נוצרי, ויגיד: 'זה הפדיון שלך מאש הגיהנום.'"

ולפי עוד גירסה אמר: "יבואו ביום הדין אנשים מהמוסלמים עם חטאים כמו ההרים, ואלוהים ימחל להם עליהם."

433. אבן עומר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹום, אומר: 'ביום התקומה יקורב המאמין לריבונו עד שיחפה עליו וירחם עליו, ויציג לו את חטאיו ויודה בהם. ויאמר לו: 'האם אתה יודע על חטא זה? האם אתה יודע על חטא זה?' והמאמין השיב לו: 'ריבוני, אני יודע'. אמר: 'הסתרתי אותם (את החטאים) בשבילך בעולם הזה, ואני אמחל לך עליהם היום,' אז יקבל המאמין רשימה של כל מעשיו הטובים."

434. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "איש אחד נישק אישה ובא אל הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹום, ואמר לו. ואחר כך אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הוריד את הפסוק: "וקיים את התפילה בבוקר ובערב ובשעות

תחילת הלילה. כי המעשים הטובים מסירים את המעשים הרעים." האיש אמר: 'הוי, שליח אלוהים! זה הורד אלי? הוא אמר: 'לכל בני אומתי.'"

435. אַנְס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "אִישׁ אֶחָד בָּא אֶל הַנְּבִיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וְאָמַר: 'הוֹי, שְׁלִיחַ אֱלֹהִים! עֲשִׂיתִי חַטָּא גְדוֹל, הֶעֱנַשׁ אוֹתִי!' הַגִּיעַ מוֹעֵד הַתְּפִילָּה. הוּא הִתְפַּלֵּל עִם שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וְכִשְׁהִסְתִּימָה הַתְּפִילָּה אָמַר: 'הוֹי, שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, אֲנִי עֲשִׂיתִי חַטָּא גְדוֹל, הֶעֱנַשׁ אוֹתִי לְפִי הַקּוֹרְאָן.' אָמַר הַנְּבִיא: 'הֲאֵם הַתְּפַלְלַת אֵיתְנֹו?' אָמַר: 'כֵּן.' אָמַר הַנְּבִיא: 'אֲכַן, נִמְחַל לָךְ.'"

436. וְהוּא (אַנְס) גַּם אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אֲכַן אֱלֹהִים יִהְיֶה מְרוּצָה מֵהַעֲבַד שִׂיאֲכַל אֶת הָאוֹכֵל, וַיִּשְׁבַּח אוֹתוֹ עֲבוּרוֹ אוֹ יִשְׁתָּה אֶת הַמִּשְׁקָה וַיִּשְׁבַּח אוֹתוֹ עֲבוּרוֹ.'"

437. אָבּוֹ מוֹסָא, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסַּר: "הַנְּבִיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אֱלֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, מוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ בַּלַּיְלָה לְתַת לַחוּטָא בְיוֹם לַחֲזוֹר בַּתְּשׁוּבָה, וּמוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ בְיוֹם לְתַת לַחוּטָא בַּלַּיְלָה לַחֲזוֹר בַּתְּשׁוּבָה, עַד שֶׁתִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ מִמְּעֵרְבָה (לְנִצְחָ).'"

438. עֶמֶר בֶּן עֲבֶסָה אֶס-סְלָמִי, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "בַּתְּקוּפָה הַגְּאֵהֵלִית חֲשַׁבְתִּי שְׁאֲנָשִׁים תּוֹעִים, וְשֶׁאֵינְ לָהֶם עַל מָה לְהַשְׁעֵן, וְהֵם הָיוּ עוֹבְדִים אֱלִילִים. שִׁמְעֵתִי עַל אִישׁ בְּמִקְפָּה שֶׁהֵבִיא חֲדָשׁוֹת מֵעֲנִינּוֹת וּמִשְׁפִּיעוֹת, רִכְבַּתִּי עַל גְּמָלִי וּבַאתִי אֵלָיו. מִצְּאֵתִי שֶׁשְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלָיו

הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה מסתתר מפני בני שבטו כי הם התקוממו כנגדו. התנהגתי בעדינות עד שנכנסתי אליו בַּמָּכָה ושאלתי אותו: 'מה אתה?' אמר: 'אני נביא.' אמרתי: 'ומה זאת אומרת נביא?' אמר: 'אלוהים שלח אותי.' אמרתי: 'ובמה שלח אותך?' אמר: 'הוא שלח אותי כדי להפיץ את ערכי גמילת חסד לקרובי משפחה, הריסת האלילים, ייחוד אלוהים ולא לשתף איתו אלוה אחר.' אמרתי: 'ומי תומך בך במעשה זה?' אמר: 'בן חורין ועבד.' באותו יום היו איתו רק אבו בכר ובלאל, שְׁאֵלָהִים יִתְרָצָה מִשְׁנֵיהֶם.

אמרתי: 'אני תומך בך.' אמר: 'לא תוכל לעשות זאת היום. האם אינך רואה את מצבי הנוכחי ואת מצב האנשים? אבל חזור למשפחתך, וכשתשמע שהופעתי בגלוי, בוא אלי.' אמר: 'חזרתי למשפחתי, ושליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בא לאל-מדינה, והייתי בין בני משפחתי. התחלתי לעקוב אחרי החדשות ושאלתי את האנשים על שליח אלוהים בזמן בואו לאל-מדינה עד שחבורת אנשים מאל-מדינה באו אלי. אמרתי: 'מה עשה האיש שבא אל אל-מדינה?' אמרו: 'האנשים ממהרים אליו, ואילו בני שבטו רצו להרוג אותו ולא יכלו. באתי אל אל-מדינה ונכנסתי אליו.'

ואמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, אתה מכיר אותי?' אמר: 'כן, אתה הוא זה שפגש אותי בַּמָּכָה.' אמרתי: 'הוי, נביא אלוהים, לִמַּד אותי ממה שלימד אותך אלוהים ושאני לא יודע! למד אותי את התפילה,' ואמר: 'התפלל את תפילת השחר, ואל תתפלל עד שהשמש תזרח ותתרומם, כי כאשר היא עולה בין שתי קרני השטן, הכופרים סוגדים לה. ואז התפלל, כי התפילה בזמן הזה תהיה בנוכחות המלאכים והם עדים עליה עד שהצל של החנית יהיה ישר לכוון הצפון (שעות הצהריים), ואחר כך אל תתפלל, כי אז תודלק אש הגיהנום, ואם הגיע הצל (לכוון מזרחה) - התפלל,

מכיוון שהתפילה תהיה בנוכחות המלאכים והם עדים עליה עד תפילת אחר הצהריים, ואז אל תתפלל - עד שהשמש תשקע, כי היא שוקעת בין שתי קרני השטן, ובאותה עת הכופרים סוגדים לה. אמרתי: 'הוי, נביא אלוהים, והטיהרה - ספר לי עליה!' אמר: 'כל איש מכם שיבוא לטיהרה וישטוף את פיו ואת אפו, ייזלו חטאי פניו, פיו ואפו. ואם הוא ישטוף את פניו כפי שציווה אותו אלוהים ייזלו חטאי פניו מקצוות זקנו עם המים. ואם הוא ישטוף את ידיו עד למרפקים ייזלו חטאי ידיו מקצוות אצבעותיו יחד עם המים, ואם הוא ינגב את ראשו, חטאי ראשו ייזלו מקצוות שעריו יחד עם המים, ואם הוא ישטוף את רגליו עד הקרסוליים, החטאים שבכפות רגליו ייזלו מקצוות אצבעותיו יחד עם המים, ואם יקום ויתפלל, וישבח את אלוהים ויהלל אותו ויאדיר את שמו בכל מה שהוא זכאי לו, ויפנה את ליבו לאלוהים - יצא מחטאו כמו שהיה ביום שאמו ילדה אותו.'

"עמר בן עבסה" מסר את החדית' הזו ל"אבו אומאמה", חברו של שליח אלוהים, עֶלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אמר לו "אבו אומאמה": "'הוי, "עמר בן עבסה", חשוב על מה שאתה אומר ותוודה. האם במעמד אחד (פשוט כמו עשיית טיהרה לפני התפילה) האיש יקבל כל זה?' אמר עמר: 'הוי, אבו אומאמה! גדלתי ועצמותי חולות, ומתקרב סופי ואין לי צורך לשקר לא על אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, ולא על שליחו, עֶלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אם לא שמעתי את הדברים משליח אלוהים, עֶלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, פעם אחת, פעמיים או שלוש - אפילו עד שבע לא הייתי מספר על כך לאף אחד, אבל אני שמעתי זאת יותר מכך.'"

439. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עֶלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם אלוהים ירצה לרחם על אמוה, יעלה את הנביא שלה

לפניה, ויעשה אותו כמי שערב לה ויכין להם את המקום ויקבל אותם ביום הדין. ואם ירצה לענות את אמוה, יכה אותה בייסורים כשהנביא שלה עוד חי, וישמיד אותה בעוד הנביא שלה מביט בה. זאת כדי שישמח בהשמדתה בגלל ששיקרה לו ולא צייתה לפקודתו.”

פרק 52

היתרונות של התקווה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: “ואני אפקיד את ענייני בידי אלוהים, כי אלוהים מיטיב לראות את העבדים * ועל כן אלוהים שמר אותו מהרע שזממו כלפיו.”¹

440. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: “שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: ‘אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, אמר: ‘אני כמו שעבדי חושב עליי, ואני איתו בכל מקום שבו הוא מזכיר אותי’ - ואני (הנביא) נשבע שאלוהים ישמח בחזרה בתשובה של עבדו יותר משישמח אחד מכם כשימצא את בהמתו שאבדה לו במדבר. ומי שיתקרב אליי טפח - אתקרב אליו אמה, ומי שיתקרב אלי אמה - אתקרב אליו באע², ואם יבוא אליי בהליכה - אבוא אליו בריצה.”

ולפי הנמסר בשני האוספים הנכונים של מסורות הנביא (בוכארי ומוסלם): גם “ואני איתו כשהוא מזכיר אותי.” וגם “ובמקום שהוא מזכיר אותי.” (שתי הגירסות נכונות)

441. ג'אבר בן עבד אללה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: “(שהוא) שמע את

1. הקוראן, 40: 44-45.

2. מידת אורך.

שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שלושה ימים לפני מותו אומר:
 'שלא ימות איש מכם אלא כשהוא חושב טובות על אלוהים.'"

442. אנס, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: 'הוי, בן אדם, אם תקרא לי ותתחנן אליי - אמחל לך על כל מה שעשית ולא יהיה אכפת לי מך.' 'הוי, בן אדם, אם חטאיך יגיעו עד לב השמיים, ותבקש ממני מחילה - אמחול לך.' 'הוי, בן אדם, אם, תביא לי חטאים במשקל של כדור הארץ ותפגוש אותי כשאינך משתף אתי אלוה אחר, אביא לך מחילה באותו המשקל.'"

פרק 53

השילוב של פחד ותקווה

דע לך שהדבר הנכון לכל עבד בזמן היותו בריא, הוא שיהיה מלא פחד ותקווה, ושיהיו פחדו ותקוותו שווים, ובמקרה שהוא יחלה - תהיה תקוותו כנה. יסודות ההלכה מהטקסטים הקוראניים, מהסונה ומאחרים - ישתתפו ביניהם ברעיון הזה. אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ולא יבטח בפיתוי אלוהים אלא האנשים המפסידים."¹ והוא גם אמר: "כי לא יתייאש מרחמי אלוהים אלא האנשים הכופרים."² והוא גם אמר: "(יום הדין) היום שבו יולבנו פנים ויושחרו פנים."³ והוא גם אמר: "אכן ריבונך ממחר להעניש והוא סלחן ורחום."⁴ והוא גם אמר: "גומלי החסד בגן עדן * והכופרים בגיהנום."⁵

1. הקוראן, 7: 99.

2. הקוראן, 12: 87.

3. הקוראן, 3: 106.

4. הקוראן, 7: 167.

5. הקוראן, 82: 13-14.

והוא גם אמר: "ובאשר למי שכפות המאזנים שלו נטו * הוא יחיה חיים משביעי רצון * ובאשר למי שכפות המאזנים שלו הוקלו * יהיה משכנו אש הגיהנום."¹
 יש הרבה פסוקים במובן זה.
 הפחד והתקווה מופיעים יחד בשני פסוקים צמודים או בהרבה פסוקים או בפסוק אחד.

443. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם המאמין היה יודע במה אלוהים עתיד להעניש אותו - אף איש לא היה שואף לגן עדן, ואם הכופר היה יודע איך אלוהים עתיד לרחם עליו - אף איש לא היה מאבד תקווה מגן העדן.'"

444. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם המת מונח (הכינו אותו לקבורה) ונשאו אותו אנשים או גברים על כתפיהם - אם הוא היה טוב, הוא אומר: 'קדמו אותי קדמו אותי', ואם הוא אינו טוב, הוא אומר: 'אוי ואבוי! לאן אתם לוקחים אותי?' הכל ישמעו את הקול שלו חוץ מהאדם, כי אם ישמע אותו - יוכה בבהלה.'"

445. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'גן העדן יותר קרוב לאחד מכם משרוך נעלו, וכך גם הגיהנום.'"

1. הקוראן, 101: 6-9.

פרק 54

יתרון הבכי מחמת יראת אלוהים והגעגוע אליו

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ואחר כך יפלו על פניהם כשהם בוכים ויוסיף להם הקוראן יראת אלוהים."¹ והוא גם אמר: "האם אתם תתפלאו מהקוראן הזה * ותצחקו ולא תבכו."²

446. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצָּה מִמָּנוּ, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'קרא בפניי את הקוראן.' אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, האם אקרא בפניך - ובמקור הוא (הקוראן) הורד עליך.' אמר: 'אני אוהב לשמוע אותו מאחרים.' קראתי את סורת אנ-ניסאא' (הנשים), עד שהגעתי לפסוק זה (ונביא אותך (מִתְחַמֵּד) עד על אלה (האומה שלך)).³ אמר: 'די עכשיו.' פניתי אליו, ועיניו זלגו דמעות."

447. אנס, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצָּה מִמָּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נאם נאום שלא שמעתי כמוהו ואמר: 'לו הייתם יודעים מה שאני יודע, הייתם צוחקים מעט ובוכים הרבה.' אמר (אנס): 'חבריו של שליח אלוהים כיסו את פניהם ובכו בקול עצוב ונוגע ללב.'"

448. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצָּה מִמָּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לא ייכנס לגיהנום איש שבכה מיראת אלוהים, עד שהחלב יחזור לעטין. וכל אבק למען אלוהים ועשן הגיהנום לא יהיו ביחד.'"

1. הקוראן, 17: 106.

2. הקוראן, 53: 59-60.

3. הקוראן, 4: 41.

449. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "שבעה (אנשים) אלוהים יצל עליהם בצלו ביום שלא יהיה צל זולת צלו: 'אימאם צודק, צעיר שגדל תחת השפעתה של עבודת אלוהים, איש שלבו נתון למסגדים, שני אנשים שאוהבים זה את זה למען אלוהים, שנפגשים למענו ונפרדים למענו, איש שביקשה את קרבתו אישה יפה ובעלת תפקיד בכיר, ואמר: 'אני ירא אלוהים', איש שהוציא צדקה בסתר עד כדי כך שידו השמאלת לא ידעה מה הוציאה ימינו ואיש שהזכיר את אלוהים במקום ריק מאדם ודמעותיו זלגו מעיניו."

450. עבד אללה בן אש-שח'ר, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמְּנוּ, אמר: "באתי אל שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בזמן שהוא מתפלל ובחזהו זמזום (קול בכי מר) כמו הזמזום של הקדרה מרוב בכי."

451. אנס, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לאוביי בן כעב, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמְּנוּ: 'אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁגֵב, ציווה עלי לקרוא לך: "הכופרים מאנשי הספר." "אמר (אוביי): 'הוא הזכיר אותי בשם?' אמר (הנביא): 'כן.' ואוביי בכה.'
לפי גירסה אחרת: "דבר שגרם לאוביי לבכות."

452. והוא (אנס) גם אמר: "אבו בכר אמר לעומר, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִשְׁנֵיהֶם, לאחר מותו של שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'בוא נלך אל אם איימן, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמְּנָה, ונבקר אותה כמו ששליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה מבקר אותה.' כשהגיעו אליה, בכתה, ואמרו לה:

1. הקוראן, 98: 1.

'מה גורם לך לבכות? האם אינך יודעת שמה שיש לאלוהים הוא טוב יותר לשליחו, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם?' אמרה: 'אני בוכה לא כי אני לא יודעת שמה שיש לאלוהים יותר טוב לשליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אבל אני בוכה על כך שההתגלות מן השמים הופסקה.' כולם התרגשו מאוד והתחילו לבכות." (החדית' נזכר בפרק 45 לבקר אצל אנשים טובים).

453. אבן עומר, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמֻנּוּ, אמר: "כאשר התרכו כאביו של שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נאמר לו הגיע זמן התפילה. אמר: 'תגידו לאבו בכר שינהל את התפילה,' אמרה עאישה: 'אבו בכר הוא אדם עדין, כאשר הוא יקרא את הקוראן, יגבר עליו הבכי.' אמר: 'צוו עליו לנהל את התפילה!'" ולפי גירסה אחרת: "עאישה אמרה: אמרתי: 'אם ימלא אבו בכר את מקומך, לא ישמיע את האנשים מרוב בכי.'"

454. אברהים בן עבד אר-רחמאן בן עוף, מסר: "הובא לאביו אוכל, אבל היה צם, ואמר: "'מוסעב בן עומיר", שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמֻנּוּ, נהרג, והוא יותר טוב ממני. ולא מצאו לו תכריכים אלא גלימה, שאם כיסו בה את ראשו - התגלו רגליו, ואם כיסו בה את רגליו - התגלה ראשו. ואנחנו, אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הרבה לנו את הטובות בעולם הזה, או שאמר: 'ניתן לנו מה שניתן' - אנו חוששים שמעשינו הטובים ניתנו לנו בעולם הזה (כלומר קיבלנו את המגיע לנו ולא ישאר לנו מעשים טובים ביום הדין). התחיל האב לבכות עד שעזב את האוכל."

455. צודי בן עג'לאן אל-באהלי, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמֻנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אין דבר יותר יקר לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה,

משתי טיפות ושני סימנים: טיפת דמעות שהוזלה מיראת אלוהים, וטיפת דם שנשפכה למען אלוהים. באשר לשני סימנים: סימן אחד למען אלוהים (כמו: צעד לכוון המסגד, אבק במלחמה או בעבודת קודש, פציעה במלחמת קודש וכו'). וסימן אחר כתוצאה מעשיית חובות דתיות (כמו: הסתדקות ביד או ברגל כתוצאה מעשית טיהרה לפני התפילה, סימנים כתומים במצח כתוצאה מסגידה על מקומות לוחטים או אבק על הרגלים במסע עלייה לרגל לַמְּכָה).¹

ובפרק הזה יש הרבה חדית'ים. להלן אחד מהם:

456. אל-ערבאד בן סאריה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמְּנֹ, מסר: "שליחו של אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, דרש בפנינו דרשה מרשימה. הלבבות רעדו מפחד והעיניים הזילו דמעות."²

ראה חדית' מס' 157.

פרק 55

יתרונות הסגפנות בעולם הזה וההפצרה להמעיט אותה, ויתרונות העוני

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "חיי העולם הזה משולים למים שהורדנו אותם מהשמים והנביטו את צמחי האדמה שאותם יאכלו האנשים והמקנה, עד שהאדמה תתקשט ותתייפה ואנשיה יחשבו שהם אכן שולטים בה. לכן צווינו להרוס אותה בלילה או ביום ועשינו אותה תבואה קצורה (אחרי שהיתה שדה ירוק פורח) כאילו שלא היתה אתמול. כך אנחנו נבהיר את האותות לאנשים חושבים (הכוונה שאין דבר שישאר לנצח, כך חיי העולם הזה)."³

והוא גם אמר: "ומשול להם משל על חיי העולם הזה, שהם כמו מים שהורדנו

1. הקוראן, 10: 24.

מהשמים ועזר לצמחי האדמה לגדול ולפרוח, (אך מהר מאוד) התייבשו ורוסקו והרוח זורה אותם. ואלוהים הינו הכל יכול * ההון והבנים הינם תפארת העולם הזה, אך המעשים הטובים שישארו לזכותך (בעולם הבא) טוב יותר אצל אלוהים מבחינת הגמול, ומבחינת הגשמת הציפיות.¹

והוא גם אמר: "דעו לכם שחיי העולם הזה הם משחק, הנאה, פאר והרבייה בהון ובילדים כמו גשמי הברכה שמה שיצמיחו ימצא חן בעיני הזורעים, ואחר כך יתייבשו (הצמחים) ויצהיבו ויתפוררו. וביום הדין (צפויים לכם) ייסורים מכאיבים או מחילה ורצון מאלוהים, כי חיי העולם הזה אינם אלא הנאה חולפת."²

והוא גם אמר: "פארו לאנשים את התאוה לנשים, לבנים, לכמויות האדירות של זהב וכסף, לסוסים המושלמים ביופיים, למקנה ולשדות. אלה תענוגות חיי העולם הזה, ואצל אלוהים זוהי אחרית טובה."³

והוא גם אמר: "הוי, אנשים! הבטחת אלוהים היא אמת קבועה, לכן בל יפתו אתכם חיי העולם הזה ובל ידיח אתכם השטן מדרך אלוהים."⁴ והוא גם אמר: "ההתרבות (הרצון לעלות במספר אנשים בשבט כדי להתפאר בפני שבטים אחרים) העסיקה אתכם * עד שהגעתם לבתי קברות (כדי לספור גם את המתים מכל שבט) * לא! אתם תדעו (שלא מעריכים שבט לפי מספר אנשיו) * ושוב, אתם תדעו * אתם תדעו בוודאות."⁵ והוא גם אמר: "בעוד שחיי העולם הזה אינם אלא הנאה ומשחק, הרי שחיי העולם הבא הם החיים האמיתיים, אלו היו יודעים."⁶

והפסוקים במדור רבים ומפורסמים.

באשר לחדית'ים: הם רבים מכדי להכיל בחבור כזה, ולכן בחרנו כמה מהם.

1. הקוראן, 18: 46-45.

2. הקוראן, 57: 20.

3. הקוראן, 3: 14.

4. הקוראן, 35: 5.

5. הקוראן, 102: 5-1.

6. הקוראן, 29: 64.

457. עמר בן עוף אל-אנצארי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שלח את "אבו עובידה בן אל-ג'ראח, "שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, ל"בחרין" להביא את תשלומי מס הגולגולת, והביא איתו כסף מ"בחרין". "אל-אנצאר" (תומכי הנביא) שמעו על בואו של "אבו עובידה, "ובאו להתפלל תפילת השחר עם שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. וכשסיים שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, את תפילתו, עמד לעזוב, אבל הם עמדו בדרכו. שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, חייך בזמן שראה אותם ואמר: 'אני חושב ששמעתם שאבו עובידה הביא משהו מבחרין?' אמרו: 'כן, שליח אלוהים, ואמר: 'אני מאחל לכם בשורות טובות ותקווה להתגשמות כל מה שמשמח אתכם. בחיי אלוהים, איני חושש פן תהיו עניים, אלא חושש אני שייפתחו לכם טובות העולם הזה כמו שנפתחו לקודמיכם, ושתחילו להתחרות ביניכם כמו שהתחרו קודמיכם, ושישמידו (טובות העולם הזה) אתכם כמו שהשמידו אותם.'"

458. אבו סעיד אל-ח'דרי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ישב על במת הדרשן, וישבנו סביבו, ואמר: 'ממה שאני חושש עליכם אחריי שייפתחו לכם פרחי העולם וקישוטיו (טובות העולם הזה)'. "

459. והוא (אבו סעיד אל-ח'דרי) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'העולם הזה מתוק וירוק, וכי אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, מפקיד את האחריות עליו בידיכם; ויסתכל איך אתם עושים, על כן היזהרו מהעולם הזה והיזהרו מהנשים.'"

460. אַנֶּס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "הִנְבִּיא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אִמֵּר: 'הוּי, אֱלוֹהִים! אֵין חַיִּים (טוֹבִים וּמֵתֵאִימִים) מִלְּבַד חַיִּי הָעוֹלָם הַבֵּא.'"

461. הוּא (אַנֶּס) גַּם אִמֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אִמֵּר: 'שְׁלוּשָׁה הוֹלְכִים בְּעִקְבוֹת הַמֵּת (מִשְׁפַּחַתּוּ, כִּסְפוּ וּמַעֲשִׂיו) וְאִז שְׁנַיִם חוֹזְרִים וְאֶחָד נִשְׂאָר: מִשְׁפַּחַתּוּ וּכְסָפוּ יִחְזְרוּ, וּמַעֲשִׂיו יִישְׂאָרוּ.'"

462. הוּא (אַנֶּס) גַּם אִמֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אִמֵּר: 'בְּיוֹם הַדִּין יוּבָא הָאִישׁ הַכִּי מֵאוֹשֵׁר בְּעוֹלָם הַזֶּה מֵאַנְשֵׁי הַגִּיּוֹנוֹם, וְיוֹטְבֵל בְּאִשׁ טְבִילָה אַחַת, וַיֹּאמֶר (אֱלוֹהִים): 'הוּי, בֶּן אָדָם, הָאֵם רֵאִית אִי פַעַם טוֹב? הָאֵם אִי פַעַם עֵבֵר עָלֶיךָ תַעֲנוּג כִּלְשָׁהוּ?' וַיֹּאמֶר: 'בְּחַיֵּי אֱלוֹהִים, לֹא.' וְיוּבָא הָאִישׁ הַכִּי אוֹמְלֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה מֵאַנְשֵׁי גֵן הָעֵדֶן. וְיוֹטְבֵל בְּגֵן הָעֵדֶן טְבִילָה אַחַת, וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלוֹהִים: 'הוּי, בֶּן אָדָם, הָאֵם רֵאִית אוֹמְלָלוֹת לְפָנַי כֵּן? הָאֵם חוֹוִית מִצּוֹקָה כִּלְשָׁהוּ?' וַיֹּאמֶר: 'בְּחַיֵּי אֱלוֹהִים, לֹא. לֹא חוֹוִיתִי אוֹמְלָלוֹת כִּלְל, וְלֹא רֵאִיתִי מִצּוֹקָה כִּלְל.'"

463. אֶל-מִסְתוֹרֵד בֶּן שְׂדָאָד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אִמֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אִמֵּר: 'עֲרֹכוּ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה בִּיחָס לְעוֹלָם הַבֵּא הוּא כְמוֹ שְׂאֶחָד מִכֶּם מְכַנֵּס אֶת אֲצַבְעוֹ לִים, וְיִרְאֶה בְמָה הִיא חוֹזֶרֶת (כְּמוֹת הַמִּים שֶׁנִּתְפָּסָה עַל אֲצַבְעוֹ).'"

464. ג'אַבֵּר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, עֵבֵר בְּשׁוֹק וְאַנְשִׁים הָיוּ מִשְׁנֵי צִידֵיו. וְעֵבֵר לִיד גְּדִי מֵת בְּעַל אוֹזְנִים קִטְנוֹת. הִתְקַרַּב אֵלָיו, לִקַּח אוֹתוֹ בְּאוֹזְנוֹ וַאֲמַר: 'מִי מִכֶּם הִיא רוֹצֵה שִׁיקְנָה אוֹתוֹ

ב"דרהם" (יחידת מטבע)? אמרו: 'לא רוצים לקנות אותו בכלום, כי מה נעשה איתו?' אחר כך אמר: 'הייתם רוצים שיהיה לכם?' אמרו: 'בחיי אלוהים, לו היה חי - היה בו פגם (אוזניו קטנות), ואיך הוא יכול להיות כשהוא מת?' אמר: 'בחיי אלוהים, העולם הזה יותר זול לאלוהים מאשר הגדי המת הזה לכם.'"

465. אבו ד'אר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנֹי, אמר: "הלכתי עם הנביא, עָלִי הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, באזור "חררה" באל-מדינה, ופנינו לכיוון הר "אוחוד". אמר (הנביא): 'הוי, אבו ד'אר!' אמרתי: 'כן, שליח אלוהים!' אמר: 'אני אשמח אם יהיה לי זהב במשקל של הר "אוחוד" ואחלק אותו כצדקה תוך שלושה ימים אלא "דינרים" שאשמור לסגירת חוב. אני אוציא את הזהב כצדקה לעבדי אלוהים - כך וכך וכך' - והצביע ימינה, שמאלה ומאחוריו. המשיך ללכת ואמר: 'אכן, אלה שיש להם הרבה כסף בעולם הזה יהיה להם מעט גמול ביום הדין, למעט אלה שחילקו את הכסף לעבדי אלוהים, כך וכך וכך, (ושוב הצביע) ימינה, שמאלה ומאחוריו (הכוונה לחלק בנדיבות לכל עבר).

אחר כך אמר לי: 'הישאר במקומך! אל תעזוב עד שאבוא. והלך בחשכת הלילה עד שנעלם. שמעתי קול מוזר שעלה פתאום, וחששתי שמישהו יתקוף את הנביא, עָלִי הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ורציתי ללכת אליו אבל נזכרתי בדבריו: 'אל תעזוב עד שאני אבוא אליך'. ואכן, לא עזבתי את המקום עד שהוא בא. אמרתי: 'שמעתי קול מוזר שפחדתי ממנו.' אמר: 'האם שמעת אותו?' אמרתי: 'כן.' אמר: 'זה ג'בריל (גבריאל) שבא אלי ואמר: 'כל מי שנפטר מאומתך ואינו משתף (אלוה אחר עם אלוהים), ייכנס לגן העדן.' אמרתי: 'ואם הוא נאף או גנב?' אמר: 'גם אם

1. הר באל-מדינה.

הוא נאף או גנב."

466. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם יהיה לי זהב במשקל של הר "אוחוד", אשמח אם לא יעברו שלושה לילות ולא יהיה לי ממנו דבר חוץ ממה שאני משאיר לסגירת חוב."

467. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'תסתכלו על אלה שמתחתיכם, ואל תסתכלו על אלה שמעליכם, כי יותר כדאי שלא תבזוזו לברכת אלוהים עליכם.'" ולפי גירסה של אל-בוכארי: "אם אחד מכם הסתכל על מי שעולה עליו בעושר ובאופי, שיביט במי שמתחתיו."

468. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אומלל הוא העבד ל"דינר" (המבקשו, האוספו והשומרו), ל"דהרם", לקטיפה ולבגד המזוהב; אם יקבל יהיה מרוצה ואם לא יקבל לא יהיה מרוצה."

469. והוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, גם אמר: "ראיתי שבעים מ"אהל אס-סופה" (עניי המהגרים), ואין לאף אחד מהם לבוש שלם, או שהיה לו מעטפת או בגד, הם קשרו את בגדיהם לצוואריהם, חלקם מגיע למחצית השוקיים, וחלקם מגיע לקרסוליים, ולכן הם מקבצים אותם ביד כדי שלא ייראו אבריהם האנטימיים."

470. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר:

'העולם הזה הוא הכלא של המאמין וגן העדן של הכופר.'"

471. אבן עומר, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, תפס בכתפי ואמר: 'הייה בעולם הזה כאילו שאתה זר או עובר אורח.'"

ואבן עומר, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, היה אומר: "אם היית בערב, אל תחכה לבוקר, ואם היית בבוקר, אל תחכה לערב, ותעבוד (אלוהים) כשאתה בריא כפצוי על חוסר עבודה בימי מחלתך, ותעבוד בחייך (עשה מעשים טובים כשאתה בחיים) כי לא תעבוד אחרי מותך.""

472. סהל בן סעד אס-סאעדי, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "איש בא אל הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, הראה לי עבודה שאם אעשה אותה, אלוהים יאהב אותי וגם אנשים יאהבו אותי.' אמר (הנביא): 'אם תמאס בהנאות העולם הזה - יאהב אותך אלוהים, ואל תחשוק במה שבידי האנשים - יאהבו אותך.'"

473. אנ-נעמאן בן בשיר, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, הזכיר את מה שהאנשים קבלו מהעולם הזה, ואמר: 'ראיתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מתפתל כל היום כי לא מוצא אפילו פרי גרוע למלא את בטנו.'"

474. עאישה, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמרה: "נפטר שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ולא היה בביתי דבר שיוכל אדם לאכול חוץ מקצת שעורה על המדף שלי. אכלתי מן השעורה הרבה זמן, (ולפתעתי

היא לא נגמרה). לכן שקלתי אותה ואחרי כן לא עבר זמן רב והיא הסתיימה.

475. עמר בן אל-חארת', (אחיה של ג'וירייה בת אל-חארתית, אם המאמינים), שאלהים יתְרַצֶּה מָהֶם, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא השאיר אחרי מותו לא "דינר" ולא "דרהם", לא עבד ולא שפחה, ולא שום דבר מלבד הפרד הלבן שעליו הוא רכב, הנשק שלו ו(חלקת) אדמה. הוא תרם את אלה כנדבה לעוברי אורח."

476. ח'באב בן אל-ארת, שאלהים יתְרַצֶּה מְמָנוּ, אמר: "היגרנו עם שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, למען אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה. שכרנו הובטח לנו על ידי אלוהים, אך כמה מאתנו מתו ולא קיבלו מאומה מהשלל. ביניהם היה "מוסעב בן עמיר," שאלהים יתְרַצֶּה מְמָנוּ, שנהרג בקרב "אוחוד" והשאיר אחריו גלימה. אם נכסה את ראשו בגלימה (בהיותו בקבר) ייראו רגליו, ואם נכסה את רגליו - יופיע ראשו. הורה לנו שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לכסות את ראשו ולהניח "אד'-ח'ר" (צמח מדברי ירוק) על רגליו. ולחלק אחר מאתנו נפתחו טובות העולם הזה והם קיבלו כל אחד את חלקו."

477. סהל בן סעד אס-סאעדי, שאלהים יתְרַצֶּה מְמָנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם העולם הזה היה שווה אצל אלוהים אפילו ככנף יתוש, לא היה משקה ממנו כופר אף לא לגימת מים.'"

478. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מְמָנוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים,

עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אכן, העולם הזה מקולל, ומקולל כל מה שיש בו, למעט זכר אלוהים ומה שהוא אוהב ממעשים טובים, ואנשי מדע ומבקשי ידע (בגלל שהם בידע שלהם מורים על קיומו ויכולתו של אלוהים)'''

479. עבד אללה בן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תתעסקו ברכוש החומרי (כפר, כרם, חווה חקלאית) כי אחרת תרצו את העולם הזה.'"

480. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, חלף על פנינו בזמן שטיפלנו בסוכה שלנו, ואמר: 'מה זה?' אמרנו: 'נחלשה, ואנו מתקנים אותה,' אמר: 'אני רואה את העניין (מועד המוות) יותר מהיר מזה' (כלומר: אתם מתקנים את הסוכה כדי שלא תיהרס אבל יכול להיות שתמותו לפני שהיא תיהרס)'''

481. כעב בן עימד, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'לכל אומה יש מבחן (בחירה בין הדרך הישרה לבין התעייה והסטייה), והמבחן האמיתי של האומה שלי הוא הכסף.'"

482. עות'מאן בן עפאן, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אין לבן אדם כל זכות למעט בדברים האלה: בית לגור בו, בגד לכסות את ערוותו, לחם ומים.'"

483. עבד אללה בן אש-שח'ר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "באתי אל הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בזמן שהיה קורא: "ההתרבות (הרצון לעלות במספר אנשים בשבט כדי להתפאר בפני שבטים אחרים) העסיקה אותכם." הוא אמר: "בן אדם אומר: 'הכסף שלי, הכסף שלי.' אבל דע לך, בן אדם, אין לך מכספך² חוץ ממה שקנית בו אוכל, לבוש או הוצאת כצדקה והבטחת לעצמך (כשכר ביום הדין)."

484. עבד אללה בן מוע'פל, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "איש אחד אמר לנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, 'הוי, שליח אלוהים, אני נשבע בחיי אלוהים שאני אוהב אותך.' אמר הנביא: 'אתה בטוח במה שאתה אומר?' אמר: 'אני נשבע שאני אוהב אותך, 'שלוש פעמים, ואמר: 'אם אתה אוהב אותי, הכן מענה לעוני, כי העוני מגיע מהר לאלה שאוהבים אותי יותר ממהירות הזרם בשפוע חזק.' (כי הנביא מעדיף חיי צניעות ועוני ומי שאוהב אותו צריך לחקות אותו בדרך חיי)."

485. כעב בן מאלכ', שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שני זאבים רעבים שנשלחו אל עדר כבשים, לא יקלקלו אותם יותר ממה שמקלקלת דאגת האדם לכסף ולכיבוד של הדת.'"

486. עבד אללה בן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ישן על מחצלת, וכשקם, נשארו סימנים בעורו. אמרנו:

1. הקוראן, 102: 1.

2. הכוונה לכסף שתקבל עבור הוצאתו שכר ביום הדין.

'הוי, שליח אלוהים, נביא לך מזרון נעים.' אמר: 'אינני אוהב את העולם הזה. אני והעולם הזה כמו נוסע שישב בצל עץ ואחר כך הלך ועזב אותו.'"

487. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הענייים ייכנסו לגן עדן חמש מאות שנה לפני העשירים.'"

488. אבן עבאס, ועמראן בן אל-חוצין, שאלהים יתְרַצֶּה מִשְׁנֵיהֶם, מסרו: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הסתכלתי בגן עדן וראיתי שרוב שוכנין מהענייים, והסתכלתי לגיהנום וראיתי שרוב שוכנין מהנשים.'"

489. אוסאמה בן זייד, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'עמדתי בשער גן העדן, רוב הנכנסים אליו היו מהמסכנים, ואילו העשירים מנועים מלכנס לגן העדן (ביחד עם הענייים) ואילו שוכני הגיהנום כבר הוכנסו לגיהנום.'"

490. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המילה האמיתית ביותר היא המילה שאמר אותה המשורר לביד והיא: 'אכן כל דבר זולת אלוהים בְּטֵל הוא.'"

פרק 56

יתרון הרעב, גסות החיים וההסתפקות במועט מהאוכל, מהשתייה, מהלבוש ומכל שאר ההנאות ונטישת התשוקות

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ואחר כך באו אחריהם צאצאים שהזניחו את התפילה והלכו אחר התשוקות. על כן הם ימצאו אכזבה ואובדן דרך, * פרט לאלה שחזרו בתשובה, האמינו באלוהים ועשו טוב - אלה ייכנסו לגן עדן ולא יקופחו כלל."¹

והוא גם אמר: "ויצא אל אנשיו עם קישוטיו, ולכן אלה אשר חפצו בחיי העולם הזה אמרו: 'הלוואי ויהיה לנו רכוש כמו שניתן לקורח (קארון). אכן, הוא בעל מזל אדיר * ואלה אשר הוענק להם ידע אמרו: אוי לכם הגמול שאלוהים נותן טוב יותר למי שהאמין (באלוהים) ועשה מעשים טובים."²

והוא גם אמר: "ואחר כך תיישאלו באותו יום (יום הדין) על ההנאות."³ והוא גם אמר: "מי שרצה את העולם החולף, הקדמנו לתת לו את מה שנרצה למי שנרצה, לאחר מכן הושלך לגיהנום מגונה מגורש."⁴

491. עאישה, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מְמַנָּה, אמרה: "משפחת מְחַמֵּד, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא שבעו מלחם שעורה משך יומיים רצופים עד שהנביא נפטר." ולפי גירסה אחרת: "משפחת מְחַמֵּד, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מאז שהגיעה לאל-מדינה, לא שבעה מלחם חיטה משך שלושה לילות רצופים עד שנפטר."

1. הקוראן, 19: 60-59.
2. הקוראן, 28: 79.
3. הקוראן, 102: 8.
4. הקוראן, 17: 18.

492. ערוה מסר: "עאישה, שאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנָּה, נהגה לומר: 'בחיי אלוהים, בן אחותי! היינו רואים את הסהר (כסימן לתחילת חודש), ושוב את הסהר, ושוב את הסהר: וראינו שלוש פעמים ראיית הסהר בחודשיים, וכל אותו זמן לא הודלקה אש בבתי שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אמרתי: 'הוי, דודתי, ממה הייתם חיים?' אמרה: 'משני השחורים: תמרים ומים. אלא שהיו לשליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שכנים מן "אל-אנצאר", והיו להם עזים חולבות, ונהגו לחלוב ולשלוח לשליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מהחלב שלהן והוא השקה אותנו."

493. אבו סעיד אל-מקבורי מסר: "אבו הורירה, שאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנָּה, עבר ליד אנשים שבידיהם כבשה צלויה, הם הזמינו אותו אבל הוא סירב לאכול, ואמר: 'שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יצא מהעולם הזה ולא היה שבע מלחם השעורה."

494. אנס, שאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנָּה, אמר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא אכל על מגש עד שמת, והוא לא אכל לחם דק עד שמת (בזמנו היו אלה ביטויי חיי מותרות)".
ולפי גירסה אחרת: "הוספת משפט: ומעולם לא ראה כבשה צלויה."

495. אנ-נועמאן בן בשיר, שאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנָּה, אמר: "ראיתי את נביאכם, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואינו מוצא אפילו תמרים עבושים למלא את בטנו."

496. סהל בן סעד, שאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנָּה, אמר: "לא ראה שליח אלוהים, עָלְיו

הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לחם מנופה ("חוארה") מאז שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, שלח אותו עד שלקח אותו. נאמר לו (לסהל בן סעד): 'האם היה לכם בעידן שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נפות?' אמר: 'שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא ראה נפה מאז שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, שלח אותו עד שלקח אותו.' נאמר לו: 'איך הייתם אוכלים שעורה לא מנופה?' אמר: 'היינו טוחנים אותה ונושפים עליה, חלק ממנה היה עף ואת מה שנשאר היינו מרטיבים.'"

497. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יצא יום או לילה אחד, ופתאום פגש את אבו בכר ואת עומר, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִשְׁנִיָּהֶם, ואמר: 'מה הוציא אתכם מבתיכם בשעה זו?' אמרו: 'הרעב, שליח אלוהים!' אמר: 'גם אני, נשבע במי שנפשי בידו, שמי שהוציא אתכם הוציא גם אותי, קומו!' קמו והלכו אל איש מ"אל-אנצאר" אך הוא לא היה בביתו. כשראתה אותם אישתו אמרה: 'ברוכים הבאים,' אמר לה שליח אלוהים: 'איפה פלוני?' אמרה: 'הלך להביא לנו מים.' כאשר בא האיש מ"אל-אנצאר", הביט בשליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ובשני חבריו ואמר: 'השבח לאלוהים. לאף אחד אין היום אורחים יותר מכובדים מאורחיי!' יצא במהירות והביא להם ענף של דקל עם תמרים בתחילת הבשלתם, תמרים שהם בוסר ותמרים בשלים. ואמר: 'אכלו!' ולקח סכין והתכוון לשחוט כבשה, אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'היזהר מלשחוט את החולבת!' הוא שחט את הכבשה והם אכלו ממנה ומן הענף ושתו. כששבעו ושתו לרוויה, אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לאבו בכר ולעומר, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִשְׁנִיָּהֶם: 'אני נשבע במי שנפשי בידו שאתם תישאלו על התענוג הזה ביום הדין. הרעב הוציא אתכם מבתיכם ולא חזרתם עד שהתענגתם על זה.'"

498. ח'אלד בן עומר אל-עדוי, אמר: "עותבה בן ע'זואן, "שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, כשהיה האמיר של בצרה, נאם, שיבח את אלוהים, הודה לו ואמר: 'לגופו של עניין, העולם הזה כבר הודיע על סופו, ושהוא חולף מהר, ושלא נשאר ממנו אלא שארית קטנה כמו השארית שבכלי שבעלה אוסף אותה, ושאתם עוברים ממנו אל עולם שאין לו סוף. לכן עברו כשאתם זוכים במעשים טובים, כי כבר הוזכר לנו שאבן תושלך מסף הגיהינום ותמשיך ליפול במשך כשבעים שנים ולא תגיע לתחתית, אני נשבע כי אש הגיהינום תתמלא! האם אתם מתפלאים?

וכבר הוזכר לנו שהמרחק בין שני הקצוות של שערי גן העדן הוא כמסע של ארבעים שנה, ולבטח יבוא יום אחד ויהיה צפוף. אני הייתי השביעי בין שבעה אנשים שהלכו עם שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ולא היה לנו אוכל למעט עלי עץ, עד שנפצעו פיותינו. לקחתי גלימה וחתכתי אותה וחילקתי אותה לי ולסעד בן מאלֶכְ, והתכסיתי בחצי והתכסה סעד בחצי השני. אבל היום כל אחד מאתנו אמיר בארץ כלשהיא, ואני חוסה בצל אלוהים, שאהיה עצום בעיני עצמי אבל קטנטן בעיני אלוהים."

499. אבו מוסא אל-אשערי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "עאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנָה, הוציאה לנו חלוק ובגד עבה. אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מת כשהוא לבוש בהם."

500. סעד בן אבו וקאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "אכן, אני הראשון מבין הערבים שירה חץ למען אלוהים. כשיצאנו למלחמה עם שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא היה לנו אוכל למעט עלי הדשא ואקציה טורטלים (עצי מדבר), עד שהאחד מאיתנו יוציא כמו שמוציאה הכבשה (צואה יבשה)."

501. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, אלוהים! הפוך את פרנסת משפחתו של מִחְמַד מעט מאוד אוכל (לצורך מחיה בלבד)."

502. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אמר: "אני נשבע באלוהים שאין אלוה זולתו, שהייתי משתטח על האדמה כשבטני נצמדת אליה מרוב רעב, והייתי קושר בחזקה אבן על בטני מרוב רעב. יום אחד ישבתי בדרך שממנה הם היו יוצאים. עבר לידי שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וכשראה אותי, חיך וידע מה בפניי ומה בלבי ואמר: 'הוי, אבו הורירה!' אמרתי: 'לפקודתך, שליח אלוהים!' אמר: 'בוא אחריי!' והמשיך. הלכתי בעקבותיו, ונכנס, ביקש רשות, הרשה לי ונכנסתי. מצא חלב בכוס ואמר: 'מאיין החלב הזה?' אמרו: 'הביא אותו במתנה פלוני - או פלונית' אמר: 'הוי, אבו הורירה!' אמרתי: 'לפקודתך, שליח אלוהים!' אמר: 'לך לעניי המהגרים ("אהל אס-סופה") והזמן אותם. אמר (אבו הורירה): "אהל אס-סופה" הם אורחי האסלאם. אין להם משפחות ואין להם כסף ואין להם כלום.' הנביא נהג שבכל פעם שהוא קיבל צדקה - הוא שלח להם אותה ולא לקח ממנה כלום. ואם קיבל מתנה, הזמין אותם, לקח ממנה חלק ושיתף אותם בשאר. הדבר לא היה לי נוח. אמרתי: איך יספיק החלב הזה לעניי המהגרים? אני הייתי זכאי יותר מהם לשתות מהחלב הזה כדי להתחזק. וכאשר באו, ציווה עלי לתת להם. יכול להיות שלא ישאר לי מהחלב, אבל הייתי חייב לציית לאלוהים ולשליחו, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ולכן הלכתי לעניי המהגרים והזמנתי אותם.

הם באו וביקשו רשות להתיישב במקומות שלהם בבית והרשה להם ואמר: 'הוי, אבו הורירה!' אמרתי: 'לפקודתך, שליח אלוהים!' אמר: 'קח ותן להם!' לקחתי את הכוס והתחלתי לתת לאיש אחד עד ששתה לרוויה, וכשהחזיר

לי את הכוס - נתתי אותה לאחר וגם הוא שתה לרוויה, והחזיר לי את הכוס עד שכולם כבר שתו לרוויה ואז הגעתי לנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. הוא לקח את הכוס ושם בידו, הביט אליי, חייך ואמר: 'הוי, אבו הורירה!' אמרתי: 'לפקודתך, שליח אלוהים!' אמר: 'נשארנו אני ואתה.' אמרתי: 'אתה צודק, שליח אלוהים!' אמר: 'שב ושתה!' ישבתי ושתיתי, ואמר: 'שתה' ושתיתי! והמשיך לומר: 'שתה', עד שאמרתי: 'לא, אני נשבע במי ששלח אותך באמת שאין לזה מקום.' אמר: 'תן לי לראות!' נתתי לו את הכוס, והוא שיבח את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הזכיר את שמו ושתה את השארית."

503. מוחמד בן סירין מסר: "אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: 'גיליתי שהתעלפתי בשטח שבין כמת שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לבין החדר של עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, והייתי מחוסר הכרה. בא איש אחד ודרך על צווארי, כי חשב שאני משוגע (היה מנהג שבו דרכו על צווארו של המשוגע כדי שיתעורר), אבל אין בי שיגעון, אין בי אלא הרעב."

504. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הלך לעולמו ואת המגן שלו משועבד אצל יהודי תמורת שלושים צאע' של שעורה."

505. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נתן את המגן שלו כערבות לקבלת שעורה. לקחתי לנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לחם שעורה עם שומן מומס, ושמעתי אותו אומר: 'לא נשאר למשפחת מִחְמָד, לא בבוקר ולא בערב, אפילו צאע והם היו תשעה בתים."

1. כלי למדידת היבש.

506. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "ראיתי שבעים מ"אהל אס-סופה" (עניי המהגרים), ואין לאף אחד מהם לבוש שלם, או שהיה לו מעטפת או בגד. הם קשרו את בגדיהם לצוואריהם, חלקם מגיע למחצית השוקיים, וחלקם מגיע לקרסוליים, ולכן הם מקבצים אותם ביד אחת כדי שלא ייראו אבריהם האנטימיים."

507. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמרה: "מיטתו של שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, עשויה מעור ממולא בסיבים."

508. אבן עומר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "ישבנו עם שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, כאשר איש מן "אל-אנצאר" בא ובירך אותו (את הנביא), האנצארי הסתובב, ושליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'הוי, האח מ"אל-אנצאר', מה שלום אחי 'סעד בן עובאדה'?" אמר: 'טוב, שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי מכם יבקר אותו?' הוא קם ואנחנו קמנו יחד איתו. היינו מעל עשרה, לא היו לנו נעליים, לא גרביים, לא כיפות, לא חולצות, הלכנו בתוך המליחה (אדמה שעל פניה מליחות ולא צומח בה אלא מעט מאוד עצים) ההיא, עד שהגענו לסעד בן עובאדה. בינתיים החזיק לאחור את אנשיו כאות כבוד לשליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, ולחבריו שהיו איתו."

509. עמראן בן אל-חוצין, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'הטובים שבכם הם אלה שחיו במאה שלי (שבה אני חי), ואחר כך אלה שאחריהם, ואלה שאחריהם.' עמראן אמר: 'אינני יודע אם אמר הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, את זה פעמיים או שלוש, ואחר

כך יבואו אנשים שיזלזלו בעדות בנושא כלשהו. כך הם יעידו (אפילו עדות שקר) ובלי שיתבקשו להעיד, ויבגדו בגלוי ולכן לא יהיו מקום בטחה, וינדרו (נדרים) בלי לקיים אותם, ויגלו רשלנות בהתנהגותם וחוסר תשומת לב לענייני דת, יתרחבו בענייני המאכל והמשקה וישמינו כתוצאה מכך."

510. אבו אומאמה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, בן אדם! אם תוציא את הכסף העודף (כצדקה) - יהיה טוב לך, ואם תחזיק בו - יהיה רע לך, ולא תואשם על זה שאתה מסתפק במה שיש לך, והתחל במי שאתה אחראי עליהם.'"

511. עובייד אללה בן מוחצן אל-אנצארי אל-ח'טמי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל אחד מכם שהתעורר כשהוא בטוח בעצמו, בריא בגופו, יש לו מזון ליומו, כאילו שהעולם בכללותו הפך לרכושו.'"

512. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הצליח מי שהתאסלם, ופרנסתו מספיקה, ואלוהים שכנע אותו במה שנתן לו.'"

513. פדאלה בן עובייד אל-אנצארי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שמע את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'החיים הטובים הם למי שהונחה לאסלאם, וחיייו היו צנועים, מסתפק במועט ומרוצה ממה שיש לו.'"

514. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה מבלה את הלילות הרצופים ברעב, ומשפחתו לא מוצאים ארוחת ערב, ורוב הלחם שלהם היה לחם שעורה."

515. פדאלה בן עוביד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, מסר: "כאשר שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ניהל את התפילה לאנשים, היו אנשים שנופלים בגלל הרעב, והם היו מ"אהל אס-סופה"¹, עד שהבדואים היו אומרים: "אלה משוגעים." וכששליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, סיים להתפלל, פנה אליהם ואמר: 'אם הייתם יודעים מה שמור לכם אצל אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הייתם רוצים הרבה עוני והרבה צורך (לקבל עזרה מאחרים).'"

516. אל-מקדאד בן-מעדיקרב, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'הבן אדם לא ימלא מכולה יותר רעה מבטנו (כלומר: הבטן של הבן אדם היא המכולה הרעה ביותר שימלא אי פעם), די לבן האדם במספר נגיסות שיעזרו לו להתחזק ולעמוד, ואם זה בלתי נמנע; שיהיה שלישי (מבטנו) לאוכל, ושלישי לשתייה ושלישי לאוויר לנשימה.'"

517. איאס בן ת'עלבה אל-אנצארי אל-חארת'י, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אמר: "יום אחד, חבריו של שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הזכירו את העולם הזה, ושליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האם אינכם שומעים? האם אינכם שומעים? ההופעה המרושלת והמראה הצנוע

1. עניי המהגרים.

מאמונה, ההופעה המרושלת והמראה הצנוע מהאמונה."

518. ג'אבר בן עבד אללה, שאלהים יתְרַצָּה מִמָּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, שלח אותנו (כדי לארוב לשיירה מסחרית קוריישית שבאה מסוריה) ומינה את "אבו עובידה", שאלהים יתְרַצָּה מִמָּנּוּ, כאמיר עלינו. והוא סיפק לנו שק של תמרים ולא מצא עבורנו שום דבר חוץ ממנו. אבו עובידה היה נותן לנו תמר אחרי תמר. נאמר: 'מה הייתם עושים בו?' ועניתי (ג'אבר המוסר): 'היינו מוצצים אותו כמו ילד קטן ואחר כך שותים מים, כך שיספיק לנו כל היום עד הלילה, והיינו מכים במקלות שלנו את העצים המדבריים כדי שהעלים שלהם יפלו, ולאחר מכן מרטיבים אותם במים ואוכלים'.

אמר: 'יצאנו לחוף הים, וראינו משהו מונח על החוף כמו חולית (גבעת חול - Sand Dune) ענקית. הגענו אליו, וזו הייתה חיה שנקראה ענבר (לוויתן ענבר). 'אבו עובידה אמר: 'היא מתה (אסור לאכול ממנה)', ואחר כך אמר: 'לא (חזר בו נוכל לאכול ממנה), כי אנחנו שליחיו של שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, ויוצאים למען אלוהים, ואם אתם נאלצים לאכול מן הענבר המת בגלל הרעב, אז תאכלו (קיים היתר הלכתי שלמען הצלת חיים מותר לאכול מן החיה המתה). 'נשארנו שם כחודש, והיינו שלוש מאות איש, עד שהשמנו, וראית שאנחנו מורטים את השומן, מנקב עיניו במכולות וחותכים ממנו חתיכות כמו שור או בגודל של השור (סימן לגודל הלוויתן הענקי).

אבו עובידה קרא לשלושה-עשר איש מאתנו ובקש מהם לשבת במקום עינו וגם הביא אחת מצלעותיו והציב אותה בעמידה והובא הגמל הגדול ביותר ויכל לעבור מתחתיה (סימן שהלוויתן היה מאוד ענקי), ולקחנו מבשרו חתיכות גדולות. וכשהגענו לאל-מדינה, באנו לשליח אלוהים,

עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וּסְפַרְנוּ לוֹ עַל זֶה.
הוּא אָמַר: 'זוֹ פְּרִנְסָה שְׂאֵלוֹהִים נָתַן לָכֶם. הָאֵם יֵשׁ לָכֶם מִשְׁהוּ מִבְּשָׂרוֹ
תֹּאכִילוּ אוֹתָנוּ?'
וּשְׁלַחְנוּ לְשִׁיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מִבְּשָׂרוֹ (שֶׁל הַלְוִיִּתָּן)
וְאָכַל אוֹתוֹ."'

519. אִסְמָא' בֵּת יוֹזֵד, שְׂאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנָּה, אִמְרָה: "הַחֹלְצָה שֶׁל שְׁלִיחַ
אֱלוֹהִים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הֵייתָה מְגִיעָה עַד הַקְּרוֹסוּל (פְּרָק כֶּף
הַיָּד)."'

520. ג' אֲבִיר, שְׂאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אִמְרָ: "בְּקֶרֶב "אֵל-ח'נְדִק", כִּשְׁהֵיִינוּ חוֹפְרִים
תַּעֲלֶה מִצְאָנוּ אֲדָמָה קִשָּׁה וְצַחִיחָה. בְּאֵנוּ אֵל הַנְּבִיא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,
וְאִמְרָנוּ: 'זוֹהִי אֲדָמָה קִשָּׁה וְצַחִיחָה שֶׁהִתְגַּלְתָּה בְּחִפְרָה.' אִמְרָ: 'אֲנִי יוֹרֵד.'
הוּא קָם, כִּשְׁבִטְנוּ חֲבוּשָׁה בְּאֵבָן, וְנִשְׂאָרְנוּ שֶׁם שְׁלוּשָׁה יָמִים וְלֹא טַעַמְנוּ
טַעַם מִזֹּוֹן. לִקַּח הַנְּבִיא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אֵת הַמְּכּוּשׁ, וְהִיכָה, וְהִאֲדָמָה
הַקִּשָּׁה נִהְפְּכָה לְאֲדָמָה חוֹלִית רַכָּה. אִמְרָתִי: 'הוּי, שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים! תֵּן לִי
לִלְכַת לְבִיתִי.' אִמְרָתִי לְאִשְׁתִּי: 'רְאִיתִי אֲצֵל הַנְּבִיא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,
מִצֵּב שְׂאִין לְסִבּוּל אוֹתוֹ (הַרְעֵב), הָאֵם יֵשׁ לָךְ מִשְׁהוּ (דְּבַר מֵאֲכָל כֹּלֶשְׁהוּ)?'
אִמְרָה: 'יֵשׁ לִי שְׁעוּרָה וְגִדְיָה.' שְׁחַטְתִּי אֵת הַגִּדְיָה וְטַחַנְתִּי אֵת הַשְּׁעוּרָה.
הִכְנַסְנוּ אֵת הַבָּשָׂר לְתוֹךְ הַסִּיר, וְאִזּוּ בְּאֵתִי לְנְבִיא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,
וְהִבְצַקְתִּי תַפַּח וְהַבָּשָׂר שֶׁבְּסִיר כִּמְעַט הִתְבַּשַּׁל.' אִמְרָתִי: 'הוּי, שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים,
יֵשׁ לִי קִצְתָּ אוֹכֵל, קוּם אֵתָהּ וְעוֹד אִישׁ אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם, וְאִמְרָ: 'מֵהִי (כְּמוֹת
הָאוֹכֵל)?' אִמְרָתִי לוֹ וְהוּא אִמְרָ: 'יֵשׁ הַרְבֵּה טוֹב. אִמְרָ לְאִשְׁתְּךָ שֶׁלֹּא תוֹצִיא
אֵת הַבָּשָׂר מִהַסִּיר וְאֵת הַלֶּחֶם מִהַתְּנוּר עַד שֶׁאֲבוּא.' וְאִמְרָ (לְאִנְשֵׁיו):
'קוּמוּ.' קָמוּ הַמְּהַגְרִים וְגַם הַתּוֹמְכִים ("אֵל-אֲנָצָר"), וְאִנִּי נִכְנַסְתִּי לְאִישְׁתּוֹ

ואמרת: 'אוי לך, הנביא והמהגרים והתומכים ('אל-אנצאר') וכל מי שאיתם באים'. אמרה: 'האם הוא שאל אותך?' אמרת: 'כן'. אמר הנביא לאנשיו: 'היכנסו ואל תידחפו!' והתחיל לחלק את הלחם, ושם עליו את הבשר וכיסה את הסיר ואת התנור אחרי שלקח מהם, והגיש לחבריו, ואחר כך הרים את מכסה הסיר ולקח לו אוכל. המשיך לחלק לחם ולשים בשר עד ששבעו והותירו ממנו. אמר לאישתו של ג'אבר: 'תאכלי את זה ואת השאר תני במתנה, כי האנשים רעבים.'"

לפי גירסה אחרת: ג'אבר אמר: "כשהתעלה נחפרה, ראיתי את הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, רעב. חזרתי לאשתי, ואמרת: 'האם יש לך משהו? כי ראיתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, רעב מאוד.' היא הוציאה לי שק עם צאע' של שעורה, והייתה לנו גם בהמה מבויתת. שחטתי אותה ואשתי טחנה את השעורה, עד שסיימנו ביחד. הטלתי אותה במלואה, ואז הלכתי לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אמרה אשתי: 'אל תבייש אותי עם שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ועם אלה שאיתו.' באתי אליו ודברתי איתו בסוד.

אמרת: 'הוי, שליח אלוהים, שחטנו את הבהמה שלנו וטחנת צאע של שעורה, תבוא אתה וכמה אנשים איתך.' שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קרא בקול רם: 'הוי, אנשי התעלה! ג'אבר עשה אוכל, אתם מוזמנים, ברוכים הבאים.' אמר הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אל תורידו את הסיר שלכם ואל תאפו את הבצק שלכם עד שאבוא.' אני באתי ובא הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לפני האנשים, עד שהגעתי לאשתי ואמרה: 'אוי לך ואבוי לך! כך תבייש אותי (האוכל לא יספיק)'. אמרת: 'עשיתי את מה שאמרת.' היא הוציאה בצק, והוא (הנביא) ירק עליו וברך אותו, ואחר כך הוא ניגש לסיר שלנו, ירק עליו וברך אותו

1. יחידת מדידה.

ואמר (לאשתי): 'קראי לעוד אופה כדי שתאפה איתך, וקחי מהסיר מבלי להוריד אותו (מהאש)'. ג'אבר אומר: 'היו שם כאלף אנשים, אני נשבע באלוהים שהם אכלו עד שעזבו אותו והלכו, ועדיין הסיר שלנו רותח כמו בהתחלה, והבצק שלנו שנאפה עדיין כמות שהוא (סימן לברכה שאלוהים הוריד)'''.

521. אנס, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "אבו טלחה אמר לאם סלים: 'אכן, שמעתי את קולו של שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא נמוך, וחשתי בו את הרעב, האם יש לך משהו?' אמרה: 'כן', והוציאה כיכרות לחם שעורה ולקחה את רעלתה, עטפה את הלחם ברעלה ושמה אותו מתחת לבגד שלי (של אנס) ושלחה אותי לשליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. הלכתי ומצאתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יושב במסגד עם אנשים. עמדתי בפניהם, ושליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'אבו טלחה שלח אותך?' אמרתי: 'כן', אמר: 'האם הבאת איתך את האוכל?' אמרתי: 'כן'.

אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, (לאנשיו): 'קומו'. הם יצאו לדרך במהירות ויצאתי לפניהם עד שהגעתי לאבו טלחה וסיפרתי לו (את הסיפור). אמר אבו טלחה: 'הוי, אם סלים, שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הביא אנשים ואין לנו במה להאכיל אותם'. אמרה: 'אלוהים ושליחו יודעים היטב (לסדר את העניין)'. יצא אבו טלחה לדרכו במהירות עד שפגש את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ושניהם נכנסו לבית. אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'בואי, אם סלים, הביאי מה שיש לך!'

היא הביאה אותו הלחם, (שאפתה מקודם) ושליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ציווה שיחולק וחילקו אותו. הביאה אם סלים כוס

והתחילה לקחת חמאה מזוקקת ולשפוך על הלחם המחולק כדי שיהיה אפשר לאכול אותו.

אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מילים (התפלל) כדי לברך את האוכל, וכשסיים אמר: 'הרשה לעשרה.' (לאכול מהלחם) והרשה להם, ואכלו עד ששבעו ויצאו.

ואז אמר: 'הרשה לעשרה', והרשה להם, ואכלו עד ששבעו ויצאו. ואז אמר: 'הרשה לעשרה' והרשה להם, עד שכולם אכלו ושבעו. והיו שם כשבעים או שמונים איש."

לפי גירסה אחרת: "הוא הכניס עשרה והוציא עשרה, עד שלא נשאר אף אחד, נכנס גם הוא ואכל עד ששבע. ואז הכין (שוב) את האוכל עד שהיה כמו לפני שאכלו ממנו."

ולפי גירסה אחרת: "הם אכלו עשרה עשרה, עד ששמונים איש עשו זאת, והנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ובני הבית אכלו אחר כך והשאירו חלק." ולפי גירסה אחרת: "והשאירו מה שיספיק גם לשכניהם."

ולפי גירסה אחרת: "אנס אמר: 'יום אחד באתי לשליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ומצאתי אותו יושב עם חבריו, ובטנו קשורה. אמרתי לחלק מחבריו: 'מדוע שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קושר את בטנו?' אמרו: 'מהרעב.' הלכתי לאבו טלחה, שהוא בעלה של "אם סלים בת מלחאן," ואמרתי: 'הוי, אבא! ראיתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קושר את בטנו, שאלתי חלק מחבריו והם אמרו: 'זה מהרעב.' נכנס אבו טלחה לאמי ואמר: 'האם יש לך משהו?' אמרה אמי: 'כן, יש לי חתיכות לחם וכמה תמרים.'

'אם שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה בא לבדו היינו משביעים אותו, אך אם אחרים יבואו איתו, יחסר להם אוכל.' (אנס הזכיר את שאר החדיית כמו הגירסה הראשונה)."

פרק 57

שביעות רצון, צניעות, חיסכון, הוצאות וגינוי בקשת העזרה מאחרים שלא לצורך

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "אין כל בעל חיים עלי אדמות אלא זה שאלוהים ערב למחייתו ויודע את מקום מגוריו ואת מקום קבורתו, כל זה רשום בספר ברור (הלוח השמימי)".¹

והוא גם אמר: "העניים אשר הקדישו את זמנם למען אלוהים ואינם יכולים לנסוע כדי להתפרנס - מי שאינו מכיר אותם, חושב שהם עשירים בגלל צניעותם. ניתן לזהותם לפי המראה שלהם. הם אינם מבקשים עזרה מאנשים כלל. וכל מה שאתם מוציאים כצדקה מהטוב שיש לכם - אלוהים יודע אותו."² והוא גם אמר: "אלה אשר יוציאו כסף לצדקה, לא ינהגו בהפרזה ולא בקמצנות, אלא יבחרו בשביל האמצעי באופן קבוע."³ והוא גם אמר: "ולא בראתי את הג'ן ואת בני האנוש אלא כדי לעבוד אותו. אינני דורש מהם פרנסה ואינני דורש שיאכילו אותי."⁴

רוב החדית'ים הוצגו בשני הפרקים הקודמים, וזהו מה שלא הוזכר קודם לכן:

522. אבו הורירה, שֶׁאֵלֶּהִים יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'העושר איננו שפע הכסף, אלא העושר הוא עושר הנפש'."

523. עבד אללה בן עמר, שֶׁאֵלֶּהִים יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהתאסלם, התפרנס בצניעות ושכנע אותו אלוהים במה שנתן לו - הצליח.'"

1. הקוראן, 11 : 6.

2. הקוראן, 2 : 273.

3. הקוראן, 24 : 67.

4. הקוראן, 51 : 56.

524. חכים בן חזאם, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "בקשתי משליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא נתן לי, ושוב ביקשתי ממנו והוא נתן לי, וגם ביקשתי ממנו והוא נתן לי. לבסוף אמר: 'הוי, חכים, הכסף הזה הוא ירוק מתוק. מי שייקח ממנו בנדיבות - יבורך לו, ומי שייקח ממנו בחמדנות ובתאוות בצע - לא יבורך, ויהיה כמו מי שיאכל ולא ישבע, והיד העליונה עדיפה על התחתונה.' אמר חכים אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים! אני נשבע במי ששלח אותך באמת, שלא אקח שום דבר מאף אחד אחר, עד שאעזוב את העולם הזה.' אבו בכר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, נהג לקרוא לחכים לתת לו מתנה, וסרב לקבל ממנו דבר, וגם עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, קרא לתת לו, אך גם ממנו הוא סירב לקבל. ואמר (עומר): 'הוי, המון המוסלמים! העידו שרציתי לתת לחכים את המגיע לו מהשלל וסירב לקחת.' כך לא לקח חכים דבר ממישהו אחרי הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עד שנפטר."

525. אבו ברדה מסר: "אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: 'יצאנו עם שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, במסע כיבוש (מסע הרחבה לשטח המדינה המוסלמית שבו תופץ דת האסלאם), והיינו שישה אנשים שרכבנו על הגמל בתורנות. רגלינו נפצעו והצפורניים שלנו נעקרו ועטפנו את רגלינו בסמרטוטים, לכן נקרא המסע בשם "קרב הסמרטוטים." אבו ברדה אמר: 'אבו מוסא סיפר על המקרה אבל שנא את זה ולא מצא חן בעיניו.' ואמר: 'לא רציתי לספר על זה!' אבו ברדה אמר: 'כאילו שזה היה מעשה סודי שלו והוא גילה אותו.'"

526. עמר בן תגלב, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "הובא לשליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כסף או שלל וחילק אותו. והוא נתן ממנו לאנשים,

ולאנשים אחרים לא נתן. אחר כך נודע לו שאלה שאותם עזב, ביקרו אותו על כך. הוא הודה לאלוהים ושיבח אותו ואמר: 'בראשית דבריי אומר: 'אני נשבע באלוהים שאני נותן לאיש ועוזב את האחר, ומי שעזבתי יותר אהוב עליי ממי שנתתי לו. אבל אני נותן רק לאנשים שאני רואה בליבם פחד וחרדה, ואנשים אחרים אני משאיר עם העושר והחסד שאלוהים שם בליבם, כולל "עמר בן תע'לב." אמר "עמר בן תע'לב": 'בחי אלוהים! שדברי שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אלי יותר טוב לי מהגמלים האדומים ששווים כסף רב, ולא ארצה להחליף אותם במתנה כספית מהשלל.'"

527. חכים בן חזאם, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היד העליונה עדיפה על היד התחתונה, והתחל במי שאתה מפרנס. והצדקה הטובה ביותר היא זו שלא תהיה כתוצאה מעושר, ומי שמבקש צניעות - אלוהים יהפוך אותו לצנוע, ומי שמבקש שלא להזדקק לאחרים - אלוהים יספק אותו.'"

528. סח'ר בן חרב (אבו סופיאן), שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תטרידו אותי בבקשותיכם! אני נשבע באלוהים שאם מישהו יבקש ממני דבר ואתן לו אותו בלי רצון, אלוהים לא יברך את מה שנתתי לו.'"

529. עוף בן מאלכ' אל-אשג'עי, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "היינו אצל שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, תשעה, שמונה או שבעה, והוא אמר: 'הלא תישבעו אמונים לשליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם?' ומכיוון שנשבענו אמונים לא מזמן, אמרנו: 'הוי, שליח אלוהים, כבר נשבענו לך.'"

שוב אמר: 'הלא תישבעו אמונים לשליח אלוהים?' הושטנו את ידינו ואמרנו: 'כבר נשבענו לך, ועל מה נישבע שוב?'
 אמר: 'שתעבדו את אלוהים ולא תשתפו איתו אלוה אחר, ושתתפללו את חמש התפילות ותצייתו.' והוא הוסיף מילה בסתר: 'ולא תבקשו מאנשים דבר.' וכבר ראיתי כמה מאותם אנשים שאם יפול השוט של אחד מהם, לא יבקש מאף אחד להרים אותו."

530. אבן עומר, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "הנביא, עליו התפלה והשלום, אמר: 'נושא בקשת הכסף מהאנשים (ללא צורך) יישאר אצל כל אחד מכם, עד שיפגוש את אלוהים (כיום הדין) ואין בפניו אפילו חתיכת בשר (כעונש על מעשהו).'"

531. והוא (אבן עומר) גם אמר: "שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, אמר בעודו על במת הדרשן, והזכיר את הצדקה וההימנעות מהבקשה: 'היד העליונה (הנותנת) עדיפה על התחתונה (המקבלת). היד העליונה היא המוציאה צדקה, והיד התחתונה היא המבקשת."

532. אבו הורירה, שאלהים יתרצה ממנו, אמר: "שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, אמר: 'מי שבקש מהאנשים בכדי להרבות את כספו - כאילו שהוא יבקש גחלים בוערים, כך שיסתפק במועט או שיבקש הרבה (כלומר: נתן לו חופש בחירה).'"

533. סמרה בן ג'ונדב, שאלהים יתרצה ממנו, אמר: "שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, אמר: 'אכן, הבקשה מהאנשים היא כמו שריטה

שישרוט האיש בפניו, אלא אם כן הוא יבקש מאדם בעל סמכות (כמו למשל: האחראי על חלוקת כספי הזכאת (צדקת חובה שנתית) כי אז הוא יבקש בזכות) או במצב של צורך דחוף עקב אסון או עוני מרוד."

534. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שנהיה עני והתלונן בפני האנשים - לא ימולא צורכו, ומי שהתלונן בפני אלוהים - ימהר (אלוהים) במתן פרנסתו במוקדם או במאוחר.'"

535. ת'ובאן, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שיבטיח לי שלא יבקש מהאנשים דבר - אבטיח לו את גן העדן? ואז אמרתי: 'אני'; ומאז ת'ובאן לא בקש מאיש דבר.'"

536. קביסה בן אל-מח'ארק, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "התחייבתי התחייבות כספית ובאתי אל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כדי לבקש עזרתו. ואמר: 'הישאר עד שתובא לנו הצדקה וניתן לך ממנה.' וגם אמר: 'הוי, קביסה! אכן עניין זה (מתן הצדקה) מותר רק לאחד משלושה: איש שהתחייב התחייבות כספית אך הבעיה שלו תיפתר כשיקבל את הכסף, וימנע (מבקשת צדקה) אחר כך. ואיש שעברה עליו מכת טבע ואיבד בה את כל כספו, והבעיה שלו תיפתר כשישיג בסיס מחייה או כשיאמר: 'עם מה שיספיק לי אחיה.' ואיש שנפל בעוני עד ששלושה מהנבונים באנשיו יגידו: 'נפל פלוני בעוני, ותיפתר הבעיה שלו, עד שישיג בסיס מחייה או עד שיאמר: עם מה שיספיק לי - אחיה.' חוץ מזה כל סוגי הבקשות, קביסה! יהיו אסורים עליו, ואם בקש וקבל יהיה מה שקבל אסור עליו ויענש.'"

537. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן, המסכן אינו זה שמסתובב בין האנשים ויסיקו לו תמר אחד או שני תמרים, או מנת אוכל אחת או שתיים, המסכן הוא זה שאינו מוצא משהו שיבטל את הצורך שלו, ואף אחד לא יזכור אותו וייתן לו צדקה, והוא לא יקום ויבקש מאנשים."

פרק 58

מותר לקחת בלי בקשה או שאיפה

538. עומר בן אל-ח'טאב, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לתת לי נתינה, ואומר: 'תן אותה למישהו שיותר עני ממני.' ואמר: 'קח אותה!' אם הוצע לך מהכסף הזה, ואתה אינך שואף לו ולא מבקש אותו, קח אותו והפוך אותו לכסף שלך, ואם תרצה, נצל אותו ואם לא - תותיר אותו כצדקה, ואם לא התמלאו התנאים האלו - אל תשאף לו." סאלם (נכדו של עומר) אמר: "עבדללה (אביו) לא היה שואל אף אחד דבר אחרי ששמע את החדית' מאביו (עומר) ולא מחזיר שום דבר שניתן לו."

פרק 59

העידוד לאכול מעבודת היד, הימנעות מהבקשה ומהחשיפה לקבלת נתינה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "כאשר תסתיים הַתְּפִלָּה, התפזרו בארץ ובקשו מחסד אלוהים, והרבו בזכר אלוהים בתקווה שתצליחו."¹

539. אז-זוביר בן אל-עואם, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שמשהו מכם יקח את החבלים שלו, יבוא להר,

1. הקוראן, 62: 10.

יביא צרור עצי הסקה על גבו וימכור אותו. ובכך אלוהים ישמור לו את הכבוד שלו, טוב לו מלבקש מהאנשים, נתנו לו או לא."

540. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שמישהו מכם יביא צרור עצי הסקה על גבו, עדיף לו מאשר לבקש ממישהו ויתן לו או ימנע ממנו.'"

541. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'דאוד (דוד), עָלִיו הַשְּׁלוֹם, נהג לאכול רק ממלאכת ידו.'"

542. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'זכריא (זכריה), עָלִיו הַשְּׁלוֹם, היה נגר.'"

543. אל-מקדאד בן מעדיקרב, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מעולם לא יאכל איש מאכל טוב יותר מאשר לאכול ממלאכת ידו, ונביא אלוהים, דאוד (דוד), עָלִיו הַשְּׁלוֹם, נהג לאכול מעבודת ידו.'"

פרק 60

הנדיבות, הנתינה והוצאת כספים בתחומי הטוב, מתוך ביטחון שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, יפצה את הנותן.

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ומה שהוצאתם כצדקה - אלוהים יחזיר לכם במקומו." והוא גם אמר: "ומה שאתם מוציאים כצדקה מן הטוב - יהיה

1. הקוראן, 34: 39.

לנפשותיכם. ואין אתם מוציאים כצדקה אלא כדי לרצות את אלוהים. ומה שאתם מוציאים כצדקה מן הטוב - תקבלו אותו במלואו ולא תקופחו. ¹ והוא גם אמר: "ומה שאתם מוציאים כצדקה מן הטוב - אלוהים יודע אותו." ²

544. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אין קנאה אלא בשני מצבים: איש שאלוהים נתן לו כסף והוציאו בדרכי הטוב, ואיש שאלוהים נתן לו חוכמה, והוא פוסק לפיה ומלמד אותה לאחרים.'"

545. והוא (אבן מסעוד) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי מכם שהון של יורשו יותר יקר לו מכספו?' הם אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, כל אחד מאיתנו כספו יותר יקר לו.' הוא אמר: 'כי הכסף שלו (בן אדם) הוא מה שהקדים (נצל אותו בחיו או הוציא אותו כצדקה), והכסף של יורשו הוא מה שאחר הוצאתו (והפך לכסף שלו יורשו).'"

546. עודיי בן חאתם, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'היזהרו מאש הגיהנום, גם אם במתן צדקה של חצי תמר.'"

547. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "מעולם לא בקש מישהו משליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, דבר ואמר: לא."

1. הקוראן, 2: 272.

2. הקוראן, 2: 273.

548. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בכל בוקר יבואו שני מלאכים. אחד מהם אומר: 'הוי, אלוהים! תפצה את מי שהוציא את כפסו למענך'. והשני אומר: 'הוי, אלוהים! קלקל את כספו של מי שאחזו בו (בכסף).'"

549. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: 'הוי, בן אדם! תוציא מכספך (כצדקה) יוצא עליך כסף (כצדקה).'"

550. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "איש אחד שאל את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'מה תעשה כדי שתהיה מוסלמי טוב?' הוא אמר: 'תאכיל את האוכל ותברך בשלום את מי שאתה מכיר ואת מי שאינך מכיר.'"

551. והוא (עבד אללה בן עמר בן אל-עאס) גם אמר: שליח אלהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "קיימות ארבעים תכונות (של נתינה), שהעליונה שבהן היא מתן עז חולבת לעני כדי שיתפרנס ממנה. כל עובד שיעבוד לפי אחת התכונות, בתקווה לקבל גמול עבורה, ומתוך אמונה במה שהובטח עבורה - אלוהים יכניס אותו לגן העדן." החדית' הזה הוזכר קודם בפרק 13: "הבהרות לריבוי דרכי החסד."

552. צדי בן עג'לאן, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, בן אדם! אם תתן ביד רחבה את העודף על הצורך שלך ושל בני משפחתך - יהיה לך טוב, ואם תחזיק אותו - יהיה לך רע."

אתה לא תואשם אם תתפרנס רק במה שמספיק לצורך הקיום שלך ושל משפחתך, והתחל בקרובי משפחה (לתת להם), והיד העליונה עדיפה על היד התחתונה.”

553. אנס, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: “שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לתת (נתינה) לכל מי שבקש למען ההסתגלות לאסלאם והרצון לקבל אותו. ופעם בא אליו איש אחד ונתן לו הרבה כבשים, שמילאו עמק גדול בין שני הרים, והוא חזר לאנשיו ואמר: ‘הוי, אנשים, התאסלמו, כי מְחַמֵּד נותן כמו מי שאינו חושש מעוני.’ ולפעמים התאסלם מישהו בכוונה כדי לקבל משהו מהעולם הזה, אבל תוך תקופה קצרה האסלאם הפך לאהוב עליו יותר מהעולם הזה כולו.”

554. עומר, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: “שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, חילק לאנשים כסף (מכספי הצדקה או שלל). אמרתי: ‘הוי, שליח אלוהים, אני נשבע שזולת אלה יש אנשים יותר ראויים מהם.’ אמר: ‘הם נתנו לי לבחור אם לבקש ממני בלשון גסה או להגיד שאני קמצן, ואינני קמצן.’”

555. נמסר מפי ג'וביר בן מוטעם, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, שהוא אמר: “בזמן שהוא הלך עם הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשחזר מ"חונין", הבדואים הלכו אחריו כדי לבקש ממנו (נתינות), עד שלחצו אותו לעץ "סומרה", והעץ תלש את גלימתו. עצר הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'תנו לי את הגלימה שלי, ולו היה לי מקנה כמספר קוצי "העדאה",¹ הייתי מחלק אותו ביניכם, ולא תמצאו אותי קמצן, ולא שקרן ולא פחדן.”

1. עץ מדברי שיש לו הרבה קוצים.

556. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הצדקה אינה מפחיתה מהכסף, ואלוהים אינו מוסיף לעבד הסלחן אלא כבוד, וכל מי שמצטנע למען אלוהים ירומם אותו (אלוהים), הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁגֵב." "

557. עומר בן סעד אל-אנמארי, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שמע את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אני נשבע ששלושה דברים הם נכונים, ואמסור לכם חדית' שעליכם לשנן אותו: 'כספו של עבד לא יחסר מהוצאת צדקה, וכל עבד שקופח וסבל בלי תלונה, אלוהים יוסיף על כבודו, וכל עבד שיפתח פתח לקיבוץ נדבות, אלוהים יפתח לו דלת אל העוני או מילה דומה (לעוני). אני מוסר לכם חדית', שננו אותו." "

הוא אמר: "העולם הזה נועד רק לארבעה אנשים:

- עבד שאלוהים בירך אותו בכסף ובידע, והוא ירא את ריבונו, ודואג לקרובות משפחתו, ויודע שלא לוהים יש זכות בכסף הזה. וזאת הדרגה הכי נשגבת.

- עבד שאלוהים סיפק לו ידע, ולא סיפק לו כסף, והוא כן בכוונתו, באומרו: אם היה לי כסף, הייתי עושה כמו פלוני, אז לפי כוונתו יהיה לו גמול כמו פלוני (בעל הכסף).

- עבד שאלוהים נתן לו כסף, והוא לא סיפק לו ידע, כך הוא מוציא כספו ללא ידיעה, לא ירא את ריבונו ולא דואג לקרובות משפחתו, ולא מכיר את חלקו של אלוהים בכספו, וזאת הדרגה הגרועה ביותר.

- עבד שאלוהים לא סיפק לו כסף ולא ידע, הוא אומר: אם היה לי כסף, הייתי עושה כמו פלוני, כך שלפי כוונתו ירשם החטא של שניהם שווה." "

558. עאישה, שאֵלֶהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, מסרה: "הם (משפחת הנביא) שחטו כבשה. והנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מה נותר ממנה?' היא אמרה: 'לא נשאר ממנה אלא הכתף.' הוא אמר: 'הכל נשאר חוץ מכתף שלה." כלומר: הם הוציאו אותה כצדקה למעט הכתף שלה, לכן הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "נשארה כולה מבחינת קבלת גמול ביום הדין למעט הכתף שלה."

559. אסמא' בת אבי בכר אצ-צדיק, שאֵלֶהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'אל תסגרי (תחזיקי בכסף-תשימי אותו בקופסה ותסגרי את פתחה) שלא ייסגר בפניך! (אלוהים ימנע ממך את הברכה של הכסף)."

ולפי גירסה אחרת: "הוציאי את הכסף לצדקה, תני והקריבי משלך, ואל תספרי את הכמות המועטה שנתת - תוספר הכמות שתינתן לך, ואל תחזיקי את הכסף בקופסה - יוחזק הכסף שינתן לך."

560. אבו הורירה, שאֵלֶהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, מסר: "הוא שמע את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'הקמצן והנדיב משולים לשני גברים שיש להם שני מגינים מברזל מחזותיהם ועד לגבותיהם. הנדיב בכל פעם שיוציא צדקה - יתרחב המגן שלו ויתארך עד שיגיע לקצה אצבעות רגליו, יסחב אותו אחריו ויעלים את עקבותיו (כמו שהצדקה מעלימה את החטאים שלו). ובאשר לקמצן שלא ירצה להוציא כלום - המגן שלו לא יתרחב ולא יתארך לכן רק יציק לו בגופו (כספו שלא הוציאו לא יעזור לו ולא יעלים את חטאיו)."

561. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שמוציא צדקה בשווי תמר שהשיג בצורה טובה - ואלוהים לא יקבל אלא את הטוב - אלוהים יקבל אותה (את הצדקה) בימינו ויגדל אותה לבעליה כמו שמגדל אחד מכם את סייחו, עד שתהיה כמו ההר.'"

562. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בזמן שאיש אחד הלך במדבר, הוא שמע קול מהענן: 'השקה את הגינה של פלוני'. הענן ההוא התרחק ורוקן את מימיו באדמה סלעית. והנה אחד משבילי המים קלט את כל המים. האיש עקב אחרי המים, ומצא איש אחר שעמד בגינה שלו, והעביר את המים בטוריה שלו. אמר לו: 'הוי, עבד אלוהים, מה שמך?' אמר: 'פלוני', כמו השם ששמע בקריאה מהענן. אמר לו: 'הוי, עבד אלוהים, למה שאלת אותי על שמי?' אמר: 'שמעתי קול בעננים שאלה הם המים שלהם אומר: 'השקה את הגינה של פלוני כשם שאתה משקה את הגינה שלך, וכי מה אתה עושה בגינה?' אמר לו: 'אני מסתכל מה יוצא לי ממנה ואז אני מוציא שלישי מזה לצדקה, ואוכל אני ומשפחתי שלישי ומשאיר שלישי לעוברי אורח.'"

פרק 61

איסור הקמצנות ושלילת הדאגה המוגזמת לקניין

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ובאשר לזה שנהג בקמצנות ולא מצא צורך לעבוד את אלוהים * והכחיש את מלת הייחוד, * אזי נייעד לו חיי מצוקה * ולא יועיל לו כספו כאשר יידרדר לתוך הגיהנום."¹ והוא גם אמר: "ומי שיצא בשלום

1. הקוראן, 92: 11-6.

מהקמצנות שבנפשו אלה הם המצליחים.¹
 ובאשר לחדית'ים, חלק גדול מהם היו בפרק הקודם.

563. ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היזהרו מהקיפוח, כי הקיפוח הוא כחשכה ביום הדין, והיזהרו מהקמצנות, כי הקמצנות כילתה את קודמיכם וגרמה להם לשפוך את דמם ולטמא את בני משפחותיהם.'²

פרק 62

האלטרואיזם והנחמה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ומעדיפים אותם על עצמם למרות הצורך שיש להם.³ והוא גם אמר: "ויאכילו את האוכל למרות אהבתו והצורך שבו למסכן, ליתום ולאסיר.³"
 עד סוף הפסוקים.

564. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנֹ, אמר: "איש אחד בא אל הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'אני רעב.' הוא (הנביא) שלח לאחת מנשותיו, ואמרה: 'נשבעת במי ששלח אותך באמת, שאין אצלי אלא מים.' שלח לאחרת, ואמרה כקודמתה, עד שכולן אמרו אותו הדבר: 'לא, נשבעת לך במי ששלח אותך באמת, שאין אצלי אלא מים.' הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי יארח את האיש הזה הלילה?' אמר איש אחד מ"אל-אנצאר": 'אני, שליח אלוהים, ולקח אותו אל ביתו, ואמר לאישתו: 'כבדי

1. הקוראן, 9: 59.

2. הקוראן, 9: 59.

3. הקוראן, 16: 64.

את אורחו של שליח אלוהים.”

לפי גירסה אחרת, האיש אמר לאישתו: 'היש לך משהו?' אמרה: 'לא, למעט האוכל של ילדיי.' אמר: 'העסיקי אותם במשהו, ואם ירצו לאכול - קחי אותם לישון, וכאשר ייכנס האורח שלנו, כבי את האור והראי לו שאנחנו אוכלים.' כך הם ישבו והאורח אכל והם נשארו רעבים. בבוקר הלך אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר (הנביא): 'אלוהים התפלא על מעשיכם עם האורח שלכם הלילה.'”

565. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האוכל של השניים יספיק לשלושה, והאוכל של שלושה יספיק לארבעה.'”

ולפי גירסה של מוסלם: "ג'אבר, שְׁאַלְהֵם יְתֻרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האוכל של האחד יספיק לשניים, והאוכל של השניים יספיק לארבעה, והאוכל של הארבעה יספיק לשמונה.'”

566. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵם יְתֻרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "בעת שהיינו במסע עם הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בא איש על גמלו, והתחיל להפנות את מבטיו ימינה ושמאלה. לבסוף אמר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'מי שיש לו עודף הסעה, שייתן למי שאין לו הסעה. ומי שיש לו עודף מזון - שיתן למי שאין לו.' והזכיר את סוגי הרכוש הרבים, עד שראינו שלאף אחד מאיתנו אין זכות להיות עדיף.'”

567. סהל בן סעד, שְׁאַלְהֵם יְתֻרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "אישה באה אל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בגלימה ארוגה ואמרה: 'ארגתי אותה כדי שאלביש אותך.' לקח הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, את הגלימה כי

הוא היה צריך אותה. יצא (הנביא) אלינו כאשר הוא עטוף בגלימה. אמר פלוני: 'הלבש אותי את הגלימה, היא יפה!' אמר: 'טוב.' ישב הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, איתם, סידר את הגלימה ושלח אותה אל פלוני. אמרו לו האנשים: 'לא טוב עשית! הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לבש אותה והוא צריך אותה, ואתה בא ומבקש אותה ואתה יודע שהנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא יאכזב את מי שיבקש ממנו.' אמר האיש: 'בחיי אלוהים, לא ביקשתי ממנו ללבוש אותה, אלא ביקשתי ממנו אותה כדי שתשמש כתכריכי.' אמר סהל: "ובאמת אלו היו תכריכיו."

568. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם אזל האוכל של האשעריים במסע, או אם חסר אוכל למשפחותיהם באל-מדינה, אספו את כל מה שיש להם בבגד אחד, חילקו אותו יחדיו ביניהם בכלי אחד, הם קשורים אלי ואני קשור אליהם (אני מסכים על מה שעשו)."

פרק 63

להתחרות בענייני העולם הבא ולהרבות במה שמביא ברכה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "שוכני גן עדן שותים יין מיוחד) שאחריתו תהיה ריח המושק. ובזה שיתחרו המתחרים (יתחרו בעשיית חסד בעולם הזה כדי שיגיעו לגן עדן בעולם הבא)."

569. סהל בן סעד, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הביאו לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שתייה, והוא שתה כשמימינו ילד ומשמאלו הזקנים.

1. הקוראן, 83: 26.

אמר לילד: 'האם אתה מרשה לי לתת לאלה (לזקנים)?' אמר הילד: 'לא, אני נשבע באלוהים שאינני מוותר על חלקי ממך לאף אחד.' שם אותו (את המשקה) שליח אלוהים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בידו' (של הילד)."

570. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'איוב היה מתרחץ בעירום (בסתר), ונפל עליו ארבה מזהב.' התחיל איוב לאסוף את הארבה בחלוקו. קרא לו אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, ואמר: 'הוי, איוב! הלא סיפקתי לך הכל כדי שתוותר על מה שאתה רואה.' אמר: 'כן, אני נשבע בתהילתך, אבל אני לא אוותר על ברכתך.'"

פרק 64

היתרון של העשיר המודה (לאלוהים), הוא זה שהוא לקח את הכסף שאלוהים נתן לו והוציאו בתחומים שנצטווה עליהם

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ואילו מי שנתן (צדקה) וירא את אלוהים * והאמין במלת הייחוד, * הרי אנו ניתן לו הצלחה במעשיו הטובים." והוא גם אמר: "ויורחק ממנו (מגיהינום) מי שירא את אלוהים יותר, * זה אשר נותן את כספו למען טיהור עצמו * ולא כגמול למי שעשה לו חסד, * אלא למען אלוהים העליון. * ואני נשבע שהוא יהיה מרוצה." ² והוא גם אמר: "כמה טוב שתגלו את דבר הנדבות שאתם נותנים, אך אם תסתירו את נתינתן לעניים - יהיה עוד יותר טוב לכם, והוא (אלוהים) יכפר על חטאיכם, כי אלוהים יודע את מעשיכם." ³ והוא גם אמר: "לא תזכו בחסד עד שתוציאו לצדקה ממה שאתם אוהבים. וכל דבר אשר תוציאו - אלוהים יודע אותו." ⁴

1. הקוראן, 92: 5-7.

2. הקוראן, 92: 21-17.

3. הקוראן, 2: 271.

4. הקוראן, 3: 92.

הפסוקים על היתרון של ההוצאות (הצדקה) רבים וידועים.

571. אבן מסעוד, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "הנביא, עליו התפלה והשלוה, אמר: 'אין קנאה אלא בשני מצבים: איש שאלוהים נתן לו כסף והוציאו בדרכי הטוב, ואיש שאלוהים נתן לו חוכמה, והוא פוסק לפיה ומלמד אותה לאחרים.'"

572. אבן עומר, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "הנביא, עליו התפלה והשלוה, אמר: 'אין קנאה אלא בשני דברים: באיש שאלוהים נתן לו את הקוראן, והוא יבצע את הוראותיו בשעות הלילה ובשעות היום, ובאיש שאלוהים נתן לו כסף, והוא יוציא אותו (כצדקה) בשעות הלילה ובשעות היום.'"

573. אבו הורירה, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "עניי המהגרים באו אל שליח אלוהים, עליו התפלה והשלוה, ואמרו: 'העשירים השתלטו על הדרגות הגבוהות ביותר של מעשי החסד הקבועים, אמר: 'ומהם?' אמרו: 'הם מתפללים כמו שאנחנו מתפללים, וצמים כמו שאנחנו צמים, מוציאים צדקות ואנחנו לא מוציאים, משחררים עבדים ואנחנו לא משחררים.' אמר שליח אלוהים, עליו התפלה והשלוה: 'האם אלמד אתכם דבר שתשיגו באמצעותו את קודמיכם ותקדימו את אלה שאחריכם, ואף אחד לא יהיה טוב מכם מלבד זה שעשה כמו שעשיתם?' אמרו: 'כן, שליח אלוהים.' אמר: 'עליכם לשבח (את אלוהים), להודות לו ולהגיד 'אלוהים גדול' בסוף כל תפילה - שלושים ושלוש פעמים.' עניי המהגרים חזרו אל שליח אלוהים, עליו התפלה והשלוה, ואמרו: 'אחינו העשירים שמעו מה שעשינו, והם יעשו כמונו.' אמר שליח אלוהים, עליו התפלה והשלוה: 'זהו חסד אלוהי, שאלוהים נותן למי שהוא רוצה.'"

פרק 65

פרק זכירת המוות ותקווה קצרה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "כל נפש תטעם את המוות ואכן תקבלו את גמולכם ביום הדין. ומי שיורחק מהאש ויוכנס לגן עדן הוא באמת זכה. ואין חי העולם הזה אלא הנאת האשליה."¹ הוא גם אמר: "אלוהים יודע את שעת הדין ומוריד גשמי ברכה ויודע את מה שברחמי הנשים. כי לא ידע אדם מה יעשה מחר ולא ידע אדם היכן ימות, רק אלוהים לבדו יודע הכול."² הוא גם אמר: "ולכל אומה תקופה מוגדרת, וכאשר יגיע המועד הקבוע שלהם (בסיום התקופה), הם לא יבקשו לדחות אותו שעה ולא יבקשו להקדימו."³

הוא גם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! שכספכם וילדיכם לא יסיחו את דעתכם מזכר אלוהים. ומי שיעשה את זה אלה הם המפסידים * והוציאו צדקה ממה שנתנו לכם לפני שהמוות יבוא אל אחד מכם ויאמר: ריבוני! השהה אותי לתקופה קרובה כדי שאוציא צדקה ואהיה מהטובים * וכי לא יעכב אלוהים אדם בהגיע מועד מותו, ואלוהים יודע מה אתם עושים."⁴

הוא גם אמר: "עד אשר יבוא המוות אל אחד מכם ויאמר (האיש): 'ריבוני, החזר אותי * כדי שאעשה טוב בעולם שנפרדתי ממנו.' לא ולא! יענה אלוהים לכם. מאחורי (המתים) תהיה מחיצה שתמנע מהם לחזור עד יום תחיית המתים. * וכאשר ייתקע בשופר, אזי אין להתפאר בייחוס למשפחות מכובדות ולא ישאלו זה את זה (כי כל אחד ידאג לעצמו מרוב הפחד) * ומי שנטתה כף מאזניהם (כלפי מעלה) - אלה הם המצליחים, * ומי שנטתה כף מאזניהם כלפי מטה, אלה הם אשר הפסידו את נפשותיהם, והם יהיו בגיהנום לנצח. * האש תשרוף את

1. הקוראן, 3: 185.

2. הקוראן, 31: 34.

3. הקוראן, 7: 34.

4. הקוראן, 63: 9-11.

פניהם והם (יישארו) בתוכה זעופי פנים. * (ואומר להם): 'האם לא היו אותותיי ברורים לפניכם, אבל אתם הכחשתם אותם.' * אמרו: 'ריבוננו! האומללות שלנו גברה עלינו וסטינו מדת האמת. * ריבוננו, הוצא אותנו מהאש, ואם לאחר מכן נחזור לסטות (מדרך הישר) - ניחשב כרשעים.' * אמר: 'הישארו בתוכה בזויים ומושפלים ואל תדברו איתי.' * הייתה עוד קבוצה מעבדיי שאמרו: 'ריבוננו, האמנו בך, על כן מחל לנו, רחם עלינו, כי אתה הטוב במרחמים,' * אך אתם לעגתם להם, עד שגרמו לכם לשכוח את זכרי (בגלל שהתעסקתם בלעג ובבוז להם) והייתם צוחקים מהם. * היום אגמול להם בגלל סבלם, והם יהיו הזוכים. * אמר: 'כמה שנים נשאתם בעולם הזה?' * אמרו: 'נשארנו יום אחד או חלק ממנו, אולי תשאל את אלה שספרו.' * אמר: 'אכן, נשאתם מעט זמן. לו רק הייתם יודעים (את הצפוי לכם). * האם באמת חשבתם שבראנו אתכם לשווא ושלא תחזרו אלינו?'¹

הוא גם אמר: "האם לא הגיע הזמן שאלה אשר האמינו בי - ייכנעו לבבותיהם לזכר אלוהים, ומה שהורד מן האמת. ולא יהיו כמו אלה שניתן להם הספר לפני כן, אבל ארכה התקופה ולבבותיהם התקשו והרבה מהם נהיו חסרי מוסר."²

הפסוקים בפרק הזה ידועים.

574. אבן עזמר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אחז בכתפיי ואמר: 'היה בעולם הזה כאילו שאתה זר או עובר אורח.'"

ואבן עזמר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, היה אומר: "אם היית בערב, אל תחכה לבוקר, ואם היית בבוקר, אל תחכה לערב, ותעבוד (אלוהים) כשאתה בריא כפצוי על חוסר עבודה בימי מחלתך, ותעבוד בחייד (עשה מעשים טובים כשאתה בחיים) כי לא תעבוד אחרי מותך."

1. הקוראן, 23: 99-115.

2. הקוראן, 57: 16.

575. והוא (אבן עומר) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'חובתו של מוסלמי שיש לו מה להוריש, שלא יישן שני לילות, אלא אחרי שצוואתו כתובה אצלו.'"

בגירסה של מוסלם: "לא יישן שלושה לילות": אבן עומר, שְׁאַלְהֵימָּ יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: 'מאז ששמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר את זה, לא עבר לילה עד שצוואתי הייתה כתובה אצלי.'"

576. אַנְס, שְׁאַלְהֵימָּ יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שרטט קווים ואמר: (כשהוא מצביע על הקו האמצעי): 'זה האדם, וזה (כשהוא מצביע על הקו המקיף) מותו, וכך, בזמן שהוא (האדם) עסוק (בחייו) יבוא הקו הקרוב (המוות).'"

577. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵימָּ יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שרטט קו מרובע, וקו באמצע יוצא מהמרובע, וקווים קטנים לכיוון הקו שבאמצע מצדו האמצעי, ואמר: 'זה האדם, וזה מותו המקיף אותו (או שכבר הקיף אותו), וזה שיוצא החוצה הוא תקוותו, והקווים הקטנים הם החצים של המוות. אם יחטיא אותו האחד - יפגע בו השני, ואם יחטיא אותו השני - יפגע בו השלישי... וכך עד שימצא את מותו.'"

578. אבן הורירה, שְׁאַלְהֵימָּ יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מהרו אל שבעה מעשים: אין אתם מחכים אלא לעוני משכית, או לעושר גואה, או למחלה משחיתה, או לזיקנה חסרת פרופורציות, או למוות מהיר, או לאנטיכריסט, והוא הנעדר הרע ביותר שמחכים לו, או לשעת הדין, ושעת הדין היא השעה הגרועה והמרה ביותר.'"

579. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הרבו לזכור את הורס התענוגות.'" (כלומר המוות).

580. אוביי אבן כעב, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמֹנָה, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה קם ואומר כשעברו שני שלישים מהלילה: 'הוי, אנשים! זכרו את אלוהים! זכרו את אלוהים!' הגיעה הנשיפה המזעזעת הראשונה, ואחריה באה הנשיפה השניה (ממאורעות יום הדין), והמוות הגיע במה שיש בו, והמוות הגיע במה שיש בו. אמר אוביי: 'אמרתי: הוי, שליח אלוהים, אני מרבה להתפלל עבורך (דועאא)', כמה מתפילותיי אתפלל עבורך?' אמר: 'מה שאתה רוצה.' אמרתי: 'הרבע?' אמר: 'מה שאתה רוצה. ואם עשית יותר, הוא שלך (אתה מרוויח ממנו).' אמרתי: 'ואז החצי?' אמר: 'מה שאתה רוצה, ואם עשית יותר, הוא שלך (אתה מרוויח ממנו).' אמרתי: 'ואז שני שלישים?' אמר: 'מה שאתה רוצה, ואם עשית יותר - הוא שלך (אתה מרוויח ממנו).' אמרתי: 'אז אקדיש את כל תפילותיי עבורך?' אמר: 'כן, כך דאגתך תופסק וחסאך יימחל.'"

פרק 66

רצוי לגברים לבקר בקברים ומה אומר המבקר ליד הקבר

581. ברידה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: '(בזמנו) אסרתי עליכם לבקר בקברים, (אבל עכשיו) בקרו בהם!' ולפי גירסה אחרת: "מי שרוצה לבקר בקברים, שיבקר בהם, כי הם מזכירים לנו את אחרית הימים."

582. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמרה: "כששליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה

וְהַשְּׁלוֹם, לֶן בְּבֵיתִי, הוּא נִהַג לְצִאֵת בְּסוּף הַלַּיְלָה ל"אֵל-בְּקִיעַ"¹, וַיֹּאמֶר:
'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם, שׁוֹכְנִים מֵאֲמִינִים, הוּבֵא לָכֶם אֵת מֵה שֶׁהוּבַחֵט לָכֶם. אֲבָל
אֲנַחְנוּ עַדִּיין בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְכַשְׂאֱלוֹהִים יִרְצֶה, אֲנִי נֹלֵךְ בְּעַקְבוֹתֵכֶם, הוּי,
אֱלוֹהִים! מִחַל לְשׁוֹכְנֵי "בְּקִיעַ אֵל-ע'רְקֵד".'

583. בְּרִידָה, שְׂאֵלָהִים יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אִמֵּר: "הַנְּבִיא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נִהַג
לְלַמֵּד אוֹתָם, (אֵת חֲבֵרָיו הַמֵּאֲמִינִים הַמוֹסְלָמִים) כְּשִׁיצְאוּ לְבֵתֵי קְבֻרוֹת,
שִׁיגִידוּ: 'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם, שׁוֹכְנֵי הַמְּקוֹם מִקְרַב הַמֵּאֲמִינִים וְהַמוֹסְלָמִים,
כְּשִׂאֱלוֹהִים יִרְצֶה בְּכֶךְ - נֹלֵךְ בְּעַקְבוֹתֵיכֶם. אֲנִי מִבְּקֵשׁ מֵאֱלוֹהִים לָנוּ וְלָכֶם
אֵת הַיְשׁוּעָה."'

584. אֲבֵן עֲבָאס, שְׂאֵלָהִים יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אִמֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, עֲבַר לִיד קְבָרִים בְּאֵל-מְדִינָה, פָּנָה לְעֵבְרָם וַאֲמַר: 'שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם,
אֲנָשֵׁי הַקְּבָרִים! אֱלוֹהִים יִמַּח לָנוּ וְלָכֶם, אֵתֵם קִדְמַתֵּם לָנוּ וְאֲנַחְנוּ נֹלֵךְ
בְּעַקְבוֹתֵיכֶם."'

פֶּרֶק 67

יֵשׁ לְשִׁלּוֹל אֵת הַרְצוֹן לְמוֹת, בְּגִלְלֵי הַנּוֹק שֶׁעֲלוּ לְהִיגָרֵם לְאָדָם, אֵךְ אֵין לְפִסּוֹל
אוֹתוֹ אִם הוּא (הַרְצוֹן לְמוֹת) נוֹבַע מִחֲשַׁשׁ לְאִיבוֹד הַדַּת

585. אֲבֵן הוֹרִירָה, שְׂאֵלָהִים יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, אִמֵּר: 'שְׁלֵא יֵאֲחַל הָאֶחָד מִכֶּם לְעַצְמוֹ אֵת הַמוֹוֹת, כִּי הוּא מֵיִטִּיב
וַיִּוֹסֵף לְהִטִּיב, אוֹ שֶׁהוּא מִזִּיק לְאַחֲרִים (הַכּוֹפְרִים) וְאוֹלֵי יַחְזוֹר בּוּ."'

1. בֵּית קְבֻרוֹת בְּאֵל-מְדִינָה.

ולפי הגירסה של מוסלם: "אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלא יאחל האחד מכם לעצמו את המוות, ולא יתפלל לבואו לפני שהוא מגיע אליו; כי אם נפטר האחד מכם, תופסק עבודתו, וחיייו של המאמין רק מוסיפים לו טוב.'"

586. אנס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלא יאחל האחד מכם לעצמו את המוות בגלל נזק שנגרם לו, ואם בכל זאת הוא מאחל לעצמו את המוות, שיאמר: 'הוי, אלוהים! החייני כל עוד החיים טובים בשבילי, והמיתני אם המוות טוב לי.'"

587. קיס בן אבו חאזם אמר: "נכנסנו ל'ח'באב בן אל-ארת", שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, לבקר אותו, וכבר נכוה בשבעה מקומות בעורו, ואמר: 'חבריני שקדמו לנו נפטרו, והעולם הזה לא הפחית מהגמול שלהם (כי היו עניים אין להם כסף להתענג), ואכן אנחנו השגנו (כספים) מעל הצורך שלנו ולא מצאנו להם מקום אלא מתחת לאדמה (טמנו אותם מחשש לגניבתם). אלמלא הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר עלינו לבקש את המוות, הייתי מבקשו'. ואחר כך באנו אליו בפעם אחרת, כשהיה בונה לו גדר, והוא (ח'באב) אמר: 'אכן, המוסלמי מקבל גמול עבור כל מה שהוא מוציא כצדקה, למעט הדבר שטומן אותו בעפר הזה (הכסף שלא ינוצל).'"

פרק 68

אדיקות ונטישת חשדות

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ואתם תחשבו שהעניין קל, אך בשביל אלוהים

הינו דבר עצום.¹ הוא גם אמר: "אכן ריבונך אורב לך בדרך."²

588. אנ-נועמאן בן בשיר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֹ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אכן המותר ברור והאסור ברור, וביניהם ישנם חשדות שרבים אינם יודעים עליהם. מי שנזהר מחשדות, יהיה נקי בדתו ובכבודו, ומי שנופל בחשדות, נופל באסור. הדבר דומה לרועה צאן ההולך סביב האזור (המרעה) המוגן וכמעט נכנס אליו, אך לכל מלך יש אזור (מרעה) מוגן והאזור המוגן של אלוהים הוא האיסורים שלו. הרי בגוף האדם ישנו איבר שאם הוא תקין, כל הגוף יהיה בריא, ואם הוא מושחת, כל הגוף יהיה מושחת, וזהו הלב."

589. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מצא תמר אחד בדרך ואמר: 'אלמלא אני מפחד שזה מכספי צדקה הייתי אוכל אותו.'"

590. אנ-נואס בן סמעאן, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'עשיית החסד היא מוסר טוב, והעוון הוא: מה שאתה מהרהר בו ואתה שונא שאנשים יגלו אותו.'"

591. ואבסה בן מעבד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֹ, אמר: "באתי אל שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר לי: 'באת לשאול על עשיית חסד?', אמרתי: 'כן.' והוא אמר: 'שאל את ליבך!' 'עשיית חסד היא מה שבטחה בו הנפש

1. הקוראן, 24: 15.

2. הקוראן, 89: 14.

ובטח בו הלב. העוונות הם מה שהרהרה בהם הנפש ומה ששונן לך
בחזה, אפילו מה שפסקו לך האנשים."

592. עוקבה בן אל-חארת', שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנֹה, מסר: "הוא התחתן עם בתו של "אבו איהאב בן עזיז." באה אישה אחת אליו ואמרה: 'אני הנקתי את "עוקבה" ואת הבחורה אשר נשא לאישה.' אמר לה עקבה: 'אני לא ידוע לי שהנקת אותי ולא אמרת לי.' נסע לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, באל-מדינה ושאל אותו. אמר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'איך (תמשיך אתה), וכבר נאמר (לך כי ינקתם מאותה אישה)!! עקבה נפרד ממנה, והיא התחתנה עם בעל אחר.'"

593. אל-חסן בן עלי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנֹה, אמר: "למדתי משליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'השאר את מה שאתה חושד בו ובוא למה שאינך חושד בו.'"

594. עאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנֹה, אמרה: "היה לאבו בכר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנֹה, עבד שעבד אצלו והוא שילם לו את המס (ח'ראג)',¹ ואבו בכר אכל ממה שהעבד הביא. יום אחד הביא משהו ואבו בכר אכל ממנו, אמר לו העבד: 'האם אתה יודע מה זה?' אמר אבו בכר: 'ומה זה?' אמר העבד: 'נהגתי לגלות למישהו עתידות בתקופה הטרורם אסלאמית, אך באמת לא ידעתי לגלות עתידות ורימיתי אותו. והיום פגש אותי ונתן לי עבור זה מה שאתה אוכל.' הכניס אבו בכר את ידו לפיו והקיא את כל מה שבבטנו.'"

1. סכום זעום שהאדון מטיל על עבדו שישלם לו. שאר הכנסת העבד היא לעצמו.

595. נאפע, מסר: "עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, העניק למהגרים הראשונים ארבעת אלפים "דינר" והעניק לבנו שלושת אלפים וחמש מאות. אמרו לו: 'אבל הוא אחד מהמהגרים, למה קיצצת לו?' אמר: 'כי הוריו הביאו אותו להגירה', כלומר, זה לא כמו מישהו שהיגר בעצמו."

596. עטייה בן ערוה אס-סעדי, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לא יגיע העבד ליראת אלוהים עד שהוא ינטוש את הדבר שאין בו ספק, מחשש שיפול בדבר שאכן יש בו ספק.'"

פרק 69

יתרון הבידוד בזמן שחיתות של האנשים ושל הזמנים, או בעת הפחד מסטייה בדת, מפילה באסורים ובחשדות וכדומה.

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "על כן הימלטו אל אלוהים. אני מזהיר אתכם מאלוהים באופן גלוי."

597. סעד בן אבו וקאס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שמעתי את הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אלוהים אוהב את העבד האדוק, המסתפק במועט והנסתר (העסוק בעבודת אלוהיו רחוק מהאנשים).'"

598. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "איש אחד אמר: 'הוי,

1. הקוראן, 51: 50.

שליח אלוהים, איזה מהאנשים הוא טוב יותר?' אמר: 'מאמין לוחם קודש, שמקריב את עצמו ואת כספו למען אלוהים.' אמר: 'ומי עוד?' אמר: 'איש שמתבודד במקום נידח ועובד את ריבונו.'"
 ולפי גירסה אחרת: "הוא יירא את אלוהים וירחיק את הרוע שלו מהאנשים."

599. והוא (אבו סעיד אל-ח'דרי) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אנחנו מתקרבים מזמן) שיהיה הרכוש הכי טוב של המוסלמי הוא עדר כבשים, שילך איתם לפסגות ההרים ולמקומות הורדת הגשמים, ויברח מהעולם כדי לשמור על דתו מחשש הפיתויים."

600. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים לא שלח נביא אלא היה רועה צאן.' חבריו אמרו: 'ואתה?' (כלומר האם היית רועה צאן) אמר: 'כן, נהגתי לעבוד ברעית צאן כשכיר אצל אנשי מֶכָּה תמורת קרטים אחדים."

601. הוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'החיים הטובים ביותר של האנשים הם חיי איש שמחזיק את רסן סוסתו למען אלוהים, וממהר לעלות על גבה בעת שישמע קריאה למלחמה, ויבקש להרג או למות במקום שבו הוא חושב שימצא הריגה או מוות (למען אלוהים), או אדם שנמצא עם כבשיו בפסגה מהפסגות או בעמק מהעמקים הללו ומתפלל, ומוציא זכאת (צדקת חובה שנתית), ועובד את ריבונו עד אחרית ימיו ויחסו לאנשים טוב מאוד."

פרק 70

היתרון של ההתחברות לאנשים, ההשתתפות בהתכנסותם ובקבוצותיהם, הנוכחות במעשיהם הטובים, קיום ישיבות זיכרון עימם, ביקור אצל חוליהם, השתתפות בהלוויותיהם, נחמת נזקקיהם, הנחיית הבור מביניהם, קיום אינטרסים אחרים שלהם. מיועד למי שמסוגל לעשות את הטוב, לאסור על עשיית הרע, לדכא את עצמו מפגיעה באחרים ולשאת בתוצאות הנזק

דע לך, שלהיות עם אנשים באופן שהזכרתי, הוא המנהג הנבחר, שלפיו נהג שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ושאר הנביאים, עָלֵיהֶם הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וכן גם הח'ליפים הראשונים, שְׁאֵלֵהֶם יְתְרָצָה מֵהֶם, ומי שבא אחריהם מחברי הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואלה שבאו אחריהם, שְׁאֵלֵהֶם יְרַחֵם עָלֵיהֶם, וגם הטובים בחכמי הדת המוסלמים. וזהו גם מנהג החסידים הראשונים ואלה שאחריהם. כך נהגו גם "אש-שאפעי" ו"אחמד בן חנבל" ורוב חכמי ההלכה, שְׁאֵלֵהֶם יְתְרָצָה מֵהֶם.

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ועזרו זה לזה בעשיית חסד ויראת אלוהים."¹ והפסוקים בנושא זה רבים וידועים.

פרק 71

ענווה וכניעה למאמינים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "והטה את כנפך למי שתמך בך מהמאמינים."² והוא גם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! מי מכם שיחזור בו מדתו, אלוהים יביא אנשים שיאהב אותם ושיאהבו אותו, והם יהיו כנועים בפני המאמינים ותקיפים

1. הקוראן, 5: 2.

2. הקוראן, 25: 215.

בהתייחסם לכופרים.¹

והוא גם אמר: "הוי, אנשים! אנו בראנו אתכם מזכר ומנקבה, ועשינו אתכם עמים ושבטים, כדי שתכירו זה את זה. הנכבד מביניכם בעיני אלוהים הוא הירא ביותר. אכן אלוהים משכיל ויודע."² והוא גם אמר: "על כן אל תחלקו שבחים לעצמכם. הוא יודע את הירא."³ והוא גם אמר: "האנשים שעל החומה קראו לאנשים שאותם הם מכירים, לפי סימני ההיכר שבהם. אמרו: 'לא עזר לכם הרכוש שצברתם וההתנשאות שלכם.* האם אלה אשר נשבעתם שלא ירחם עליהם אלוהים. היכנסו לגן העדן ללא פחד וללא צער."⁴

602. עימד בן חמאר, שאלהים יתרצה מִמֶנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים השרה עלי שתצטנעו שאף אחד מכם לא יתגאה בפני אחר, ואף אחד לא יעשה עוול לאחר.'"

603. אבו הורירה, שאלהים יתרצה מִמֶנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוצאת הצדקה אינה מפחיתה מהכסף, ואלוהים אינו מוסיף לעבד אשר יסלח אלא כבוד, וכל מי שמצטנע למען אלוהים ירומם אותו (אלוהים).'"

604. אנס, שאלהים יתרצה מִמֶנּוּ, עבר ליד נערים ובירך אותם בשלום ואמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לעשות זאת."

1. הקוראן, 5: 54.
2. הקוראן, 49: 13.
3. הקוראן, 53: 32.
4. הקוראן, 7: 48-49.

605. והוא (אנס) גם אמר: "אילו השפחה משפחות אל-מדינה, הייתה נוטלת את ידו של הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ותלך איתו לאן שתרצה."

606. אל-אסואד בן יזיד, אמר: "עאִיִּשָּׁה, שְׂאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, נשאלה: 'מה נהג הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לעשות בביתו?' היא אמרה: 'היה תמיד בשרות משפחתו, וכשהגיע זמן הַתְּפִלָּה היה יוצא לתפילה במסגד.'"

607. תמים בן אוסיד, שְׂאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "הגעתי בסופו של דבר אל שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשהוא נשא דרשה, ואמרתי: 'הוי, שליח אלוהים! איש זר בא לשאול על דתו כי אינו יודע מהי הדת שלו.' שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הפסיק את דרשתו ופנה אליי, הובא לו כסא וישב עליו והתחיל ללמד אותי מה שאלוהים לימד אותו, וחזר לדרשתו לסיים אותה."

608. אנס, שְׂאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג ללקק את שלוש אצבעותיו בזמן שאכל. אמר: 'ואמר (הנביא): אם נפלה חתיכת מזון של אחד מכם, שיסיר ממנה את החלק שניזוק ויאכל אותה, ולא ישאיר אותה לשטן.' וציווה עלינו לפנות ולנקות את הקערה, ואמר: 'כי אינכם יודעים באלו ממאכליכם תימצא הברכה.'"

609. אבו הורירה, שְׂאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים לא שלח נביא אלא היה רועה צאן.' חבריו אמרו: 'ואתה?' (כלומר האם היית רועה צאן) הוא אמר: 'נהגתי לעבוד ברעית צאן כשכיר אצל אנשי מִכָּה תמורת קרטים אחדים.'"

610. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "הנביא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם הוזמנתי לשוקים (צלויים, שכמעט בלי בשר), או לזרוע (שבו מעט בשר) הייתי נענה להזמנה ואם ניתנה לי במתנה שוק או זרוע הייתי מקבל אותה.'"

611. אנס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנאקה של שליח אלוהים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, "אל-עדבאא" לא תקודם במרוץ או כמעט ולא תקודם. פעם אחת בא בדואי רוכב על בכרה והקדים אותה במרוץ. הדבר לא מצא חן בעיני המוסלמים. הנביא ידע את זה ואמר: 'אלוהים הבטיח כי לא יעלה דבר כזה בעולם הזה אלא יוריד אותו.'"

פרק 72

איסור היהירות וההערצה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "זהו המשכן הנצחי אשר אלוהים נתן אותו לאלה אשר אינם רוצים להיות מתנשאים ומושחתים בארץ. וגן העדן ניתן ליראי אלוהים.¹ הוא גם אמר: "ואל תלך בארץ ביהירות."²

הוא גם אמר: "אל תפנה את לחיך לאנשים ואל תלך בארץ ביהירות. כי אלוהים אינו אוהב את היהיר והמתגאה."³ והוא גם אמר: "קארון (קורח) היה מאנשי מוסא (משה), אבל נהג בעריצות כלפיהם. והבאנו לו מן האוצרות מה שמפתחותיו כבידו על חבורה חזקה. אנשיו אמרו לו: 'אל תתיהר, כי אלוהים אינו אוהב את המתיהרים.'"⁴ עד לפסוק: "ואחר כך בקענו את האדמה בו ובביתו, ולא היתה לו

1. הקוראן, 28: 83.

2. הקוראן, 17: 37.

3. הקוראן, 31: 18.

4. הקוראן, 28: 76.

קבוצה שימנעו אותו מאלוהים, ולא היה מן המתגברים."1

612. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לא יכנס לגן העדן מי שיש בלבו יהירות כמשקלו של גרעין.' איש אחד אמר: 'אבל האיש אוהב שבגדיו יהיו טובים, ונעליו טובים.' ואמר: 'אכן, אלוהים הוא יפה ואוהב את היופי. היהירות היא התנגדות לאמת וביזוי האנשים.'"

613. סלמה בן אל-אכוע, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "איש אחד אכל אצל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בידו השמאלית. (הנביא) אמר לו: 'אכול בידך הימנית.' אמר האיש: 'אני לא יכול!' אמר הנביא: 'שלא תוכל,' כי היהירות מנעה ממנו. אמר (מוסר החדית): 'ויותר הוא כבר לא יכל להרים את ידו (אלוהים נענה לתחנוני הנביא).'"

614. חארת'ה בן והב, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'הלא אודיע לכם מי הם אנשי הגיהנום? כל שחצן, קשוח ויהיר.'"

החדית' הוזכר קודם בפרק "היתרון של המוסלמים החלשים, העניים והלא פעילים."

615. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'גן העדן ואש הגיהנום התווכחו זה עם זה. אש הגיהנום אמרה: 'שוכניי הם הגיבורים והיהירים.' גן העדן אמר: 'שוכניי הם

1. הקוראן, 28: 81.

החלשים שבאנשים והנוקקים שבהם. פסק אלוהים ביניהם: 'אכן, אתה גן העדן של רחמי, אני ארחם על מי שארצה. ואת אש הגיהנום של ייסורי, אני איסר את מי שארצה. וצריך למלא את שניכם.'"

616. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ביום הדין, אלוהים לא יביט על מי שמשך את גלימתו בשחצנות.'"

617. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ישנם שלושה שאלוהים לא ידבר אליהם ביום הדין, ולא יאשר את יושרם, והוא לא יסתכל עליהם, ולהם ייסורים כואבים: זקן נואף, מלך שקרן ומפרנס יהיר.'"

618. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁבֵב, אמר: 'האצילות היא הבגד שלי, והגאוה היא הגלימה שלי ומי שמתחרה איתי על אחד מהם איסר אותו.'"
(הבגד-העטיפה של חלק הגוף התחתון, והגלימה היא הכסוי של חלק הגוף העליון. שניהם ביחד מהווים את הלבוש של עולה הרגל).

619. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'איש אחד הולך בחליפה ומתגאה, שעררו סרוק והליכתו שחצנית, אלוהים גורם לו להיבלע באדמה, והוא ממשיך לשקוע באדמה עד יום התקומה.'"

620. סלמה בן אל-אכוע, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו

הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הָאָדָם מִמְּשִׁיךְ לְהַתְנַשֵּׂא עַד שִׁירְשָׁם עִם הָאֲכֹזְרִים וַיִּקְרָה לוֹ מָה שִׁיקְרָה לָהֶם.'"

פֶּרֶק 73

מוֹסֵר טוֹב

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, אָמַר: "וְאֲכֹן אֶתְּךָ תַּעֲלֶה בְּמוֹסְרְךָ הָרֵם מֵעֵלָה." והוא גם אומר: "וְהַכּוֹבְשִׁים אֶת כַּעֲסָם וְהַסּוֹלְחִים לְאֲנָשִׁים. וְכִי אֱלוֹהִים אוֹהֵב אֶת הַמְּטִיבִים."²

621. אַנְס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הִיָּה בַעַל הַמּוֹסֵר הַטּוֹב מִכָּל בְּנֵי הָאָנוּשׁ."

622. והוא (אנס) גם אמר: "מַעְוֹלִים לֹא נִגְעַתִּי בְּמִשִּׁי וּבְבִרְקוּדָה יוֹתֵר רַךְ מֵהַכֶּפֶף שֶׁל שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וּמַעְוֹלִים לֹא הִרְחַתִּי רִיחַ טוֹב יוֹתֵר מִרִיחוֹ שֶׁל שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וְכִבֵּר שִׁירְתִּי אֶת שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בְּמִשְׁךָ עֶשֶׂר שָׁנִים, וּמַעְוֹלִים הוּא לֹא אָמַר לִי: אוֹף. וְגַם לֹא אָמַר לִי עַל מָה שֶׁעֲשִׂיתִי: 'לִמָּה עֲשִׂיתִי זֹאת?' וְגַם לֹא אָמַר לִי עַל דְּבַר שֶׁלֹּא עֲשִׂיתִי: 'אוֹלֵי תַעֲשֶׂה אוֹתוֹ כֵּךְ.'"

623. אֶס-סַעֵב בֶּן גִּוֹת'אֲמָה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אָמַר: "נִתְּתִי בְּמַתְנֵה לְשְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, זָבְרָה וְהַחֲזִיר לִי אוֹתָהּ. אֲבָל כִּשְׂרָאָה אֶת פְּנֵי (שֶׁהִבִּיעוּ אֲכֹזְבָה וְכַעֲס), אָמַר: 'לֹא הִחֲזַרְנוּ אוֹתָהּ אֲלֵא בְּגַלְלַת שְׂאִסוּרָה הִיא.'"

1. הקוראן, 68: 4.

2. הקוראן, 3: 134.

624. אנ-נואס בן סמעאן, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שאלתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, על עשיית החסד ועל עוון. אמר: 'עשיית חסד היא מוסר טוב והעוון הוא מה שתהרהר עליו ותשנא שאנשים יגלו אותו.'"

625. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא היה עושה מעשים מגונים ולא קורא להם. ונהג לומר: 'אכן הטובים מביניכם הם בעלי המוסר הטוב.'"

626. אבו אד-דרדאא', שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אין דבר יותר חשוב במאזן של המאמין ביום התקומה מאשר מוסר טוב, ואלוהים שונא את הגס המנוול.'"

627. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שאלו את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לגבי הדבר שבזכותו נכנסים הכי הרבה אנשים לגן העדן. אמר: 'יראת אלוהים והמוסר הטוב.' ונשאל לגבי הדבר שבגללו נכנסים הכי הרבה אנשים לאש הגיהנום, והוא אמר: 'הפה והפות.'"

628. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המאמינים שאמונתם שלמה הם בעלי המוסר הטוב, והטובים ביותר מכם הם הטובים ביותר כלפי נשותיהם.'"

629. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמרה: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'המאמין יגיע במוסרו הטוב לדרגת הצם שקם להתפלל לתיקון בלילה.'"

630. אבו אמאמה אל-באהלי, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מְמוֹנו, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אני מבטיח בית לצד גן העדן למי שיעזוב את הויכוח למרות שהוא צודק, ובית באמצע גן העדן למי שינטוש את השקר אפילו אם התלוצץ, ובית בחלק העליון של גן העדן לבעלי המוסר הטוב."'

631. ג'אבר, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מְמוֹנו, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'האנשים האהובים עליי ביותר מביניכם, והמקורבים אליי ביותר במקום מושבם ביום הדין - הם בעלי המוסר הטוב, והשנואים עליי ביותר מביניכם והמרוחקים ממני ביותר במושבם הם הפטפטנים הדמגוגים והמתנשאים.' אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, את הפטפטנים ואת הדמגוגים היכרנו, אבל מי הם המתנשאים?' אמר: 'הם השחצנים.'"

פרק 74

הסבלנות, הרחמים והעדינות

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "והכובשים את כעסם והסולחים לאנשים, אכן אלוהים אוהב את המטיבים." והוא גם אמר: "קבל (מן האנשים) את הקל העודף על הצורך שלהם, וצווה לעשיית חסד, והפנה עורף לנבערים מדעת." והוא גם אמר: "לא ישתווה המעשה הטוב עם המעשה הרע, על כן הרחק את הרע על ידי מעשה טוב, עד אשר יהיה מי שבינך לבינו קיימת איבה, כמו בן חסות קרוב. * ולא תוענק תכונה זו (לגמול טובה תחת רעה) אלא לאלה אשר התאזרו בסבלנות,

1. הקוראן, 3: 134.

2. הקוראן, 7: 199.

ולא תוענק אלא לבעל מזל כביר.¹ והוא גם אמר: "ומי שהתאזר בסבלנות ומחל על חטאים אכן אלה מצוות אלוהיות."²

632. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר ל"אשג' עבד אל-קיס": "יש לך שתי תכונות שאלוהים אוהב: מתינות וסבלנות."³

633. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנָה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים הוא עדין ואוהב את העדינות בכל העניינים'."

634. והיא (עאישה) גם אמרה: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים הוא עדין ואוהב את העדינות, ונותן כשיש עדינות מה שאינו נותן כשיש אלימות, ומה שלא נותן כשיש חוץ מעדינות'."

635. והיא (עאישה) גם אמרה: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'העדינות לא תימצא בדבר אלא מקשטת אותו, ולא תילקח מדבר אלא מכעירה אותו'."

636. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנוֹ, אמר: "בדואי אחד השתין במסגד, קמו אליו אנשים כדי להכותו. אמר הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'עזבו אותו, ושישפכו דלי גדול של מים על השתן שלו, כי נשלחתם כדי להקל עימו ולא נשלחתם כדי להקפיד עימו.'"

1. הקוראן, 41: 35-34.

2. הקוראן, 42: 43.

637. אנס, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "הנביא, עליו התפלה והשלום, אמר: 'הקלו ואל תקפידו, ובשרו ואל תמאיסו.'"

638. ג'ריר בן עבד אללה, שאלהים יתרצה ממנו, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, אומר: 'מי שנמנעה ממנו העדינות נמנע ממנו הטוב כולו.'"

639. אבו הורירה, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "איש אחד אמר לנביא, עליו התפלה והשלום: 'יעץ לי' אמר: 'אל תכעס, וחזר על זה שלוש פעמים: 'אל תכעס!'"

640. שדאד בן אוס, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, אמר: 'אלוהים הטיל עליכם את עשיית החסד בכל דבר, לכן אם תהרגו - תיטיבו את ההריגה ואם תשחטו - תיטיבו את השחיטה. כדאי שיחדד האחד מכם את הסכין שלו ושייתן מנוחה לזבח שלו.'"

641. עאישה, שאלהים יתרצה ממנה, אמרה: "בכל פעם שניתן לשליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, לבחור בין שני דברים, היה בוחר בקל שבהם, בתנאי גם שלא יהיה בעשייתו (הדבר הנבחר) חטא. ואם יהיה בעשייתו חטא, יתרחק ממנו הנביא יותר מכל אחד אחר. ולעולם לא ינקום שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, למען עצמו, למעט אם תחולל קדושת אלוהים, ואז ינקום למען אלוהים, ישתבח ויתעלה."

642. אבן מסעוד, שאלהים יתרצה ממנו, אמר: "שליח אלוהים, עליו התפלה

וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'הֲלֹא אוֹדִיעַ לָכֶם עַל מִי שִׂיאָסַר עַל הָאֵשׁ, אוֹ עַל מִי שֶׁתָּאָסַר עָלַי הָאֵשׁ? הֲיֵשׁ תָּאָסַר עַל כָּל קָרוֹב, פְּשׁוּט, עֵדִין וְנוֹחַ.'"

פרק 75

הסליחה והפניית העורף לבורים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אָמַר: "קָבַל (מִן הָאֲנָשִׁים) אֶת הַקָּל הָעוֹדֵף עַל הַצּוֹרֵךְ שֶׁלָּהֶם, וְצוּוּהָ לַעֲשִׂיית חֶסֶד, וְהַפְנָה עוֹרָף לְנִבְעָרִים מִדַּעַת.¹ וְהוּא גַם אָמַר: "לִכְּן סָלַח לָהֶם סְלִיחָה טוֹבָה."² וְהוּא גַם אָמַר: "וְשִׂיסְלַחוּ וְיִמְחַלוּ לָהֶם. הָאֵם לֹא תֵאָהְבוּ שְׂאֵלוֹהִים יִמְחַל לָכֶם?"³ וְהוּא גַם אָמַר: "וְהַכּוֹבָשִׁים אֶת כַּעֲסָם וְהַסּוֹלְחִים לְאֲנָשִׁים, כִּי אֱלוֹהִים אוֹהֵב אֶת הַמְּטִיבִים."⁴ וְהוּא גַם אָמַר: "וּמִי שֶׁהִתְאַזֵּר בְּסִבְלָנוֹת וּמְחַל עַל חֲטָאִים אַכְּן אֵלֶּה מִצּוֹת אֱלוֹהִיּוֹת."⁵ הַפְּסוּקִים בַּפָּרָק הַזֶּה רַבִּים וַיְדוּעִים.

643. עֲאִישָׁהּ, שְׂאֵלָהֶים יִתְרַצֶּה מִמֶּנָּה, אָמְרָה לְנַבִּיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם: "הָאֵם אִי פַעַם עֵבֵר עָלֶיךָ יוֹם שֶׁהוּא יוֹתֵר אַכְזֵר מִקָּרֵב "אוֹחוֹד"?" אָמַר: 'אַכֵּן, נִתְקַלְתִּי בַּהֲרַבָּה דְּבָרִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי אֲנָשִׁיכֶם, אֲבָל הַדָּבָר הַכִּי קָשָׁה שֶׁנִּתְקַלְתִּי בּוֹ מֵהֶם הִיָּה בְּיוֹם "הַעֲקָבָה" (בַּעִיר "טַאִיף" דְּרוּמִית לְמִפְּנֵי בּוֹזְמָן שֶׁהֵלֵךְ לְקָרוֹא אוֹתָם לְאֶסְלָאִם), כִּשֶׁהֲצַגְתִּי אֶת עֲצַמִּי לְבֵן "עֵבֵד יֵאלִיל" בֶּן "עֵבֵד כְּלָאֵל" וְלֹא נִעְנָה לִּי. יִצְאֵתִי מִמֶּנּוּ וּמִיֵּהֲרָתִי לְדָרְכִי, כִּשְׂאֲנִי מוֹדָאָג, וְלֹא הִתְעוֹרַרְתִּי אֲלֵא כִּשֶׁהֲגַעְתִּי לְ"קָרֵן אֶת" -

1. הקוראן, 7: 199.

2. הקוראן, 15: 85.

3. הקוראן, 24: 22.

4. הקוראן, 3: 134.

5. הקוראן, 42: 43.

ת'עאלב" (קרן השועלים). אז הרמתי את ראשי והנה ענן הטיל את צלו עליי. הסתכלתי עליו ולפתע היה ג'בריל (גבריאל), עָלְיוּ הַשְּׁלוֹם, בתוכו. הוא קרא לי ואמר: 'אלוהים שמע את מה שאמרו לך ואת מה שענו לך, ושלח לך את מלך ההרים כדי שתצווה עליו את מה שאתה רוצה שיעשה בהם.' קרא לי מלך ההרים, ברך אותי ואמר: 'הוי, מְחַמֵּד! אכן אלוהים שמע את דברי אנשיך אליך, ואני מלך ההרים, וריבוני שלח אותי אליך כדי שתצווה עלי ואבצע. כך, מה ברצונך שאעשה בהם? אם אתה רוצה שאסגור עליהם את שני ההרים?' אמר הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'לא, אני מקווה שילדו מי שיעבוד את אלוהים לבדו ואינו משתף איתו אחר.'"

644. והיא (עאִיִּשָּׁה) גם אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מעולם לא היכה דבר בידו, לא אישה ולא משרת, למעט (אויב) בלחימת קודש למען אלוהים ומעולם לא פגע בו (מישהו) והתנקם בו, אלא אם עשה דבר שאלוהים אסר, ואז יתנקם למען אלוהים."

645. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "נהגתי ללכת עם שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא היה לבוש בגלימה מ"נג'ראן" בתימן העשויה מבד עבה. בדואי אחד השיג אותו ומשך ממנו את בגדו באופן קשה. הסתכלתי על כתפו של הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וראיתי שהוא כבר נפגע ממתיחת קצה הבגד כתוצאה מהמשיכה החזקה. הוא אמר: 'הוי, מְחַמֵּד! צווה שיתנו לי מכספי אלוהים שבידיך, פנה אליו הנביא, צחק והורה לתת לו.'"

646. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "הסתכלתי על שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשהוא מחקה את אחד הנביאים, עָלֵיהֶם הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שאנשיו היכו אותו עד זוב דם, ותוך כדי ניגוב הדם מפניו אמר: 'הוי, אלוהים! סלח לאנשיי, כי הם לא יודעים.'"

647. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האיש החזק אינו זה המפיל את יריבו ארצה אלא זה המתאפק בשעת כעסו.'"

פרק 76

הנשיאה בנוק

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "והכובשים את כעסם והסולחים לאנשים, כי אלוהים אוהב את המטיבים."¹ והוא גם אמר: "ומי שהתאזר בסבלנות ומחל על חטאים אכן אלה מצוות אלוהיות."²
בפרק הזה מופיעים החדית'ים כמו החדית'ים שבפרק הקודם.

648. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "איש אחד אמר: 'הוי, שליח אלוהים, יש לי קרובי משפחה שאם אשמור על קשר איתם - הם ינטשו אותי, אם איטיב איתם - הם ירעו לי, ואם אסבול את יחסם אליי - הם יכעסו עלי!' אמר: 'אם, אכן אתה כמו שאמרת, הרי זה כאילו שאתה מאכיל אותם אפר חם, ויהיה לך מגן מטעם אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, כל עוד שאתה במצב הזה.'"

(החדית' הוסבר בפרק - היחס לקרובי משפחה - חדית' מס' 318).

1. הקוראן, 3: 134.

2. הקוראן, 42: 43.

פרק 77

הכעס בעת חילול קדושת השריעה והתמיכה בדת אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, אמר: "גם מי שמוקיר את קדושות אלוהים ייחשב לו הדבר כטוב אצל ריבונו."¹ והוא גם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! אם תתמכו באלוהים, הוא ינחיל לכם נצחון ויחזק אתכם."²
בפרק הזה: החדית' של עאישה נמצא בפרק - הסליחה והפניית העורף לבורים.

649. עקבה בן עמר אל-בדרי, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "איש בא אל הנביא, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, ואמר: 'אכן אני אתעכב לתפילת השחר בגלל שפלוני מאריך את זמן התפילה.' מעולם לא ראיתי את הנביא כועס בדרשה יותר מכעסו באותו יום. ואמר: 'הוי, אנשים! יש ביניכם הממאסים את תפילתי, אז מי שינהל תפילה, שיקצר אותה, כי אחריו יבואו הגדול, הקטן ובעל הצורך.'"

650. עאישה, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, חזר ממסע, וכיסיתי את הפתח בחזית הבית בוילון שהיו מצוירים עליו פסלים. וכאשר שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, ראה אותו, הוא השחית אותו (קרע את מקום הפסלים) והשחירו פניו ואמר: 'הוי, עאישה! האנשים המיוסרים ביותר ביום הדין הם אלה אשר מנסים לחקות את יצורי אלוהים.'"

1. הקוראן, 22: 30.

2. הקוראן, 47: 7.

651. היא (עאישה) גם אמרה: "הקוריישים עסקו הרבה בסוגיית האישה המח'זומית (מבני מח'זום) שגנבה, ואמרו: 'מי ידבר עם שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בקשר אליה?'" אמרו: 'מי יעז להופיע בפניו חוץ מ"אוסאמה בן זייד", האהוב על שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם?' אוסאמה דיבר איתו, ושליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האם תבקש הקלה בנושא זה שאותו הציב אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, כגבול שאין לעבור אותו?' קם שליח אלוהים ואמר: 'אכן, אלה שקדמו לכם הושמדו בגלל שסלחו לגנב שהיה ממשפחה מכובדת, אבל כשהחלש גונב - שופטים אותו. ואני נשבע לכם באלוהים כי אם פאטמה, הבת של מַחְמַד, גנבה, היית קוטע את ידה.'"

652. אנס, שְׁאַלְהֵים יִתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ראה יריקה בכיוון התפילה (הקִבְלָה-כיוון מְכָה). הדבר היה קשה לו, עד שנראה כעסו בפניו. הוא קם, הסיר את סימני היריקה בידו ואמר: 'מי מכם שעומד בתפילתו ומדבר עם ריבונו, ריבונו נמצא בינו לבין הקִבְלָה, לכן אל לו לירוק בכיוון הקִבְלָה, אלא משמאלו או מתחת לרגליו (מחוץ למסגד)'. לקח הנביא את קצה חלוקו וירק בו וקיפל אותו ואמר: "או שיעשה כך (בתוך המסגד)."

פרק 78

מתן צו לבעלי סמכות לרחם על נתיניהם, לייעץ להם, לחמול עליהם ולאסור את הונאתם, את הלחץ עליהם, את הזנחת האינטרסים שלהם ואת ההתעלמות מצרכיהם

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "והטה את כנפך למי שתמך בך מהאמינים."1

1. הקוראן, 26: 215.

והוא גם אמר: "אלוהים מצווה לעשות צדק וחסד ולהטיב עם קרובי משפחה, והוא אוסר על החטאים הנוראיים, על המעשים המגונים ועל מעשי הרשע. הוא מטיף לכם בתקווה שתזכרו."¹

653. אבן עומר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנִי, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'כל אחד מכם מופקד על תחום אחריות מסוים והוא אחראי על התחום הזה. האימאם מופקד והוא אחראי על תחום אחריותו, האיש מופקד על בני ביתו והוא אחראי על תחום אחריותו, והאישה מופקדת על בית בעלה והיא אחראית על תחום אחריותה, המשרת אחראי על הון אדונו והוא אחראי על תחום אחריותו. אכן, כלכם מופקדים וכלכם אחראיים על תחומי אחריותכם."

654. מעקל בן יסאר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנִי, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'כל עבד שאלוהים ביקש ממנו לשמור על נתינים, ומת כשהוא רימה את נתיניו, יאסור אלוהים עליו את גן העדן.'" ולפי גירסה אחרת: "ולא שמר עליהם על ידי ייעוץ להם - לא יריח את הריח של גן העדן."

ולפי הגירסה של מוסלם: "כל אמיר שאחראי על ענייני המוסלמים ולא יתאמץ עבורם ולא ייעץ להם, לא ייכנס איתם לגן העדן."

655. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֶה, אמרה: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר כשהיה בביתי: 'הוי, אלוהים! מי שקיבל אחריות על דבר מענייני אומתי, והקפיד עליהם, הקפד אתה עליו, ומי שקיבל אחריות על דבר מענייני אומתי וריחם עליהם - רחם עליו.'"

---

1. הקוראן, 16: 90.

656. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בני ישראל היו נמשלים על ידי הנביאים. בכל פעם שמת נביא, בא נביא אחר אחריו, אך אחריי אין נביא, אבל יהיו אחריי ח'ליפים רבים.' חברי הנביא אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, מה אתה מצווה עלינו?' אמר: 'קיימו את שבועת האמונים לח'ליף הראשון ואחר כך לזה שלאחריו (לפי סדר), ואז תנו להם את המגיע להם. ובקשו מאלוהים את אשר לכם (שיהיו צודקים ביחסם אליכם או שיוחלפו באחרים), כי אלוהים ישאל אותם על מה שהם אחראיים עליו.'"

657. עאיד' בן עמר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, נכנס ל"עוביד אללה בן זיאד." ואמר לו: "הוי, בני! שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: '(האחראי) הכי רע באחראיים הוא האלים, לכן היזהר מלהיות אחד מהם.'"

658. אבו מרים אל-אזדי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר למועאוויה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי שהטיל עליו אלוהים דבר מענייני המוסלמים, והסתגר בביתו מבלי לדאוג לצרכיהם ולעוני שלהם, יימנע אלוהים מלדאוג לצרכיו ולעוניו שלו ביום הדין.' לכן מועאוויה מינה את מי שידאג לצורכי האנשים."

פרק 79

הנסיך הצודק

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "אלוהים מצווה לעשות צדק וחסד." והוא גם

אמר: "והיו הוגנים כי אלוהים אוהב את עושי הצדק."¹

659. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'שבעה (אנשים) אלוהים יצל עליהם בצלו ביום שלא יהיה צל זולת צלו: אימאם צודק, צעיר שגדל תחת השפעתה של עבודת אלוהים, איש שלבו נתון למסגדים, שני אנשים שאוהבים זה את זה למען אלוהים, שנפגשים למענו ונפרדים למענו, איש שביקשה את קרבתו אישה יפה בעלת תפקיד בכיר וסרב לה באמרו: 'אני ירא אלוהים', איש שהוציא צדקה בסתר עד כדי כך שידו השמאלת לא ידעה מה הוציאה יד ימינו ואיש שהזכיר את אלוהים במקום ריק מאדם ודמעותיו זלגו מעיניו."²

660. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אכן עושי הצדק אצל אלוהים יושבים על בימות עשויות אור: הם ינהגו בצדק בשלטונם, בבני ביתם ובכל מה שהם אחראיים עליו."³

661. עוף בן מאלֶב, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'הטובים באימאמים שלכם הם אלו שאתם אוהבים אותם ושהם אוהבים אתכם, ואתם מתפללים עבורם והם מתפללים עבורכם, והרעים באימאמים שלכם הם אלה שאתם שונאים אותם ושהם שונאים אתכם, ואתם מקללים אותם והם מקללים אתכם. הוא (עוף בן מאלֶב) אמר: 'אמרנו, הוי, שליח אלוהים, האם לא נחלוק עליהם?' אמר: 'לא, כל עוד שהם מתפללים, לא, כל עוד שהם מתפללים."⁴

1. הקוראן, 9: 49.

662. עימד בן חמאר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנו, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'אנשי גן העדן הם שלושה: בעל סמכות שנוהג בצדק, ואיש רחום, עדין נפש לכל קרובי משפחתו ולכל מוסלמי, וצנוע השומר על תומתו והוא אב מסור לילדים.'"

פרק 80

חובת הציות לבעלי סמכות בעניין שאינו חטא ואיסור הציות להם בחטאים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! צייתו לאלוהים וצייתו לשליח ולבעלי סמכות שבכם."'

663. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנו, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'על האדם המוסלמי לשמוע ולציית לאחראים עליו במה שהוא אוהב ובמה שהוא שונא, אלא אם כן יצוו עליו לעשות עבירה דתית. ואם אכן יצווה לעשות עבירה דתית, לא ישמע ולא יציית.'"

664. הוא (אבן עומר), גם אמר: "בזמן שהיינו מתחייבים בפני שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, על נאמנות וצייתנות, הוא היה אומר לנו: 'ככל שתוכלו.'"

665. והוא (אבן עומר) גם אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'מי שיוצא נגד האחראיים עליו, יפגוש את אלוהים ביום הדין ולא יהיה לו תירוץ על מעשיו, ומי שמת ולא נשבע אמונים, ימות

1. הקוראן, 4: 59.

כמו מותו של הג'אהלי (הערבי לפני האסלאם).” (כלומר: לא ימות כמו כופר אלא ימות כמו מוסלמי לא צייתן) ולפי גירסה אחרת: ”ומי שמת כשהו נוטש את הקבוצה, ימות כמו מותו של הג'אהלי.”

666. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: ”שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: ’הקשיבו וצייתו לאחראי עליכם אפילו הוא עבד חבשי, כאילו שראשו צימוק שחור.’”

667. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: ”שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: ’עליך להקשיב ולציית במצב של עוני ועושר, ובמצב של אהבה ושל שנאה אפילו שהאחראי עליך העדיף את עצמו בענייני העולם הזה.’”

668. עבד אללה בן עמר, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: ”היינו עם שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, במסע. ירדנו למקום מנוחה (כדי לנוח אחרי נסיעה ארוכה), היה בינינו מי שקיבע את אוהלו, והיו בינינו אלה שהתחרו בזריקת חיצים, והיה חלק שדאג לבהמותיו. ופתאום הכרוז (המואזין) של שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, קרא: ’התאספו לתפילה, וכך התאספנו אצל שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, ואמר: ’כל נביא שהיה לפני היה אמור להדריך את אומתו על כל הטוב המיועד להם שעליו הוא יודע, והיה עליו להזהיר אותם מפני כל דבר רע הצפוי להם שעליו הוא יודע. ואכן אומתכם הזאת אלוהים קבע את שלמותה ועמידתה בפני אסונות הדת בראשית דרכה, אבל היא תיקלע לצרות ולדברים לא ידועים בסוף

דרכה, ויבואו הצרות בזו אחר זו, עד שייקלע המאמין למצוקה ויגיד: 'זאת (המצוקה) תחסל אותי אבל תחלוף במהירות.' ועוד תבוא מצוקה ויגיד המאמין: 'הנה היא, הנה היא! ומי שירצה להתרחק מאש הגיהנום ולכנס לגן העדן, שימות כשהוא מאמין באלוהים וביום הדין, לכן שיעשה עם האנשים מה שירצה שיעשו איתו.' ומי שהתחייב על נאמנות כנה לאימאם, עליו לציית לו אם הוא מסוגל, ואם בא אחר שחולק עליו, עליכם להכות בצווארו של האחר (להרוג אותו)."

669. ואיל בן חוג'ר, שאלהים יתְרַצָּה מִמְּנוּ, אמר: "סלמה בן יזיד אל-ג'עפי שאל את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'הוי, נביא אלוהים, אם יהיו לנו אמירים שיבקשו מאיתנו לעשות את החובות שלנו ולא יתנו לנו את זכויותנו, מה אתה מצווה עלינו לעשות?' פנה שליח אלוהים הציידה, אבל האיש שאל אותו שוב. אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'השמעו וצייתו להם; כי הם ישאו במה שנדרש מהם ואתם תשאו במה שנדרשתם.'"

670. עבד אללה בן מסעוד, שאלהים יתְרַצָּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן, תבוא אחריי תופעת אנוכיות ודברים שאתם מכחישים!' אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, מה תצווה על מי שנשאר עד אז?' אמר: 'עשו את חובותיכם ובקשו מאלוהים את המגיע לכם.'"

671. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצָּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שמציית לי, מציית לאלוהים, ומי שלא מציית לי, לא מציית לאלוהים, ומי שמציית לאמיר, מציית לי, ומי שלא מציית לאמיר, לא מציית לי.'"

672. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי ששונא דבר מה מהאמיר שלו, שיסבל אותו כי מי שיצא על השליט ימות כמו הג'אהלים (מחוסרי מוסריות)."

673. אבו בכרה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי שיעליב את השליט, אלוהים יעליב אותו.'"

בפרק הזה יש עוד הרבה חדית'ים נכונים, וכבר הוזכר חלק מהם בפרקים שקדמו.

פרק 81

איסור הבקשה להיות אמיר ועזיבת תפקידי ההנהגה, אם הם אינם חובה או אם אין בהם צורך

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "זהו המשכן הנצחי שאלוהים ייעד לאלה שאינם חפצים בהתנשאות עלי אדמות ולא בשחיתות. והאחרית (גן עדן) - ליראים."

674. עבד אר-רחמן בן סמרה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, עבד אר-רחמן בן סמרה! אל תבקש את האמירות, כי אם תקבל אותה בלי שתבקש, תקבל עזרה אלוהית, ואם תקבל אותה עקב בקשה, תהיה כפוף לה. אם נשבעת שבועה מסוימת על דבר וגילית טוב ממנו, בחר בטוב ושלם כפרה על שבועת השקר (משלמים כפרה כספית כשמפרים את השבועה)."

675. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'הוי, אבו ד'אר, אני רואה שאתה חלש, ואני אוהב בשבילך את מה שאני אוהב לעצמי. אל תקבל פיקוד על שניים ואל תתקרב לכספו של יתום.""

676. והוא (אבו ד'אר) גם אמר: "אמרתי, 'הוי, שליח אלוהים, האם תתן לי תפקיד?' הוא היכה בידו על כתפי ואמר: 'הוי, אבו ד'אר, אתה חלש. וזאת אמינות, והיא תהפוך ביום הדין לבושה וחרטה. למעט מי שקבל אותה בזכות (כי הוא כשיר להיות אמיר), ועשה את חובתו בה (בצד הטוב)."'

677. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אתם תדאגו לקבלת האמירות, והיא תהפוך לחרטה ביום הדין.'"

פרק 82

האצה בשליט, בשופט ובאחרים מבעלי הסמכות כדי למנות עוזר הוגן ולהזהיר אותם מפני עמיתים רעים ומפני הקבלה מהם

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "החברים הקרובים יהיו באותו יום אויבים זה לזה, מלבד היראים."'

678. אבו סעיד ואבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְשַׁנְיָהֶם, מסרו: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל נביא שאלוהים שלח, וכל ח'ליף שהוא מינה - היו לו שתי קבוצות מקורבים: האחת תצווה עליו לעשות חסד

1. הקוראן, 43: 67.

ותדרבן אותו לעשותו, והאחרת תצווה אותו לעשות רע ותסית אותו לעשותו, אבל החסין הוא מי שאלוהים חיסן אותו (מפני השפעה של מקורביו).”

679. עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמרה: “שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: ‘אם אלוהים ירצה שליט, ייתן לו עוזר נאמן, שבמידה ושכח, יזכיר לו, ובמידה ונזכר - יעזור לו. ואם רצה לו דבר אחר, נתן לו עוזר רע שבמידה ושכח - לא יזכיר לו, ואם אכן זכר - לא יעזור לו.”

פרק 83

איסור מינוי האמירות, הרשות השופטת וענייני ממשל אחרים על מי שביקש אותם או דאג לקבל אותם או רמז לכוונותיו ברצונו בהם

680. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמר: “נכנסתי אל הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אני ועוד שני אנשים מבני דודי. אחד מהם אמר: ‘הוי, שליח אלוהים, תמנה אותנו לאמירים בחלק ממה שאלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁבָב, מסר לך’, והשני אמר אותו הדבר. ואמר (הנביא): ‘אני נשבע לכם באלוהים, כי אנו לא ממנים לעבודה הזאת את מי שיבקש אותה, או את מי שידאג לקבלתה.”

ספר הנימוס

84. הצניעות, יתרונה והעידוד על סיגול תכונותיה.....295
85. שמירת הסוד.....296
86. קיום התחייבויות ומילוי הבטחות.....298
87. הצו בשמירה על הטוב שאליו התרגל האדם.....300
88. במפגש (עם האחרים) רצוי להאיר פנים ולדבר יפה.....300
89. רצוי להסביר את הנאמר, להבהיר אותו ולשנן אותו אם לא יובן אלא בצורה זו.....301
90. הקשבת הידיד לדברי ידידו שאינם אסורים (על פי ההלכה), וזכות המטיף לבקש מהנוכחים באספה להקשיב (ולא להפריע).....301
91. ההטפה וקיצור הדרשה והבחירה בדרך האמצע.....302
92. הכבוד והשכינה.....303
93. רצוי לבוא לתפילה ולבקשת ידע וכו' בשכינה ובכבוד.....304
94. כבוד האורח.....304
95. רצוי לבשר ולברך בטוב.....305
96. הפרידה מהחבר, הייעוץ לו בעת הפרידה ממנו לפני נסיעה וכו', התחנון עבורו ובקשת התחנון ממנו.....310
97. בקשת העצה מאלוהים וההתייעצות.....312
98. רצוי שבעת הליכה להשתתף בתפילת החג, לבקר חולים, לעלות לרגל, להשתתף בפשיטות ובהלוויות וכדומה, ללכת בדרך ולחזור בדרך אחרת כדי להרבות מקומות הפולחן.....313
99. רצוי להתחיל ברגל או ביד ימין בכל מה שראוי לכבוד, כמו רחצת טיהרה לפני התפילה, רחצת טיהרה כללית, היטהרות בעפר, לבישת בגד, נעילת נעל, נעלי בית, מכנסיים, כניסה למסגד, צחצוח שיניים, שימת כחל בעיניים, נטילת ציפורניים, גיזוז השפם, מריטת בית השחי, גילוח הראש, סיום תפילה, אכילה ושתייה, לחיצת יד, נגיעה באבן השחורה, יציאה מהשירותים, מקח וממכר וכדומה. ורצוי להקדים את השמאל כנגד זה, כגון הוצאת ריר אף, יריקה, כניסה לשירותים, יציאה מהמסגד, לחלוץ נעל, נעלי בית, לפשוט מכנסיים ובגדים, להתנקות ולעבוד בכללם וכדומה.....314

פרק 84

הצניעות, יתרונה והעידוד על סיגול תכונותיה

681. אבן עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עבר ליד איש מ"אל-אנצאר" שהיה מטיף לאחיו על הצניעות. שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'עזוב אותו כי הצניעות היא חלק מהאמונה.'"

682. עמראן בן חוצין, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הצניעות אינה מביאה אלא הטוב.'"
לפי הגירסה של מוסלם: "הצניעות טובה כולה" או שאמר: "הצניעות כולה טובה."

683. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האמונה היא שבעים וכמה או ששים וכמה חלקים, והטוב ביותר בה הוא אמירת "אין אלוה זולת אלוהים", והנמוך ביותר הוא הסרת הנזק מהכביש, והצניעות היא חלק מהאמונה.'"

684. אבו סעיד אל-ח'דרי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה ביישן יותר מאשר הבתולה בהתייחדותה הראשונה

עם בעלה, ואם ראה דבר שהוא שנא, יכלנו להבחין בכך בפניו.¹ חכמי הדת אמרו: "האמת של הצניעות היא אתיקה המחייבת את נטישת הדברים המכוערים, והמונעת התרשלות בפני בעלי הזכות." אבו אל-קאסם אל-ג'ונייד, שאלהים ירחם עליו, אמר: "הצניעות היא הניסיון לראות את הברכות - כלומר את החסדים - ואת ההתרשלות בהם, כך יוצר ביניהם מצב שנקרא צניעות, ואלוהים יודע את הטוב ביותר מביניהם."

פרק 85

שמירת הסוד

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ואל תתקרבו אל כספי היתום אלא בדרך הטובה עד שיתבגר. וקיימו את ההתחייבות כי תישאלו עליה (ביום הדין)."¹

685. אבו סעיד אל-ח'דרי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האדם בעל המעמד הרע ביותר בעיני אלוהים ביום תחיית המתים הוא האיש שהתייחד עם אישה ולאחר מכן הוא הפיץ את סודה.'"

686. עבד אללה בן עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, כאשר בתו "חפסה" התגרשה מבעלה, אמר: 'פגשתי את עות'מאן בן עפאן, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, והצעתי לו את "חפסה", ואמרת: 'אם תרצה, אשיא לך את "חפסה" בת עומר?' אמר: אני אבדוק את ענייני.' נשארתי כמה ימים עד שפגש אותי ואמר: 'נראה לי שלא אתחתן היום (בתקופה הזאת).' פגשתי את אבו בכר אצ-צדיק, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ,

1. הקוראן, 17: 34.

ואמרתי: 'אם תרצה, אשיא לך את "חפסה" בת עומר?' שתק ולא ענה לי שום דבר, ולכן כעסתי עליו יותר מאשר על עות'מאן.
 נשארתי כמה ימים, ובזמן הזה הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אירס אותה, ונשא אותה לאישה. פגש אותי אבו בכר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמָּנֹה, ואמר: 'אולי כעסת עלי כשהצעת לי את חפסה ולא החזרתי לך כלום?' אמרתי: 'כן'. אמר: 'מה שמנע ממני לחזור אליך בעניין שהצעת לי, הוא שהנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הזכיר אותה, ולא הייתי מוכן שאגלה את סוד שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם - ולו עזב אותה הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם - הייתי מקבל אותה.'"

687. עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמָּנֹה, אמרה: "היינו, נשותיו של הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ובאה פאטמה כשהיא הולכת בהליכה הדומה להליכתו של הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.

וכשראה אותה, ברך אותה ואמר: 'ברוכה הבאה, בתי'. והושיב אותה מימינו או משמאלו, והסתודד אתה ובכתה בכי חזק. אבל כאשר ראה את הבהלה שלה, הסתודד אתה שוב וצחקה. אמרתי לה: 'שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ייחד אותך מבין נשותיו בסוד שנתן לך, ואת בוכה?!' וכשקם שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שאלתי אותה: 'מה אמר לך שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם?' אמרה: 'אני לא אגלה את הסוד שלו'.

כששליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הלך לעולמו, אמרתי (לפאטמה): 'אני משביעה אותך בזכות שיש לי עלייך שתספרי לי מה אמר לך שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם!' אמרה: 'עכשיו כן'. (עכשיו אוכל לספר). 'בפעם הראשונה שהסתודד אתי, הוא אמר לי שג'בריל (גבריאל) דקלם איתו את הקוראן פעם או פעמים בשנה. השנה הוא

דקלם איתו פעמים. סימן שמועד המוות התקרב. (וכך אמר לי): 'ייראי את אלוהים והתאזרי בסבלנות ואני אהיה לך אב קדמון טוב.' אז בכיתי את הבכי שראית. וכאשר ראה את בהלתי, הסתודד אתי שוב ואמר לי: 'הוי, פאטמה! את אינך מרוצה מכך שתהי נציגת נשות המאמינים, או נציגת נשות האומה?' וצחקתי את הצחוק שראית."

688. ת'אבת מסר מפי אנס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹו, ואמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בא אליי בזמן ששיחקתי עם הילדים, ובירך אותנו בשלום ושלח אותי לצורך אישי, לכן אחרתי לחזור לאמי. וכשחזרתי אמרה: 'למה אחרת?' אמרתי: 'שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שלח אותי לצורך כלשהוא.' אמרה לי אמי: 'מהו הצורך שלו?' אמרתי: 'זה סוד.' אמרה: 'אל תגלה את הסוד של שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לאף אחד!' אמר אנס: 'בחי אלוהים, אם הייתי מספר על כך למישהו, הייתי מספר זאת לך, ת'אבת."

פרק 86

קיום התחייבויות ומלוי הבטחות

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "וקיימו את ההתחייבות מאחר ואלוהים ישאל אתכם עליה."¹ והוא גם אמר: "וקיימו את ההתחייבות לאלוהים אם כבר התחייבתם."² והוא גם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! קיימו את החוזים."³ והוא גם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! למה אתם אומרים את מה שאינכם עושים? הרי תיעוב

1. הקוראן, 17: 34.

2. הקוראן, 16: 91.

3. הקוראן, 5: 1.

גדול הוא אצל אלוהים שתגידו את מה שאינכם עושים."

689. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'סימני הצבוע הם שלושה: אם יספר ישקר, אם יבטיח יפר את הבטחתו, ואם התחייב אמונים למישהו הפר אותם.'"
בגירסה של מוסלם קיימת הוספה: "ואפילו צם, התפלל וטען שהוא מוסלמי."

690. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'קיימות ארבע (תכונות) אשר מי שהן היו בו - ייחשב כצבוע מוחלט. ומי שתהיה בו תכונה אחת מהן - היא תיחשב לו כצביעות עד שיעזוב אותה: אם יופקד (על משהו) יבגוד, אם יספר ישקר, אם יתחייב בפני מישהו על משהו לא יקיים, ואם יסתכסך עם מישהו ינהג בפריצות.'"
החדית' הוזכר קודם בפרק "הגשמת הברית".

691. ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר לי: 'אם הכסף של "בחריין" (כספי המסים) היה מגיע, הייתי נותן לך כך וכך'. אבל הכסף של "בחריין" לא הגיע עד שהנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, הלך לעולמו. וכשבא הכסף של "בחריין", אבו בכר, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, קרא: 'מי ששליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, הבטיח לו משהו או שהיה לו חוב כלשהו אליו - שיבוא אלינו.' באתי אליו ואמרתי לו: 'הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר לי כך וכך.' לקח (אבו בכר) חופן (מטבעות) ונתן לי, וספרתי ומצאתי בה חמש מאות. אמר לי (אבו בכר): 'קח בנוסף לזה פי שנים ממנו.'"

1. הקוראן, 61: 2-3.

פרק 87

הצו בשמירה על הטוב שאליו התרגל האדם

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אלוהים לא ישנה את אשר נתן לאנשים, עד שהם ישנו את אשר בנפשותיהם."¹ והוא גם אמר: "אל תהיו כמו זאת אשר פירקה את טווייתה ופרמה את חוטיה אחרי שטוותה אותם באופן כה חזק."² והוא גם אמר: "ולא יהיו כמו אלה שניתן להם הספר לפני כן, אבל הזמן ארך ולבבותיהם התקשו."³ והוא גם אמר: "ובכל זאת לא קיימו אותה כראוי."⁴

692. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'הוי, עבד אללה, אל תהיה כמו פלוני שנהג לקום לתיקון לילה (להתפלל באמצע הלילה) ואחר כך הפסיק לקום לתיקון לילה."⁵

פרק 88

במפגש (עם האחרים) רצוי להאיר פנים ולדבר יפה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "והטה את כנפך למאמינים."⁶ והוא גם אמר: "ולו היית גם וקשה לב - היו מתרחקים ממך."⁷

693. עודיי בן חאתם, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הישמר מאש (גיהינם), ולו במתן חצי תמר (צדקה), ומי שידו אינה משיגה שיגיד מילה טובה."⁸

1. הקוראן, 13: 11.

2. הקוראן, 16: 92.

3. הקוראן, 57: 16.

4. הקוראן, 57: 27.

5. הקוראן, 15: 88.

6. הקוראן, 3: 159.

694. אבו הורירה מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: '... והמילה הטובה היא (נחשבת) צדקה.'" (זהו חלק של חדית' ארוך שהוזכר קודם)

695. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'אל תפחית מערכו של המעשה הטוב, אפילו שתקבל פני אחיך בסבר פנים יפות.'"

פרק 89

רצוי להסביר את הנאמר, להבהיר אותו ולשנן אותו אם לא יובן אלא בצורה זו

696. אנס, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "כאשר הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה אומר מילה, הוא היה חוזר עליה שלוש פעמים עד שתובן. ואם הוא היה בא אל אנשים הוא היה מברך אותם בשלום, היה מברך אותם שלוש פעמים."

697. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמרה: "דיבורו של שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה בהיר וברור וכל מי ששמע אותו הבין אותו."

פרק 90

הקשבת הידיד לדברי ידידו שאינם אסורים (על פי הלכה), וזכות המטיף לבקש מהנוכחים באספה להקשיב (ולא להפריע)

698. ג'ריר בן עבד אללה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי בעליה לרגל האחרונה שלו (עלית הפרידה): 'בקש מהאנשים להקשיב'. ואחר כך אמר: 'אל תחזרו אחרי מותי כופרים הרוצחים זה את זה.'"

פרק 91

ההטפה וקיצור הדרשה והבחירה בדרך האמצע

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "קרא אל דרך ריבונך (הדרך הישרה) בחוכמה ומטעמים טובים."¹

699. שקיק בן סלמה, אמר: "אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵנוּ, נהג לדרוש בפנינו כל יום חמישי. איש אחד אמר לו: 'הוי, אבו עבד אר- רחמאן, הייתי רוצה שתדרוש בפנינו כל יום.' אמר: 'מה שמונע ממני לעשות זאת הוא שאני שונא לגרום לכם שעמום ואני מעוניין להתמיד בהטפה לכם, כמו ששליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה מתמיד בהטפה לכם (רק פעם בשבוע) מחשש שתשתעממו.'"

700. עמאר בן יאסר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵנוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'תפילתו הארוכה של האיש ודרשתו הקצרה הם העדות על הידע העמוק שלו בענייני ההלכה, על כן האריכו את התפילה וקצרו את הדרשה.'"

701. מועאויה בן אל-חכם אס-סלמי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵנוּ, אמר: "כשהייתי מתפלל עם שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, התעטש איש אחד ואמרתי: 'אלוהים ירחם עליך!' כל האנשים נעצו בי את מבטיהם. אמרתי: 'הלואי שאמא שלי תהפוך לאמא שכולה! (הלואי שאני אמות) למה אתם מביטים בי כך?' והתחילו להכות בידיהם על ירכיהם. וכשידעתי (שהדיבור שלי לא מוצא חן בעיניהם) שהם מבקשים שאקשיב, שתקתי." כאשר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, התפלל - מי ייתן ואבי ואמי יהיו

1. הקוראן, 16: 125.

כפרתו - ולא ראיתי מורה לפניו או אחריו שהשכיל ללמד טוב יותר ממנו. אני נשבע באלוהים שהוא לא גער בי ולא היכה אותי ולא העליב אותי. אמר: 'אכן לתפילה הזו לא מתאים להכניס משהו מדיבורי האנשים, היא רק שבח לאלוהים. להגיד 'אלוהים גדול' ולקרוא מן הקוראן או לעשות כמו שאמר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.' אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים! לא מזמן הייתי בג'אהלייה (בורות בענייני האסלאם) ואלוהים הביא את האסלאם, ובינינו אנשים שבאים לכמרים? אמר: 'אל תבוא אליהם.' אמרתי: 'ובינינו אנשים חוזים שחורות?' אמר: 'זה דבר שהם מוצאים בחזותיהם ולא מונע מהם.'"

702. אל-ערבאד' בן סאריה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, דרש בפנינו דרשה, שממנה הלבבות חחשו, והעינים הזילו דמעות."

המוסר הזכיר את החדית' בשלמותו בפרק "הצו לשמר את הסונה ואת כללי הנימוס שלה", שהופיע קודם לכן.

פרק 92

הכבוד והשכינה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ועובדי הרחמן אשר ילכו עלי אדמות בנחת, אם ידברו אתם הבורים יאמרו: 'שלום!'"¹

703. עאישה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמרה: "מעולם לא ראיתי שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, צוחק במלא פיו עד שנראתה לְהֶאֱתוֹ (הָעֵנָבֶל שבקצה החך הפנימי), הוא היה מחייך רק."

1. הקוראן, 25: 63.

פרק 93

רצוי לבוא לתפילה ולבקשת ידע וכו' בשכינה ובכבוד

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "הדבר הזה אשר נזכר, וגם מי שמוקיר את טקסי הפולחן של אלוהים כי זה הוכחה על יראתו בלבבות."¹

704. אבו הורירה, שֶׁאֵלֶּהִים יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אם תתקיים התפילה, אל תבואו אליה בריצה, אלא בואו אליה בהליכה, ועליכם תשרה השכינה. מה שהספקתם - התפללו, ומה שהחמצתם - השלימו!"
מוסלם הוסיף בגירסתו: "כי האחד מכם - אף שרק התכוון להתפלל, ייחשב לו הדבר כאילו היה בתפילה."

705. אבן עבאס, שֶׁאֵלֶּהִים יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "(שהוא) עבר עם הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ביום ערפה (ערב חג הקורבן) ושמע מאחוריו קול גערה חזק, ומכות וקולות של גמלים. הצביע בשוט שלו אליהם ואמר: 'הוי, אנשים! לכו בשקט ובכבוד, כי הציות אינו נקנה בעזרת המהירות."

פרק 94

כבוד האורח

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "האם נודע לך על אורחי אברההים (אברהם) המכובדים * אשר נכנסו אליו ואמרו: 'שלום', אמר: 'שלום! אנשים בלתי מוכרים'.

1. הקוראן, 22: 32.

* הלך אל אישתו והביא עגל שמן * וקרב אותו אליהם ואמר: 'הלא תאכלו.'"¹
 והוא גם אמר: "ואנשיו שלפני כן נהגו לעשות מעשים רעים, באו אליו כשהם
 ממהרים. אמר: 'הוי, אנשיי! אלה בנותיי! הן טהורות בשבילכם על כן יראו את
 אלוהים ואל תביישו אותי בפני אורחיי. האם אין מכם איש שפוי."²

706. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,
 אמר: 'מי שמאמין באלוהים וביום האחרון, שיכניס את האורח שלו, ומי
 שמאמין באלוהים וביום האחרון שישמור על קשר עם שארות בשרו, ומי
 שמאמין באלוהים וביום האחרון, שיאמר דברים של טעם או שישתוק.'"

707. ח'וילד בן עמר אל-ח'זאעי, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוֹ, אמר: "שמעתי את
 שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי שמאמין באלוהים
 וביום האחרון, עליו לכבד את האורח שלו, כי הוא הגמול שלו.' אמרו:
 'הוי, שליח אלוהים, ומהו הגמול שלו?' אמר: 'יומו ולילו. הכנסת
 האורחים אורכת שלושה ימים, כך שכל מה שהיה אחרי זה נחשב
 כצדקה עבורו.'"

לפי הגירסה של מוסלם: "אסור למוסלמי להישאר אצל אחיו עד
 שיביאו לידי חטא.' הם אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, איך יביאו לידי חטא?'
 אמר: 'ישאר ללון אצלו (אצל אחיו) כשאין לו (לאח) מה להגיש לו.'"

פרק 95

רצוי לבשר ולברך בטוב

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "על כן בשר לעבדיי * אלה אשר יקשיבו

1. הקוראן, 51: 27-24.

2. הקוראן, 11: 78.

לנאמר, וינהגו לפי הטוב ממנו.¹ והוא גם אמר: "הריבון שלהם יבשר להם על רחמיו ועל רצונו ויבשר להם גם על גינות שבהן יש להם אושר נצחי."² והוא גם אמר: "ושמחו בבשורת גן עדן אשר הובטחה לכם."³ והוא גם אמר: "כך בישרנו לו על עלם הנוהג בשיקול דעת."⁴ והוא גם אמר: "וכבר שליחינו באו לבשר לאבראהים (אברהם)."⁵ והוא גם אמר: "ואז אישתו שהיתה עומדת (ושמעה מה הם בישרו), צחקה (כי היא מתפלאת ממה שהיא שומעת) ובישרנו לה על אסחאק (יצחק) (שהיא תלד בן וייקרא אסחאק (יצחק) ואחריו על יעקוב (יעקב) (נכד)."⁶ והוא גם אמר: "ואז המלאכים קראו לו כאשר היה עומד ומתפלל בגומחת התפילה, כי אלוהים מבשר לך על יחיא."⁷ והוא גם אמר: "כאשר המלאכים אמרו: 'הוי, מרים! אלוהים מבשר לך על ילד שיבוא במילה ממנו (ללא תהליך ההריון והלידה הטבעיים), שמו: אל-משיח (המשיח)."⁹

הפסוקים בפרק הזה רבים וידועים. ובאשר לחדית'ים גם הם רבים מאוד, וידועים ב"אוסף הנכון של החדית'ים", מהם:

708. עבד אללה בן אבו אופא, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בישר לח'דיג'ה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מְמַנָּה, ששמור לה בית בגן עדן עשוי מפנינים חלולים (משי רקום בחוטי זהב וכסף) רחוק מרעשים, צעקות או עייפות."

1. הקוראן, 39: 18-17.
2. הקוראן, 9: 21.
3. הקוראן, 41: 30.
4. הקוראן, 37: 101.
5. הקוראן, 11: 69.
6. הקוראן, 11: 72.
7. יוחנן המטביל.
8. הקוראן, 3: 39.
9. הקוראן, 3: 45.

709. אבו מוסא אל-אשערי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: " (שהוא) עשה רחצת טיהרה בביתו, ויצא ואמר: 'אצמד לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואהיה איתו ביום הזה.' הוא (אבו מוסא) בא אל המסגד ושאל על הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמרו: 'הלך לכיוון הזה.' אמר: 'יצאתי בעקבותיו לבקש אותו, עד שנכנס לבאר אריס'. ישבתי ליד הדלת עד ששליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עשה את צרכיו ורחץ רחצת טיהרה. קמתי אליו ומצאתי אותו יושב על באר אריס באמצע החצר הבנויה סביב הבאר. חשף את שוקיו והוריד אותן לתוך הבאר. ברכתי אותו בשלום והלכתי (לעמוד) ליד הדלת, ואמרתי: 'אהיה היום השוער של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. בא אבו בכר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, ודחף את הדלת, אמרתי: 'מי זה?' אמר: 'אבו בכר', אמרתי: 'לאט לאט'. והלכתי (לשליח אלוהים) ואמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, זהו אבו בכר והוא מבקש 'רשות' (להיכנס), אמר: 'הרשה ובשר לו (כי מקומו הוא) בגן עדן'. באתי ואמרתי לאבו בכר: 'היכנס ושליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מבשר לך (כי מקומך הוא) בגן עדן'. אבו בכר נכנס וישב מימין לנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בחצר, והוריד את רגליו אל הבאר כמו שעשה שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וחשף את שוקי רגליו. אז חזרתי וישבתי, וכשעזבתי את אחי הוא היה עושה רחצת טיהרה על מנת לבוא אחריי. אמרתי: 'אם אלוהים רוצה לגרום לפלוני (הכוונה לאחיו) טוב - יביא אותו'. פתאום מישהו הזיז את הדלת, ואמרתי: 'מי זה?' אמר: 'עמר בן אל-ח'טאב', אמרתי: 'לאט, לאט!' ובאתי אל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. ברכתי אותו לשלום ואמרתי: 'זה עומר מבקש 'רשות' (להיכנס)'. אמר: 'הרשה ובשר לו (כי מקומו הוא) בגן עדן'. באתי אל עמר ואמרתי: 'אתה מורשה להיכנס, ושליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מבשר לך

1. אחד הבארות באל-מדינה ששתה מהם הנביא, עליו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה בזמנו מערבה למסגד קבאא'.

(כי מקומך יהיה) בגן עדן. עמר נכנס וישב עם הנביא בחצר משמאלו, והוריד את רגליו אל תוך הבאר. חזרתי וישבתי ואמרתי: 'אם אלוהים רוצה (לגרום) לפלוני (הכוונה לאחיו) טוב - יביא אותו.' פתאום מישהו הזיז את הדלת, ואמרתי: 'מי זה?' אמר: 'עות'מאן בן עפאן,' אמרתי: 'לאט, לאט,' ובאתי אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והודעתי לו. אמר: 'הרשה ובשר לו (כי מקומו יהיה) בגן עדן, אבל צרה תפקוד אותו בחייו. באתי ואמרתי לו: 'היכנס, ושליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מבשר לך (כי מקומך יהיה) בגן עדן, אבל צרה תפקוד אותך בחיך. הוא נכנס ומצא את החצר מלאה באנשים, ובא מהצד הנגדי.

(סעיד בן אל-מוסייב 'פרשן', אמר: 'אפשר לפרש את זה כאילו אותות לצורה שבה ייקברו בעתיד.' הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אבו בכר ועומר ייקברו ביחד בביתו של הנביא אבל עות'מאן לא יקבר אתם כי אין מקום והוא יקבר "מולם" בבית קברות "אל-בקייע"), והדבר הזה כבר (התגשם).

ובגירסה אחרת הוסיף: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הורה לי לשמור על הדלת. וכשעות'מאן בא והתבשר כי מקומו יהיה בגן העדן, שיבח את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, ואמר: 'אלוהים הוא העוזר.'"

710. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנֹ, אמר: "היינו יושבים סביב שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואיתנו בקבוצה היו אבו בכר ועומר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִשְׁנֵיהֶם. קם שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מקרבנו והאט את הליכתו בחזרה אלינו. חששנו שמא קרה לו משהו, נבהלנו וקמנו. הייתי הראשון שנבהל. יצאתי לחפש את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עד שהגעתי לגן של "אל-אנצאר" לבני "אנ-נג'אר", והסתובבתי כדי למצא שער לגן, אבל לא מצאתי. פתאום ראיתי

נחל מים שנכנס לתוך הגן ובא מבאר שמחוצה לו. אספתי את עצמי, התכוננתי ונכנסתי אל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'הוי, אבו הורירה?' אמרתי: 'כן, שליח אלוהים.' אמר: 'מה רציית?' אמרתי: 'ישבת בינינו ואז קמת והלכת אבל אחרת בזמן החזרה, וחששנו שמא קרה לך משהו ונבהלנו. הייתי הראשון שנבהל, באתי לגן הזה ואספתי את עצמי והתכוננתי כמו שיתכונן השועל, והנה האנשים אחריי.' אמר: 'הוי, אבו הורירה!' ונתן לי את נעליו ואמר: 'קח את שתי נעליי ואת מי שתמצא מאחורי הגדר, שיעיד כי 'אין אלוה זולת אלוהים' ויהיה כן בדבריו, בשר לו (כי מקומו) בגן עדן.' והזכיר את שאר החדיית' לאורכו.

711. אבן שמאסה אמר: "היינו אצל עמר בן אל-עאס, שְׂאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, כשהוא עמד למות. הוא בכה ארוכות, ופנה לעבר הקיר. הבן שלו התחיל לומר: 'הוי, אבי! הלא בישר לך שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בכך, הלא בישר לך שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בכך!' ואז פנה אלינו ואמר: 'הדבר הטוב שאנו מכינים זו עדות ש'אין אלוה זולת אלוהים ומְחַמֵּד הוא שליחו'. אני הייתי בשלושה שלבים: הייתי במצב שאף אחד לא שנא את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יותר ממני. ואף אחד לא רצה שיתגבר עליו ויהרוג אותי יותר ממני. ואם הייתי מת במצב ההוא, הייתי בגיהנום. וכשאלוהים הכניס את האסלאם ללבי, באתי אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמרתי: 'פשוט את ידך ואשבע לך אמונים!' הוא פשט את יד ימינו, אבל אחזתי את ידי והוא אמר: 'מה קרה, עמר?' אמרתי: 'רצייתי להתנות (את שבועת האמונים שלי)', אמר: 'במה אתה רוצה להתנות (את שבועת האמונים שלך)?' אמרתי: 'בתנאי שימחל לי.' אמר: 'הלא ידעת שהאסלאם מוחק את מה שהיה לפניו, וההגירה (ממֶכָּה אל אל-מדינה) הזו מוחקת את מה שהיה לפניו, ומצוות העלייה לרגל

(החג') מוחקת את מה שהיה לפנייה?'

ואף אחד לא היה יקר לי יותר משליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. ולא היה יותר עצום ממנו בעיניי, ולא יכולתי להסתכל עליו ארוכות מרוב עוצמתו, ואם נתבקשתי לתארו לא יכולתי לעשות זאת, כי לא הבטתי בו הרבה, ולו הייתי מת במצב הזה - הייתי מקווה להגיע לגן עדן. ואחר כך מוניתי לתפקידים שאיני יודע מה היה המצב שלי בהם. אם אמות - שלא תבכו עליי בקול רם ושלא ילכו אחריי עם אש. אם תקברו אותי - שפכו את העפר באטיות והישארו מסביב לקברי זמן שווה לזמן של שחיטת נאקה שמנה וחלוקת הבשר שלה. כך אוכל ליהנות מחברתכם ואדע איך להתייחס לשליחי ריבוני."

פרק 96

הפרידה מהחבר, הייעוץ לו בעת הפרידה ממנו לפני נסיעה וכו',
התחנן עבורו ובקשת התחנן ממנו

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "וציווה אבראהים (אברהם) על בניו וגם יעקוב (יעקב) (ציווה על בניו): 'הוי, בניי! אכן אלוהים בחר לכם את הדת (האסלאם) שלכם כדי שלא תמותו אלא כשאתם מוסלמים (התמידו עליה), * ואף הייתם נוכחים כאשר יעקוב (יעקב) היה גוסס ואז אמר לבניו: 'מה תעבדו לאחר מותי?' אמרו: 'נעבוד את אלוהיך ואת אלוהי אבותיך, אבראהים (אברהם) ואסמאעיל (ישמעאל) ואסחאק (יצחק). אל אחד הוא ואנחנו מתמסרים לו."'
ובאשר להחדית'ים הם רבים, מהם:

712. החדית' שמסר זייד בן ארקם, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, שהוזכר בפרק הקודם "כיבוד אנשי בית שליח אלהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם", בו הוא

1. הקוראן, 2: 133-132.

אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קם ונאם, שיבכ את אלוהים, הודה לו, הטיף למענו, הזכיר אותו ואמר: 'הוי, אנשים! אמנם אני אדם שעומד לבוא אליו שליח ריבוני (מלאך המוות) ואענה (אמות כמו כולם), ואני משאיר לכם שתי משימות כבודות: הראשונה היא הספר של אלוהים, שבו ההנחיה והאור. קחו את ספר אלוהים ואחזו בו.' כך הוא עודד אותנו ועורר בנו את התשוקה לקרוא את ספר אלוהים, ועוד אמר: 'ואנשי ביתי, אני מצווה לציית לאלוהים ולשמור את אנשי ביתי.'"
 החדית' השלם הוזכר קודם לאורכו.

713. מאלף' בן אל-חווירת', שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "באנו לשליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בזמן שהיינו צעירים וקרובים זה לזה מבחינת הגיל, ונשארו איתו במשך עשרים לילות. שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה רחום אלינו וחבר שלנו. הוא חשב שאנחנו מתגעגעים למשפחותינו, ושאל אותנו על מי שעזבנו ממשפחותנו. ענינו לו והוא אמר: 'חזרו למשפחותיכם, הישארו איתן, למדו אותן וצוו עליהן, והתפללו תפילת כך בעת כך (קבע להם את התפילות ואת המועד שלהן), ואם הגיע זמן התפילה, שמישהו מכם יקרא לתפילה ושינהל את התפילה המבוגר שבכם.'"
 אל-בוכארי הוסיף בגירסתו: "והתפללו כמו שראיתם אותי מתפלל."

714. עומר בן אל-חטאב, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "ביקשתי את רשות הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לצאת ל"עומרה" והרשה לי. הוא אמר: 'הוי, אחי! אל תשכח אותנו, בתחנוניך.' הבקשה הזאת בשבילי שווה את כל העולם הזה."
 לפי גירסה אחרת: "שתף אותנו, אחי, בתחנוניך!"

1. ביקור בכעבה לא בעונת העליה לרגל (החג').

715. סאלם בן עבד אללה בן עומר מסר: "עבד אללה בן עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, נהג לומר לאיש שרצה לנסוע: 'התקרב אליי כדי שאפרד ממך, כמו שהיה שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נפרד מאתנו, ויאמר: 'אפקיד את דתך, את יושרך ואת אחרית מעשיך אצל אלוהים.'"

716. עבד אללה בן יזיד אל-ח'טמי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מחברי הנביא, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשרצה להיפרד מהצבא הוא נהג לומר: 'אני מפקיד את אמונתכם, יושרכם ואחרית מעשיכם אצל אלוהים.'"

717. אנס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "איש אחד בא אל הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, אני רוצה לנסוע, תתפלל עבורי.' אמר: 'אלהים יוסיף לך יראת אלוהים.' אמר: 'עוד!' אמר: 'וימחל על חטאיך.' אמר: 'ועוד!' אמר: 'ויקל עליך למצוא את הטוב בכל מקום שתהיה.'"

פרק 97

בקשת העצה מאלוהים וההתייעצות

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "והתייעץ אתם."¹ והוא גם אמר: "ועניינם ייקבע על פי התייעצות ביניהם."²

718. ג'אבר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה

1. הקוראן, 3: 159.

2. הקוראן, 42, 38.

וְהַשְׁלוֹם, נהג ללמד אותנו את בקשת העצה מאלוהים בכל העניינים, כפי שלימד אותנו סורה מן הקוראן. היה אומר: 'אם אחד מכם התכוון לעשות מעשה כלשהו, יכרע שתי כריעות מלבד אלו שהן בגדר החובה, ואז יגיד: 'הוי, אלוהי, אני מבקש את עצתך על סמך הידע שלך, ואבקש את עזרתך במה שאתה יכול, ואבקש מחסדך העצום; כי אתה יכול ואני איני יכול, ואתה יודע ואני איני יודע, ואתה יודע את הנסתרות. הוי, אלוהי, אם אתה יודע כי העניין הזה (צורך אישי) הוא טוב לי בדתי ובחיי ובאחרית דבריי או שהוא אמר: 'ענייני המידיים והדחויים', גזור אותו עבורי, הקל אותו עבורי וברך אותו עבורי. ואם אתה יודע שהעניין הזה הוא רע לי בדתי ובחיי ובאחרית דבריי או שהוא אמר: 'ענייני המידיים והדחויים', הרחק אותו ממני והרחק אותי ממנו וגזור עליי את הטוב במקום שבו הוא נמצא, ותרצה אותי בו.' אמר: 'ומזכיר את הצורך שלו.'"

פרק 98

רצוי שבעת ההליכה להשתתף בתפילת החג, לבקר חולים, לעלות לרגל, להשתתף בפשיטות ובהלוויות וכדומה ללכת בדרך ולחזור בדרך אחרת כדי להרבות מקומות הפולחן

719. ג'אבר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, נהג שביום חג ילך אל המסגד (כדי להשתתף בתפילת החג) בדרך ויחזור בדרך אחרת." (כדי לפגוש יותר אנשים ולאחל להם חג שמח).

720. אבן עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, נהג לצאת לְמִקְדָּה (מאל-מדינה) מנתיב "אש-שג'רה" (העץ) וְלְהִיפָּנֵס מִדֶּרֶךְ "אל-מערס", וכשהיה נכנס לְמִקְדָּה נהג לְהִיפָּנֵס מִדֶּרֶךְ המעבר ההררי העליון וכשהיה יוצא מְמִקְדָּה נהג לצאת מהמעבר ההררי התחתון."

פרק 99

רצוי להתחיל ברגל או ביד ימין בכל מה שראוי לכבוד, כמו רחצת טיהרה לפני התפילה, רחצת טיהרה כללית, היטהרות בעפר, לבישת בגד, נעילת נעל, נעלי בית, מכנסיים, כניסה למסגד, צחצוח שיניים, שימת כחל בעיניים, נטילת ציפורניים, גיזוז השפם, מריטת בית השחי, גילוח הראש, סיום תפילה (תסלים-ראה פרק 157), אכילה ושתייה, לחיצת יד, נגיעה באבן השחורה, יציאה מהשירותים, מקח וממכר וכדומה. ורצוי להקדים את השמאל כנגד זה, כגון הוצאת ריר אף, יריקה, כניסה לשירותים, יציאה מהמסגד, לחלוץ נעל, נעלי בית, לפשוט מכנסיים ובגדים, להתנקות ולעבוד בכלל וכדומה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ואילו מי שניתן לו את ספרו בידו הימינית הרי הוא אומר: קחו! קראו את ספרי!"¹ והוא גם אמר: "אזי בעלי הימין וכמה הם גדולים בעלי הימין ובעלי השמאל וכמה מחריד מראיהם."²

721. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנָה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, העריץ את ההתחלה בימין בכל ענייניו: בטיהורו, בסירוק שערו ובנעילת נעליו."

722. והיא (עאישה) גם אמרה: "יד ימינו של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הייתה לטיהורו ולאכילתו, וידו השמאלית הייתה להתפנותו ולכל מה שנחשב למאוס (ריר אף, דמם אף וכדומה)."

723. אם עטיה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנָה, מסרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר להן בעת רחיצת בתו זינב (רחיצת המת), שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנָה: 'התחלנה בצד ימין ובמקומות רחיצת הטיהרה.'"

1. הקוראן, 69: 19.

2. הקוראן, 56: 8-9.

724. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר אחד מכם רוצה לנעול את נעליו שיתחיל ברגל ימין, וכאשר הוא רוצה לחלוץ את נעליו שיתחיל בשמאלית כדי שהימין תהיה הראשונה שתנעל והאחרונה שתוחלץ."

725. חפסה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, מסרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה משתמש בימינו לאוכל, לשתיה ולמלבוש ומשתמש ביד שמאל לכל דבר אחר."

726. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם תתלבשו ואם תעשו רחיצת טיהרה התחילו ביד ימין.'"

727. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בא ל"מנא": הגיע אל עמודי "אל-עקבה"² וסקל אותו (כסמל לסקול השטן), ואחר כך הגיע לביתו ב"מנא" ושחט (זבח כקורבן שהקריב לאלוהים), ואמר לסִפֵּר "קח" (גזוז את השיער) והצביע על הצד הימני של ראשו, ואחר כך על השמאל, ואז התחיל לתת את השיער לאנשים." לפי גירסה אחרת: "כשסקל את עמוד "העקבה" וזבח את זבחו והסתפר: הקדים את צידו הימני של ראשו לסִפֵּר וגזז את שיערו ואחר כך קרא ל"אבו טלחה" אל-אנצארי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, ונתן לו את השיער ואחר כך הקדים את צידו השמאלי של ראשו וגזז את שיערו ונתן לאבו טלחה ואמר: חלק אותו בין האנשים."

1. ב"מנא" קיימים שלושה עמודים שמסמלים את השטן, אותם רוגמים עולי הרגל כחלק מטקסי העלייה לרגל.
2. העמוד הראשון והגדול ביותר שמציין את המקום שבו השטן פיתה את אברהם (אברהם) עליו השלום, שלא להקריב את אסמאעיל (ישמעאל) בנו.

ספר נימוסי האוכל

100. להזכיר את שם אלוהים בהתחלת האוכל ולהודות לו בסימומו.....317
101. לא להטיל דופי באוכל ורצוי לְשַׁפְּחוּ 319
102. מה שאומר מי שבא בזמן האוכל אבל היה בצום ואינו מתכוון לשבור את צומו..319
103. מה יאמר מי שהוזמן לאוכל ונלווה אליו אחר.....320
104. בקשתו (של הנביא) לאכול מהצלחת הקרובה, הנחייתו וענישתו את מי שאינו אוכל לפי הכללים.....320
105. איסור אכילת שני תמרים (או פירות דומות) ביחד אלא באישור החבורה 321
106. מה יאמר ומה יעשה מי שאוכל אבל אינו שֹׁבֵעַ 321
107. הציווי לאכול מהצדדים של הקערה ולא ממרכזו ובו אמירתו של הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: "ותאכל מהצד הקרוב אליך".....321
108. איסור האכילה כשנשענים על משהו.....322
109. רצוי לאכול בשלוש אצבעות, ללקק את האצבעות, שנאת ניגוב האצבעות לפני שילקק אותן, רצוי ללקק את הקערה, לקיחת הנגיסה שנפלה ממנו, אכילתה וניגובה לאחר שליקק אותה באמת ידו או בכף רגלו וכו'.....322
110. להרבות את הידים על האוכל.....324
111. נימוסי השתייה, רצוי לנשום שלוש פעמים מחוץ לכלי (כוס), ותיעוב לנשום בתוך הכלי, רצוי להגיש את הכלי לזה היושב מימין זה שהתחיל ראשון.....325
112. תיעוב השתייה מפתח הכד (כלי הקיבול) וכדומה וההבהרה שהתיעוב הוא למען הבטחת הניקיון ולא תיעוב הנובע מהאיסור.....326
113. שנאת הנשיפה במשקה.....327
114. מותר לשותת בעמידה אך העדיפות והשלמות היא השתייה בישיבה.....327
115. רצוי שמגיש המים לאנשים יהיה אחרון השותים.....328
116. היתר השתייה מכל הכלים הנקיים שאינם זהב וכסף, היתר ללגום - לשותת בפה מהנהר וממקומות אחרים - ללא כלי או יד ואיסור השימוש בכלי זהב וכסף לשתייה, אכילה, טיהור וכל שאר השימושים.....329

ספר נימוסי האוכל

3

פרק 100

להזכיר את שם אלוהים בהתחלת האוכל ולהודות לו בסיומו

728. עומר בן אבו סלמה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'התחל (את הסעודה) בשם אלוהים, השתמש ביד ימין ותאכל מהצלחת הקרובה אליך.'"

729. עאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנָה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר אחד מכם יושב לאכול שיזכיר את שמו של אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה. אם הוא שכח להזכיר את שמו של אלוהים בהתחלה, כאשר הוא נזכר שיגיד 'בשם אלוהים, בהתחלה ובסוף.'"

730. ג'אבר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אם האיש נכנס לביתו, והזכיר את אלוהים בעת כניסתו וכאשר הוא יאכל, השטן יאמר לחבריו: 'אין לכם לינה ולא ארוחת ערב, ואם נכנס ולא הזכיר את אלוהים בעת כניסתו, השטן יאמר: 'השגתם את הלינה; ואם לא הזכיר את אלוהים כאשר אכל, יאמר השטן: 'השגתם את הלינה ואת ארוחת הערב.'"

731. חוד'יפה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "אם אכלנו ביחד עם שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהגנו שלא להתחיל לאכול לפני ששליח אלוהים,

עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יתחיל. פעם אחת ישבנו לאכול איתו, ובאה שפחה שמייהרה כאילו שמישהו דחף אותה, והושיטה את ידה למאכל כדי לאכול, אבל שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, תפס בידה, ובא בדואי שמייהר כאילו שמישהו דחף אותו, ושליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, תפס בידו.

אמר שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'השטן יכול לאכול רק אם מישהו יתחיל לאכול לפניו בלי להזכיר את שם אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, ולכן הביא את השפחה הזו כדי לאפשר לו להתחיל, ולכן תפסתי בידה, וגם הביא את הבדואי הזה כדי שיאפשר לו להתחיל ותפסתי בידו. אני נשבע במי שנשמתי בידו (אלוהים) כי ידו של השטן וידי נאבקות על ידיהם (השטן מנסה להכניס את ידיהם ואני מוציא אותן יד השפחה ויד הבדואי)'. "

732. אומייה בן מכשי, אחד מחברי הנביא, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ישב ולידו היה איש שאכל בלי להזכיר את שם אלוהים, עד שלא נותרה מהאוכל שלו אלא חתיכה, וכשהרים אותה אל פיו אמר: "בשם אלוהים", (הוא שכח להזכיר את שם אלוהים קודם, לכן הוא מזכיר עכשיו ומציין שזה במקום הזכר שהיה אמור להיות בתחילת האוכל) ובסופו, הנביא צחק ואמר: 'השטן היה אוכל איתו וכשהוא הזכיר את שם אלוהים, הקיא את מה שנמצא בבטנו'."

733. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה אוכל ביחד עם שישה מחבריו, בא בְּדוּאֵי ואכל את כל האוכל בשני "ביסים". שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לו הזכיר (הבדואי) את שם אלוהים על האוכל היה מספיק לכולכם'."

734. אבו אומאמה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "כשסיים לאכול נהג הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לומר: 'השבח לאלוהים, שבח רב, טוב ומבורך. ריבוננו יספיק לגמול חסדים לעבדיו ללא צורך באחר, (ועבדיו) לא יבקשו מאחר חוץ ממנו, ולא יוותרו על חסדיו.'"

735. מועאד' בן אנס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שאכל ואמר לאחר האוכל: השבח לאלוהים שהאכילני את זה, והביא לי אותו ללא מאמץ וללא כוח ממני, יכופרו כל חטאיו.'"

פרק 101

לא להטיל דופי באוכל ורצוי לְשִׁבְחוֹ

736. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לעולם לא הטיל דופי באוכל, אם הִתְאַוָּה לוֹ אכל אותו ואם לא עזב אותו."

737. ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ביקש מאישתו מאכל (שיכול למרוח על הלחם), אמרה: 'אין לנו אלא חומץ. ביקש שתביא לו. התחיל לאכול תוך שהוא אומר: 'כמה טוב הוא החומץ!', כמה טוב הוא החומץ!'"

פרק 102

מה שאומר מי שבא בזמן האוכל אבל היה בצום ואינו מתכוון לשבור את צומו

738. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה

וְהַשְׁלוֹם, אמר: 'כאשר אחד מכם מוזמן לסעודה עליו להיענות. אם היה בצום שיתפלל לטובתם, ואם אינו בצום שיענה להזמנה וְיֵאכֵל.'"

פרק 103

מה יאמר מי שהוזמן לאוכל ונלווה אליו אחר

739. אבו מסעוד אל-בדרי, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "איש אחד הזמין את הנביא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, לאכול ממה שהכין לו, והיה הנביא חמישי מתוך חמישה (סועדים). בא אתם איש אחר, וכשהגיעו לדלת, אמר הנביא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם: 'אכן, זה בא איתנו; אם תרצה (שיסעוד איתנו) - אשר לו, ואם לא תרצה - יחזור.' אמר האיש: 'כן, שליח אלוהים, אני מרשה לו.'"

פרק 104

בקשתו (של הנביא) לאכול מהצלחת הקרובה, הנחיתו וענישתו של מי שאינו אוכל לפי הכללים

740. עומר בן אבו סלמה, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "הייתי ילד בחיקו של שליח אלוהים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, וידי נעה לכל הכיוונים בתוך הצלחת הגדולה. שליח אלוהים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אמר לי: 'הוי, ילד! התחל בשם אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, תאכל בימינך ותאכל מהצד הקרוב אליך.'"

741. סלמה בן אל-אכוע, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "איש אחד אכל אצל שליח אלוהים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, בידו השמאלית. אמר (הנביא): 'תאכל ביד ימין!' אמר: 'אני לא יכול.' אמר (הנביא): 'שלא תאכל.' ולא מנע ממנו את זה חוץ מיהירות, ולכן הוא לא הרים אותה אל פיו בכלל.'"

פרק 105

איסור אכילת שני תמרים (או פירות דומות) ביחד¹ אלא באישור החבורה

742. ג'בלה בן סוחים, אמר: "פקדה אותנו שנת עוני ובצורת והיינו בחברת אבן אז-זוביר (באל-מדינה). קבלנו תמרים ועבד אללה בן אז-זוביר חלק לנו והתחלנו לאכול. עבד אללה בן עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, עבר לידנו בזמן שאכלנו, ואמר: 'אל תוכלו שתים שתים (מהתמרים), כי הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר את זה, המשיך ואמר: 'אלא אם כן האיש מכם יבקש את רשות אחיו (שותפו לאוכל) וירשה לו.'"

פרק 106

מה יאמר ומה יעשה מי שאוכל אבל אינו שָׁבֵעַ

743. וחשי בן חרב, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "חבריו של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמרו: 'הוי, שליח אלוהים! אנו אוכלים ואיננו שְׁבִיעִים.' אמר: 'אולי אוכלים כל אחד בנפרד? אמרו: 'כן.' אמר: 'תאכלו ביחד ותתחילו (לאכול) בשם אלוהים, יבורך האוכל שלכם.'"

פרק 107

הציווי לאכול מהצדדים של הקערה ולא ממרכזה ובו אמירתו של הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: "ותאכל מהצד הקרוב אליך", כאמור לעיל

744. אבן עבאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הברכה תבוא באמצע האוכל, אז אכלו מצדיו ואל תאכלו מהאמצע שלו.'"

1. כי זה סימן לרעבתנות, ובו קיפוח לשותף לאוכל.

745. עבד אללה בן בסר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "לנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היתה קערה שנקראה: "אל-ע'ראא", שנשאו אותה ארבעה גברים. ובאור היום בשעות לפני הצהריים אחרי שהתפללו תפילת לפני הצהריים, הובאה הקערה, ובה מֶרְק עִם פְּתִייתִי לֶחֶם, האנשים התאספו סביבה, וכשרב מספרם, ישב שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עַל בְּרָכָיו. אמר בדואי אחד: 'מה הישיבה הזאת?' אמר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אלוהים ברא אותי עבד נדיב, ולא שחצן עיקש.' ועוד אמר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אכלו את המאכל מצדיו ועזבו את חלקו העליון כדי שיבורך.'"

פרק 108

איסור האכילה כשנשענים על משהו

746. והב בן עבד אללה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אני לא אוכל כשאני נשען על משהו.'"

747. אנס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "ראיתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אוכל תמרים כשהוא יושב על אֲלִיתוֹ (אַחוּרִיו) וכף רגלו ניצבת בצידה."

פרק 109

רצוי לאכול בשלוש אצבעות, ללקק את האצבעות, שנאת ניגוב האצבעות לפני שילקק אותן, רצוי ללקק את הקערה, לקיחת הנגיסה² שנפלה ממנו, אכילתה וניגובה לאחר שילקק אותה באמת ידו או בכף רגלו וכו'

1. המפורסמת והידועה לקהילה.

2. מלוא הפה אוכל.

748. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם אחד מכם אכל אוכל, שלא ינגב את אצבעותיו עד שילקק אותן, או שייתן למישהו ללקק אותן.'"

749. כעב בן מאלכ', שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "ראיתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אוכל בשלוש אצבעות, וכשסיים (לאכול) לִקֵּק אותן."

750. ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הורה ללקק את האצבעות ואת הצלחת, ואמר: 'אינכם יודעים באיזה חלק מהאוכל נמצאת הברכה.'"

751. והוא (ג'אבר) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם נפלה נגיסה של אחד מכם, שייקח אותה, יסיר ממנה את החלק שניזוק ויאכל אותה, ולא ישאיר אותו לשטן, ולא ינגב את ידו במפית עד שילקק את אצבעותיו כי הוא אינו יודע באילו ממאכליו יש ברכה.'"

752. והוא (ג'אבר) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן השטן יבוא אל האחד מכם בכל עת, עד שהוא יבוא אליו כשהוא אוכל. כך, אם נופלת נגיסה של האחד מכם, שייקח אותה, יסיר ממנה את החלק שניזוק ויאכל אותה, ולא ישאיר אותה לשטן, ואם סיים, שילקק את אצבעותיו; כי הוא אינו יודע באלו ממאכליו תהיה הברכה.'"

753. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג בעת האכילה ללקק את שלוש אצבעותיו ויאמר: 'אם נפלה נגיסה של אחד מכם, שייקח אותה ויסיר ממנה את החלק שניזוק, ויאכל אותה ולא ישאיר אותה לשטן. (הוא נימק זאת בכך) שאנו צווינו שנעקוב אחרי מזה שנשאר מהאוכל בקערה. ואמר: 'אינכם יודעים באיזה מהאוכל שלכם תהיה הברכה.'"

754. סעיד בן אל-חארת', שאל את ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, לגבי רחיצת הטיהרה (לפני התפילה) אחרי אכילת אוכל מבושל (על האש). אמר: "בזמנו של הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא היינו מוצאים אוכל כזה אלא מעט מאוד. וכאשר מצאנו אוכל כזה, לא היו לנו מטפחות למעט כפות ידינו, זרועותינו ורגלינו, ואז היינו מתפללים ללא ביצוע מחודש של טיהרה."

פרק 110

להרבות את הידיים על האוכל

755. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האוכל של השניים מספיק לשלושה, והאוכל של השלושה מספיק לארבעה.'"

756. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אוכל של האחד מספיק לשניים, והאוכל של השניים מספיק לארבעה, והאוכל של הארבעה מספיק לשמונה.'"

פרק 111

נימוסי השתייה, רצוי לנשום שלוש פעמים מחוץ לכלי (כוס), ותיעוב לנשום בתוך הכלי, רצוי להגיש את הכלי לזה היושב מימין זה שהתחיל ראשון

757. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לנשום שלוש פעמים כשהוא שותה." (כמובן: נושם מחוץ לכלי)

758. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תשתו בלגימה אחת כמו הגמל, אלא שתו בלגימות שתיים או שלוש, התחילו את השתייה בהזכרת שם הבורא ותודו לו (לאלוהים) כשאתם מסיימים.'"

759. אבו-קתאדה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר לנשום בתוך הכלי."

760. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הובא חלב מהול במים, מימינו ישב בדואי, ומשמאלו ישב אבו בכר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ. לאחר ששתה נתן לבדואי ואמר לו: 'לאחר ששתה העבר את המשקה לזה שמימין וכך הלאה עד אחרון היושבים.'"

761. סהל בן סעד, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה

וְהַשְׁלוֹם, הוּבא מִשְׁקָה, וְהוּא שְׁתֵּה מִמֶּנּוּ. מִיִּמִּינוּ הִיָּה יֶלֶד וּמִשְׁמָאלוֹ הִיָּו שֵׁיִח'יִם. אִמֵּר לִילָד: 'הֵאֵם אַתָּה מִרְשָׁה לִי שְׂאֵתָן (מִהַמִּשְׁקָה) לֵאלֹהֵי?' אִמֵּר הִילָד: 'לֹא, אֲנִי נִשְׁבַּע בְּאֱלוֹהִים שֶׁלֹּא אֶתֵּן אֶת חִלְקִי (שְׁקִיבִלְתִּי) מִמֶּךָ לְאִפֵּי אֶחָד אַחֵר.' שֵׁם שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלִיֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אוֹתוֹ (אֶת הַמִּשְׁקָה) בִּידוֹ (שֶׁל הִילָד). הִילָד הַזֶּה הִיָּה "אֲבֵן עֲבָאס".

פרק 112

תיעוב השתייה מפתח הכד (כלי הקיבול) וכדומה וההבהרה שהתיעוב הוא למען הבטחת הניקיון ולא תיעוב הנובע מהאיסור

762. אֲבֹ סַעִיד אֶל-ח'דְרִי, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אִמֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלִיֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אִסַּר אֶת רְכוֹת כְּלֵי הַקִּיבּוֹל (הַכְּדִים הָעֵשׂוּיִים בְּדֶרֶךְ כָּלֵל מִזְעוֹר), כְּלוֹמֵר: לִשְׁבוֹר (אוֹ לְקַפֵּל) אֶת פִּיהֶם כְּדֵי לִשְׁתּוֹת מֵהֶם."

763. אֲבֹ הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, מִסַּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלִיֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אִסַּר לִשְׁתּוֹת מִפִּי הַכְּדִים."

764. כִּבְשָׁה בַת ת'אֲבַת (אֲחוֹתוֹ שֶׁל חֶסֶאן בֶּן ת'אֲבַת), שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אִמֵּרָה: "בֹּא אֵלַי שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלִיֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, וְעַמַּד וְשֵׁתָה מִכְּד תְּלוּי. קִמַּתִּי אֵלָיו (אֶל הַכְּד) וְגוֹרַתִּי אֶת פִּי." הִיא גוֹרָה אֶת פִּי הַכְּד כְּדֵי לִשְׁמוֹר עַל הַמְּקוֹם שֶׁמִּמֶּנּוּ שְׁתֵּה שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלִיֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, לִשְׁם בְּרַכָּה וְשִׁמְרָה מִשְׁחִיקָה. (הַחֲדִית' הַזֶּה מִבְּהִיר אֶת הֵיִתֵר הַשְׁתִּיָּה מִפִּי הַכְּד. וְשְׁנֵי הַחֲדִית'יִם שֶׁלִּפְנֵי מִצִּיגִים אֶת הַטּוֹב בִּיֹתֵר וְאֶת הַשְּׁלֵם בִּיֹתֵר.)

פרק 113

שנאת הנשיפה במשקה

765. אבו סעיד אל-ח'דרי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר לנשוף בתוך המשקה. איש אחד אמר: 'אני רואה את הלכלוך בקערה.' אמר: 'שפוך אותו!' אמר: 'איני רואי מלגימה אחת.' אמר (הנביא): 'אם כך, הרחק את הכוס מפידך.'"

766. אבן עבאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר לנשוף לתוך כלי הקיבול או לנשום לתוכו."

פרק 114

מותר לשתות בעמידה אך העדיפות והשלמות היא השתייה בישיבה

בפרק הזה גם החדית' הקודם של כבשה (מס' 764).

767. אבן עבאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "השקיתי את הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ממי באר זמזם (באר מים קדוש ליד הכעבה), ושתה בעמידה."

768. אנ-נזאל בן סברה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "עלי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, בא אל פתחו של "אר-רחבה" (השער הגדול) ושתה בעמידה, ואמר: 'ראיתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עשה כמו שראיתם אותי עושה.'"

769. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "בזמנו של שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, נהגנו לאכול כשאנו הולכים, ולשתות בעמידה."

770. עמר בן שועיב, מפי אביו מפי סבו, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ (עבד אללה בן עמר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ), אמר: "ראיתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, שותה בעמידה וגם ראיתי אותו שותה בישיבה."

771. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אסר על אדם לשתות בעמידה. "קתאדה" אמר: 'אז אמרנו לאנס: 'והאוכל?' אמר: 'זה (האוכל בעמידה) גרוע יותר - או מרושע מזה.'"
ולפי גירסה אחרת: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, נזף במי ששתה בעמידה."

772. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'שלא ישתה אף אחד מכם בעמידה, ומי ששוכח שיקיא.'"

פרק 115

רצוי שמגיש המים לאנשים יהיה אחרון השותים

773. אבו קתאדה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'שמגיש המים לאנשים יהיה אחרון השותים.'"

פרק 116

היתר השתייה מכל הכלים הנקיים שאינם זהב וכסף, היתר ללגום - לשותות בפה מהנהר וממקומות אחרים ללא כלי או יד - ואיסור השימוש בכלי זהב וכסף לשתייה, אכילה, טיהור וכל שאר השימושים

774. אַנְס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֹ, אִמְר: "הִגִּיעַ זְמַן הַתְּפִילָה (תְּפִילַת אַחַר הַצְהַרְיִים). אֱלֹהֵי שְׁבַתֵיהֶם הֵיוּ קְרוּבִים (לְמַחְנֵה הַמוֹסְלָמִים ב"אֶל-חֹדֵיבִיּהּ)", קָמוּ לְבַתֵיהֶם וּנְשָׂאָרָה קְבוּצַת אַנְשִׁים. אַז הוּבָא לְשַׁלִּיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כְּלִי עֲשׂוּי אַבֵּן. הַכְּלִי הִיָּה צָר עַד כַּדִּי כַךְ, שִׁקְשָׁה הִיָּה לְנִבְיָא לְפַתּוּחַ אֶת כַּף יָדוֹ (הִנֵּס שֶׁהִיָּה שֶׁהַמִּים נִבְעוּ מִבֵּין אַצְבָּעוֹתָיו). כֹּל הָאֲנָשִׁים עֲשׂוּ טִיהָרָה. אִמְרוּ: 'כִּמָּה הֵייתֶם?' אִמְר: 'יֹוֹתֵר מִשְׁמוֹנִים.'"

לְפִי גִירְסָה אַחֲרַת שְׁלוֹ (שֶׁל אֶל-בּוֹכָאֲרִי), וְגַם שֶׁל מוֹסְלָם: "הִנְבִּיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בִּיקֶשׁ כְּלִי מִים, וְהוּבָאָה לוֹ כּוֹס רַחֲבָה וְבָה מֵעֹט מִים. הוּא שָׁם אֶת אַצְבָּעוֹתָיו בְּכוֹס. אַנְס אִמְר: 'הֵייתִי מִסְתַּכֵּל בְּמִים הַיּוֹצֵאִים מִבֵּין אַצְבָּעוֹתָיו, וְסִפְרַתִּי אֶת אֱלֹהֵי שֶׁעֲשׂוּ טִיהָרָה, וְהֵיוּ בֵּין שִׁבְעִים לְשְׁמוֹנִים.'"

775. עֲבַד אֱלֹהֵי בֶן זֵיד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֹ, אִמְר: "בֵּא אֱלִינוּ הַנְּבִיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וְהִגִּשְׁנוּ לוֹ מִים בְּכוֹס עֲשׂוּי נַחוּשֶׁת וְעֵשָׂה בּוֹ טִיהָרָה."

776. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֹ, מִסְר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נִכְנַס אֶל אִישׁ מ"אֶל-אַנְצָאֲר" וְאִיתּוֹ חֵבֵר שְׁלוֹ. שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִמְר: 'אִם יֵשׁ לְךָ מִים שֶׁנִּשְׂאָר בְּכַד מִשְׁךְ כֹּל הַלֵּילָה (הַתְּקַרֵּר) נִשְׁתָּה וְאִם לֹא, נִשְׁתָּה (מִים פּוֹשְׂרִים) יִשִּׁירוּ מִמְּקוֹרוֹ.' בְּלִי כּוֹס

או כף יד (כי קשה לשתות מים פושרים לאט לאט).

777. חוד'יפה, שאֵלֵהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "אכן הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר עלינו ללבוש בגדי משי וברוקד ולשתות בכלי שתייה של זהב וכסף, ואמר (הנביא): 'הם שלהם (הכופרים) בעולם הזה, והם שלכם בעולם הבא.'"

778. אם סלמה, שאֵלֵהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי ששותה בכלי כסף, כאילו מגרגר את אש הגיהינום בבטנו.'"

ולפי גירסה של מוסלם: "מי שאוכל או שותה בכלי כסף וזהב, כאילו מגרגר את אש הגיהינום בבטנו."
ולפי גירסה אחרת: "מי ששותה בכלי זהב או כסף, כאילו מגרגר את אש הגיהינום בבטנו."

ספר הלבוש

117. רצוי ללבוש בגד לבן, וכן מותר ללבוש בגד אדום, ירוק, צהוב, או שחור
מותר שהבגד יהיה עשוי מכותנה, פשתן, שער, צמר, וכדו' מלבד העשוי ממשי... 333
118. רצוי לבישת חולצה..... 335
119. תיאור אורך החולצה, השרוול, הצעיף, קצה הטורבן ואיסור הארכת דבר מתוך
אלה בגלל היהירות ושנאת הארכת הלבוש (מתוך אלה) אפילו בלי יהירות... 336
120. רצוי לא להתפאר בלבוש מתוך הצניעות..... 340
121. רצוי לנהוג באמצע בלבוש: לא ללבוש לבוש מבזה וללא צורך וגם לא רק מה
שעונה על מטרות ההלכה (מכסה את הערווה)..... 341
122. איסור לבישת משי לגברים, איסור ישיבתם עליו, להשען עליו,
והיתר לבישתו לנשים..... 341
123. היתר לבישת משי למי שמגרד לו (עורו)..... 342
124. איסור לישון על עורות הנמרים ולרכוב עליהם..... 342
125. מה אומר (האדם) בעת שהוא לובש בגד חדש, נעל חדש וכו'..... 343
126. רצוי להתחיל בצד ימין בלבוש..... 343

ספר הלבוש

3

פרק 117

רצוי ללבוש בגד לבן, וכן מותר ללבוש בגד אדום, ירוק, צהוב, או שחור. מותר שהבגד יהיה עשוי מכותנה, פשתן, שער, צמר, וכדו' מלבד העשוי ממשי

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הוי, בני האדם, עשינו לכם לבוש כדי להסתיר את ערוותכם וכדי שתתייפו, אך לבוש היראה טוב מזה, והוא מאותות אלוהים בתקווה שיזכרו אותו." והוא גם אמר: "ועשה לכם לבוש שיגן עליכם מפני החום ולבוש שיגן עליכם במלחמה."²

779. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לבשו בגדים לבנים; כי אלה הטובים בבגדיכם וגם תכרכו את המתים שלכם בתכריכים לבנים.'"

780. סמרה, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לבשו את הבגדים הלבנים; כי הם יותר טהורים ויותר טובים, ובתכריכים לבנים תכרכו את המתים שלכם.'"

781. אל-בראא', שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא היה גבוה קומה ולא קצר קומה אלא בעל קומה בינונית

1. הקוראן, 7: 26.

2. הקוראן, 16: 81.

מוצקת, ראיתי אותו בחליפה אדומה ומעולם לא ראיתי משהו יותר יפה ממנו.

782. והב בן עבד אללה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "ראיתי את הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ליד מִכָּה, באזור "אל-אבטח", באוהלו האדום העשוי מעור. בלאל יצא עם המים שהנביא עשה בהם טיהרה, חברי הנביא התקרבו, חלק לקח ממני טיהרתו וחלק היזה (מהמים) על עצמו (לשם ברכה). יצא הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לבוש גלימה אדומה, ובעוד שאני מסתכל על שוקי רגליו הלבנות, עשה הנביא טיהרה ובלאל קרא לתפילה. עקבתי אחרי תנועות פיו של בלאל לכאן ולכאן, ושמעתי אומר כשהוא נע לימין ולשמאל: 'בואו לתפילה, בואו להצלחה.' אחר כך ננעץ מקל ארוך¹ בפני העומדים להתפלל. התקדם הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והתפלל, ועברו לפניו הכלב והחמור, ולא נמנע (המעבר) מאף אחד."

(כלומר כולם יכולים לעבור מעבר לגבול המאולתר המפריד בין המתפללים ובין העוברים והשבים במקום).

783. רפאעה את-תימי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "ראיתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לבוש שני בגדים ירוקים."

784. ג'אבר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נכנס לִמְכָה ביום חזרתם אליה. באותו יום הוא חבש מצנפת (טוֹרְבָן) שחורה."

1. כסימן גבול בין המתפלל לבין האחרים העוברים ושבים לפניו במקום זה.

785. עמר בן חורית, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנִי, אמר: "כאילו שאני מסתכל אל שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ועל ראשו טורבן שחור, צדדיו ארוכים לכן הנביא הוריד אותם על כתפיו."
ולפי גירסה אחרת: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נאם כשעל ראשו טורבן שחור."

786. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנִה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הוכרך בשלושה בגדים לבנים עשויים קוטנה ומיובאים מ"סחול" בתימן. לא היו בהם לא חולצה ולא טורבן."

787. והיא (עאישה) גם אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יצא בוקר אחד, לבוש מעיל ללא שרוולים עם פסים עשוי שיער שחור."

788. אל-מוע'ירה בן שעבה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנִי, אמר: "ערב אחד הייתי עם שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, במסע. אמר לי: 'יש לך מים?' אמרתי: 'כן.' הוא ירד מהנאקה שלו והלך, עד שמצא מסתור בחשכת הלילה. אחר כך בא והתחלתי לשפוך לו מים מהדלי. הוא שטף את פניו, והיה עליו מעיל צמר ולא יכל להוציא את זרועותיו ממנו, לכן הוריד אותו, שטף את זרועותיו ומשח את ראשו. ירדתי לחלוץ את נעליו והוא אמר: 'עזוב את נעליי כי הכנסתי אותן (את רגליו) טהורות, והוא משח עליהן.'" לפי גירסה אחרת: "לבוש מעיל סורי ששרווליו צרים."
לפי עוד גירסה: "המקרה הזה היה בקרב 'תבוך'."

פרק 118

רצוי לבישת חולצה

789. אם סלמה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְנָה, אמרה: "החולצה הייתה הבגד האהוב ביותר על שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם." (החולצה - הכוונה לבגד ארוך ורחב, תפור היטב, עשוי קוטנה, קל ומראהו צנוע).

פרק 119

תיאור אורך החולצה, השרוול, הצעיף, קצה הטורבן ואיסור הארכת דבר מתוך אלה בגלל היהירות ושנאת הארכת הלבוש (מתוך אלה) אפילו בלי יהירות

790. אסמא' בת יזיד אל-אנצארייה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְנָה, אמרה: "השרוול של חולצת שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, היה עד לפרק כף היד."

791. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְנָה, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שיגרור אחריו את בגדו הארוך עקב היהירות שלו, אלוהים לא יסתכל עליו ביום התקומה.' אמר אבו בכר: 'הוי, שליח אלוהים, הבגד שלי (שמכסה את החלק התחתון) ישתחרר (כי הוא ארוך מדי) עד שאתפוס אותו (שלא יגרר)'; אמר לו שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם: 'אתה אינך מאלה שעושים את זה מתוך יהירות.'"

792. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְנָה, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'ביום הדין, אלוהים לא יסתכל בעין יפה על מי שגרר את בגדו אחריו מתוך התרברבות.'"

793. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל חלק הבגד שנמצא מתחת לקרסולים יהיה בגיהנום.'"

794. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'קיימים שלושה אנשים שאלוהים לא ידבר אליהם ביום הדין, לא יסתכל עליהם, לא יטהר אותם ויהיו להם ייסורי גוף כואבים.' אבו ד'אר אמר: 'שליח אלוהים חזר על המשפט שלוש פעמים.' ואחר כך, אבו ד'אר שאל: 'הוי, שליח אלוהים, מי הם אלה, שהתאכזבו ואבדו?' אמר שליח אלוהים: "המאריך את קצוות בגדו עקב יהירות, הרברכן והמוכר את סחורתו בשבועות שקר." לפי גירסה אחרת: "המאריך את בגדו."

795. אבן-עומר, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הארכת הבגד, החולצה והטורבן; מי שגרר משהו מתוך אלה עקב יהירות, אלוהים לא יסתכל עליו ביום התקומה.'"

796. ג'אבר בן סולים, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנוּ, אמר: "ראיתי איש שאנשים שאלו לדעתו; הוא לא אמר דבר אלא קיבלו אותו. אמרתי: 'מי זה?' אמרו: 'שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.' אמרתי פעמיים: 'עליך השלום, הוי, שליח אלוהים!' הוא אמר: 'אל תגיד 'עליך השלום' כי 'עליך השלום' היא ברכת השלום של המתים, אלא אמור: 'השלום עליך.' אמרתי: 'אתה שליח אלוהים?' אמר: 'אני שליח אלוהים אשר אם נפגעת ממישהו והתחננת אליו, הוא יסיר את הנזק מעליך, ואם נקלעת לשנה שחונה וחסרת גשם והתחננת אליו, הוא יצמיח לך את הצמח מהאדמה, ואם

היית באזור שומם או במדבר, ותעתה בהמתך והתחננת אליו, הוא יחזיר אותה אליך. אמרתי: 'צווה עלי!' אמר: 'אל תקלל אף אחד.' אמר (מוסר החדית): 'ומאז לא קיללתי אדם בן חורין ולא עבד ולא גמל ולא כבשה.' הוא (הנביא) המשיך ואמר: 'ואל תזלזל במעשה טוב אפילו אם היה קטן. ודבר אל אחיך כשהחיוך על פניך, כי המעשה הזה הוא מהמעשים הטובים. והרם את הבגד שלך עד מחצית שוק הרגל, ואם אתה מסרב - (הרם אותו) עד לקרסוליים, והיזהר בדבר, כי פריסת הבגד נחשבת ליהירות ואלוהים אינו אוהב יהירות. ואם איש יקלל או יגנה אותך בדבר שהוא יודע עליך, אל תגנה אותו במה שאתה יודע עליו, כי כל צרה עקב זה (תבוא) עליו.'"

797. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "איש אחד היה מתפלל כשהו פורס את בגדו, אמר לו שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'לך, עשה טיהרה.' הוא הלך ועשה טיהרה וחזר. אמר לו (שליח אלוהים): 'לך, עשה טיהרה.' אמר איש אחד: 'שליח אלוהים, למה ציווית עליו לעשות טיהרה ושתקת (לא דברת איתו אחרי שחזר)? אמר: 'הוא היה מתפלל כשהוא פורס את בגדו, ואלוהים אינו מקבל את תפילתו של איש שפורס את בגדו.'"

798. קאיס בן בשר את-ע'לבי, אמר: "אבי אמר לי - והוא חבר של אבו אד-דרדאא' (תמיד ישב איתו): 'היה איש בדמשק מחברי הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שנקרא "סהל בן אל-חנדלייה." הוא נהג להיות לבד, ישב מעט מאוד עם אנשים, תמיד היה בתפילה, ואם סיים - שיבח והילל את אלוהים עד שבא לאישתו. פעם עבר לידינו כשהיינו אצל אבו אד-דרדאא' ואמר אבו אד-דרדאא': '(אמור לנו) מלה שתועיל לנו ולא תזיק לך.'"

1. תן לנו דרשה קטנה.

אמר (סהל בן אל חנדלייה): 'שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שלח פלוגה, וכשהם חזרו, בא אחד מהם וישב במקום שבו נהג לשבת שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר לאיש שלידו: 'לו ראית אותנו כשנפגשנו עם האויב. פלוני תקף איש מצבא האויב ודקר אותו כשהוא אומר (ומתפאר): 'קבל אותה (את החרב) ממני, ואני הנער הע'פארי (הגיבור והאמיץ). איך אתה מתייחס לאמירתו?' אמר: 'אני רואה ששכרו בוטל! אדם אחר שמע על כך ואמר: 'אני לא רואה בזה פגם.' כך התווכחו ביניהם עד ששמע שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, על כך ואמר: 'השבח לאלוהים. אין פגם בזה שהוא יתוגמל וישובח.'

ראיתי (מוסר החדית') שאבו אד-דרדאא' שמח על כך, והוא הרים את ראשו ואמר: 'האם שמעת את זה (היתר שמישהו יתפאר בהיותו אמיץ) משליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם?' אמר (סהל בן אל חנדלייה): 'כן.' חזר "אבו אד-דרדאא" ושאל עד שאמרתי (מוסר החדית') שהוא יפול על ברכיו.'

ביום אחר עבר לידנו, אמר לו אבו אד-דרדאא': '(אמור לנו) מילה שתועיל לנו ולא תזיק לך!' אמר: 'שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם אמר לנו: 'מי שתורם להכנת סוסי הלחימה הוא כמו אדם המוציא צדקה באופן מתמיד.'

יום אחר שוב עבר (סהל בן אל חנדלייה) לידנו. אמר לו אבו אד-דרדאא': '(אמור לנו) מילה שתועיל לנו ולא תזיק לך.' אמר: 'שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כמה טוב היה האיש ח'ורים אל-אסדי! יכול להיות אלמלא אורך צמתו ואורך בגדו!' "ח'רים" שמע את הדבר והביא סכין גילוח וחתך את צמתו עד אוזניו, והרים את בגדו למחצית גובהן של שוקי רגליו. הוא (סהל בן אל חנדלייה) עבר לידנו ביום אחר ושוב אבו אד-

רדאא' אמר לו: 'אמור לנו) מילה שתועיל לנו ולא תזיק לך!' הוא אמר: 'שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אם אתם באים לאחיכם, סדרו את בהמותיכם, והתקינו את לבושכם על פי הנוהל המקובל בין אנשים, כי אלוהים אינו אוהב את הגסות ואת חוסר המוסריות.'"

799. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לבושו של המוסלמי - עד מחצית משוק רגלו, ואין בושה או אשמה אם הייתה רגלו חשופה בין מחצית השוק לבין הקרסוליים. אז מה שנמצא מתחת לקרסוליים הוא בגיהינום, ומי שגורר אחריו את שולי בגדו מתוך יהירות, אלוהים לא יסתכל עליו.'"

800. אבן עומר, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "עברתי ליד שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשבגדי משוחרר, והוא אמר לי: 'הוי, עבד אללה! הרם את בגדך!' משכתי את בגדי כלפי מעלה, והוא אמר: 'עוד!' ומשכתי עוד ועוד, ולא ידעתי לאן (על הבגד להגיע). חלק מהאנשים אמרו: 'לאן?' והוא אמר: 'עד למחצית שוקי הרגליים.'"

801. והוא (אבן עומר) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שיגרור אחריו את שולי בגדו ביהירות ובגאווה, אלוהים לא יסתכל עליו ביום הדין.' אמרה "אם סלמה": 'מה יעשו הנשים עם קצוות בגדיהן?' הוא אמר: 'הן יאריכו אותם בעוד טפח.' אמרה: 'כך תיחשפנה כפות רגליהן.' הוא אמר: 'ואז יאריכו אותם עוד זרוע, אבל לא יוסיפו יותר.'"

פרק 120

רצוי לא להתפאר בלבוש מתוך הצניעות וכבר הוזכרו משפטים שקשורים לפרק הזה בפרק "יתרון הרעב וגסות המחייה" שקדם

802. מועאד' בן אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שעזב את ענייני הלבוש מתוך צניעות כלפי אלוהים בעת שהיה מסוגל לכך, אלוהים יקרא לו ביום הדין בפני כל הברואים כדי לתת לו לבחור איזו חליפה מחליפות האמונה הוא ירצה ללבוש.'"

פרק 121

רצוי לנהוג באמצע בלבוש: לא ללבוש לבוש מבזה וללא צורך וגם לא רק מה שעונה על מטרות ההלכה (מכסה את הערווה)

803. עמר בן שועייב מסר מפי אביו, מפי סבו (עבד אללה בן עומר), שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אלוהים אוהב לראות את ביטוי חסדו על עבדו.'"

פרק 122

איסור לבישת משי לגברים, איסור ישיבתם עליו, להשען עליו, והיתר לבישתו לנשים

804. עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אל תלבשו את המשי; כי מי שילבש אותו בעולם הזה לא ילבש אותו בעולם הבא.'"

805. והוא (עומר בן אל-ח'טאב) גם אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אמנם מי שילבש את המשי הוא מי שאין לא מזל.'" ולפי גירסת אל-בוכארי: "מי שאין לו חלק בעולם הבא."

806. אנס, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שלבש את המשי בעולם הזה לא ילבש אותו בעולם הבא.'" 807. עלי, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "ראיתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לקח בידו הימנית משי, וזהב בידו השמאלית, ואמר: 'שני אלה אסורים לזכרים מבני אומתי.'" 808. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'נאסר ליבוש משי ו(קישוטי) זהב על הזכרים מבני אומתי, והותר לנקבות.'" 809. חוד'יפה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר עלינו לשתות בכלי זהב וכסף, לאכול בהם, ללבוש משי וברוקד או לשבת עליהם."

פרק 123

היתר לבישת משי למי שמגרד לו (עורו)

810. אנס, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הרשה לאז-זוביר ועבד אל רחמן בן עוף, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִשְׁנֵיהֶם, ללבוש משי בלל גירוד בעוריהם."

פרק 124

איסור לישון על עורות הנמרים ולרכוב עליהם

811. מועאויה, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תלבשו בגדים עשויים ממשי ובגדים העשויים מעור נמרים.'"

812. אבו אל-מליח מסר מפי אביו (אוסאמה בן עומיר, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ): "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר עורי האריות."

פרק 125

מה אומר (האדם) בעת שהוא לובש בגד חדש, נעל חדש וכו'

813. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לקרוא לבגד החדש בשמו - 'טורבן', 'חולצה' או 'חלוק' - הוא אומר: 'הוי, אלוהים! השבח לך, אתה שהלבשת אותי, אבקש ממך את הטוב שבו ואת הטוב שלמענו יוצר ואני חוסה בך, מהרע שבו ומרע שלמענו יוצר.'"

פרק 126

רצוי להתחיל בצד ימין בלבוש

פרק זה קדם למקומו והזכרנו את החדית'ים הנכונים (הדנים בו).

ספר נימוסי שינה

127. נימוסי שינה, שכיבה, ישיבה, אסיפות, חבר לישיבה והחלום.....345
128. רשות לְשֹׁכֵב על הגב ולהניח אחת הרגלים על השנייה בתנאי שזה לא יחשוף את הערווה, ורשות לשבת ישיבה מזרחית ולשבת על העכוז ולחבק את השוקיים בזרועותיו.....346
129. נימוסי האסיפות והחבר לישיבה.....347
130. החלום ומה שקשור אליו.....350

ספר נימוסי שינה

5

פרק 127

נימוסי שינה, שכיבה, ישיבה, אסיפות, חבר לשיבה והחלום

814. אל-בראא' בן עאזב, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמְנֹה, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג כשהוא בא למיטתו לשכב על צידו הימני, ואמר: 'הוי, אלוהים! הכנעתי את נשמת תחתך, והפניתי את פניי אליך, והפקדתי את ענייניי בידיך, וחסיתי בך, ברצון וביראה כלפיך. אין מחסה ואין מפלט ממך אלא אליך. האמנתי בספרך שהורדת ובנביאך ששלחת.'"

815. והוא (אל-בראא' בן עאזב) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'אם תבוא למיטתך, עשה רחצת טיהרה לתפילה, ושכב על צידך הימני ואמור: ... (הוזכר כבר בחדית' מס' 814), ודאג שהקריאות הללו תהיינה דבריך האחרונים באותו לילה.'"

816. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמְנֹה, אמרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל אחת עשרה כריעות בלילה, וכאשר יעלה השחר, הוא יתפלל שתי כריעות קלות, ואז ישכב על צידו הימני עד שיבוא הכרוז (המואָזִין) ויקרא לו."

817. חוד'יפה, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמְנֹה, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג בעת שהלך למיטתו בלילה, לשים את ידו מתחת ללחיו ולומר: 'הוי, אלוהים, בשמך אמות ואחיה.' וכאשר התעורר אמר: 'השבח לאלוהים

שהחייה אותנו אחרי שהמית אותנו, ושאליו נחזור ביום תחיית המתים."

818. יעיש בן טח'פה אל-ע'פארי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְשַׁנֵּיהֶם (יעיש ואביו טח'פה), אמר: "אבי אמר: 'בזמן שהייתי שוכב במסגד על בטני, הזיז אותי איש ברגלו, ואמר: 'זוהי שכיבה שאלוהים שונא.' הסתכלתי עליו, והנה הוא שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם."

819. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שיישב בישיבה ולא הזכיר את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, תהיה עליו השפעה שלילית מאת אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה. ומי ששכב על משכבו ולא הזכיר את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, תהיה עליו השפעה שלילית מאת אלוהים."

פרק 128

רשות לְשֹׁכֵב על הגב, להניח אחת הרגלים על השנייה בתנאי שזה לא יחשוף את הערווה, רשות לשבת ישיבה מזרחית, לשבת על העכוז ולחבק את השוקיים בזרועותיו

820. עבד אללה בן זייד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, ראה את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שוכב במסגד, מניח רגל אחת על השנייה.

821. ג'אבר בן סמרה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "אחרי תפילת השחר נהג הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לשבת במסגד ישיבה מזרחית עד הזריחה."

822. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "ראיתי את שליח אלוהים, עָלְיו

הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בַּחֲצֵר הַכַּעֲבָה כִּשְׁהוּא יוֹשֵׁב בַּחִיבוּק בְּרַכִּיִּים, כֵּךְ! וְהוּא תֹאֵר מַה הוּא חִיבוּק בְּרַכִּיִּים, וְהוּא יֹשִׁיבָה שְׁפוּפָה: כִּשְׁהִירְכִיִּים צְמוּדוֹת לְבַטֵּן וְהִידִיִּים חוֹבְקוֹת אֶת הַשׁוֹקִיִּים."

823. קִיִּילָה בַת מַח'רְמָה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמְּנֹה, אִמְרָה: "רֹאִיתִי אֶת הַנְּבִיא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כִּשְׁהוּא יוֹשֵׁב בַּחִיבוּק שְׁפוּפָה, וְכִשְׁרֹאִיתִי אֶת שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, רִגּוּעַ בִּישִׁיבָה, רַעֲדַתִּי מִפְּחָד."

824. אֶש-שְׂרִיד בֶּן סוּיֵד, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמְּנֹה, אִמְרָה: "שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עֵבֶר עֲלֵי כִשְׁיִשְׁבַּתִּי כֵּךְ, וְהַנְּחַתִּי אֶת יָד שְׁמַאֵל מֵאַחֲרוֹרִי גְבִי וְנִשְׁעַנְתִּי עַל אֲלִיתִי כֵף יָדִי. הוּא אִמְרָה: 'הֵאֵם תִּשָּׁב כִּמוֹ "אֵלֵה שְׁאֱלֹהִים כַּעַס עֲלֵיהֶם"?' (כְּנוֹי לִיהוּדִים בַּסּוּרַת הַפְּתִיחָה).

פֶּרֶק 129

נִימוּסֵי הָאִסִּיפּוֹת וְהַחֲבֵר לִישִׁיבָה

825. אֲבֵן עוֹמֵר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמְּנֹה, אִמְרָה: "שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִמְרָה: 'אִסּוּר לֵאמֹר אַחַד מִכֶּם לְהַעֲבִיר אִישׁ מִמְּקוֹם מוֹשְׁבּוֹ וּלְשַׁבַּת בְּמִקּוּמוֹ, אֲבָל הַתְּפִשְׁטוֹ וְהַתְּרַחְבוֹ.' אֲבֵן עוֹמֵר נִהַג שְׂאֵם אִישׁ קָם מִמְּקוֹם מוֹשְׁבּוֹ כְּדִי לְהוֹשִׁיב אוֹתוֹ לֹא יִסְכִּים לְשַׁבַּת בְּאוֹתוֹ הַמְּקוֹם."

826. אֲבֵן הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמְּנֹה, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִמְרָה: 'אִם מִיִּשְׁהוּ מִכֶּם קָם מִמְּקוֹם מוֹשְׁבּוֹ (בְּמִסְגַּד לְמִשְׁלָה), וְאַחֵר כֵּךְ הוּא חֹזֵר הוּא זְכָאִי לְחֹזֵר אֶל מִקּוּמוֹ יוֹתֵר מִכֹּל אָדָם אַחֵר."

827. ג'אבר בן סמרה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "בבואנו אל הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, נהגנו לשבת לפי סדר הגעתנו."

828. סלמאן אל-פארסי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו כמה שיכול, יתבשם בבושם שלו או של בני ביתו, יצא למסגד ולא יפריד בין שניים (משורות המתפללים), יתפלל את מה שצריך להתפלל ויקשיב לאימאם בעת הדרשה - אלוהים ימחל לו (על כל חטאיו) בין יום ששי הזה לבין יום ששי הבא."

829. עמר בן שועיב, מסר מפי אביו מפי סבו (עבד אללה בן עומר), שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, כי שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: "אסור לו לאיש להפריד בין שניים (שיושבים בשורות המתפללים ומחכים לתפילה), אלא בהסכמתם."
לפי גירסה של אבו-דאוד: "לא ישב בין שני אנשים ללא רשותם."

830. חוד'יפה בן אל-ימאן, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, קילל את מי שישב באמצע מעגל היושבים."
לפי גרסת את-תרמד'י סיפר אבו מג'לז: "שאישי ישב באמצע המעגל, וחוד'יפה אמר: "ארור כפי שאמר הנביא מְחַמֵּד, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, או שאמר בגירסה אחרת: "אלוהים קילל (לפי מה שנמסר על ידי הנביא) את מי שישב באמצע המעגל."

831. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שמעתי את שליח

אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מקומות הישיבה הטובים ביותר הם הרחבים.'"

832. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנֹ, אומר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'כל מי שישב באסיפה ורבו טעויותיו, ולפני שקם ממושבו אומר: 'השבח לאלוהים וההודיה לו. אני מעיד ש'אין אלוה זולת אלוהים', אני מבקש את מחילתך וחוזר אליך' (ריבוני) - אלוהים ימחל לו על כל מה שהיה ממנו (על החטאים שעשה) במושבו זה.'"

833. אבו ברזה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנֹ, אומר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר בסיום האסיפה: 'השבח לאלוהים וההודיה לו. אני מעיד ש'אין אלוה זולת אלוהים', אני מבקש את מחילתך וחוזר אליך בתשובה.' איש אחד אומר: 'הוי, שליח אלוהים, האם אתה אומר כאן דבר שלא אמרת בעבר?' אומר: 'דבריי אלה מכפרים על מה שהיה באסיפה.'"

834. אבן עומר, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנֹ, אומר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לעיתים קרובות כשסיים את האסיפה לקרוא את האמירות האלה: 'הוי, אלוהים, תן לנו יְרָאָה שתפריד בינינו לבין חוסר הציות לך, ומהציות אליך תן לנו מה שיובייל אותנו לגן העדן שלך, ומהוודאות תן לנו דבר שיקל עלינו את מצוקות העולם הזה.' 'הוי, אלוהים! אפשר לנו הנאה מהשמיעה שלנו ומהראייה שלנו, ומהכוח שיש בנו כל עוד אנחנו חיים, ועשה שיורשינו יהיו מאיתנו, ושכל הכעס והשנאה שלנו יופנו לאויבינו, והענק לנו ניצחון על מי שינהג באיבה כלפינו, ושלא תהפוך את הדת שלנו למקור מצוקה, ושלא תעשה את העולם הזה סיבה לדאגתנו ולא ציר הידע שלנו, ואל תשליט עלינו את מי שלא ירחם עלינו.'"

835. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'כל האנשים שיקומו מאסיפה שלא הזכירו בה את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, יקומו כמו זה שקם מעל פגר חמור, ויהיה להם צער רב.'"

836. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "הנביא, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'כל האנשים שישבו באסיפה שלא הזכירו בה את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, ולא התפללו עבור הנביא שלהם, תהיה להם בושה בפני אלוהים. אם ירצה - יענה אותם, ואם ירצה - ימחל להם.'"

837. והוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שישב בישיבה ולא הזכיר את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, תהיה עליו השפעה שלילית מאת אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה. ומי ששכב על משכבו ולא הזכיר את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, תהיה עליו השפעה שלילית מאת אלוהים.'"

פרק 130

החלום ומה שקשור אליו

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ומאותותיו - שנתכם בלילה וביום וחיפושכם אחר חסדיו. בזה יהיו אותות לאנשים כנועים."¹

838. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'לא נותר דבר מביטויי הנבואה אלא החזונות המבשרות.' אמרו: 'מה הן המבשרות?' אמר: 'החזון הנבואי.'"

1. הקוראן, 30: 23.

839. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר יתקרב מועד אחרית הימים, חלומו של המאמין כמעט ולא יהיה שקר, חלומו של המאמין יהיה חלק מארבעים ושישה חלקים של הנבואה."
לפי גירסה אחרת: "בעל החלום המהימן ביותר הוא האדם המהימן ביותר בדיבורו."

840. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שראה אותי בחלומו יראה אותי ביקיצה - או כאילו ראה אותי ביקיצה - השטן אינו מתחזה בדמותי.'"

841. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "(הוא) שמע את הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אם אחד מכם ראה בחלום דבר שהוא אוהב, הדבר הוא מאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, ועליו לשבח את אלוהים ולספר לאחרים על כך. (לפי גירסה אחרת: עליו לספר למי שהוא אוהב). ואם ראה בחלום דבר שהוא שונא, הדבר הוא מהשטן, וצריך לבקש מחסה אצל אלוהים מפני הרוע שלו (של השטן), ואל לו להזכיר בפני איש את העניין, כדי שלא להזיק לעצמו.'"

842. אבו-קתאדה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'החלום הטוב (לפי גירסה אחרת: החלום היפה) הוא מאלוהים, והחלום הרע הוא מהשטן. מי שחולם על דבר שהוא שונא, שינשוף שלוש פעמים לצידו השמאלי, ויבקש מחסה מאלוהים, והוא לא יזיק לו.'"

843. ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה

וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'אִם אֶחָד מִכֶּם חֵלֶם חֵלֶם שֶׁהוּא שׁוֹנֵא אוֹתוֹ, שִׁירְק שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים לְצַד שְׂמָאל וַיִּבְקֶשׁ מַחְסֵה אֶצֶל אֱלוֹהִים נֶגַד הַשֹּׁטֵן, וַיַּעֲבֹר לִשְׂכַב עַל הַצַּד הָאַחֵר.'"

844. וְאֵת לֵה בֶן אֶל-אֶצְקַע, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הִתְפַּלֶּה וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'עֲלִילַת הַשֶּׁקֶר הַגְּדוּלָה בְּיוֹתֵר הִיא שֶׁהָאִישׁ מֵיִחַס אֶת עֲצָמוֹ לְמִי שֶׁאִינוֹ אָבִיו, אוֹ שִׁטְעַן שֶׁרָאָה בְּעֵינָיו דְּבָרִים שֶׁלֹּא רָאָה בְּאֵמֶת, אוֹ יִחַס לְשִׁלְיַח אֱלוֹהִים, עָלָיו הִתְפַּלֶּה וְהַשְׁלוֹם, דְּבָרִים שֶׁלֹּא אָמַר.'"

ספר ברכת השלום

131. היתרון של ברכת השלום והצו בהפצתה 355
132. איך לברך בשלום..... 357
133. נימוסי ברכת השלום: מי חייב לברך את השני..... 359
134. רצוי לחזור על הברכה לשלום למי שנפגשים איתו מדי פעם, כלומר נכנס ויצא ושוב נכנס ויצא תוך זמן קצר, או למי שהפריד בינו לבין המברך עץ או משהו דומה. 359
135. רצוי לברך לשלום בעת הכניסה לביתך..... 360
136. לברך את הילדים לשלום..... 360
137. האיש מברך את אישתו, והנשים שהן קרובות משפחתו, וכן נשים זרות בתנאי שאין חשש שהן תִּפְתְּינָה אותו..... 360
138. האיסור להקדים את הכופרים בברכת שלום, איך לענות להם, רצוי לברך אנשים באסיפה שכוללת מוסלמים וכופרים..... 361
139. רצוי שהאיש יברך לשלום אם קם ממושבו, ונפרד מאלה שישבו איתו או ממִי שישב איתו..... 362
140. בקשת הרשות והנימוסים שלה..... 362
141. הבהרה כי הדרך הנבואית היא: אם נאמר למבקש רשות מי אתה? שיגיד: פלוני ויגדיר את עצמו במה שהוא ידוע בו, בין אם זה שם או כנוי, ולא רצוי שיגיד: "אני" וכד'..... 363
142. רצוי לברך את המתעטש אם שבח את אלוהים ולא רצוי לברך אותו אם הוא לא שבח את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה והבהרת נימוסי הברכה, העיטוש והפהקה..... 364
143. רצוי ללחוץ ידיים בעת מפגש, לקבל את האנשים בסבר פנים יפות, לנשק את ידו של האיש הצדיק, לנשק את בנו מתוך רחמנות, לחבק את האיש החוזר מנסיעה ותיעוב לְקֹד קידה מתוך כבוד..... 366

ספר ברכת השלום

6

פרק 131

היתרון של ברכת השלום והצו בהפצתה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! אל תיכנסו לבתים מלבד אל בתיכם, עד שתבקשו רשות ותברכו בשלום את שוכניהם.¹ והוא גם אמר: "וכאשר תיכנסו לבתים ברכו את עצמכם ברכת שלום טובה מאת אלוהים. כך אלוהים יבהיר לכם את האותות בתקווה שתבינו.²" והוא גם אמר: "וכאשר תבורכו בברכה - ברכו בברכה טובה יותר ממנה או תחזירו ברכה.³" והוא גם אמר: "האם נודע לך על אורחי אברהים (אברהם) המכובדים * אשר נכנסו אליו ואמרו: 'שלום', אמר: 'שלום! אנשים בלתי מוכרים'. * הלך אל אישתו והביא עגל שמן * וקרב אותו אליהם ואמר: 'הבה תאכלו.'⁴"

845. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִמָּנוּ, מסר: "איש שאל את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'איזה מצוות האסלאם עדיפה?' השיב הנביא: 'תאכיל את האוכל ותברך בשלום את מי שאתה מכיר ואת מי שאינך מכיר.'"

846. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִמָּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, ברא את אדם (אדם), עָלִיו

1. הקוראן, 24: 27.
2. הקוראן, 24: 61.
3. הקוראן, 4: 86.
4. הקוראן, 51: 24.

הַשְּׁלוֹם, אמר: 'לך וברך את אלה - קבוצת המלאכים שיושבת סביבך - והקשב לברכותיהם, כי אלו הן הברכות שלך ושל צאצאיך.' אמר להם (למלאכים): 'השלום עליכם', אמרו לו: 'השלום עליך ורחמי אלוהים גם.' כך הם הוסיפו את 'ורחמי אלוהים.'"

847. אל-באראא' בן עאזב, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הדגיש לקיים שבע מצוות: ביקור חולים, השתתפות בהלוויות, איחול בריאות למתעטש, לעזור לחלש, לעמוד לימין המקופח, להפיץ את ברכת השלום ולעזור לנשבע לקיים את שבועתו כדי שלא יפר אותה."

848. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לא תיכנסו לגן העדן עד שתאמינו, ולא תאמינו עד שתאהבו איש את רעהו. האם אתם רוצים שאנחה אתכם בדרך שאם תלכו בה - תתאהבו, הפיצו ברכת שלום ביניכם.'"

849. עבד אללה בן סלאם, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'הוי, אנשים! הפיצו ברכת שלום, האכילו את האוכל, הטיבו לקרובי משפחותיכם והתפללו כשאנשים ישנים - תיכנסו לגן בשלום.'"

850. אט-טפיל בן אוביי בן כעב נהג להגיע לעבד אללה בן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמֶּנּוּ, כדי ללכת איתו לשוק. הוא אמר: "כאשר הלכנו בבוקר לשוק, נהג עבד אללה לברך בשלום את כל מוכרי הזוטות ואת כל מוכרי

המותגים, וכל אדם מסכן, וכל אחד ברכך אותו. יום אחד באתי לעבד אללה בן עומר, והוא ביקש שאלווה אותו לשוק. אמרתי לו: 'מה תעשה בשוק? הרי אתה לא תתעניין במכירה, ולא תשאל אותם אודות הסחורה, לא תתמקח אתם, ולא תשב במושבי השוק ואני אומר: 'בוא נשב ונדבר.' אמר לי: 'הוי, אבו בטן - כנוי לאט-טפיל כי היה בעל קרש - אבל אנחנו באים למען השלום, נברך לשלום את אלה שנפגוש.'"

פרק 132

איך לברך בשלום

רצוי שמי שמתחיל את הברכה שיאמר: "שלום עליכם ורמחי אלוהים וברכותיו", בצורת רבים אפילו הברכה לאיש אחד. והעונה לברכה יגיד: "ועליכם השלום ורחמי אלוהים וברכותיו", מתחיל בו"ו החיבור באומר: "ועליכם".

851. עמראן בן אל-חוציין, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "איש אחד בא אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'שלום עליכם' הנביא השיב לו והוא התיישב. אמר הנביא: 'עשר'. איש אחר בא ואמר: 'שלום עליכם ורחמי אלוהים' הנביא השיב לו והוא התיישב. אז אמר הנביא: 'עשרים'. אחר כך בא אחר, ואמר: 'שלום עליכם ורחמי אלוהים וברכותיו', הנביא השיב לו והוא התיישב. אז אמר הנביא: 'שלושים.' (ככל שהברכה גדלה יגדל גם שכרה)

852. עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'ג'בריל (גבריאל) מברך אותך לשלום.' אמרה: 'ועליו השלום, ועליו רחמי אלוהים וברכותיו.' כך הופיע בחלק מהגירסאות של

שני האוספים הנכונים: "וברכותיו, כלומר: בתוספת המילה "וברכותיו", ובחלק אחר הושמטה המילה. התוספת שלמען הדגשת דבר מקובלת במסירת החדית'ים."

853. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג (בזמן שהוא דיבר) לחזור על כל מילה שלוש פעמים עד שתובן ממנו, וכאשר בא לאנשים וברך אותם, יברך אותם שלוש פעמים."

854. אל-מקדאד, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, בחדית' הארוך שלו, אמר: "נהגנו לשמור לנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, את חלקו מהחלב, ובדרך כלל הוא היה בא בלילה לקחת אותו, וכאשר יבוא יברך בשלום ברכה שלא תעיר את הישנים ושישמעו אותה הערים. ובאותו יום הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בא וברך לשלום כמו שהיה רגיל לברך."

855. אסמא' בת יזיד, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עבר יום אחד במסגד ומצא חבורת נשים יושבות בו, הוא הרים את ידו וברך אותן בשלום."
ההנחה היא כי הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שילב בין המילה והסימן (אמר 'שלום עליכן' והרים את ידו), ומה שתומך בזה שבחדית' שמסר אבו דאווד היה "הרים את ידו ובירך אותנו."

856. אבו ג'וריי אל-הוג'ימי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "באתי אל שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמרתי: 'עליך השלום, שליח אלוהים'; הוא אמר: אל תגיד 'עליך השלום'; כי 'עליך השלום' היא ברכת המתים."

פרק 133

נימוסי ברכת השלום: מי חייב לברך את השני

857. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'הרוכב מברך לשלום את הרגלי, והרגלי מברך לשלום את היושב, והמעטים מברכים לשלום את הרבים.'"
לפי גירסה של אל-בוכארי: "והצעיר מברך לשלום את המבוגר."

858. צאדי בן עג'לאן אל-באהלי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: 'שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אכן, הכי קרוב לאלוהים מבין האנשים הוא המקדים (את הבריות) בברכת שלום.'"
ולפי הגירסה של את-תרמד'י מפי "אבו אוממה": "נאמר: 'הוי, שליח אלוהים, אם שני אנשים ייפגשו, מי מהם יתחיל לברך לשלום?' אמר לו: 'הקרוב יותר לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה.'"

פרק 134

רצוי לחזור על הברכה לשלום למי שנפגשים איתו מדי פעם, כלומר נכנס ויצא ושוב נכנס ויצא תוך זמן קצר, או למי שהפריד בינו לבין המברך עץ או משהו דומה

859. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, בחדית' על אדם שהתפלל בצורה גרועה, ואחר כך בא אל הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, וברך אותו לשלום. הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, ברך אותו בחזרה ואמר: 'חזור והתפלל, כי לא התפללת!' הוא חזר והתפלל, ובא אל הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, וברך אותו לשלום. הנביא ברך אותו ואמר: 'חזור והתפלל כי לא התפללת!'" (כך חזר הדבר על עצמו) עד שהוא עשה זאת שלוש פעמים.

860. הוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר אחד מכם פוגש את אחיו, שיברך אותו לשלום ואם הפריד ביניהם עץ, קיר או גדר ונפגשו שוב שיברך אותו שוב.'"

פרק 135

רצוי לברך לשלום בעת הכניסה לביתך

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "וכאשר תיכנסו לבתים ברכו את עצמכם ברכת שלום טובה מאת אלוהים. כך אלוהים יבהיר לכם את האותות בתקווה שתבינו."¹

861. אנס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'הוי, בני! אם נכנסת אל ביתך ברך את בני משפחתך, זו תהיה ברכה עליך ועל בני ביתך.'"

פרק 136

לברך את הילדים לשלום

862. אנס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנוּ, מסר: "(שהוא עבר ליד ילדים צעירים וברך אותם לשלום ואמר: 'שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לעשות את זאת.'"

פרק 137

האיש מברך את אישתו, הנשים שהן קרובות משפחתו וכן נשים זרות בתנאי שאין חשש שהן תִּפְתְּיֵנָה אותו

863. סהל בן סעד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנוּ, אמר: "הייתה בינינו אישה (לפי

1. הקוראן, 24: 61.

גירסה אחרת זקנה) - שלקחה חלקים משורשי הסלק ושמה אותם בתוך סיר וטחנה אותם עם גרגרי שעורה. אחרי שהתפללנו את תפילת יום הששי, הלכנו לברך אותה לשלום והגישה לנו את מה שבישלה."

864. פאח'תה בת אבו טאלב, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמרה: "באתי אל הנביא, עָלְיוּ הִתְפַּלֵּה וְהַשְׁלֹם, ביום החזרה לְמִפְּהָ, בזמן שהיה מתקלח, ופאטמה מסתירה בעדו בחלוק, וברכתי לשלום, ...", והיא הזכירה את החדית' המלא."

865. אסמא' בת יזיד, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמרה: "עבר לידינו הנביא, עָלְיוּ הִתְפַּלֵּה וְהַשְׁלֹם, והיינו קבוצת נשים, ובירך אותנו." לפי הגירסה של את-תרמד'י: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הִתְפַּלֵּה וְהַשְׁלֹם, עבר יום אחד במסגד שלידי ישבה חבורת נשים והרים את ידו לברך אותן לשלום."

פרק 138

האיסור להקדים את הכופרים בברכת שלום, איך לענות להם ורצוי לברך אנשים באסיפה שכוללת מוסלמים וכופרים

866. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנָה, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הִתְפַּלֵּה וְהַשְׁלֹם, אמר: 'אל תקדימו את היהודים ואת הנוצרים בברכת שלום, ואם פגשתם אחד מהם בשביל מסוים תדחקו אותו לחלק הצר.'"

867. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הִתְפַּלֵּה וְהַשְׁלֹם, אמר: 'אם אנשי הספר מברכים אתכם לשלום, אמור: ועליכם.'"

868. אוסאמה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עבר ליד אסיפה שכללה מוסלמים, יהודים ומשתפים (עובדי כוכבים ומזלות) אז הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בירך אותם."

פרק 139

רצוי שהאיש יברך לשלום אם קם ממושב, ונפרד מאלה שישבו איתו או ממי שישב איתו

869. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר אחד מכם מגיע לאסיפה שיברך לשלום, ואם החליט ללכת שיברך גם, ואין הברכה הראשונה מחויבת יותר מהשנייה.'"

פרק 140

בקשת הרשות והנימוסים שלה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! אל תיכנסו לבתים מלבד אל בתיכם, עד שתבקשו רשות ותברכו בשלום את שוכניהם.¹" והוא גם אמר: "וכאשר הילדים יגיעו לבגרות מינית, צריכים לבקש רשות (כניסה לבתים) כמו שביקשו אלה אשר לפניהם.²"

870. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בקשת הרשות לכניסה צריכה להיות שלוש פעמים, אם ניתנה לך הרשות תיכנס, ואם לא תחזור.'"

1. הקוראן, 24: 27.

2. הקוראן, 24: 59.

871. סהל בן סעד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בקשת הרשות נקבעה כדי לבלום את המבט האסור.'"

872. רבעי בן חראש, אמר: "איש אחד מ"בני עאמר" ספר לנו שביקש רשות (להיכנס אל) הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשהיה בבית. שאל: 'האם אוכל להיכנס?' אמר שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, למשרתו: 'צא אליו ולמד אותו איך לבקש רשות, ותגיד לו: 'אמור: 'השלום עליכם! האם אוכל להיכנס?' האיש שמע אותו ואמר: 'השלום עליכם! האם אוכל להיכנס?' הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הרשה לו ונכנס."

873. פְּלָדָה בן אל-חנבל, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אמר: "באתי אל הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ונכנסתי אליו ולא בירכתי לשלום. הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'חזור, תגיד 'שלום עליכם, האם מותר לי להיכנס?'"

פרק 141

הבהרה כי הדרך הנבואית היא: אם נאמר למבקש רשות מי אתה? שיגיד: פלוני ויגדיר את עצמו במה שהוא ידוע בו, בין אם זה שם או כנוי, ולא רצוי שיגיד: "אני" וכד'

874. אנס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, בחדית' המפורסם שלו במסע הלילה, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: '... ואחר כך ג'בריל (גבריאל) העלה אותי השמימה ובקש שיפתחו לו.' נאמר: 'מי זה?' אמר: 'ג'בריל (גבריאל).' נאמר: 'ומי אתך?' אמר: 'מִחֻמָּד.' ואז עלה ל(שכבת) השמים השנייה, השלישית והרביעית ואחרות. בפני כל דלת יאמר: 'מי זה?' ויאמר: 'ג'בריל (גבראל).'"

875. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו, אמר: "יצאתי לילה אחד, וראיתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹוֹם, הולך לבד, התחלתי ללכת בצל הירח. הסתובב וראה אותי, ואמר: 'מי זה?' ואמרתי: 'אבו ד'אר.'"

876. אם האני (פאח'תה בת אבו טאלב), שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנָה, אמרה: "באתי אל הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹוֹם, בזמן שהיה מתקלח, ופאטמה מסתירה בעדו בחלוק. הוא אמר: 'מי זאת?' אמרתי: 'אני אם האני.'"

877. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו, אמר: "באתי אל הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹוֹם, ודפקתי בדלת. הוא אמר: 'מי זה?' אמרתי: 'אני'. ואמר (בנימת שאלה): 'אני? אני?' כאילו ששנא את התשובה הזאת."

פרק 142

רצוי לברך את המתעטש אם שבח את אלוהים ולא רצוי לברך אותו אם הוא לא שבח את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, והבהרת נימוסי הברכה, העיטוש והפקה

878. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹוֹם, אמר: 'אלוהים אוהב את העיטוש ושונא את הפיהוק. אם אחד מכם התעטש ושיבח את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, חובה על כל מוסלמי ששמע אותו לומר לו: 'שאלוהים ירחם עליך', ובאשר לפיהוק - הוא מהשטן. אם אחד מכם רוצה לפהק, שינסה למנוע את הפיהוק ככל שיוכל, כי אם אחד מכם מפהק - השטן צוחק ממנו.'"

879. הוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו, גם אמר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה

וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אִם אֶחָד מִכֶּם מִתְעַטֵּשׁ, יֹאמֶר: 'הִשְׁבַּח לֵאלֹהִים, וַיֹּאמֶר לוֹ אַחִיו אוֹ חֲבֵרוֹ: 'שִׂאלוּהֵם יִרְחַם עֲלֵיךְ', אִזְּ שִׁיגִיד: 'אלוהים ינחה אותך, וַיִּשְׁפַּר אֶת עֲנִינֶיךָ.'"

880. אָבֹו מוֹסָא, שִׂאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שִׁמְעֵתִי אֶת שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אֹמֵר: 'אִם אֶחָד מִכֶּם הִתְעַטֵּשׁ וְשִׁבַּח אֶת אֱלֹהִים תִּבְרַכּוּ אוֹתוֹ. וְאִם הוּא לֹא מִשְׁבַּח אֶת אֱלֹהִים אֶל תִּבְרַכּוּ אוֹתוֹ.'"

881. אָנֹס, שִׂאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁנֵי אֲנָשִׁים הִתְעַטְשׁוּ אֶצֶל הַנְּבִיא, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. הוּא בִירַךְ אֶחָד מֵהֶם וְלֹא בִירַךְ אֶת הַשְּׁנִי. הָאִישׁ שֶׁהַנְּבִיא לֹא בִירַךְ אוֹתוֹ אָמַר: 'פְּלוֹנִי הִתְעַטֵּשׁ וּבִירַכְתָּ אוֹתוֹ, וְאֲנִי הִתְעַטֵּשְׁתִּי וְלֹא בִירַכְתָּ אוֹתִי.' אָמַר לוֹ הַנְּבִיא: 'הֵהוּא שִׁיבַח אֶת אֱלֹהִים וְאֵתָה לֹא שִׁיבַחְתָּ אֶת אֱלֹהִים.'"

882. אָבֹו הוֹרִירָה, שִׂאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נִהַג לְשִׁים אֶת יָדוֹ אוֹ אֶת שְׁרוּוֹל בְּגָדוֹ עַל פִּיו בְּזִמְנֵן שֶׁהוּא מִתְעַטֵּשׁ, וְבָה (בִּידוֹ) הוּא הַנְּמִיךְ אֶת קוֹלוֹ."'

883. אָבֹו מוֹסָא, שִׂאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "הִיהוּדִים הִתְעַטְשׁוּ אֶצֶל שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כִּי הֵם קִיוּו שִׁיגִיד לָהֶם: 'אלוהים ירחם עליכם, אָבֹל הוּא אָמַר לָהֶם: 'שִׂאלוּהֵם יִנְחָה אֶתְכֶם וַיִּטִּיב אֶת עֲנִינֵיכֶם.'"

884. אָבֹו סַעִיד אֶל-ח'דְרִי, שִׂאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אִם אֶחָד מִכֶּם מִפְּהֶק, שִׁיחֲזִיק אֶת יָדוֹ עַל פִּיו, כִּי הַשְּׁטָן עֲלוֹל לְהִיכְנֹס מִמֶּנּוּ.'"

פרק 143

רצוי ללחוץ ידיים בעת מפגש, לקבל את האנשים בסבר פנים יפות, לנשק את ידו של האיש הצדיק, לנשק את בנו מתוך רחמנות, לחבק את האיש החוזר מנסיעה ותיעוב לקד קידה מתוך כבוד

885. אבו אל-ח'טאב, קתאדה אמר: "אמרתי לאנס: 'האם חברי שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היו לוחצים ידיים?' אמר: 'כן.'"

886. אנס, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, "אמר: כשבאו אנשי תימן, שליח אלוהים, אמר: 'אנשי תימן באו אליכם, והם הראשונים שלחצו ידיים.'"

887. אל-באראא', שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר שני מוסלמים נפגשים ולוחצים ידיים, אלוהים יכפר על מעשיהם לפני שהם נפרדים.'"

888. אנס, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "איש אחד אמר: 'הוי, שליח אלוהים, אם איש מאיתנו יפגוש את אחיו או את חברו, האם ירכין בפניו את ראשו?' אמר: 'לא.' אמר האיש: 'האם ידבק בו וינשק אותו?' אמר: 'לא.' אמר האיש: 'האם יתקרב אליו וילחץ את ידו?' אמר: 'כן.'"

889. ספואן בן עסאל, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "יהודי אמר לחברו: 'בוא נלך אל הנביא הזה.' באו שניהם לשליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ושאלו אותו לגבי תשעה ניסים מוכחים, והוא נתן להם את התשובה (ספר להם את תשעת הנסים המוכחים) עד לאמירתו ונישקו את ידיו ואת

רגליו ואמרו: 'אנו מעידים על כך שאתה נביא.'"

890. אבן עזמר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמֹנֹנ, מסר סיפור ובו הוא אמר: "התקרבו אל הנביא, עֲלִיּוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ונישקנו את ידו."

891. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמֹנֹה, אמרה: "בא זייד בן חארט'ה לאל-מדינה ושליח אלוהים, עֲלִיּוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה בביתי, הוא בא אליו ודפק בדלת. הנביא, עֲלִיּוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קם אליו כשהוא גורר אחריו את בגדו; חיבק ונישק אותו."

892. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמֹנֹנ, אמר: "שליח אלוהים, עֲלִיּוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'אל תזלזל במעשה הטוב (ותחשוב שהוא קטן), אפילו תפגוש את אחיך בפנים מאירות.'"

893. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמֹנֹנ, אמר: "הנביא, עֲלִיּוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נישק את אל חסן בן עלי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמֹנֹנ, ואמר: 'אל-קרע בן חאבס: 'יש לי עשרה בנים מעולם לא נישקתי לאחד מהם.' שליח אלוהים, עֲלִיּוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שאינו מרחם לא ירחמו עליו.'"

ספר ביקור החולה, ההשתתפות בהלווית המת, התפילה עליו, ההשתתפות בקבורתו, השהיה ליד קברו לאחר קבורתו

144. ביקור החולה..... 369

145. התפילות (הקריאות) עבור החולה..... 371

146. רצוי לשאול את משפחת החולה על מצבו..... 373

147. מה יאמר מי שאבדה תקוותו מהחיים..... 373

148. רצוי לצוות על משפחתו של החולה ועל מי שמשרת אותו להתייחס אליו באדיבות, בסבלנות ולהכיל אותו לגבי הדברים הקשים שבו, כמו גם לצוות לדאוג לאדם שהתקרבה סיבת מותו על ידי הקמת גבול דתי או עונש הלכתי וכדומה.. 374

149. היתר לחולה לומר: אני כאוב, סובל מכאבים עזים או לא מרגיש טוב או כואב לי הראש וכדומה, ולהבהיר כי אין שום התנגדות לכך אם זה לא היה בדרך של הבעת כעס והפגנת חרדה..... 374

150. תדרוך הגוסס לומר "אין אלוה זולת אלוהים" לפני שיפח את נשמתו..... 375

151. מה שיאמר לאחר עצימת עיני המת..... 375

152. מה שייאמר אצל המת ומה יאמר מי שמת קרוב משפחתו..... 376

153. היתר הבכי על המת בלי לצרוח או ליייל..... 377

154. איסור גילוי כל רע שייראה בגופת המת..... 379

155. התפילה על המת, השתתפות בהלוויתו ובקבורתו, ושנאת השתתפות הנשים בהלוויות..... 379

156. רצוי להרבות את מספר המתפללים ומספר שורות המתפללים בתפלת ההשפכה..... 380

157. מה שקוראים בתפלת ההשפכה..... 381

158. ההאצה של יציאת ההלוויה..... 384

159. האצת פירעון חובות המת והאצת הכנתו לקבורה אלא אם מת מוות פתאומי ואז צריך להמתין לסיום הבירורים הרפואיים..... 384

160. הדרשה ליד הקבר..... 385

161. התפילה למען המת אחרי קבורתו, הישיבה ליד קברו במשך שעה כדי להתפלל עבורו, לבקש מחילה עבורו ולקרוא פסוקי קוראן..... 385

162. מתן צדקה בשם המת והתפילה עבורו..... 386

163. אנשים משבחים את המת..... 387

164. יתרון מי שמתו לו ילדים קטנים..... 387

165. בכי ופחד כשעוברים ליד קברי הצוררים ואופן מותם, הבלטת הצורך העז לאלוהים שיפח ויתעלה, והתרעה מפני חוסר תשומת לב..... 388

ספר ביקור החולה, ההשתתפות

בהלווית המת, התפילה עליו, ההשתתפות בקבורתו והשהיה ליד קברו לאחר קבורתו

7

פרק 144

ביקור החולה

894. אל-באראא' בן עאזב, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ציווה עלינו לבקר את החולים, להשתתף בהלוויות, לברך את המתעטש, להצדיק את שבועתו של הנשבע, לתמוך במקופחים, להיענות להזמנות ולהפיץ את השלום."

895. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'חובותיו של כל מוסלם לגבי כל מוסלם אחר הן חמש: לברכו לשלום, לבקר אותו כשהוא חולה, להשתתף בהלוויתו כאשר ימות, להיענות להזמנתו ולברך אותו כשהוא מתעטש.'"

896. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: 'הוי, בן אדם, חליתי ולא ביקרת אותי!' אמר: 'הוי, ריבוני! איך אבקר אותך ואתה ריבון העולמים?' אמר: 'האם לא ידעת שעבדי פלוני חלה, אך אתה לא ביקרת אותו? האם לא ידעת שאם היית מבקר אותו, היית מוצא אותי אצלו?'

(ועוד אמר אלוהים): 'הוי, בן אדם! ביקשתי ממך אוכל ולא האכלת אותי!' אמר: 'הוי, ריבוני! איך אאכיל אותך ואתה ריבון העולמים?' אמר:

'האם לא ידעת שעבדי פלוני ביקש ממך אוכל אך אתה לא האכלת אותו?
האם לא ידעת שאם היית מאכיל אותו, היית מוצא את הגמול על זה אצלי?'
(ועוד אמר אלוהים): 'הוי, בן אדם! ביקשתי ממך שתשקה אותי ולא
השקית אותי.' אמר: 'הוי, ריבוני! איך אוכל להשקות אותך ואתה ריבון
העולמים?' אמר, 'עבדי פלוני ביקש שתשקה אותו ולא השקת אותו.
האם לא ידעת שאם היית משקה אותו הייתי מוצא את הגמול של זה
אצלי?'"

897. אבו מוסא אל-אשערי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו
הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בִּקְרוּ אֶת הַחוֹלִים, הַאֲכִילוּ אֶת הָרַעֲבִים וְשַׁחְרְרוּ
אֶת הַשְּׁבוּיִים.'"

898. ת'ובאן, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר:
'כאשר מוסלמי מבקר אצל אחיו המוסלמי, הוא עוֹדְנוּ בדרך לגן העדן.'
נאמר: 'הוי, שליח אלוהים! מה פירוש "הדרך לגן העדן"? אמר: 'הדרך
לקבלת הדרגות הגבוהות בגן העדן.'"

899. עלי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו
הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'כל מוסלם המבקר מוסלם אחר בבוקר, שבעים
אלף מלאכים יתפללו למענו עד הערב, ואם יבקר אותו בערב, שבעים
אלף מלאכים יתפללו עבורו עד הבוקר, ויהיה לו לקט פירות בגן העדן.'"

900. אנס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "נער יהודי שהיה משרת את הנביא,
עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, חלה, והנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בא אליו
לבקר אותו. ישב ליד ראשו ואמר: 'התאסלם!' הנער הסתכל לעבר

אביו שהיה אצלו. אמר (האב): 'ציית לאבו אל-קאסם! התאסלם הנער, והנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יצא כשהו אומר: 'השבח לאלוהים שהציל אותו מהאש.'"

פרק 145

התפילות (הקריאות) עבור החולה

901. עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹה, מסרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג אם האדם התלונן על משהו - או שהיה בגופו כיב או פצע - הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה מניח את אצבעו המורה על האדמה מרים אותה (סופיאן בן עויינה, מוסר החדית' מדגים) ואומר: 'בשם אלוהים, עפר ארצנו מעורבב עם מעט מאוד רוק של חלק מאיתנו, ירפא את החולה שלנו, על פי רצון ריבוננו.'"

902. והיא (עאישה) גם מסרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג ללחוש דברי קודש לחלק מבני משפחתו החולים. הוא משח בידו הימנית ואמר: 'הוי, אלוהים, ריבון האנשים! הסר את הדאגה, ורפא את החולי, כי אתה המרפא. אין החלמה אלא ההחלמה שלך, החלמה שלא משאירה כל מחלה.'"

903. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹה, אמר לת'אבת: "'האם אתה רוצה שאלחש לך דברים קדושים של הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם?' אמר: 'כן'. אמר: 'הוי, אלוהים, ריבון האנשים, מסיר את הדאגה, רפא את החולה כי אתה המרפא ואין מרפא זולתך, החלמה שלא משאירה כל מחלה.'"

904. סעד בן אבו וקאס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹה, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו

הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בִּיקֵר אוֹתִי וְאָמַר: 'הוּא, אֱלוֹהִים! רַפָּא אֶת סַעַד, רַפָּא אֶת סַעַד, רַפָּא אֶת סַעַד.'

905. עוֹת'מָאן בֶּן אֲבוּ אֶל-עֵאס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנֹנ, הַתְּלוֹנֵן בְּפָנַי שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עַל כָּאֵב בְּגוֹפוֹ, אָמַר לוֹ שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'שִׁים אֶת יָדְךָ בְּמִקּוֹם שְׁכוּאֵב לְךָ בְּגוֹפְךָ וְתִגִּיד: 'בְּשֵׁם אֱלוֹהִים, שְׁלוֹשׁ פַּעֲמִים, וְתִגִּיד שִׁבְעַת פַּעֲמִים: 'אֲחַסְהָ תַּחַת כְּבוֹד אֱלוֹהִים וְתַחַת יְכוּלְתּוֹ מֵהֲרַע שְׁאֲנִי מֵתְמוּדָד אִיתּוֹ וְנִזְהַר מִמְּנֹנ.'

906. אֲבוּן עֵבֵאס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנֹנ, מִסַּר: "הַנְּבִיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'מִי שְׁבִיקֵר חוּלָה, בְּטֵרֵם מוֹתוֹ וְאָמַר אֲצַלּוּ שִׁבְעַת פַּעֲמִים: 'אֲנִי מִבְּקֵשׁ מֵאֱלוֹהִים הָעֲצוּם, רִיבּוֹן כִּיִּסֵּא הַכְּבוֹד הָעֲצוּם שִׁירְפָא אוֹתְךָ, 'אֵלָא הַחֲלִים מִמַּחֲלָתוֹ.'

907. וְהוּא (אֲבוּן עֵבֵאס) גַּם מִסַּר: "הַנְּבִיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נִכְנַס אֶל בְּדוּאֵי לְבִיקֵר אוֹתוֹ, וְהוּא נִהַג שְׁכֵאֲשֵׁר יִכְנַס לְבִיקֵר אָדָם חוּלָה, הוּא נִהַג לוֹמַר: 'אֵין בְּךָ כָּל רַע, בְּעִזְרַת אֱלוֹהִים מַחֲלַתְךָ תִּטְהַר אוֹתְךָ מֵהַחֲטָאִים.'

908. אֲבוּ סַעִיד אֶל-ח'דְרִי, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנֹנ, מִסַּר: "ג'בְּרִיל (גְּבֵרִיאֵל) בָּא אֶל הַנְּבִיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וְאָמַר: 'הוּא, מְחַמֵּד, הָאֵם הַתְּלוֹנְנַת?' אָמַר: 'כֵּן.' אָמַר: 'בְּשֵׁם אֱלוֹהִים, אֲרַפָּא אוֹתְךָ מִכָּל דְּבַר שְׁמִזִּיק לְךָ, וּמֵהֲרוּעַ שֶׁל כָּל נַפְשׁ אוֹ מַעֲיֵנו שֶׁל כָּל מִקְנָא. אֱלוֹהִים יִבְרִיא אוֹתְךָ, בְּשֵׁם אֱלוֹהִים אֲרַפָּא אוֹתְךָ (רַפּוּאָה רוּחִנִּית).'

909. אֲבוּ סַעִיד אֶל-ח'דְרִי וְאֲבוּ הוּרִירָה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִשְׁנִיָּהֶם, הָעִידוּ כִּי

שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מי שאמר: 'אין אלוה זולת אלוהים ואלוהים גדול', ריבונו הצדיק אותו ואמר: 'אין אלוה זולתי ואני גדול.' ואם אמר: 'אין אלוה זולת אלוהים לבדו, ואין לו שותף.' אמר (אלוהים): 'אין אלוה זולתי לבדי, ואין לי שותף.' ואם הוא אמר: 'אין אלוה זולת אלוהים, לו המלוכה והשבח,' אמר (אלוהים): 'אין אלוה זולתי, לי המלוכה ולי השבח.' ואם אמר: 'אין אלוה זולת אלוהים ואין יכולת ואין כוח אלא רק לאלוהים,' אמר: 'אין אלוה זולתי ואין יכולת ואין כוח אלא רק בי,' והיה (הנביא) אומר: 'מי שאמר זאת בעת מחלתו ומת, לא תטעם אותו אש הגיהנום.'"

פרק 146

רצוי לשאול את משפחת החולה על מצבו

910. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמָנוּ, מסר: עלי בן אבו טאלב, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמָנוּ, יצא מביתו של שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בזמן הכאב אשר נפטר בעקבותו. פנו אליו אנשים ואמרו: 'הוי, "אבו אל-חסן"', מהו מצבו של שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם?' אמר: 'הוא החלים, השבח לאלוהים.'"

פרק 147

מה יאמר מי שאבדה תקוותו מהחיים

911. עאישה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמָנָה, אמרה: "שמעתי את הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בעת הגסיסה כשהוא נשען עלי אומר: 'אלוהים! סלח לי, רחם עליי וצרף אותי לחבריי (הנביאים) בגן עדן.'"

1. עלי בן אבו טאלב.

912. והיא (עאישה) גם אמרה: "ראיתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשעמד למות, ולידו כוס מים. הכניס את ידו אל הכוס ומשח את פניו במים, ואחר כך אמר: 'הוי, אלוהים, עזור לי בענויי המוות ובייסורי הגסיסה.'"

פרק 148

רצוי לצוות על משפחתו של החולה ולמי שמשרת אותו להתייחס אליו באדיבות, בסבלנות ולהכיל אותו לגבי הדברים הקשים שבו, כמו גם לצוות לדאוג לאדם שהתקרבה סיבת מותו על ידי הקמת גבול דתי או עונש הלכתי וכדומה

913. עמראן בן אל-חוצין, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "אישה מ"ג'והינה" (שבט ערבי) באה אל הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בזמן שהייתה בהריון מניאוף ואמרה: 'הוי, שליח אלוהים! חציתי גבול (דתי), הענש אותי.' קרא שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לאפוטרופוס שלה ואמר: 'הטיב את יחסך אליה עד שתלד, והבא אותה אליי!' והוא עשה כן. ציווה הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שיהדקו עליה את בגדיה, והורה לסקול אותה באבנים, ונסקלה ואז התפלל עליה."

פרק 149

היתר לחולה לומר: אני כאוב, סובל מכאבים עזים, או לא מרגיש טוב, או כואב לי הראש וכדומה, ולהבהיר כי אין שום התנגדות לכך אם זה לא היה בדרך של הבעת כעס והפגנת חרדה

914. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "נכנסתי אל הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בזמן שהיה חולה, ונגעתי בו ואמרתי: 'אתה סובל סבל רב,' הוא אמר: 'אני סובל כמו שניים מכם.'"

915. סעד בן אבו וקאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנָה, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, בא לבקר אותי באחת מהמחלות שלי ואז אמרתי לו: 'מצבי הדרדר כפי שאתה רואה ואני בעל ממון ונכסים רבים ואין מי שיירש אותי זולת בתי והזכיר את החדית'."

916. אל-קאסם בן מוחמד אמר: "עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנָה, אמרה: 'אוי הראש שלי כואב'. הנביא עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם אמר: 'לא את אלא אני אוי הראש שלי כואב.' (והזכיר את המשך החדית)"

פרק 150

תדרוך הגוסס לומר "אין אלוה זולת אלוהים" לפני שיפח את נשמתו

917. מועאד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנָה, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שהיו מלותיו האחרונות "אין אלוה זולת אלוהים" לפני שיפח את נשמתו יכנס לגן העדן.'"

918. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנָה, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'הדריכו את הגוססים כשהם על עַרְשׁ הַדְּוִי לומר "אין אלוה זולת אלוהים.'"

פרק 151

מה שיאמר לאחר עצימת עיני המת

919. אם סלמה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנָה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, נכנס לאבו סלמה, כשכבר הפסיק לראות. עצם הנביא את עיניו

ואמר: 'אם הנשמה תצא - העיניים יילכו בעקבותיה.' חלק מבני משפחתו (של אבו סלמה) פרצו בבכי, ואמר: 'אל תבקשו לעצמכם אלא דברים טובים, כי המלאכים אומרים 'אמן'. ואז אמר: 'אלוהים, סלח לאבו סלמה, העלה את דרגתו ביחד עם המונחים על ידי אלוהים ומלא את מקומו במשפחתו, וסלח לנו ולו. הוי, ריבון העולמים, הרחב את קברו והאר לו אותו.'"

פרק 152

מה שייאמר אצל המת ומה יאמר מי שמת קרוב משפחתו

920. אם סלמה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם נכחתם ליד חולה או גוסס, הגידו עליו דברים טובים, כי המלאכים מאשרים (אומרים "אמן") את מה שאתם אומרים.' אמרה אם סלמה: 'כשמת אבו סלמה, באתי אל הנביא ואמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, אבו סלמה מת.' אמר: 'אמרי: 'הוי, אלוהים, סלח לי ולו, ותן לי אחריו פיצוי טוב.' אמרתי (את הדברים) ואז אלוהים נתן לי מישהו טוב ממנו: מַחְמַד, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.'"

לפי הגירסה של מוסלם: "קיים ספק שהוא אמר 'חולה או גוסס', בגירסאות אחרות נמסר בלי ספק: 'הגוסס.'"

921. והיא (אם סלמה) גם אמרה: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'כל עבד שייקלע למצוקה ויאמר: 'אנו שייכים לאלוהים ואליו נשוב: הוי, אלוהים! גמול לי על מצוקתי, והבא לי אחריה (מצב) טוב ממנה - אלוהים יגמול לו על מצוקתו ויביא לו (מצב) טוב ממנה.' אמרה אם סלמה: 'ובזמן שמת אבו סלמה, אמרתי כמו שציווה אותי שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואלוהים הביא לי טוב ממנו, את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.'"

922. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם בנו של העבד ימות, יאמר אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, למלאכיו: 'לקחתם את בנו של עבדי?' והם אומרים: 'כן, והוא יאמר: 'לקחתם את פרי ליבו?' והם אומרים: 'כן, ואז הוא יאמר: 'מה אמר עבדי?' ענו לו: 'שיבח אותך ואמר: 'אנו שייכים לאלוהים ואליו נשוב, אלוהים אומר: 'בנו בית לעבדי בגן עדן, וקראו לו 'בית השבח.'"

923. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אומר: 'אין אצלי שכר לעבדי המאמין אם לקחתי את האהוב עליו מאנשי העולם הזה והתאזר בסבלנות אלא להכניס אותו לגן עדן.'"

924. אוסאמה בן זייד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "אחת מבנות הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שלחה אליו והודיעה לו כי יש לה ילד - או בן (המוסר בספק האם אמרה 'ילד' או 'בן') - גוסס. הנביא אמר לשליח (ששלחה בתו של הנביא): 'חזור אליה ואמור לה כי לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, שייך כל מה שהוא לקח, ולו שייך גם כל מה שהוא נתן. וכל דבר אצלו נגזר לזמן קבוע, אז צווה עליה שתסבול ותחכה לשכר מאלוהים, והזכיר את המשך החדית' (מה שהוזכר כאן רק חלק של החדית)".

פרק 153

היתר הבכי על המת בלי לצרוח או ליילל

ובאשר לצעקות - זה אסור, ויוקדש לכך פרק ב"ספר האסורים", בעזרת אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה. ובאשר לבכי, יש הרבה חדית'ים שאוסרים אותו,

כי המת מתייסר מבכי משפחתו. חדית'ים אלה מתפרשים ומיוחסים לאלה שממליצים על הבכי, והאיסור חל רק על הבכי שיש בו יללות וצעקות. הראיות להיתר הבכי שאין בו יללות וצעקות, נמצאות בחדית'ים רבים, מהם החדית'ים הבאים:

925. אבן עומר, שְׁאֵלֵהֶם יְתְרָצָה מִמְנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ביקר את "סעד בן עבאדה", יחד עם "עבד אר-רחמאן בן עוף", "סעד בן אבי וקאס" ו"עבד אללה בן מסעוד". שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וכאשר שמעו את בכיו של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הם בכו גם כן; והוא אמר: 'האם אתם שומעים? אלוהים אינו מייסר בדמעות העין ולא בגלל צער הלב, אלא בגלל זה (והצביע על לשונו), וכתוצאה מכך אלוהים ייסר אותו או ירחם.' (כלומר הבכי אינו אסור, מה שאסור הוא היללות והצרחות)

926. אסאמה בן זייד, שְׁאֵלֵהֶם יְתְרָצָה מִמְנוּ, מסר: "נתנו לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, את הבן של בתו כשמת. עיניו של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הוצפו בדמעות. אמר לו סעד: 'מה זה, שליח אלוהים?' אמר: 'אלה הם רחמים שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הניח בלב עבדיו, כי אלוהים ירחם על הרחומים מבין עבדיו.'"

927. אנס, שְׁאֵלֵהֶם יְתְרָצָה מִמְנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נכנס אל בנו אבראהים (אברהם) שְׁאֵלֵהֶם יְתְרָצָה מִמְנוּ, בזמן שהיה גוסס. עיניו של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, זלגו דמעות. אמר לו עבד אר-רחמאן בן עוף: 'גם אתה (בוכה), שליח אלוהים?' אמר: 'הוי, אבן עוף, אלה רחמים.' המשיך ואמר: 'העין תדמע והלב יתאבל, ואין אנו אומרים

אלא מה שִׁרְצָה את רִיבּוֹנְנוּ, וּאֲנַחְנוּ עֲצוּבִים, הוּא, אֲבֵרָאֵהִים (אֲבֵרָהִים) בְּגִלְלַת הַפְּרִידָה מִמֶּךָ. ”
הַחֲדִיתִּים כְּדוֹגְמַת אֱלֹהֵי שְׁהוּפִיעוּ בְּפֶרֶק הַזֶּה הֵם רַבִּים בְּ”אוֹסֶף הַנְּכוּן”
וְגַם מְפֹרְסָמִים.

פֶּרֶק 154

אִיסוּר גִּילּוּי כָּל רַע שִׁירָאָה בְּגוֹפַת הַמֵּת

928. אֲבֹרָא רַאפֵּעַ אֲסַלְמָ, הַמְּשַׁרְתָּ שֶׁל שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,
מִסֵּר: ”שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: ’מִי שֶׁרַחֵץ אֶת הַמֵּת
וְהִסְתִּיר אֶת מַה שֶּׁרָאָה, אֱלֹהִים יִסְלַח לוֹ אַרְבַּעִים פַּעֲמִים.”

פֶּרֶק 155

הַתְּפִלָּה עַל הַמֵּת, הַשְּׁתַּתְּפוֹת בְּהַלּוּוּיָתוֹ, בְּקַבּוּרָתוֹ וּשְׁנֵאת הַשְּׁתַּתְּפוֹת הַנְּשִׂים
בְּהַלּוּוּיָתוֹ. קוּדְמָה הוֹזְכָר הִיתְרוֹן שֶׁל הַשְּׁתַּתְּפוֹת בְּהַלּוּוּיָת הַמֵּת

929. אֲבֹרָא הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: ”שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: ’מִי שֶׁנִּכַּח בְּהַלּוּוּיָה עַד שֶׁהַתְּפִלָּלוֹ עַל הַמֵּת, יֵשׁ לוֹ קְרֵאטִי¹
אֶחָד, וְמִי שֶׁנִּכַּח וְנִשְׁאַר עַד לְקַבּוּרָה, יֵשׁ לוֹ שְׁנֵי קְרֵאטִים’. נֹאמַר: ’מֵהֵם שְׁנֵי
הַקְּרֵאטִים?’ אָמַר: ’כְּמוֹ שְׁנֵי הַהָרִים הַגְּדוֹלִים.”

930. וְהוּא (אֲבֹרָא הוֹרִירָה) גַּם מִסֵּר: ”שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר:
’מִי שֶׁהִשְׁתַּתֵּף בְּהַלּוּוּיָתוֹ שֶׁל מוֹסְלָמִי מִתּוֹךְ אֲמוּנָה וְצַפִּיָּיה לְשֹׁכֵר, וְנִשְׁאַר
עַד שֶׁהַתְּפִלָּלוֹ עַל הַמֵּת וְעַד שֶׁסִּיְיָמוּ אֶת קַבּוּרָתוֹ, יִחְזוֹר כְּשֶׁשְׁכְּרוּ שְׁנֵי

1. קְרֵאט - מִידַת מִשְׁקַל לְזָהָב וְלֶאֱבֹנִי חֵן.

קראטים, כשכל קראט כמו הר "אוחד", ומי שהתפלל עליו, (על המת) וחזר לפני הקבורה - יזכה בקראט אחד."

931. אם עטייה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמְּנָה, אמרה: "נאסר עלינו להשתתף בהלוויות, ולא הוזמנו."
משמעו "לא הודגש האיסור כפי שהודגשו האיסורים האחרים."

פרק 156

רצוי להרבות את מספר המתפללים ומספר שורות
המתפללים בתפלת ההשפכה

932. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמְּנָה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מת שיתפללו עליו מוסלמים שמספרם מגיע למאה, וכולם ישתדלו לטובתו, תתקבל השתדלותם לטובתו.'"

933. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמְּנָה, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'כל מוסלמי שמת והשתתפו בהלוויותו ארבעים איש לא משתפים (אלוה אחר עם אלוהים), הם יהיו ממליצי יושר עבורו.'"

934. מרת'ד בן עבד אללה אל-יזני, אמר: "מאלכ' בן הובירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמְּנָה, כאשר התפלל על מת והיו מעט מדי אנשים נהג לחלק אותם לשלושה חלקים, אמר: 'אמר שליח אלוהים: 'מי שהתפללו עליו שלוש שורות, חובה יהיה להכניסו לגן עדן.'"

פרק 157

מה שקוראים בתפלת ההשפכה

תפלת ההשפכה: קריאת "אלוהים גדול" ארבע פעמים.

הקריאה הראשונה:

- לקרוא "אלוהים גדול".

- לבקש מחסה אצל אלוהים מרוע השטן.

- לקרוא את סורת הפותחת.

הקריאה השנייה:

- לקרוא "אלוהים גדול".

- לקרוא את "התפילה האבראהימית" ("אלוהים, התפלל על מַחְמַד ועל

משפחת מַחְמַד, כמו שהתפללת על אבראהים (אברהם) ועל משפחת

אבראהים (אברהם)... "עד לצירוף "אתה ראוי לשבח ולתהילה".

הערה: מה שעושים פשוטי העם בימים אלה (קוראים: "אכן אלוהים

והמלאכים שלו מתפללים על הנביא, הוי, אלה אשר האמינו! התפללו עליו

וברכו אותו בברכת שלום של האסלאם. " אינו נכון ואפילו אסור, והתפילה

בטלה.

הקריאה השלישית:

- לקרוא "אלוהים גדול".

- לקרוא ולהתפלל עבור המת והמוסלמים (במסורות שנזכיר בהמשך).

הקריאה הרביעית:

- לקרוא "אלוהים גדול".

- לתחנון, לקרוא ולהתפלל עבור עצמו (התפילה הטובה ביותר: "אלוהים, אל

תשלול מאיתנו את השכר עבור ההשתתפות בהלוויתו, ואל תפתה אותנו

אחריו (בזמן הבא כשהוא איננו ביננו), וסלח לנו ולו."

הדבר הרצוי הוא שמנהל את התפילה יאריך את התפילה בקריאה הרביעית בניגוד למה שאנשים רגילים, זאת לפי החדית' של אבן אבן אופא שנזכר בהמשך. באשר לקריאות הנהוגות שאחרי הקריאה השלישית (הן רבות), מהן (מה שיופיע בחדית'ים הבאים):

935. עוף בן מאלכ', שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, התפלל בעת הלוויה. שיננתי את קריאותיו שאותן אמר: 'הוי, אלוהים, סלח לו, רחם עליו, הצל אותו מהייסורים, היטיב את מקום מגוריו (גן העדן), הרחב את קברו, רחץ אותו במים, בשלג בכרד וטהר אותו מחטאים - כמו שנקית את הבגד הלבן מטומאה, ופצה אותו בבית טוב יותר מביתו, ובמשפחה טובה יותר ממשפחתו, ובאישה טובה יותר מאישתו, והכנס אותו לגן העדן, והצל אותו מייסורי הקבר ומייסורי האש'". עוף בן מאלכ' מוסיף: "עד שאיחלתי לעצמי שאהיה (במקום) הַמֵּת הַהוּא."

936. אבו הורירה, "אבו קתאדה", ו"אבו אבראהים אל-אישהלי" מסרו מפיו של אבו אבראהים - והוא אחד מחברי הנביא - שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסרו: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, התפלל על הלוויה ואמר: 'הוי, אלוהים, סלח נא לחי איתנו ולמת שלנו, לצעיר ולמבוגר שבינינו, לזכר ולנקבה שבינינו, לנוכח איתנו ולנעדר מאיתנו. הוי, אלוהים, את מי שהחיית מאיתנו - החיה כמוסלמי, ומי שמת מאיתנו - שיהיה מותו כשהוא מאמין. אלוהים, אל תשלול מאיתנו את השכר עבור ההשתתפות בהלוויתו, ואל תפתה אותנו אחריו (בזמן הבא כשהוא איננו בינו)". אל-בוכארי אמר: "הגירסה הנכונה ביותר של החדית' הזה היא הגירסה של אל-אישהלי. והדבר הנכון ביותר בפרק הזה הוא החדית' של עוף בן מאלכ'."

937. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'אם אתם מתפללים על המת, היו כנים בבקשכם רחמים עליו.'"

938. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, קרא בתפילה על ההלוויה: 'הוי, אלוהים, אתה הריבון שלו (של המת), ואתה בראת אותו, והנחית אותו לאסלאם, ולקחת את נשמתו, ואתה יודע את הנסתר ואת הגלוי שלו. באנו אליך להמליץ עליו, אז סלח לו.'"

939. ואת'לה בן אל-אסקע, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, נהל תפילת הלוויה עבור איש מן המוסלמים, ושמעתי אותו אומר: 'הוי, אלוהים, פלוני בן פלוני הינו בחזקתך ובשכנותך, לכן הגן עליו מחיבוטי הקבר ומייסורי האש, ואתה ראוי לנאמנות ולשבח. הוי, אלוהים, סלח לו ורחם עליו, כי אתה אל-ע'פור (הסלחן) אר-רחים (הרחום)."

940. עבד אללה בן אבו אופא, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: " (שהוא) קרא בהלווית בתו ארבע פעמים: "אלוהים גדול". אחרי הקריאה הרביעית נשאר פרק זמן שווה לזמן שבין כל שתי קריאות, והתפלל עבורה וביקש מחילה על חטאיה, ואחר כך אמר: 'שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, נהג לעשות זאת.'"

ולפי גירסה אחרת: "קרא ארבע פעמים "אלוהים גדול", וחיכה אחר כך במשך שעה עד שחשבתני שיקרא את החמישית, ואחר כך עשה תסלים¹

1. הת"תסלים" - (להגיד "השלום עליכם") - הוא היסוד האחרון מיסודות התפילה, והוא מעין הודעה על סיום התפילה. הוא תנועה בראש שעושה המתפלל בסיום התפילה - כך הוא פונה לעבר ימינו ואומר: "השלום עליכם" ואחר כך פונה לעבר שמאלו ואומר: "השלום עליכם".

לימין ולשמאל. וכשסיים אמרנו לו: 'מה זה?' אמר: 'לא אוסיף על מה שראיתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עושה, או 'כך עשה שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.'"

פרק 158

ההאצה של יציאת ההלוויה

941. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האיצו את ההלוויה, כי אם הייתה (המנוחה) טובה - אתם מזרזים בכך את הגעתה לטוב שאלוהים הכין עבורה (גן העדן), ואם הייתה דבר אחר (רעה), אתם מסירים מעל כתפיכם את הרוע שלה.'"

ולפי הגירסה של מוסלם: "כי אם הייתה טובה - אתם מעדיפים בכך את הגעתה לטוב."

942. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמְּנוּ, אמר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לאמר: 'אם הוכנה הלוויה, והגברים נשאו אותה (את המנוחה) על כתפיהם - אם הייתה טובה, אמרה (לנושאייה): 'קדמו אותי,' ואם הייתה לא טובה - כאילו אמרה לנושאייה: 'אוי ואבוי, לאן אתה לוקחים אותי?' ואת הקול שלה ישמע כל אחד חוץ מהאדם, כי אם ישמע אותה האדם - יודעזע.'"

פרק 159

האצת פירעון חובות המת והאצת הכנתו לקבורה אלא אם מת מוות פתאומי ואז צריך להתמין לסיום הבירורים הרפואיים

943. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'נשמתו של המאמין קשורה בחוב שלו עד שמחזירים אותו.'"

944. חוציין בן וחואח, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "טלחה בן אל-בראא' בן עאזב, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, חלה ובא אליו הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לבקר אצלו, ואמר: 'אני חושב שטלחה גוסס, תודיעו לי, ותאיצו את הלוויתו כי אסור לפגר מוסלמי שישאר בין בני משפחתו.'"

פרק 160

הדרשה ליד הקבר

945. עלי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "היינו בהלוויה בבקיע "אל-ע'רקד" באל-מדינה. בא אלינו שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ישב וישבנו סביבו. היה לו מקל קטן, הרכין את ראשו והתחיל להכות בו את האדמה (כאילו שהוא חופר), ואמר: 'מקום מושבו של כל אחד מכם נקבע בגיהנום ובגן עדן.' אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, הלא נסמוך על הספר שלנו (לא נעבוד (את אלוהים) כי כבר נגזר גורלנו - הגיהנום או גן העדן)?' אמר: 'עבדו, כי כל אחד מונחה למה שנברא בשבילו (לא להכנס לעולם הנסתר).' "והזכיר את כל החדית'.

פרק 161

התפילה למען המת אחרי קבורתו, הישיבה ליד קברו במשך שעה כדי להתפלל עבורו, לבקש מחילה עבורו ולקרוא פסוקי קוראן

946. עות'מאן בן עפאן, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג בסיום קבורת המת לעמוד ליד הקבר ולזַמֵּר: 'בקשו מחילה לאחיכם והתפללו שיהיה חזק ויענה נכון על שאלות שני המלאכים (שיבואו אליו עכשיו).'"

947. עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "אם תקברו אותי, הישארו מסביב לקברי זמן שווה לזמן של שחיטת נאקה שמנה ושל חלוקת הבשר שלה. כך אוכל ליהנות מחברתכם ואדע איך להתייחס לשליחים של ריבוני."

החדית' הזה הוזכר קודם.

אש-שאפעי, שְׁאַלְהֵיִם יְרַחֵם עָלָיו, אמר: "רצוי שיקראו לידו (ליד גופת המת) משהו מהקוראן, ואם יקראו את כל הקוראן - יהיה יותר טוב."

פרק 162

מתן צדקה בשם המת והתפילה עבורו

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ואלה אשר באו אחריהם אומרים: ריבונו! מחל לנו ולאחינו אשר קדמו לנו באמונה, ואל תשים בלבבותינו שנאה כבושה לאלה אשר האמינו. ריבונו! אכן אתה חנון ורחום."¹

948. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסרה: "איש אמר לנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אמי מתה באופן פתאומי ואני מתאר לעצמי כי אם יכלה לדבר הייתה מבקשת להוציא צדקה עבורה. האם תקבל שכר אם אני מוציא צדקה בשמה?' אמר: 'כן.'"

949. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בעת שאדם נפטר, תופסק עבודתו (את אלוהים שיקבל שכר עבורה) למעט בשלושה מקרים: (אם נתן) צדקה מתמשכת, (אם היה לו) ידע שמועיל לאחרים או (אם יש לו) ילד צדיק שמתפלל עבורו.'"

1. הקוראן, 59: 10.

פרק 163

אנשים משבחים את המת

950. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמֹנֵי, אמר: "הם (אנס וחבריו) עברו ליד לוויה ושיבחו אותה, ולכן הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מובטח'. ואחר כך עברו ליד לוויה אחרת, אבל הזכירו אותה בהקשר רע. ולכן הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מובטח'. עומר בן אל-ח'טאב אמר: 'מה זה 'מובטח'? אמר (הנביא): 'הראשון - שיבחתם אותו היטב, ולכן גן העדן "מובטח" לו, והשני הזכרתם אותו בהקשר רע, ולכן אש הגיהנום "מובטח" לו. אתם עדי אלוהים עלי אדמות.'"

951. אבו אל-אסואד אמר: "הגעתי לאל-מדינה וישבתי עם עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמֹנֵי, ועברה לוויה והוזכר המת לשבח. אמר עומר: 'מובטח'. ועברה לוויה אחרת והוזכר המת לטוב, ואמר עומר: 'מובטח'. אחר כך עברה לוויה שלישית והוזכר המת לרע. ועומר אמר: 'מובטח'. אז שאלתי: 'מה זה מובטח, אמיר המאמינים?' אמר: 'כמו שהנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מוסלמי שמעידים עליו ארבעה אנשים שהוא טוב, אלוהים יכניס אותו לגן העדן'. אמרנו: 'ואם שלושה (יעידו עליו)?' אמר: 'גם שלושה'. אמרנו: 'ואם שניים (יעידו עליו)?' אמר: 'גם שניים'. ולא שאלנו לגבי אחד.'"

פרק 164

יתרון מי שמתו לו ילדים קטנים

952. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמֹנֵי, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,

אמר: 'כל מוסלמי שמתו לו שלושה בנים שעדיין לא התבגרו וחסאו אלוהים יכניס אותו לגן עדן בזכות רחמיו עליהם.'"

953. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל אחד מהמוסלמים שימותו לו בחייו שלושה ילדים - האש (הגיהינום) לא תיגע בו, למעט המעבר מעליה, כמוכטח בשבועה האלוהית (בקוראן): "כל אחד מכם יבוא לאש הגיהינום בזה שיעבור על הדרך הישר שמוצב מעל הגיהינום.""

954. אבו סעיד אל-ח'דרי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "אישה באה אל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמרה: 'הוי, שליח אלוהים, הגברים לקחו לעצמם את החדית'ים שלך, יחד לנו יום ונבוא אליך ותלמד אותנו את מה שלימד אותך אלוהים.' אמר: 'התכנסו יחד ביום כך וכך.' הן התכנסו והנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בא אליהן ולימד אותן ממה שאלוהים לימד אותן. אמר: 'כל אישה בקרבן שתקריב שלושה מילדיה - הם יהיו לה מגן מהגיהינום.' שאלה אישה אחת: 'ושניים?' אמר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'ושניים.'"

פרק 165

בכי ופחד כשעוברים ליד קברי הצוררים ואופן מותם, הבלטת הצורך העז לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, והתרעה מפני חוסר תשומת לב

955. אבן-עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לחבריו, כשהגיעו ל"אל-חג'ר" - חורבות מגורי שבט

1. הקוראן, 19: 71.

"ת'מוד!": "אל תיכנסו לבעלי הייסורים האלה, אלא אם כן אתם בוכים. ואם לא תבכו - אל תיכנסו אליהם פן יקרה לכם מה שקרה להם." ולפי גירסה אחרת: "כאשר שליח אלוהים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עבר ליד "אל-חג'ר", אמר: 'אל תיכנסו למגורי אלה שקיפחו את עצמם פן יקרה לכם מה שקרה להם, אלא אם כן תבכו.' כיסה שליח אלוהים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, את ראשו וזירו את הליכתו עד שעבר את העמק."

1. שבט עתיק שבניו גרו בוואדי "אל-קרא" שנמצא בחצי האי בין אל-מדינה לבין ארצות סוריה.

ספר נימוסי הנסיעה

166. רצוי לצאת (לנסיעה) ביום חמישי ורצוי בתחילת היום..... 391
167. רצוי בקשת ליווי ומנוי אמיר (מפקד) שיצייתו לו..... 391
168. נימוסי הליכה, חניה, לינה, שינה במסע, רצוי לנסוע בלילה, לרחם על הבהמות, להתחשב בטובתן, היתר הרכבת מישהו מאחור אם הבהמה יכולה לשאת והציווי על מי שהתרושל ביחסו אליה שידאג לה..... 392
169. סיוע לבן לווייה..... 394
170. מה שאומר הרוכב בעת רכיבת הבהמה והיציאה למסע..... 395
171. הנוסע אומר: "אלוהים גדול" כשעולה בשבילי הרים וכדומה להם, ואומר: "השבח לאלוהים" כשיורד לוואדיות וכד', ואיסור ההגזמה בהרמת הקול באמירת "אלוהים גדול"...... 397
172. רצוי להתפלל בעת נסיעה..... 398
173. מה אומרים כאשר פוחדים מאנשים שמאיימים עליהם וכדומה..... 399
174. מה יאמר הנוסע כשהוא חונה במקום כלשהו..... 399
175. רצוי שהנוסע ימהר לחזור למשפחתו כשיסיים לסדר את דבריו..... 400
176. רצוי שהנוסע יחזור למשפחתו במהלך היום ולא רצוי שיחזור בלילה אם אינו מוכרח..... 400
177. מה אומר הנוסע כשהוא חוזר ורואה את מקום מגוריו..... 400
178. רצוי שהנוסע החוזר יבוא למסגד שבסביבתו לפני שהוא נכנס לביתו ויתפלל שתי כריעות..... 401
179. איסור נסיעת האישה לבדה..... 401

פרק 166

רצוי לצאת (לנסיעה) ביום חמישי ורצוי בתחילת היום

956. כעב בן מאלף, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יצא לקרב תבוק' ביום חמישי, כי אהב לצאת ביום חמישי." לפי גירסה אחרת שמופיעה בשני "האוספים הנכונים": "נדיר מאוד ששליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יצא לקרב שלא ביום חמישי."

957. סח'ר בן ודאעה אל-ע'אמדי, חבר הנביא, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, אלוהים, ברך לאומתי את התעוררותה מוקדם בבוקר.' ובעת שהוא (הנביא) ישלח פלוגה או צבא - ישלח אותם בתחילת היום. סח'ר (מוסר החדית') היה סוחר ונהג לשלוח את סחורותיו בתחילת היום, הוא התעשר וכספו הִתְרַבָּה."

פרק 167

רצוי בקשת ליווי ומינוי אמיר (מפקד) שיצייתו לו

958. אבן עמר, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לו ידעו האנשים על הבדידות מה שאני יודע, לא ייסע רוכב בלילה לבדו.'"

959. עמר בן שועיב מפי אביו מפי סבו (עבד אלה בן עומר, שאלהים יתְרָצָה מְמָנוּ), אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר הרוכב הוא יחיד הוא שטן, וכאשר הם שניים הם שני שטנים, אבל כאשר הם שלושה הם שיירה.'"

960. אבו סעיד ואבו הורירה, שאלהים יתְרָצָה מְשַׁנֵּיהֶם, אמרו: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם יצאו שלושה למסע, הם חייבים למנות אחד מהם לאמיר (מפקד).'"

961. אבן עבאס, שאלהים יתְרָצָה מְמָנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המספר הטוב ביותר של חברים מלווים הוא ארבעה, המספר הטוב ביותר (של חיילים) בפלוגות הוא ארבע מאות, המספר הטוב ביותר של חיילים בצבא הוא ארבעת אלפים ושנים עשר אלף חיילים לא יובסו בגלל מספרם המועט.'"

פרק 168

נימוסי הליכה, חניה, לינה, שינה במסע, רצוי לנסוע בלילה, לרחם על הבהמות, להתחשב בטובתן, היתר הרכבת מישהו מאחור אם הבהמה יכולה לשאת והציווי על מי שהתירשל ביחסו אליה שידאג לה

962. אבו הורירה, שאלהים יתְרָצָה מְמָנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם יצאתם למסע דרך אדמה פוריה, האטו ותנו לגמלים את חלקם, ואם עברתם דרך אדמה יבשה, הזדרזו כדי שתגיעו ליעדכם לפני שיתעייפו הגמלים מהיובש. ואם רציתם לחנות בלילה, התרחקו מהדרכים, כי הם דרכי הבהמות והם מחסה לזוחלים ולשרצים בלילה.'"

963. אבו-קתאדה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "אם שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, היה במסע לילה וחנה, נהג לשכב על צידו הימני, ואם החנייה הייתה לפנות הבוקר, הניח את זרועו (על האדמה) ושם את ראשו על כף ידו."

חכמי הדת אמרו: "הוא הניח את זרועו כדי שלא ישקע בשינה, וכך יחמיץ את תפילת השחר בזמנה או בתחילת זמנה."

964. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'סעו בלילה כי נוח לנסוע בלילה.'"

965. אבו ת'עלבה אל-ח'שני, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "האנשים נהגו להתפזר בעמקים ובנחלים בעת שחיפשו חנייה במסע. שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'התפזרותכם בעמקים ובנחלים היא מהשטן!' לאחר מכן, בכל פעם שחנו, הצטרפו זה לזה."

966. סהל בן עמר - או בשמו המלא סהל בן אר-רביע בן עמר אל-אנצארי, המכונה אבן אל-חנד'לייה, היה אחד מאנשי שבועת האמונים ב"אר-רדואן", שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ. אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, עבר על גמל שנגעה בטנו בגבו (מרוב רזון) ואמר: יראו את אלוהים ושמרו על הבהמות האילמות! רכבו עליהן כשהן בריאות ותאכלו מהן כשהן כשרות."

967. עבד אללה בן ג'עפר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, הרכיב אותי אחריו על בהמתו, ואמר לי סוד שאסור

לי לגלות אותו לאף אחד מהאנשים. המקום שהוא הכי אהב להסתתר בו בעת עשיית הצרכים היה מקום גבוה או גדר מפרידה עשויה מעץ הדקל."

אל-בורקאני הוסיף: "הוא (הנביא) נכנס לגן של איש מ"אל-אנצאר" וראה שם גמל, וכשהגמל ראה את שליח אלוהים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, צרח ועיניו זלגו דמעות. הנביא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בא אליו, משח את דבשתו ואת אוזנו והוא נרגע. ואמר (הנביא): 'מי הבעלים של הגמל הזה?' בא נער מ"אל-אנצאר" ואמר: 'הוא שלי, שליח אלוהים!' אמר (הנביא): 'אתה אינך ירא את אלוהים בבהמה הזאת שאלוהים נתן לך כרכוש, הוא (הגמל) מתלונן שאתה מרעיב ומעייף אותו.'"

968. אנס, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מְמֹנֹ, אמר: "נהגנו כאשר חונים במקום מסוים תוך כדי מסע לא הינו מתפללים תפילות רשות עד שמשחררים את בהמות הרכיבה (כדי שתנוחנה)."

משמעות החדית': "היינו, למרות שמירתנו בקפדנות על התפילה לא מקדמים אותה על הורדת הציוד, שחרור הבהמות ומתן מנוחה להן."

פרק 169

סיוע לבן לוויה

בפרק זה הרבה חדית'ים שהוזכרו קודם כמו החדית' הבא: "אלוהים עוזר לעבדו כל עוד שהוא עוזר לאחיו." (חלק מחדית' ארוך מס' 245, בפרק - "היענות לצרכי המוסלמים").

והחדית': "כל מעשה טוב הוא צדקה." (חדית' מס' 134, בפרק "הבהרות ריבוי דרכי החסד"). וכדומה.

969. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "בזמן שהיינו במסע הגיע איש רוכב על בהמתו, הסתכל ימינה ושמאלה. שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שיש לו עודף מקום על בהמותיו, שיתן אותו למי שאין לו בהמה, ומי שיש לו עודף מזון, שיתן למי שאין לו מזון.' הזכיר (הנביא) הרבה סוגי רכוש, עד שחשבנו שאין לאחד מאתנו זכות על עודף רכושו."

970. ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, רצה לצאת למלחמה, ואמר: 'הוי, קהל המהגרים ו"אל-אנצאר", בין אחיכם יש כאלה שאין להם כסף ואין להם משפחה, לכן שייקח כל אחד מכם שניים או שלושה אנשים איתו, ולכל אחד מהם ייתן תור לרכיבה על גמלו, כמו התור שלו.' אמר (ג'אבר): 'לקחתי איתי שניים או שלושה אנשים, ואין לי תור רכיבה על הגמל שלי אלא כמו התור של האחד מהם (שותפות מלאה).'"

971. והוא (ג'אבר) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתעכב במסע מאחורי הרוכבים, כדי לעודד את החלש, וירכיב אותו עימו ויתפלל עבורו."

פרק 170

מה שאומר הרוכב בעת רכיבת הבהמה והיציאה למסע

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ועשה לכם ספינות ובהמות כדי שתרכבו עליהן, * כדי שתתיישבו על גביהן ואז תזכרו את חסד ריבונכם כאשר תתיישבו ותגידו: ישתבח הוא אשר הכפיף לנו את זה כשלא היינו יכולים. * ואכן אנחנו עוברים אל ריבוננו."

1. הקוראן, 43: 12-14.

972. אבן עומר, שְׁאֵלֵהֶם יְתַרְצֶה מְמוֹנו, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בעת שרכב על גמלו בתחילת מסע נהג לומר: "אלוהים גדול" שלוש פעמים, ואחר כך אמר: "ישתבח הוא אשר הכפיף לנו את זה כשלא היינו יכולים. * ואכן אנחנו עוברים אל ריבוננו."¹

'הוי, אלוהים! אנו מבקשים ממך במסענו זה צדקנות ויראה, ואת העבודה אשר תרצה בה. הוי, אלוהים! אנא הקל עלינו את מסענו זה וקצר את המרחק שלו. הוי, אלוהים, הייה בן לוויתנו במסע וממלא מקומו בבתינו. אלוהים, אני חוסה בך מקשיי הנסיעה וקודרות המראה ומרעת החזרה הרעה למשפחה, לכסף ולילדים.' וכשחזר היה אומר אותם דברים ומוסיף עליהם: 'חוזרים הביתה - חוזרים בתשובה, סוגדים לאלוהים ומשבחים את אלוהים.'"

973. עבד אללה בן סרג'ס, שְׁאֵלֵהֶם יְתַרְצֶה מְמוֹנו, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לבקש מחסה באלוהים מקשיי הנסיעה, מקודר החזרה, מהחזרה מהחסד אחרי שכבר נמצא, מתחנן המקופח ומהמראה הרע במשפחה ובכסף."

974. עלי בן רביעה אמר: "הייתי נוכח כאשר הובאה לעלי בן אבו טאלב, שְׁאֵלֵהֶם יְתַרְצֶה מְמוֹנו, בהמה כדי לרכוב עליה, וכשהכניס את רגלו למשוורת אמר: 'בשם אלוהים,' וכשהתיצב על גבה אמר: 'השבח לאלוהים.' ואחר כך אמר: 'ישתבח הוא אשר הכפיף לנו את זה כשלא היינו יכולים. * ואכן אנחנו עוברים אל ריבוננו.'² אחר כך אמר: 'השבח לאלוהים' שלוש פעמים, ו'אלוהים גדול' שלוש פעמים,

1. הקוראן, שם.
2. הקוראן, שם.

ואחרי זה אמר: 'השבח לך אלוהים! אני קיפחתי את נפשי, סלח נא לי, כי אין מי שיסלח לי על חטאיי מלבדך,' וצחק. אמרו לו: 'הוי, אמיר המאמינים, על מה צחקת?' אמר: 'ראיתי את הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עשה כמוני וצחק, אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, על מה צחקת?' אמר: 'אלוהיך, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, יתפלא מעבדו אם יאמר: 'מחל לי על חטאי, והוא יודע שאין מי שימחל את החטאים זולתו (אלוהים)'''.

פרק 171

הנוסע אומר: "אלוהים גדול" כשעולה בשבילי הרים וכדומה להם, ואומר: "השבח לאלוהים" כשירד לוואדיות וכד', ואיסור ההגזמה בהרמת הקול באמירת "אלוהים גדול".

975. ג'אבר, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "נהגנו לומר: "אלוהים גדול" במעלה ההר ו"השבח לאלוהים" במורד ההר."

976. אבן עומר, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וצבאותיו נהגו לומר: "אלוהים גדול" כאשר עלו בשבילי הרים ושבחו את אלוהים כאשר ירדו."

977. והוא (אבן עומר) גם מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בזמן חזרתו מטקסי העלייה לרגל לְמִכָּה או טקסי "העומרה" בכל פעם שעולה לשבילי ההרים או מטפס על הגבעות נהג לומר "אלוהים גדול", שלוש פעמים. ואחר כך אמר: "אין אלוה זולת אלוהים, הוא לבדו ואין לו שותף, לו הקנין והשבח, והוא הכל יכול. חוזרים, חוזרים בתשובה, סוגדים

לאלוהינו ומשבחים את ריבוננו. אלוהים קיים את הבטחתו, תמך בעבדו
והביס את הקבוצות (קבוצות הכופרים) לבדו."
ולפי הגירסה של מוסלם: "שבזמן חזרתו ממלחמות הרחבת המדינה
או ממסעות העלייה לרגל או "העומרה".

978. אבו הורירה, שְׁאַלְהִים יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "איש אחד אמר: 'הוי, שליח
אלוהים, אני רוצה לנסוע, יַעֲץ לִי'. אמר: 'חובה עליך לירוא את אלוהים,
ולומר "אלוהים גדול" כשאתה עולה למקום גבוה.' וכשהאיש הלך אמר:
'הוי, אלוהים! קרב לו את המרחק (קירוב מופשט - כלומר, הענק לו
נוחות ורווחה), והקל עליו את הנסיעה.'"

979. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהִים יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "היינו עם הנביא,
עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, במסע, ובזמן שהתקרבונו לעמק, אמרנו: "אין אלוה
זולת אלוהים," ו"אלוהים גדול," והרמנו את קולותינו. "הנביא אמר: 'הוי,
אנשים! רחמו על נפשותיכם, כי אינכם קוראים לחרש או לנעדר, הן
אלוהים אתכם והוא שומע אתכם וקרוב אליכם.'"

פרק 172

רצוי להתפלל בעת נסיעה

980. אבו הורירה, שְׁאַלְהִים יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלוש משאלות נענות, ללא כל ספק: המשאלה של
המקופח, המשאלה של הנוסע והמשאלה של האב עבור בנו.'"

פרק 173

מה אומרים כאשר פוחדים מאנשים שמאיימים עליהם וכדומה

981. אבו מוסא אל-אשערי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנֹו, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוּם, כשפחד מאנשים, אמר: 'הוי, אלוהים! אנו מבקשים שתעמוד מולם (כדי שתגן עלינו) ומבקשים את חסותך ממעשיהם הרעים.'"

פרק 174

מה יאמר הנוסע כשהוא חונה במקום כלשהו

982. ח'ולה בת חכים, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנֹה, אמרה: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוּם, אומר: 'כאשר אדם שחונה במקום כלשהו ואומר: 'אני חוסה במלות אלוהים השלמות מפני הרע של מהשהו ברא': שום דבר לא יזיק לו עד שיסתלק ממקום שבו חנה.'"

983. אבן עמר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אמר: "כאשר שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוּם, היה במסע, נהג להגיד כשהלילה התקרב: 'הוי, אדמה, ריבוני וריבוניך הוא אלוהים, אני חוסה תחת אלוהים בגלל הרוע שלך, הרוע שבך, הרוע של מה שנברא בתוכך והרוע של מי שזחל עליך. אני חוסה תחת אלוהים בגלל פחדי מאריה, מהאדם, מהנחש, מהעקרב, מהג'ן, מהשטן ומהשדים.'"

פרק 175

רצוי שהנוסע ימהר לחזור למשפחתו כשיסיים לסדר את דבריו

984. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצֶה מִמְנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הנסיעה היא חלק מהייסורים. היא (הנסיעה) מונעת מאחד מכם את אוכלו, את שתייתו ואת שינתו. לכן אם אחד מכם ישיג את מטרתו מנסיעתו, שימהר לחזור למשפחתו."

פרק 176

רצוי שהנוסע יחזור למשפחתו במהלך היום ולא רצוי שיחזור בלילה אם אינו מוכרח

985. ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצֶה מִמְנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם אחד מכם נעדר מביתו להרבה זמן שלא יחזור למשפחתו בלילה.'"

לפי גירסה אחרת: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר על הנוסע החוזר שיבוא למשפחתו בלילה."

986. אנס, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצֶה מִמְנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לא לבוא למשפחתו בלילה, ונהג לבוא אליהם בבוקר או בערב."

פרק 177

מה אומר הנוסע כשהוא חוזר ורואה את מקום מגוריו

הפרק הזה מכיל את החדית' הקודם של אבן עומר בפרק על אמירת "אלוהים גדול" של הנוסע אם הוא עולה בשבילי הרים.

987. אַנֶּס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "כֹּאֲנוּ עִם הַנְּבִיא עַד שֶׁהִגַּעְנוּ לַגְּבֻעוֹת מִסְבִּיב לֹא-מִדְיִנָּה, אָמַר: 'חֹזְרִים, חֹזְרִים בַּתְּשׁוּבָה, סוּגְדִים לֵאלֹהִים, וּמוֹדִים לוֹ', וְהַמְשִׁיךְ לַהֲגִיד אֶת זֶה עַד שֶׁהִגַּעְנוּ."

פֶּרֶק 178

רְצוּי שֶׁהַנּוֹסֵעַ הַחֹזֵר יִבּוֹא לְמַסְגָּד שֶׁבְּסִבִּיבְתוֹ לְפָנָיו שֶׁהוּא נִכְנָס לְבֵיתוֹ וְיִתְפַּלֵּל שְׁתֵּי כְּרִיעוֹת

988. כַּעֲבֵן בֶּן מֵאֵלֶּפֶי, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נִהְגָּה כְּשִׁיחֹזֵר מִמַּסְעֵ לְבֹא לְמַסְגָּד וּלְכַרְוֵעַ בּוֹ שְׁתֵּי כְּרִיעוֹת."

פֶּרֶק 179

אִיסוּר נְסִיעַת הָאִשָּׁה לְבִדָּה

989. אָבוֹ הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אִיסוּר לְאִשָּׁה שֶׁמֵּאֲמִינָה בְּאֱלֹהִים וּבִיּוֹם הַדִּין לְנַסּוֹעַ מִסֵּעַ שֶׁל יוֹם וְלִילָה אֵלָּא עִם גֵּבֵר 'מִחֶרֶם'." (קְרוּב מִשְׁפָּחָה שֶׁאִיסוּר לוֹ לְשִׂאת אוֹתָהּ לְאִשָּׁה).

990. אָבֵן עֲבָאֵס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "(שֶׁהוּא) שָׁמַע אֶת הַנְּבִיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'לֹא יִתְבּוֹדַד אִישׁ עִם אִשָּׁה לְבִדָּה, אֵלָּא בְּנוֹכַחַת גֵּבֵר שֶׁאִיסוּר לוֹ לְשִׂאת אוֹתָהּ לְאִשָּׁה בְּשֶׁל קִרְבַּת מִשְׁפָּחָה, וְלֹא תִסַּע אִשָּׁה עִם אִישׁ לְבִדָּה, אֵלָּא עִם גֵּבֵר שֶׁאִיסוּר לוֹ לְשִׂאת אוֹתָהּ לְאִשָּׁה בְּשֶׁל קִרְבַּת מִשְׁפָּחָה. אִישׁ אֶחָד אָמַר: 'הוּא, שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, אֲשֶׁר יֵצֵא לְעִלְיָה לְרַגֵּל, וְאֵנִי מִתְּכוֹנֵן לְצִאת לְמַלְחַמַת קוֹדֶשׁ.' אָמַר: 'לֶךְ וְעֵלָה לְרַגֵּל עִם אֲשֶׁתְךָ.'"

ספר היתרונות

180. היתרון של הקריאה בקוראן.....405
181. הצו לשמור את הקוראן ואזהרה מפני חשיפתו לשכחה.....407
182. רצוי ליפות את הקול בקריאת הקוראן, בקשת הקריאה
מבעל הקול הטוב והאזנה לקריאה.....408
183. ההאצה לקרוא סורות או פסוקים מיוחדים.....409
184. מומלץ להתכנס לשם קריאה (דקלום).....414
185. היתרון של רחצת הטיהרה (לפני התפילה).....414
186. היתרון של הקריאה לתפילה (אֶזְאֵן).....417
187. היתרון של התפילות.....419
188. היתרון של תפילת הבוקר ואחר הצהריים.....421
189. היתרון של ההליכה אל המסגדים.....422
190. יתרון של ההמתנה לתפילה.....424
191. היתרון של התפילה בציבור.....425
192. עידוד לנוכחות בתפילה בציבור בתפילות הבוקר והלילה.....427
193. הצו על שמירת תפילות החובה והאיסור המוחלט
והאיום החזק למי שעוזב אותן.....428
194. היתרון של השורה הראשונה, הצו בהשלמת השורות,
צפיפות השורות ויישורן.....430
195. היתרון של הנוהגים הקבועים עם תפילות החובה, והבהרת הכי פחות מהן,
המושלם ומה שביניהם.....434
196. הדגשת שתי כריעות הרשות של תפילת השחר.....435
197. הקלה בשתי כריעות השחר, ביאור מה שייקרא בהן וביאור מועדן.....436
198. רצוי לשכב על הצד הימני אחרי שתי הכריעות של תפילת השחר
והמרצה לעשות כך אם עשה תיקון לילה ואם לאו.....438
199. כריעות הרשות (הסונה) של הצהריים.....438

200. הסונה (כריעות הרשות) של תפילת אחרי הצהריים (אל-עצר).....440
201. הסונה של תפילת הערב, אחריה ולפניה.....440
202. הסונה של תפילת הלילה, אחריה ולפניה.....441
203. הסונה של תפילת יום השישי.....441
204. רצוי לערוך תפילות הרשות בבית, בין אם הן קבועות ובין אם לא, והצו לעבור לתפילת רשות ממקום החובה או ההפרדה ביניהן בדיבור.....442
205. העידוד להתפלל תפילת ה"וותר"(חותמת התפילות), והבהרה שהיא נוהג קבוע וציון הזמן שלה.....443
206. היתרון של תפילת אור היום (הדוחא), מספר הכריעות המינימלי והמקסימלי וההקפדה על קיומה בכל בוקר.....444
207. היתר תפילת אור היום מעליית השמש ועד חציתה קו הצהרים, ועדיף להתפלל (תפילת אור היום) כשיתחזק החום ויעלה האור.....445
208. העידוד להתפלל שתי כריעות כברכת שלום למסגד, ותיעוב הישיבה לפני שיתפלל שתי כריעות בכל עת שהוא נכנס. שתי כריעות יכולות להיות מתוך כוונה לברך (את המסגד), תפילת חובה, סונה קבועה או אחרת.....446
209. מומלץ שתי כריעות אחרי רחצת טיהרה.....446
210. היתרון של תפילת יום השישי, היותה חובה, חובת הרחצה וההתבשמות עבודה, הקדמת ההליכה אל המסגד, התחנון ביום שישי, התפילה על הנביא, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ובו הבהרה לגבי שעת ההיענות, ורצוי להרבות מזכירת אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אחרי התפילה (תפילת יום שישי).....447
211. רצוי השתחוות הודיה כאשר יש ברכה לכאורה או הסרת אסון לכאורה.....450
212. היתרון של תיקון הלילה.....450
213. רצוי מאוד להתפלל בלילות רמדאן את תפילת ה"תְּרַאֲוִיחַ".....456
214. היתרון של התפילה בליל אל-קדר (ליל הגזרה) והבהרה איזה לילה נותן תקווה יותר למחילה.....457
215. יתרון צחצוח השניים ותכונות מולדות.....459
216. הדגשת חובת מתן הזכאת (צדקת חובה שנתית).....461

- 461.....והבהרת היתרון שלה ומה שקשור אליה.
217. חובת צום הרמדאן, הבהרת היתרונות של הצום ומה שקשור אליו.....466
218. הנדיבות, עשיית חסד, ריבוי מעשים טובים במהלך חודש הרמדאן
- 468.....ולהרבות מכל אלה בעשרת הימים האחרונים של החודש
219. האיסור להקדים את הרמדאן בצום (לאחר מחצית חודש שעבאן) למעט למי שקשר אותו למה שקדם לו (המשך) או שצומו זה תאם מנהג שנהג כמו צום ימי שני וחמישי.....469
220. מה אומרים כשרואים את הסהר (של חודש הרמדאן).....470
221. היתרון של ארוחת השחר (הארוחה המפסקת), ודחייתה במידה שאין חשש שיעלה השחר.....470
222. יש למהר ולאכול את ארוחת שבירת הצום, מה אוכלים בארוחת שבירת הצום ומה אומרים אחריה.....471
223. לצוות על הצם לשמור את לשונו ואברי גופו מעבירות וקללות וכדומה.....473
224. בענייני הצום.....473
225. הסבר היתרון של צום חודש "מוחרם", "שעבאן" והחודשים הקדושים.....474
226. היתרון של הצום וכו' בעשרת הימים הראשונים מחודש החג ("ד'ו אל- חג'ה").....475
227. היתרון של הצום ביום "ערפה" (ערב חג "אל-אדחא"), יום "עאשוראא" (העשירי מחודש מוחרם) ו"תאסועאא" (היום התשעי מחודש "מוחרם").....475
228. רצוי לצום שישה ימים מחודש "שוואל" (חודש הצייד).....476
229. רצוי לצום ימי שני וחמישי.....476
230. רצוי לצום שלושה ימים בכל חודש ועדיף לצום אותם בימים הלבנים שהם השלושה עשר, הארבעה עשר והחמשה עשר, ונאמר שהשנים עשר, השלושה עשר, והארבעה עשר, והנכון הידוע הוא הראשון.....477
231. היתרון של מי שהאכיל צם, ויתרון הצם שאוכלים אצלו, ותחנן האורח למארח.....479

פרק 180

היתרון של הקריאה בקוראן

991. אבו אמאמה, שאלהים יתְרַצָּה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'קראו בקוראן, כי הוא יבוא ביום הדין כמליץ יושר לקוראיו.'"

992. אנ-נואס בן סמעאן, שאלהים יתְרַצָּה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'ביום הדין יובא הקוראן והאנשים שהתנהלו לפי הוראותיו בעולם הזה, בראשם סורת אל-בקרה (הפרה) וסורת אל-עמראן (בית-עמרם) מְגוֹנְנוֹת על המאמין שהיה קורא אותן בעולם הזה ומתווכחות עבורו בכוונה להמליץ עליו.'"

993. עות'מאן בן עפאן, שאלהים יתְרַצָּה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הטוב ביותר מבינכם הוא זה שלמד את הקוראן ולימד אותו.'"

994. עאישה, שאלהים יתְרַצָּה מְמַנּוּ, אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'זה אשר קורא את הקוראן והוא מנוסה בקריאה, יהיה עם הנביאים הנכבדים המצייתים, וזה אשר קורא את הקוראן אבל מגמגם בקריאה וקשה לו - יקבל גמול כפול.'"

995. אבו מוסא אל-אשערי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המאמין אשר קורא את הקוראן הוא כמו אתרוג - הריח שלו טוב והטעם שלו טוב, והמאמין שאינו קורא את הקוראן הוא כמו תמר - אין לו ריח והטעם שלו מתוק, והצבוע אשר קורא את הקוראן הוא כמו ריחן - הריח שלו טוב והטעם שלו מר, והצבוע שאינו קורא את הקוראן הוא כמו אבטיח הפקועה (מלון מריר) - אין לו ריח והטעם שלו מר.'"

996. עומר בן אל-ח'טאב, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בזכות הספר הזה (הקוראן) אלוהים ירומם אנשים וישפיל אחרים.'"

997. אבן עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אין קנאה אלא בשני מקרים: איש שאלוהים נתן לו את הקוראן, והוא עוסק בו בשעות הלילה ובשעות היום, ואיש שאלוהים נתן לו כסף, והוא מוציא אותו (כצדקה) בשעות הלילה ובשעות היום.'"

998. אל-בראא' בו עאזב, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "איש אחד היה קורא את סורת אל-כהף (המערה), והיה אצלו סוס שהיה קשור בשני חבלים. בא ענן, כיסה אותו והתחיל להתקרב אליו, עד שהסוס נבהל ממנו. בבוקר בא אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והזכיר לו את זה, ואמר (הנביא): 'זו השכינה ירדה לקוראן.'"

999. אבן מסעוד, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שיקרא אות אחת מספרו של אלוהים - ייעשה לו

מעשה טוב, והמעשה הטוב ייחשב פי עשרה (מערכו האמיתי). "במונח א.ל.מ" אין האותיות משמשות ביחד כאות אחת, אלא א' - היא אות, ול' - היא אות אחרת ומ' - היא אות."

1000. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שאין בתוכו דבר מהקוראן הוא כמו הבית החרב.'"

1001. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'יאמר לקורא (ביום הדין): 'דקלם, עלה וקרא (קריאה אטית ומדויקת), כמו שקראת בעולם הזה. אכן, מעמדך ייקבע עד הפסוק האחרון שתקרא.'"

פרק 181

הצו לשמור את הקוראן ואזהרה מפני חשיפתו לשכחה

1002. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שקדו על הקוראן הזה, אני נשבע במי שנפשי בידו, שהוא בורח מהזכרון יותר מהר מבריחת הגמלים מחבליהם.'"

1003. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהתרגל לחברתו של הקוראן הוא כמו הגמלים הקשורים בחבלים. אם הבעל שלהם השגיח עליהם ודאג להבטיח אותם הוא יכול להחזיק בהם ולשמור עליהם, ואם ישחרר אותם - יברחו.'"

פרק 182

רצוי לייפות את הקול בקריאת הקוראן, בקשת הקריאה
מבעל הקול הטוב והאזנה לקריאה

1004. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אלוהים מעולם לא שמע קול יפה כקולו של נביא, בעל קול יפה שיקרא את הקוראן ברכות, בחמלת הלב ובקול חזק.'"

1005. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר לו: 'קיבלתי מזמור תהילים ממזמורי דאוווד (דוד).'"
ולפי הגירסה של מוסלם: "כי שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר לו: 'הלוואי והיית רואה אותי כשהאזנתי לקריאתך אתמול.'"

1006. אל-באראא' בן עאזב, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את הנביא, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, קורא בתפילת הלילה את סורת את-תין "התאנה", ומעולם לא שמעתי מישהו שהקול שלו טוב יותר משלו."

1007. בשיר בן עבד אל-מנד'ר, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שלא מנסה לקרוא בקול יפה את הקוראן, איננו אחד מאיתנו (הוא איננו מוסלמי).'"

1008. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר לי: 'קרא בפניי את הקוראן.' אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, האם אקרא בפניך את הקוראן והוא (הקוראן) הורד אליך (מאלוהים)?' אמר (הנביא):

'אשמח לשמוע אותו מאחרים.' קראתי בפניו את סורת אנ-נסאא' (הנשים) עד שהגעתי לפסוק: "ואיך (יהיה המצב) כאשר (ביום הדין) נביא מכל אומה עד (הנביא שלה) שיעיד עליה, ונביא אותך (מחמד) עד על אלה (האומה שלך)". אמר: 'מספיק!' הסבתי את פניי אליו, והדמעות זלגו מעיניו."

פרק 183

ההאצה לקרוא סורות או פסוקים מיוחדים

1009. ראפע בן אל-מועלא, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'הבה אלמד אותך את הסורה העצומה ביותר בקוראן לפני שתצא מהמסגד.' הוא אחז בדי, וכשרצינו לצאת אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, אתה אמרת: 'אני אלמד אותך את הסורה העצומה בקוראן!' אמר: 'השבח לאלוהים, ריבון העולמים,² היא שבעת הפסוקים הנשנים ביותר³ מתוך הקוראן העצום אשר קיבלתי."

1010. אבו סעיד אל-ח'דרי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר (בנוגע) ל-"אמור: אלוהים הוא, אחד!"⁴ סורת אל-אח'לאס (הכנות): 'אני נשבע במי שנפשי בידו (אלוהים) שהיא שווה לשליש מהקוראן."

ולפי גירסה אחרת: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לחבריו: 'האם אין בכוחו של אחד מכם לקרוא שלישי מהקוראן בלילה

1. הקוראן, 4: 41.
 2. "השבח לאלוהים, ריבון העולמים" – הוא הפסוק הראשון בסורת אל-פאתחה (הפותחת) היא הראשונה בקוראן, ונקראת גם בשמו (הפסוק הראשון) "סורת אל-חמד (השבח)", פסוקיה שבעה פסוקים.
 3. בגלל שהסורה הזאת נקראת, לפי הסונה, בכל כריעה ככל התפילות.
 4. זה הפסוק הראשון בסורת אל-אח'לאס (הכנות) וגם נקראת בשמו "סורת 'אמור אלוהים הוא אחד'".

אחד? זה היה קשה בשבילם והם השיבו: 'הוי, שליח אלוהים, מי מאתנו יכול לעשות זאת?' אמר: "אמור: "אלוהים הוא אחד! * אלוהים הוא הקיים לעד. "שווה שלישי מהקוראן."

1011. והוא (אבו סעיד אל-ח'דרי) גם אמר: " (שהוא) שמע איש אחד קורא "אמור: אלוהים הוא, אחד!" משנן אותה, ובבוקר בא אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והזכיר לו את זה. האישי חשב שזה מעט, אבל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אני נשבע במי שנפשי בידו (אלוהים) שהיא שווה לשלישי מהקוראן."

1012. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בקשר ל- "אמור: אלוהים הוא, אחד!" (סורה 112) אמר הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שהיא שווה בערכה לשלישי מהקוראן."

1013. אנס, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "איש אחד אמר: 'הוי, שליח אלוהים, אני אוהב את הסורה הזו!' (הכוונה לסורה 112) אמר לו הנביא: 'אהבתך אותה הכניסה אותך לגן עדן."

1014. עקבה בן עאמר, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הלילה הורדו פסוקים שלא נראה כְּמוֹהֶם בכלל: "אמור: אני מבקש מחסה בריבון השחר" (סורה 113), ו"אמור: אני מבקש מחסה בריבון האנשים." (סורה 114).

1015. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו

הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לבקש חסות באלוהים מהשדים (הג'ז), ומעין הרע, עד שהורדו שתי הסורות נותנות החסות (הסורות 113 ו 114), ומאז שירדו, דבק בהם ועזב את השאר.

1016. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'יש בקוראן סורה בת שלושים פסוקים, השתדלה עבור איש אצל אלוהים עד שקיבל מחילה, והיא: "יתברך זה שבידו המלוכה." (סורת אל-מולכ' (המלוכה) (סורה 67) - שנקראת גם "יתברך", המילה הראשונה מהפסוק הראשון בסורה.)

לפי הגירסה של אבו דאווד: "תשתדל במקום השתדלה."

1017. אבו מסעוד אל-בדרי, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שקרא את שני הפסוקים האחרונים מסורת אל-בקרה (הפרה) (סורה 2) בלילה מסוים יספיקו לשמור עליו."

1018. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תהפכו את בתיכם לבתי קברות (בכך שאתם לא מתפללים בהם). השטן ממהר להימלט מהבית שבו קוראים את סורת אל-בקרה (הפרה).'"

1019. אבִּי בֶן כַּעֵב, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, "אבו אל-מנד'ר" (הכנוי של אבִּי בֶן כַּעֵב), האם אתה יודע איזה פסוק מהספר של אלוהים (הקוראן) הוא החשוב ביותר?' אמרתי: הפסוק: "אלוהים אשר אין אלוה זולתו, הַחֵי וְהַקָּיִים ..." (פסוק

255 מסורה 2) היכה בחזה שלי ואמר: 'שתיהנה ותבורך ותפיק תועלת מהידע שלך, אבו אל-מונדר.'"

1020. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מסר לידיי את השמירה על כספי הזכאת (צדקת חובה שנתית) בחודש הרמדאן. בא אלי מישוהו והתחיל לחפון אוכל בידו. תפסתי אותו ואמרתי: 'אני אתבע אותך אצל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.' אמר: 'אני נזקק ויש לי ילדים, ויש לי צורך גדול באוכל הזה.' שיחררתי אותו, ובבוקר אמר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'הוי, אבו הורירה, מה עשה האסיר שלך אתמול?' אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, הוא התלונן שיש לו צורך וילדים, ריחמתי עליו ושחררתי אותו.' אמר: 'הוא שיקר לך והוא יחזור.' אז ידעתי שהוא ישוב, כי שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הוא שאמר זאת. ארבתי לו, בא והתחיל לחפון אוכל בידו. אמרתי: 'אני אתבע אותך אצל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.' אמר: 'עזוב אותי, כי אני נזקק ויש לי ילדים, ולא אחזור.' ריחמתי עליו ושיחררתי אותו. בבוקר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'הוי, אבו הורירה! מה עשה האסיר שלך אתמול?' אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, הוא התלונן שיש לו צורך וילדים, ריחמתי עליו ושחררתי אותו.' אמר: 'אכן, הוא שיקר לך והוא עוד יחזור.' ארבתי לו בלילה השלישי. בא והתחיל לחפון אוכל בידו. תפסתי אותו ואמרתי: 'אני אתבע אותך אצל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. כבר שלוש פעמים אתה הבטחת שלא תחזור אבל חזרת.' אמר: 'עזוב אותי ואני אלמד אותך מלים שאלוהים יועיל לך בהן.' אמרתי: 'מה הן?' אמר: 'כשתלך לישון תקרא את פסוק 'הכסא', (הפסוק: "אלוהים, אשר אין

אלוה זולתו, החי והקיים"¹, ואם אכן תקרא אותו, יהיה לך שומר מטעם אלוהים, והשטן לא יתקרב אליך עד הבוקר. שיחררתי אותו ובבוקר בא אליי שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'מה עשה האסיר שלך אתמול?' אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, הוא טען שהוא ילמד אותי מילים שאלוהים יועיל לי בהן, אז שחררתי אותו.' אמר: 'מה הן?' אמרתי: 'הוא אמר לי: 'כשאתה הולך למיטה שלך, קרא את פסוק 'הכסא' עד סיומו', ואמר לי: 'יהיה לך שומר מטעם אלוהים, והשטן לא יתקרב אליך עד הבוקר.' הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אמנם הוא דיבר אתך אמת אבל הוא שקרן. אתה יודע עם מי אתה מדבר כבר שלושה לילות, אבו הורירה?' אמרתי: 'לא', אמר: 'זה היה השטן.'"

1021. אבו אד-דרדאא, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנֵּן, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שישנן את עשרת הפסוקים הפותחים את סורת אל-כהף (המערה) (סורה 18), יקבל הגנה נגד משיח השקר." ולפי גירסה אחרת: "הפסוקים המסיימים את סורת אל-כהף (המערה)."

1022. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנֵּן, אמר: "בעוד שג'בריל (גבריאאל), עָלְיו הַשְּׁלוֹם, ישב עם הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הוא שמע קול מלמעלה, הרים את ראשו ואמר: 'זו דלת מן השמיים שנפתחה היום ומעולם לא נפתחה לפני כן, וממנה ירד מלאך. ג'בריל (גבריאאל) המשיך ואמר: 'זהו מלאך שירד אל האדמה, והוא מעולם לא ירד עד היום', הוא בירך בשלום ואמר: 'אני מבשר על שני אורות שקיבלת ולא קיבל אף נביא לפניך: 'סורת אל-פאתחה (הפותחת) ו'הפסוקים האחרונים בסורת אל-בקה

1. פסוק מס' 255 מסורת אל-בקה (הפרה).

(הפרה) ". כל אות אחת (משפט שכולל בקשה) שתקרא מהן תקבל את הגמול המיועד (את מה שבקשת).

פרק 184

מומלץ להתכנס לשם קריאה (דקלום)

1023. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל חבורת אנשים שמתכנסים במסגד, מדקלמים את ספר אלוהים ולומדים אותו לעומקו, תרד עליהם השכינה, יכסו אותם הרחמים, יקיפו אותם המלאכים ואלוהים יזכיר אותם אצלו.'"

פרק 185

היתרון של רחצת הטיהרה (לפני התפילה)

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! כאשר אתם קמים להתפלל, רחצו את פניכם, את ידיכם עד המרפקים, את רגליכם עד הקרסולים ומשחו את ראשיכם, ואם הייתם טמאים תתרחצו. ואם הייתם חולים או במסע או עשיתם את צרכיכם או באתם אל הנשים ולא מצאתם מים, היטהרו בעפר טהור שעל פני האדמה ומשחו את פניכם וידיכם ממנו. אלוהים אינו רוצה להביך אתכם אלא רוצה לטהר אתכם ולהשלים את חסדו שנתן לכם בתקווה שתודו לו."

1024. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'חברי אומתי ייקראו ביום הדין, כשעליהם חרוטים סימני הטיהרה במצחיהם וברגליהם, כך מי מכם שיכול להרחיב את הסימנים האלה - שיעשה זאת.'"

(נאמר שכל המקומות בגופו של המוסלמי שטיהר לפני התפילה יקרינו

1. הקוראן, 5: 6.

אור, כך ההמלצה היא להרחיב את השטח של המקומות שהמוסלמי מטהר לפני התפילה על מנת שהאור שיוקרן יהיה רחב יותר)

1025. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שמעתי את ידידי, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'הקישוט' של המאמין מגיע לאן שמגיעים המים ברחצת הטיהרה (לפני התפילה)".

1026. עות'מאן בן עפאן, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שעשה רחצת טיהרה לפני התפילה בצורה טובה חטאיו יצאו מגופו עד שהם יוצאים מתחת לציפורניים שלו".

1027. והוא (עות'מאן בן עפאן) גם, אמר: "ראיתי את שליח אלוהים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עשה רחצת טיהרה לפני התפילה כמו שאני עשיתי ואמר: 'מי שעשה טיהרה לפני התפילה בצורה הזו אלוהים ימחל לו על מה שקדם מחטאיו, ותפילתו והליכתו למסגד יחשבו עבורו כתוספת מעשי חסד".

1028. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בעת שהעבד המוסלמי - או המאמין - עושה רחצת טיהרה לפני התפילה ורוחץ את פניו - יוצאים מפניו עם המים או עם הטיפה האחרונה של המים כל חטאיו שאותם ראה בעיניו, ובעת שרוחץ את ידיו - יוצאים מידיו עם המים או עם הטיפה האחרונה של המים כל חטאיו שידיו יצרו, ובעת שהוא שוטף את רגליו - יוצאים עם המים או עם הטיפה האחרונה של המים כל חטאיו שרגליו צעדו עליהם, עד שיצא נקי מכל חטא".

1. לפי ההלכה המוסלמית אלוהים יקשט את המקומות שהמאמין המוסלמי טיהר לפני התפילה באור ביום הדין.

1029. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בא לבית הקברות ואמר: 'השלום עליכם, משכן אנשים מאמינים, ואנו, אם ירצה אלוהים, הולכים בעקבותיכם. הייתי רוצה שנראה גם את אחינו.' אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, האם אין אנחנו האחים שלך?' אמר: 'אתם חבריי. ואחינו עדיין לא באו.' אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, איך תזוהה את מי שעדיין לא בא מאומתך?' אמר: 'אם לאיש כלשהו יש סוסים עם קוצת שיער לבן על הראש ועל הרגליים, ומוצאים ביניהם סוסים שחורים, האם לא ידע האיש את סוסיו?' אמרו: 'כן, שליח אלוהים!' אמר: 'אנשיי יבואו עם סימנים במצחייהם וברגלייהם מרוב רחצות הטיהרה שעשו. אני אקדים אותם על האגן.'"¹

1030. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'התרצו שאראה לכם את מה שאלוהים מוחק בו את החטאים ומעלה בו את הדרגות?' אמרו: 'כן, שליח אלוהים!' אמר: 'השלמת רחיצת הטיהרה של כל האיברים הנחוצים, ריבוי הצעדים בהליכה למסגדים וההמתנה לתפילה אחרי התפילה, פעילויות אלו הן ביטויי ההתמסרות לדת.'"²

1031. אבו מאלף אל-אשערי, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמָּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הטיהרה היא חלק מהאמונה.'"
 החדית' במלואו הוזכר קודם בפרק "הסבלנות" מס' 25.
 ובפרק הזה נמצא החדית' של עמר בן עבסה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמָּנוּ,
 בסוף פרק "התקווה", והוא חדית' עצום, הכולל הרבה מעשים טובים
 מס' 438.

1. נהר אל-כאות'ר שהוא נהר בגן עדן מיוחד לנביא.
 2. נאמר גם "פעילויות אלה מבטיחים את עשיית דברי קודש."

1032. עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל אחד מכם שיעשה רחצת טיהרה לפני התפילה וישלים את רחצת כל האיברים, ויגיד אחר כך: 'אני מעיד כי אין אלוה זולת אלוהים', לבדו ואין לו שותף, ואני מעיד כי מִתְמַד הוא עבדו ושליחו, ייפתחו לו שמונת שערי גן העדן ויכנס מהשער שירצה."

הת'רמדי הוסיף: "הוי, אלוהים, הפוך אותי לאחד מן החוזרים בתשובה והפוך אותי לאחד מעושי הטיהרה."

פרק 186

היתרון של הקריאה לתפילה (אז'אן)

1033. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם האנשים ידעו את היתרון של הקריאה לתפילה והיתרון של העמידה בשורה הראשונה של המתפללים (במסגד) ואין דרך לקבוע מי יקח חלק בהם אלא על ידי הגרלה, הם יגרילו ביניהם, ואם ידעו את היתרון של ההליכה לתפילה בחום הצהריים היו רצים אליה, ואם ידעו את היתרון של תפילת הלילה ותפילת השחר היו באים אליהן אפילו בזחילה."'

1034. מועאויה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הכרוזים (המואזינים) הם בעלי הצוואר הארוך ביותר ביום הדין." (אחד הפירושים של הצוואר הארוך, בהשאלה, האדון והריבון).

1035. עבד אללה בן עבד אר-רחמן בן אבו סעסעה, מסר: "אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אמר לו: 'אני רואה שאתה אוהב את הכבשים ואת

חיי הנוודות. אם היית עם הכבשים שלך או אם היית במדבר - הרם את הקול שלך בקריאה לתפילה, כך שכל מי שישמע את קולו של הכרוז (המוֹאֲזִין) (בין אם היה מהג'ן או מבני האדם או כל דבר אחר) אלא העיד בעבורו ביום הדין (העיד כי שמע אותו קורא לתפילה)."

אבו סעיד אמר: "שמעתי אותו (את החדית) מפי שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם."

1036. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כשקוראים לתפילה, השטן נמלט. הוא משחרר נפיחה כדי שלא ישמע את הקריאה, וכאשר הקריאה מסתיימת, הוא חוזר ונשאר עד שמנהל התפילה (האימאם) נותן את האות להתחלת התפילה ואז הולך. ובסיום מתן אות התחלת התפילה יבוא כדי ללחוש דברי פיתוי למתפלל (כדי להסיח את ריכוזו מהתפילה) ויגיד לו: 'זכור כך וכך', יזכיר לו דברים שלא זכר קודם, עד שהאיש לא יידע כמה הוא התפלל."

1037. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנֹ, מסר: " (שהוא) שמע את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אם תשמעו את הכרוז (המוֹאֲזִין) חזרו על מה שהוא יאמר, אחר כך ברכו אותי, כי מי שיברך אותי ברכה אחת, אלוהים יברך אותו בעשר ברכות. אחר כך בקשו עבורי את "אל-וסילה", כי הוא מעמד בגן העדן המיועד לאדם אחד, ואני מקווה שאני אהיה אדם זה. מי שיבקש עבורי את "אל-וסילה", תובטח לו התערבותי."

1038. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר אתם שומעים את המוֹאֲזִין קורא למאמינים

לבוא לתפילה, שִׁנְנוּ (חזרו על) מה שהוא אומר."

1039. ג'אבר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שאמר כששמע את הקריאה לתפילה: 'אלוהים, ריבון הקריאה השלמה הזו והתפילה המתחילה, הענק לְמַחְמַד את "אל-וסילה" ואת המידה הטובה, ושלח אותו למקום הטוב שהבטחת לו,' ישיג את המלצת היושר שלי עבורו ביום הדין."

1040. סעד בן אבו וקאס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שאומר כשישמע את הכרוז (המואָזִין): 'אני מעיד ש'אין אלוה זולת אוליהם לבדו ואין לו שותף, וְמַחְמַד הוא עבדו ושליחו, קיבלתי על עצמי את אלוהים כריבון ואת מַחְמַד כשליח ואת האסלאם כדת' - ימחל לו אלוהים על כל חטאיו."

1041. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המפנה משאלה (לאלוהים) תענה בין קריאת הכרוז (המואָזִין) לבין התחלת התפילה."

פרק 187

היתרון של התפילות

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "כי התפילה אוסרת את התועבה ואת הדברים המגונים."¹

1042. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים,

1. הקוראן, 29: 45.

עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'לו היה נהר זורם בפתח ביתו של אחד מכם, והיה מתרחץ בו חמש פעמים ביום, האם היה נשאר משהו מלכלוכו?' אמרו: 'שום דבר לא היה נשאר מלכלוכו.' אמר: 'כך הן חמש התפילות. אלוהים מוחק בהן את החטאים.'"

1043. ג'אבר, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'חמש התפילות הן כמו נהר שזורם בעוצמה ועובר בפתח ביתו של אחד מכם, וזה יתרחץ בו חמש פעמים ביום.'"

1044. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמְּנוֹ, מסר: "איש אחד השיג נשיקה מאישה, אחר כך בא אל הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר לו על זה. אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הוריד את הפסוק: "וקיים את התפילה בבוקר ובערב ובשעות תחילת הלילה. כי המעשים הטובים מסירים את המעשים הרעים." "האיש אמר: 'האם הכוונה אלי?' אמר (הנביא): 'לכל האומה.'"

1045. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'חמש התפילות ותפילת יום השישי עד יום השישי שלאחריו, מכפרות על החטאים, אם לא נעשו חטאים גדולים.'"

1046. עות'מאן בן עפאן, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמְּנוֹ, אמר: "שמעתי את הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'כל אדם מוסלמי כשיגיע מועד תפילת החובה, אם ייטיב ברחצת הטיהרה, ישמור על הכניעות בתפילה וייטיב את

1. הקוראן, 11: 114.

כריעותיה - יכופרו לו חטאיו שעשה לפני התפילה, בתנאי שלא יעשה חטא גדול, וכך יימשך לנצח."

פרק 188

היתרון של תפילת הבוקר ואחר הצהריים

1047. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שמתמיד על קיום שתי התפילות של שעות הקור (תפילת השחר ותפילת אחר הצהריים) יכנס לגן העדן.'"

1048. עומארה בן רואיבה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'לא ייכנס לאש הגיהנום אחד שהתפלל לפני זריחת השמש ולפני שקיעתה (כלומר: תפילות השחר ואחר הצהריים).'"

1049. ג'ונדב בן סופיאן, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהתפלל תפילת השחר יהיה תחת חסותו של אלוהים. הוי, בן אדם, הבט! שלא יחפש אותך אלוהים עקב הפרת הסכם החסות (אסור להתקיף אדם בחסות אלוהים ומי שעושה כן הוא כאילו הפר חוזה ובגד באלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה).'"

1050. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מלאכים יבואו אליכם לסירוגין, בלילה וביום, ויפגשו בתפילת השחר ואחר הצהריים, ואז יעלו שוב אלה שהיו בלילה אתכם.'"

ואלוהים, היודע עליהם הכול, ישאל אותם: 'איך עזבתם את עבדיי?' והם יאמרו: 'עזבנו אותם בזמן שהיו מתפללים, וחזרנו אליהם עוד כשהיו מתפללים.'"

1051. ג'ריר בן עבד אללה אל-בג'לי, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "היינו אצל הנביא, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא הביט בירח המלא ואמר: 'אתם תראו את ריבונכם כפי שאתם רואים את הירח הזה, ולא תקופחו בראייתו, ואם יכולתם להתפלל לפני זריחת השמש ולפני שקיעתה - כך תעשו.'"

לפי גירסה אחרת: "הוא הביט בירח בלילה הארבעה עשר."

1052. ברידה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שמזניח את תפילת אחר הצהריים לא יצלח פועלו.'"

פרק 189

היתרון של ההליכה אל המסגדים

1053. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שנהג ללכת להתפלל במסגד בבוקר או בערב, אלוהים יכין לו מקום בגן עדן בכל פעם שהוא הלך.'"

1054. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "הנביא, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהיטהר בביתו והלך אל אחד מבתי אלוהים (המסגדים), לקיים אחת המצוות (התפילות) היו צעדיו: האחד מוריד ממנו חטא והשני מעלה אותו דרגה.'"

1055. אביי בן כעב, שְׁאֵלֵהֶם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "היה איש מן "אל-אנצאר", שלא הכרתי אף אחד שגר יותר רחוק ממנו מהמסגד, ולא נעדר מאף תפילה. ונאמר לו: 'לו קנית לך חמור, היית רוכב עליו (כשאתה הולך למסגד) בחשכת הלילה ובחום הלוהט.' אמר: 'לא הייתי רוצה שהבית שלי יהיה ליד המסגד. הייתי רוצה שאם אחזור למשפחתי, ההליכה למסגד והחזרה ממנו יירשמו לזכותי. שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים יכלול לך את כל זה יחד.'"

1056. ג'אבר, שְׁאֵלֵהֶם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "הבקעות סביב המסגד התפנו, ולכן "בני סלמה" רצו לעבור לגור יותר קרוב למסגד. העניין הועבר לנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא אמר להם: 'נודע לי שאתם רוצים לעבור יותר קרוב למסגד.' אמרו: 'כן, שליח אלוהים, אנו רוצים בזה.' אמר: 'הוי, "בני סלמה, "הישארו בבתים, כי משם יירשמו צעדיכם.' אמרו: 'אז אנחנו לא רוצים לעבור.'"

1057. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאֵלֵהֶם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האנשים המתוגמלים ביותר עבור הַתְּפִלָּה הם אלה הבאים אליה מרחוק, ומי שיחכה לתפילה כדי להתפלל עם האימאם, עדיף על זה שיתפלל בביתו ויישן.'"

1058. ברידה, שְׁאֵלֵהֶם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בשרו לאלה המתמידים על ההליכה בחושך אל המסגדים באור מושלם ביום הדין.'"

1059. אבו הורירא, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הבה אראה לכם את הדבר שבעזרתו אלוהים מוחק את החטאים ומעלה את הדרגות?' אמרו: 'כן, שליח אלוהים!' אמר: 'השלמת רחיצת הטיהרה של כל האיברים, ריבוי הצעדים למסגדים וההמתנה לתפילה שאחרי הַתְּפִלָּה. פעילויות אלו הן ביטויי ההתמסרות לדת, פעילויות אלו הן ביטויי ההתמסרות לדת.'" (ראה הערה מס' 2 עמ' 416).

1060. אבו סעיד אל-ח'דרי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם ראיתם שהאיש נוהג להתפלל במסגדים, העידו עליו שהוא אדם מאמין. אלוהים, הָאֱדִיר וְהַנְּשָׁב, אמר: "אכן אלה המטפלים במסגדי אלוהים והמאכלסים אותם הם אלה אשר האמינו באלוהים וביום הדין."'

פרק 190

היתרון של ההמתנה לתפילה

1061. אבו הורירא, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל אחד מכם נחשב כמתפלל כל עוד הוא נמצא במסגד מחכה לתפילה (ממשיך לקבל שכר) כל עוד התפילה מחזיקה אותו פנימה ודבר לא מונע ממנו לחזור למשפחתו מלבד התפילה."'

1062. הוא (אבו הורירא) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המלאכים מתפללים עבור כל אחד מכם כל עוד הוא נמצא במקום שהוא התפלל בו, ובתנאי שלא יפלוט נפיחה. הם אומרים: 'הוי, אלוהים, סלח לו, הוי, אלוהים, רחם עליו."'

1. הקוראן, 9: 18.

1063. אַנֶּס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיֹו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, דַּחַה אֶת תְּפִילַת הַלַּיְלָה עַד אֲמַצֵּעַ הַלַּיְלָה וְאִז הוּא בָא אֵלֵינוּ לְאַחַר שֶׁהַתְּפִלָּה אָמַר כָּל הָאֲנָשִׁים הַתְּפִלְלוּ וְיִשְׁנוּ וְאַתֶּם עֲדִינן בַּתְּפִילָה (מִמְּשִׁיכִים לְקַבֵּל שָׂכָר) מֵאִז שֶׁהַתְּחַלְתֶּם לְחַכּוֹת (לְתְּפִילָה)."

פֶּרֶק 191

הִיתְרוֹן שֶׁל הַתְּפִילָה בְּצִיבוֹר

1064. אַבְנֵי עוֹמֵר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיֹו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הַתְּפִילָה בְּצִיבוֹר עֲדִיפָה עַל תְּפִילַת הַיַּחֲדָד בְּעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע מַעֲלוֹת."

1065. אַבּוֹ הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיֹו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הַתְּפִילָה בְּצִיבוֹר שֶׁל הָאִישׁ תְּכַפִּיל אֶת תְּפִילַתוֹ בְּבֵיתוֹ אוֹ בְּשׁוּק עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ פַּעֲמִים. אִם יַעֲשֶׂה רַחֲצַת טִיהָרָה טוֹבָה לְפָנֵי הַתְּפִילָה וְיֵצֵא לְעֵבֶר הַמִּסְגָּד כְּדִי לְהַתְּפַלֵּל, כָּל צַעַד שֶׁהוּא יַצַּעַד יָרִים אוֹתוֹ לְמַעַלָּה בְּדַרְגָּה וְיִוִּרֵד מִמֶּנּוּ חֲטָא, וְכֹאשֶׁר יִתְפַּלֵּל, הַמְּלָאכִים יִתְפַּלְלוּ עֲלָיו כָּל עוֹד הוּא בְּמִקוֹם שֶׁהַתְּפִלָּה בּוֹ, וּבִתְנָאֵי שֶׁלֹא יִפְלוּט נְפִיחָה.' הַמְּלָאכִים אוֹמְרִים: 'הוּא, אֱלוֹהִים, הַתְּפַלֵּל עָלָיו, הוּא, אֱלוֹהִים, רַחֵם עָלָיו.' וְיִיחָשֵׁב לוֹ כְּאִילוֹ הוּא נִמְצָא בַּתְּפִילָה כָּל עוֹד שֶׁהוּא מַחֲכָה לְתְּפִילָה."

1066. וְהוּא (אַבּוֹ הוֹרִירָה) גַּם אָמַר: "בֵּא אֶל הַנְּבִיא, עָלְיֹו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עִיּוֹר אֶחָד וְאָמַר: 'הוּא, שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים! אֵין לִי מִי שִׁיּוֹבִיל אוֹתִי לְמִסְגָּד,' וְלִכְּן בִּיקֶשׁ מִשְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיֹו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִישׁוֹר לְהַתְּפַלֵּל בְּבֵיתוֹ. שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים אִישׁוֹר לוֹ זֹאת, אֲבָל כְּשֶׁהַתְּרַחֵק הָעִיּוֹר (לְכִיוּן בֵּיתוֹ), קָרָא

לו הנביא ואמר לו: 'האם אתה שומע את הקריאה לתפילה?' אמר: 'כן',
אמר (הנביא): 'אז תענה!'"

1067. עבד אללה, ונאמר: "עמר בן קיס", המכונה אבן אם מכתום, הכרוז
(המואזין), שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר לנביא: "הוי, שליח אלוהים! באל-
מדינה יש המון זוחלים ארסיים וחיות טרף. ענה לו שליח אלוהים, עָלִיו
הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'האם אתה שומע את המואזין כשהוא אומר "בואו אל
התפילה", בואו אל ההצלחה?" אז בוא."

1068. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אני נשבע במי שנפשי בידו, התכוננתי להזמין עצים
להסקה, ואחרי שייחטבו ויובאו אליי, אצווה לערוך את התפילה, ולקרוא
(את המאמינים) אליה, ואמנה איש שינהל את התפילה ויעמוד בראשה.
רק אז אחזור לאנשים שהתעכבו בדרך ואשרוף עליהם את בתיהם."

1069. אבן מסעוד, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "מי שרוצה לפגוש מחר את
אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, כשהוא מוסלמי, עליו לשמור על התפילות
הללו במקומות שייקרא להן, כי אלוהים חוקק לנביאכם, עָלִיו הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, את דרך ההנחיה, והן (התפילות) נמנות עם דרך ההנחיה. ואילו
התפללתם בבתיכם כמו המתעכב הזה בביתו, הייתם עוזבים בכך את
דרך נביאכם, ואם תעזבו את דרך נביאכם, תתעו. כך לא יתעכב בדרך
אף אחד מאתנו, פרט לצבוע שידוע בצביעותו, והיו מקרים שאיש יובא
בקושי בין שני אנשים עד שיועמד בשורה."
ולפי גירסה אחרת של מוסלם, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, לימד אותנו את דרכי ההנחיה, ואחת מדרכי ההנחיה היא

התפילה במסגד, אשר תושמע בו הקריאה לתפילה.

1070. אבו אד-דרדא, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'כל שלושה הנמצאים בבית בכפר או במאהלי בדואים ולא מקיימים את התפילה אלא השתלט עליהם השטן. לכן, חובה עליכם לדבוק בקבוצה (התפילה בציבור), כי הזאב טורף את הבהמה הרחוקה מהעדר."

פרק 192

עידוד לנוכחות בתפילה בציבור בתפילות הבוקר והלילה

1071. עות'מאן בן עפאן, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'מי שהתפלל תפילת לילה בציבור, כאילו התפלל במשך חצי לילה, ומי שהתפלל תפילת בוקר בציבור, כאילו התפלל במשך כל הלילה."

ולפי גירסת את-תרמדי: "עות'מאן בן עפאן אמר מפי שליח אלוהים: 'מי שנכח בתפילת לילה בציבור, יקבל (שכר) של חצי לילה (כי במשך הזמן הזה הוא התפלל גם תפילת רשות), ומי שהתפלל בציבור את תפילת הלילה ואת תפילת הבוקר - יקבל (שכר) של לילה שלם (כי במשך הזמן הזה הוא התפלל כמה תפילות רשות)."'

1072. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'לו ידעו מהו השכר שיקבלו על תפילת הלילה ותפילת השחר היו באים אליהן אפילו בזחילה."

החדית' הוזכר קודם במלואו מס' 1033.

1073. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אין תפילה יותר כבדה וקשה על הצבועים מתפילת הבוקר ותפילת הלילה. ואם היו יודעים מה יש (מבחינת שכר) בשתייהן היו באים אליהן אפילו בזחילה.'"

פרק 193

הצו על שמירת תפילות החובה, האיסור המוחלט
והאיום החזק למי שעוזב אותן

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "שמרו על התפילות ובמיוחד על תפילת אחרי הצהריים, וקומו להתפלל לאלוהים בכניעה ובצייתנות." והוא גם אמר: "אך אם חזרו בתשובה, קיימו את התפילה והוציאו את הזכאת (צדקת חובה שנתית) שחררו אותם."²

1074. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שאלתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אילו מעשים (נחשבים) טובים יותר?' אמר: 'התפילה בזמן שלה.' אמרתי: 'ומה עוד?' אמר: 'כיבוד ההורים.' אמרתי: 'ומה עוד?' אמר: 'מלחמת קודש למען אלוהים.'"

1075. אבן עומר, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האסלאם בנוי על חמשה יסודות: העדות ש'אין אלוה זולת אלוהים ושמוֹחַמַד הוא שליחו', קיום התפילה, מתן הזכאת (צדקת חובה שנתית), העלייה לרגל לכעבה וצום הרמדאן.'"

1. הקוראן, 2: 238.

2. הקוראן, 9: 5.

1076. והוא (אבן עומר) גם אמר: "שליח אלהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "ציוו עליי להילחם באנשים עד שהם יעידו כי 'אין אלוה זולת אלוהים,' וכי 'מִחְמַד הוא שליח אלוהים,' ויקיימו את התפילה ויתנו את הזכאת (צדקת חובה שנתית). ואם יעשו זאת, הם ימנעו ממני את דמם (אסור יהיה להרוג אותם) ואת כספם (אסור יהיה לקחת את כספם) למעט בזכות האסלאם (ביצוע גזר דין הלכתי, כמו: ענישתו של בוגד או סיקול נואף או נואפת) או (לקחת מכספם תשלום המגיע לפי ההלכה, כמו: תשלום הזכאת (צדקת חובה שנתית) או תשלום מס גולגולת וכו'), וחשבונם אצל אלוהים."

1077. מועאד', שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שלח אותי לתימן ואמר: 'אתה תבוא אל קהילה מאנשי הספר, קרא להם להעיד ש'אין אלוה זולת אלוהים' וש'אני הוא שליח אלוהים'. אם יצייתו לך, הודע להם שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, חייב אותם בחמש תפילות בכל יום ולילה, אם יצייתו לך, הודע להם שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, חייב אותם במתן צדקה שתלקח מהעשירים ותוחזר לעניים, ואם יצייתו לך, היזהר מלקחת את היקר להם מכספם, והיזהר מתחנת המקופח, כי אין בינה לבין אלוהים אף מחיצה."

1078. ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'בין האיש ובין הפוליתאיזם (השיתוף) והכפירה הזנחת התפילה.'" (כלומר: הזנחת התפילה היא שמובילה את האיש לכפירה.)

1079. ברידה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הברית שבינינו לבינם היא התפילה, מי שעזב אותה נחשב לכופר.'"

1080. שקיק אבן עבד אללה שהיה מהדור שלאחר חברי הנביא, איש שמוסכם על גדולתו, וּשְׁאַלְהֵימ יִרְחֵם עָלָיו, אמר: "חבריו של הנביא מִחֲמַד, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אינם רואים שום דבר מהמעשים שהזנחתו היא כפירה מלבד התפילה."

1081. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הדבר הראשון ממעשיו של העבד שיובא חשבון עמו ביום הדין הוא התפילה. אם היא הייתה טובה, הוא יזכה ויצליח, ואם היא הייתה לא ראויה, הוא יתאכזב ויפסיד. ואם לא ימלא כראוי את חובותיו, יאמר הריבון: 'הביטו האם יש לעבדי עבודות התנדבות שתוכלנה להשלים את חובותיו החסרים? וכך יונהג כלפי שאר מעשיו.'"

פרק 194

היתרון של השורה הראשונה, הצו בהשלמת השורות,
צפיפות השורות ויישורן

1082. ג'אבר בן סמרה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יצא אלינו ואמר: 'הלא תעמדו בשורות כמו שהמלאכים יעמדו אצל ריבונם?' אמרנו: 'הוי, שליח אלוהים, איך יעמדו המלאכים בשורות אצל ריבונם?' אמר: 'הם משלימים את השורות הראשונות ומצטופפים בתוך שורת המתפללים.'"

1083. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם האנשים ידעו את היתרון של הקריאה לתפילה והיתרון של העמידה בשורה הראשונה של המתפללים (במסגד) ואין דרך לקבוע מי יקח חלק בהם אלא על ידי עשיית הגרלה, הם יגרילו ביניהם.'"
החדית' הוזכר קודם במלואו בפרק "יתרון הקריאה לתפילה" מס' 1033.

1084. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הטוב ביותר מבין שורות הגברים הן הראשונות והגרועות ביותר הן האחרונות, והטוב ביותר בשורות הנשים הן האחרונות והרעות ביותר הן הראשונות.'"

1085. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ראה שחבריו זזים אחורה, אמר להם: 'התקדמו ולכו בדרכי, וילך בדרככם מי שאחריכם. יש אנשים שעדיין זזים אחורה (מהשורות הראשונות) עד שאלוהים יזיז אותם אחורה (מחסדיו ורחמיו).'"

1086. אבו מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג למשש את הכתפיים שלנו בתפילה ולומר: 'התיישרו ואל תיבדלו זה מזה, שלא ייבדלו לבבותיכם. שיהיו מאחוריי הבוגרים, המבינים ושקולי הדעת, וכך הלאה, וכך הלאה.'"

1087. אנס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ישרו את שורותיכם כי יישור השורות תנאי לשלמות התפילה.'"
ולפי גירסת אל-בוכארי: "יישור השורות הוא חלק מהתפילה."

1088. והוא (אנס) גם אמר: "התפילה קויימה, ושליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, פנה אלינו ואמר: 'קיימו את שורותיכם, הצטופפו, כי אני רואה אתכם מאחורי הגב שלי.'" לפי גירסת אל-בוכארי: "האחד מאיתנו נהג להצמיד את כתפו לכתף חברו ואת רגלו אל רגל חברו."

1089. אנ-נועמאן בן בשיר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'ישרו את שורותיכם כדי שלא יבדיל אלוהים בין פניכם.'" ולפי הגירסה של מוסלם: "שליח אלוהים נהג לישר את שורותינו, כאילו שהוא מיישר את החיצים, וכך עשה עד שראה שאנו כבר מבינים אותו. יום אחד יצא ועמד עד שכמעט התחיל באמירת 'אלוהים גדול,' ראה איש שחזהו בולט מהשורה, ואמר: 'הוי, עבדי אלוהים! ישרו את שורותיכם או שאלוהים יבדיל (יכוון בכוונים הפוכים) בין פניכם (תהיה ביניכם שנאה, תיעוב וסלידה)."

1090. אל-בראא' בן עאזב, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לעבור מצד אחד (של שורת המתפללים) לצד השני, למשש את חזינו וכתפינו ולומר: 'אל תיבדלו זה מזה, כדי שלא ייבדלו לבבותיכם.' והוא נהג לומר: אכן, אלוהים ומלאכיו מתפללים על השורות הראשונות."

1091. אבן עומר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'קיימו את השורות, ישרו את הכתפיים, סגרו את הפתחים, התגמשו בידי אחיכם ואל תשאירו פתחים לשטן. ומי שחיבר בין שני

חלקי שורה - קישר אותו אלוהים אליו (קשרי אהבה), ומי שהפריד בין שני חלקי שורה - ניתק אותו אלוהים ממנו (ניתוק קשרי אהבה).”

1092. אַנֶּס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, מִסֵּר: ”שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: ‘צוּפּוּ אֶת שׁוּרוֹתֵיכֶם, קִירְבוּ בֵּין הַשׁוּרוֹת וְיִשְׂרוּ אֶת הַצּוּאָרִים (שִׁיחֵוּ בַמִּקְבִּיל). אֲנִי נֹשֵׁב בְּמִי שֶׁנִּפְשִׁי בִידּוֹ (אֱלוֹהִים), שֶׁאֲנִי רוֹאֵה אֶת הַשֵּׁטֶן נִכְנָס דֶּרֶךְ הַרוּחוֹת בַּשׁוּרוֹת בְּדוּמָה לִכְבָּשִׁים תִּימָנִים, קִטְנִים וְשַׁחֲוִירִים.”

1093. וְהוּא (אַנֶּס) גַּם מִסֵּר: ”שְׁלִיחוֹ שֶׁל אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: ‘קוּדֵם כָּל הַשְּׁלִימוֹת אֶת הַשׁוּרָה הָרֵאשׁוֹנָה, וְאַחֵר כִּךְ זֶה שֶׁלֹּא תִּחְרִיחַ וְכֵן הַלֵּאָה וְשִׁתְּהִיָּה הַשׁוּרָה הַחֲסֵרָה הִיא הָאַחֲרוֹנָה.”

1094. עֲאִישָׁהּ, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹהָ, אָמְרָה: ”שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: ‘אֱלוֹהִים וּמְלֹאכֵיו מִתְּפַלְלִים עַל הַצְּדִדִּים הַיְמִינִיִּים שֶׁל הַשׁוּרוֹת.”

1095. אֶל-בְּרֵאָא', שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אָמַר: ”כֹּאֲשֶׁר הֵינִי מִתְּפַלְלִים מֵאַחֲוֵרֵי שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אֶהְבְּנוּ לֵהִיּוֹת מִיְמִינֵנוּ, כְּדֵי שִׁפְנָה אֲלֵינוּ אֶת פְּנֵינוּ, וְשִׁמְעֵתֵינוּ אֹמֵר: ‘הוּי, רִיבּוֹנִי! הֲגַן עָלַי מִיִּסּוּרִיךָ בְּיוֹם שָׁבוּ תִשָּׁבֵב לְתַחִיָּה אֶת הַבְּרִיּוֹת אוֹ בְּיוֹם שָׁבוּ תִאֲסוּף אֶת עַבְדִּיךָ.”

1096. אֲבוֹ הוֹרִירָהּ, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אָמַר: ”שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: ‘עֲשׂוּ שֶׁהָאִמָּם יַעֲמוּד בְּאֲמִצָּע וְהַשְּׁלִימוֹת אֶת הַשׁוּרוֹת שֶׁלֹּא יִהְיוּ בֵּהֶן מִקּוֹמוֹת פְּנוּיִים.”

פרק 195

היתרון של הנוהגים הקבועים עם תפילות החובה, והבהרת הכי פחות מהן,
המושלים ומה שביניהם

1097. מפי אם המאמינים, אם חביבה, רמלה בתו של אבו סופיאן, שאלהים
יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמרה: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,
אומר: 'כל עבד מוסלמי שיתפלל לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, בכל יום
שתיים-עשרה כריעות בהתנדבות ובנוסף לתפילות החובה, אלוהים יבנה
לו בית בגן עדן או ייבנה לו בית בגן עדן."

1098. אבן-עומר, שאלהים יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "התפללתי עם שליח אלוהים,
עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שתי כריעות לפני תפילת הצהריים ושתיים אחריה,
שתי כריעות אחרי תפילת יום השישי, שתי כריעות אחרי תפילת הערב
ושתי כריעות אחרי תפילת הלילה."

1099. עבד אללה בן מוע'פל, שאלהים יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים,
עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בין כל שתי כרזות תפילה', 'בין כל שתי
כרזות תפילה', 'בין כל שתי כרזות תפילה', ואמר בפעם השלישית למי
שרוצה."

הערה: הכרזה הראשונה מסמלת כניסת מועד תפילת החובה, והשנייה
מסמלת תחילת התפילה בפועל. בין שתי הכרזות תקופה של 7 ועד 20
דקות שהיא תקופה מבורכת ואלוהים ייענה למשאלות. המסר שבחדית'
לעיל: נצלו את התקופה ובקשו מאלוהים מה שתרצו)

פרק 196

הדגשת שתי כריעות הרשות של תפילת השחר

1100. עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנָּה, מסרה: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל ארבע (כריעות) לפני תפילת הצהריים וארבע אחריה, ושתי כריעות לפני (תפילת) השחר."

1101. והיא (עאישה) גם אמרה: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא היה מקפיד על דבר יותר משתי הכריעות של השחר (תפילת הרשות)."

1102. והיא (עאישה) גם אמרה: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שתי הכריעות של תפילת שחר טובות יותר מהעולם הזה ומכל מה שיש בו.' ולפי הגירסה של מוסלם: 'יותר אהובות עליו מהעולם הזה כולו.'"

1103. בלאל בן רבאח, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנָּה, המואזין של שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מסר: "(שהוא) בא אל שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כדי לקרוא לו להתפלל את תפילת השחר (להודיע לו שמועד התפילה קרב). אבל עאישה שאלה אותו על איזה עניין והעסיקה אותו עד שהתגלה הבוקר (נראה אור היום), קם בלאל והודיע לנביא על התפילה והמשיך את הכרזתו, אבל שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא יצא. כשיצא לנהל את התפילה בציבור, הודיע לו בלאל כי עאישה העסיקה אותו בדבר - מה שהיא שאלה אותו עליו, עד שהתגלה אור היום, ולכן הוא אחר ביציאה (כלומר הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם) אליו, אמר הנביא: 'אני התפללתי שתי הכריעות של השחר (תפילת הרשות)'. אמר בלאל:

'הוי, שליח אלוהים! אתה אחרת הרבה.' אמר (הנביא): 'למרות זאת, אם אחרתי יותר הייתי מתפלל (שתי הכריעות) בצורה יותר טובה ועשיתי אותן יותר יפות (באורך הקריאה וטיב העשייה).''

פרק 197

הקלה בשתי כריעות השחר, ביאור מה שייקרא בהן וביאור מועדן

1104. עאישה, שְׁאֵלֶהִים יְתְרָצָה מְמַנָּה, מסרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל שתי כריעות קלות בין ההכרזה על קיום תפילת השחר לבין קיום תפילת החובה."

ולפי הגירסה של שניהם (אל-בוכארי ומוסלם): "הנביא נהג להתפלל את שתי הכריעות של השחר, וימהר בעשייתן עד כדי כך שאני (עאישה) אומר: 'האם הוא קרא בהן סורת אל-פאתחה (הפותחת) שקריאתה חובה בכל כריעה?'"

ולפי גירסה אחרת של מוסלם: "נהג להתפלל את שתי הכריעות של השחר, כאשר ישמע את ההכרזה לתפילה ויעשה אותן במהירות." ולפי גירסה אחרת: "כשיעלה השחר."

1105. חפסה, שְׁאֵלֶהִים יְתְרָצָה מְמַנָּה, מסרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג שכאשר הכרוז (המוֹאֲזִין) יקרא לתפילת השחר ויעלה השחר - יתפלל שתי כריעות קלות יעשה אותן במהירות."

ולפי הגירסה של מוסלם: "שליח אלוהים נהג להתפלל רק שתי כריעות קלות ((יעשה אותן במהירות)) כשיעלה השחר."

1106. אבן עומר, שְׁאֵלֶהִים יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה

וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל בשעות הלילה שתיים-שתיים, ולקראת הסיום היה מתפלל כריעה אחת ה"וותר", ונהג גם להתפלל שתי הכריעות שלפני תפילת השחר, כאילו שהכריזה לתפילה באוזניו (כל כך קרבה מבחינת זמן)."

1107. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לקרוא בשתי הכריעות של תפילת השחר: בראשונה: "אמרו: האמנו באלוהים, ובמה שהורד אלינו (הקוראן),¹ ובשנייה: "האמנו באלוהים והעד שאנו מוסלמים".²
ולפי גירסה אחרת: "בשנייה הפסוק "בואו אל מילת אמת וצדק שנתחייב לה: אנחנו ואתם."³

1108. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קרא בשתי הכריעות של תפילת השחר: "אמור: הוי, הכופרים!".⁴
ו"אמור: הוא אלוהים אחד!".⁵

1109. אבן עומר, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמְּנוֹ, אמר: "עקבתי במבטי אחרי שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כחודש והוא היה קורא בשתי כריעות הרשות שלפני תפילת השחר: "אמור: הוי, הכופרים!"⁶ ו"אמר: הוא אלוהים, אחד!"⁷

1. הקוראן, 2: 136.
2. הקוראן, 3: 52.
3. הקוראן, 3: 64.
4. הקוראן, 109: 1.
5. הקוראן, 112: 1.
6. הקוראן, 109: 1.
7. הקוראן, 112: 1.

פרק 198

רצוי לשכב על הצד הימני אחרי שתי הכריעות של תפילת השחר
והמרצה לעשות כך אם עשה תיקון לילה ואם לאו

1110. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לשכב על צידו הימני לאחר שסיים להתפלל שתי כריעות הרשות של תפילת השחר."

1111. והיא (עאישה) גם אמרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל בין סיום תפילת הלילה עד עלות השחר אחת עשרה כריעות, והוא הפריד בין כל שתי כריעות ב "תסלים",¹ וסיים את תפילתו בכריעה אחת של ה"וותר".² וכשסיים הכרוז (המואָזֵין) את הקריאה לתפילת השחר וכבר עלה השחר, הגיע הכרוז (המואָזֵין) אל הנביא - היה הנביא קם וכורע שתי כריעות קלות, ואחר כך שכב על צידו הימני ונשאר כך עד שהכרוז בא כדי לקיים את התפילה."

1112. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם אחד מכם התפלל שתי הכריעות של השחר, מומלץ שישכב על צידו הימני.'"

פרק 199

כריעות הרשות (הסונה) של הצהריים

1113. אבן עומר, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמר: "התפללתי עם שליח אלוהים, עָלִיו

1. סיום תפילה (להסתכל לעבר כתפיו, פעם ימין ופעם שמאל ולהגיד "השלום עליכם").
2. חותמת התפילות.

הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שתי כריעות לפני תפילת הצהריים, ושתי כריעות אחריה.

1114. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנָּה, מסרה: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל ארבע כריעות (רשות) לפני תפילת החובה של הצהריים."

1115. והיא (עאישה) גם אמרה: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל בביתי ארבע כריעות לפני תפילת הצהריים, ואחר כך יצא לנהל תפילה בציבור ואחר כך נכנס והתפלל שתי כריעות, ונהג לנהל תפילה בציבור בערב, ואחר כך נכנס והתפלל שתי כריעות, ואחר כך ניהל תפילה בציבור בתפילת הלילה, ונכנס לביתי והתפלל שתי כריעות."

1116. אם חביבה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהתמיד להתפלל ארבע כריעות (רשות) לפני תפילת הצהריים (תפילת החובה) וארבע אחריה, אלוהים אוסר על האש (גיהנום) לגעת בבשרו.'"

1117. עבד אללה בן אס-סאא'ב, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנָּה, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל ארבע כריעות לאחר שהשמש תטה מערבה לפני הצהריים. ואמר: 'זו שעה שבה נפתחים שערי השמים, ואני אוהב שהמעשים הטובים שלי יעלו השמימה בשעה זו.'"

1118. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנָּה, מסרה: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג שאם לא התפלל ארבע כריעות (רשות) לפני תפילת הצהריים (החובה), הוא היה מתפלל אותן אחריה."

פרק 200

הסונה (כריעות הרשות) של תפילת אחרי הצהריים (אל-עצר)

1119. עלי בן אבו טאלב, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמְּנֹנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל לפני תפילת החובה של אחרי הצהריים (אל-עצר) ארבע כריעות, מופרדות על ידי ברכת המלאכים הקרובים ואלה שהלכו בעקבותיהם מהמוסלמים והמאמינים." (הכוונה: מופרדות על ידי תסלים).

1120. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמְּנֹנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים ירחם על אדם שהתפלל לפני תפילת החובה של אחר הצהריים (אל-עצר) ארבע כריעות (רשות).'"

1121. עלי בן אבו טאלב, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמְּנֹנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל לפני תפילת החובה של אחר הצהריים (אל-עצר) שתי כריעות (רשות)."

פרק 201

הסונה של תפילת הערב, אחריה ולפניה

בפרקים האלה הוזכרו החדית'ים של אבן עומר ועאישה, ושניהם נכונים שהנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל שתי כריעות (רשות) אחרי תפילת הערב (החובה).

1122. עבד אללה בן מוע'פל, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמְּנֹנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'התפללו לפני תפילת החובה של הערב,' (אמר את זה שלוש פעמים) והוסיף בפעם השלישית: 'למי שרוצה.'"

1123. אַנֶּס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "רֵאִיתִי אֶת גְּדוּלֵי הַצַּחֲאֲבָה (חֲבָרֵי שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם), מִמְהָרִים לְהִסְתַּתֵּר מֵאַחֲרֵי עֲמוּדֵי הַמַּסְגָּד בְּעָרֵב." (כְּדִי לְהַתְּפַלֵּל שְׁתֵּי כְרִיעוֹת לִפְנֵי תְּפִילַת הָעָרֵב).

1124. וְהוּא (אַנֶּס) גַּם אָמַר: "נִהְגַּנוּ לְהַתְּפַלֵּל שְׁתֵּי כְרִיעוֹת אַחֲרֵי שְׁקִיעַת הַשֶּׁמֶשׁ לִפְנֵי תְּפִילַת הָעָרֵב בְּזִמְנֵנוּ שֶׁל שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. וְנִשְׁאַלְנוּ: 'הֲאֵם שְׁלִיחַ אֱלֹהִים הַתְּפַלֵּל אוֹתָנוּ?' עֲנִינוּ: 'הוּא הִיָּה רוֹאֵה אוֹתָנוּ מִתְּפַלְלִים, וְהוּא לֹא צִוּוּהָ עֲלֵינוּ וְלֹא אָסַר עֲלֵינוּ לַעֲשׂוֹת זֹאת.'"

1125. וְהוּא (אַנֶּס) גַּם אָמַר: "הֵיִינוּ בְּאֵל-מְדִינָה, וְכֹאשֶׁר הַכְּרוּז (הַמּוֹאֲזֵיִן) קָרָא לְתְּפִילַת הָעָרֵב, מִיָּהָרֵי הַמִּתְּפַלְלִים אֶל הָעֲמוּדִים בְּמַסְגֵּד וְכָרְעוּ שְׁתֵּי כְרִיעוֹת, עַד כְּדֵי שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה שִׁיכְנַס לְמַסְגֵּד יִחְשׁוֹב שֶׁהַתְּפִילָה הַסְּתִימָה, בְּגַלְלֵי רֹב הַמִּתְּפַלְלִים."

פֶּרֶק 202

הַסּוּנָה שֶׁל תְּפִילַת הַלַּיְלָה, אַחֲרֵיהָ וּלְפָנֶיהָ

בְּפֶרֶק הַזֶּה הַחֲדִית' שֶׁל אַבְנֵי עוֹמֵר הַקּוֹדֵם: "הַתְּפַלְלֵתִי עִם הַנְּבִיא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שְׁתֵּי כְרִיעוֹת לְאַחַר תְּפִילַת הַלַּיְלָה", וְהַחֲדִית' שֶׁל עֶבֶד אֱלֹהִים בֶּן מוֹעֵפֶל: "בֵּין כָּל שְׁתֵּי קְרִיאוֹת לְתְּפִילָה יֵשׁ תְּפִילָה" (הַכּוּוֹנָה לְכְרִיזָה לְתְּפִילָה וּלְקִיּוּם שְׁלָה).

פֶּרֶק 203

הַסּוּנָה שֶׁל תְּפִילַת יוֹם הַשִּׁישִׁי

הַפֶּרֶק מְכִיל אֶת הַחֲדִית' הַקּוֹדֵם שֶׁל אַבְנֵי עוֹמֵר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא הַתְּפַלֵּל עִם הַנְּבִיא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שְׁתֵּי כְרִיעוֹת אַחֲרֵי תְּפִילַת יוֹם הַשִּׁישִׁי.

1126. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם אחד מכם התפלל תפילת יום השישי שיתפלל ארבע כריעות אחריה.'"

1127. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא היה מתפלל אחרי תפילת יום השישי עד שיעזב, ואז היה מתפלל שתי כריעות בביתו."

פרק: 204

רצוי לערוך תפילות הרשות בבית, בין אם הן קבועות ובין אם לא, והצו לעבור לתפילת רשות ממקום החובה או ההפרדה ביניהן כדיבור

1128. זייד בן ת'אבת, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, האנשים! התפללו בבתיכם! כי תפילת האיש היא (בעיקר) בביתו למעט תפילות החובה.'"

1129. אבן עמר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'עשו חלק מתפילותיכם בבתיכם ואל תהפו את בתיכם לבתי קברות (שבהם אסור להתפלל).'"

1130. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם אחד מכם התפלל במסגד, שישמור חלק (מתפילותיו) לביתו, כי אלוהים יטיב לו על תפילתו בביתו.'"

1131. עמר בן עטאא' מסר שנאפע בן ג'וביר שלח אותו לאס-סאא'ב, בן אחותו של נמר, לשאול אותו על משהו ש"מועאוייה" ראה אותו ממנו (אס-סאא'ב) בתפילה, ואמר: "כן, התפללתי איתו ביום שישי בתא השליט. וכשסיים האימאם, קמתי ממקומי והתפללתי, וכשנכנס שלח אליי ואמר: 'אל תחזור על מה שעשית: אם התפללת ביום שישי, אל תקשור את תפילתך לתפילה אחרת עד שתדבר או תצא. כי שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, צִוּוּה עֲלֵינוּ שְׁלֵא לַחֲבֵר תְּפִילָה לַתְּפִילָה עַד שֶׁנִּדְבַּר אוּ נִצָּא.'"

פרק 205

העידוד להתפלל תפילת ה"וותר" (חותמת התפילות¹), הבהרה שהיא נוהג קבוע וציון הזמן שלה

1132. עלי, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנֹו, אמר: "תפילת ה"וותר" (תפילת רשות אחרי תפילת לילה) אינה חובה כמו תפילות החובה, אלא נוהג ששליח אלוהים הנהיג ואמר: 'אלוהים הוא אחד ואוהב את האחד (שאינ לו בן זוג, כלומר, שהוא מספר לא זוגי), לכן התפללו את ה"וותר", הוי, אנשי הקוראן!'"

1133. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנֹה, אמרה: "בכל הזמנים שבלילה, שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, התפלל תפילת ה"וותר": ראשית הלילה, אמצעו וסופו. ה"וותר" שלו נמשך עד השחר."

1134. אבן עומר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנֹו, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הקפידו שתפילתכם האחרונה בלילה תהיה ה"וותר.'"

1. תפילת רשות אחרי כל התפילות במספר אי-זוגי מאחד עד אחד עשרה.

1135. אבו סעיד אל-ח'דרי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'התפללו תפילת ה"וותר" לפני שיעלה השחר.'"

1136. עאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל בלילה כשהיא (עאישה) שוכבת מולו, כך שאם נשאר לו רק להתפלל את תפילת ה"וותר", העיר אותה והתפללה את תפילת ה"וותר". לפי גירסה אחרת: "אם נשאר לו רק להתפלל את תפילת ה"וותר", אמר: 'קומי והתפללי את תפילת ה"וותר", עאישה!'"

1137. אבן עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הקדימו את הבוקר בתפילת ה"וותר".'"

1138. ג'אבר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שחושש שלא יקום לתפילת הלילה, שיתפלל את ה"וותר" בתחילת הלילה, ומי ששואף לקום בסוף הלילה, שיתפלל את ה"וותר" בסוף הלילה, כי תפילת סוף הלילה חשובה יותר, ולכן היא טובה יותר.'"

פרק 206

היתרון של תפילת אור היום (הדוחא), מספר הכריעות המינימלי והמקסימלי וההקפדה על קיומה בכל בוקר

1139. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "ידידי, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ייעץ לי לצום שלושה ימים בכל חודש, לבצע שתי כריעות של אור היום (הדוחא) ולהתפלל תפילת ה"וותר" לפני שאשכב." להתפלל תפילת ה"וותר" לפני השינה מומלץ למי שלא בטוח שיקום

בסוף הלילה, אבל אם היה בטוח שיקום, תפילת ה"וותר" תהיה האחרונה לפני השינה.

1140. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל בוקר תוטל חובה על כל אחד מכם להוציא צדקה עבור כל פרק או איבר מגופו: כל אמירת "השבח לאלוהים" היא צדקה, כל "הלל" הוא צדקה, כל אמירת "אלוהים גדול" היא צדקה, וכל ציווי על מעשה טוב ואיסור על מעשה רע הם צדקה. ויספיק במקום זה שתי כריעות שיכרע אותם (האדם) באור היום."

1141. עאישה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל תפילת אור היום (דוחא) ארבע כריעות והוסיף כמה שרצה."

1142. פאח'תה בת אבו טאלב, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמרה: "הלכתי לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בשנת ההכרעה (צירוף מְכָה לשלטון המוסלמים), ומצאתי שהוא מתקלח, וכשסיים את המקלחת התפלל שמונה כריעות וזו תפילת אור היום (הדוחא)."
(החדית' הוא קיצור של אחת הגירסאות של מוסלם).

פרק 207

היתר תפילת אור היום מעליית השמש ועד חצייתה קו הצהריים, ועדיף להתפלל (תפילת אור היום) כשיתחזק החום ועליית האור

1143. זייד בן ארקם, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: " (שהוא) ראה אנשים

מתפללים תפילה באור היום (תפילת לפני הצהריים), ואמר: 'האם לא ידעו שהתפילה בשעה אחרת מאשר בשעה הזו עדיפה יותר?' אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'תפילת המצייתים (תפילת רשות) היא בזמן שחום היום בעיצומו' (קרוב מאוד לשעת הצהריים). " (כאשר יתקשו צעירי הגמלים לדרוך על האדמה מרוב החום).

פרק 208

העידוד להתפלל שתי כריעות כברכת שלום למסגד, ותיעוב הישיבה לפני שהתפלל שתי כריעות בכל עת שהוא נכנס. שתי כריעות יכולות להיות מתוך כוונה לברך (את המסגד), תפילת חובה, סונה קבועה או אחרת

1144. אבו קתאדה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם מישהוא מכם נכנס למסגד שלא ישב עד שיתפלל שתי כריעות.'"

1145. ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "באתי אל הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשהיה במסגד, והוא אמר לי: 'התפלל שתי כריעות!'"

פרק 209

מומלץ שתי כריעות אחרי רחצת טיהרה

1146. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לבלאל: 'הוי, בלאל, ספר לי על המעשה שעשית באסלאם בתקווה לקבל את שכרו, כי אני שמעתי את טיפוף נעליך לפניי בגן עדן.' אמר: 'המעשה שמאוד קויתי לקבל את שכרו הוא שבכל פעם שעשיתי

רחצת טיהרה לפני התפילה (בין אם בשעת יום או לילה) הייתי מתפלל
כמה שאני יכול.”

פרק 210

היתרון של תפילת יום השישי, היותה חובה, חובת הרחצה וההתבשמות
עבודה, הקדמת ההליכה אל המסגד, התחנון ביום שישי, התפילה על הנביא,
עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הבהרה לגבי שעת ההיענות ורצוי להרבות מזכירת
אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אחרי התפילה (תפילת יום שישי)

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: “וכאשר מסתיימת התפילה, התפרסו בארץ
וחפשו את חסד אלוהים והרבו להזכיר את אלוהים בתקווה שתצליחו.”

1147. אבו הורירה, שָׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: “שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, אמר: ‘היום הטוב ביותר שעליו השמש זרחה הוא יום השישי:
בו נברא אדם (הראשון) עָלִיו הַשְּׁלוֹם, ובו הוכנס לגן עדן, ובו
הוצא ממנו.”

1148. והוא (אבו הורירה) גם אמר: “שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר:
‘מי שעשה רחצת טיהרה כהלכתה לפני התפילה ובא לתפילת יום שישי,
שמע את הדרשה והקשיב לה, אלוהים ימחל לו על כל חטאיו בתקופה
שבין יום שישי הזה ליום שישי הבא ועוד שלושה ימים, ומי שמישש בידו
את החצץ שבכיסו² - תפילתו בטלה.”

1. הקוראן, 62: 10.

2. אבני חצץ קטנים שנעזרו בהם כדי לספור כמה פעמים אומרים “השבח לאלוהים” או “אלוהים גדול”.

1149. הוא (אבו הורירה) גם מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'חמש התפילות, ותפילת יום השישי ועד התפילה הבאה, ו(צום) הרמדאן ועד רמדאן הבא, מכפרות על החטאים בתנאי שלא ייעשו חטאים גדולים.'"

1150. והוא (אבו הורירה) גם מסר ביחד עם אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְשַׁנְהֵיִם, ש"הם שמעו את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יגיד בהיותו על במת הדרשן במסגד: 'שאנשים יפסיקו לעזוב את תפילת יום השישי, או שאלוהים יחתום את ליבם, ואז יהיו בין חסרי תשומת הלב (הכופרים).'"

1151. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם אחד מכם בא לתפילת יום השישי, שיתרחץ.'"

1152. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'רחצת הטיהרה של יום שישי היא חובה על כל (מוסלם) בוגר.'"

1153. סמרה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שביצע טיהרה לפני התפילה ביום שישי זה טוב ומי שהתרחץ לתפילה זה טוב מאוד וזה עדיף.'"

1154. סלמאן, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל איש שיתרחץ ביום שישי, וייטהר ככל שיכול להיטהר, ויסתרק ויסדר את שיער ראשו ואת זקנו הפרוע והמלוכלך על ידי משיחה בשמן, ויתבשם מהבושם שבביתו ואחר כך יצא למסגד, ולא יפריד בין

שני מתפללים ויתפלל את מה שנגזר עליו ויקשיב לאימאם - אלוהים
ימחל לו על כל חטאיו מיום שישי הזה עד יום שישי הבא."

1155. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אמר: 'מי שהתרחץ ביום שישי רחצת טומאה, והלך (למסגד) בשעה הראשונה - כאילו הקריב גמל (למען אלוהים), ומי שהלך בשעה השנייה - כאילו הקריב פרה, ומי שהלך בשעה השלישית - כאילו הקריב כבש בעל קרנים, ומי שהלך בשעה הרביעית - כאילו הקריב עוף, ומי שהלך בשעה החמישית - כאילו הקריב ביצה, וכשהאימאם יעלה לבמת הדרשן, המלאכים יבואו להקשיב לדבריו."

1156. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הזכיר את יום השישי, ואמר: 'יש שעה (הכוונה לפרק זמן קצר) שבה אם תעבור על פניו של עבד מוסלמי כשהוא עומד, מתפלל ומבקש מאלוהים משהו, אלוהים יתן לו את מבוקשו ככל אשר יהיה.' ונתן בידו סימן שמצביע שפרק הזמן הזה קצר מאוד."

1157. אבו ברדה בן אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "עבד אללה בן עומר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: 'האם שמעת את אביך מוסר מפי שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בעניין השעה של יום השישי?' אמר (אבו ברדה): 'אמרתי: כן, שמעתי אותו אומר: שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: שעה זו מתחילה מרגע עליית האימאם (על במת הדרשן) לבין סיום התפילה.'"

1158. אוס בן אוס, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'יום שישי הוא היום הטוב ביותר בימים לכן הרבו בו להתפלל עבורי, כי התפילה שלכם מוצגת בפניי'."

פרק 211

רצוי השתחוות הודיה כאשר יש ברכה לכאורה או הסרת אסון לכאורה

1159. סעד בן אבו וקאס, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "יצאנו עם שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מִמְּכָה לְכִיוּן אֶל-מְדִינָה, וכשהתקרבונו ל"עאזוראא", ירד והרים את ידיו, ותחנן בפני אלוהים במשך שעה והשתחוה השתחוות ארוכה ואחר כך קם והרים את ידיו במשך שעה ושוב השתחוה. כך עשה שלוש פעמים ואמר: 'אני שאלתי את ריבוני, והתערבתי אצלו למען האומה שלי ונתן לי שליח מהאומה שלי על כן, השתחוותי השתחוות הודיה לריבוני, הרמתי את ראשי, ושאלתי את ריבוני לאומה שלי ונתן לי עוד שליח מהאומה שלי והשתחוותי לריבוני השתחוות הודיה, והרמתי את ראשי ושאלתי את ריבוני לאומה שלי ונתן לי את השליח האחרון והשתחוותי לריבוני השתחוות הודיה.'"

פרק 212

היתרון של תפילת הלילה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ובחלק מן הלילה קום לתפילה, ובשבילך תפילת רשות הזאת תהיה מעין מתנה, למען תזכה אותך במקום ראוי לשבת.¹ והוא גם אמר: "הם נמנעים משינה במיטות.² והוא גם אמר: "היו ישנים מעט מאוד בלילה.³"

1. הקוראן, 17: 79.

2. הקוראן, 16: 32.

3. הקוראן, 51: 17.

1160. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנֶּה, אמרה: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לקום בלילה ולהתפלל עד שרגליו נבקעו. אמרתי לו: 'למה אתה עושה את זה, שליח אלוהים? הרי אלוהים כבר סלח לך על כל חטאיך הקודמים והמאוחרים?' אמר: 'ומדוע לא אהיה עבד אסיר תודה?'"

1161. עלי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנֶּה, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הגיע אל ביתם של עלי ופטאמה בלילה, ואמר: 'האם אינכם מתפללים?'"

1162. סאלם בן עבד אללה בן עמר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנֶּה, מפי אביו מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'עבד אללה הוא אדם טוב, לו היה מתפלל בלילה. סאלם אמר: 'ומאז עבד אללה כמעט לא ישן.'"

1163. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנֶּה, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, עבד אללה, אל תהיה כמו פלוני: שהיה מתפלל תיקון לילה אך הוא הפסיק.'"

1164. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנֶּה, אמר: "הוזכר אצל הנביא אדם שישן כל הלילה עד הבוקר! אמר הנביא: 'זה אדם שהשטן השתין באוזניו - או - שהוא אמר: באוזנו.'"

1165. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנֶּה, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בזמן שהאחד מכם הולך לישון השטן קושר שלושה קשרים על עורפו, ומחזק כל קשר באומרו: 'לילך ארוך, שן!' ואם האחד

מכם יתעורר ויזכור את אלוהים, יתפרק קשר אחד. ואם יעשה רחצת טיהרה לפני הַתְּפִלָּה - יתפרק עוד קשר, ואם יתפלל - יתפרק עוד קשר, ויקבל האדם את הבוקר כשהוא זריז ונפשו טובה. ואם לא - יקבל את הבוקר - כשנפשו רעה, והוא יהיה עצלן."

1166. עבד אללה בן סלאם, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, אנשים! הפיצו שלום, האכילו את האנשים, התפללו בלילה כשהאנשים ישנים, תגיעו בשלום אל גן עדן.'"

1167. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הצום הטוב ביותר אחרי הרמדאן הוא הצום בחודש אלוהים מוחרם (החודש הראשון בלוח השנה ההג'רית), והתפילה הטובה ביותר אחרי תפילות החובה היא תפילת תיקון לילה.'"

1168. אבן עומר, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'תפילת תיקון הלילה מתבצעת שתיים-שתיים, ואם חששת שהשחר יעלה התפלל כריעה אחת (תפילת ה"וותר").'

1169. והוא (אבן עומר) גם אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל בלילה שתיים-שתיים, ולהתפלל תפילת ה"וותר" כריעה אחת."

1170. אנס, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לא לצום בהרבה ימים מכל חודש, עד שחשבנו שהוא כלל לא יצום בחודש הזה, והוא נהג גם לצום ימים אחרים עד שחשבנו שהוא לא ישבור

את הצום לעולם. והיה מתפלל הרבה כלילה כך, שאם תרצה לראותו מתפלל תוכל לראותו ואם תרצה לראותו ישן תראה אותו."

1171. עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנָּה, מסרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתפלל אחת עשרה כריעות בכל לילה, וכל השתחוות שלו ארכה פרק זמן ששווה לזמן שאחד מכם קורא חמישים פסוקים מהקוראן וכל זה לפני שהוא מרים את ראשו מההשתחוות. והיה (הנביא) כורע שתי כריעות לפני תפילת השחר, ואז שוכב על צידו הימיני עד שהכרוז (המוֹאֲזִין) בא להודיע על תחילת התפילה."

1172. והיא (עאישה) גם אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא היה מוסיף - לא ברמדאן ולא בכל חודש אחר - מעל אחת עשרה כריעות. הוא התפלל ארבע כריעות, ואמר: 'אל תשאל כמה טובות וארוכות הן!' ואחר כך התפלל ארבע כריעות, ושוב אמר: 'אל תשאל כמה טובות וארוכות הן!' ואחר כך התפלל שלוש כריעות. ואני אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, האם אתה הולך לישון לפני שאתה מתפלל תפילת ה'וותר?' והוא ענה לי: 'הוי, עאישה, העיניים שלי ישנות והלב שלי ער.'"

1173. והיא (עאישה) גם מסרה: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לישון בתחילת הלילה, ולקום בסופו ויתפלל."

1174. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמר: "התפללתי עם הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לילה אחד, והוא המשיך לעמוד עד שרציתי לעשות משהו רע. נשאלתי: 'מה התכוונת לעשות?' ואמרתי: 'התכוונתי לשבת

ולא להמשיך את התפילה בניהולו.”

1175. חוד'יפה, שְׁאֵלָהִים יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "התפללתי עם הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לילה אחד והוא פתח (את קריאתו) בסורת אל-בקרה (הפרה). אמרתי: 'הוא יכרע ברך בהגיעו אל הפסוק המאה', אבל הוא המשיך את הקריאה, ואמרתי: 'הוא יקרא את סורת אל-בקרה (הפרה) בכריעה אחת' (הכוונה בתפילה אחת שהיא שתי כריעות), אבל הוא המשיך את הקריאה, אמרתי: 'הוא יכרע ברך בסיום סורת אל-בקרה (הפרה)'. פתח בקריאת 'סורת אנ-ניסאא' (הנשים), 'קרא אותה ופתח בסורת אל-עמראן (בית עמרם), קרא אותה, והיה קורא באיטיות. אם עבר על פסוק שבו היו דברי שבת, הוא שיבח את אלוהים, ואם היתה בו בקשה - הוא ביקש מאלוהים, ואם הייתה בו בקשת חסות - הוא ביקש חסות, ואז כרע והתחיל להגיד: 'השבח לריבוני העצום', עד שזמן כריעתו נמשך כזמן עמידתו ואז אמר: 'אלוהים ישמע למי ששיבח אותו, ריבונו, לך השבח.' עמד זמן ארוך הקרוב לזמן כריעתו ואחר כך השתחוה ואמר: 'השבח לריבוני העליון', ונמשך זמן השתחוותו קרוב לזמן עמידתו.”

1176. ג'אביר, שְׁאֵלָהִים יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נשאל: 'איזה תפילה עדיפה?' אמר: 'שבה זמן העמידה ארוך מזמן הכריעה וההשתחוות.'”

1177. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאֵלָהִים יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'התפילה האהובה ביותר על אלוהים היא תפילת דאווד (דוד), עָלִיו הַשְּׁלוֹם, והצום האהוב על אלוהים

הוא צום דאווד (דוד), עֲלִיו הַשָּׁלוֹם. הוא ישן חצי מהלילה וקם להתפלל בשליש מהלילה והלך שוב לישון בשישית שנותרה מהלילה. הוא היה צם יום אחד ושבר את הצום ביום שלאחריו."

1178. ג'אבר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשָּׁלוֹם, אומר: 'בכל לילה יש שעה מסויימת, שאם בקשת האדם המוסלם (בכל עניין מענייני העולם הזה או העולם הבא) נופלת בה, אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, ימלא את בקשתו."

1179. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשָּׁלוֹם, אמר: 'אם אחד מכם קם (להתפלל) בלילה, שיתחיל (את התפילה) בשתי כריעות קלות."

1180. עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹ, אמרה: "שליח אלוהים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשָּׁלוֹם, נהג כאשר הוא קם (להתפלל) בלילה, להתחיל בשתי כריעות קלות."

1181. והיא (עאישה), שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹ, אמרה: "שליח אלוהים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשָּׁלוֹם, אם היה מפספס תפילה בלילה מחמת מחלה או מכל סיבה אחרת, היה מתפלל שתיים עשרה כריעות במהלך היום."

1182. עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשָּׁלוֹם, אמר: 'מי שישן ולא קרא את הפרק או המנה הקבועה מהקוראן (שהוא רגיל לקרוא) וקרא אותו בין תפילת השחר לבין תפילת הצהריים נחשב כמי שקרא אותו בלילה."

1183. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים ירחם על איש שקם להתפלל בלילה והעיר את אישתו, ואם סירבה, שפך מים על פניה. ואלוהים ירחם על אישה שקמה להתפלל בלילה והעירה את בעלה. אם סירב שפכה על פניו מים." "

1184. והוא (אבו הורירה) גם אמר ביחד עם אבו סעיד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִשְׁנֵיהֶם, אמרו: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם האיש העיר את אישתו בלילה והתפללו - או התפלל - שתי כריעות יחד, נרשמו ב(שורות) הזוכרים והזוכרות (את אלוהים)." "

1185. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנָּה, מסרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם מישהו מכם נימנם בתפילה - שישכב עד שיתעורר משנתו, כי אם אחד מכם יתפלל כשהוא ישנוני, אולי ירצה לבקש סליחה מאלוהים ותחת זאת יקלל את עצמו." "

1186. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם אחד מכם קם (להתפלל) בלילה, והתקשה בקריאת הקוראן, ולא יידע מה הוא אומר, שיישכב." "

פרק 213

רצוי מאוד להתפלל בלילות רמדאן את תפילת ה"תְּרַאוּיַח"¹

1187. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה

1. תפילת (ליל הרמדאן) היא תפילת רשות רצויה שתערך בכל לילות הרמדאן מיד אחרי תפילת הלילה. תקרא בערבית "תְּרַאוּיַח" שפרושו ריבוי של תרויחה (ישיבה), וכאן כל ישיבה אחרי ארבע כריעות נקראת "תְּרַאוּיַח".

וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'מִי שָׁקֵם (לְהַתְּפַלֵּל) בְּלַיִל רַמְדָּאן מִמְּנִיעֵי אֲמוֹנָה וְהַתְּחַשְׁבוֹת (בְּשֹׁכֵר), יִסְלַחוּ חַטָּאֵי הַקּוֹדְמִים.'"

1188. וְהוּא (אֲבו הוֹרִירָה), שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֵי, גַם אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, רֵצָה לְגֵרוֹם לָהֶם (לְחַבְרִיו) לְחַפּוֹץ לְקוֹם לְהַתְּפַלֵּל בְּלַיִלוֹת רַמְדָּאן בְּלֵי לְצוּוֹת עֲלֵיהֶם בְּנַחִישוֹת, הוּא נִהְגָּ לֹמֵר לָהֶם: 'מִי שָׁקֵם (לְהַתְּפַלֵּל) בְּלַיִל רַמְדָּאן מִמְּנִיעֵי אֲמוֹנָה וְהַתְּחַשְׁבוֹת (בְּשֹׁכֵר), יִסְלַחוּ חַטָּאֵי הַקּוֹדְמִים.'"

פֶּרֶק 214

הִיתְרוֹן שֶׁל הַתְּפִילָה בְּלַיִלַת אֵל-קֹדֶר (לַיִל הַגְּזֵרָה) וְהַבְּהֵרָה
אִיזָה לַיִלָה נוֹתֵן תְּקוּוּהָ יוֹתֵר לְמַחִילָה

אֱלוֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אָמַר: "אֲכֹן, אֲנַחְנוּ הוֹרְדָנוּ אוֹתוֹ (הַקּוֹרָאן) בְּ"לַיִל הַגְּזֵרָה" * אֵךְ הָאֵם תִּדְעַ מֵהוּ "לַיִל הַגְּזֵרָה?" * "לַיִל הַגְּזֵרָה" יוֹתֵר טוֹב מֵאֵלֶּף חוֹדְשִׁים. * הַמְּלֹאכִים וּבִינֵיהֶם רוּחַ הַקּוֹדֵשׁ גְּבִרִיל (גְּבִרְיָאֵל), עֲלֵיו וְהַשְׁלוֹם, יִרְדּוּ בְּהַרְשָׁאת רִיבּוֹנָם בְּכָל עֵינֵינִי. * הוּא לַיִלָה שֶׁל בֵּיטְחוֹן וּבִטְיָחוֹת עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר." וְהוּא גַם אָמַר: "אֲכֹן אֲנַחְנוּ הוֹרְדָנוּ אוֹתוֹ בְּלַיִלָה מְבוֹרֵךְ, אֲכֹן, אֲנִי הֵינִי מְזַהֲרִים (מוֹדִיעִים לָהֶם מֵהַ מוֹעִיל לָהֶם וְהוּא מְזַיק)."

1189. אֲבו הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֵי, מִסֵּר: "הַנְּבִיא, עֲלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'מִי שָׁקֵם (לְהַתְּפַלֵּל) בְּ"לַיִלַת אֵל-קֹדֶר" (לַיִל הַגְּזֵרָה) מִמְּנִיעֵי אֲמוֹנָה וְהַתְּחַשְׁבוֹת (בְּשֹׁכֵר), יִסְלַחוּ חַטָּאֵי הַקּוֹדְמִים.'"

1. הַקּוֹרָאן, 97: 5-1.

2. הַקּוֹרָאן, 44: 3.

1190. אבן עומר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, מסר: "אנשים מחבריו של הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, ראו בחלום את ליל "אל-קדר" (הגזרה) בשבעת הימים האחרונים של הרמדאן, ולכן אמר שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם: 'אני חושב שהחלומות שלכם תאמו את שבעת הימים האחרונים, כך שמי שמחפש אותן (את תגליות ליל הגזרה) - שיחפש אותן בשבעת הימים האחרונים.'"

1191. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, נהג להתבודד (במערת "חֲרָא") בעשרת הימים האחרונים מחודש הרמדאן ולומר: 'חפשו את ליל אל-קדר בעשרת הימים האחרונים של הרמדאן.'"

1192. והיא (עאישה), שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, גם מסרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'חפשו את ליל "אל-קדר" (הגזרה) בלילות האי-זוגיים בעשרת הימים האחרונים של הרמדאן.'"

1193. והיא (עאישה), שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, אמרה: "שליח האלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, נהג שכאשר יתחילו עשרת הימים האחרונים של הרמדאן, הוא החיה את הלילה (בעבודה ותפילות רשות) ויעיר את אישתו, ישתדל ויהדק את בגדיו." הנביא נהג שכאשר יתחילו עשרת הימים האחרונים של הרמדאן, הוא נשאר ער כל הלילה (בעבודה ותפילות רשות) ויעיר את אישתו, והפשיל את שרווליו.

1194. והיא (עאישה) גם אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתאמץ ברמדאן ובמיוחד בעשרת הימים האחרונים יותר ממה שהיה מתאמץ בכל ימות השנה."

1195. והיא (עאישה) גם אמרה: "'הוי, שליח אלוהים! (מה אתה אומר) אם נוכחתי לדעת שזהו ליל "אל-קדר" (הגזרה) מה אומר?' אמר: 'תגידי: הוי, אלוהים! אתה סלחן, אוהב את הסליחה, אז סלח לי.'"

פרק 215

היתרון של צחצוח השניים ותכונות מולדות

1196. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לולא חששתי מלהקשות על חסידיי מבני אומתי - או על האנשים - הייתי מצווה עליהם לצחצח שניים לפני כל תפילה.'"

1197. חוד'פה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לצחצח את שיניו (ב"סואפ")¹, מיד לאחר שהוא היה מתעורר."

1198. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמרה: "נהגנו להכין לשליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, את ה"סואפ" ומי הטיהרה, וכשיתעורר בלילה (אלוהים יעיר אותו כרצונו), יצחצח שיניו, יעשה רחצת טיהרה לפני התפילה ויתפלל."

1. סואכ-מברשת עשויה מענפי שיחי המדבר.

1199. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הגזמתי בבקשתי (כאשר בקשתי מכם הרבה פעמים לצחצח את השניים)".

1200. שריח בן האני, אמר: "אמרתי לעאישה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ: "כשהנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נכנס לביתו כמה נהג להתחיל?" אמרה: 'בצחצוח שניים."

1201. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "נכנסתי אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וקצה ה"סואכ" היה על לשונו."

1202. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'צחצוח השניים מטהר את הפה ומביא לשביעות רצונו של אלוהים."

1203. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'התכונות הטבעיות הן חמש או יש חמש תכונות מטבע הבריאה: ברית מילה, גילוח שיער הערווה, נטילת ציפורניים, מריטת בית השחי וגזיזת השפם."

1204. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'עשרה דברים הם מהתכונות המולדות: גזיזת השפם, גידול הזקן, צחצוח השיניים, שאיפת מים לנחיריים, נטילת ציפורניים, שטיפת המרפקים, מריטת בתי השחי, גילוח אזור הערווה והניקוי אחרי

עשיית צרכים. המוסר אמר: 'ושכחתי את (התכונה) העשירית, יכול להיות שהכוונה לשטיפת הפה על ידי גרגור.'"

1205. אבן עומר, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "הנביא, עליו התפלה והשלום, אמר: 'גזזו את השפם ואל תגלחו את הזקן.'"

פרק 216

הדגשת חובת מתן הזכאת (צדקת חובה שנתית),
הבהרת היתרון שלה ומה שקשור אליה

אלוהים, ישתבח ויתעלה, אמר: "וקיימו את התפילה, והוציאו את הזכאת (צדקת חובה שנתית), וכרעו עם הכורעים." והוא גם אמר: "הם לא צווו אלא לעבוד את אלוהים מתמסרים לו בדת ומסורים לאסלאם וקיימו את התפילה ויוציאו את הזכאת (צדקת חובה שנתית) ואכן זו דת היושר (האסלאם)."² והוא גם אמר: "קח מכספם צדקה שתטהר אותם ותזכה אותם."³

1206. אבן עומר, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, אמר: 'האסלאם נבנה על חמישה (יסודות): העדות ש"אין אלוה זולת אלוהים" וכי "מחמד הוא עבדו ושליחו", קיום מצוות התפילה, מתן זכאת (צדקת חובה שנתית), העלייה לרגל לבית הכעבה, וצום הרמדאן."

1207. טלחה בן עביד אללה, שאלהים יתרצה ממנו, אמר: "איש אחד מאנשי

1. הקוראן, 2: 43.

2. הקוראן, 98: 5.

3. הקוראן, 9: 103.

"נג'ד" (בתימן) בא אל שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. שיער ראשו הסתמר, ואנו שמענו את רעם קולו ולא הבנו מה הוא אומר. עד שהתקרב אל שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ופתאום התחיל לשאול על האסלאם. אמר שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'חמש תפילות ביום ובלילה'. הוא אמר: 'האם אני חייב דבר מה חוץ מה?'

אמר: 'לא, אלא אם כן תתנדב.' אמר שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'ו'צום חודש הרמדאן?' אמר: 'האם אני חייב דבר מה חוץ ממנו?'

אמר: 'לא, אלא אם כן תתנדב.' הזכיר לו שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, את הזכאת, ואמר: 'האם אני חייב בדבר מה חוץ ממנה?' אמר: 'לא, אלא אם כן תתנדב.' האיש הסתובב כשהוא אומר: 'אני נשבע שלא אוסיף על זה ולא אחסיר.' אמר שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'האיש הזה יצליח אם הוא דובר אמת.'

1208. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצָה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שלח את מועאד', שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצָה מְמַנּוּ, לתימן ואמר: 'הטיף להם להעיד ש"אין אלוה זולת אלוהים" וש"אני שליח אלוהים." ואם צייתו לך (בזה) תודיע להם שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, חייב אותם בחמש תפילות בכל יום ולילה, ואם צייתו לך (בזה) תודיע להם שאלוהים חייב אותם במתן צדקה שתלקח מהעשירים שלהם ותינתן לעניים שביניהם."

1209. אבן עומר, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'צויותי שאלחם באנשים עד שיעידו כי 'אין אלוה זולת אלוהים', וכי 'מְחַמַּד הוא שליחו של אלוהים', וכי יקיימו תפילה ויוציאו זכאת (צדקת חובה שנתית). ואם יעשו כך, הם ימנעו ממני את דמם ואת כספם רק בזכות האסלאם (כלומר אלא אם הלחימה בהם תהיה כעונש על

מעשה כמו עזיבת האסלאם), וההתחשכנות שלהם תהיה עם אלוהים."

1210. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "כששליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מת, ובא אבו בכר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, (כח'ליף) במקומו, חלק מהערבים כפרו (יצאו מהאסלאם). עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר (לאבו בכר): 'איך תלחם באנשים למרות ששליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'צווייתי להילחם באנשים עד שהם יגידו ש'אין אלוה זולת אלוהים, ומי שאמר את זה מנע ממני את כספו ואת דמו, אלא בזכות (כעונש המגיע) וההתחשכנותו עם אלוהים.' אבו בכר אמר: 'בחיי אלוהים, אני אלחם במי שהפריד בין התפילה והזכאת (צדקת חובה שנתית), כי הזכאת היא הזכות המגיעה מהכסף. ואני נשבע באלוהים אם ימנעו ממני חבל דק שהיו נותנים לשליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הייתי נלחם בהם על מניעתם את זה ממני.' עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: 'אני נשבע באלוהים, כשראיתי שאלוהים האיר את לבו של אבו בכר ללחימה - ידעתי שעמדתו אמת היא.'"

1211. אבו איוב, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "איש אחד אמר לנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ספר לי על מעשה שיכניס אותי לגן העדן. אמר: 'תעבוד את אלוהים, ולא תשתף איתו אחר, תקיים את התפילה ותתן צדקה ותגמול חסד לקרוביך.'"

1212. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "בדואי אחד בא אל הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'הוי, שליח אלוהים! הדרך אותי למעשה שבזכותו אכנס לגן העדן!' אמר: 'עבוד את אלוהים ואל תשתף איתו אלוה אחר, וקיים את התפילה, והוצא את הזכאת (צדקת חובה שנתית) וצום

את הרמדאן. אמר: 'אני נשבע במי שנפשי בידו (אלוהים), לא אוסיף לכך דבר'. וכאשר הלך, אמר הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'מי שרוצה להביט באחד מאנשי גן העדן, שיביט ב(אדם) זה.'"

1213. ג'ריר בן עבד אללה, שָׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "נשבעתי אמונים לנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, על קיום התפילה, מתן הזכאת (צדקת חובה שנתית), ולייעץ עצה לכל מוסלם."

1214. אבו הורירה, שָׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מי שיש לו זהב או כסף ואינו מוציא זכאת (צדקת חובה שנתית), יונחו עליו לוחות פח אשר חוממו באש הגיהינום ויוכו בהם צידו, מצחו וגבו. וככל שיתקררו (הלוחות), יוחזרו עליו ביום שאורכו חמישים אלף שנה, עד שיסתיים הדין בין האנשים ויידע אם דרכו היא אל גן העדן או אל הגיהינום.'

נאמר: 'הוי, שליח אלוהים, ומה עם הגמלים?' אמר: 'כל מי שיש לו גמלים ואינו ממלא את זכותם להחלב בעת חזרתם מהמרעה יושכב ביום התקומה בעמק מדברי ישר, ויבואו כל הגמלים השמנים - לא יחסר אפילו אחד - כדי שידרכו עליו בכפות רגליהם וינשכו אותו בפיותיהם, ואחרי שיעברו הראשונים יבואו האחרונים, ביום שאורכו חמישים אלף שנה, עד שיסתיים הדין בין האנשים ויידע אם דרכו היא אל גן העדן או אל הגיהינום.'

נאמר: 'הוי, שליח אלוהים, ומה עם הפרות והכבשים?' אמר: 'כל מי שיש לו פרות וכבשים ואינו מוציא את הזכאת (צדקת החובה השנתית) המגיעה מהם, יושכב ביום התקומה בעמק מדברי ישר, ויבואו כולם - לא יחסר אחד - ולא תהיה ביניהם אפילו כבשה אחת שקרניה עקומות

או שבורות או שאין לה קרניים כלל, וכולן יינגחו אותו בקרניהן וידרכו עליו בטלפיהן, ואחרי שיעברו הראשונים יבואו האחרונים, ביום שאורכו חמישים אלף שנה, עד שיסתיים הדין בין האנשים ויידע אם דרכו היא אל גן העדן או אל הגיהנום.

נאמר: 'הוי, שליח אלוהים! והסוסים?' הוא אמר: 'לסוסים יש שלוש משמעויות: בשביל איש אחד הם נחשבים לחטא, בשביל איש אחר הם נחשבים למגן ולמחסה ובשביל איש אחר הם נחשבים לשכר. הסוסים הנחשבים לחטא הם הסוסים שנקשרים אותם כדי להרשים באמצעותם, להתגאות בהם ולנהוג באיבה כלפי המוסלמים והסוסים הנחשבים למחסה הם הסוסים שנקשרים למען אלוהים ובעליהם אינם שוכחים את הוצאת הזכאת (צדקת החובה השנתית) עבורם. והסוסים שנחשבים לשכר הם הסוסים שנקשרים למען אלוהים, לשימוש המוסלמים בעמק או בגן הירק, וכל מה שהם אוכלים מהעמק או מגן הירק יירשם עבורם כמעשה טוב, וכמספר גלליהם וכמות השתן שלהם יירשמו להם מעשים טובים, ואפילו חתכו את החבל שבו הם קשורים כדי שילכו רחוק יותר לאכול, ויעברו לגבעה אחת או שתיים רחוקות יותר, יירשמו לבעליהם מעשים טובים כמספר צעדיהם וגם כמספר גלליהם, ובכל פעם שיעברו ליד נהר וישתו, אפילו אם לא רצה להשקות אותם, יירשם עבור בעליהם שכר על מעשים טובים כמספר טיפות המים ששתו.'

נאמר, 'הוי, שליח אלוהים, והחמורים?' אמר: 'לא הורד אלי דבר בנוגע לחמורים למעט הפסוק המיוחד במינו שכלל כל הטוב: "מי שיעשה טוב אפילו כמשקל גרגר קטן, יחזה אותו * ומי שיעשה רע אפילו כמשקל גרגר קטן, יחזה אותו."¹

1. הקוראן, 99: 7-8.

פרק 217

חובת צום הרמדאן, הבהרת היתרונות של הצום ומה שקשור אליו

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! הוטל עליכם לצום כמו שהוטל על אלה אשר קדמו לכם, בתקווה שתיראו את אלוהים", (עד לפסוק): "חודש הרמדאן הוא החודש שבו הורד הקוראן, והוא הנחיה לאנשים אל דרך הישר וראיות להנחיה ועל ההבדל בין האמת והשקר. ומי שנכח בתחילת החודש - שיצום. ומי שהיה חולה או במסע - שיצום במקום חודש הרמדאן בימים אחרים. אלוהים רוצה את רווחתכם ולא את מצוקתכם, על כן השלימו את ימי הצום והגידו "אלוהים גדול" כאות לתודה על זה שהנחה אתכם בתקווה שתודו לו." ובאשר לחדית'ים הרבה מהם הוזכרו קודם.

1215. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמְנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, אמר: 'עבודתו של האדם נעשית בשבילו, חוץ מהצום, שהוא מיועד לי, ואני אגמול עבורו. הצום מגן עליכם, ואם אחד מכם צם, שלא יבוא לאישתו ולא יצרח, ואם מישהו קילל אותו או התקוטט איתו שיגיד: 'אני בצום.' אני נשבע במי שנפש מִחֲמַד בידו, שריח הפה של הצם הוא יותר טוב לאלוהם מריח המושק. לאיש הצם יש שתי שמחות: האחת כשהוא ישבור את הצום וישמח בסעודתו, והשנייה - כשיפגוש את ריבונו וישמח בצום שלו." זהו הנוסח של גירסת אל-בוכארי, ולפי גירסה אחרת שלו: "הוא נוטש את אכילתו, את שתייתו ואת תאוותו למעני. הצום נעשה עבורי, ואני אגמול עליו כך שהמעשה הטוב יחשב פי עשרה מערכו האמיתי)". ולפי הגירסה של מוסלם: "כל מעשיו של בן אדם יוכפלו, המעשה

1. הקוראן, 2: 185-183.

הטוב ייחשב פי עשרה עד פי שבע מאות פעמים. אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: 'למעט הצום, הוא נעשה עבורי ואני אגמול עליו: הוא נוטש את תאוותו ואת אכילתו למעני. לאיש הצם שתי שמחות: האחת כששובר את הצום והשנייה - בעת מפגשו עם ריבונו. וריח הפה של הצם יותר טוב לאלוהים מריח המושק.'"

1216. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהוציא כצדקה שני דברים למען אלוהים, ייקרא משערי גן העדן: 'הוי, עבד אלוהים, זה טוב!' כך מי שהיה מאנשי התפילה ייקרא משער התפילה, ומי שהיה מאנשי מלחמת הקודש - ייקרא משער מלחמת הקודש, ומי שהיה מאנשי הצום - ייקרא משער "אר-ריאן" (שער הצמים), ומי שהיה מאנשי הצדקה - ייקרא משער הצדקה. אבו בכר, שְׁאַלְהֵיִם וְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: 'הוי, שליח אלוהים, אני פודה אותך באבי ובאמי, אין צורך לקרוא לך מכל השערים. האם מישהו ייקרא מכל השערים?' אמר: 'כן, ואני מקווה שתהיה זה אתה.'"

1217. סהל בן סעד, שְׁאַלְהֵיִם וְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'יש בגן עדן שער שנקרא "אר-ריאן", וממנו ייכנסו הצמים ביום התקומה, ואף אחד חוץ מהם לא ייכנס ממנו.' ייאמר: 'איפה הצמים?' ואז יקומו ולא ייכנס אף אחד חוץ מהם, ואחרי שייכנסו ייסגר השער ואין להיכנס ממנו.'"

1218. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם וְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל עבד שצם יום אחד למען אלוהים,

אלוהים ירחיק בגלל היום הזה את פניו מאש גיהינום מרחק שבעים שנת הליכה.”

1219. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: “הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: ‘מי שצם את הרמדאן ממניעי אמונה והתחשבות (בשכר), ייסלחו חטאיו הקודמים.”

1220. והוא (אבו הורירה), שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, גם מסר: “שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: ‘כשהתחיל חודש רמדאן, ייפתחו שערי גן עדן, ייסגרו שערי גיהינום וייכבלו השדים באזיקים.”

1221. והוא (אבו הורירה) גם מסר: “שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: ‘תתחילו לצום כשאתם רואים את הסהר, ותשברו את הצום כשאתם רואים אותו. ואם לא ראיתם השלימו את ימי שעבאן שלושים יום.”
הנוסח הזה של אל-בוכארי.
לפי הגירסה של מוסלם: “ואם לא ראיתם את הסהר צומו שלושים יום.”

פרק 218

הנדיבות, עשיית חסד וריבוי מעשים טובים במהלך חודש הרמדאן, ולהרבות מכל אלה בעשרת הימים האחרונים של החודש

1222. אבן עבאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: “שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה הנדיב ביותר שבאנשים, והיה נדיב יותר בתקופת הרמדאן ובמיוחד כשג'בריל (גבריאל), עָלִיו הַשְּׁלוֹם, יפגוש אותו. ג'בריל (גבריאל),

עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, הִיָּה פּוֹגֵשׁ אוֹתוֹ בְּכֹל לַיְלָה שֶׁל הַרְמַדָּאן וַיִּלְמַד אוֹתוֹ אֶת הַקּוֹרָאן. כֵּךְ, שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כְּשִׁיפּוֹגֵשׁ אוֹתוֹ גְּבְרִיל (גְּבְרִיאֵל), עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, יִהְיֶה נְדִיב יוֹתֵר מֵהַרוּחַ הַשְּׁלוּחָה (עַל יְדֵי אֱלוֹהִים). (הַצְּבָעָה עַל הַמְּשָׁכִיּוֹת מַעֲשֵׂי הַנְּדִיבוֹת בַּמִּשְׁךְ הַרְמַדָּאן)."

1223. עֲאִישָׁהּ, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אִמְרָהּ: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נִהְיֶה בְּהַגִּיעַ עֲשֵׂרֵת הַיָּמִים הָאֲחֵרֹנִים שֶׁל הַרְמַדָּאן לְהַחְיֹת אֶת הַלַּיְלָה (יִרְבֶּה בְּתַפִּילוֹת רַשׁוֹת וְתַחֲנוּנִים רַבִּים וְהַרְבֵּה קְרִיאוֹת, שַׁבָּת, הִילּוּל וְהוֹדִיָּה), לְהַעִיר אֶת אִישְׁתּוֹ וּלְהַדִּיק אֶת סִינְרוֹ)."

פֶּרֶק 219

הַאִיסוּר לְהַקְדִּים אֶת הַרְמַדָּאן בְּצוּם (לְאַחַר מַחְצִית חוֹדֶשׁ שְׁעַבָּאן) לְמַעַט לְמִי שֶׁקָּשַׁר אוֹתוֹ לְמָה שֶׁקָּדֵם לוֹ (הַמִּשְׁךְ) אוֹ שְׂצוּמוֹ זֶה תֵּאֵם מִנְהֵג שְׁנֵהֵג כְּמוֹ צוּם יָמֵי שְׁנֵי וַחֲמִישֵׁי

1224. אֲבוֹ הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "הַנְּבִיא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִמְרָהּ: 'שְׁלֵא יִקְדִים אִפֵּי אֶחָד מִכֶּם אֶת הַרְמַדָּאן בְּצוּם יוֹם אוֹ יוֹמִיִּים, אֲלֵא אִם הָאִישׁ נוֹהֵג לְצוּם בְּיָמִים אֱלֹהִים.'"

1225. אֲבֹן עֲבָאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אִמְרָהּ: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִמְרָהּ: 'אֵל תִּתְחִילוּ לְצוּם לְפָנֵי הַרְמַדָּאן, תִּתְחִילוּ בְּצוּם כְּשֵׁאתֶם רוֹאִים אוֹתוֹ (אֵת הַסֵּהֶר), וְתִשְׁבְּרוּ אֶת הַצוּם כְּשֵׁאתֶם רוֹאִים אוֹתוֹ (בְּרֵאשׁ הַחוֹדֶשׁ שְׁלֵאֲחֵרִיו), וְאִם לֹא הִצְלַחְתֶּם לְרֵאוֹתוֹ אִזּוֹ הַשְּׁלִימוּ אֶת חוֹדֶשׁ שְׁעַבָּאן לְשִׁלוּשֵׁי יוֹם.'"

1226. אֲבוֹ הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אִמְרָהּ: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה

וְהַשְׁלוֹם, אמר: 'אם התחיל החצי השני של חודש שעבאן, אל תצומו.'"

1227. עמאר בן יאסר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנוּ, אמר: "מי שצם היום שהוא בספק תחילת חודש הרמדאן הוא מְמַרָה את פיו של אבו אל-קאסם, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם.""

פרק 220

מה אומרים כשרואים את הסהר של חודש הרמדאן

1228. טלחה בן עביד אללה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנוּ, מסר: "כאשר הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, היה רואה את הסהר היה אומר: 'הוי, אלוהים, הראה לנו אותו (הסהר) בביטחון ובאמונה, בבטיחות ובאסלאם, ריבוני וריבונך הוא אלוהים, סהר היושר והטוב.'"

פרק 221

היתרון של ארוחת השחר (הארוחה המפסקת), ודחייתה
במידה שאין חשש שיעלה השחר

1229. אנס, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אמר: 'אכלו ארוחת השחר (הארוחה המפסקת) כי יש בה ברכה.'"

1230. זייד בן ת'אבת, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנוּ, אמר: "אכלנו ארוחת השחר (הארוחה המפסקת), עם שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, ואחריה קמנו לתפילה. 'נאמר: 'כמה (זמן) היה ביניהם (בין הארוחה לבין התפילה)?' אמר: 'כחמישים פסוקים (זמן קריאת חמישים פסוקים מהקוראן).'"

1231. אבן עמר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹה, אמר: "לשליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היו שני כרוזים: "בלאל" ואבן אם מכתום. שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "בלאל" יקרא לתפילה בלילה, לכן אכלו ושתו עד שאבן אם מכתום יקרא. ולא היה ביניהם (רווח זמן) אלא כמו (הזמן) שבו זה יורד וזה עולה."

1232. עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹה, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ההבדל בין הצום שלנו ובין הצום של אנשי הספר הוא ארוחת השחר (הארוחה המפסקת).'"

פרק 222

יש למהר ולאכול את ארוחת שבירת הצום, מה אוכלים
בארוחת שבירת הצום ומה אומרים אחריה

1233. סהל בן סעד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹה, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האנשים ימשיכו להיות בסדר כל עוד שהם ממהרים לאכול את ארוחת שבירת הצום.'"

1234. אבו עטייה אמר: "אני ומסרוק נכנסנו לעאישה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹה, והוא (מסרוק) אמר לה: 'שני אנשים מחברי מְחַמֵּד, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ושניהם רוצים את הטוב: אחד מהם ממהר להתפלל תפילת ערב ואחר כך ישבור את הצום, והאחר מעכב את תפילת הערב אחרי שבירת הצום?' אמרה (עאישה): 'מי ממהר להתפלל תפילת ערב ולאחר מכן שובר את הצום.' אמר: 'עבד אללה' - כלומר אבן מסעוד (אחד מחברי הנביא) - והיא אמרה: 'כך נהג לעשות שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.'"

1235. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, אמר: 'העבד הכי אהוב עלי הוא הממהר לאכול את ארוחת שבירת הצום."

1236. עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אם בא הלילה מכאן והיום הלך מכאן והשמש שקעה, אז הצם שובר את הצום שלו."

1237. עבד אללה בן אבו אופא, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: 'הלכנו עם שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, בזמן שהוא צם. כשהשמש שקעה, הוא אמר לכמה מהאנשים: 'הוי, פלוני, רד וערב את הסולת במים!' אמר: 'הוי, שליח אלוהים, אולי נחכה לערב?' אמר: 'רד וערב את הסולת במים!' אמר (פלוני): 'אפילו אם עדיין יום?' אמר: 'רד וערב את הסולת במים!' ירד האיש, ערבב את הסולת במים ושליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, שתה ואמר: 'אם ראיתם שהלילה אכן בא מכאן, הצם יכול לשבור את צומו, והצביע בידו לכיוון המזרח."

1238. סלמאן בן עאמר אד-דבי, מחברי הנביא, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אם הגיע מועד שבירת הצום שישבור האחד מכם את צומו באכילת תמר ואם אין שישבור על ידי שתית מים כי המים מבורך."

1239. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, נהג לשבור את הצום לפני שיתפלל באכילת תמרים רכים ואם אין תמרים רכים אזי תמרים יבשים. ואם אין תמרים יבשים ישתה כמה לגימות מים."

פרק 223

לצוות על הצם לשמור את לשונו ואברי גופו מעבירות וקללות וכדומה

1240. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר האדם בצום אסור שיבוא על אישתו ולא יסער ואם מישהו קילל אותו או התקוטט איתו שיגיד: 'אני צם.'"

1241. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שלא עוזב עדות שקר אין צורך שיעזוב את האוכל והשתיה.'"

פרק 224

בענייני הצום

1242. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם מישהו מכם שכח (כשהוא צם) ואכל או שתה, שישלים את צומו, כי אלוהים האכיל אותו והשקה אותו.'"

1243. לקיט בן סברה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, ספר לי על רחיצת הטיהרה!' אמר: 'הרחב את רחיצת הטיהרה לכל האיברים הנרחצים בשלמותם וחצוץ בין האצבעות, והרבה בשאיפת מים בנחיריך בעת רחיצת הטיהרה, אלא אם כן אתה בצום.'"

1244. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להשאר בטומאתו בלי להיטהר (אחרי משגל) עד השחר ואז היה מתרחץ ומטהר את עצמו מטומאתו ומתחיל את הצום."

1245. עאישה ואם סלמה, שאַלְהִים יְתְרָצָה מְשִׁתִּיחֶן, אמרו: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג להתעורר בבוקר כשהוא עודנו בטומאתו (אחרי משגל ולא בגלל חלום) וימשיך בצום."

פרק 225

הסבר היתרון של צום חודש "מוחרם", "שעבאן" והחודשים הקדושים

1246. אבו הורירה, שאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנֵּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הצום הטוב ביותר מלבד הרמדאן הוא הצום בחודש "מוחרם", והתפילה הטובה ביותר מלבד תפילת החובה היא תפילת הלילה."'

1247. עאישה, שאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנֵּנָה, אמרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא היה צם בחודש כלשהו יותר ממה שהיה צם בחודש "שעבאן", כי הוא נהג לצום את כל "שעבאן".
ולפי גירסה אחרת: "הוא נהג לצום את "שעבאן" למעט כמה ימים ממנו."

1248. מוג'יבה אל-באהלייה מסרה מפי אביה או דודה: " (שהוא) (אביה או דודה) בא אל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ויצא לדרכו, ובא אליו שוב אחרי שנה ומצבו ומראהו השתנו. אמר: 'הוי, שליח אלוהים, אינך מכיר אותי?' אמר: 'מי אתה?' אמר: 'אני אל-באהלי, באתי אליך בשנה שעברה.' אמר: 'מה שינה אותך? אז היית נראה יותר טוב?' אמר: 'לא אכלתי אוכל מאז שעזבתי אותך, אלא בלילה.' אמר שליח אלוהים,

עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'עֵינִית אֶת עֲצֻמְךָ!' וְהוֹסִיף וְאָמַר: 'צוּם אֶת חוֹדֶשׁ הַסְּבִלְנוֹת (רַמְדָּאן) וְיוֹם אֶחָד בְּכָל חוֹדֶשׁ.' אָמַר לוֹ (אֲבִיָּה אוֹ דוּדָה שֶׁל מוֹג'יבָה): 'הוֹסֵף לִי (עוֹד יְמֵי צוּם), כִּי יֵשׁ לִי כוּחַ.' אָמַר: 'צוּם יוֹמִיִּים.' אָמַר: 'הוֹסֵף לִי!' אָמַר: 'צוּם שְׁלוֹשָׁה יָמִים.' אָמַר: 'הוֹסֵף לִי.' אָמַר: 'צוּם (שְׁלוֹשָׁה) יָמִים בַּחוֹדֶשִׁים הַקְּדוּשִׁים וְעִזּוּב (אֶל תַּתְּמִיד), צוּם (שְׁלוֹשָׁה) יָמִים בַּחוֹדֶשִׁים הַקְּדוּשִׁים וְעִזּוּב (אֶל תַּתְּמִיד), צוּם (שְׁלוֹשָׁה) יָמִים בַּחוֹדֶשִׁים הַקְּדוּשִׁים וְעִזּוּב (אֶל תַּתְּמִיד),'' וְהִצְבִּיעַ בְּשִׁלוֹשׁ מֵאֲצַבְעוֹתָיו, כִּיּוּץ אוֹתָן וְשִׁחַרְר אוֹתָן."

פֶּרֶק 226

הִיתְרוֹן שֶׁל הַצּוּם וְכו' בַּעֲשֶׂרַת הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים מִחוֹדֶשׁ הַחַג' ('ד'ו' אֶל - חַג'ה')

1249. אֲבָן עֲבָאס, שְׁאֵלָהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אֵין יָמִים שְׁבָהֵם הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים יוֹתֵר אֶהוּבִים עַל אֱלוֹהִים מֵהַיָּמִים הָאֵלֶּה, כְּלוֹמֵר, עֲשֶׂרַת הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים מִחוֹדֶשׁ "ד'ו' אֶל - חַג'ה." אָמְרוּ: 'הוּי, שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, אֲפִילוֹ מִלַּחֲמַת הַקּוֹדֶשׁ לְמַעַן אֱלוֹהִים (אֵינָה עֲדִיפָה עַל עֲשֶׂרַת הַיָּמִים)?' אָמַר: 'וְלֹא לַחֲמַת הַקּוֹדֶשׁ לְמַעַן אֱלוֹהִים? לְמַעַט אִישׁ אֶחָד שִׁיצֵא בַּעֲצָמוֹ עִם כֶּסֶף (לְמַעַן אֱלוֹהִים) וְחֹזֵר בְּלֵי כְּלוּם.'"

פֶּרֶק 227

הִיתְרוֹן שֶׁל הַצּוּם בְּיוֹם "עֲרַפָּה" (עֲרַב חַג "אֶל - אֲדַחְא"), יוֹם "עֲאֻרָא" (הַעֲשִׂירֵי מִחוֹדֶשׁ מוֹחֶרֶם) וְ"תֵאֲסוּעֵא" (הַיּוֹם הַתְּשַׁעִי מִחוֹדֶשׁ "מוֹחֶרֶם")

1250. אֲבו-קַתְאָדָה, שְׁאֵלָהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נִשְׁאֵל לְגַבֵּי צוּם בְּיוֹם "עֲרַפָּה" (הַיּוֹם לְפָנֵי חַג "אֶל - אֲדַחְא")? אָמַר: 'מְכַפֵּר חֲטָאֵי הַשָּׁנָה שֶׁעֲבָרָה (הַמַּסְתַּיִמַת בַּחוֹדֶשׁ זֶה "ד'ו' אֶל - חַג'ה")

והשנה הבאה (המתחילה בחודש הבא "מוחרם")."

1251. אבן עבאס, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "שליח אלוהים, עליו התפלה וְהַשְׁלוֹם, צם ביום "עאשורא" וציווה לצום אותו."

1252. אבו-קתאדה, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "שליח אלוהים, עליו התפלה וְהַשְׁלוֹם, נשאל לגבי הצום ביום "עאשורא" (העשירי מחודש "מוחרם"). אמר: 'מכפר חטאי השנה שעברה (העומדת להסתיים בסוף החודש)."

1253. אבן עבאס, שאלהים יתרצה ממנו, אמר: "שליח אלוהים, עליו התפלה וְהַשְׁלוֹם, אמר: 'אם אשאר בחיים עד "עאשורא" בשנה הבאה אני אצום גם את "תאסועא" (התשיעי מחודש "מוחרם")."

פרק 228

רצוי לצום שישה ימים מחודש "שוואל" (חודש הצייד)

1254. אבו איוב, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "שליח אלוהים, עליו התפלה וְהַשְׁלוֹם, אמר: 'מי שצם את חודש הרמדאן ואחריו שישה ימים מחודש שוואל יהיה כמי שצם שנה שלמה."

פרק 229

רצוי לצום ימי שני וחמישי

1255. אבו-קתאדה, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "שליח אלוהים, עליו התפלה

וְהַשְּׁלוֹם, נִשְׁאַל לִגְבֵי צוּם בְּיוֹם שְׁנֵי, הוּא אָמַר: 'זֶה הַיּוֹם שָׁבוּ נוֹלַדְתִּי, וְהַיּוֹם שָׁבוּ הַתַּחֲלָתִי לִקְבֹּל אֶת הַהִשְׂרָאָה (שָׁבוּ הוֹרְדוּ עֲלַי הַפְּסוּקִים הַרְּאִשׁוֹנִים מִהַקּוֹרְאֵן)."

1256. אָבוּ הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֵי, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הַמַּעֲשִׂים מוֹצְגִים בְּיָמַי שְׁנֵי וַחֲמִישִׁי, וְלִכֵּן אֲנִי אוֹהֵב שֶׁמַּעֲשֵׂי יוֹצְגוּ כְּשֶׁאֲנִי בְּצוּם."'
לְפִי הַגִּירְסָה שֶׁל מוֹסֵלִם: "לֹא הוֹזְכַר הַצוּם."

1257. עֲאִישָׁהּ, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֵהּ, אָמְרָה: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נִהְגַּל לְהַקְפִּיד עַל צוּם יָמַי שְׁנֵי וַחֲמִישִׁי."

פֶּרֶק 230

רְצוּי לְצוּם שְׁלוֹשָׁה יָמִים בְּכָל חוֹדֶשׁ וְעֵדִיף לְצוּם אוֹתָם בְּיָמֵי הַלְּבָנִים שֶׁהֵם הַשְּׁלוֹשָׁה עֶשְׂרִי, הָאַרְבַּעַת עֶשְׂרִי וְהַחֲמִישִׁיהָ עֶשְׂרִי, וְנֹאמַר שֶׁהַשְּׁנַיִם עֶשְׂרִי, הַשְּׁלוֹשָׁה עֶשְׂרִי, הָאַרְבַּעַת עֶשְׂרִי, וְהַנְּכוּן הַיְדוּעַ הוּא הַרְּאִשׁוֹן.

1258. אָבוּ הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֵי, אָמַר: "יְדִידִי, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הַמְּלִיץ לִי עַל שְׁלוֹשָׁה: לְצוּם שְׁלוֹשָׁה יָמִים מִכָּל חוֹדֶשׁ, לְהַקְפִּיד לְהַתְּפַלֵּל שְׁתֵּי כְרִיעוֹת הַ"דּוּחָא" (בְּשַׁעַת הַבּוֹקֵר הַמְּאוּחֶרֶת) וְלְהַתְּפַלֵּל תְּפִילַת הַ"וֹתֵר" לְפָנַי שְׁאִישׁוֹן."

1259. אָבוּ אֶד-דְּרִדָּא, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֵי, אָמַר: "אֱהוּבִי, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הַמְּלִיץ לִי עַל שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים שֶׁלֹּא אֶעְזּוֹב אוֹתָם כָּל עוֹד אֲנִי חַי:

לצום שלושה ימים בכל חודש, ולהתפלל "דוחא" ולא ללכת לישון לפני שאתפלל תפילת ה"וותר"."

1260. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לצום שלושה ימים בכל חודש כמו צום כל ימי החיים.'"

1261. מועאד'ה אל-עדאויה, מסרה: " (שהיא) שאלה את עאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנָה: "האם שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה צם שלושה ימים בכל חודש, והיא אמרה: 'כן'. אמרתי: 'איזה ימים מהחודש היה צם?' אמרה: 'לא היה אכפת לו מאיזה ימי החודש יצום.'"

1262. אבו ד'אר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם היית צם שלושה ימים בחודש, אז שיהיו הימים השלושה עשר, הארבעה עשר והחמישה עשר.'"

1263. קתאדה בן מלחאן, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לצוות עלינו לצום את הימים הלכנים: השלושה עשר, הארבעה עשר והחמישה עשר.""

1264. אבן עבאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לצום את הימים הלכנים, בהיותו בישיבת קבע או במסע.""

פרק 231

היתרון של מי שהאכיל צם, ויתרון הצם שאוכלים אצלו,
ותחנון האורח למארח

1265. זייד בן ח'אלד אל-ג'האני, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנָה, מסר: "הנביא, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שהאכיל צם בשעת שבירת הצום יזכה בשכר דומה לשכר של הצם שהאכיל מבלי שיחסר משכר הצם מאומה.'"

1266. אם עמארה אל-אנצארייה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנָה, מסרה: "הנביא, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, נכנס אליה והיא הגישה לו אוכל, אז הוא אמר: 'אכלי!' אמרה: 'אני בצום', אז שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'המלאכים מתפללים למען הצם המאכיל אחרים עד שיסיימו את ארוחתם או עד שישבעו.'"
הערה: תפילת המלאכים היא בקשות מחילה על חטאים, חסדים ורחמים עבור האדם.

1267. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנָה, מסר: "הנביא, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, הגיע לסעד בן עובאדה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנָה, והוא הביא לו (לנביא) לחם ושמן, והוא (הנביא) אכל ואמר: 'שהצמים ישברו צומם אצלכם, ושהאנשים החסידים יאכלו מהמאכלים שלכם ושהמלאכים ייתפללו למענכם.'"

פרק 232

היתרון של השהיה במסגד

1268. אבן עומר, שאֵלֵהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הִיא שׁוֹהֶה בְּמַסְגַּד בְּעֶשְׂרַת הַיָּמִים הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁל חֹדֶשׁ הַרְמַדָּאן."

1269. עַאִישָׁה, שֶׁאֵלֵהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנָהּ, מַסְרָה: "הַנְּבִיא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נִהְגָה לְשִׁהוֹת בְּמַסְגַּד בְּעֶשְׂרַת הַיָּמִים הָאֲחֵרוֹנִים שֶׁל הַרְמַדָּאן, עַד שֶׁהֵלֵךְ לְעוֹלְמוֹ וְאַחֵר כִּכְ נִשְׁוֹתִיו נִהְגוּ גַם הֵן לְשִׁהוֹת בְּמַסְגַּד."

1270. אָבו הוֹרִירָה, שֶׁאֵלֵהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אָמַר: "הַנְּבִיא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נִהְגָה לְשִׁהוֹת בְּמַסְגַּד מִשָּׁךְ עֶשְׂרָה יָמִים בְּכָל רְמַדָּאן, וּבְשָׁנָה שְׁבַע הַלֶּךְ לְעוֹלְמוֹ שֶׁהָיָה מִשָּׁךְ עֶשְׂרִים יוֹם."

פרק 233

חובת העלייה לרגל ויתרונותיה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, אמר: "אלוהים ציווה על האנשים לעלות לרגל ל"אל-בית אל-חראם" (הכעבה), למי שיכול. ומי שכפר (הכחיש את מצוות העלייה לרגל) - שידע שאלוהים אינו זקוק לכל העולמים."¹

1271. אבן עומר, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האסלאם בנוי על חמישה (יסודות): העדות כי אין אלוה זולת אלוהים' וכי 'מִתְחַמַּד הוא שליח אלוהים', קיום מצוות התפילה, הוצאת הזכאת (צדקת חובה שנתית), העלייה לרגל לבית (הכעבה), וצום הרמדאן."¹

1272. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נאם ואמר: 'הוי, אנשים! אלוהים ציווה אתכם לעלות לרגל, לכן עלו לרגל!' איש אחד אמר: 'לעלות בכל שנה, שליח אלוהים?' שתק הנביא, עד שהאיש חזר על השאלה שלוש פעמים, אז אמר שליח אלוהים: 'אם הייתי אומר כן, העניין היה הופך לחובה, ואינכם מסוגלים לכך.' ואחר כך אמר: 'הניחו לי כשאני עוזב אתכם (מקל עליכם), כי האומות שלפניכם הושמדו בגלל ריבוי שאלותיהם והפרת צווי נביאייהם. אם אני מצווה עליכם לעשות דבר מסוים, עשו את מה שאתם יכולים, ואם אני

1. הקוראן, 3: 97.

אוסר עליכם לעשות דבר אחר, עזבו אותו."'

1273. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נשאל איזה מעשים עדיפים? אמר: 'אמונה באלוהים ובשליחו'. נאמר: 'ואחר כך?' אמר: 'מלחמת קודש (ג'האד)', נאמר: 'ואחר כך?' אמר: 'עלייה שלמה לרגל (נעשתה בצורה מושלמת ונרצתה על ידי הבורא)".

1274. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'כל מי שעלה לרגל ומילא את טקסיה בכנות וביושר ולא נעשה בה מעשה רע חוזר לביתו כאילו נולד מחדש (כלי חטאים)".

1275. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "העומרה" (ביקור במקומות הקדושים-מִכָּה ואל-מדינה שלא בעונת החג) עד ל"עומרה" הבאה מכפרת כל החטאים ביניהן. והעלייה לרגל לאותם מקומות אין לה שכר אלא גן העדן."

1276. עאישה, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצָּה מִמָּנָה, אמרה: "אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים! אנו (הנשים) רואות שמלחמת הקודש היא המעשה העדיף ביותר. האם נוכל אנחנו גם לקחת חלק בה?' אמר: 'מלחמת הקודש הטובה ביותר היא עלייה שלמה לרגל (שנעשו כל טקסיה בכנות ובמסירות)".

1277. והיא (עאישה) גם אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אין יום שבו אלוהים משחרר עובדי אלוהים מאש הגיהנום יותר מיום "ערפה" (ערב חג הקורבן)".

1278. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "העומרה" בחודש הרמדאן שווה ערך (מבחינת קבלת שכר) ל"עומרה" או עלייה לרגל עמי (עם הנביא)."

1279. והוא (אבן עבאס) גם אמר: "אישה אחת אמרה: 'הוי, שליח אלוהים! חובת העלייה לרגל נקבעה כשאבי היה זקן מאוד שאינו יכול לקיים את המצווה, האם אני יכולה לעלות לרגל במקומו?' אמר: 'כן'."

1280. לקיט בן עאמר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "(שהוא) בא אל הנביא ואמר: 'אבי הוא זקן מאוד שאינו יכול לעלות לרגל ולא לבצע "עומרה", ואפילו לא לנסוע?' אמר: 'עלה לרגל במקום אביך ובצע "עומרה" עבורו.'"

1281. אס-סאאב בן יזיד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אמר: "לקחו אותי לעלות לרגל עם שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בעלייה האחרונה שלו והייתי בן שבע שנים."

1282. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, פגש את חבורת אנשים באזור "רוחאא". ואמר: 'מי האנשים?' הם אמרו: 'מוסלמים'. ואמרו: 'מי אתה?' הוא אמר: 'שליח אלוהים, ואז אישה מהם הרימה ילד ואמרה: 'האם זה יכול לעלות לרגל?' הוא אמר: 'כן, ויש לך שכר.'"

1. רוחאא' - תחנה על הדרך בין אל-מדינה ובין אזור "בדר", במרחק של 74 ק"מ מאל-מדינה.

1283. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עלה לרגל היה רוכב על גמל ועליו גם העמיס את כל חפציו." (לא היה לו גמל לשאת את ציודו וחפציו)."

1284. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, אמר: "עקאז" ו"מג'נה", ו"ד'ו אל-מג'אז" היו שווקים בתקופת הג'אהלייה (הטרומ אסלאמית), ולכן הם חששו שמא יפלו בחטאים כשהם עוסקים גם במסחר בעונות העלייה לרגל. לכן הורד הפסוק: "אין פסול בזה שתבקשו פרנסה מריבונכם (בעונת העלייה לרגל)."

ספר לחימת הקודש

234. היתרון של לחימת הקודש 489
235. הבהרה: קבוצת חללים שמקבלים תגמול שהידים ביום הדין, רוחצים אותם ומתפללים עליהם, בניגוד לנהרגים במלחמה נגד הכופרים 507
236. היתרון של שחרור העבדים..... 509
237. היתרון של עשיית חסד לאנשים בני החסות..... 509
238. היתרון של בן החסות אשר עושה את חובותיו כלפי ריבונו וכלפי אדוניו 510
239. היתרון של העבודה באנדרלמוסיה: התחברות עם אחרים (לא דתיים) והפתויים וכדו'..... 511
240. היתרון הסלחנות במכירה, בקנייה, במשא ומתן, טיב השיפוט, לקבוע בוודאות את המדידה והשקילה, איסור הפחתת המשקל לשם הונאה, ויתרון מתן ארכה מהעשיר לעני שמצבו קשה ולפטור אותו מתשלום 512

פרק 234

היתרון של לחימת הקודש

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ולחמו בכל המשתפים כפי שילחמו בכם כולכם, ודעו כי אלוהים עם היראים."¹ והוא גם אמר: "הלחימה הוטלה עליכם למרות שהיא שנואה עליכם, אבל אפשרי הדבר שתשנאו משהו למרות שהוא טוב לכם, ואפשר שתרצו משהו למרות שהוא רע לכם. אלוהים יודע זאת (מה שטוב ומה שרע לכם), ואתם אינכם יודעים."² והוא גם אמר: "צאו למלחמה בכל המצבים הנוחים והקשים, והקריבו את כספיהם ואת נפשתיכם למען אלוהים."³ והוא גם אמר: "אכן, אלוהים קנה מהמאמינים את נפשתיים ואת כספיהם תמורת הבטחת גן העדן. ילחמו למען אלוהים ויִהְיֶה גוֹ ויִהְיֶה גוֹ, זו הבטחה אלוהית אמיתית הקיימת בתורה, באוינגליון ובקוראן. ומי נאמן לבריתו יותר מאלוהים? על כן התבשרו במכירה אשר בה גם נשבעתם אמונים לאלוהים. וזוהי הזכייה העצומה."⁴ והוא גם אמר: "המאמינים היושבים מאחור למעט בעלי הלקויות והמתאמצים למען אלוהים בכספיהם ונפשתיים אינם שווים. אלוהים העדיף את המתאמצים למען אלוהים בכספיהם ונפשתיים על פני בעלי הלקויות היושבים מאחור בדרגה. אמנם לשניהם הבטיח את גן עדן. וגם העדיף את המתאמצים על פני היושבים מאחור בגמול עצום * מעלות גבוהות שהעניק אלוהים * מחילה

1. הקוראן, 9: 36.

2. הקוראן, 2: 216.

3. הקוראן, 9: 41.

4. הקוראן, 9: 111.

ורחמים, והרי אלוהים סלחני ורחום. ¹ והוא גם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו, האם אראה לכם סחורה שתציל אתכם מייסורים מכאיבים? * האמינו באלוהים ובשליחו והתאמצו למען אלוהים בכספיתכם ובנפשותיכם. הדבר הזה טוב לכם אם אתם יודעים * אלוהים ימחל על חטאיכם ויכניס אתכם לגינות שנהרות זורמים תחתיהן, וישכן אתכם במשכנות טובות בגינות עדן. אכן זוהי הזכיה העצומה, * ועוד חסד אחר שאתם אוהבים אותו והוא נצחון אלוהי (על הקוריישים) והכנסת מִפְּהַ תחת השלטון המוסלמי. ובשר למאמינים. ² הפסוקים בפרק הזה רבים וידועים.

1285. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נשאל איזה מעשה עדיף? אמר: 'האמונה באלוהים ובשליחו.' נאמר: 'ואחר כך, מה?' אמר: 'לחימת הקודש למען אלוהים.' נאמר: 'ואחר כך מה?' אמר: 'עלייה לרגל מושלמת.'"

1286. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, אלו מעשים הכי אהובים על אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה?' אמר: 'התפילה בזמנה.' אמרתי: 'ומה בא אחר כך?' אמר: 'כיבוד הורים,' אמרתי: 'ומה בא אחר כך?' אמר: 'מלחמת קודש למען אלוהים.'"

1287. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים! איזו מעשים הכי אהובים על אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה?' אמר: 'אמונה באלוהים ומלחמת קודש למען אלוהים.'"

1. הקוראן, 4: 95-96.

2. הקוראן, 61: 10-13.

1288. אַנֶּס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלֵיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אָמַר: 'יִצְיָאָה בְּשָׁעוֹת בּוֹקֵר אוֹ עֶרֶב לְמַעַן אֱלוֹהִים טוֹבָה יוֹתֵר מִהָעוֹלָם הַזֶּה וּמְכַל מָה שִׁישׁ בּו.'"

1289. אֲבוֹ סַעִיד אֶל-ח'דְרִי, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "מִישֵׁהוּ בָא אֶל שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלֵיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, וְאָמַר: 'אֵלֹהִים טוֹבִים יוֹתֵר?' אָמַר (הַנְּבִיא): 'מֵאֲמִין הַמֵּתְאֲמֵץ בְּעֲצָמוֹ וְתוֹרֵם מִכֶּסֶּפּוֹ לְמַעַן אֱלוֹהִים.' אָמַר: 'וְאַחֲרָיו מִי?' אָמַר: 'מֵאֲמִין שֶׁנִּמְצָא בְּמַעֲבַר צָר בֵּין הַהָרִים, וְהוּא עוֹבֵד אֶת אֱלוֹהִים וְעוֹזֵב אֶת הָאֲנָשִׁים לֹלָא הָרוּע שְׁלוֹ (כְּלוֹמֵר אֵינּוּ עוֹשֶׂה רַע לְאֲנָשִׁים)."

1290. סֹהֵל בֶּן סַעַד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלֵיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אָמַר: 'הֵיִעֲרֹכוֹת לְקֶרֶב לְמַעַן אֱלוֹהִים טוֹבָה יוֹתֵר מְכַל הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִמָּה שְׁבַתוֹכוֹ, וּמִקּוֹם הַשּׁוֹט שֶׁל אֶחָד מִכֶּם (הַכּוֹוֹנָה לְמִקּוֹם כָּל כֶּךְ קִטּוֹן) בְּגֵן הָעֵדֶן יוֹתֵר טוֹב מְכַל הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִמָּה שְׁבַתוֹכוֹ, וְהִצְיָאָה שֶׁל הָעֵבֶד לְמַעַן אֱלוֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, בְּעֶרֶב אוֹ בְּבוֹקֵר יוֹתֵר טוֹבָה מְכַל הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִמָּה שְׁבַתוֹכוֹ.'"

1291. סַלְמָאן, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁמַעְתִּי אֶת שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עֲלֵיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אָמַר: 'הֵיִעֲרֹכוֹת לְקֶרֶב בְּמִשְׁךְ יוֹם וְלֵילָה עַדִּיפָה עַל צוּם שֶׁל חוֹדֵשׁ שָׁלֵם וְעַל תְּפִילַת לַיְלָה בְּמִשְׁךְ חוֹדֵשׁ. וְאִם יָמוֹת (הַנֶּעֱרַךְ לְקֶרֶב לְמַעַן אֱלוֹהִים) בְּמַהֲלַךְ הֵיִעֲרֹכוֹתוֹ, יִזְכֶּה לְהַמְשֵׁךְ הַתְּגִמּוּל עַל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁעֲבַד תוֹךְ כַּדִּי הֵיִעֲרֹכוֹתוֹ עַד לְיוֹם הַדִּין. וַיִּמְשֵׁךְ לְקַבֵּל אֶת פְּרִנְסָתוֹ, אֲבָל מִגֵּן הָעֵדֶן (כְּלוֹמֵר: נִשְׁמַתוֹ תַּעֲלֶה לְגַן עֵדֶן וְתִתְפַּרְנֵס מִמָּה שֶׁתְּרַצָּה שָׁם), וַיִּשְׁכַּב לְבִטָּח בְּקִבְרוֹ וְלֹא יִשְׁאָל עַל יְדֵי הַמַּלְאָכִים (כְּלוֹמֵר: מְרֹב כְּבוֹד

והערכה יהיה פטור מלהשיב על שאלות המלאכים שמקבלים את פני בני אדם בקבר).”

1292. פדאלה בן עביד, שאלהים יתְרַצָּה מְמַנּוּ, מסר: “שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: ‘כל אדם שנפטר יחתמו מעשיו למעט הנערך למלחמת קודש מעשיו ימשיכו להצטבר עד יום הדין ויניצל מחיבוטי הקבר.”

1293. עות'מאן, שאלהים יתְרַצָּה מְמַנּוּ, אמר: “שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: ‘ההיערכות למלחמת קודש משך יום אחד עדיפה על אלף יום במעשים טובים אחרים.”

1294. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצָּה מְמַנּוּ, אמר: “שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: ‘אלוהים ערב למי שיצא להילחם למענו, ומתנה את זה באומרו: ‘ומי שהוציא אותו רק כוונתו ללחם בקרב קודש למעני, אמונתו בי וביטחתו בשליחי. חובה עלי להכניס אותו לגן העדן או להחזיר אותו לביתו שממנו יצא, עם התגמול שהשיג או עם השלל שלקח’. בחיי מי שנפשו של מְחַמֵּד בידו (מְחַמֵּד נשבע), שכל פצע שייפצע אדם למען אלוהים יחזור להיות ביום התקומה בדיוק כפי שהיה באותו יום שבו נפצע. צבעו יהיה כצבע הדם, וריחו יהיה כריח המושק. בחיי מי שנפשו של מְחַמֵּד בידו (מְחַמֵּד נשבע), אם לא הייתי מקשה על המוסלמים, לא הייתי נעדר ממסע למלחמת קודש. אבל לפעמים אין לי כלי רכב להסיעם או אין להם כלי רכב כדי שייסעו בעצמם, וגם יהיה צר להם לא ללוות אותי. בחיי מי שנפשו של מְחַמֵּד בידו (מְחַמֵּד נשבע), אני אוהב להשתתף בקרב למען אלוהים ואהרג, ואשתתף שוב ואהרג ואשתתף שוב ואהרג.”

1295. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מוסלם שנפצע במלחמת קודש יבוא ביום הדין כשפצעו מדמם וצבעו כצבע הדם וריחו כריח המושק.'"

1296. מועאד', שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל איש מוסלמי שנלחם למען אלוהים במשך יום אחד (תקופה שהיא משך הזמן שבין שתי פעמים שחולבים את הנאקה-בוקר וערב), תהיה חובה להכניסו לגן העדן, ומי שנפצע על ידי אויבו במלחמה למען אלוהים או מי שנפצע כתוצאה מנפילה כשהוא מתקיף את אויבו, יבוא ביום התקומה כשפצעו ופציעתו שותתים דם (כאילו שכרגע נפצע): צבע פצעיו צהוב כצבע הכורכום וריחם כריח המושק.'"

1297. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "איש אחד מחברי שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עבר ליד מעבר הררי צר ובו מעיין מים קטן. המעיין מצא חן בעיניו ואמר: 'אנסה לנטוש את האנשים ואחיה במעבר ההררי הזה, אבל לא אעשה זאת עד שאבקש רשות משליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.' העלה את הנושא בפני שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר (הנביא): 'אל תעשה זאת, כי מעמד האחד מכם למען אלוהים עדיף על תפילתו בביתו במשך שבועים שנה. האינכם רוצים שאלוהים יסלח לכם ויכניס אתכם לגן עדן?' הלחמו מלחמת קודש, כי מי שלחם למען אלוהים לפחות למשך יום אחד (תקופה שהיא משך הזמן שעובר בין שתי פעמים שחולבים את הנאקה-בוקר וערב), תהיה חובה להכניסו לגן העדן.'"

1298. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "נאמר: 'הוי, שליח אלוהים, מה שווה

מלחמת קודש למען אלוהים?' אמר הנביא: 'אתם לא יכולים.' הם חזרו על השאלה פעמיים או שלוש, ובכל פעם היה אומר: 'אתם לא יכולים!' אחר כך אמר: 'לוחם קודש למען אלוהים משול לצם המתפלל כל הלילה וממשיך ומתחנן בשם פסוקי אלוהים, ואינו מפסיק להתפלל ולצום עד שהלוחם יחזור.'"

ולפי גירסת אל-בוכארי: "איש אחד אמר: 'הוי, שליח אלוהים, הובל אותי לעשות מעשה ששווה בערכו למחמת קודש!' אמר: 'אני לא מוצא אחד כזה, והמשיך ואמר: 'כאשר הלוחם יוצא לקרב, האם אתה יכול להיכנס למסגד שלך ולהתפלל תפילות לילה בלי נחת, ולצום בלי לשבור את הצום?' אמר (השואל): 'ומי יכול לעשות את זה (הכוונה שזה קשה מאוד)?'"

1299. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'החיים הטובים ביותר של האנשים הם חייו של מי שמחזיק ברסן סוסתו למען אלוהים, ועף על גבה בזמן ששומע קול רם כאות להגעת האויב או כקריאה לתחילת המלחמה. הוא מבקש ליהרג או למות בזירת הלחימה, או איש אחר שיש לו כבשים מציע לו לגור במעבר צר בין ההרים, שם הוא מקיים תפילה ומוציא זכאת (צדקת הובה שנתית) ועובד את ריבונו עד סוף חייו, ולא עושה לאנשים אלא מעשים טובים.'"

1300. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'יש בגן עדן מאה מחלקות שהכין אלוהים ללוחמי הקודש למענו בין כל שתי מחלקות מרחק כמרחק בין השמים והארץ.'"

1301. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שקיבל את אלוהים כריבון ואת מַחְמַד כשליח תהיה חובה להכניס אותו לגן עדן, אבו סעיד התפלא ואמר: 'חזור, בבקשה, הוי, שליח אלוהים!' הנביא חזר ואמר: 'ויש אחר (מעשה טוב) שאלוהים יעלה את המבצע אותו מאה מעלות בגן העדן, כשבין כל שתי מעלות נמצא המרחק שבין השמים להארץ.' אמר: 'הוי, שליח אלוהים, ומה הוא?' אמר: 'מלחמת קודש למען אלוהים, מלחמת קודש למען אלוהים.'"

1302. אבו בכר בן אבו מוסא אל-אשערי, אמר: "שמעתי את אבי, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנּוּ, בנוכחות האויב, אומר: 'שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן שערי גן עדן נמצאים מתחת לצלים של החרבות.' איש אחד לכוש בגדים בלויים קם ואמר: 'הוי, אבו מוסא! האם אתה שמעת את שליח אלוהים אומר את זה?' אמר: 'כן.' חזר האיש לחבריו, ואמר: 'אני מברך אתכם בשלום עליכם.' ושבר את נדן חרבו וזרק אותו, ואחר כך הלך וחרבו בידו אל האויב ולחם בו עד שנהרג."

1303. עבד אר-רחמאן בן ג'בר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל עבד שרגליו התכסו באבק למען אלוהים לא תיגע בו אש גיהנום.'"

1304. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לא ייכנס לגיהנום איש שבכה מיראת אלוהים עד שהחלב יחזור לעטין (דבר שהוא בלתי אפשרי). האבק שהוא תוצאה של מלחמת קודש והעשן של גיהנום ולא ייפגשו אצל אותו אדם.'"

1305. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, אומר: 'בשתי עיניים לא תיגע האש של גיהינום: עין שבכתה מיראת אלוהים, ועין ששמרה למען אלוהים."

1306. זייד בן ח'אלד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, אמר: 'מי שצייד חייל הנלחם באויב מלחמת קודש כאילו הוא בעצמו הנלחם בו, ומי שמלא את מקומו של לוחם הקודש בטיפול ובעזרה למשפחתו כאילו הוא הנלחם."

1307. אבו אמאמה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, אמר: 'הצדקה הטובה ביותר היא היציאה למלחמת קודש וישיבה בצל אוהל, והענקת משרת (ללוחם קודש), או הענקת בהמת רכיבה (לשרותו)."

1308. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, מסר: "בחור צעיר משבט "אסלם" אמר: 'הוי, שליח אלוהים, אני רוצה לצאת למלחמה, אך אין לי ציוד ללחימה ואני לא יכול להכין ציוד.' אמר: 'לך לפלוני, הוא הצטייד בציוד למלחמה אבל חלה.' בא הצעיר אליו ואמר: 'שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, יברך אותך לשלום ויאמר לך: 'תן לי את הציוד שלך.' אמר: 'הוי, פלונית, תני לו את הדברים שהצטיידתי בהם ואל תמנעי ממנו כלום. אני נשבע באלוהים שאם תמנעי ממנו דבר, אלוהים לא יברך אותו (את הדבר שתמנעי)."

1309. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, שלח אל "בני לחיאן", ואמר: 'שיצא מכל שני אנשים

אחד מהם, והתגמול יחולק ביניהם." ולפי גירסה אחרת: "שיצא מכל שני גברים גבר אחד, ואז אמר: למי שיושב: 'מי שממלא את מקומו של היוצא (למלחמה) במשפחתו וכספו בטוב, יהיה לו כמו (חצי) תגמולו של היוצא."

1310. אל-בראא', שְׁאַלְהֵימ יְתְרַצָּה מְמַנּוּ, אמר: "בא אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, איש חמוש, ואמר: 'הוי, שליח אלוהים! האם אלחם או אתאסלם?' אמר: 'התאסלם ואחר כך תלחם.' הוא התאסלם ונלחם ונהרג ושליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'עשה מעט ותוגמל הרבה."

1311. אנס, שְׁאַלְהֵימ יְתְרַצָּה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אף אחד שנכנס לגן עדן ירצה לחזור לעולם הזה אלא השהיד (מי שנפל במלחמה למען האסלאם), הוא ירצה לחזור כדי שייהרג עשר פעמים בעקבות מה שראה מהכבוד וההערכה שהם מנת חלקו של השהיד."

ולפי גירסה אחרת: "למה שימצא מיתרונות ההריגה למען אלוהים."

1312. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵימ יְתְרַצָּה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים יסלח לשהיד הכל (כל חטאיו) חוץ מחובותיו (לאנשים)'"

לפי גרסה אחרת: "המוות במלחמת קודש מכפר כל החטאים מלבד החובות."

1313. אבו קתאדה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרַצָּה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה

וְהִשְׁלֹם, נאם בפניהם (בפני חברי שליח אלוהים). הוא הזכיר כי מלחמת הקודש למען אלוהים וכי האמונה באלוהים הם מטובי המעשים. קם איש אחד ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, אם איהרג במלחמה למען אלוהים - האם יכופרו כל חטאיי?' ענה שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלֹם: 'כן, חטאיך יכופרו אם תיהרג במלחמה למען אלוהים, כאשר אתה מחזיק מעמד בקרב, ומבקש עבור זה גמול מאלוהים, ותיהרג כאשר אתה מסתער ולא נסוג.' ואחר כך שאל שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלֹם: 'מה אמרת?' אמר: 'אם איהרג במלחמה למען אלוהים, האם יכופרו כל חטאיי?' אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלֹם: 'כן, אם תיהרג בלחימה למען אלוהים, כאשר אתה מחזיק מעמד בקרב, ומבקש עבור זה גמול מאלוהים, ותיהרג כאשר אתה מסתער ולא נסוג. הכול יכופר לך מלבד החוב (אם היית חייב למישהו כסף)', כך אמר לי ג'בריל (גבריאל), עָלְיוּ הַשְׁלֹם."

1314. ג'אבר, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "איש אחד אמר: 'הוי, שליח אלוהים! איפה אני (אהיה) אם איהרג?' אמר: 'בגן עדן'. אז זרק את התמרים שבידו ונלחם עד שנהרג."

1315. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלֹם, וחבריו יצאו לדרך עד שהקדימו את הפוליתאיסטים בדרכם למעיין "בדר". כשהגיעו הפוליתאיסטים, אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלֹם: "שלא יעשה אף אחד מכם דבר עמם (עם הפוליתאיסטים) עד שאעשה לפניו. הפוליתאיסטים התקרבו, ושליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלֹם, אמר: 'קומו אל גן העדן, שרוחבו כרוחב השמים והארץ.' אמר עמיר בן אל-חמאם אל-אנצארי: 'הוי, שליח אלוהים, גן העדן רוחבו כרוחב השמים והארץ?' אמר: 'כן.' אמר: 'טוב טוב!' שליח אלוהים אמר:

'מה גרם לך לומר טוב, טוב'. הוא אמר: 'הוי, שליח אלוהים רק למען שאהיה משוכני גן עדן!' אמר: 'אתה משוכניו!' אז הוציא כמה תמרים מכיסו והתחיל לאכול מהם ואחר כך אמר: 'אם אחייה עד שאוכל את כל התמרים שלי יהיו חיים ארוכים.' הוא זרק את כל מה שהיה לו מהתמרים ולחם בהם עד שנהרג."

1316. והוא (אנס) גם אמר: "אנשים באו אל הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמרו: 'שלח אלינו אנשים שילמדו אותנו את הקוראן ואת הסונה.' הוא שלח אליהם שבעים איש מ"אל-אנצאר" שנקראים 'המדקלמים', ביניהם הדוד של אנס, "חראם". הם קראו את הקוראן ולמדו אותו בלילה, וביום נהגו להביא מים ולהכניסם למסגד, לחטוב עצים ולמכור אותם, ולקנות אוכל ל"אהל אס-סופה" ולעניים. הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שלח אותם לדרכם, אבל בדרך ארבו להם והרגו אותם לפני שהגיעו למקום. הם אמרו: 'הוי, אלוהים, מסור לנביאנו שנפגשנו אתך, רצינו בכך ואתה רצית בנו.' איש אחד בא מאחוריו של חראם, דודו של אנס, ודקר אותו ברומח עד שיצא מהצד השני. אמר חראם: 'זכיתי, אני נשבע בריבון הכעבה.' אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אחיכם נהרגו', ואמרו: 'הוי, אלוהים, הודע לנביאנו שפגשנו אותך ושרצינו בכך ואתה רצית בנו.'"

1317. והוא (אנס) גם אמר: "דודי אנס בן אל-נדר, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצָה מִמְּנִי, החמיץ את קרב "בדר", ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, נעדרתי מהקרב הראשון שבו לחמתם בפוליתאיסטים, אם שוב תהיה לחימה בפוליתאיסטים כדי שאלוהים יראה מה אעשה.' וכשבא קרב "אוחוד" נחשף החלק האחורי מצבא המוסלמים והתקשו בלחימה. הוא (אנס בן אל-נדר) אמר: 'הוי, אלוהים! אני מתנצל בפניך על מה שהאנשים האלה עשו - כלומר חברי

הנביא - ואני חף ממה שעשו האנשים האלה, כלומר הפוליתאיסטים. ואז התקדם, וקיבל אותו סעד בן מועאד' ואמר: 'הוי, סעד בן מועאד', אני נשבע בריבונו של אנ-נדר, שאני מוצא את הריח של גן העדן לפני "אוהוד"! אמר סעד: 'לא יכולתי לתאר את מה שעשה, שליח אלוהים!' אמר אנס (בן מאלף'- מוסר החדית'): 'מצאנו בגופו שמונים מכות של חרב, או דקירה בחנית או זריקה של חץ, ומצאנו שהוא נהרג והפוליתאיסטים התעוללו בגופתו. אף אחד לא הכיר אותו מלבד אחותו שזיהתה אותו על פי אצבעותיו.' אנס אמר: 'חשבנו או היינו בספק שהפסוק הזה נאמר עליו ועל אחרים כמוהו: "מהמאמינים יש אנשים אשר קיימו את התחייבותם כלפי אלוהים, חלק מהם כבר קבלו את רצונם ומתו כלוחמי קודש וחלק ממשיכים להמתין כדי להשיג את מבוקשם, ולא שינו דבר ממה שהתחייבו."'

1318. סמרה, שְׁאַלְהֵים יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הלילה ראיתי (בחלום) שני אנשים שבאו אלי, והם העלו אותי על עץ והכניסו אותי לבית טוב מאוד שמעולם לא ראיתי טוב ממנו. אמרו: 'באשר לבית הזה, הוא בית השׁהידים.'"

1319. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "אם אר-רביע בת אל-בראא', אמו של "חארת'ה בן סראקה," באה אל הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמרה: 'הוי, שליח אלוהים, ספר לי על "חארת'ה," שנהרג בקרב "בדר". אם הוא בגן עדן - אתאפק, ואם הוא נמצא במקום אחר - אבכה הרבה.' הוא אמר: 'הוי, אם "חארת'ה," הבן שלך נמצא בגינות שבתוך הגן, בפרדס העליון ביותר (המקום הכי גבוה בגן עדן).'"

1. הקוראן, 33: 23.

1320. ג'אבר בן עבד אללה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "אבי הובא אל הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לאחר שהתעללו בגופתו וכרתו כל אבריו רציתי לחשוף את פניו אבל אנשים אסרו עלי. הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המלאכים עדיין פורסים בכנפיהם צל עליו.'"

1321. סהל בן חניף, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שיבקש מאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, ליהרג במלחמת קודש, אלוהים יוביל אותו למעלות השהידים אפילו ימות במיטתו.'"

1322. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שביקש בכנות למות מות שהידיים, יקבל את מבוקשו אפילו לא ימות פיזית כשהיד (יקבל את התגמול).'"

1323. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מה שמרגיש השהיד מהריגתו הוא כמו שמרגיש האחד מכם מעקיצה.'"

1324. עבד אללה בן אבו אופא, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בחלק מהימים שבהם פגש את האויב, המתין עד שהשמש נטתה מערבה, ואז קם ונאם בפני האנשים ואמר: 'הוי, אנשים, אל תקוו לפגוש את האויב. בקשו מאלוהים שלמות ובריאות, ואם פגשתם אותו (את האויב), היאזרו בסבלנות, ודעו שגן העדן נמצא מתחת לצלים של החרבות.' ואחר כך המשיך ואמר: 'הוי, אלוהים, המוריד את הספר (הקוראן), המריץ את העננים והמביס את המפלגות (קבוצות הכופרים)! הביס אותם ועזור לנו להתגבר עליהם.'"

1325. סהל בן סעד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שתי בקשות אינן מסורבות בכלל או רק לעתים נדירות יסורבו: הבקשה הנאמרת בעת הקריאה לתפילה ובעת המלחמה כאשר שני המחנות נפגשים.'"

1326. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג בעת פלישה (ע'זוה), לומר: 'הוי, אלוהים! אתה התומך בי, והאווה אותי, (בעזרתך) אני נע ונלחם ומתנפל על האויב.'"

1327. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנוֹ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג כאשר חשש מאנשים לומר: 'הוי, אלוהים! אנו מניחים אותך בחזותיהם, וחוסים בך מהרוע שלהם.'"

1328. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בשערות המכסות את מצחי הסוסים קשור הטוב עד יום הדין.'"

1329. ערוה אל-בארקי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנוֹ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בשערות המכסות את מצחי הסוסים קשור הטוב עד יום הדין: השכר והשלל.'"

1330. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהקדיש סוס למלחמת קודש מתוך אמונה כנה באלוהים ומתוך הכרה בהבטחתו, האוכל שנתן לסוס, גלליו ושתנו ישקלו במאזניים שלו ביום הדין.'"

1331. אבו מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "איש אחד הביא לנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, נאקה זמומה (עם זָמָם) ואמר: 'זאת למען אלוהים.' אמר הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם: 'מקומה יהיו לך ביום הדין שבע מאות נאקות וכולן זמומות.'"

1332. עקבה בן עאמר אל-ג'והני, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, כשהיה על במת הדרשן במסגד אומר: "הכינו להם מה שאתם יכולים מכוח הלחימה." "הרי הכוח הוא הקליעה (הטלת הרומח), הרי הכוח הוא הקליעה, הרי הכוח הוא הקליעה."

1333. והוא (עקבה בן עאמר) גם אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'יפתחו בפניכם (תכבשו) ארצות, ויגן עליכם אלוהים מפני הלחימה. לכן שלא יהפך אחד מכם לחסר יכולת ולא יתאמן בחץ שלו.'"

1334. והוא (עקבה בן עאמר) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שלימדו אותו קליעה ואחר כך עזב אותה איננו נמנה כאחד משלנו, או נחשב למורד.'"

1335. והוא (עקבה בן עאמר), שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, גם אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'אלוהים יכניס לגן העדן שלושה אנשים בזכות חץ אחד (שנורה למען אלוהים): מי שיצר אותו בכוונה לעשות טוב, ומי שירה אותו, וזה שהגיש אותו לקֶשֶׁת. לכן ירו את חיצים ורכבו על הסוסות. ויריית החיצים אהובה עלי יותר מהרכיבה. ומי שעזב בלי עילה את

הירייה אחרי שידע אותה, כאילו עזב חסד שניתן לו (או כפר בו)."

1336. סלמה בן אל-אכוע, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עבר על ידי קבוצת בני אסמאעיל (ישמעאל) מתחרים בהטלת חיצים ואמר: 'תירו חיצים בני אסמאעיל (ישמעאל), כי אביכם היה קִשָּׁת.'"

1337. עמר בן עבסה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי שירה חץ למען אלוהים יקבל שכר שווה לשכר מי ששחרר עבד.'"

1338. ח'רים בן פאתק, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהוציא הוצאה כספית למען אלוהים, תירשם לו פי שבע מאות.'"

1339. אבו סעיד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל עבד שצם יום אחד למען אלוהים, אלוהים ירחיק את פניו מגיהנום מרחק שבעים שנת הליכה.'"

1340. אבו אמאמה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שצם יום אחד למען אלוהים, אלוהים ישים בינו לבין האש (גיהנום) שוחה ברוחב המרחק בין השמים והארץ.'"

1341. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה

וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'מִי שֶׁמַּת וְלֹא פָשַׁט (עַל הָאוֹיֵב), וְלֹא חָשַׁב בְּעַצְמוֹ עַל הַפְּשִׁיטָה (שֶׁמִּטְרַתָּהּ הַפְּצַת דַּת הָאִסְלָאָם וְהִרְחַבְתָּ הַמְּדִינָה הַמוֹסְלָמִית), יָמוּת וְיֵשׁ לוֹ תְּכוּנָה שֶׁל צְבִיעוֹת.'"

1342. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "הֵיינו עִם הַנְּבִיא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, בְּאַחַת הַפְּשִׁטוֹת וְהוּא אָמַר: 'יֵשׁ בְּאֵל-מְדִינָה אֲנָשִׁים שֶׁכָּל שְׂנֵסְעֵתָם נִסְיָעָה אוֹ עִבְרַתָּם דֶּרֶךְ נַחַל אֵלָא הֵיוּ אֲתַכְּם (הַכּוּוֹנָה מִבְּחִינַת קִבְלַת שַׁכַּר) בְּגַלְל שְׂמֻנְעָה אוֹתָם (מִלְּהַשְׁתַּתֵּף) מַחְלָה כְּלִשְׁהֵי.'"

וּלְפִי גִירְסָה אַחֶרֶת: "מִנְעַ מֵהֶם תְּרוּץ כְּלִשְׁהוּ."

1343. אָבוּ מוּסָא, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "בְּדוֹאֵי אַחַד בְּאֵל הַנְּבִיא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, וְאָמַר: 'הוּי, שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, יֵשׁ אִישׁ שֶׁנִּלְחַם כְּדֵי לְזַכּוֹת בְּשַׁלָּל, וְיֵשׁ אִישׁ שֶׁנִּלְחַם כְּדֵי שִׁזְכִּירוֹ אוֹתוֹ (לְשֵׁם הַתְּפָאוֹרוֹת), וְיֵשׁ אִישׁ שֶׁנִּלְחַם כְּדֵי לְהִרְאוֹת אֶת מַעֲמָדוֹ?'"

לְפִי גִירְסָה אַחֶרֶת: "וְיֵשׁ מִי שֶׁנִּלְחַם בְּגַלְל הָאוֹמֵץ, וְיֵשׁ מִי שֶׁנִּלְחַם בְּגַלְל קִנְאוֹת שְׁבֻטִית."

וּלְפִי עוֹד גִירְסָה: "וְיֵשׁ מִי שֶׁנִּלְחַם בְּהַשְׁפַּעַת הַכַּעַס."

אִז מִי מִבִּינֵיהֶם יִיחַשֵׁב כְּנִלְחָם לְמַעַן אֱלוֹהִים? אָמַר שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם: 'כָּל מִי שֶׁנִּלְחַם כְּדֵי שֶׁדַּבֵּר אֱלוֹהִים יִהְיֶה הָעֵרֶךְ הָעֵלְיוֹן, הוּא יִיחַשֵׁב כְּנִלְחָם לְמַעַן אֱלוֹהִים.'"

1344. עַבְדֵי אֱלֹהִים בֶּן עֵמֶר בֶּן אֵל-עָאֵס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'כָּל קְבוּצָה אוֹ פְּלוּגָה שֶׁיִּצְאָה לְלַחֵימָה לְמַעַן אֱלוֹהִים, חֲזֹרָה בְּשִׁלוֹם וְהִבִּיֵּאָה אֵתָּה שְׁלָל - הֵרִי כִּבְרֵי הַשִּׁיגָה שְׁנֵי

שלישים מהגמול שלה, וכל קבוצה או פלוגה שתיכשל ושתיפגע, תקבל את הגמול שלה שלם ביום הדין.”

1345. אבו אמאמה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מְמַנּוּ, מסר: “איש אחד אמר: ‘הוי, שליח אלוהים, הרשה לי לפרוש מהאנשים ולהתבודד רחוק ושם לעבוד את אלוהים.’ הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: ‘העבודה של אומתי היא הלחימה למען אלוהים.’”

1346. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מְמַנּוּ, מסר: “הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: ‘שכר החזרה מהפשיטה¹ למען אלוהים דומה לשכר הפשיטה עצמה.’”

1347. אס-סאא'ב בן יזיד, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מְמַנּוּ, אמר: “כשהנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, חזר מקרב תבּוֹף, האנשים קבלו את פניו. ואני קבלתי את פניו עם הילדים ב”ת'ניית אל-ודאע” (מקום ליד אל-מדינה בכּוּוּן מְכָה).”

1348. אבו אוממה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מְמַנּוּ, מסר: “הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: ‘מי שלא השתתף בפשיטה או צייד אחד המשתתפים או מילא מקומו של פושט (בטיפול בביתו ובמשפחתו) בטוב, יפגע בו אסון כבד לפני יום הדין.’”

1. הערה: בכל פעם שתוזכר המלה פשיטה, הכוונה תהיה, כזכור קודם, לפשיטה שמטרתה הפצת דת האסלאם והרחבת המדינה המוסלמית.

1349. אַנְס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מִסֵּר: "הַנְּבִיא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִמֵּר: 'לַחֲמוּ בַפּוֹלִיתֵאִיסְטִים (בְּמִשְׁתַּפִּים אוֹ עוֹבְדֵי אֱלִילִים) בְּכִסְפְּכֶם, בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם וּבְלִשׁוֹנוֹתֵיכֶם."

1350. אַנְ-נַעֲמָאן בֶּן מִקְרֹן, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אִמֵּר: "אֲנִי יוֹדַע שֶׁשְּׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִם לֹא נִלְחַם מִתְחִילַת הַיּוֹם, הִיא דוּחָה אֶת הַלְּחִימָה עַד שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ תִּשְׁקַע וְתִנְשַׁב הַרוּחַ וַיִּבֹא הַנִּצְחוֹן."

1351. אֲבו הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אִמֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִמֵּר: 'אֵל תִּיַּחֲלוּ לַפְּגוּשׁ אֶת הָאוֹיֵב, אַךְ אִם פָּגַשְׁתֶּם אוֹתוֹ, הַתְּאֹזְרוּ בְּסַבְלָנוֹת."

1352. הוּא (אֲבו הוֹרִירָה) וְאִתּוֹ גַּם ג'אֲבֵר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִשְׁנֵיהֶם, מִסֵּרוּ: "הַנְּבִיא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִמֵּר: 'הַמִּלְחָמָה הִיא תַּחְבּוּלָה."

פֶּרֶק 235

הַבְּהֵרָה: קְבוּצַת חֲלָלִים שֶׁמִּקְבָּלִים תְּגִמּוּל שֶׁהִידִים בְּיוֹם הַדִּין, רוֹחֲצִים אוֹתָם וּמִתְפַּלְלִים עֲלֵיהֶם, בְּנִיגוּד לְנִהְרָגִים בְּמִלְחָמָה נֶגֶד הַכּוֹפְרִים

1353. אֲבו הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אִמֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִמֵּר: 'הַשְּׁהִידִים הֵם חֲמִישֵׁה סוּגִים: הַנְּדַקֵּר, מִי שְׁמַת מִמְּחֻלָּה בְּבִטְנֹ, הַטּוֹבַע, מִי שְׁמַת תַּחַת הַרִיסוֹת וּמִי שֶׁנִּהְרַג בְּמִלְחָמַת קוֹדֵשׁ."

1354. וְהוּא (אֲבו הוֹרִירָה) גַּם אִמֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,

אמר: 'מי לדעתכם נחשבים לשהידים?' אמרו: 'הוי, שליח אלוהים! מי שנהרג (במלחמה) למען אלוהים - נחשב לשהיד? אמר הנביא: 'אם כך, השהידים באומתי הם מעטים!' אמרו: 'אז מי הם, שליח אלוהים?!' אמר: 'כל מי שנהרג למען אלוהים הוא שהיד (נהרג על ידי האויב), מי שמת למען אלוהים (מת בזמן שנלחם למען אלוהים וגם אם לא נהרג) הוא שהיד, מי שמת בדְּבָר הוא שהיד, מי שמת במחלת בטן הוא שהיד והטובע הוא שהיד.'"

1355. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שנהרג תוך כדי הגנה על כספו הוא שהיד.'"

1356. סעיד בן זייד בן עמרו בן נפיל, אחד מעשרת האנשים שהתבשרו בגן העדן, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'מי שנהרג תוך כדי הגנה על כספו הוא שהיד, מי שנהרג תוך כדי הגנה עצמית הוא שהיד, מי שנהרג תוך כדי הגנה על דתו הוא שהיד ומי שנהרג תוך כדי הגנה על בני משפחתו הוא שהיד.'"

1357. אבו הורירה, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "איש אחד בא אל שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, מה אעשה, אם מישהו יבוא וירצה לקחת את הכסף שלי?' אמר: 'אל תתן לו את כספך!' אמר: 'ואם הוא ירצה להילחם בי?' אמר: 'לחם בו!' אמר: 'ואם הוא יהרוג אותי?' אמר: 'תהיה שהיד.' אמר: 'ואם אני אהרוג אותו?' אמר: 'הוא ימצא באש (הגיהנום).'"

פרק 236

היתרון של שחרור העבדים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הוא (הבן אדם אשר גמלנו לו חסדים רבים) כלל לא התאמץ כדי לעבור את המצוקה (להקריב למען אלוהים כדי להינצל) ביום הדין, * אך האם תדע מהי המצוקה ביום הדין? * שחרור העבדים (דוגמה להקרבת משהו למען אלוהים)!"

1358. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'מי ששחרר עבד מוסלם מעבדות, אלוהים ישחרר בכל אבר (מאברי העבד ששחרר) אבר (מאברי האיש המשחרר) מאש הגיהנום אפילו מבושיו.'"

1359. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "אמרת: 'הוי, שליח אלוהים! איזו מעשה עדיף?' אמר: 'האמונה באלוהים ומלחמת הקודש למען אלוהים.' אמרת: 'ואיזה עבדים (לשחרור) עדיפים?' אמר: 'העבד היקר ביותר אצל בעליו ושהמחיר של שחרורם גבוה.'"

פרק 237

היתרון של עשיית חסד לאנשים בני החסות

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ועבדו את אלוהים ואל תשתפו איתו דבר והטיבו להורים, לקרובי משפחה, ליתומים, למסכנים, לשכן שהוא קרוב משפחה,

1. הקוראן, 90: 13-11.

לשכן שהוא זר, לבן הלוויה הזר, לעובר האורח, לבני חסותכם אכן אלוהים לא אוהב את המתיהר ואת המתגאה."¹

1360. אל-מעורר בן סויד, אמר: "ראיתי את אבו ד'אר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, לבוש חליפה והעובד שלו לבש כמותה. שאלתי אותו על כך, והזכיר שהוא קילל איש בזמנו של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וגינה את אמו. הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן אתה אדם שבך תכונה מהג'אהלייה (הבערות): הם אחיכם ועבדיכם, אלוהים הניח אותם בידיכם. ומי שאחיו היה בחסותו - שיאכיל אותו ממה שהוא אוכל, וילביש אותו ממה שהוא לובש, ואל תטילו עליהם מה שיכניע אותם, ואם תטילו עליהם מטלה כלשהי, עזרו להם.'"

1361. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם המשרת של אחד מכם הביא לו את האוכל שלו, ולא רצה להושיבו לצידו (לסעוד איתו), שייתן לו חלק אפילו קטן מהאוכל כי הוא אשר הכין אותו וטיפל בו (באוכל).'"

פרק 238

היתרון של בן החסות אשר עושה את חובותיו כלפי ריבונו וכלפי אדוניו

1362. אבן עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם העבד ייעץ לאדונו עצה טובה והיטיב את עבודת אלוהים הוא יקבל את שכרו כפליים.'"

1. הקוראן, 4: 35.

1363. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לעבד המגשר שכר כפול, אני נשבע במי שנשמת אבו הורירה בידו (אלוהים) לולא מלחמת הקודש, העלהיה לרגל לְמִפְּהָ, הביקור במקומות הקדושים והטבת הקשר עם אמא שלי הייתי מעדיף למות כעבד.'"

1364. אבו מוסא אל-אשערי, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'העבד שמטיב לעבוד את ריבונו ועושה את חובותיו כלפי אדונו: זכות, עצה וציות יקבל תגמול כפול.'"

1365. והוא אבו מוסא אל-אשערי גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלושה, מקבלים שכר כפול: איש מאנשי הספר המאמין בנביאו ומאמין בְּמַחְמַד, עבד בחסות אדונו עשה את חובתו כלפי אלוהים וכלפי אדונו ואיש שהיתה לו שפחה, חינך אותה, היטיב את חינוכה, לימד אותה, היטיב את לימודה, שחרר אותה ונשא אותה לאישה - הוא יקבל שכר כפול.'"

פרק 239

היתרון של העבודה באנדרלמוסיה: ההתחברות עם אחרים והפתויים וכדו'

1366. מעקל בן יסאר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'העבודה באנדרלמוסיה כמו ההגירה אלי.'"

פרק 240

היתרון של הסלחנות במכירה, בקנייה, במשא ומתן, טיב השיפוט, לקבוע בוודאות את המדידה והשקילה, איסור הפחתת משקל לשם הונאה, ויתרון מתן ארכה מהעשיר לעני שמצבו קשה ולפטור אותו מתשלום

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ואת אשר תעשו מהטוב, אכן אלוהים יודע אותו."¹

והוא גם אמר: "הוי, אנשיי! השלימו את המדידה ואת השקילה בהוגנות, ואל תפחיתו לאנשים מערך דבריהם."² והוא גם אמר: "אוי למחסירים במשקל, * אלה אשר אם אנשים שקלו להם - הם יבקשו את מלוא המשקל, * אבל אם הם שקלו לאנשים או מדדו את המידה להם, הם יפחיתו (מהמשקל). * האם אנשים אלה אינם חושבים שיקומו לתחייה * ביום העצום - * יום שבו אנשים יקומו לתחייה לפני ריבון העולמים."³

1367. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "איש אחד בא אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כדי להדיין איתו, והוא התנהג בגסות (עם הנביא). חברי הנביא התכוונו להענישו ואז שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'עזבו אותו, כי לבעל הזכות יש מה לומר.' ואחר כך אמר: 'תנו לו גמל כמו הגמל שלו.' אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, איננו מוצאים אלא גמל אך יותר טוב מגמלו.' אמר: 'תנו לו, כי הטוב ביותר מביניכם הוא הטוב בשיפוט.'"

1368. ג'אבר, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה

1. הקוראן, 2: 215.

2. הקוראן, 11: 85.

3. הקוראן, 83: 6-1.

וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אלוהים מרחם על האיש הסלחן כאשר הוא מוכר או קונה או מבקש את המגיע לו.'"

1369. אבו קתאדה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אָמַר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'מי שישמח אותו שאלוהים יגאל אותו ממצוקות יום הדין שיקל על נזקק או יפטור אותו (מחובו).'"

1370. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מָסַר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אדם שהיה מלווה לאנשים, והוא נהג לומר למשרת שלו (שהיה גובה את הכסף מהחייבים): כשאתה מגיע אל נזקק דלג עליו אולי אלוהים יסלח לנו, והוא פגש את אלוהים וסלח לו.'"

1371. אבו מסעוד אל-בדרי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אָמַר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'איש אחד מקודמיכם נשפט על מעשיו, ולא נמצא דבר טוב במעשיו, מלבד שהוא נהג להתחבר עם אנשים, והוא היה עשיר ונהג לצוות על עובדיו לסלוח לנזקקים. אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אָמַר: 'אנו ראויים לכך יותר ממנו, סלחו לו!'"

1372. חוד'יפה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אָמַר: "לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הוֹבֵא עֲבַד מְעוֹבְדָיו שֶׁנִּתְּן לּוֹ כֶּסֶף, וְאָמַר לוֹ: 'מה עשית בעולם הזה?' (ידוע הפסוק הקוראני: "אין מסתירים מאלוהים דבר..") אמר (העבד): 'הוי, ריבוני! נתת לי את כספי והייתי מוכר לאנשים ונהגתי לסלוח, הייתי מקל על העשירים ונותן ארכה לנזקקים.' ואלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אָמַר: 'אני ראוי לזה יותר ממך, סלחו לעבדי!' עקבה בן עאמר ואבו מסעוד אל-

אנצארי אמרו: 'שמענו את זה משליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.'"

1373. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שנתן ארכה לנזקק או פטר אותו (מחובו) שם אותו אלוהים בצל שלו ביום שאין צל אלא הצל שלו.'"

1374. ג'אבר, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קנה ממנו גמל ושקל אותו, וגבר במשקל."

1375. סויד בן קיס, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "אני ו'מח'רמה אל-עבדי" הבאנו בגדים מ"הג'ר". הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בא אלינו (בכוונה לקנות מכנסיים), אז התמקח אתנו על מכנסיים, והיה לי שוקל (שמלאכתו שקילה). אמר הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לשוקל: 'תשקול ותכריע את כפת המאזניים.'"

ספר הידע

241. היתרון של הידע: למידה והוראה למען אלוהים.....516

ספר השבח של אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, וההודיה לו

242. היתרון של השבח וההודיה.....521

ספר התפילה על שליח אלוהים, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם

243. היתרון של התפילה על שליח אלוהים, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.....523

ספר הידע

13

פרק 241

היתרון של הידע: למידה והוראה למען אלוהים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ואמור: ריבוני, הוסף לי דעת.¹" והוא גם אמר: "אמור: האם ישתוו אלה אשר יודעים (את התשובה) ואלה אשר אינם יודעים? אכן, החכמים יזכרו.²" והוא גם אמר: "אלוהים יעלה את המאמינים ואת הידענים מכם בדרגות, כי אלוהים יודע מה אתם עושים.³" והוא גם אמר: "אכן, מי שיירא את אלוהים מבין עבדיו הם היודעים אותו.⁴"

1376. מועאויה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצֶה מְמֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שאלוהים רוצה להטיב לו, ילמד אותו את הדת.'"

1377. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצֶה מְמֹנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אין קנאה אלא בשני מצבים: אדם שאלוהים נתן לו כסף רב והוא הוציאו במעשים טובים, ואחר שאלוהים נתן לו חוכמה, והוא פוסק לפיה ומלמד אותה (לאחרים).'"

1. הקוראן, 20: 114.

2. הקוראן, 39: 9.

3. הקוראן, 58: 11.

4. הקוראן, 35: 28.

1378. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מה שאלוהים שלח אותי בידע ובהנחיה משול לגשם שירד על האדמה; חלק ממנה קיבל את המים, הצמיח עשב רב, וחלק ממנה היה אדמה קשה, שהוחזקו המים מעליה לכן שוכניה שתו, השקו ושתלו, וחלק היה תחתיות שאינן אוחזות במים כלל ואינן מגדלות מרעה. זו הדוגמה של מישהו שהתמחה בדת אלוהים והפיק תועלת ממה שאלוהים שלח אותי: הוא למד ולמד, ומישהו שהפנה לו עורף ולא הפיק תועלת ולא קבל הנחית אלוהים שבה נשלחתי.'"

1379. סהל בן סעד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר לעלי, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ: 'חיי אלוהים! אם אלוהים ינחה אדם אחד על ידך יותר טוב לך מהגמלים האדומים (כסף רב).'"

1380. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'לְמָדוּ וְלוּ פִסּוּק אֶחָד, דברו על בני ישראל ללא חשש, ומי שהעביר דברי שקר במתכוון שיתפוס את המקום המיועד לו בגיהנום.'"

1381. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שיצא לדרך לבקש את הידע אלוהים סולל בפניו את הדרך אל גן עדן.'"

1382. הוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שקורא להנחיה יזכה בשכר כמו השכר של מי

שילכו בעקבותיו, בלי לגרוע משכרם מאומה."''

1383. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר האדם נפטר פעילותו תיפסק למעט שלושה (דברים): 'צדקה מתמשכת, ידע שמועיל לבני אדם או בן ישר שמתפלל עבורו."''

1384. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'העולם הזה מקולל, ומקולל כל מה שיש בו חוץ מזכר אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, והציות למצוותיו, מלמד ומתלמד."''

1385. אנס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שיצא לבקש ידע, הוא בחסות אלוהים עד שישוב."''

1386. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המאמין לא ישבע מהמעשים הטובים עד שאחריתו תהיה לגן העדן."''

1387. אבו אומאמה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ה'יודע' עדיף על העובד, כמו שאני עדיף על הפשוט מכם.' ועוד הוא אמר: 'שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, מלאכיו ואנשי השמים והארץ אפילו הנמלה שנמצאת במחילתה ואפילו הלוויתן מתפללים למנחים את האנשים לטוב."''

1. חכם הדת הבקיא במדעי האסלאם ההלכתיים.

1388. אבו אד-דרדאא', שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'מי שיצא לדרך לבקש ידע, אלוהים יסדר לו את הדרך לגן עדן. גם המלאכים יניחו את כנפיהם בפני מבקש הידע כאות לסיפוק ממעשיו. וכל מי שנמצא בשמים ובארץ יבקש מחילה עבור היודע אפילו הלווייתנים במים, ועדיפות היודע על העובד היא כמו עדיפות הירח על פני שאר הכוכבים, וחכמי הדת היודעים הם יורשי הנביאים. הנביאים לא יורישו "דינר" או "דרהם" (מטבע כסף), אלא הם יורישו ידע, ומי שייקח ממנו הוא בר מזל."'

1389. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'הטיב אלוהים לאיש ששמע ממני משהו, והעביר אותו כפי ששמע אותו, לפעמים מי שמקבל מבין את המסר יותר ממני שמסר אותו."'

1390. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שנשאל אודות ידע והסתיר אותו ירוסן ביום הדין ברסן מאש."'

1391. הוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'כל מי שלמד מדע ממה שעוזר לאדם להכיר את אלוהים (לימודי דת ושריעה) והוא למד אותו רק להפיק תועלת לעצמו או להשיג משרה, שם או מטרה חילונית לעולם לא יריח את הריח של גן העדן ביום הדין."'

1392. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שאלהים יתְרַצָּה מִמְּנוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אלוהים אינו לוקח את הידע בכוח מהאנשים, אלא יקח אותו על ידי מות חכמי הדת עד שלא יישארו אלא הבורים ואז הם יישאלו כשהם מחוסרי ידע ויפסקו פסיקות הלכה ללא ידע מוקדם ואז הם טועים ומטעים."

ספר השבח של אלוהים,

יְשַׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, וההודיה לו

14

פרק 242

היתרון של השבח וההודיה

אלוהים, יְשַׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "על כן, תזכירו אותי - אזכיר אתכם, והודו לי ואל תכפרו בי." והוא גם אמר: "אם תודו (לי), אני אוסיף לכם." ² והוא גם אמר: "קריאותיהם (של הנכנסים לגן העדן): "ישתבח שמך אלוהים!" וברכתם שם "שלום," ובסיום קריאותיהם "תודה לאלוהים, ריבון העולמים." ³

1393. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קבל במסע לילה שלו שתי כוסיות: יין וחלב. הוא הביט בשתיהן ולקח את החלב. ג'בריל (גבריאל), עָלִיו הַשְּׁלוֹם, אמר לו אז: 'השבח לאלוהים שהנחה אותך לטבע האנושי, כי אם היית לוקח את היין, אומתך הייתה מתפתה.'"

1394. הוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל עניין חשוב לא יתחיל בשבח אלוהים הוא חסר ברכה.'"

1. הקוראן, 2: 152.

2. הקוראן, 7: 14.

3. הקוראן, 10: 10.

1395. אבו מוסא אל-אשערי, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, אמר: 'כשבנו של העבד נפטר, אלוהים, ישתבח ויתעלה, אמר למלאכיו: 'האם לקחתם את נשמתו של הבן של עבדי?' הם אמרו: 'כן'. הוא אמר: 'לקחתם את פרי ליבו?' הם אמרו: 'כן'. הוא אמר: 'אז מה אמר עבדי?' אמרו לו: 'שיבח אותך ואמר: אנחנו בריאת אלוהים ואליו נחזור'. אמר אלוהים, ישתבח ויתעלה: 'בנו לעבדי בית בגן עדן, וקראו לו בית השבת.'"

1396. אנס, שאלהים יתרצה ממנו, אמר: "שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, אמר: 'אלוהים יתרצה מהאדם שאוכל את הארוחה ומודה על כך לאלוהים ושותה את המשקה ומשבח ומודה לו על כך.'"

ספר התפילה

על שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם

15

פרק 243

היתרון של התפילה על שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "אלוהים והמלאכים שלו מתפללים על הנביא, הוי, אלה אשר האמינו! התפללו עליו וברכו אותו בברכת שלום של האסלאם."

1397. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵימ יְתֻרְצָה מְמַנְו, מסר: "(שהוא) שמע את שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי שמברך אותי בתפילה אחת, אלוהים יברך אותו בעשר תפילות.'"

1398. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יְתֻרְצָה מְמַנְו, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האנשים הזכאים ביותר שאשתדל לטובתם ביום הדין, הם המרבים לברך אותי בתפילה (להתפלל עליי).'"

1399. אוס בן אוס, שְׁאַלְהֵימ יְתֻרְצָה מְמַנְו, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היום העדיף עליכם ביותר הוא יום ששי, אז הרבו לברך אותי בתפילה. וכי, ברכותיכם יוצגו בפניי?' הם אמרו: 'הוי, שליח אלוהים,

1. הקוראן, 33: 56.

כיצד יוצגו ברכותינו בפניך וכבר נשחקת? אמר: 'אכן, אלוהים אסר על האדמה לשחוק את גופות הנביאים.'"

1400. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הפסיד בגדול' כל אדם שהזוכרתי בפניו אך לא בדרך אותי בתפילה."'

1401. והוא (אבו הורירה), שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, גם אמר: "שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תעשו את קברי (מקום) לחגיגות וברכו אותי בתפילות כי תפילותיכם תגענה אליי היכן שהייתם.'"

1402. הוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בעת שאיש כלשהו יברך אותי לשלום יחזיר אלוהים את נשמתו כדי שאברך אותו לשלום.'"

1403. עלי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הקמצן הוא זה שהזוכרתי בפניו ולא בדרך אותי בתפילה (התפלל עליי).'"

1404. פדאלה בן עוביד, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שמע איש מתחנן בתפילתו ולא מהלל את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, ולא מברך את הנביא, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בתפילה. אמר שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'האיש הזה מיהר.' הוא קרא לו ואמר לו או לזולתו: 'אם מישהו מכם מתפלל, שיתחיל בהכרת תודה לאלוהים וישבח ויהלל אותו, ואחר כך יברך את נביאו, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה

וְהַשְׁלוֹם, בתפילה, ואחר כך יתחנן במה שירצה."

1405. כעב בן עג'רה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, יצא אלינו ואמרנו: 'הוי, שליח אלוהים, כבר ידענו לברך אותך, אבל איך נתפלל עליך?' אמר: 'אמרו: אלוהים, ברך את מְחַמֵּד ואת משפחתו בתפילה, כמו שברכת את משפחת אברההים (אברהם) בתפילה. אתה ראוי לשבח ולתהילה. הוי, אלוהים! ברך את מְחַמֵּד ואת משפחתו בברכה, כפי שברכת את משפחת אברההים (אברהם). אתה ראוי לשבח ולתהילה."

1406. אבו מסעוד אל-בדרי, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, בא אלינו בזמן שישבנו אצל "סעד בן עובאדה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ. "בשיר בן סעד" אמר לו: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, ציווה עלינו להתפלל עבורך, שליח אלוהים! איך נתפלל עבורך?' שתק שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, עד שאמרנו: 'הלוואי שלא היינו שואלים אותו, ואחר כך אמר שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם: 'אלוהים! ברך את מְחַמֵּד ואת משפחתו בתפילה, כמו שברכת את משפחת אברההים (אברהם) בתפילה, וברך את מְחַמֵּד ומשפחתו בברכה כפי שברכת את משפחת אברההים (אברהם) אתה ראוי לשבח ולתהילה, והברכה בשלום כפי שידעתם."

1407. אבו חמיד אס-סאעדי, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "הם (קבוצת אנשים) אמרו: 'הוי, שליח אלוהים! איך נתפלל עבורך?' אמר: 'אמרו: אלוהים, בְּרַךְ את מְחַמֵּד בתפילה, וברך את נשותיו ואת צאצאיו, כפי שברכת את משפחת אברההים (אברהם) בתפילה, וברך את מְחַמֵּד בברכה, וברך את נשותיו ואת צאצאיו, כפי שברכת את משפחת אברההים (אברהם) בברכה, אתה ראוי לשבח ולתהילה."

ספר הזכר של אלוהים

244. היתרון של הזכר והעידוד לעשות אותו.....527
245. הזכר של אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, בעמידה, בישיבה, בשכיבה, בלי טיהרה לתפילה, אחרי קיום יחסי מין, אישה במחזור אלא קריאת הקוראן כי אסור לגעת בו אחרי קיום יחסי מין וכאשר האישה במחזור אלא לאחר טיהרה.....537
246. מה שאדם אומר כשהולך לישון וכשמתעורר.....538
247. היתרון של קבוצת האנשים שמזכירים את אלוהים, העידוד להצטרף אליה ואיסור נטישתה ללא תרוץ.....538
248. הזכר בבוקר ובערב.....541
249. מה אומרים כשנכנסים למיטה כדי לישון.....544

פרק 244

היתרון של הזכר והעידוד לעשות אותו

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "וזכרו של אלוהים יהיה גדול יותר (מכל דבר אחר)." ¹ והוא גם אמר: "על כן, הזכירו אותי - אזכיר אתכם." ² והוא גם אמר: "והזכר את ריבונך בסתר, כשאתה נכנע אליו ומפחד ממנו. והזכר זאת באמירה רגילה ולא בקול רם בבוקר ובערב. ואל תהיה מן המתעלמים." ³ והוא גם אמר: "והזכירו את אלוהים רבות, בתקווה שתצליחו." ⁴

והוא גם אמר: "אכן המוסלמים והמוסלמיות... עד לאזמרו: "והמזכירים את אלוהים והמזכירות - הכין להם מחילה על חטאים ושכר עצום." ⁵ והוא גם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! הזכירו את אלוהים הרבה פעמים * ושבחו אותו בבוקר ובערב." ⁶

הפסוקים בפרק הזה רבים וידועים.

1408. אבו הורירה, שֶׁאֱלֹהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלֹם, אמר: 'שתי מילים הן קלות על הלשון, כבודות במאזניים, אהובות ביותר על אלוהים: השבח לאלוהים ותודה לו, השבח לאלוהים העצום.'"

1. הקוראן, 29: 45.

2. הקוראן, 2: 152.

3. הקוראן, 7: 205.

4. הקוראן, 62: 10.

5. הקוראן, 33: 35.

6. הקוראן, 33: 41-42.

1409. והוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמֹנֹו, גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, ואין אלוה זולת אלוהים, יותר אהוב עליי מכל מה שזרחה עליו השמש." "

1410. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, אמר: 'מי שאמר ביום אחד מאה פעמים: 'אין אלוה זולת אלוהים, הוא לבדו ואין לו שותף, יש לו המלוכה, ויש לו השבח, והוא מסוגל לעשות הכל'. יקבל גמול כמו מי ששחרר מאה עבדים - יירשמו לו מאה מעשים טובים, ויימחקו מאה מחטאיו, ותהיה לו הגנה מהשטן במשך כל היום עד הערב, ואף אחד לא יבוא בדבר יותר טוב ממה שהביא אלא איש עבד יותר ממנו. ואמר: 'מי שאמר: 'השבח לאלוהים ותודה לו, "מאה פעמים ביום, יימחקו לו כל חטאיו ואפילו יהיו כמו קצף הים." "

1411. אבו איוב אל-אנצארי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמֹנֹו, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, אמר: 'מי שאמר: אין אלוה זולת אלוהים, לבדו אין לו שותף, יש לו את המלוכה והשבח, והוא הכל יכול, עשר פעמים, היה כמו מישהו ששחרר ארבע נפשות מבני אסמאעיל (ישמעאל)." "

1412. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמֹנֹו, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, אמר לי: 'אתה רוצה שאגיד לך מה הוא הדיבור האהוב ביותר על אלוהים. הדיבור האהוב ביותר על אלוהים הוא השבח לאלוהים ותודה לו." "

1413. אבו מאלף אל-אשערי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמֹנֹו, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, אמר: 'הטיהרה חצי מהאמונה, התודה לאלוהים

ממלא את המאזניים, השבח לאלוהים והודייה לו ימלאו - או ימלא - את אשר בין השמים והארץ."

1414. סעד בן אבו וקאס, שְׁאַלְהֵים יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "הגיע בדואי לשליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, ואמר: 'לְמַד אותי מילים שאני אומר.' אמר: 'אמור 'אין אלוה זולת אלוהים, הוא לבדו ואין לו שותף. אלוהים גדול, התודה והשבח לאלוהים, ריבון העולמים, ואין יכולת ואין כוח להתקיים בלי אלוהים, אל-עזיז (העזוז) ואל-חכים (החכם).' אמר (הבדואי): 'אלה (הביטויים המיוחסים) לריבוני, ואיזה מלים אלמד כדי לבקש לעצמי (כל דבר שיועיל לי)?' אמר: 'אמור: הוי, אלוהי, סלח נא לי, רחם עלי, הנחה אותי ופרנס אותי.'"

1415. ת'ובאן, שְׁאַלְהֵים יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "בעת סיום הִתְפַּלֶּה נהג שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, לבקש מחילה על חטאים שלוש פעמים ולומר: 'הוי, אלוהים, אתה השלום וממך השלום, ומבורך אתה, הוי, אלוה הכבוד והנדיבות!'"

נאמר לאל-אוזאעי (אחד ממוסרי החדית): "איך לבקש מחילה?" אמר: 'תגיד: אני מבקש מחילה מאלוהים, אני מבקש מחילה מאלוהים.'"

1416. אל-מוע'ירה בן שועבה, שְׁאַלְהֵים יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, נהג להגיד, בעת סיום התפילה: 'אין אלוה זולת אלוהים, הוא לבדו אין לו שותף, לו המלוכה ולו השבח והוא כל יכול. אלוהים, אין מניעה למה שנתת, ואין נתינה של מה שמנעת, ולא יועיל לבר המזל בעולם הזה מזלו.'"

1417. עבד אללה אבן אז-זוביר, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצֶה מְמָנֹנ, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, נהג לומר בסיום כל תפילה לאחר התסלים: 'אין אלוה זולת אלוהים, הוא לבדו, אין לו שותף, לו המלוכה ולו השבת, והוא כל יכול. אין יכולת ואין כוח אלא בעזרת אלוהים. אין אלוה זולת אלוהים, ולא נעבוד אלוה אחר זולתו. לו החסד ולו הטובה ולו טיב השבת. אין אלוה זולת אלוהים. אנו כנים בעבודתנו את אלוהים, אפילו אם הכופרים שונאים את מעשינו.'"

אבן אז-זוביר אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, נהג לומר את דברי ההלל האלה בסיום כל תפילה (הכוונה לתפילת החובה)."

1418. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצֶה מְמָנֹנ, מסר: "המהגרים העניים באו אל שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, ואמרו: 'העשירים השיגו את הדרגות הגבוהות ביותר, והחסד הקבוע: הם מתפללים כמו שאנחנו מתפללים, וצמים כמו שאנחנו צמים, ויש להם הרבה כסף: הם מבצעים חג' (מצווה חמישית באסלאם-ביקור במקֶה) ועושים עומרה (ביקור במקֶה לא בתקופת החג)', יוצאים ללחימת קודש ומוציאים צדקה.'

הנביא אמר: 'האם אתם רוצים שאלמד אתכם משהו שתשיגו בו את קודמיכם, ואף אחד לא יהיה עדיף עליכם, אלא מי שיעשה כמו שתעשו?' אמרו: 'כן, שליח אלוהים!' אמר: 'תשבחו (את אלוהים), תודו (לאלוהים), תגידו "אלוהים הוא הגדול", אחרי כל תפילה שלושים ושלוש פעמים. "אבו סאלח" שמסר את החדית' מפי אבו הורירה כשנשאל כיצד להזכיר את הצירופים, אמר: 'לאמור: "השבח לאלוהים", ההודיה לאלוהים, ו"אלוהים גדול", שלושים ושלוש פעמים כל אחת.'"

1. ה"תסלים": צירוף שמצביע על סיום התפילה, בו יגיד המתפלל כשהוא פונה לעבר כתפיו: "השלום עליכם ורחמי אלוהים וברכותיו".

1419. הוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מי ששבח את אלוהים בסיום התפילה שלושים ושלוש פעמים, והודה לאלוהים שלושים ושלוש פעמים, ואמר "אלוהים גדול" שלושים ושלוש פעמים, ואמר כדי להשלים למאה: 'אין אלוה זולת אלוהים לבדו, אין לו שותף, לו המלוכה, ולו השבח, והוא הכל יכול, נמחלו חטאיו אפילו היו כמו קצף הים.'"

1420. כעב בן עג'רה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מְמֹנֵנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'נספחים שמי שאומר אותם - או עושה אותם - בסיום התפילה, לא יתאכזב: לשבח את אלוהים שלושים ושלוש פעמים, להודות לו שלושים ושלוש פעמים, ולהגיד "אלוהים גדול", שלושים וארבע פעמים.'"

1421. סעד בן אבו וקאס, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מְמֹנֵנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לבקש חסות בסיום התפילות במילים אלה: 'אלוהים, אני חוסה בך מפני הפחדנות והקמצנות, אני חוסה בך מפני שאגיע לקשישות ארוכה, אני חוסה בך מפני פיתויי העולם הזה ואני חוסה בך מפחד חיבוטי הקבר.'"

1422. מועאד', שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מְמֹנֵנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, תפס את ידו ואמר: 'אני ממליץ לך: אל תשכח בסיום כל תפילה להגיד: הוי, אלוהים! עזור לי לזכור אותך, להודות לך ולהיטיב בעבודתך.'"

1423. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם אחד מכם סיים את קריאת ה"תשהוד" (פרק סיום התפילה) שיבקש מאלוהים הגנה מארבעה: יגיד: 'הוי, אלוהים! אני מבקש חסותך מענויי הגיהנום, מחיבוטי הקבר, ממצוקת החיים והמוות ומרוע מצוקת משיח השקר.'"

1424. עלי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר בסיום תפילתו בין שני פרקי הסיום: ה"תשהוד" וה"תסלים": 'אלוהים! מחל לי על חטאי שהקדמתי, על אלה שאחרתי, על אלה שביצעתי בסתר ואלה שביצעתי בגלוי, על מה שהגזמתי בכיצוען ומה שאתה יודע יותר טוב ממני, אכן אתה המקדים ואתה המאחר, אין אלוה זולתך.'"

1425. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמֶּנּוּ, אמרה: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה בכריעתו ובהשתטחותו בתפילה מרבה לומר: 'השבח לך אלוהים! ההודיה לך ריבוננו, אלוהים מחל נא לי על חטאיי.'"

1426. והיא (עאישה) גם מסרה: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר בכריעתו ובהשתטחותו: 'אני מאוד משבח ומאוד מקדש את ריבון המלאכים והנשמה.'"

1427. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'באשר לכריעה בתפילה העצימו את הריבון, ובאשר להשתטחות הרבו בקריאה והתחננות, ובטוח תיענו.'"

1428. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המצב שבו יהיה העבד קרוב מאוד לאלוהים בהיותו בסגידה, לכן הרבו להתחנן אליו.'"

1429. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר בהשתטחותו: 'הוי, אלוהים! סלח נא לי את החטא שלי, כולו, קטנו וגדולו, ראשיתו וסופו, מה שגלוי ממנו ומה שנסתר ממנו.'"

1430. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, אמרה: "לילה אחד נעלם לי הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. חיפשתי אותו ומצאתי אותו כורע על ברכיו או משתטח ואומר: 'השבח לך וההודיה לך, אין אלוה זולתך.'"
ולפי גירסה אחרת: "מצאתי אותו במסגד, נגעתי בכפות רגליו כשהשתטח ואמר: 'הוי, אלוהים, אני חוסה בקרבך מפני כעסך, אני חוסה במחילתך מפני עונשך ואני חוסה בך מזעמך, איני יכול לספור את שבחך, לכן אתה כמו ששיבחת את עצמך.'"

1431. סעד בן אבו וקאס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "היינו אצל שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא אמר: 'האם קשה למישהו מכם לעשות אלף מעשים טובים בכל יום!' שאל מישהו מהיושבים איתו: 'כיצד הוא ירוויח אלף מעשים טובים?' אמר: 'שבח את אלוהים מאה פעמים, יירשמו לו אלף מעשים טובים או ימחקו מגליונו אלף חטאים.'"

1432. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בבוקרו של כל יום, חובה להוציא צדקה עבור כל מפרק

בגוף האדם: כך כל אמירת שבח היא צדקה, כל הודיה לאלוהים היא צדקה, כל אמירת 'אין אלוה זולת אלוהים' היא צדקה, וכל אמירת 'אלוהים גדול' היא צדקה, כל עידוד על מעשה טוב הוא צדקה, כל איסור על מעשה רע הוא צדקה. וכדי להשיג את כל זה, די בשתי כריעות שאדם עושה בשעות לפני הצהריים."

1433. ג'ואירייה בת אל-חארת', שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמֹנָה, מסרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יצא מביתה בוקר אחד לאחר תפילת השחר, והיא הזכירה את אלוהים לאחר שהתפללה. הנביא חזר לפני הצהריים והיא עדיין יושבת (במקומה). הוא אמר: 'האם את עדיין במצב שבו היית כשעזבתי אותך?' היא אמרה: 'כן', אמר הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אני אמרתי אחרי שעזבתי אותך ארבע מילים שלוש פעמים, אם נשווה אותן במה שאת אמרת מהבוקר ועד עכשיו יהיו שווים: השבח והתהילה לאלוהים כמספר ברואיו, כסיפוקו העצמי, כמשקל כסאו וככמות הדיו למלים שלו."

לפי גירסה אחרת: "השבח לאלוהים כמספר ברואיו, השבח לאלוהים כשביעות רצונו, השבח לאלוהים כמשקל כסאו, השבח לאלוהים ככמות הדיו הנחוצה לכתובת המילים שלו."

ולפי גירסת את-תרמד'י: "הבה אלמד אותך מילים שאותן תגידי: 'השבח לאלוהים כמספר ברואיו, השבח לאלוהים כמספר ברואיו, השבח לאלוהים כשביעות רצונו, השבח לאלוהים כשביעות רצונו, השבח לאלוהים כשביעות רצונו, השבח לאלוהים כמשקל כסאו, השבח לאלוהים כמשקל כסאו, השבח לאלוהים ככמות הדיו הנחוצה לכתובת המילים שלו, השבח לאלוהים ככמות הדיו הנחוצה לכתובת המילים שלו, השבח

לאלוהים ככמות הדיו הנחוצה לכתיבת המילים שלו.

1434. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הָאָדָם שֶׁמִּזְכִּיר אֶת אֱלֹהָיו וְהָאָדָם שֶׁלֹּא מִזְכִּיר אֶת אֱלֹהָיו מִשּׁוֹלִים לָאָדָם הַחַי וְלָאָדָם הַמֵּת."

1435. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אֱלֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אֹמֵר: 'אֲנִי כִּמוֹ שֶׁעַבְדִּי חוֹשֵׁב עָלַי, וְאֲנִי נִמְצָא אִיתּוֹ אִם יִזְכִּיר אֹתִי; אִם יִזְכִּיר אֹתִי בְּלִבּוֹ - אֲנִי אֶזְכֵּר אֹתּוֹ בְּלִבִּי, וְאִם יִזְכִּיר אֹתִי בְּפָנַי חֲבוּרָה, אֶזְכֵּר אֹתּוֹ בְּפָנַי חֲבוּרָה יוֹתֵר טוֹבָה."

1436. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הַמִּתְבוֹדְדִים נִיצְחוּ.' אָמְרוּ: 'הוּא, שְׁלִיחַ אֱלֹהִים! מִי הֵם הַמִּתְיַחֲדִים?' אָמַר: 'הַמִּזְכִּירִים וְהַמִּזְכִּירוֹת אֶת אֱלֹהֵיִם."

1437. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אֹמֵר: 'הַזִּכֵּר הַטוֹב בְּיוֹתֵר הוּא הָאֲמִירָה: 'אֵין אֱלֹהַ זולת אלוהים."

1438. עבד אללה בן בשר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "איש אחד אמר: 'הוּא, שְׁלִיחַ אֱלֹהִים! הַלְכוֹת הָאֶסְלָאָם רְבוֹת מְדֵי בְּשִׁבְלִי, לְמַד אֹתִי דָבָר (קִצֵּר וְקָל) אַחֲזִיק בּוֹ, אָמַר: 'הַתְּמַד עַל זִכְרֵ אֱלֹהֵיִם."

1439. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מי שאומר: 'השבח לאלוהים וההודיה לו', נשתל לו עץ דקל בגן עדן.'"

1440. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'פגשתי את אברההים (אברהם) עָלְיו הַשְּׁלוֹם, במסע לילה. ואמר: 'הוי, מִתְחַמֵּד! מסור דרישת שלום לאומתך, ותגיד להם שגן העדן עפרו טוב, מימיו נקיים, שטחיו עמוקים, וכן גם נטיעותיו: 'השבח לאלוהים, ההודיה לאלוהים, "אין אלוה זולת אלוהים" ו"אלוהים גדול" הוא.'"

1441. אבו אד-דרדאא', שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האם אודיע לכם על מעשיכם הטובים, הטהורים ובעלי המעלות הגבוהות אצל המלך שלכם (הכוונה למעשים: אשר אלוהים גומל לכם יותר שכר עבורם)? והם יהיו יותר טוב לכם מלהוציא כסף וזהב כצדקה, ויותר טוב לכם מאשר לפגוש את אויבכם ולהכות אותם בצווארם והם יכו בצווארכם (הכוונה ליציאה למלחמת קודש)?' אמרו: 'כן', אמר: 'זכר אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה (הכוונה: הזכירו, שבחו והללו את אלוהים)."

1442. סעד בן אבו וקאס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, מסר: "(שהוא) נכנס עם שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אל אישה, וכידיה היו גרעינים או חצץ (כדי לספור באמצעותם כמה פעמים היא אומרת מלת שבח לאלוהים), היא הייתה משבחת את אלוהים. אמר לה הנביא: 'את רוצה שאציע לך דבר יותר קל מזה - או יותר טוב מזה (מהגרעינים או החצץ)?' אמר: '(תגידי) השבח לאלוהים כמספר מה שברא בשמיים, השבח לאלוהים כמספר

מה שברא על פני האדמה, השבח לאלוהים כמספר מה שברא ביניהם, השבח לאלוהים כמספר מה שהוא בורא עכשיו, ואמרי 'אלוהים גדול' כמספר הפעמים השווה למה שכבר אמרת, ואמרי 'ההודיה לאלוהים' גם כאותו מספר, ואמרי 'אין אלוה זולת אלוהים' גם כאותו מספר, ואמרי 'אין יכולת ואין כוח אלא בעזרת אלוהים' כאותו מספר."

1443. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵימ יְתְרַצָּה מִמְּנֹה, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'אתה רוצה שאראה לך אחד מאוצרות גן עדן?' אמרתי: 'כן, שליח אלוהים', אמר: 'אין יכולת ואין כוח אלא מעם אלוהים.'"

פרק 245

הזכר של אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, בעמידה, בישיבה, בשכיבה, בלי טיהרה לתפילה, אחרי קיום יחסי מין, אישה במחזור אלא קריאת הקוראן כי אסור לגעת בו אחרי קיום יחסי מין וכאשר האישה במחזור אלא לאחר טיהרה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "בבריאת השמיים, והארץ וחילופי הלילה והיום יש אותות לבעלי השכל - * אלה אשר יזכירו את אלוהים בהיותם בעמידה, בישיבה ובשכבם על צדיהם."¹

1444. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרַצָּה מִמְּנֹה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לזהכיר את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, כל זמנו."

1445. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יְתְרַצָּה מִמְּנֹה, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם כל אחד מכם כשיקיים יחסים עם אישתו יאמר: 'בשם אלוהים,

1. הקוראן, 3: 191-190.

הוי, אלוהים! הרחק מאתנו את השטן והרחק את השטן ממה שנתת לנו,
אם יהיה להם ילד, השטן לא יזיק לו.”

פרק 246

מה שאדם אומר כשהולך לישון וכשמתעורר

1446. חוד'יפה ואבו ד'אר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְשַׁנֵּיהֶם, אמרו: "שליח אלוהים,
עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג כשהלך למיטתו לאמור: 'בשמך, אלוהים,
אמות ואחיה.' ואם התעורר, אמר: 'השבח לאלוהים שהחיה אותנו לאחר
מותנו, ואליו (מגיעים) ביום תחיית המתים.'"

פרק 247

היתרון של קבוצת האנשים שמזכירים את אלוהים, העידוד
להצטרף אליה ואיסור נטישתה ללא תרוץ

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הקדש את זמנך לישיבה עם אלה אשר
קוראים אל ריבונם בבוקר ובערב ורוצים לקבל את דינו. ואל תטה את עינייך אל
מעבר להם."

1447. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנֵּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, יש מלאכים שמסתובבים
בדרכים ומחפשים את אנשי זכר אלוהים (האנשים שיושבים בקבוצות
ומזכירים, משבחים ומהללים את אלוהים). אם ימצאו המלאכים כאלה
קבוצות אנשים שמזכירים את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, יקראו זה לזה:

1. הקוראן, 18: 28.

'בואו, מצאתם את הצורך שלכם (מצאתם את מבוקשכם). ' אז יקיפו אותם (המלאכים) בכנפיהם עד לשמיים, ואלוהים, היודע כול, ישאל אותם (את המלאכים): 'מה אומרים עבדיי?' והם יענו: 'הם משבחים אותך ואומרים שאתה גדול, ומודים לך, ומהללים אותך, ' ואז ישאל: 'האם הם ראו אותי?' והם ישיבו לו: 'לא, לא, בחיי אלוהים, הם לא ראו אותך, ' ואז ישאל: 'איך הם יתנהגו אם הם יראו אותי?' והם ענו: 'אם הם יראו אותך, הם יסגדו לך, יהללו אותך וישבחו אותך עוד יותר.' אמר אלוהים: 'מה הם דורשים?' אמרו (המלאכים): 'הם מבקשים ממך גן עדן.' שאל: 'האם הם ראו אותי?' אמרו: 'לא, בחיי אלוהים, הם לא ראו אותנו.' שאל: 'אם הם היו רואים אותנו- איך היו נוהגים?' אמרו: 'אם הם היו רואים אותנו, היו דואגים לו יותר, מבקשים אותו יותר ורוצים אותו יותר.'

אמר: 'מפני מה הם מבקשים מחסה?' אמרו לו (המלאכים): 'הם מבקשים מחסה מהגיהנום.' שאל: 'האם הם ראו אותי?' ענו לו: 'לא, בחיי אלוהים! הם לא ראו אותנו.' שאל: 'אם הם היו רואים אותנו, איך היו נוהגים?' ענו לו: 'אם הם היו רואים אותנו, הם היו בורחים ממנו ויותר מפחדים ממנו.' אמר: 'אני מבקש שתעידו כי אני סלחתי להם.' אמר אחד המלאכים: 'ביניהם יושב פלוני, והוא אינו אחד מהם, אלא בא לצורך כלשהו.' אמר: 'הם היושבים, לא יפסיד מי שיושב אתם.'"

ולפי הגירסה של מוסלם: "מפי אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לאלוהים יש מלאכים מהלכים, והם נוספים למלאכים הרגילים שתפקידם לחפש חבורות של אנשים הלומדים במסגדים. אם מצאו חבורה כזאת, ישבו עם היושבים והקיפו זה את זה בכנפיהם עד שמילאו את החלל שבין השמיים והארץ ובזמן שמשותפי החבורה התפזרו, עלו המלאכים השמימה. אלוהים, היודע כול, שאל אותם: 'מאינ באתם?' והם ענו: 'באנו מאצל עובדיך

עלי אדמות. הם משבחים אותך, אומרים שאתה גדול, מהללים אותך, מודים לך ומבקשים ממך. אמר: 'מה הם מבקשים?' אמרו: 'הם מבקשים ממך את גן העדן שלך.' אמר: 'האם הם ראו את גן העדן שלי?' אמרו: 'לא, אלוהים!' אמר: 'אם הם היו רואים את גן עדן שלי, איך היו נוהגים?' אמרו: 'וגם הם היו מבקשים מחסה בצילך.' אמר: 'מפני מי הם היו מבקשים מחסה אצלי?' אמרו: 'מהאש שלך, הוי, אלוהים!' אמר: 'האם הם ראו את האש שלי?' אמרו: 'לא, אמר: 'אם הם היו רואים את האש שלי, איך היו נוהגים?' אמרו: 'הם גם היו מבקשים מחילה.' אמר (אלוהים): 'מחלתי להם, ונתתי להם את מה שביקשו, ואני נותן להם מחסה.' אמרו (המלאכים): 'ריבוננו! ביניהם יש עבד פלוני, שמרבה לעשות חטאים אבל עבר (במקרה) וישב אתם. אמר (אלוהים): 'וגם לו סלחתי, אלו אנשים שלא יפסיד מי שישב אתם.'"

1448. והוא (אבו הורירה) גם מסר ביחד עם אבו סעיד, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְשַׁנֵּיהֶם, אמרו: "שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל האנשים היושבים להזכיר את אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, יקיפו אותם המלאכים, יכסו אותם ברחמים, תרד עליהם השכינה ויזכיר אותם אלוהים בפני אלה שאיתו.'"

1449. אל-חארת' בן עוף, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "בזמן ששליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ישב במסגד והאנשים ישבו איתו, הגיעו שלושה אנשים. שניים באו אל שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והאחד הלך. שני האנשים עמדו בפני שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אחד מהם ראה פתח במעגל הישיבה וישב בו, והאחר ישב מאחוריהם והשלישי הסתובב והלך. כאשר שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהַשְּׁלוֹם, סיים את

דבריו, אמר: 'האם אספר לכם על שלושת האנשים? אחד מהם פנה לאלוהים, ואלוהים קיבל אותו, השני התבייש, ואלוהים התבייש ממנו, ואילו השלישי התרחק, לכן אלוהים התרחק ממנו.'"

1450. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "מועאויה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, יצא לחבורת אנשים שישבו במסגד ומזכירים את אלוהים. הוא אמר להם: 'מה גרם לכם לשבת?' אמרו: 'ישבנו כדי להזכיר את אלוהים.' אמר: 'אתם נשבעים באלוהים כי ישבתם רק למטרה זו?' אמרו: 'ישבנו רק למטרה זו.' אמר: "אני מבקש כי תישבעו באלוהים לא בגלל שאני מאשים אתכם, הרי אין מישהו מכם יותר קרוב ממני לשליח אלוהים ופחות מסר חדית'ים מפיו. (מועאויה מספר) הוא (שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם) יצא לקבוצה מחבריו שישבו במסגד והזכירו את אלוהים ואמר: 'מה גרם לכם לשבת?' אמרו: 'ישבנו כדי להזכיר את אלוהים ולשבח אותו, כי הנחה אותנו לאסלאם והעניק לנו אותו.' אמר: 'אתם נשבעים באלוהים כי ישבתם רק למטרה זו?' אמרו: 'ישבנו רק למטרה זו.' אמר: 'אני מבקש שתישבעו באלוהים לא בגלל שאני מאשים אתכם אלא כי בא אלי ג'בריל (גבריאֵל) ואמר לי שאלוהים יתגאה בכם בפני המלאכים.'"

פרק 248

הזכר בבוקר ובערב

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "והזכיר את ריבונך בסתר, כשאתה נכנע אליו ומפחד ממנו. והזכיר זאת באמירה רגילה ולא בקול רם בבוקר ובערב. ואל תהיה מן המתעלמים." והוא גם אמר: "תסבול את מה שהם אומרים ואמור את שבח

1. הקוראן, 7: 205.

ריבונך לפני זריחת השמש ולפי שקיעתה.¹ הוא גם אמר: "ושבח את ריבונך בתחילת הלילה ובתחילת היום."² והוא גם אמר: "בבתים אשר ציווה אלוהים שיורם מעמדם ויוזכר בהם שמו ויזכירו את שבחו בבקרים ובערבים * אנשים שלא יסיטו את תשומת ליבם מסחר ולא מכירה מזכר אלוהים."³ והוא גם אמר: "אנחנו הפכנו את ההרים לעבדיו, והם ישבחו אותנו בתחילת הלילה ובזריחת השמש."⁴

1451. אבו הורירה, שְׁאֵלָהִים יְתִרְצֶה מִמְנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שאמר בבוקר ובערב: השבח וההודיה לאלוהים, והתודה לו מאה פעמים, איש לא יבוא ביום הדין במשהו יותר טוב ממה שהביא, חוץ ממישהו שאמר כמו שאמר או הוסיף.'"

1452. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "איש בא אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, כואב לי בגלל עקרב שעקץ אותי אתמול!' אמר: 'לו אמרת בערב: אני חוסה במילות אלוהים השלמות מפני הרוע של מה שברא, לא היה מזיק לך.'"

1453. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר בבוקר: 'הוי, אלוהים, בעזרתך הגענו לבוקר, בעזרתך הגענו לערב, בעזרתך נחייה, בפקודתך נמות ואלריך נקום לתחיה.' ונהג להגיד בערב: 'הוי, אלוהים! בעזרתך הגענו לערב, בעזרתך נחייה, בפקודתך נמות ואלריך נקום לתחיה.'"

1. הקוראן, 50: 38-39.

2. הקוראן, 40: 55.

3. הקוראן, 24: 36-37.

4. הקוראן, 38: 18.

1454. הוא (אבו הורירה) גם אמר: "אבו בכר אצ-צדיק, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֹ, אמר: 'הוי, שליח אלוהים, צווה עליי את המילים שאומר בבוקר ובערב,' אמר: 'הגד: הוי, אלוהים, בורא השמים והארץ, היודע את העולם הנסתר והגלוי, ריבונו של כל דבר ומלכו, אני מעיד כי "אין אלוה זולת אלוהים", אני חוסה תחת השגחתך בגלל הרוע של נפשי ובגלל הרוע של השטן ושותפיו.' אמר: 'אמור את המילים הללו בבוקר ובערב וכשאתה הולך לישון.'"

1455. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֹ, אמר: "נביא אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֵּה וְהִשְׁלֹם, נהג לומר בערב: 'הערב הגיע אלינו, ובו ניתנת כל המלוכה לאלוהים, ההודיה לאלוהים, אין אלוה זולת אלוהים, הוא לבדו ואין לו שותף.'"

מוסר החדית' אמר: "אני חושב שהנביא אמר בהם (במשפטים שנהג לומר בערב): 'לו המלוכה ולו השבח והוא כל יכול. ריבוני, אני מבקש ממך את הטוב שבלילה הזו ואת הטוב שבלילה שלאחריו, ואני חוסה תחתך מפני הרוע שבלילה הזו ומפני הרוע שבלילה שלאחריו. ריבוני, אני חוסה תחתך מפחד העצלות ומרעת הזיקנה. ריבוני, אני חוסה תחתך מייסורי האש (הגיהנום) ומחיבוטי הקבר,' וכשהגיע הבוקר אמר אותו הדבר, אבל התחיל ב"הגיע הבוקר, ובו המלוכה לאלוהים."'

1456. עבד אללה בן ח'ביב שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֵּה וְהִשְׁלֹם, אמר לי: "קרא: 'אמור, הוא אלוהים אחד' (סורת אל-אח'לאס "הכנות"), ושתי הסורות האחרונות בקוראן שמתחילות ב"אני חוסה בך", בכל ערב ובכל בוקר שלוש פעמים תישמר מכל דבר רע.'"

1457. עות'מאן בן עפאן, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, אמר: 'כל עבד שאומר בבוקר של כל יום ובערב של כל לילה שלוש פעמים: 'בשם אלוהים, שיחד עמו אין שום דבר - לא באדמה ולא בשמיים - שיכול להזיק לאדם, והוא אש-שמיע (השומע) ואל-עלים (היודע)' שום דבר לא יזיק לו."

פרק 249

מה אומרים כשנכנסים למיטה כדי לישון

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "בבריאת השמיים והארץ וחילופי הלילה והיום יש אותות לבעלי השכל - * אלה אשר יזכירו את אלוהים בהיותם בעמידה, בישיבה, בשכבם על צידיהם, ויחשבו על בריאת השמיים והארץ. ריבוננו, לא בראת את כל זה לשווא, ישתבח שמך, הגן עלינו מייסורי הגיהנום."

1458. חוד'פה ואבו ד'אר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִשְׁנֵיהֶם, אמרו: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, נהג כשהיה נכנס למיטתו לאמור: 'בשמך, אלוהים, אמות ואחיה."

1459. עלי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, אמר לו ולפאטמה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִשְׁנֵיהֶם: 'כאשר אתם הולכים למיטותיכם, ושוכבים אמרו: "אלוהים גדול", שלושים ושלוש פעמים, שבחו את אלוהים שלושים ושלוש פעמים, תודו לאלוהים שלושים ושלוש פעמים."

לפי גירסה אחרת מופיע שהשבח שלושים וארבע פעמים.

1. הקוראן, 3: 191-190.

ולפי עוד גירסה מופיע שאמירת "אלוהים גדול" היא שלושים וארבע פעמים."

1460. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אם מישהו מכם ילך לישון, עליו לנער את מיטתו בשרוולי בגדו, כי הוא אינו יודע מה היה עליה אחרי שקם ועזב (בבוקר), ויאמר: 'בשמך, ריבוני, שמתתי את הגוף שלי ובשמך ארים אותו. אם קיבלת בחזרה את נשמתתי - רחם עליה, ואם השארת אותה (אצלך) - שמור עליה כמו שאתה שומר על עבדיך הצדיקים."

1461. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, מסרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, נהג בעת שהולך לישון לנשוף בידיו ולקרוא את השומרות (מפני השטן, מופיעות בשתי הסורות האחרונות בקוראן) ומשח בידיו את כל גופו."

ולפי גירסה אחרת: "בכל לילה כשהלך לישון נהג הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, לקרב את כפות ידיו, לנשף בהן ולקרוא בהן את סורת אל-אח'לאס (הכנות), את סורת אל-פלק (השחר) ואת סורת אנ-נאס (האנשים). ומשח בידיו מה שיכל מכל גופו, והתחיל בראשו ובפניו והמשיך בקדמת גופו שלוש פעמים."

1462. אל-בראא' בן עאזב, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר לי: 'אם תבוא למיטתך, עשה רחיצת טיהרה כמו שאתה עושה לפני התפילה, ושכב על צידך הימני, ואמור: 'הוי, אלוהים, הכנעתי את נשמתתי אליך, והפנית את פניי אליך, והפקדתי את ענייני

בידיך, וחסיתי תחת כנפך ברצון וביראה כלפיך. אין מקלט ואין מפלט ממך אלא אם אגיע אליך. האמנתי בספרך שהורדת ובנביאך ששלחת. הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ממשיך להטיף לאל-בראא' ואומר: 'אם תמות אחרי זה, תמות על טבע הבריאה (נקי מכל חטא), ובלבד שהקריאות הללו יהיו דבריך האחרונים באותו לילה.'"

1463. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג כשהלך למיטתו, להגיד: 'השבח לאלוהים שהאכיל אותנו, השקה אותנו, ספק לנו (צרכים) וקלט אותנו. הרבה אחרים אין להם מספק (לצרכיהם), ואין לה מקלט.'"

1464. חוד'יפה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג אם רצה לשכב, לשים את ידו הימנית מתחת ללחיו, ויאמר: 'הוי, אלוהים, הגן עליי מפני ייסוריך ביום שבו יקומו עבדיך לתחייה.'"

ספר התחנות (התפילות)

549.....	250. היתרון של התחנות (התפילות).....
556.....	251. היתרון של התחנות למען האחר כשהיא איננו (בסתר).....
556.....	252. סוגיות בתחנות.....
558.....	253. כבוד הצדיקים והחסד שלהם.....

פרק 250

היתרון של התחנות (התפילות)

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ורִיבֹנְכֶם אמר: התפללו אלי אענה לכם."¹ הוא גם אמר: "התפללו לריבונכם כשאתם נכנעים אליו בסתר, כי הוא אינו אוהב את העושקים."² הוא גם אמר: "אם ישאלו אותך עבדיי עליי, הרי אני קרוב, אענה לקריאת מי שיקרא לי. עליהם לענות לי ולהאמין בי, בתקווה שיילכו בדרך הישר."³ הוא גם אמר: "(מה שאתם עובדים זולת אלוהים טוב יותר) או מי שיענה לנמצא במצוקה בעת שיקרא לו, ויבטל את הרע ויעשה אתכם יורשי הארץ. אלוה אחר עם אלוהים? אתם זוכרים מעט."⁴

1465. אנ-נועמאן בן בשיר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'התחנן זה העבודה (עבודת אלוהים)'.¹

1466. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה אוהב את התחנן המקיף, וזנח את זולתו."²

1. הקוראן, 40: 60.
2. הקוראן, 7: 55.
3. הקוראן, 2: 186.
4. הקוראן, 27: 62.

1467. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "רוב תחנוניו של הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היו: 'אלוהים! תן לנו טובה בעולם הזה וטובה בעולם הבא, והגן עלינו מייסורי האש (גיהנום).'"

מוסלם הוסיף בגירסתו ואמר: "אנס נהג בעת שרצה לתחנן במשאלה תחנן בתחנון הזה, ובעת שירצה בתחנון רגיל יתחנן בתחנון הזה."

1468. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה אומר: 'אלוהים! אני מבקש ממך הנחיה, אדיקות, צניעות ועושר.'"

1469. טארק בן אשים, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "כשאיש אחד התאסלם, הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג ללמד אותו להתפלל, ואז הורה לו לתחנן במילים אלה: 'הוי, אלוהים! סלח לי, רחם עליי, הנחה אותי, הבריא אותי ופרנס אותי.'"

ולפי גירסה אחרת: "טארק מסר שהוא שמע את הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשאיש בא אליו אמר: 'הוי, שליח אלוהים! איך אני אומר כשאני מבקש מאלוהים?' אמר: 'אמור: אלוהים! סלח לי, רחם עלי, הבריא אותי, תן לי ופרנס אותי,' כי אלה מביאים לך עולמך הזה ועולמך הבא."

1470. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים! מפנה הלבבות, הפנה את ליבנו לציות לך.'"

1471. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בקשו מחסה באלוהים מטרחת המבחן, מעומק האומללות, מרוע השיפוט ומשמחה לאיד האויבים.'"

1472. הוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר: 'הוי, אלוהים! היטיב את דתי שהיא מחסה לעניינים שלי, היטיב את עולמי שבו אני חי, היטיב את העולם הבא שאליו אני חוזר, עשה את חיי מקור לכל טוב ועשה את מותי מנוחה מכל רוע.'"

1473. עלי, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'אמור: אלוהים! הנחה אותי, הדריך אותי.'"
לפי גירסה אחרת: "הוי, אלוהים, אני מבקש ממך הנחיה והדרכה."

1474. אנס, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר: 'הוי, אלוהים! אני מבקש מחסה בך מחוסר אונים, מעצלות, מפחדנות, מזקנה ומקמצנות, ואני מבקש מחסה בך מחיבוטי הקבר, ואני מבקש מחסה בך ממצוקת החיים והמוות.'"
ולפי גירסה אחרת: "מקיפוח החוב ומדיכוי הגברים."

1475. אבו בכר אצ-צדיק, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנוּ, אמר לשליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'לִמַּד אוֹתִי תַחֲיִנָּה שְׂאוֹתָהּ אֶקְרָא בְּתַפִּילַּתִּי. 'אמר: 'אמור: אלוהים, עשיתי עוול גדול לעצמי, ואין מי שיסלח על חטאיי זולתך. סלח לי ורחם עלי, כי אתה אל-ע'פור (הסולח) ואר-רחים (הרחום).'
לפי גירסה אחרת: "ובביתי עשיתי הרבה עוול," ובמקום אחר נכתב: "עוול גדול," לכן עליו לשלב ביניהם באמרו: "עשיתי הרבה עוול גדול."

1476. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לקרוא תחינה זו: 'הוי, אלוהים, סלח לי על חטאיי, על בורותי, הפרזתי

בענייניי ובמה שאתה יודע יותר ממני. 'הוי, אלוהים, סלח לי על רצינותי, על קלות ראשי ועל כל מה שעשיתי בטעות ובכוונה. 'הוי, אלוהים, סלח לי על מה שעשיתי במוקדם ובמאוחר, על מה שעשיתי בסתר ובגלוי ועל מה שאתה יודע יותר ממני. אתה המקדים, אתה המעכב ואתה הכל יכול."'

1477. עאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנֶה, מסרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר בתפילתו: 'אלוהים! אני מבקש מחסה בך מפני הרע שעשיתי ומהרוע שלא עשיתי."'

1478. אבן עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנֶה, אמר: "בין התחנונים של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אלוהים! אני מבקש מחסה בך מכחידת חסדך, מהפיכת רווחתך, פתאומיות נקמתך וכל כעסך."'

1479. זייד בן ארקם, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנֶה, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר: 'הוי, אלוהים, אני מבקש מחסה בחיקך מחוסר אונים, מעצלנות, מקמצנות, מזקנה ומחיבוטי הקבר. 'הוי, אלוהים, הבא לנפשי את יראתה וטהר אותה, כי אין כמוך לטהר אותה, אתה הנותן לה מחסה ואתה המחזיק בה. 'הוי, אלוהים, אני מבקש אצלך מחסה מפני יָדַע שאינו מועיל, מלב שאינו נכנע, מנפש שאינה שבעה ומתחינה שאינה נענית."'

1480. אבן עבאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנֶה, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר: 'הוי, אלוהים! נכנעתי אליך, האמנתי בך, סמכתי עליך וחזרתי (בתשובה) אליך. 'למענך רבתי, ובעבורך התדיינתי. סלח

1. עם אויבך שמכחישים את דתך.

לי על מה שהקדמתי, על מה שערכתי, על מה שעשיתי בסתר ועל מה שעשיתי בגלוי, אתה המקדים ואתה המעכב, ואין אלוה מלבדך. ”
חלק מהמוסרים הוסיפו: ”אין יכולת ואין כוח אלא באלוהים.”

1481. עאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנּוּ, מסרה: ”הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לתחנן במילים אלה: ’אלוהים, אני מבקש מחסה בך ממצוקת האש (גיהינום), ומייסורי האש, ומרוע העושר והעוני.”

1482. זיאד בן עלאקה מסר מפי דודו, קוטבה בן מאלֶפֶּ, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנּוּ, אמר: ”הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר: ’הוי, אלוהים! אני מבקש מחסה בך מפני רעות המוסר, המעשים והתשוקות.”

1483. שכל בן חומיד, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנּוּ, אמר: ”אמרתי: ’שליח אלוהים! לימד אותי קריאה.’ אמר: ’אמור: אלוהים! אני מבקש מחסה בך מרוע השמיעה שלי, מרוע הראייה שלי, מרוע לשוני, מרוע ליבי ומרוע הזרע שלי.”

1484. אנס, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנּוּ, מסר: ”הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר: ’אלוהים, אני מבקש מחסה בך מצרעת, שיגעון, מחלת הנסון ומחלות רעות.”

1485. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנּוּ, אמר: ”שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר: ’הוי, אלוהים! אני מבקש מחסה בך מפני הרעב כי הוא בן זוג רע מאוד, ואני מבקש מחסה בך מהבגידה, כי היא תכונה אישית רעה.”

1486. לעלי, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, בא איש שעליו חובות רבים ואמר: "הכבידו עלי החובות, עזור לי! אמר: 'האם תרצה שאלמד אותך מילים ששליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לימד אותי, ואם חובותיך היו כמו הר אלוהים יפרע אותם? אמור: 'הוי, אלוהים! עשה שאסתפק במה שהתרת במקום מה שאסרת ועשה שאסתפק בחסדך ולא אצטרך לאחר מלבדך.'"

1487. עמראן בן אל-חוצין, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לימד את אבי, אל-חוצין, שתי מילים שבהן הוא מתחנן: 'הוי, אלוהים! השרה עלי את דרך הישר וחסה עלי מפני הרוע של נפשי.'"

1488. אל-עבאס בן עבד אל-מוטלב, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, למד אותי משהו שאבקשו מאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה.' אמר: 'בקשו מאלוהים בריאות.' אחרי כמה ימים חזרתי אליו ואמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, למד אותי משהו שאבקשו מאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה.' אמר לי: 'הוי, עבאס, הוי, דודו של שליח אלוהים, בקשו מאלוהים את הבריאות בעולם הזה ובעולם הבא.'"

1489. שהר בן חושב, אמר: "אמרתי ל'אם סלמה,' שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ: 'הוי, אם המאמינים, 'מה הייתה התחינה השכיחה ביותר של שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,' אם יש לך (אם את זוכרת)?' אמרה: 'רוב תחנוני היו: 'הוי, אלוהים, אתה שמפנה את הלבבות (פעם לטוב ופעם לרע) החזק את לבי על הדת שלך.'"

1490. אבו אד-דרדאא', שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו

הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אֶחָת הַתַּחֲנוּנִים שֶׁל דָּאוּד (דוּד), עָלָיו הַשְּׁלוֹם, הֵייתָה: 'הוּא, אֱלוֹהִים! אֲנִי מִבְקֵשׁ מִמֶּךָ אֶת אֱהַבְתֶּךָ, וְאֱהַבְתָּם שֶׁל אֱלֹהֵי שְׂאוּהֵבִים אוֹתְךָ וְאֵת הָעֲבוּדָה שֶׁמּוֹבִילָה אוֹתִי אֶל אֱהַבְתֶּךָ, אֱלוֹהִים, עֲשֵׂה אֶת אֱהַבְתֶּךָ הָאֱהָבָה הַיּוֹתֵר אֱהוּבָה עֲלָיִי מֵעֲצָמִי, מִמִּשְׁפַּחְתִּי וּמֵהַמִּים הַקְּרִים.'"

1491. אָנֹס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוֹ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'דְּבַקוּ (בַתְּחִנָּה) בְּהוּי, בְּעַל הוֹד הַמַּעֲלָה וְהַכְּבוֹד.'"

1492. אָבוֹ אוֹמְאָמָה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוֹ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הַתַּחֲנֵן תַּחֲנוּנִים רַבִּים שֶׁלֹּא זָכְרָנוּ מֵהֶם דְּבַר. אָמַרְנוּ: 'הוּא, שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, הַתַּחֲנֵן תַּחֲנוּנִים רַבִּים, שֶׁלֹּא זָכְרָנוּ מֵהֶם דְּבַר.' אָמַר: 'הֵבָה אֲרֹאֵה לָכֶם מִשְׁפֵּט אֶחָד שְׁכוֹלֵל אֶת כָּל זֶה (הַתַּחֲנוּנִים שֶׁלֹּא זָכַרְתֶּם). תֹּאמַר: 'הוּא, אֱלוֹהִים, אֲנִי מִבְקֵשׁ מִמֶּךָ אֶת הַדְּבַר הַטּוֹב בְּיוֹתֵר שֶׁבִיקֵשׁ מִמֶּךָ הַנְּבִיא שֶׁלְךָ, מִחֲמַד, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וְאֲנִי מִבְקֵשׁ מִחֲסֵה בְךָ כְּמוֹ שֶׁהַנְּבִיא שֶׁלְךָ, מִחֲמַד, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בִּיקֵשׁ מִחֲסֵה בְךָ, וְאֵתָה הָעוֹזֵר, וְאֵתָה הַמוֹסֵר, וְאֵין יְכוּלֵת וְאֵין כּוֹחַ אֵלָּא בְּאֱלוֹהִים.'"

1493. אָבֵן מִסְעוֹד, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוֹ, אָמַר: "אֶחָד הַתַּחֲנוּנִים שֶׁל שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הִיָּה: 'הוּא, אֱלוֹהִים, אֲנִי מִבְקֵשׁ שֶׁתַּעֲנִיק לִי אֶת הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים אֲשֶׁר מַחֲיִיבִים אֶת רַחֲמֶיךָ, אֶת הַמַּעֲשִׂים הַמַּחֲיִיבִים אֶת מַחֲלַתְךָ, אֶת הַבִּיטְחוֹן מִפְּנֵי עֲשִׂיַת כָּל חַטָּא, אֶת הַשֶּׁכֶר עַל כָּל מַעֲשֵׂה טוֹב, אֶת הַזְּכִיָּה בְּגֵן הָעֵדֵן וְאֵת הַיְשׁוּעָה מִפְּנֵי הָאֵשׁ (הַגִּיָּנוֹם).'"

פרק 251

היתרון של התחנן למען האחר כשהוא איננו (בסתר)

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ואלה אשר באו אחריהם אומרים: 'ריבוננו, מחל לנו ולאחינו אשר קדמו לנו באמונה.'¹ והוא גם אמר: "ובקש מחילה על חטאך ועל חטאי המאמינים והמאמינות.² והוא גם אמר: "מודיע על הנביא אברהים (אברהם), עָלִיו הַשְּׁלוֹם): "ריבוננו, ביום הדין מחל לי על חטאיי ומחל גם להוריי ולמאמינים בך.³"

1494. אבו אד-דרדאא', שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הוא שמע את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'כל עבד מוסלם שמתחנן עבור אחיו בסתר המלאך אומר ולך כמוהו.'"

1495. והוא (אבו אד-דרדאא') גם מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר: 'התחינה שבסתר של האיש המוסלמי לאחיו נענית בחיוב. ליד ראשו נמצא מלאך מורשה, שכל פעם שהוא מתחנן עבור אחיו לטובה, אומר המלאך המורשה (למוסלמי המתחנן): 'אמן, וגם לך (מגיע כמו לאחיק).'"

פרק 252

סוגיות בתחנן

1496. אוסאמה בן זייד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה

1. הקוראן, 10: 59.

2. הקוראן, 19: 47.

3. הקוראן, 41: 14.

וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'מִי שֶׁנַּעֲשִׂית לּוֹ טוֹבָה, וְאָמַר לַעֲוֹשָׁה שְׁלֵה: 'אֱלוֹהִים יִגְמֹל לְךָ טוֹב, כִּבְר הַיָּטִיב בְּשִׁבְחָךְ.'"

1497. ג'אָבֵר, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנֹנֹ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'אֵל תִּקְרָאוּ (אֵל אֱלוֹהִים) נִגְדַ עֲצַמְכֶם, אֵל תִּקְרָאוּ (אֵל אֱלוֹהִים) נִגְדַ לְדִיכֶם, וְאֵל תִּקְרָאוּ (אֵל אֱלוֹהִים) נִגְדַ כִּסְפְכֶם, לְמַעַן שְׁלֵה תִהְיֶה זֹאת הַשְׁעָה שְׁבֵה אֱלוֹהִים יַעֲנֶה כָל מִבְקֶשׁ דְּבַר מִמְּנֹ, וְהוּא יַעֲנֶה לְכֶם.'"

1498. אָבֹ הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנֹ, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'הַעֲבַד יִהְיֶה הַכִּי קָרוֹב לְאֱלוֹהִים כְּשֶׁהוּא מִשְׁתַּחֲוֶה, הַרְבּוֹ בְּתַחֲנוּנִים (כְּשֶׁאַתֶּם מִשְׁתַּחֲוִים).'"

1499. הוּא (אָבֹ הוֹרִירָה) גַּם מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'כָּל אֶחָד מִכֶּם יַעֲנֶה בְּחִיּוֹב אִם לֹא יִמְהַר בְּאוֹמְרוֹ: 'הַתְּחַנַּנְתִּי לְרִיבוֹנִי וְלֹא נַעֲנֶה לִי.'"

לְפִי הַגִּירָסָה שֶׁל מוֹסֵלִם: "הַעֲבַד יִמְשִׁיךְ לַהֲיַעֲנוֹת בְּחִיּוֹב (עַל יַדִּי אֱלוֹהִים) כָּל עוֹד לֹא בִיקֶשׁ בְּתַחֲנוּנֹ חֲטָא אוֹ פְרוֹד בֵּין קָרוֹבִי מִשְׁפַּחְתּוֹ, וְגַם לֹא יִמְהַר. נֹאמַר: 'הוּי, שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, לְמָה הַתְּכוֹונָת בְּמִילָה יִמְהַר?' אָמַר: (אִם הַעֲבַד יֹאמֵר) 'הַתְּחַנַּנְתִּי וְהַתְּחַנַּנְתִּי וְלֹא מִצְאָתִי מִי שִׁיעֲנֶה לִי, וְאַחַר כֵּךְ יִתְחַרְט וְיִפְסִיק לַהֲתַחֲנֵן.'"

1500. אָבֹ אוֹמָאמָה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מִמְּנֹ, אָמַר: "לְשִׁלְיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, נֹאמַר: 'אִיזוֹ תַחֲנוּן הַכִּי מִהִיר נִשְׁמַע (קָרוֹב לַהֲיַעֲנוֹת מִבְּחִינַת זְמַן)?' אָמַר: 'שְׁנֹאמַר בְּשִׁלְיֶשׁ הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַלִּילָה, וְלֹאֲחַר סִיוֵם תְּפִילוֹת הַחֹבֶה.'"

1501. עובאדה בן אצ-צאמת, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מוסלמי עלי אדמות שיתחנן לאלוהים בתחנן מסוים, אלוהים יענה לו בחיוב (יתן לו מה שבקש) או יסיר ממנו את הרע שהיה עלול לפגוע בו, אבל בתנאי שלא יתחנן לחטא או לניתוק יחסים עם קרובי משפחה. איש אחד אמר: 'אז יש להרבות (בתחנן)?' אמר: 'אלוהים ירבה יותר (להיענות לכם).'"

1502. אבן עבאס, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לומר בעת מצוקה: 'אין אלוה זולת אלוהים, אל-עדים (העצום) ואל-חלים (הסבלן)'. "אין אלוה זולת אלוהים", ריבון כס הכבוד העצום. "אין אלוה זולת אלוהים", ריבון השמים וריבון הכס היקר."

פרק 253

כבוד הצדיקים והחסד שלהם.

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "בני חסותו של אלוהים - אין חשש לגורלם ואינם מתעצבים. * אלה אשר האמינו באלוהים והיו יראים מפניו, * להם תבוא הבשורה הטובה בחיי העולם הזה ובעולם הבא. כי אין תחליף לדברי אלוהים, וזוהי הזכייה הגדולה."¹ והוא גם אמר: "הניעי את גזע עץ התמר לכיוון שלך, עד שיפיל עליך תמרים בשלים. * אז תאכלי."² והוא גם אמר: "בכל פעם שזכריה נכנס אל מקום תפילתה - מצא אצלה פרנסה (אוכל). הוא אמר: 'היי, מרים, מניין לך כל זה?' אמרה: 'הוא מאלוהים. אכן אלוהים מפרנס את מי שירצה בלי חשבון.'³

1. הקוראן, 10: 64-62.

2. הקוראן, 19: 25.

3. הקוראן, 3: 37.

והוא גם אמר: "ואם נפרדתם מהם ומאלה שאותם הם עובדים זולת אלוהים - תחסו במערה. ריבונכם יעניק לכם מרחמיו ויאפשר לכם דברים מועילים לרווחתכם."¹

1503. עבד אר-רחמאן בן אבו בכר אצ-צדיק, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "אהל אס-סופה" (פינה במסגד "קבאא") היו אנשים עניים. פעם אמר הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'מי שיש לו אוכל לשניים, שייקח עמו שלושה, ומי שיש לו אוכל לארבעה, שייקח עמו חמישה או שישה או כמו שהתכוון מלכתחילה'. אבו בכר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, הביא שלושה והנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יצא עם עשרה. אבו בכר אכל ארוחת ערב אצל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ונשאר עד שהתפלל תפילת לילה, ואז חזר הביתה, והוא בא לאחר שעבר חלק גדול מהלילה.

אמרה לו אישתו: 'מה עיכב אותך מ(לפגוש את) אורחך?' אמר: 'האם לא הגשת להם ארוחת ערב?' אמרה: 'הם סרבו לאכול עד שתבוא, וכבר הציעו (בני אבו בכר) להם אוכל'. אמר (עבד אר-רחמאן בן אבו בכר): 'אני הלכתי והתחבאתי (פחד שמא אביו ינזוף בו)', ואמר: 'הוי, שפל, וקילל וקילל (אבו בכר חשב שכנו עבד אר-רחמן לא כבד את אורחיו) ואמר לאורחיו (כשהתברר כי עבד אר-רחמן לא אשם): 'תאכלו שלא בתאבון, בחיי אלוהים, לא אטעם מן האוכל'. אמר (עבד אר-רחמן): 'אני נשבע באלוהים, כי כל נגיסה שנגסנו, התווסף במקומה יותר אוכל ממה שהיה, עד ששבענו, והתמלאה (הקערה) יותר מקודם. אבו בכר הביט באישתו ואמר לה: 'הוי, הבחורה מ"בני פראס", מה קרה כאן? (בתדהמה) ענתה האישה: 'לא, אני נשבעת בקֹרַת רוחי (כנוי לבעלה) שהיא (הקערה) מלאה עכשיו פי שלושה יותר מאשר קודם.' אכל אבו בכר

1. הקוראן, 18: 16-17.

ואמר: 'זה היה מהשטן (השבועה שנשבע). 'אכל עוד מנה ולקח את כל הקערה לנביא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. עבד אר-רחמן אמר: 'הייתה בינינו לבין קהילה אחרת ברית וכאשר פג תוקפה חזרו לאל-מדינה.' הנביא חלק אותם לשנים עשר איש, ועם כל איש הייתה עוד קבוצת אנשים, אלוהים יודע כמה הם היו, וכולם אכלו.

ולפי גירסה אחרת: "אבו בכר נשבע שלא יטעם ממנו (מהאוכל), ולאחריו האישה נשבעה שלא תטעם, וכך גם האורח או האורחים - נשבעו שלא יטעמו ממנו עד שיטעם אותו (אבו בכר). אמר אבו בכר: 'זה מהשטן (השבועה שנשבע), ביקש להביא לו את האוכל ואכל ואכלו כולם, וכשלקחו לעצמם מנה, היה מתווסף במקומה יותר ממנה. אמר: 'הוי, אחות של "בני פראס", מה זה?'

אמרה: 'לא, אני נשבעת בקורת רוחי (כנוי לבעלה) שהיא (הקערה) מלאה עכשיו יותר מאשר לפני שאכלנו.' הם אכלו ושלח אותה (אבו בכר) לנביא ואמר שהוא אכל ממנה.

לפי גירסה אחרת: "אבו בכר אמר לעבד אר-רחמן: 'טפל באורחך, אני הולך לנביא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. והגש להם אוכל לפני שאחזור. עבד אר-רחמאן הלך והביא את מה שהיה לו.

אמר: 'אכלו', אמרו: 'איפה בעל הבית?'

אמר: 'אכלו', אמרו: 'לא נאכל עד שיבוא בעל הבית שלנו.' אמר: 'עלינו לשמור על הכבוד שלכם, ואם יבוא (בעל הבית אבו בכר) ויראה כי לא אכלתם, ינזוף בנו.' 'אבל האנשים סרבו (לאכול), ידעתי (מספר "עבד אר-רחמן") שהוא יכעס עליי, וכשבא, התרחקתי ממנו.' אמר: 'מה עשיתם?' הם ענו לו. אמר: 'הוי, "עבד אר-רחמן"! ושתק. שוב אמר: 'הוי, "עבד אר-רחמן"! ושתק, ואמר: 'הוי, בור! אני נשבע שאם אתה שומע אותי - שתשיב!' יצאתי ואמרתי: 'שאל את אורחך!' הם אמרו: 'הוא

צודק. הוא הביא לנו אוכל, אמר: 'אם חיכיתם לי עד שאחזור, אני נשבע שלא אוכל.' אמרו האורחים: 'אנחנו נשבעים שלא נטעם מן האוכל עד שאתה תטעם אותו.' אמר: 'אוי לכם, האם אינכם מכבדים אותנו?' (ופנה אל עבד אר-רחמן): הבא את האוכל שעשית! הביא אותו ושם את ידו ואמר: 'בשם אלוהים. הראשונה (השבועה) היתה מהשטן. לבסוף הוא אכל והם אכלו."

1504. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֵי, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היו בין האומות שלפניכם אנשים בעלי טביעת עין (בעלי אינטואיציה), ואם ישנו מישהו באומה שלי, זה יהיה עומר."'

1505. ג'אבר בן סמרה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֵי, אמר: "אנשי כופה התלוננו על סעד, כלומר: אבן אבו וקאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֵי, לעומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֵי, לכן עומר פיטר אותו ומינה במקומו את עמאר, והם התלוננו גם על עמאר, על כך שהוא אינו מתפלל טוב. שלח אליו (עומר) ואמר: 'הוי, אבו אסחאק, האנשים האלה טוענים שאתה אינך מתפלל טוב,' אמר: 'אמנם, אני הייתי מנהל את תפילתם כפי שניהל אותה הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ולא מחסיר כלום.' הייתי מתפלל תפילת לילה ומאריך (מבחינת הזמן) את שתי הכריעות הראשונות ומקצר את שתי האחרונות.'

אמר: 'כך ציפיתי ממך, אבו אסחאק,' ושלח איתו איש או אנשים לאל-כופה כדי לשאול עליו את תושבי אל-כופה. האיש לא פסח על מסגד אחד, בכלום שאל וכולם שיבחו אותו, עד שנכנס למסגד של "בני עבס," שם קם איש מהם בשם "אוסאמה בן קתאדה," המכונה "אבו סעדה," ואמר: 'אם אתה שואל על סעד, הוא לא יצא למלחמת קודש, ולא חילק

(צדקה) באופן שווה לכולם, ולא היה צודק בשיפוטו. אמר סעד: 'אני נשבע באלוהים שאתחנן שלוש תחינות: 'הוי, אלוהים, אם עבדך שקרן, צבוע ועושה רושם - הארך את ימיו והרבה את עוונותיו וחשוף אותו למצוקות. האיש היה אחר כך אם נשאל יגיד: 'ישיש גדול במצוקה, פגעה בי תחינתו של סעד.'

"עבד אל מלך בן עמיר, " שסיפר מפי "ג'אבר בן סמרה, " אמר: 'ראיתי אותו לאחר שגבותיו נפלו על עיניו מתשישות, ושהוא יטריד את הצעירות בדרכים ויקרץ להן."

1506. ערוה בן אז-זוביר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "סעיד בן זייד בן עמר בן נפיל, " שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, נתבע על ידי "ארוה בת אוס" בפני "מרואן בן אל-חכם, " בטענה שהוא לקח מאדמתה. סעיד אמר: 'האם הייתי לוקח חלק מאדמתה אחרי מה ששמעתי משליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם?' אמר (מרואן בן אל-חכם): 'מה שמעת משליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם?'

אמר: 'שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי שלקח חלקת אדמה שלא בצדק, אלוהים יקיף את צווארו בשבע אדמות ביום הדין.' מרואן אמר לו: 'לא אבקש ממך ראיות אחרי זה (מה שמסרת מפי שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם), ' אמר סעיד: 'הוי, אלוהים, אם שיקרה לי, העוור את עיניה והרוג אותה על אדמתה.' אמר: 'היא מתה אחרי שהתעוורה, וכשהלכה על אדמתה נפלה לבור ומתה."

ולפי גירסה של מוסלם: "מוחמד בן זייד בן עבד אללה בן עומר" סיפר שראה את "ארוה בת אוס" כשהיא עיוורת וממששת את הקירות בידיה ואומרת: "קללתו של סעיד פגעה בי, " וכשהיא עברה ליד באר בבית שבו היא תבעה אותו, נפלה בתוכה והבאר הפכה לקבר שלה."

1507. ג'אבר בן עבד אללה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו, אמר: "כשהתקרב קרב "אוֹחוֹד", קרא לי אבי בלילה ואמר: 'אני חושב שאיהרג בתחילת הקרב כאחד מראשוני החברים של הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. ואני לא אשאיר אחריי מישהו יותר יקר ממך מלבד שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. יש לי חוב, פרע אותו ודאג לאחיותך.' בבוקר, כשהתחיל הקרב, הוא היה ההרוג הראשון. אמר (ג'אבר): 'קברתי אותו ביחד עם אדם אחר, אבל לא היה טוב בעיניי שהוא יהיה יחד עם אדם אחר. הוצאתי אותו (מקברו) אחרי שישה חודשים ומצאתי שגופתו נשארה כמו שהייתה ביום שקברתי אותו, מלבד אוזנו. ושמתי אותו בקבר נפרד.'"

1508. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו, מסר: "שני אנשים מחברי הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יצאו מביתו של הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בלילה חשוך, ובפניהם היה אור כאור שתי מנורות. כאשר נפרדו, כל אחד מהם היו פניו מוארים כאור של מנורה עד שהגיע לביתו."

בחלק מהגירסאות של אל-בוכארי: "שני האנשים הם: אוסיד בן חודיר ועבאד בן בשר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו."

1509. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹו, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שלח עשרה אנשים למשימה קרבית ומינה את "עאסם בן ת'אבת" אל-אנצארי כמפקד המשלחת. הם יצאו לדרך עד שהגיעו ל"אל-הדאה", בין "עספאן" לְמֶפָה. הלשינו עליהם לחבורה משבט "הד'יל" שנקראו "בני לחיאן". ואלה נערכו ללחימה בהם (אנשי משלחת הנביא). כך, יצאו מאה איש קלעים מן החבורה והלכו בעקבותיהם. כשנודע הדבר לעאסם ולחבריו, הם התבצרו במקום גבוה. האחרים משבט "הוד'יל" הקיפו אותם וצרו עליהם ואמרו: 'רדו ואנו מתחייבים שלא נהרוג אחד מכם.'

עאסם בן ת'אבת אמר: 'הוי, אנשים, באשר לי, אינני נכנס לברית עם כופר. הוי, אלוהים, הודע עלינו לנביא שלך, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם'. הם ירו חצים והרגו את עאסם. שלושה אנשים ירדו אליהם כי הסכימו להיכנס לברית איתם, אחד מהם היה "ח'וביב", והשני "זיד בן אד-דת'נה", ועוד איש אחר (נאמר שהוא "עבד אללה בן טארק"). וכשכבר תפסו אותם, הורידו את מיתרי קשתותיהם וקשרו אותם בהם. האיש השלישי אמר: 'זוהי תחילת הבגידה, אני נשבע באלוהים שלא אלך אתכם. אני אלך בעקבות אלה (ההרוגים)'. הם ניסו לתפוס אותו ולגרור אותו אבל לא הצליחו והרגו אותו. הם לקחו את "ח'וביב" ואת "זיד בן אד-דת'נה" ומכרו אותם בַּמֶּכָּה אחרי קרב "בדר". "בני אל-חארת' בן עאמר בן נופיל בן עבד מנאף" קנו את "ח'וביב".

"ח'וביב" היה זה שהרג את אל-חארת' בקרב "בדר", ולכן "ח'וביב" נשאר איתם כאסיר עד שסיכמו ביניהם להרוג אותו. הוא שאל מאחת מנשי אל-חארת' סכין כדי לגלח את שיער ערוותו. הבן שלה התקרב מ"ח'וביב" והוא השיב אותו על ירכו כשהסכין עדיין בידו. האם נבהלה, אבל "ח'וביב" הבין אותה ואמר לה: 'את מפחדת שאהרוג אותך, לא הייתי עושה את זה'. אמרה: 'אני נשבעת באלוהים שלא הכרתי אסיר כמו "ח'וביב". אני נשבעת באלוהים כי מצאתי אותך יום אחד אוכל ענבים והוא כבול בכבלי ברזל ואין בכל אזור מֶכָּה פירות'. והיתה אומרת: 'זו פרנסה שאלוהים פרנס את "ח'וביב" (כלומר בגלל שהם קשרו אותו ועינו אותו ולא אכל טוב אלוהים (בנס) שלח אליו ענבים). כשהוציאו אותו מהמתחם המקודש אמר להם "ח'וביב": 'תנו לי להתפלל שתי כריעות, ונתנו לו והתפלל ואמר: 'בחיי אלוהים, לולא תחשבו שאני מפחד, הייתי ממשיך'.

אלוהים, ספור אותם והרוג אותם - כל קבוצה לחוד, ואל תשאיר מהם

אף אחד, ודקלם (שירה) בפניהם, ואמר: "לא אכפת לי מתי איהרג כשאני מוסלמי * ולא אכפת לי על איזה צד איהרג (אם זה למען אלוהים).
ואם (ההריגה) היא למען אלוהים, לא אכפת לי (ליהרג), ואם ירצה אלוהים, יברך את אברי גוף החתוך."

"ח'וביב" הוא שקבע את מנהג הַתְּפִלָּה לכל מוסלמי שעומד ליהרג. הוא - כלומר הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם - הודיע לחבריו שעאסם נהרג. אנשים משבט "קורייש" שלחו מישהו שיביא חלק מגופתו כדי שיוודאו שהוא אכן נהרג כאות שמחה בגלל שהוא הרג אחד מגדולי השבט שלהם. אלוהים שלח לעאסם דבורים, כמו ענן שהקיף את עאסם ולא יכלו לחתוך ממנו כלום.

בפרק זה יש הרבה חדיית'ים נכונים, שקדמו במקומותיהם בספר זה, כולל החדית' על הילד שנהג לבוא לנזיר ולקוסם, וביניהם גם החדית' של ג'ורייג', החדית' על החבורה במערה שנפל סלע וסגר את הפתח של המערה, והחדית' על האיש ששמע קול בעננים שאומר: 'השקה את הגן של פלוני וכו'. הראיות בפרק זה רבות וידועות.

1510. אבן עמר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "מעולם לא שמעתי את עמר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מְמַנּוּ, אומר לדבר כלשהו: 'אני חושב שזה כך אלא היה כמו שחשב.'"

ספר האסורים

254. איסור לשון הרע והצו לשמירת הלשון..... 573.....
255. איסור שמיעת לשון הרע, ולצוות על מי ששמע דברים רעים אסורים לדחות אותם ולהתנגד למי שאמר אותם, ואם אינו מסוגל או לא יתקבל ממנו, צריך לעזוב את המקום אם הוא יכול..... 578.....
256. הדבר המותר מלשון הרע..... 579.....
257. איסור רכילות, שהיא העברת הדיבור בין אנשים לשם קלקול יחסים..... 583.....
258. איסור העברת המלים והדיבור של האנשים לאחראיים אם אין צורך כמו חשש משחיתות וכו'..... 584.....
259. הטלת דופי באדם דו פרצופי..... 584.....
260. איסור השקר..... 585.....
261. הבהרה: מה מותר מהשקר..... 590.....
262. רצוי להאיץ בדובר לוודא את מה שהוא אומר או מספר..... 591.....
263. חומרת האיסור של עדות שקר..... 592.....
264. איסור קללת אדם מסוים או בהמתו שלו..... 592.....
265. היתר קללת בעלי חטאים ללא ציון שמותיהם..... 594.....
266. איסור גידוף המוסלמי שלא בצדק..... 595.....
267. איסור גידוף המתים לא בצדק וללא אינטרס הלכתי..... 597.....
268. איסור הפגיעה באחרים..... 597.....
269. איסור השנאה, ההיפרדות, הפנית עורף והתרחקות..... 598.....
270. איסור הקנאה, שהיא השאיפה להיעלמות החסד מהאדם שניחן בו, בין אם זהו חסד דתי ובין אם הוא חסד חילוני..... 599.....
271. איסור הריגול וההאזנה לדברי מי שלא רוצה שיקשיבו לו..... 599.....
272. האיסור לחשוד במוסלמים ללא צורך..... 601.....
273. איסור ביזוי המוסלמים..... 601.....

274. איסור להפגין שמחה לאיד כלפי המוסלמי 602
275. איסור הכפשת היוחסין הקבועים בהלכה לכאורה 603
276. איסור הרמאות וההונאה 603
277. איסור הבגידה 604
278. איסור התפארות בהענקת מתנה וכו' 606
279. איסור ההתפארות וההתנשאות 606
280. איסור לנטוש מוסלמי מעל לשלושה ימים, אלא אם כן עשה
הנטוש חידוש בדת או שחשף את חטאו וכדומה 607
281. איסור הסתודדות בין שניים בלי אישור השלישי אלא לצורך והוא שישוחחו
בסתר כך שלא ישמע אותם או ישוחחו בשפה שהוא לא יבין 609
282. איסור עינוי עבד, בהמה, אישה וילד ללא סיבה לגיטימית או מעבר למידת הנימוס 610
283. איסור עינוי החיות באש, אפילו הנמלה וכדומה 612
284. האיסור שחל על העשיר להשהות את החוב שבעליו בקש אותו 613
285. שנאת שהאדם יחזור בו במענק שעדיין לא נמסר לאדם שהעניק לו או
במענק שהעניק לבנו ומסר לו אותו או עדיין לא מסר אותו, ושנאת קניית
דבר שהוציא אותו כצדקה ממי שנתן לו או דבר שהוציא אותו כצדקת
חובה או כפרה כלשהי, אבל מקובל לקנות אותו מאיש שעבר אליו 613
286. איסור השימוש בכספו של היתום 614
287. החמרת איסור הרבית 615
288. איסור הצביעות 616
289. מה שנדמה כצביעות אבל איננו צביעות 618
290. איסור המבט לאישה זרה או לעלם צעיר
(שזקנו טרם צמח) ללא צורך לגיטימי 618
291. איסור התבודדות עם אישה זרה 620
292. איסור חיקוי גברים לנשים וחיקוי נשים לגברים בלבוש, בתנועה וכו' 621
293. איסור חיקוי השטן והכופרים 622

294. איסור על הגבר ועל האישה לצבוע את שערות ראשם בצבע שחור 622
295. איסור גילוח חלקי של שיער ראשו של הגבר, התרת גילוחו
- בשלמותו ואיסור גילוח שיערן של הנשים 623
296. האיסור להאריך את השיער, האיסור לעשות קעקועים
- בגוף והאיסור לחדד את השיניים 623
297. האיסור על מריטת שערות שיבה מהזקן, מהראש וכו', והאיסור על
- מריטת שיער זקנו של העלם בתחילת צמיחתו 625
298. שנאת ההתנקות (לאחר עשיית הצרכים) ביד ימין, ואיסור
- על נגיעה בפות ביד ימין בלי סיבה מספקת 625
299. שנאת ההליכה בנעל אחת או סנדל אחד ללא תירוץ ושנאת נעילת
- הנעל או הסנדל בעמידה מבלי תרוץ 626
300. איסור השארת האש (דולקת) בבית בזמן שינה וכדומה
- בין אם היא דולקת במנורה או בכל דבר אחר 626
301. האיסור על העמדת פנים שהיא עשיית ואמירת
- דבר בקושי למרות שאין בו צורך 627
302. איסור קוננות על מתים, סטירת לחי, קריעת בגדים,
- מריטת שיער וגילוחו, ותחנונים ביגון ואבדון 628
303. האיסור ללכת לכוהנים, לאסטרולוגים, למגידי עתידות,
- למשרטטים בחול ולמכים בחצץ ובשעורה וכו' 630
304. האיסור על פסימיות 632
305. איסור צילום של בעל חיים על שטיח, אבן, בגד, "דירהם", כרית, "דינר",
- כר וכן הלאה, ואיסור צילום על קיר, תקרה, רעלה, טורבן,
- שמלה וכדומה. והצו להשמיד את הצילום. 633
306. איסור רכישת כלב למעט לצורך ציד או לשמירת בעלי חיים או שדות 636
307. שנאת התלייה של פעמון על גמלים ועל בהמות אחרות,
- ושנאת הליווי בכלב או בפעמון בזמן מסע 636

308. שנאת הרכיבה על גמל או על נאקה שאוכלת צואה, ואם אכלה מספוא טהור והפך בשרה לאכיל - הוסרה השנאה..... 637
309. איסור היריקה במסגד והצו להוציא את היריקה ממנו אם נמצאה בו, והצו לחשוב שהמסגד נעלה על כל זוהמה..... 637
310. שנאת סכסוכים במסגד, דיבור בקול רם, חיפוש אבידות, קנייה, מכירה, השכרה ועסקאות דומות אחרות..... 638
311. איסור על מי שאכל שום, בצל, כרישה או דברים אחרים שיש להם ריח לא נעים להיכנס למסגד לפני היעלמות הריח אלא אם כן יש צורך דחוף בכך..... 639
312. השנאה של שילוב הרגליים וכיוצאן לבטן בישיבה ביום שישי בעת נאום האימאם, כי הדבר מביא לנמנום וגורם להחמצת הדרשה ולביטול רחיצת הטיהרה לפני התפילה..... 640
313. איסור על מי שהתחיל את העשרת הימים הראשונים בחודש העלייה לרגל (ד'ו אל-חיג'ה) ורוצה להקריב, שלא יקצץ את שערו או את ציפורניו עד שיקריב..... 640
314. האיסור להישבע ביצורים כמו הנביא, הכעבה, המלאכים, השמיים, האבות, החיים, הנשמה, הראש, חסד השליט, קבר פלוני והיושר שהוא הדבר האסור ביותר..... 641
315. החמרת עונש שבועת שקר במתכוון..... 642
316. רצוי שמי שנשבע שבועה וגילה משהו טוב ממנה, שיעשה את הטוב ואז יכפר על שבועתו..... 643
317. השבועה חסרת תוקף, שהיא מה שנהוג להישבע בלי להתכוון, כמו, למשל: לא, בחיי אלוהים! כן, בחיי אלוהים! וכן הלאה, אלוהים ימחל עליה ואין לה כפרה..... 644
318. שנאת השבועה לצורך מכירה אפילו אם הייתה נכונה..... 644
319. שנאת שהאדם יבקש בתחינה מאלוהים, הָאֵדִיר וְהַנְשָׁגְב, מלבד גן העדן, ושנאת מניעת מי שבקש בתחינה מאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, ובהשתדלותו... 645
320. איסור אמירת שאהנ-שאה לשליט ולאחרים, משום שמשמעותו

- 645.....'מלך המלכים', ולא יתואר בזה אלא אלוהים.....
321. האיסור לפנות אל חסר המוסריות והכופר וכדומה ב"אדון" וכו'..... 646.....
322. שנאת גידוף הקדחת..... 646.....
323. האיסור לקלל את הרוח והבהרת מה שיאמר כשהיא נושבת..... 646.....
324. שנאת גידוף התרנגול..... 647.....
325. האיסור לומר: הגשם ירד בזכות הכוכב זה וזה..... 647.....
326. איסור לומר למוסלמי: "הוי, כופר!"..... 648.....
327. האיסור על גסות רוח ועל ניבול פה..... 648.....
328. שנאת הדיבור בקול גרוני, הכנסת הרבה מלל, צחות לשון מלאכותית, שימוש גס בשפה, דקדוק מדויק בפנייה לאנשים רגילים וכדומה..... 649.....
329. שנאת האמירה: "הושחתה נפשי"..... 649.....
330. השנאה לכנות את הענבים בשם כרם..... 650.....
331. האיסור לתאר את יופיה של האישה לגבר אלא אם כן הוא זקוק לכך למטרה הלכתית, כגון נישואים עמה וכדומה..... 650.....
332. שנאת האמירה של האדם: הוי, אלוהים! סלח לי אם תרצה, אלא צריך לחתוך (להחליט אם אלהים ירצה או לא ירצה)..... 650.....
333. שנאת האמירה: 'אם אלוהים ירצה או אם פלוני ירצה'..... 651.....
334. שנאת הדיבור אחרי תפילת הלילה..... 651.....
335. האיסור שחל על האישה להימנע מלהיכנס למיטת בעלה, אם קרא לה ואם אין לה תירוץ לגיטימי..... 652.....
336. האיסור שחל על האישה לצום בנוכחות בעלה אלא ברשותו..... 653.....
337. האיסור שחל על המתפלל להרים את ראשו אחרי כריעת ברכים והשתחוות לפני האימאם..... 653.....
338. שנאת הנחת היד על המותניים במהלך התפילה..... 653.....
339. שנאת התפילה בנוכחות האוכל כשהוא חושק בו, או בדחיפת שני המאוסים: שתן וצואה..... 654.....

340. איסור להסתכל אל השמיים תוך כדי התפילה.....654
341. השנאה של הסבת הפנים בתפילה ללא הצדקה.....654
342. איסור התפילה עם הפנים אל הקברים.....655
343. איסור המעבר לפני המתפלל.....655
344. שנאת התחלת המתפלל בתפילת רשות לאחר קיום התפילה
(תפילת החובה), בין אם תפילת הרשות היא סונה של אותה
תפילה ובין אם היא משהו אחר.....655
345. השנאה לייחד בצום את יום ששי או לייחד בתפילה
את הערב שלו מבין שאר הערבים בשבוע.....656
346. האיסור לחבר בין ימי הצום, ולהפכם לצום רצוף שנמשך יומיים
ומעלה, והאיסור לא לאוכל ולא לשתות בהם כלל.....656
347. איסור הישיבה על קבר.....657
348. איסור ציפוי הקבר בגבס ובנייה עליו.....657
349. העצמת איסור בריחת העבד מאדונו.....657
350. האיסור להתערב בביצוע העונשים הקבועים בקוראן.....658
351. איסור לעשות צרכים בדרכם של אנשים, במקומות
מוצלים, במקורות המים וכדומה.....659
352. איסור עשיית צרכים במים עומדים.....659
353. שנאת העדפת האב חלק מילדיו על פני אחרים באשר למתן מענק.....659
354. איסור על אישה שתתאבל על מת מעל שלושה ימים למעט על
בעל משך ארבעה חודשים ועשרה ימים.....660
355. איסור שחל על העירוני לסחר בכספו של הבדואי, להקדים בקניית סחורה
מהזרים לפני הגעתה לשוק, למכור למי שאחיו מכר לו (אותה סחורה)
ולבקש את ידה של מי שאחיו כבר בקש את ידה, אלא אם הדבר נעשה
ברשותו או שאחיו בטל את בקשתו.....661
356. האיסור לבזבז את הכסף בדרכים אחרות מאלה שאושרו על ידי ההלכה.....663

357. האיסור להצביע על מוסלמי בעזרת נשק וכדומה, בין אם הוא רציני או
 663 בין אם הוא מתלוצץ, והאיסור להעביר את החרב כשהיא שלופה.....
358. שנאת היציאה מהמסגד לאחר הקריאה לתפילה, ללא הצדקה עד
 664 שיתפלל את תפילת החובה.....
359. שנאת החזרת הריחן ללא תירוץ.....
 664
360. השנאה לשבח בפניו את מי שיש לגביו חשש משחיתות והתגאות
 665 והתרת דברי השבח לאחרים.....
361. שנאת עזיבת ארץ שבה התרחשה המגפה, כבריחה ממנה ושנאת ההגעה אליה.....
 666
362. העצמת איסור הכישוף.....
 668
363. האיסור לנסוע עם הקוראן לארצות הכופרים, אם יש
 668 חשש שהוא ייפול לידי האויב.....
364. האיסור להשתמש בכלי זהב וכסף באכילה, בשתייה,
 669 בטיהור ובכל השימושים האחרים.....
365. איסור על האיש ללבוש בגד בצבע כורכום.....
 669
366. איסור השתיקה במשך כל היום עד הלילה.....
 670
367. איסור ייחוס האדם שלא לאביו, והעברת הייחוס לאחרים.....
 670
368. אזהרה מפני ביצוע מה שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, או שליחו, עָלֶיךָ
 672 הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסרו עליו.....
369. מה שיאמר ויעשה מי שביצע דבר אסור.....
 672

פרק 254

איסור לשון הרע והצו לשמירת הלשון

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! הימנעו מהרבה חשדות כי חלק מהחשד הוא חטא, שלא תרגלו ושלא יוציאו חלק מכם דיבה על חלק אחר. האם מישוהו מכם אוהב לאכול את בשר אחיו המת? אמנם אתם שונאים אותו, אך עליכם ליירא את אלוהים, כי אלוהים מוחל ורחום."¹ והוא גם אמר: "ואל תדבוק במה שאינך יודע, כי האדם יישאל על השמיעה, על הראייה ועל הלב."² והוא גם אמר: "לא מבטא אמירה כלשהי אלא אצלו יהיה (מלאך) משגיח (על כל אמירותיו ומעשיו) ומוכן (לרשום ולתעד אותם)."³

דע לך, כי כל אדם בוגר ואחראי צריך לשמור על לשונו מדיבור למעט מילים שבהן קיימת תועלת ברורה. כאשר מה שתאמר יהיה שווה למה שלא תאמר, הוראות הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, דורשות להימנע ממנו (מהדיבור), מכיוון שהדיבור המותר יכול להוביל לדיבור אסור או שנוא, שהוא מרובה בדרך כלל, ואין דבר כמו השְׁלָמוֹת.

1511. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמָּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שמאמין באלוהים וביום האחרון, שיגיד משהו טוב או שיהיה בשקט.'"

1. הקוראן, 49: 12.

2. הקוראן, 17: 36.

3. הקוראן, 50: 18.

בחדית' הזה נאמר במפורש שהוא (האדם) לא צריך לדבר אלא אם כן הדיבור הוא טוב ומועיל באופן ברור. וכשיש ספק אם הדיבור מועיל, לא צריך לדבר.

1512. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמְּנֹו, אמר: "אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים! מי הטוב ביותר מהמוסלמים?' אמר: 'מי שהמוסלמים יהיו בטוחים מלשונו ומידו.'"

1513. סהל בן סעד אל-עאמרי, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיּו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שמבטיח לשמור עבורי את מה שבין שתי לסתותיו ואת מה שבין רגליו - אבטיח לו גן העדן.'"

1514. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמְּנֹו, מסר: "(שהוא) שמע את הנביא, עָלִיּו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'עבד האומר מילה שלא ביקש להבין, ימעד בגללה אל הגיהנום במרחק השווה למרחק בין המזרח למערב.'"

1515. הוא (אבו הורירה) גם מסר: "הנביא, עָלִיּו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר העבד ידבר את מילתו לשביעות רצונו של אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, גם אם לא ישים לב אליה, אלוהים ירים אותו בכמה דרגות, וכאשר העבד ידבר מילה של כעס על אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, גם אם לא ישים לב אליה - יפול לגיהנום.'"

1516. בלאל בן אל-חארת' אל-מוזני, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמְּנֹו, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיּו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר האיש ידבר את המילה

לשביעות רצונו של אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, גם אם לא חשב שהיא תגיע לאן שהגיעה, אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, יביע את שביעות רצונו עד היום שבו יפגוש אותו. וכשהאיש ידבר מילה של כעס על אלוהים, גם אם לא חשב שהיא תגיע לאן שהגיעה, אלוהים יקבע לו את כעסו עד היום שהוא (אלוהים) יפגוש אותו."

1517. סופיאן בן עבד אללה, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "אמרת: 'הוי, שליח אלוהים! ספר לי על עניין שאוכל לדבוק בו.' אמר: 'תגיד: ריבוני הוא אלוהים, ותנהג ביושר.' אמרת: 'הוי, שליח אלוהים! מהו הדבר המפחיד אותך ביותר אצלי?' לקח את לשונו בידו ואמר: 'זה.'"

1518. אבן עומר, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תרבו לדבר מלבד להעלות את זכר אלוהים, כי לדבר הרבה מלבד להעלות את זכר אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, גורם לקשיות לב! והכי מרוחק מאלוהים הוא קשה הלב.'"

1519. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ומי שאלוהים הגן עליו מהרוע שבין לחייו (הכוונה ללשון), ומהרוע שבין רגליו יכנס לגן העדן.'"

1520. עוקבה בן עאמר, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "אמרת: 'הוי, שליח אלוהים! ומהי הישועה?' אמר: 'שתשמור על לשונך, שביתך יכיל אותך ושתבכה על חטאיך.'"

1521. אבו סעיד אל-ח'דרי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם האדם קם בבוקר, כל אבריו יתייחסו אל הלשון כיחסם אל הכופר המכחיש את החסד האלוהי.' אומרים לו: 'ירא את אלוהים והתחשב בהשפעתך עלינו. כי אלוהים יבוא חשבון עמנו (הטלת עונש או גמילת חסד) כמו שיבוא חשבון עמך. אם תתיישר - נתיישר ואם תתעקם - נתעקם."

1522. מועאד', שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, ספר לי על מעשה שיכניס אותי לגן העדן וירחיק אותי מהגיהנום!' אמר: 'אתה ביקשת דבר עצום, אך הוא קל למי שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, יקל עליו: עבוד את אלוהים ואל תשתף איתו דבר, קיים את התפילה, הוצא את הזכאת (צדקת חובה שנתית), צום ברמדאן ועלה לרגל לְמִכָּה, אם אתה יכול.' ואחר כך אמר: 'בוא אראה לך את שערי הטוב. שערי הטוב הם: הצום כי הוא הגנה, הצדקה כי היא תכבה את כעס אלוהים כמו שהמים מכבים את האש, ותפילת האיש אל תוך הלילה - כי זאת עבודה בסתר כשכולם ישנים.'

והוא דקלם: "נמנעים משינה לשם עבודת אלוהים וקוראים לאלוהים..." עד שהגיע ל"עושים." ואחר כך אמר: 'האם תרצה שאספר לך את עיקר הדת, והמקור שלה ועל הנעלה ביותר בה?' אמרתי: 'כן, שליח אלוהים!' אמר: 'עיקר הדת הוא האסלאם, המקור שלה היא התפילה והנעלה ביותר בה היא לחימת קודש למען אלוהים.' ואמר: 'האם תרצה שאספר לך על מה שישלים את כל זה?' אמרתי: 'כן, שליח אלוהים!' הוא הראה את לשונו ואמר: 'שמור עליה.' אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, האם יוטל בנו דופי בגלל מה שאנו אומרים?' אמר: 'שאמך תשכל אותך! האם יש דבר שמפיל את האנשים על פניהם באש הגיהנום חוץ מדבריהם הבטלים בעולם הזה.'

1. הקוראן, 32: 16.

1523. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האם אתם יודעים מה היא לשון הרע?' אמרו: 'אלוהים ושליחו יודעים טוב מאתנו.' אמר: '(לשון הרע היא) שתזכיר את אחיך בהקשר למה שהוא שונא.' מישהו שאל: 'אפילו אם נמצא באחי מה שעליו דיברתי?' אמר: 'אם היה בו מה שאמרת - הרי שהזכרת זאת בעזרת לשון הרע, ואם לא היה בו מה שאמרת - הרי כבר העללת עליו.'"

1524. אבו בכרה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר בדרשתו שביום הקורבן ב"מנא" (עמק בקרבת מִכָּה) בעלייה לרגל האחרונה (הפרידה): 'אכן דמיכם, כספיכם וכבודכם קדושים ואסור לחלל אותם כמו קדושת יומכם הזה (יום הזבח-חג הקורבן), בחודשכם הזה (החודש הקדוש-"מוחרם" ההג'רי), בעירכם הזאת (מִכָּה), הוי, האם הודעתו!'"

1525. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמרה: "אמרתי לנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'די לך מ"ספייה"' (אישתו). חלק מהמוסרים משערים כי עאישה התכוונה לכך שאישתו היא נמוכת קומה. אמר: 'את אמרת מלה אחת שאם הייתה מתערבבת במי הים הייתה משנה אותם (את צבעם)'. אמרה: 'וחיקיתי בפניו מישהו בצורה מכוערת.' אמר: 'אני לא אוהב לחקות בן אדם, אפילו אם קיבלתי בעבור זה כסף רב.'"

החדית' הזה הוא המונע החזק ביותר במונעי לשון הרע, אלוהים, שְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "והוא אינו מדבר מתוך נטית ליבו * אלא זו השראה שהושרתה עליו."1

1. הקוראן, 53: 3-4.

1526. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כשעליתי השמימה עברתי ליד אנשים בעלי ציפורניים מנחושת ששרטו את פניהם ואת חזותיהם.' אמרתי: 'מי אלה, הוי, ג'בריל (גבריאל)?' אמר: 'אלה הם האנשים אשר אוכלים את בשרם של האנשים שפגעו בכבודם.'"¹

1527. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מוסלמי אסור למוסלמי אחר: דמו, כבודו וכספו.'"²

פרק 255

איסור שמיעת לשון הרע, ולצוות על מי ששמע דברים רעים אסורים לדחות אותם ולהתנגד למי שאמר אותם, ואם אינו מסוגל או לא יתקבל ממנו, צריך לעזוב את המקום אם הוא יכול

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "וכאשר הם שומעים (אנשים מדברים) דברים חסרי ערך, מפנים (אליהם) עורף.³ והוא גם אמר: "ואלה מפנים עורף כששומעים דברים חסרי ערך.⁴ והוא גם אמר: "כי האדם יישאל על השמיעה, על הראייה ועל הלב.⁵ והוא גם אמר: "כאשר אתה רואה את אלה שמתערבים באותותינו, הפנה להם עורף עד שיעברו לנושא אחר, אך אם השטן השכיח ממך (עניין הפנית העורף למתערבים באותותינו), אל תשב עם האנשים העושקים האלה אחרי שתזכר."⁵

1. מדברים עליהם דברים רעים בהיעדרם ומחללים את כבודם.

2. הקוראן, 55: 28.

3. הקוראן, 3: 23.

4. הקוראן, 36: 17.

5. הקוראן, 6: 68.

1528. אבו אד-דרדאא, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהגן על כבוד אחיו, אלוהים יגן עליו מפני האש (הגיהנום) ביום התחייה.'"

1529. עתבאן בן מאלק', שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, בחדית' הארוך המפורסם שלו שהוזכר קודם ב"פרק התקווה", אמר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קם להתפלל ואמר: 'איפה מאלק' בן אד-דכשם?' איש אחד אמר: 'זהו איש צבוע, שאינו אוהב את אלוהים ואת שליחו.' הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תאמר זאת, הלא ראית אותו שהוא אומר: "אין אלוה זולת אלוהים," ואמר זאת רק למען אלוהים, ואלוהים אסר להכניס לגיהנום את מי שאמר "אין אלוה זולת אלוהים," ואמר את זאת רק למען אלוהים.'"

1530. כעב בן מאלק', שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, בחדית' הארוך שלו על סיפור חזרתו בתשובה, וכבר הוזכר בפרק "התשובה". אמר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר כשישב עם האנשים בתבוק': 'מה עשה כעב בן מאלק'? איש אחד מ"בני סלמה" אמר: 'הוי, שליח אלוהים! הוא נכלא בגלימתו ומביט אל צדדיו (התכוון מרוב יהירות). מועאד' בן ג'בל, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: 'אמרת דברים רעים, הוי, שליח אלוהים! אני נשבע שלא ידענו אודותיו אלא דברים טובים. (כששמע זאת) שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שתק.'"

פרק 256

הדבר המותר מלשון הרע

דע לך כי השימוש בלשון הרע מותר רק למטרה חוקית ולגיטימית, שלא ניתן

להגיע אליה אלא באמצעות לשון הרע, וזאת משש סיבות:
 הראשונה: התלונה. מותר למקופח להגיש תלונה לשליט או לשופט או לאחד
 מאלה שיכולים להסיר את העוול, ולכן יאמר: "פלוגי עשה לי עוול."
 השנייה: בקשת עזרה כדי לשנות את עשיית הרע וכדי להשיב את המורד אל
 האמת. לכן ייאמר לאלה שיכולים להסיר את העוול: "פלוגי עשה כך, מנע ממנו
 את עשיית הרע." כך תושג המטרה שלו להגיע להסרת הרע, ואם לא התכוון לכך
 - השימוש בלשון הרע הופך לאסור.

השלישית: בקשה לקבלת פסק דין שרעי, והוא יאמר לחכם הדת (המופתי):
 'אבי, אחי, בעלי או פלוגי עשו לי עוול, האם הדבר מותר להם? מה עלי לעשות
 כדי להשיג את זכויותיי ולמנוע עוול?' מותר לומר דברים אלה בגלל הצורך לברר
 את ההלכה, אבל ליתר בטיחות עדיף שיאמר: 'מה אתה אומר על איש או על בעל
 שעשה כך וכך?' זו דרך שבעזרתה ניתן להשיג את המטרה בלי לנקוט בשמות,
 יחד עם זאת הנקיטה בשמות מותרת, כמו שנזכיר בחדית' של "הנד" (אישתו של
 אבו סופיאן) בעזרת אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה.

הרביעית: להזהיר את מוסלמים מפני הרע ולייעץ להם בכמה דרכים: הטלת
 דופי במהימנותם של המוסרים ושל העדים שהוכרז עליהם כלא מהימנים, דבר
 המותר על פי המוסכמות האסלאמיות, אך גם מהווה חובה בגלל הצורך.
 כמו כן, התייעצות בנושא חיתונו של אדם, השתתפות איתו בעסקה כלשהי,
 הפקדה של משהו אצלו, היחס אליו, יחסי שכנות איתו ועוד. על המתייעץ לא
 להסתיר את מצבו של אדם, אלא להזכיר את החסרונות שלו מתוך כוונה ליעץ
 לו (לשואל) כיצד לנהוג.

כמו למשל, אם ראה תלמיד הלכה מבקר בתדירות גבוהה אצל מחדש בענייני
 הדת, או אדם חסר מוסריות שמנסה ללמוד את הלכות הדת, וחשש שמא יזיק לו,
 חובה ליעץ לו בתנאי שהכוונה תהיה מתן העצה, כי לפעמים יקרו מקרי קנאה
 שהשטן ייפה אותם כדי להסית את התלמיד.

וכן לפעמים יהיה אדם אחראי על דבר כלשהו, אך לא יעשה את חובתו כמו שצריך. כאן צריך לפנות למי שממונה עליו כדי להחליפו ולמנות במקומו אדם שיהיה מתאים וכשיר לתפקיד, או שצריך לדבר איתו על כך ולהפציר בו לעשות את משימותיו כמו שצריך ואם לא - יחליפו אותו.

החמישית: אדם החושף את חטאיו, את חוסר מוסריותו או את חידושיו בדת הוא כמו השותה אלכוהול בגלוי, או המטריד אנשים או הגובה מכסים וכספים שאינם מגיעים, או העוסק בדברים בטלים. מותר להזכיר את חסרונותיו של אדם זה ולא שום דבר אחר, אלא אם כן יש לכך סיבה שונה מאלה שנזכרו.

השישית: אם ידוע על אדם בעל נכות כגון: עיוור, צולע, חרש, פוזל וכו', ניתן להגדיר אותו בעזרת מומו, אבל אסור שהכוונה תהיה להזכיר את הליקוי שלו.

ואם ניתן יהיה להגדיר אותם בתארים אחרים - הדבר עדיף.

אלה שש הסיבות המתירות לעיתים שימוש בלשון הרע, ורובן מוסכמות והראיות שלהן נמצאות בחדית'ים הנכונים והידועים.

1531. עאִיִּשָּׁה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמָּנָה, מסרה: "איש אחד בקש רשות להיכנס אל הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אמר הנביא: 'הרשו לו, מה רע בבן השבט?'"

אל-בוכארי הביא את החדית' הזה כראיה להתרת לשון הרע אצל המושחתים ואצל הספקנים.

1532. והיא (עאִיִּשָּׁה) גם אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אני חושב שפלוגי ופלוגי אינם יודעים דבר על הדת שלנו'. 'אל-לית' בן סעד, " אחד ממוסרי החדית' הזה, אמר: 'שני האנשים האלה היו מהצבועים.'"

1533. פאטמה בת קייס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מִמָּנָה, אמרה: "באתי אל הנביא, עָלְיוֹ

הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמרת: 'אבו אל-ג'הם ומועאויה ביקשו את ידי'. שליח
אלוהים אמר: 'באשר למועאויה, הוא חסר כל ואין לו כסף, ובאשר לאבו
אל-ג'הם, הוא אינו מוריד את המקל מעל כתפיו."
ולפי הגירסה של מוסלם: "באשר לאבו אל-ג'הם - הוא מרבה להכות
נשים, וזוהי פרשנות לצירוף המילים: 'הוא אינו מוריד את המקל מעל
כתפיו'. ומשמעות נוספת שהוזכרה: 'הוא נוסע הרבה.'"

1534. זייד בן ארקם, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "יצאנו עם שליח אלוהים,
עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, למסע שבו האנשים נקלעו למצוקה. עבד אללה
בן אוביי אמר: 'אל תוציאו מכספכם על אלה שנמצאים אצל שליח
אלוהים עד שיתפזרו', ואמר: 'אם נחזור לאל-מדינה, המכובדים יוציאו
את השפלים'. באתי לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וסיפרתי
לו על כך; הוא שלח שליח לעבד אללה בן אוביי ושאל אותו, אבל
הוא נשבע פעמים רבות שהוא לא אמר זאת'. וכך אמרו: 'זייד שיקר
לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם', לכן התרגזתי על מה שאמרו,
עד שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, הוריד את הפסוק "כאשר הצבועים באו
אליך", כדי לאמת את דבריי. הנביא קרא להם כדי לבקש מחילה עבורם,
אבל הם פָּתְלוּ את ראשיהם."

1535. עאישה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמרה: "הינד, אישתו של אבו סופיאן,
אמרה לנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אבו סופיאן הוא איש קמצן ולא ייתן
לי מה שיספיק לי ולבניי חוץ ממה שאקח ממנו בלי ידיעתו'. אמר: 'קחי
את מה שיספיק לך ולילדיך בדרך טובה.'"

1. הקוראן, 63: 1.

פרק 257

איסור רכילות, שהיא העברת הדיבור בין אנשים לשם קלקול יחסים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "משמיץ ועוסק ברכילות." והוא גם אמר: "לא מבטא אמירה כלשהי אלא אצלו יהיה (מלאך) משגיח (על כל אמירותיו ומעשיו) ומוכן (לרשום ולתעד אותם)".²

1536. חוד'יפה, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לא ייכנס לגן העדן רכלן.'"

1537. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עבר בקרבת שני קברים, ואמר: 'אכן הם מעונים, אך לא מעונים על חטא גדול שעשו. האחד היה עוסק ברכילות, והשני לא נזוהר מטפטוף השתן שלו (על בגדיו וגופו).'"

חכמי ההלכה אמרו: "הם לא מעונים על חטא גדול שעשו", פירושו של "גדול" כאן "לפי טענתם", ועוד נאמר: "עזיבתו של חטא זה הייתה גדולה עליהם."

1538. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האם אודיע לכם מהי הרכילות? הרכילות היא מה שנאמר בקרב האנשים.'"

1. הקוראן, 68: 11.

2. הקוראן, 50: 10.

פרק 258

איסור העברת המלים ודיבור האנשים לאחראיים אם אין

צורך כמו חשש משחיתות וכו'

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ואל תעזרו זה לזה בחטא ובאיבה."¹
בפרק הזה הרבה חדיתי'ים שהוזכרו קודם.

1539. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלא יספר לי אף אחד מכם (חבריו) דבר שאמר אדם אחר (ממה שאני שונא) כי אני אוהב לפגוש אתכם כשאין בלבי שנאה לאף אחד."²

פרק 259

הטלת דופי באדם דו פרצופי

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אלה אשר מסתתרים מהאנשים ואינם מסתתרים מאלוהים למרות שהוא איתם, כאשר הם זוממים לבצע דבר שהוא לא ירצה מהדברים הבטלים. אלוהים מכיר את מעשיהם."²

1540. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אתם תמצאו את האנשים כמו מתכות (תכונותיהם קבועות): הטובים ביניהם שהיו טובים בתקופה הטרומ אסלאמית הם ישארו הטובים גם באסלאם רק בתנאי שישכילו (ידעו לעומק את דברי ההלכה המוסלמית), ותמצאו את אלה (בקיאי הלכה) הם השונאים ביותר

1. הקוראן, 5: 2.

2. הקוראן, 4: 108.

את כל תפקידי הנהגה והניהול (כי קשה להיות מנהיג צודק במציאות).
ותמצאו את הרע ביותר באנשים הוא הדו פרצופי אשר מתנהג עם אנשים
מסוימים בצורה מסוימת ועם אחרים בצורה שונה.”

1541. מוחמד בן זייד מסר: "אנשים אמרו לסבו "עבד אללה בן עומר", שאלהים
?תִּרְצֶה מִמֶּנּוּ: 'ניכנס לשליטנו ונאמר להם את ההיפך ממה שנאמר אחרי
שנעזוב אותם.' אבן עומר אמר: 'בזמנו של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, חשבנו דבר כזה כצביעות.”

פרק 260

איסור השקר

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ואל תדבוק במה שאינך יודע." והוא גם
אמר: "לא מבטא אמירה כלשהי אלא אצלו יהיה (מלאך) משגיח (על כל אמירותיו
ומעשיו) ומוכן (לרשום ולתעד אותם).”²

1542. אבן מסעוד, שאלהים ?תִּרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האמת מובילה ליושר, והיושר מוביל לגן העדן, והאיש
ימשיך לדבר אמת עד שייחשב בעיני אלוהים כצדיק. השקר מוביל לאי
מוסריות, ואי המוסריות מוביל לאש הגיהנום, והאיש ימשיך לשקר עד
שייחשב בעיני אלוהים כשקרן.”

1543. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שאלהים ?תִּרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח

1. הקוראן, 17: 36.

2. הקוראן, 50: 18.

אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'קיימות ארבע (תכונות) אשר מי שהן היו בו - ייחשב כצבוע מוחלט. ומי שתהיה בו תכונה אחת מהן - היא תיחשב לו כצביעות עד שיעזוב אותה: אם יפקד (על משהו) יבגוד, אם יספר ישקר, אם יתחייב בפני מישהו על משהו לא יקיים, ואם יסתכסך עם מישהו ינהג בפריצות.'"

החדית' הוזכר קודם בפרק "הגשמת הברית".

1544. אבן עבאס, שְׁאֵלָהִים יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שיטען שחלם חלום שלא ראה באמת, יוטל עליו לקשור בין שתי שערות, דבר שאותו לא יוכל לעשות. ומי שיקשיב לדיבורם של אנשים ששונאים אותו, תישפך באוזניו עופרת נוזלית ביום הדין. ומי שיצלם תמונה, יתבקש להפיח בה רוח חיים ולא יצליח בכך.'"

1545. אבן עומר, שְׁאֵלָהִים יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'העלילה המסוכנת ביותר (שהאדם יעליל) היא שהאיש יראה לעיניו מה שהן (עיניו) לא ראו (ישקר בדבריו, יטען שהוא ראה דבר למרות שהוא לא ראה אותו).'"

1546. סמרה בן ג'נדב, שְׁאֵלָהִים יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה אומר הרבה לחבריו: 'האם מישהו מכם חלם חלום כלשהו?' ויספר לו (לנביא) מי שאלוהים רוצה שיספר (בחירת מספרי החלומות לנביא היא גזרה אלוהית). ובוקר אחד אמר לנו: 'באו אלי הלילה שניים, ואמרו לי: 'צא, ויצאתי איתם, ובאנו אל איש אחד ששכב על האדמה ואחר עמד לידו ובידו סלע. פתאום האיש העומד הפיל את

הסלע על ראשו של השוכב, כך שראשו נסדק, והאבן הדרדרה למטה. הלך אחרי האבן ולקח אותה, ולא חזר עד שראשו שב להיות שלם כמו שהיה, ושוב חזר אליו, ועשה בו כמו שעשה בפעם הראשונה.

אמר הנביא: 'אמרתי להם: 'השבח לאלוהים! מיהם שני אלה?' אמרו לי: 'צא, צא!' יצאנו ובאנו אל איש ששכב על גבו ולידו עמד איש אחר ובידו וו מברזל. פתאום האיש הזה תפס צד אחד של פניו של השוכב וחתך את זוית פיו וקשר אותה לגבו, וגם קשר את אפו לגבו, ואת עינו לגבו, ועבר לציידו השני ועשה כמו שעשה בצד הראשון. ומיד אחרי שסיים את הצד הזה, חיכה עד שיחזור הצד ההוא להיות כמו שהיה, ואז חזר ועשה כמו שעשה בפעם הראשונה.

אמר הנביא: 'אמרתי להם: 'השבח לאלוהים! מיהם שני אלה?' אמרו לי: 'צא, צא!' יצאנו ובאנו אל מה שנראה כמו תנור, וממנו נשמעו צעקות וקולות. הסתכלנו בתוכו וראינו נשים וגברים ערומים, ולהבה יוצאת מתחתם. ובזמן שבאנו אליהם הם ביקשו עזרה בקול גדול. שאלתי: 'מי אלה?' אמרו לי: 'צא, צא.' יצאנו עד שהגענו לנהר, שהיה אדום כמו דם כפי שספר הנביא, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ובנהר ראינו איש שוחה, ועל הגדה ישב איש שאסף הרבה אבנים. האיש השוחה שחה ככל שיכל עד שהגיע אל האיש שאסף את האבנים. השוחה פתח את פיו ואוסף האבנים האכיל אותו באבן. שוב יצא במהירות לשחות ושוב שחה אליו ובכל פעם שחזר פתח את פיו והאכיל אותו באבן. אמרתי: 'מי שני אלה?'

הם אמרו לי: 'צא, צא,' יצאנו ובאנו אל איש בעל מראה מכוער מאוד, שלא תראה כמוהו בשום מקום. לידו בערה אש והוא התהלך סביבה. אמרתי: 'מה זה?'

הם אמרו לי: 'צא, צא,' ויצאנו ובאנו אל גינה רבת צמחים ושיחים, ובה פרחו כל פרחי האביב, ובתוך הגינה היה איש גבוה שראשו הגיע עד

השמייים, לכן כמעט לא ראיתי אותו. סביב האיש הרבה ילדים שמעולם לא ראיתי כמות כזו, אמרתי: 'מה זה? ומי אלה?'

הם אמרו לי: 'צא, צא', ויצאנו ובאנו אל עץ ענף וענף שמעולם לא ראיתי כגודלו וכיפיו! אמרו לי: 'טפס, טפס.' טיפסנו והגענו אל עיר הבנויה מלבני זהב ומלבני כסף. באנו לשער העיר וביקשנו שיפתחו ופתחו לנו ונכנסנו. קיבלו אותנו אנשים שצד אחד שלהם היה היפה ביותר שניתן לראות והצד השני היה המכוער ביותר שניתן לראות. אמרו להם: 'לכו והיכנסו לנהר ההוא.' היה נהר חוסם את הדרך, ומימיו הזורמים היו הכי לבנים שיש. הם נכנסו אל הנהר ההוא, וכשחזרו אלינו, נעלם המראה הרע שלהם והם נותרו במראה היפה ביותר שלהם.

אמר הנביא: 'אמרו לי: 'זה גן העדן ושם משכנך!' הסתכלתי למעלה וראיתי ארמון כמו ענן לבן. אמרו לי: 'זה משכנך!' אמרתי להם: 'אלוהים יברך אתכם, תנו לי להיכנס.' אמרו: 'עכשיו לא, אבל אתה תיכנס!' אמרתי להם: 'מאז הלילה אני רואה מעשי פלאים, מה הם?' אמרו לי: 'עכשיו נסביר לך: 'האיש הראשון שבאת אליו, שסדק את ראשו באבן הוא איש שיקרא את הקוראן ויסרב לקבל אותו (לעשות כהוראותיו), וישן בלי להתפלל תפילות חובה. והאיש שבאת אליו והוא חתך את זויות פיו וקשר אותן לגבו וקשר את אפו לגבו ואת עיניו לגבו - הוא האיש שיצא בבוקר מביתו ושיקר שקרים שהגיעו עד למקומות רחוקים.'

'ובאשר לנשים ולגברים הערומים, שנמצאו בבית שהיה חם כמו תנור, אלה הם הזונים והזונות. ובאשר לאיש שבאת אליו כשהוא שוחה בנהר ואוכל אבנים, הוא זה שלוקח ריבית, והאיש שמראהו מכוער מאוד, שנמצא ליד האש ומבעיר אותה ומהלך סביבה - זהו מאלף', המאבטח של הגיהנום, והאיש הגבוה שנמצא בגינה הוא אבראהים (אברהם), והילדים שסביבו הם אלה שמתו בלידה.' (טהורים מחטאים)

ולפי הגירסה של אל-ברקאני: "ואלה אשר נולדו טהורים, חלק מהמוסלמים אמרו: 'הוי, שליח אלוהים! ומה עם ילדי המשתפים (אלוה אחר עם אלוהים)?' אמר שליח אלוהים: 'גם ילדי המשתפים. ובאשר לאלה שצדם האחד יפה והאחר מכוער - אלה הם אנשים שערכבו מעשים טובים ורעים, ואלוהים סלח להם.'"

ולפי גירסה אחרת: "ראיתי הלילה שני אנשים שבאו אלי והוציאו אותי אל ארץ קדושה, הזכיר את החלום ואמר: 'יצאנו במהירות אל חפירה דומה לתנור, שהייתה צרה מלמעלה ורחבה מלמטה, ותחתיה בערה אש. אם עלתה (האש) - הם עלו עד שכמעט יצאו, ואם כבתה (האש) - חזרו לחפירה וביניהם גם גברים ונשים ערומים.'"

'וכשהגענו (לארץ הקדושה) ראינו נהר של דם' - וכאן הזכיר המוסר בוודאות - 'שבתוכו עמד איש אחד, ועל הגדה עמד איש אחר ובידו אבנים. האיש שבנהר רצה לצאת, אבל האיש שעל הגדה השליך אבן לתוך פיו והאיש שבנהר חזר למים. כך בכל פעם שרצה האיש לצאת מן הנהר, השליך האיש שעל הגדה אבן לפיו והחזיר אותו למקום שבו היה.'"

'הם טיפסו על העץ והכניסו אותי לתוך בית שלא ראיתי יפה ממנו ובו גברים זקנים וצעירים.

האדם שראית אותו חותך את זויות פיו הוא שקרן. הוא יספר שקר שיגיע למקומות רחוקים, וכך ייעשה בו ביום הדין (כלומר: יחתוך את זויות פיו ויקשור אותן לגבו).'

'האדם שראית אותו סודק את ראשו, הוא איש שאלוהים לימד אותו את הקוראן אבל לא התפלל תפילת לילה ולא עבד ביום. הוא ימשיך להיות כך עד יום הדין. הבית הראשון שנכנסת אליו הוא הבית של כלל המאמינים, ואילו הבית הזה (שנמצאים בו עכשיו) הוא הבית של לוחמי

הקודש בגן העדן. אני ג'בריל (גבריאל) וזה מיכאא'יל (מיכאל), הרם את ראשך'. הרמתי את ראשי וראיתי מעליי משהו דמוי ענן. אמרו: 'הנה הבית שלך'. אמרתי: 'הרשו לי להיכנס לבית שלי', אמרו: 'יש לך עוד ימי חיים שלא השלמת, כאשר תשלים אותם - תבוא אל ביתך.'"

פרק 261

הבהרה: מה מותר מהשקר

דע לך כי השקר, גם אם במקורו הוא אסור, הינו מותר בכמה מקרים בתנאים שהסברתי בספר "הזכרים" "אל-אד'קאר". וסיכומו של הנושא הוא שהדיבור הוא אמצעי להשגת מטרות, לכן במקרה של מטרה ראויה לשבח שניתן להשיגה ללא שקר, יהיה השקר אסור. אבל אם לא ניתן יהיה להשיג את המטרה אלא באמצעות שקר, מותר לשקר. יתר על כן, אם השגת מטרה זו מותרת - יהיה השקר מותר, ואם השגת המטרה היא חובה יהיה השקר גם חובה.

אם מוסלמי מסתתר מעריץ שרוצה להרוג אותו או לקחת את כספו, ואדם אחר נשאל עליו, תהיה חובתו לשקר כדי להסתיר את המוסלמי. כמו כן, אם היה לו פיקדון ועריץ רוצה לקחת אותו, חובה לשקר כדי להסתיר את הפיקדון. וליתר זהירות כדאי להשתמש באמירה מרומזת.

האמירה המרומזת פירושה: שימוש במשחק מלים שכוונתו נכונה, ושאינ צורך לשקר בשבילו. אם הביטוי או מה שהנמען הבין נראה כמו שקר, וגם אם עזב את האמירה המרומזת והשתמש במלת שקר מפורשת, אין בכך איסור במקרה הזה.

חכמי הדת השתמשו בחדית' של "אם כולת'ום" כראיה המסייעת להתיר את השקר: "היא מסרה שהיא שמעה את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'המפייס בין האנשים אינו שקרן, כי הוא מפתח דברים טובים או אומר דברים טובים.'"

מוסלם הוסיף בגירסתו: "אום כולת'ום" אמרה: 'לא שמעתי אותו מרשה לומר דבר (שקר) אלא בשלושה מקרים: במלחמה, בפיוס בין אנשים ובדיבור של האישה לאישתו ושל האישה לבעלה."

פרק 262

רצוי להאיץ בדובר לוודא את מה שהוא אומר או מספר

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "ואל תדבוק במה שאינך יודע." והוא גם אמר: "לא מבטא אמירה כלשהי אלא אצלו יהיה (מלאך) משגיח (על כל אמירותיו ומעשיו) ומוכן (לרשום ולתעד אותם)."²

1547. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'די בכך שאדם ידבר על כל מה שהוא שמע, כדי לגרום שהוא ישקר.'"

1548. סמרה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שמסר מפי חדית' שלדעתו הוא שקר, ייחשב כאחד השקרנים.'"

1549. אסמאא', שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסרה: "אישה אחת אמרה: 'הוי, שליח אלוהים, יש לי צרה!³ האם אני עושה חטא אם אני אומרת שבעלי חולק לי כבוד ונותן לי דברים יותר ממה שהוא נותן לי בפועל?' הנביא אמר:

1. הקוראן, 17: 36.

2. הקוראן, 50: 18.

3. במשפחה המוסלמית שיש בה ריבוי נשים, כל אישה היא הצרה של האחרת בהיותן נשות לאותו בעל.

'המנסה להראות שהוא שבע ממה שלא ניתן לו, הוא כמו מי שלובש שני בגדי שקר (השקרן שמזייף את העובדות ומשנה את המציאות).''

פרק 263

חומרת האיסור של עדות שקר

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "והתרחקו מדברי שקר." וזהו גם אמר: "ואל תדבוק במה שאינך יודע." וזהו גם אמר: "לא מבטא אמירה כלשהי אלא אצלו יהיה (מלאך) משגיח (על כל אמירותיו ומעשיו) ומוכן (לרשום ולתעד אותם)."³ והוא גם אמר: "אכן ריבונך אורב לך בדרך!"⁴ והוא גם אמר: "ואת אלה אשר אינם מעידים עדות שקר."⁵

1550. אבו בכרה, שְׁאַלְהִים יְתִרְצָה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האם אספר לכם על החטאים הגדולים ביותר?' אמרנו: 'כן, שליח אלוהים!' אמר: 'שיתוף אלוה אחר עם אלוהים, ואי ציות להורים.' הוא נשען ופתאום ישב ואמר: 'שימו לב, וגם אמירת שקר.' והתחיל לחזור על המשפט עד שאמרנו: 'הלואי שהוא ישתוק.'"

פרק 264

איסור קללת אדם מסוים או בהמתו שלו

1551. ת'אבת בן אד-דחאק אל-אנצארי, שְׁאַלְהִים יְתִרְצָה מִמְּנוּ, שהוא אחד

1. הקוראן, 22: 30.

2. הקוראן, 17: 36.

3. הקוראן, 50: 18.

4. הקוראן, 89: 11.

5. הקוראן, 25: 72.

מאנשי שבועת "אר-רדואן", אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שנשבע שבועה לפי דת שאינה האסלאם ושיקר בכוונה, יהיה כמו שאמר (כלומר: יהיה בעיני אלוהים שייך לדת שלפיה הוא נשבע - אם נשבע לפי היהדות הוא יהודי ואם נשבע לפי הנצרות הוא נוצרי), ומי שהרג את עצמו בדבר כלשהו (סכין, אקדח או חבל לתליה) - יעונה בו ביום הדין, ואין האיש חייב במלוי נדר שנדר על דבר שלא שייך לו, וקללת המאמין היא כמו הריגתו."

1552. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אסור לצדיק לקלל.'"

1553. אבו אד-דרדאא', שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המקללים לא יהיו מליצי יושר ולא מהנופלים במלחמת קודש ביום הדין.'"

1554. סמרה בן ג'נדב, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תקללו בקללת אלוהים ולא בכעסו ולא באש.'"

(הסבר: אל תקראו לאלוהים: שיקלל אדם כלשהו או יכעס עליו או יכניס אותו לגיהנום).

1555. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אין המאמין מכפיש, אינו מקלל, אינו מושחת ואינו גס רוח.'"

1556. אבו אד-דרדאא', שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אם העבד קילל מישהו, הקללה תעלה לשמיים, ושערי השמיים ייסגרו בפניה, ותרד אל האדמה, ואז ייסגרו שערי האדמה בפניה, ותיקח ימינה ושמאלה. אם לא תמצא דרך גישה - תחזור למי שקולל, אם הוא היה ראוי לכך, אחרת תחזור לזה שאמר אותה."

1557. עמראן בן אל-חוצין, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "בעוד ששליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, היה בחלק ממסעותיו, אישה מן "אל-אנצאר" רכבה על נאקה. היא השתעממה וקיללה אותה. שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, שמע זאת ואמר: 'קחו את מה שעליה ועזבו אותה, כי היא מקוללת.' עמראן אמר: 'אני רואה אותה עכשיו הולכת בין האנשים ואף אחד לא מתחשב בה."

1558. נדלה בן עביד אל-אסלמי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שפחה רכבה על נאקה שעליה היו כמה מחפצי האנשים, וכשראתה את הנביא נדחקה למעבר הררי צר, ואמרה: 'חל (קול געירה בחיות), הוי, אלוהים, קלל אותה!' הנביא אמר: 'לא תלווה אותנו נאקה מקוללת."

פרק 265

היתר קללת בעלי חטאים ללא ציון שמותיהם

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "קללת אלוהים תחול על העושקים." והוא גם אמר: "אז יקרא הקורא ביניהם: הרי קללת אלוהים על העושקים."²

1. הקוראן, 11: 18.

2. הקוראן, 7: 44.

וכבר נמצא באס-סחיה כי שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר:
 "אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, קילל את הקושרת ואת המבקשת לקשור."
 והוא גם אמר: "אלוהים קילל את מי שמתעסק ברבית."
 והוא קילל את הצלמים (ראה בפרק הדין באיסור צילום של חיות).
 והוא אמר: "אלוהים יקלל את מי שמשנה את גבולות האדמה."
 והוא אמר: "אלוהים יקלל את גנב הביצה (להצביע על חומרת האיסור של
 הגניבה הקטנה כמו הגדולה)."
 והוא אמר: "אלוהים יקלל את מי שיקלל את הוריו."
 ו(אלוהים) יקלל את מי שהקריב לאלוה אחר זולת אלוהים.
 והוא אמר: "מי שיחדש דבר בדת או יתן מחסה למי שמחדש דבר בדת, עליו
 תחול קללת אלוהים, המלאכים וכלל האנשים.
 והוא גם אמר: "אלוהים קלל את "רעל", "ד'כואן" ועוסייה" (שלושה שבטים
 ערביים) כי הם מרדו באלוהים ובשליחו."
 והוא אמר: "אלוהים קילל את היהודים, כי עשו מקברי נביאיהם מסגדים."
 והוא קילל את הגברים המשתדלים להידמות לנשים ואת הנשים המשתדלות
 להדמות לגברים." כל הביטויים הללו נמצאים בסחיה, חלקם בסחיה של אל-
 בוכארי ומוסלם, וחלקם רק באחד מהם. הצבעתי עליהם בקצרה, ואזכיר שוב את
 רובם בפרקים המתאימים בספר זה, בעזרת אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה.

פרק 266

איסור גידוף המוסלמי שלא בצדק

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "וגם אלה אשר מזיקים למאמינים ולמאמינות
 מבלי שעשו כלום, כבר נשאו על עצמם עלילה וחטא גלוי."¹

1. הקוראן, 33: 58.

1559. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'העלבת המוסלמי היא בגדר חוסר מוסריות, והלחימה בו היא כפירה.'"

1560. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "(שהוא) שמע את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'כל אדם שיאשים אדם אחר בחוסר מוסריות או כפירה (וההאשמה לא בצדק, כלומר המואשם אינו באמת חסר מוסריות או כופר) אלא תוחזר האשמה לאדם המאשים (כלומר: ייחשב אצל אלוהים כחסר מוסריות או כופר).'"

1561. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל מה שאמרו שניים המגדפים זה את זה, יירשם כחטא למי שהתחיל בקטטה עד שחברו ינקום בו ויתגבר עליו בגידופיו.'"

1562. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "לנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הובא איש ששתה אלכהול. אמר: 'הכו אותו.' אבו הורירה אמר: 'יש מי שהכה בידו, מי שהכה בנעלו ומי שהכה בבגדו.' וכשיצא, חלק מהאנשים אמרו: 'אלוהים ישפיל אותך!' אמר (הנביא): 'אל תגידו את זה, שלא תעזרו לשטן נגד אחיכם.'"

1563. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'כל מי שהאשים אדם המצוי בבעלותו בניאוף, ייענש ביום הדין כמידת העונש שיוטל על האדם המצוי בבעלותו, אלא אם כן הנאשם אכן נאף.'"

פרק 267

איסור גידוף המתים לא בצדק וללא אינטרס הלכתי

זו האזהרה מפני החיקוי שלו בחידוש שהוא הכניס בדת וחוסר מוסריותו וכדומה, ובפרק הזה נמצאים גם הפסוק והחדית'ים שהוזכרו בפרק הקודם.

1564. עאישה, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמרה: "שליח אלוהים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תגדפי את המתים, כי הם כבר עברו למקום שבו ייענשו בעונש שיועד להם.'"

פרק 268

איסור הפגיעה באחרים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "וגם אלה אשר מזיקים למאמינים ולמאמינות מבלי שעשו כלום, כבר נשאו על עצמם עלילה וחטא גלוי."

1565. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמר: "שליח אלוהים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המוסלמי הוא זה שהמוסלמים בטוחים בלשונו ובידו, והמהגר הוא זה שנטש את מה שאלוהים אסר עליו.'"

1566. והוא (עבד אללה בן עמר) גם אמר: "שליח אלוהים, עֲלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שאוהב להתרחק מהאש ולהיכנס לגן העדן, שימות כשהוא מאמין באלוהים וביום האחרון, ושיבוא לאנשים שהוא אוהב שיבואו אליו (כלומר: שיתייחס לאנשים כמו שיאהב שיתייחסו אליו).'"
זה חלק של חדית' ארוך שהוזכר בפרק "הציות לממונים".

פרק 269

איסור השנאה, ההיפרדות, הפנית עורף והתרחקות

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "המאמינים הם אחים, לכן פייסו בין האחים שלכם, ויראו את אלוהים בתקווה שירחם עליכם." והוא גם אמר: "והם יהיו כנועים בפני המאמינים ותקיפים בהתייחסם לכופרים." והוא גם אמר: "מִחְמַד הוא שליחו של אלוהים. ואלה אשר עמו - יהיו קשוחים ביחסם לכופרים ורחמנים ביחסם לחבריהם."³

1567. אנס, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמְנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תשנאו, אל תקנאו (זה בזה), אל תיפרדו (זה מזה), אל תאבדו את הקשר ביניכם, והיו, עבדי אלוהים! אחים, ואסור למוסלמי לנטוש את אחיו מעל לשלושה ימים.'"

1568. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמְנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שערי גן העדן נפתחים בימי שני וחמישי, וימחל לכל עבד שאינו משתף אלוה אחר עם אלוהים, פרט לאיש שתהיה בינו לבין אחיו טינה, ויאמר: 'תנו לאלה ארכה עד שישלימו ביניהם! תנו לשניהם ארכה עד שישלימו ביניהם!'"

לפי גירסה אחרת: "המעשים יוצגו בכל שני וחמישי, והזכיר את השאר."

1. הקוראן, 10: 49.

2. הקוראן, 5: 54.

3. הקוראן, 29: 48.

פרק 270

איסור הקנאה, שהיא השאיפה להיעלמות החסד מהאדם שניתן בו,
בין אם זהו חסד דתי ובין אם הוא חסד חילוני

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "או שהם מקנאים באנשים על מה שנתן להם
אלוהים מחסדו."¹
ובפרק הזה גם החדית' שהעביר אנס והוזכר בפרק הקודם.

1569. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,
אמר: 'היזהרו מהקנאה, כי הקנאה אוכלת את המעשים הטובים כמו
שאש צורכת עצים, או שהוא אמר: דשא.'"

פרק 271

איסור הריגול וההאזנה לדברי מי שלא רוצה שיקשיבו לו

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "שלא תרגלו".² והוא גם אמר: "וגם אלה אשר
מזיקים למאמינים ולמאמינות מבלי שעשו כלום, כבר נשאו על עצמם עלילה
וחטא גלוי."³

1570. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה
וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היזהרו מהחשד הרע, כי החשד הוא הדיבור השקרי
ביותר. אל תבקשו לגלות את סודותיכם, אל תרגלו אחרי חבריכם, אל
תתחרו ביניכם (ברע), אל תקנאו, אל תשנאו, אל תיפרדו והיו, עבדי

1. הקוראן, 4: 54.

2. הקוראן, 49: 12.

3. הקוראן, 33: 58.

אלוהים, אחים, כמו שציווה עליכם. המוסלמי הוא אחיו של המוסלמי. הוא לא יקפח אותו, לא יזנח אותו ולא יבזה אותו. יראת אלוהים פה, יראת אלוהים פה! והצביע על חזהו. יותר מדי רע למוסלמי אשר יבזה את אחיו המוסלמי. אסור למוסלמי להתנכל למוסלמי אחר בדמו, בכבודו ובכספו. אכן, אלוהים אינו מסתכל בגופותיכם ולא בצורותיכם, אלא מביט בלבבותיכם ובמעשיכם."

ולפי גירסה אחרת: "אל תקנאו, אל תשנאו, אל תרגלו, אל תבקשו לגלות את סודותיכם, ולא יעלה האחד מכם את מחיר הסחורה שאחיו רוצה לקנות, והיו עבדי אלוהים, אחים!"

ולפי גירסה אחרת: "אל תאבדו את הקשר ביניכם, אל תפרדו, אל תשנאו, אל תקנאו, והיו עבדי אלוהים, אחים!"

ולפי גירסה אחרת: "שלא ינטוש האחד מכם את אחיו המוסלמי, ושלא ימכור האחד מכם סחורה למישהו לאחר שיבטל עסקה קודמת עם איש אחר."

1571. מועאויה, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'אם אתה מחפש את נקודות התורפה של המוסלמים ומגלה אותן בפומבי, אתה השחתת אותם, או כמעט השחתת אותם.'"

1572. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "הובא אליו איש ונאמר לו: 'זה פלוני שזקנו נוטף יין', והוא אמר: 'נאסר עלינו לרגל, אבל אם יתגלה לנו משהו, נישען עליו.'"

פרק 272

האיסור לחשוד במוסלמים ללא צורך

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! התרחקו מרוב החשדות, אכן, חלק מהחשדות הוא חטא."¹

1573. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היזהרו מהחשד הרע, כי החשד הוא הדיבור השקר ביותר.'"

פרק 273

איסור ביזוי המוסלמים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! שלא תלעג חבורת אנשים לחבורה אחרת כי אפשר שתהיה טובה מהם, ולא נשים לנשים אחרות כי אפשר שיהיו טובות מהן, ואל תטילו פגם איש ברעהו, ואל תכנו איש את רעהו בכנויי גנאי. כמה רע לתת שמות חסרי מוסריות אחרי האמונה, ומי שלא חוזר בו אלה הם המקפחים."² והוא גם אמר: "אבוי, למלעז ולמטיל פגם באחרים,"³

1574. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצָּה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'די לאיש לבזות את אחיו המוסלמי ולהרע לו.'"

1. הקוראן, 12: 49.
2. הקוראן, 11: 33.
3. הקוראן, 1: 104.

1575. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לא יכנס לגן העדן מי שיש בלבו יהירות כמשקלו של גרעין.' איש אחד אמר: 'אבל האיש אוהב שבגדיו יהיו טובים, ונעליו טובים.' ואמר: 'אכן, אלוהים הוא יפה ואוהב את היופי.' היהירות היא התנגדות לאמת וביזוי האנשים."

1576. ג'נדב בן עבד אלה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'איש אחד אמר: 'בחי אלוהים, אלוהים לא יסלח לפלוני.' אמר אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁבֵב: 'מי זה שנשבע במקומי שלא אסלח לפלוני? אני סלחתי לו והכשלתי את מעשיך.'"

פרק 274

איסור להפגין שמחה לאיד כלפי המוסלמי

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "המאמינים הם אחים." והוא גם אמר: "אכן אלה אשר אוהבים שמעשי התועבה יתפשטו בקרב אלה אשר האמינו יהיו להם ייסורים מכאיבים בעולם הזה ובעולם הבא. וכי אלוהים יודע ואתם לא יודעים."²

1577. ואת'לה בן אל-אסקע, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תפגין שמחה לאיד כלפי אחיך. ירחם עליו אלוהים ויביא ייסורים עליך.'"

בפרק הזה מובא גם חדיית' של אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתְרָצָה מְמַנּוּ, שהופיע קודם בפרק הריגול: "כל המוסלמי אסור על המוסלמי האחר..."

1. הקוראן, 49: 10.

2. הקוראן, 24: 19.

פרק 275

איסור הכפשת היוחסין הקבועים בהלכה לכאורה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "וגם אלה אשר מזיקים למאמינים ולמאמינות מבלי שעשו כלום, כבר נשאו על עצמם עלילה וחטא גלוי."¹

1578. אבו הורירה, שֶׁאֵלֶּהֶם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אצל האנשים יש שני מנהגים שמצויה בהם כפירה: שלילת היוחסין והבכי על המתים.'"

פרק 276

איסור הרמאות וההונאה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "וגם אלה אשר מזיקים למאמינים ולמאמינות מבלי שעשו כלום, כבר נשאו על עצמם עלילה וחטא גלוי."²

1579. אבו הורירה, שֶׁאֵלֶּהֶם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהרים את נשקו נגדנו, איננו מאיתנו, ומי שרימה אותנו, איננו מאיתנו.'"

ולפי גרסה אחרת: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עבר על ידי ערימת מזון, הכניס את ידו לתוכה, ואצבעותיו נרטבו. אמר: 'הוי, בעל המזון! מה זה?' אמר: 'היה גשם והאוכל נרטב, שליח אלוהים!' אמר: 'שים אותו (את האוכל הרטוב) מעל הערימה, כדי שאנשים יראו אותו! מי שמרמה אותנו איננו מאתנו.'"

1. הקוראן, 33: 58.

2. הקוראן, 33: 58.

1580. הוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תעלו את המחירים (בלי כוונת קנייה) כדי לגרות אחרים לקנות את הסחורה במחיר גבוה.'"

1581. אבן עומר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר העלאת מחירים (בלי כוונת קנייה) כדי לגרות אחרים לקנות את הסחורה במחיר גבוה.'"

1582. והוא (אבן עומר) גם אמר: "איש אחד הזכיר בפני שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שהוא מרמה במכירות. אמר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'למי שאתה מוכר לו או קונה ממנו תגיד לו: 'לא לרמות!'"

1583. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שפיתה אשת איש או את בן חסותו, איננו מאיתנו.'"

פרק 277

איסור הבגידה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! קיימו את החוזים!"¹ והוא גם אמר: "ואל תתקרבו אל כספי היתום אלא בדרך הטובה עד שיתבגר.

1. הקוראן, 5: 1.

וקיימו את ההתחייבות כי תישאלו עליה (ביום הדין).¹

1584. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'קיימות ארבע (תכונות) אשר מי שהן היו בו - ייחשב כצבוע מוחלט. ומי שתהיה בו תכונה אחת מהן - היא תיחשב לו כצביעות עד שיעזוב אותה: אם יופקד (על משהו) יבגוד, אם יספר ישקר, אם יתחייב בפני מישהו על משהו לא יקיים ואם יסתכסך עם מישהו ינהג בפריצות."¹

1585. אבן מסעוד, אבן עומר ואנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, אמרו: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לכל בוגד ביום הדין יש דגל, והדגל יצביע עליו ויאמר: 'זו בגידתו של פלוני."¹

1586. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לכל בוגד יש דגל מאחוריו. ביום הדין, יורם הדגל כשיעור בגידתו, אך אין בוגד יותר גדול משליט שבוגד בנתיניו."¹

1587. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: 'אני היריב של שלושה אנשים ביום הדין: איש שנתן את הברית בשמי ואחר כך בגד בי, איש שמכר (לעבד) אדם בן חורין וניצל את מחירו ואיש ששכר שכיר, ו(השכיר) עשה לו את מבוקשו, ולא שילם לו את שכרו."¹

1. הקוראן, 17: 34.

פרק 278

איסור התפארות בהענקת מתנה וכו'

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! אל תבטלו את מעשי הצדקה שלכם כתוצאה מהתפארות ומפגיעה בזולת."¹ והוא גם אמר: "את אלה אשר מוציאים את כספם למען אלוהים ואינם שולחים בעקבות מה שהוציאו דברי התפארות ופגיעה יהיה להם הגמול שלהם אצל ריבונם ואין חשש לגורלם ואינם מתעצבים."²

1588. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלושה שאלוהים לא ידבר אליהם ביום הדין, לא יסתכל עליהם, לא ישבח אותם ויסב להם עינוי מכאיב.' אמר: 'שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, חזר על זה שלוש פעמים.' אבו ד'אר אמר: 'שיכשלו ויפסידו, מי הם, הוי, שליח אלוהים?' אמר: 'המניח לשולי בגדו להגיע אל הרצפה (עקב יהירות), המתפאר במתנותיו והמוכר את סחורתו בשבועות שקר.'"

פרק 279

איסור ההתפארות וההתנשאות

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "על כן אל תחלקו שבחים לעצמכם. הוא יודע את הירא."³ והוא גם אמר: "הדרך להעניש את אלה אשר עושקים את האנשים ומתנהגים ברשעות בלי הצדקה, היא לייעד להם ייסורים מכאיבים."⁴

1. הקוראן, 2: 264.

2. הקוראן, 2: 262.

3. הקוראן, 53: 32.

4. הקוראן, 42: 42.

1589. עֵיֵאד בֶּן חֲמָאֵר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמְּנֹו, אִמְר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִמְר: 'אֱלוֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הַשְּׂרָה עָלַי שֶׁהַצְטַנְעוּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְנַשֵּׂא אִישׁ עַל חֲבֵרוֹ, וְלֹא יִתְפָּאֵר אִישׁ בְּפָנָי חֲבֵרוֹ."

1590. אֲבו הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמְּנֹו, מִסְר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִמְר: 'אִם אִישׁ אֶחָד אִמְר: 'אֲנִשִּׁים נִסְפוּ (אִמְר אֵת זֶה מֵתוֹךְ הַתְּנַשְׂאוֹת וְזִלְזוּל בְּאֲנִשִּׁים), סִימֵן שֶׁהוּא הַשְּׂמִיד אוֹתָם."

פֶּרֶק 280

אִיסוֹר לְנִטוּשׁ מוֹסְלָמִי מֵעַל לְשִׁלוּשָׁה יָמִים, אֲלֵא אִם כֵּן עָשָׂה
הַנִּטוּשׁ חִידוּשׁ בְּדַת אוֹ שִׁחְשַׁף אֵת חֲטָאוֹ וְכִדוּמָה

אֱלוֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אִמְר: "הַמֵּאֲמִינִים הֵם אַחִים, לְכֵן פִּיִּסּוּ בֵּין הָאֲחִים שְׁלֹכֶם." וְהוּא גַם אִמְר: "וְאֵל תַּעֲזְרוּ זֶה לְזֶה בְּחֲטָא וּבְאִיבָה."²

1591. אֲנִס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמְּנֹו, מִסְר: "הַנְּבִיא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִמְר: 'אֵל תֵּאבְדוּ אֵת הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיכֶם, אֵל תִּשְׁנְאוּ, אֵל תִּקְנְאוּ (זֶה בְּזָה), אֵל תִּפְרְדוּ (זֶה מְזָה), וְהִיוּ, עֲבָדֵי אֱלוֹהִים! אַחִים, וְאִסוֹר לְמוֹסְלָמִי לְהַפְקִיר אֵת אַחֵיו מֵעַל לְשִׁלוּשָׁה יָמִים."

1592. אֲבו אִיּוֹב, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמְּנֹו, מִסְר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אִמְר: 'אִסוֹר לְמוֹסְלָמִי לְנִטוּשׁ אֵת אַחֵיו מֵעַל לְשִׁלוּשָׁה לַיְלוֹת: הֵם יִפְגְּשׁוּ, יִדְחוּ בְּתַחִילָה זֶה אֵת זֶה, עַד שֶׁהַטוֹב שְׁבָהֵם יִתְחִיל בְּבִרְכַת שְׁלוֹם."

1. הַקּוֹרְאָן, 10: 49.

2. הַקּוֹרְאָן, 5: 2.

1593. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המעשים יוצגו בכל שני וחמישי, וימחל לכל עבד שאינו משתף אלוה אחר עם אלוהים, פרט לאיש שתהיה בינו לבין אחיו טינה, ויאמר: 'תנו לאלה ארכה עד שישלימו ביניהם!'"

1594. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'השטן התייאש מהאפשרות שמתפללים בחצי האי ערב יעבדו אותו, אבל הוא ימשיך בהסתה ביניהם.'"

1595. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אסור למוסלמי לנטוש את אחיו מעל לשלושה ימים, ומי שנטש את אחיו מעל לשלושה ימים ומת האיש, ייכנס הנוטש לאש הגיהנום.'"

1596. חדרד בן אבי חדרד אל-אסלמי, ונאמר גם אס-סלמי מחברי הנביא, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: " (שהוא) שמע את הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'כל מי שנטש את אחיו למשך שנה - כאילו שפך את דמו.'"

1597. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אסור למאמין לנטוש מאמין אחר מעל לשלושה ימים, ואם עברו שלושה ימים - שיפגוש אותו ויברך אותו בשלום, ואם ברך גם הוא - יהיו שותפים בשכר, ואם לא (ברך אותו לשלום) - הוא יישא את החטא, והמוסלמי לא ייחשב כנוטש.'"

אבו דאוווד אמר: "אבל אם הנטישה היא למען אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה (כלומר: בגלל חטא גדול שעשה) - כל זה לא תופס."

פרק 281

איסור הסתודדות בין שניים בלי אישור השלישי אלא לצורך והוא שישוחחו בסתר כך שלא ישמע אותם או ישוחחו בשפה שהוא לא יבין

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ההסתודדות היא מן השטן."

1598. אבן עומר, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם יהיו שלושה - שלא יסתודדו שניים ללא השלישי.'" אבו דאוווד הוסיף בגירסתו: "אבו סאלח אמר: 'אמרתי לאבן עומר: 'ואם יהיו ארבעה?' אמר: 'לא מזיק!'"

האימאם מאלֶךְ סיפר בספר "הקל להשגה" "אל-מוטאא" מפי "עבד אללה בן דינאר", אמר: "אני ואבן עומר היינו בבית "ח'אלד בן עוקבה" שנמצא בשוק, ובא איש שרצה להסתודד איתו. ולא היה עם אבן עומר אף אחד חוץ ממני. הוא קרא למישהו כדי שנהיה ארבעה, ואמר לי ולאיש שקרא לו: 'אחרו קצת, כי שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'שלא יסתודדו שנים ללא השלישי.'"

1599. אבן מסעוד, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "ששליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם הייתם שלושה, שלא יסתודדו שנים ללא האחר, עד שתתערבבו עם האנשים, כי זה מצער אותו (האחר שאינו שותף בהסתודדות).'"

פרק 282

איסור עינוי עבד, בהמה, אישה וילד ללא סיבה לגיטימית או מעבר למידת הנימוס

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ועבדו את אלוהים ואל תשתפו איתו דבר והטיבו להורים, לקרובי משפחה, ליתומים, למסכנים, לשכן שהוא קרוב משפחה, לשכן שהוא זר, לבן הלוויה הזר, לעובר האורח לבני חסותכם אכן אלוהים לא אוהב את המתיהר ואת המתגאה."¹

1600. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אישה אחת עונתה עד שנכנסה לאש הגיהנום בגלל שהיא כלאה חתולה עד שמתה: לא האכילה אותה ולא השקתה אותה בזמן כליאתה ולא נתנה לה לאכול מרמשי האדמה וחרקיה."²

1601. והוא (אבן עומר) גם מסר: "(שהוא) עבר ליד נערים מ"קורייש" שהעמידו ציפור וירו חיצים לעברה, וכל חץ שהחטיא את המטרה ניתן לבעל הציפור, וכשראו את אבן עומר התפזרו. בא אבן עומר ואמר: 'מי עשה את זה? אלוהים יקלל את מי שעשה זאת, כי שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יקלל את מי שעשה מבעל נשמה מטרה לזריקה."³

1602. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר שתכלא את הבהמות עד שימותו."⁴

1603. סויד בן מקרן, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "הייתי השביעי מבין שבעת

1. הקוראן, 4: 36.

"בני מקרן", ולא היה לנו שום משרת חוץ מאישה אחת שסטר לה הצעיר בינינו. אז שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הורה לנו לשחרר אותה."

1604. אבו מסעוד אל-בדרי, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹ, אמר: "הייתי מכה את עבדי בשוט, ושמעתי קול מאחוריי: 'דע לך, אבו מסעוד!' לא הבנתי את הקול מרוב כעס. כשהוא התקרב אליי, ראיתי שזהו שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שאמר: 'דע לך, אבו מסעוד, שאלוהים יכול לעשות לך יותר ממה שאתה עושה לעבד הזה.' אמרתי: 'לא אכה בן חסות אחרי זה בכלל.'"

לפי גירסה אחרת: "נפל השוט מידי (למראה) רוב כבודו של הנביא. לפי עוד גירסה: "אמרתי: 'הוי, שליח אלוהים, הוא משוחרר למען אלוהים', אמר: 'אם לא היית עושה את זה - הייתה שורפת אותך האש.'"

1605. אבן עומר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהכה עבד שלו כעונש על חטא שלא עשה, או סטר לו, הכפרה על החטא שעשה היא שחרורו (של העבד).'"

1606. הישאם בן חכים בן חזאם, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹ, מסר: "כשהיה בסוריה, עבר ליד אנשים נבטיים, שנעצרו בשמש ונשפך על ראשיהם שמן. אמר: 'מה זה?' ענו לו: 'הם מעונים בגלל אי תשלום מסים.'"

ולפי גירסה אחרת: "הם נעצרו בגלל אי תשלום מס גלגולת. השאם אמר: 'אני מעיד ששמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אכן, אלוהים ייסר את אלה שמענים את האנשים בעולם הזה.' הוא נכנס אל האמיר וסיפר לו (על דברי שליח אלוהים) וישר ציווה לשחרר אותם."

1607. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ראה חמור שסומן בכוויה בפניו וגינה את זה, ואמר: 'אני נשבע באלוהים כי לא אסמן אותו אלא במקום הרחוק מפניו.' הוא ציווה שיביאו את חמורו וסימן אותו בכוויה באזור ירכיו, והיה הראשון שסימן בכוויה את הירכים."

1608. הוא (אבן עבאס) גם מסר: "ליד הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עבר חמור שסומן על פניו. אמר (הנביא): 'אלוהים יקלל את מי שסימן אותו.'"
לפי גירסה אחרת (גם היא של מוסלם): "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר להכות בפנים ולסמן אותם."

פרק 283

איסור עינוי החיות באש אפילו הנמלה וכדומה

1609. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שלח אותנו למשימה ואמר: 'אם תמצאו את פלוני ופלוני (שני אנשים מ"קורייש" והזכיר את שמותיהם) - שרפו אותם באש.'"
כשעמדנו לצאת אמר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אכן, אני צוויתי אתכם שתשרפו את פלוני ואת פלוני, אך רק אלוהים מענה באש. לכן אם תמצאו אותם - הרגו אותם.'"

1610. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "היינו עם שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, במסע, והוא יצא מהר לעשות את צרכיו. ראינו "חומרה" (צפור קטנה) עם שני אפרוחים, ולקחנו את שני אפרוחיה. היא התחילה לחוג ולרחף מעל ראשינו. הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בא ואמר: 'מי

המיט אסון על ציפור זאת? החזירו לה את ילדיה! והוא ראה גם כפר נמלים ששרפנו, ואמר: 'מי שרף את זה?' אמרנו: 'אנחנו'. אמר: 'לא יענה באש אלא הריבון של האש.'"

פרק 284

האיסור שחל על העשיר להשהות את החוב שבעליו בקש אותו

אלוהים, וְשִׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אכן אלוהים מצווה עליכם שתחזירו את הפיקדונות לבעליהן." והוא גם אומר: "אבל אם תבטחו זה בזה, יחזיר המקבל את הפיקדון שקיבל."²

1611. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלֶיּוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'השהית תשלום החוב מצד העשיר לעני היא קפוח, ואם מישהו מכס (העניים) בקש מהעשיר החייב שישלם לו את חובו והעשיר העביר את תשלום הוב לעשיר אחר, העני צריך לקבל (כי העני צריך לקבל את חובו ולא משנה אם זה מהעשיר או מחברו)."

פרק 285

שנאת שהאדם יחזור בו במענק שעדיין לא נמסר לאדם שהעניק לו או במענק שהעניק לבנו ומסר לו אותו או עדיין לא מסר אותו, ושנאת קניית דבר שהוציא אותו כצדקה ממי שנתן לו או דבר שהוציא אותו כצדקת חובה או כפרה כלשהי, אבל מקובל לקנות אותו מאיש שעבר אליו

1612. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלֶיּוּ הַתְּפִלָּה

1. הקוראן, 4: 58.

2. הקוראן, 2: 283.

וְהִשְׁלֹם, אמר: 'האיש שחוזר בו ממתנתו (המבקש להחזיר את המתנה שכבר נתן) הוא כמו כלב שאוכל מחדש את קיאו.'"
 לפי גירסה אחרת: "החוזר בו מצדקתו (זה שמבקש שתוחזר אליו צדקה שנתן), נמשל לכלב שמקיא ואחר כך חוזר לקיאו ואוכל אותו."
 ולפי גירסה אחרת גם: "החוזר בו ממתנתו (זה שמבקש שתוחזר אליו מתנה שנתן) - הוא כמו האוכל מחדש את קיאו."

1613. עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְנֹו, אמר: "הוצאתי סוס כצדקה ללוחם קודש ואיבד אותו.¹ רציתי לקנות אותו ממנו וחשבתי שהוא ימכור אותו בזול. שאלתי את הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהִשְׁלֹם, ואמר: 'אל תקנה אותו ואל תחזור בכך מצדקתך, אפילו מכר לך אותו ב"דרהם",² כי החוזר בו ממתנתו (מבקש להחזיר אותה) הוא כמו האוכל מחדש את קיאו."³

פרק 286

איסור השימוש בכספו של היתום

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אלה אשר אוכלים את כספי היתומים שלא בצדק, הם יאכלו על ידי אש שתודלק בבטנם, והם יגיעו לגיהנום."³ והוא גם אמר: "ואל תתקרבו אל כספי היתום אלא בדרך הטובה עד שיתבגר. וקיימו את ההתחייבות כי תישאלו עליה (ביום הדין)."⁴ והוא גם אומר: "(בתקווה שתחשבו) בעולם הזה ובעולם הבא, וישאלו אותך על היתומים, אמור: 'להטיב להם תמיד טוב יותר, אבל אם ערכבו את רכושם עם רכושכם, הרי הם אחיכם.' ואלוהים

1. הכוונה לא טיפל בו כראוי.

2. מטבע שערכו נמוך מאוד.

3. הקוראן, 10: 4.

4. הקוראן, 6: 152.

יודע מי מכם המשחית ומי מכם המיטיב.¹

1614. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'התרחקו מן החטאים הגדולים (ההרסניים). אמרו: 'הוי, שליח אלוהים! ומה הם?' אמר: 'הפוליתאיזם, עיסוק בכישוף, הריגת הנשמה שאותה אסר אלוהים למעט המגיע להם עונש זה, נטילת ריבית, גזילת כספו של היתום, הבריחה מזירת הקרב והאשמת שווא נגד נשים נשואות, מאמינות ותמימות.'"

פרק 287

החמרת איסור הריבית

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אלה אשר נוטלים את הריבית, לא יקומו אלא כפי שיקום החולה האפילפטי שחבט בו השטן בשיגעון. זאת בגלל שאמרו: 'המכירה היא כמו הריבית', ואולם אלוהים התיר את המכירה ואסר את הריבית. כך, מי שקיבל אזהרה מריבוננו ונענה לו - יהיה לו את אשר קיבל קודם, ועניינו (יחזור) אל אלוהים. ומי שחזר (אחרי שידע), ישוכן בגיהינום ויהיה בו לנצח. * אלוהים ימחק את הריבית וירבה את הצדקות" עד לפסוק: "הוי, אלה אשר האמינו! תִּירְאוּ את אלוהים ועזבו את מה שנשאר (מהכסף) כרביית.²" ובאשר לחדית'ים הם רבים שהופיעו באוסף החדית'ים של אל-בוכארי וידועים לחכמי הדת, מהם החדית' הקודם של אבו הורירה הנמצא בפרק הקודם.

1615. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קילל את מי שנטל את הריבית ואת מי שנתן לו אותה."

1. הקוראן, 2: 220.

2. הקוראן, 2: 275-278.

פרק 288

איסור הצביעות

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, אמר: "הם לא הצטוו אלא לעבוד את אלוהים ולהתמסר לו בדת, סרים מכל הדתות (אל האסלאם), ויקיימו את התפילה ויוציאו את הזכאת (צדקת חובה שנתית) ואכן זו דת היושר (האסלאם)".¹ והוא גם אמר: "הוי, אלה אשר האמינו! אל תבטלו את מעשי הצדקה שלכם כתוצאה מהתפארות ומפגיעה, ואל תהיו כמו זה אשר תרם את כספו בצביעות בפני האנשים."² והוא גם אמר: "יבקשו להרשים את האנשים ולא יזכירו את אלוהים אלא מעט מאוד."³

1616. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, אמר: 'אני השותף הוותרן ביותר על השיתוף. מי שעשה מעשה שבו שיתף אותי עם אחרים, עזבתי אותו ואת השיתוף שלו.'"

1617. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'האיש הראשון שאלוהים יבוא חשבון עמו ביום הדין, הוא איש שנפל במלחמת קודש למען אלוהים. הוא יובא בפני אלוהים ויציג לו אלוהים את חסדיו שקיבל ויודה עליהם. ישאל אותו (אלוהים): 'מה עשית בהם?' (בחסדים שקיבלת ממני) יאמר (האיש): 'נלחמתי למענך עד שנפלתי.' יאמר: 'אתה משקר. נלחמת כדי שייאמר עליך שאתה אמיץ, וכבר נאמר הדבר.' ואחר כך יחרץ דינו ותיסחב גופתו עד שתושלך לגיהנום.'

1. הקוראן, 98: 5.

2. הקוראן, 2: 264.

3. הקוראן, 4: 142.

'איש אחר שלמד את ההלכה ולימד אותה, וקרא את הקוראן, יובא בפני אלוהים ויציג לו את חסדיו שקיבל ויודה עליהם. ישאל אותו (אלוהים): 'מה עשית בהם?' (בחסדים שקיבלת ממני?) 'יאמר: 'למדתי את ההלכה ולימדתי אותה, וקראתי את הקוראן למענך.' 'יאמר: 'אתה משקר. למדת (את ההלכה) כדי שייאמר עליך: 'פוסק הלכה', וקראת את הקוראן כדי שייאמר עליך 'קורא בקוראן' ו(כל זה) כבר נאמר. ואחר כך ייחרץ דינו ותיסחב גופתו עד שתושלך לגיהנום.'

'ואיש שאלוהים העניק לו עושר ונתן לו את כל סוגי הרכוש, יובא בפניו ויציג לו את חסדיו שקיבל ויודה עליהם. ישאל אותו (אלוהים): 'מה עשית בהם?' 'יאמר: 'לא השארתי דבר שעבורו לא שילמתי כסף, אלא הוצאתי הכול למענך.' 'אמר: 'אתה משקר, אלא עשית כך כדי שייאמר עליך: 'נדיב, וכל זה כבר נאמר, ואחר כך ייחרץ דינו ותיסחב גופתו עד שתושלך לגיהנום.'"

1618. אבן עומר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "אנשים אמרו לו: 'ניכנס לשליטנו ונאמר להם את ההיפך ממה שנאמר אחרי שנעזוב אותם.' אבן עומר אמר: 'בזמנו של שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, חשבנו דבר כזה כצביעות.'"

1619. ג'נדב בן עבד אללה בן סופיאן, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שיגלה את מעשיו ברבים, יגלה אלוהים את חרפתו, ומי שיגלה את מעשיו ברבים כדי להרשים אנשים, אלוהים יביך אותו בפני הבריות.'"

(מוסלם גם מסר את החדית' הזה מפי אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצֶה

מִמֶּנּוּ)

1620. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שילמד נושא קדוש (שדרך כלל לומדים אותו למען אלוהים הַאֲדִיר וְהַנְּשָׁב), אבל כדי להשיג מטרה חילונית, לא ימצא את הריח של גן העדן ביום הדין."

פרק 289

מה שנדמה כצביעות אבל איננו צביעות

1621. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "נאמר לשליח אלוהים, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'מה לגבי איש שעושה מעשה טוב ואנשים משבחים אותו על מעשהו?' אמר: 'אלה הן הבשורות הטובות של המאמין."

פרק 290

איסור המבט לאישה זרה או לעלם צעיר
(שזקנו טרם צמח) ללא צורך לגיטימי

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "אמור למאמינים שינמיכו את מבטיהם.¹" והוא גם אמר: "כי האדם יישאל על השמיעה, על הראייה ועל הלב.²" והוא גם אמר: "אלוהים יודע את המבט בגנבה אל האסור ואת אשר הלבבות יסתירו.³" והוא גם אמר: "אכן ריבונך אורב לך בדרך!⁴"

1622. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'על כל בן אדם נגזר חלקו מהניאוף, והוא יגיע אליו בוודאות: הניאוף

1. הקוראן, 24: 30.

2. הקוראן, 17: 36.

3. הקוראן, 40: 19.

4. הקוראן, 89: 14.

של העיניים הוא הראייה, הניאוף של האוזניים הוא השמיעה, הניאוף של הלשון הוא הדיבור, הניאוף של היד הוא האלימות, הניאוף של הרגל הוא ההליכה, והלב יאהב וישאף, והפות יאמת את הרגש או יפריך אותו."

1623. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'היזהרו מלשבת בכבישים.' אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, חייבים לשבת כדי לשוחח.' אמר שליח אלוהים: 'אם אתם מתעקשים, תנו לדרך את זכותה.' הם אמרו: 'ומהי זכותה של הדרך, שליח אלוהים?' אמר: 'השפלת עין, הימנעות מפגיעה באחרים, השבת ברכת שלום, צו לעשיית הטוב ואיסור לעשיית הרע.'"

1624. זייד בן סהל, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "ישבנו בחצרות ושוחחנו. בא שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, ברך אותנו לשלום ואמר: 'למה באתם לאסיפות הדרכים? התרחקו מאסיפות הדרכים!' אמרנו: 'ישבנו ללא כל (כוונות) רעות, לומדים ומשוחחים.' אמר: 'אם כך עשיתם, תנו לדרך את זכותה: הנמכת המבט, החזרת ברכת שלום ודיבור יפה.'"

1625. ג'ריר, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שאלתי את שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, על המבט הפתאומי, ואמר: 'הטה את מבטך.'"

1626. אם סלמה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמרה: "הייתי אצל שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, והייתה אצלו מימונה (אישתו). אחרי שנצטוונו ללבוש את הצעיף בא "אבן אם מכתום." הנביא, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'הסתתרו ממנו!' אמרנו: 'אבל שליח אלוהים, הוא עיוור, ואיננו יכול

לראות אותנו ולא להכיר אותנו. אמר הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם:
 'האם אתן עיוורות? הלא אתן רואות אותן!'"

1627. אבו סעיד, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלא יביט האיש לערוות האיש, ולא האישה לערוות האישה, ושלא ייכנס האיש עם האיש ערומים תחת שמיכה אחת, ושלא תיכנס האישה עם האישה ערומות תחת שמיכה אחת (למנוע אפשרות קיום מגע מיני).'"

פרק 291

איסור התבודדות עם אישה זרה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "וכאשר תבקשו מהנשים חפץ כלשהו, בקשו אותו כשאתם מאחורי מחיצה".¹

1628. עקבה בן עאמר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היזהרו מהכניסה לנשים. איש אחד מאל-אנצאר אמר: 'אפילו לחם² (אסור להיכנס)?' אמר: 'החם הוא המוות!'"

1629. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלא יתבודד מישהו מכם עם אישה אלא בנוכחות בן לוויה האסור עליה בנישואין.'"

1. הקוראן, 33: 53.
 2. החם: הוא אבי הבעל או אחיו.

1630. ברידה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'קדושת נשותיהם של לוחמי הקודש אצל היושבים שלא יצאו למלחמה היא כמו קדושת אמהותיהם, כל איש מהיושבים שקיבל אחריות טיפול במשפחת איש מלוחמי הקודש ובגד בו, יבוא ביום הדין וייקח ממעשיו הטובים כמה שירצה.' ואז שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, פנה אלינו ואמר: 'מה אתם חושבים?'"

פרק 292

איסור חיקוי גברים לנשים וחיקוי נשים לגברים בלבוש, בתנועה וכו'

1631. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קילל את הגברים הנשיים ואת הנשים הגבריות." ולפי גירסה אחרת: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קילל את הגברים שמחקים את הנשים ואת הנשים שמחקות את הגברים."

1632. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קילל את הגבר שלובש בגדי אישה ואת האישה שלובשת בגדי גבר."

1633. והוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ישנם שני סוגים של אנשי גיהנום שלא ראיתי אותם: אנשים עם שוטים כמו זנבות של פרות שבהם הם מכים את האנשים, ונשים לבושות (בגדים שקופים) הנראות עירומות, הנוטות (למעשה תועבה) והמטות (אחרים), וראשיהן נראים כמו דבשות הגמלים הדו דבשתיים. (אלה) לא ייכנסו לגן העדן, ולא יריחו את הריח שלו למרות שאפשר להריח אותו ממרחק כך וכך (כל כך גדול).'"

פרק 293

איסור חיקוי השטן והכופרים

1634. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תאכל בידך השמאלית, כי השטן אוכל ושותה בידו השמאלית.'"

1635. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלא יאכל אחד מכם בידו השמאלית ושלא ישתה בה, כי השטן אוכל בידו השמאלית ושותה בה.'"

1636. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היהודים והנוצרים אינם צובעים (את שער ראשיהם ואת זקניהם), היו שונים מהם.'"

פרק 294

איסור על הגבר ועל האישה לצבוע

את שערות ראשם בצבע שחור

1637. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "אבו קחאפה, אביו של אבו בכר אצ-צדיק, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִשְׁנֵיהֶם, הובא ביום החזרה לְמִכָּה, כשראשו וזקנו לבנים כמו "הת'וגאמה" (עץ הררי). אמר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'שנו צבע זה והימנעו משחור.'"

פרק 295

איסור גילוח חלקי של שיער ראשו של הגבר, התרת גילוחו
בשלמותו ואיסור גילוח שיערן של הנשים

1638. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר גילוח חלקי של שיער ראשו של הגבר."

1639. והוא (אבן עומר) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ראה נער שגילח חלק משיער ראשו והשאיר חלק ממנו. הוא אסר זאת עליהם ואמר: 'גילחו את הכול או השאירו את הכול.'"

1640. עבד אללה בן ג'עפר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נתן למשפחת ג'עפר אפשרות לקיים שלושה ימי אבל, ואחרי זה בא אליהם ואמר: 'אל תבכו על אחי אחרי היום.' ואמר: 'הביאו אלי את בני אחי.' הביאו אותנו בפניו כאילו שזה עתה נולדנו, ואמר: 'קראו לספר,' וציווה עליו לגלח את ראשינו."

1641. עלי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר על אישה לגלח את שיער ראשה."

פרק 296

האיסור להאריך את השיער, האיסור לעשות קעקועים
בגוף והאיסור לחדד את השיניים

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אינם עובדים זולת אלוהים אלא נקבות,

ואינם עובדים אלא שטן מורד * אלוהים קילל אותו ואמר: אני נשבע שאקח מעבדיך חלק נתון מראש * ואתעה אותם, ואבטיח להם תקוות שווא, ואצווה עליהן שיכרתו את אזני המקנה, ואצווה עליהן שישנו את בריאת אלוהים.¹¹⁷"

1642. אסמא' שְׁאֵלְהִים יְתְרָצָה מִמְּנָה, מסרה: "אישה שאלה את הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, ואמרה: 'הוי, שליח אלוהים, בתי חלתה בחצבת, וכתוצאה מכך נשר שיער ראשה, והשאתי אותה. האם אוכל להאריך את שיערה?' אמר (הנביא): 'אלוהים קילל את המאריכה (את השיער של נשים) ואת זו ששיערה יוארך."
לפי גירסה אחרת: "המאריכה והמבקשת להאריך את שיערה."

1643. חמיד בן עבד אר-רחמאן, שמע את מועאויה, שְׁאֵלְהִים יְתְרָצָה מִמְּנָה, בשנה שבה עלה לרגל אומר כשהוא על במת הדרשן ולקח לו קווצת שיער שהיתה בידי משרתיו: הוי, אנשי אל-מדינה! איפה חכמי הדת שלכם? שמעתי את הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אוסר את זה (לקצוץ שיער הנשים) ואומר: אכן בני ישראל נספו כשנשיהם עשו את זה."

1644. אבן עומר, שְׁאֵלְהִים יְתְרָצָה מִמְּנָה, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, קילל את המאריכה ואת שיערה ואת המבקשת להאריך את שיערה, וגם קילל את המקעקעת ואת המבקשת לעשות קעקוע."

1645. אבן מסעוד, שְׁאֵלְהִים יְתְרָצָה מִמְּנָה, אמר: "אלוהים קילל את המקעקעות ואת המבקשות לעשות קעקוע, ואת המורטות את שיער פניהן, ואת המפרידות בין שיניהן בשביל היופי ובכך משנות את בריאת אלוהים."

1. הקוראן, 4: 117-119.

אישה אחת באה בפניו, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בתלונות על גזירה זאת, והוא אמר: 'ולמה שלא אקלל את אשר שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, קילל אותו?' וכך גם כתוב בקוראן: 'אלוהים אמר: "ומה שנתן לכם השליח (הכסף, התורות וההנחיות), קחו אותו ומה שאסר עליכם הישמעו (לאיסורו). ויראו את אלוהים כי עונשו של אלוהים מכאיב."'

פרק 297

האיסור על מריטת שערות שיבה מהזקן, מהראש וכו', והאיסור על מריטת שיער זקנו של העלם בתחילת צמיחתו

1646. עמר בן שעֵיב, מסר מפי אביו, מפי סבו, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תמרטו את שיער השיבה; כי הוא האור של המוסלמי ביום התקומה.'"

1647. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שיעשה מעשה שנוגד את המוסכמות שלנו - יידחה.'"

פרק 298

שנאת ההתנקות (לאחר עשיית הצרכים) ביד ימין, ואיסור על נגיעה בפות ביד ימין בלי סיבה מספקת

1648. אבו קתאדה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם אחד מכם השתין, שלא ייקח את אבר מינו בידו הימינית, שלא יתנקה ביד ימינו ושלא ינשום (השותה) בתוך כלי הקיבול ששותה ממנו.'"

בפרק גם הרבה חדית'ים נכונים.

פרק 299

שנאת ההליכה בנעל אחת או סנדל אחד ללא תירוץ ושנאת נעילת הנעל או הסנדל בעמידה מבלי תרוץ

1649. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלא ילך אחד מכם בנעל אחת. שינעל את שתיהן או שיחלוץ את שתיהן.'"
ולפי גירסה אחרת: "או שילך יחף בשתי הרגליים."

1650. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אם נקרע שרוך הנעל של אחד מכם, שלא ילך רק בנעל השנייה, עד שיתקן את השרוך שנקרע.'"

1651. ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר על איש לנעול את נעלו בעמידה."

פרק 300

איסור השארת האש (דולקת) בבית בזמן שינה וכדומה,
בין אם היא דולקת במנורה או בכל דבר אחר

1652. אבן עומר, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תשאירו את האש בבתיכם בזמן שאתה ישנים.'"

1653. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "לילה אחד נשרף בית באל-מדינה על כל שוכניו. כאשר נודע הדבר לשליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האש הזו היא האויב שלכם, לכן אם תלכו לישון - כבו אותה!'"

1654. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "כִּסּוֹ אֶת הַכְּלִי, קִשְׂרוּ חֹזֶק אֶת כַּד הַמַּיִם, סִגְרוּ אֶת הַדְּלָתוֹת וְכָבוּ אֶת הַמְּנוֹרָה, כִּי הַשֶּׁטֶן אֵינוֹ מִשְׁחַרֵּר אֶת קִשְׁר הַכַּד, אֵינוֹ פּוֹתַח אֶת הַדְּלָת וְאֵינוֹ מוֹרִיד אֶת הַמְּכֹסֶה שֶׁל כְּלִי הָאוֹכֵל. וְאִם אֵין סִגִּירָה לְכָלִי - שִׁישִׁים אֶחָד מִכֶּם מוֹט מֵעַל הַפֶּתַח שֶׁל הַכְּלִי (סִימָן שֶׁהֵבֵן אָדָם הַתְּכוּוֹן לְסִגּוֹר אֶת הַכְּלִי אֲבָל אֵין לוֹ מְכֹסֶה), וְיִזְכִּיר אֶת שֵׁם אֱלֹהִים כִּי הֵעֵכָבֵר יִצִּית עַל בְּנֵי בֵיתוֹ אֶת בֵּיתָם."

פֶּרֶק 301

הַאִיסוֹר עַל הָעֵמֶדֶת פְּנִים שֶׁהִיא עֲשִׂיתוֹ וְאִמִּירָתוֹ בְּקוֹשֵׁי
שֶׁל דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ צוֹרֵךְ

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אמור: 'אינני מבקש מכם שכר על כך (קריאתכם לאסלאם) ואינני מעמיד פנים (שזה שלי)."¹

1655. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "נאסרה עלינו העמדת פנים."

1656. מסרוק אמר: "נכנסנו לעבד אללה בן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, ואמר: 'הוי, אנשים, מי שידע משהו - שיגיד אותו, ומי שלא ידע - שיגיד: 'אלוהים יודע', כי חלק מהידע הוא שהאיש שלא יודע דבר יגיד: 'אלוהים יודע.' אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר לנביאו, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: "אמור: 'אינני מבקש מכם שכר על כך (קריאתכם לאסלאם) ואינני מעמיד פנים (שזה שלי)."²

1. הקוראן, 38: 86.

2. הקוראן, 38: 86.

פרק 302

איסור קוננות על מתים, סטירת לחי, קריעת בגדים,
מריטת שיער וגילוחו, ותחנונים ביגון ואבדון

1657. עומר בן אל-ח'טאב, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המת יעונה בקברו ככמות הבכי עליו (הבכי של בני משפחתו)."

1658. אבן מסעוד, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שסטר לחיים, קרע את בגדיו וקרא לעשות מעשי הג'אהלייה - אין הוא מאתנו."

1659. אבו ברדה אמר: "אבו מוסא סבל מכאבים והתעלף כשראשו היה בחיקה של אישה ממשפחתו. היא צעקה מתוך עצב, ולא יכול היה להגיב, וכשהתעורר אמר: 'אני חף ממה ששליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה חף ממנו. שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה חף מכל אישה צורחת (בעת צרה), ומכל אישה מגלחת שערות ראישה ומכל אישה קורעת בגדיה."

1660. אל-מגירה בן שעבה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שבכו עליו (בני משפחתו) - יעונה ביום הדין ככמות הבכי עליו."

1661. אם עטייה נסיבה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמרה: "התחייבנו בפני שליח

אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בעת שבועת אמונים שלא נבכה.

1662. אנ-נעמאן בן בשיר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "עבד אללה בן רואחה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, התעלף ואחותו התחילה לבכות ולומר: 'הוי, ההר הגבוה (כנוי לעבד אללה), הוי, כך, הוי, כך, כך ספדה לו וכשהתעורר אמר: 'כל דבר שאמרת עלי, נשאלתי: 'האם באמת היית כך?'"

1663. אבן עומר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "סעד בן עובאדה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, התלונן על כאבים, ושליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בא לבקר אותו ביחד עם עבד אר-רחמאן בן עוף, סעד בן אבו וקאס ועבד אללה בן מסעוד. כשנכנס אליו, מצא שאינו בהכרה ואמר: 'האם הוא מת?' אמרו: 'לא, שליח אלוהים.' בכה שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וכשראו אותו בוכה - בכו כולם. הוא אמר: 'אתם שומעים?' אלוהים אינו מייסר את מי שבוכה בדמעות עיניו ולא את מי שלבו נמצא בצער, אלא הוא ייסר או ירחם בזה' - והצביע על לשונו."

1664. אבו מאלף' אל-אשערי, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הבוכה על המת - אם לא תחזור בתשובה לפני מותה, תקום לתחייה ביום התקומה כאשר עליה לבוש עשוי עטרן, ומגן עשוי גרדת (כלומר: תוכה בגרדת שהיא מחלת עור קשה)".

1665. אסייד בן אבו אסייד, אחד מאלה שבאו אחרי דור חברי הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, מסר דברים מפי אישה מאלה שהתחייבו אמונים לנביא. וכך אמרה: 'מבין הדברים שהתחייבנו עליהם לנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה

וְהִשְׁלֹם, הדברים הטובים שציווה עלינו לעשות לפי דרישתו הם: לא לשרוט את פנינו, לא לילל, לא לקרוע את בגדינו ולא לחשוף את השיער שלנו."

1666. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹה, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'כל אחד שימות, יקום הסופד אותו ויגיד: 'הוי, הר גבוה, הוי, אדוני!' או דבר דומה, יטיל אלוהים על שני מלאכים לשאול אותו (כשהם מכים אותו בחזהו לפני כל שאלה), ויאמרו: 'האם היית כך?'"

1667. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹה, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'שני דברים שהתרגלו אליהם אנשים: הטלת דופי בשלשלת היוחסין והבכי על המת.'"

פרק 303

האיסור ללכת לכוהנים, לאסטרולוגים, למגידי עתידות, למשרטטים בחול ולמכים בחצץ ובשעורה וכו'

1668. עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹה, אמרה: "אנשים שאלו את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהִשְׁלֹם, על הכוהנים (האם הם יודעים את הנסתר או יש להם כוח ניסי), והוא אמר: 'הם כלום.' אמרו: 'הוי, שליח אלוהים! לפעמים הם מדברים איתנו על משהו, ואז יהיה נכון?' שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'דברי אמת מהשמיים שחוטף הג'ן וישחיל באוזן אדוננו, והכוהנים מערבבים איתם מאה שקרים.'"

ולפי הגירסה של אל-בוכארי מפי עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹה, מסרה: "(שהיא) שמעה את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהִשְׁלֹם, אומר:

"המלאכים יורדים לעננים ויזכירו את הדבר שדברו עליו בשמיים, השטן ישמע בסתר את הדבר וישרה לכוהנים אותו והם משקרים בנוסף מאה שקרים שלהם."

1669. ספייה בת עוביד, העבירה מפי כמה מנשות הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מֶהֵן, שֶׁהֵן מִסְרוֹ: "הַנְּבִיא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'מִי שֶׁבָּא אֶל מַגִּיד עֵתִידוֹת וְשָׂאֵל אוֹתוֹ עַל מִשְׁהוֹ וְהָאֲמִין לוֹ - לֹא תִתְקַבֵּל תְּפִילָּתוֹ בְּמִשְׁךְ אַרְבַּעִים יוֹם.'"

1670. קביסה בן אל-מוח'ארק, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֹ, אָמַר: "שִׁמְעֵתִי אֶת שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אֹמֵר: 'הַנְּסֵת צִיפּוּרִים (הַגְּדַת עֵתִידוֹת לְפִי מִעוֹף צִיפּוּרִים), רֵאִיתִי שְׁחוֹרוֹת בְּשִׁמוֹת הַצִּיפּוּרִים וְשִׁרְטוֹט בְּחוּל, כֹּל אֵלָה מְכִישׁוֹף וְהַגְּדַת עֵתִידוֹת.'"

1671. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֹ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'מִי שֶׁקִּנְיָה דַעַת מִהָאֶסְטְרוֹנוֹמִיָּה (לְמַד וְהִתְעַנִּיין בְּמַדְעֵי הַכּוֹכָבִים הַקְּשׁוֹר לְעוֹלָם הַנְּסֵתָר וְלִגְלוֹי עֵתִידוֹת) הוּא כֵּאִילוֹ שֶׁלְמַד חֶלֶק מִהַכִּישׁוֹף (מִבְּחִינַת הַחֲטָא שֶׁעָשָׂה), וְכֵן כֹּל עוֹד שֶׁהוּא מִתְעַנִּיין בְּמַדְעֵי הַכּוֹכָבִים הוּא כֵּאִילוֹ לּוֹמֵד כִּישׁוֹף.'"

1672. מועאויה בן אל-חכם, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנֹנֹ, אָמַר: "אֲמַרְתִּי: 'הוּא, שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים! אֲנִי לֹא מִזְמֵן הֵייתִי בְּג'אֵהִלִּיָּה, וְאֱלוֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הִבִּיא אֶת הָאֶסְלָאִם, וּבִינֵינוּ אֲנָשִׁים שְׁעֵדִיין בְּאִים לְכוֹהֲנִים וּמַגִּידֵי עֵתִידוֹת?' אָמַר: 'אֵל תֵּלֵךְ אֵלֵיהֶם!' אֲמַרְתִּי: 'וּבִינֵנוּ גַם אֲנָשִׁים שְׁחוֹזִים שְׁחוֹרוֹת

ומנבאים רעות לפי מעוף הציפורים?¹ אמר: 'זה דבר שהם מוצאים בחזותיהם, ולא ישפיע עליהם.' אמרתי: 'ובינינו אנשים שמגלים עתידות על ידי שרטוט קוים על האדמה?² אמר: 'היה נביא מהנביאים עושה זאת ומי שמעשהו תאם את מעשה הנביא יהיה הקולע למטרה' (כלומר יהיה מותר - אבל הנביא ידע שלנביאים יתגלו דברים מאלוהים ולא יתגלו לאנשים רגילים לכן אף פעם לא יהיה מעשה של אנשים תואם למעשה הנביאים, וכך הנביא כאילו אסר את המעשה אבל בדרך מקובלת מאוד)."

1673. אבו מסעוד אל-בדרי, שאלהים יתְרַצָּה מִמְּנֹנִי, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר על קבלת מחיר הכלב, קבלת מוזהר של זונה וכל מה שיינתן לכוהן עבור עבודתו."

פרק 304

האיסור על פסימיות

בפרק הזה נמצאים גם החדית'ים שהיו בפרק הקודם.

1674. אנס, שאלהים יתְרַצָּה מִמְּנֹנִי, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אין הידבקות טבעית במחלה בעת מגפה (מעבר המחלה מאדם לאדם הוא גזרה אלוהית) ואין פסימיות, ואני אוהב את סימני ברכה. אמרו: 'מה זה סימני ברכה?' אמר: 'המילה הטובה.'"

1. מנהג שהיה אצל הערבים בתקופה הטרומ אסלאמית ובו הם מניסים ציפור ואם נסה לכיוון ימין ישמחו ואם נסה לכיוון שמאל ניבאו שחורות.
2. זהו גם מנהג ג'אהלי.

1675. אבן עומר, שְׁאֵלֵהֶם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אין הידבקות (טבעית) במחלה כלשהי ואין אותות מבשרות רעות (הכל לפי גזרה אלוהית), וגם אין חוסר מזל או מזל רע, ואם יהיה הוא יהיה במשכן של האיש, באישתו ובסוסתו."'

1676. ברידה, שְׁאֵלֵהֶם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לא היה פסימי."

1677. ערוה בן עאמר, שְׁאֵלֵהֶם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנסת ציפורים הוזכרה אצל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא אמר: 'הטוב ביותר בהנסת ציפורים הוא סימני הברכה שבה, ושהיא לא מונעת מוסלמי ממה שיתכוון לעשות (כי הוא יודע שהכל הולך לפי גזרה אלוהית). ואם אחד מכם ראה דבר שהוא שונא שיגיד: 'הוי, אלוהים, אין מי שמביא מעשים טובים מלבדך, ואין מי שמרחיק את החטאים חוץ ממך, ואין יכולת ואין כוח אלא בקרבך.'"

פרק 305

איסור צילום של בעל חיים על שטיח, אבן, בגד, "דירהם", כרית, "דינר",

כר וכן הלאה, ואיסור צילום על קיר, תקרה, רעלה, טורבן,

שמלה וכדומה והצו להשמיד את הצילום

1678. אבן עומר, שְׁאֵלֵהֶם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלה שעושים את הצילומים הללו, ייענו ביום הדין. ויאמר להם: 'תפיחו רוח חיים במה שיצרתם.'"

1679. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הגיע ממסע ואני כיסיתי את ספסל האבן בסדין עם תמונות של חיות. כששליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ראה אותו חוורו פניו והוא אמר: 'הוי, עאישה! ביום הדין, אלוהים מייסר את האנשים שמחקים את בריאתו.' אמרה: 'חתכנו את הסדין, ועשינו ממנו כרית או שתיים.'"

1680. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל צֶלֶם יהיה בגיהנום (ביום הדין). ולכל תמונה שצילם תיעשה נשמה ותייסר אותו בגיהנום.'"

אבן עבאס אמר: "אז אם הצלם בכל זאת מצלם שיצלם עצים או עצמים דוממים."

1681. והוא (אבן עבאס) גם אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי שצילם בעולם הזה, יצטווה להפיח בתמונות שצילם את הנשמה ביום הדין אך לא יפיח.'"

1682. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'האנשים המיוסרים ביותר ביום הדין הם הצלמים (הכוונה לפסלים).'"

1683. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: 'אין יותר רשע מזה שמתכוון לברוא כמו הבריות שלי! שיבראו גרעין או שיבראו גרגר או שיבראו שיערה.'"

1684. אבו טלחה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המלאכים אינם נכנסים לבית שיש בו כלב או תמונה.'"

1685. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנוֹ, אמר: "ג'בריל (גבריאל) הבטיח לשליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שיבוא אליו, אבל אחר עד ששליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הרגיש אי נוחות. יצא ופגש את ג'בריל (גבריאל) והתלונן בפניו. אמר ג'בריל (גבריאל): 'אנחנו לא נכנסים לבית שיש בו כלב או תמונה.'"

1686. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנָה, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, סיכם עם ג'בריל (גבריאל), עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, על שעה שבה (המלאך) יבוא אליו, אבל הגיע המועד וג'בריל (גבריאל) לא בא! אמרה: 'היה בידו מקל, זרק אותו מידו כשהוא אומר: 'אלוהים אינו מפר את הבטחתו ואינו מעכב את שליחיו.' הנביא הסתובב, ומצא גור של כלב מתחת למיטתו. שאל: 'מתי הכלב הזה נכנס?' אמרתי: 'בחי אלוהים, לא ידעתי על זה.' הוא ציווה והוציאו את הכלב וג'בריל (גבריאל), עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, בא אליו. אמר לו שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'הבטחת לי (שתבוא אליי), וישבתי לחכות לך ולא באת אליי.' אמר: 'הכלב שהיה בביתך מנע ממני, כי אנחנו לא נכנסים לבית שיש בו כלב או תמונה.'"

1687. חיאן בן חוציין, אמר: "עלי בן אבו טאלב, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנוֹ, אמר לי: 'האם אשלח אותך על מה ששליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,

שלח אותי? שלא תשאיר תמונה אלא תשמיד אותה, ולא קבר בולט אלא
יִישַׁרְת אֹתוֹ עִם הָאֲדָמָה."

פרק 306

איסור רכישת כלב למעט לצורך ציד או לשמירת בעלי חיים או שדות

1688. אבן עזר, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'מי שרכש לו כלב חוץ מכלב ציד או מקנה, הדבר יחסיר מגמולו בכל יום שני קראטים.'"

1689. אבו הורירה, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שהחזיק בכלב, אלוהים יחסיר ממעשיו קראט בכל יום, למעט כלב שמירת שדות או מקנה.'"
ולפי גירסה אחרת: "מי שרכש כלב שאינו כלב ציד, מקנה או אדמה, הוא יחסיר את גמולו בשני קראטים ביום."

פרק 307

שנאת התלייה של פעמון על גמלים ועל בהמות אחרות,
ושנאת הליווי בכלב או בפעמון בזמן מסע

1690. אבו הורירה, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'המלאכים לא צריכים להיות מלווים בכלב או בפעמון.'"

1691. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'הפעמון הוא חלילי השטן.'"

פרק 308

שנאת הרכיבה על גמל או על נאקה שאוכלת צואה, ואם אכלה

מספוא טהור והפך בשרה לאכיל - הוסרה השנאה

1692. אבן עומר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר רכיבה על גמל או נאקה שאוכלים צואה."

פרק 309

איסור היריקה במסגד והצו להוציא את היריקה ממנו אם

נמצאה בו, והצו לחשוב שהמסגד נעלה על כל זוהמה

1693. אנס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היריקה במסגד היא חטא, וכפרתו היא קבורתה (של היריקה)'"

1694. עאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנָה, מסרה: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ראה בקיר שבכיוון הכעבה יש נזלת מהאף או רוק או כיח וגרד אותו."

1695. אנס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המסגדים האלה אינם מתאימים לשתן או ללכלוך, אלא להעלאת זכרו של אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, ולקריאת הקוראן או כמו ששליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר.'"

פרק 310

שנאת סכסוכים במסגד, דיבור בקול רם, חיפוש אבידות,

קנייה, מכירה, השכרה ועסקאות דומות אחרות

1696. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: " (שהוא) שמע את שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי ששמע איש שמחפש אבדה במסגד, שיגיד לו: 'אלוהים לא יחזיר לך את אותה, כי המסגדים לא נבנו לשם כך.' "

1697. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם ראיתם מישהו שמוכר או קונה במסגד, תגידו לו: אלוהים לא יביא רווח למסחרך, ואם ראיתם מישהו שמחפש אבדה במסגד, תגידו לו: אלוהים לא יחזיר לך אותה.' "

1698. ברידה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמֶּנּוּ, מסר: "איש חפש אבדה במסגד ואמר: 'מי מצא את הגמל האדום?' אמר שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'שלא תמצא אותו, כי המסגדים נבנו לצורך מה שהם נבנו עבורו.' "

1699. עמר בן שעייב, מסר מפי אביו, מפי סבו, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמֶּנּוּ: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר קניה ומכירה במסגד, ואסר על חיפוש אבדה ועל דקלום שירה בו.' "

1700. אס-סאא'ב בן זייד, מחברי הנביא, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "הייתי

במסגד ואיש זרק עלי אבן חצץ¹, הסתכלתי (לעברו) וזיהיתי את עומר בן אל-ח'טאב. אמר: 'לך תביא את שני אלה אליי', והבאתי את שניהם. שאל: 'מאין אתם?' אמרו: 'מאנשי טאיף', אמר: 'אם הייתם מבני המקום, הייתי מרביץ לכם עד כאב, כי אתם הרמתם את קולכם במסגד של שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.'"

פרק 311

איסור על מי שאכל שום, בצל, כרישה או דברים אחרים שיש להם ריח לא נעים ואיסור הכניסה למסגד לפני היעלמות הריח אלא אם כן יש צורך דחוף בכך

1701. אבן עומר, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מְמֹנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שאכל מהצמח הזה - כלומר שום - שלא יתקרב למסגד שלנו.'"

1702. אנס, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מְמֹנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שאכל מהצמח הזה, שלא יתקרב אלינו ושלא יתפלל איתנו.'"

1703. ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מְמֹנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שאכל שום או בצל, שיפרוש מאיתנו או שיעזוב את המסגד שלנו.' ולפי הגירסה של מוסלם: "מי שאכל בצל, שום וכרישה, שלא יתקרב למסגד שלנו, כי המלאכים נפגעים ממה שפוגע בבני האדם.""

1704. עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מְמֹנּוּ, מסר: " (שהוא) נאם ביום

1. רצה להפנות את תשומת לבי לשני אנשים שהרימו את קולותיהם במסגד.

שישי ואמר בדרשתו: 'גם אתם, בני אדם, אוכלים משני צמחים שאני חושב שהם רעים: הבצל והשום. אני ראיתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אם יריח ריח של בצל או שום מאיש במסגד, הוא יצווה ויוציאו אותו אל "אל-בקיע" (בית קברות קרוב למסגד). על כן מי שיאכל אותם, שיבשל אותם כדי להעלים את הריח.'"

פרק 312

השנאה של שילוב הרגליים וכיווצן לבטן בישיבה ביום שישי בעת נאום האימאם, כי הדבר מביא לנמנום וגורם להחמצת הדרשה ולכיטול רחיצת הטיהרה לפני התפילה.

1705. מועאד' בן אנס אל-ג'והני, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצָה מְמֹנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר על כיווץ הרגליים לבטן בישיבה, ביום ששי כשהאימאם נואם."

פרק 313

איסור לעשרת הימים הראשונים בחודש העלייה לרגל (ד'ו אל-חיג'ה) ורוצה להקריב, שלא יקצץ את שעירו או את ציפורניו עד שיקריב

1706. אם סלמה, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצָה מְמֹנֹ, אמרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שהיה לו זבח ומתכוון לשחוט אותו (ביום חג הקורבן), שישים לב! מתחילת חודש העלייה לרגל (ד'ו אל-חיג'ה), שלא יקח משיערו או ציפורניו עד שיקריב (ביום הראשון של חג הקורבן)."

פרק 314

האיסור להישבע ביצורים כמו הנביא, הכעבה, המלאכים, השמיים, האבות, החיים, הנשמה, הראש, חסד השליט, קבר פלוני והיושר שהוא הדבר האסור ביותר

1707. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אוסר עליכם להישבע באבותיכם. מי שהתכוון להישבע, שיישבע באלוהים או שישתוק." לפי גרסה אחרת: "מי שהתכוון להישבע, שלא ישבע אלא באלוהים או שישתוק."

1708. עבד אר-רחמאן בן סמרה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תישבעו באילים או באבותיכם.'"

1709. ברידה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שנישבע באמינות איננו מאיתנו.'"

1710. והוא (ברידה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שנישבע באומרו: 'אני חף מהאסלאם (אם זה כך): אם הוא שקרן אז הוא כמו שאמר, ואם הוא דובר אמת הוא לא ישוב לאסלאם בשלום (כי עשה חטא גדול).'"

1711. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "(שהוא) שמע איש אומר: 'לא! אני נשבע בכעבה.' אבן עומר אמר: 'אל תישבע בדבר מלבד באלוהים,

כי שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי שנשבע במשהו חוץ מבאלוהים, הוא כופר או משתף (אלוה אחר עם אלוהים)'. "

פרק 315

החמרת עונש שבועת שקר במתכוון

1712. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי שנשבע על כספו של מוסלמי כדי לקחת אותו בלי זכות, יפגוש את אלוהים כשהוא כועס עליו. אומר: 'ואז שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הקריא לנו הוכחה לכך מספר אלוהים: "אלה אשר מחליפים את ברית אלוהים ואת שבועות השקר שלהם במחיר מועט." (עד סוף הפסוק, הקוראן, 3: 77). "

1713. איאס בן ת'עלבה אל-חארת', שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי שייקח לעצמו את כספו של מוסלמי על ידי שבועת שקר שלו, אלוהים יגזור את גורלו לגיהנום, ויאסור עליו את גן העדן.' איש אחד אמר לו: 'הוי, שליח אלוהים, ואם היה משהו מועט?' אומר: 'ואם היה בשווי של מוט של סלבדורה פרסית.' "

1714. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'החטאים הגדולים הם: השיתוף עם אלוהים, אי ציות להורים, הריגת אדם ושבועת שקר.' "

לפי גירסה אחרת: "בדואי אחד בא אל הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'הוי, שליח אלוהים, מהם החטאים הגדולים?' אומר: 'השיתוף עם אלוהים.' אומר: 'ומה עוד?' אומר: 'שבועת שקר' אמרתי: 'ומהי שבועת

שקר? אמר: 'מי שלוקח לעצמו את כספו של מוסלמי על ידי שבועה שהוא משקר בה.'"

פרק 316

רצוי שמי שנשבע שבועה וגילה משהו טוב ממנה
שיעשה את הטוב ואז יכפר על שבועתו

1715. עבד אר-רחמאן בן סמרה, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'ואם נשבעת שבועה, וגילית דבר אחר שהוא יותר טוב ממנה, עשה את הטוב וכפר על שבועתך.'"

1716. אבו הורירה, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שנשבע שבועה וגילה דבר אחר יותר טוב ממנה, שיכפר על שבועתו ויעשה את הטוב.'"

1717. אבו מוסא, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בחיי אלוהים! אם ירצה אלוהים, אני לא אשבע שבועה, ואחרי זה אני אגלה דבר אחר יותר טוב ממנה, אכפר על שבועתי ואעשה את הדבר הטוב.'"

1718. אבו הורירה, שְׁאַלְהִים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם אחד מכם יפריז בדבקותו בשבועתו הקשורה לבני משפחתו, הוא ייחשב אצל אלוהים כחוטא יותר לו ביטל את שבועתו ושילם כפרה עבור אי ביצוע השבועה הזאת.'"

פרק 317

השבועה חסרת תוקף, שהיא מה שנהוג להישבע בלי להתכוון,
כמו, למשל: לא, בחיי אלוהים! כן, בחיי אלוהים! וכן הלאה,
אלוהים ימחל עליה ואין לה כפרה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "אלוהים לא יעניש אתכם בגין שבועותיכם חסרות התוקף, אבל הוא יעניש אתכם על מה שהתכוונתם להישבע עליו, והכפרה על כך תהיה האכלת עשרה אנשים מסכנים בכמות האוכל הממוצעת שאתם מאכילים בה את בני משפחותיכם או בתשלום כסותם או בשחרור עבד. ומי שלא ימצא דרך לשלם באופן זה, עליו לצום שלושה ימים. זוהי הכפרה של השבועות שאותן נשבעתם, לכן שמרו על שבועותיכם."¹

1719. עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמרה: "הפסוק הזה: "אלוהים לא יעניש אותכם בגין שבועותיכם חסרות התוקף אלא יעניש אתכם בגין שבועות שהתכוונתם בעצמכם, ואלוהים סלחן וסבלני"², הורד כפסיקה לאמירות כגון: לא, בחיי אלוהים! וכן, בחיי אלוהים."

פרק 318

שנאת השבועה לצורך מכירה אפילו אם הייתה נכונה

1720. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'השבועה מכלה את הסחורה ומשמידה את הרווח (בגלל הוצאת הברכה ממנו).'"

1. הקוראן, 5: 89.

2. הקוראן, שם.

1721. אבו קתאדה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, מסר: " (שהוא) שמע את שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'היזהרו מריבוי השבועות במסחר, כי הוא יכלה ואחר כך ימחק.'"

פרק 319

שנאת שהאדם יבקש בתחינה מאלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, מלבד גן העדן, ושנאת מניעת מי שבקש בתחינה מאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, ובהשתדלותו

1722. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לא יבקש בתחינה מאלוהים אלא גן העדן.'"

1723. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שחסה תחת אלוהים - תנו לו חסות, ומי שקרא לכם - ענו לו, ומי שעשה לכם טובה - גמלו לו, ואם לא תמצאו במה לגמול לו - התחננו לאלוהים עבורו, עד שתיחשבו כאילו גמלתם לו.'"

פרק 320

איסור אמירת שאהנ-שאה' לשליט ולאחרים, משום שמשמעותו 'מלך המלכים', ולא יתואר בזה אלא אלוהים

1724. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'השם הבזוי ביותר אצל אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, הוא אדם שנקרא 'מלך הנכסים.'"

1. שאהנ-שאה - מושג פרסי שפירושו "מלך המלכים."

פרק 321

האיסור לפנות אל חסר המוסריות והכופר וכדומה ב"אדון" וכו'

1725. ברידה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹנִי, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תקראו לצבוע: הוי, "אדון", כי אם הוא ייחשב כאדון, תכעיסו את ריבונכם, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁבֵב."

פרק 322

שנאת גידוף הקדחת

1726. ג'אבר, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹנִי, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נכנס ל"אם אס-סאא'ב", או ל"אם אל-מוסייב", ואמר: 'מה קרה, אם אס-סאא'ב-או אם אל-מוסייב - מדוע את רועדת?' אמרה: 'הקדחת! שאלוהים לא יברך אותה.' אמר: 'אל תקללי את הקדחת, כי היא מסירה את חטאי בני האדם, כמו שהמפוח מסיר את סיגי הברזל.'"

פרק 323

האיסור לקלל את הרוח והבהרת מה שיאמר כשהיא נושבת

1727. אביי בן כעב, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מִמְּנֹנִי, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תקללו את הרוח, ואם ראיתם דבר שאתם שונאים, הגידו: 'הוי, אלוהים! אנו מבקשים ממך מהטוב של הרוח הזאת ומהטוב שבתוכה ומהטוב ביותר שעליו היא הצטוותה, ונחסה בכך מרוע הרוח הזאת ומהרוע שבתוכה ומהרע ביותר שעליו היא נצטוותה.'"

1728. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'הרוח היא רוח אלוהים מביאה רחמים ומביאה ייסורים, ואם ראיתם אותה, אל תקללו אותה ובקשו מאלוהים את הטוב שלה, וחסו באלוהים מפני הרע שלה.'"

1729. עאישה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנָּה, אמרה: "הנביא, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, נהג לומר, כשהרוח נשבה: 'הוי, אלוהים, אני מבקש ממך את הטוב שלה, ואת הטוב שבתוכה, ואת הטוב אשר למענו היא נשלחה, ואני חוסה בך מהרוע שלה, ומהרע שבתוכה, ומהרע אשר למענו היא נשלחה.'"

פרק 324

שנאת גידוף התרנגול

1730. זייד בן חאלד אל-ג'והני, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אל תקללו את התרנגול, כי הוא מעיר לתפילה.'"

פרק 325

האיסור לומר: הגשם ירד בזכות הכוכב זה וזה

1731. זייד בן חאלד אל-ג'והני, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, נהל תפילת השחר ב"אל-חודיביה," בעקבות גשם בלילה. וכשסיים פנה לאנשים ואמר: 'האם אתם יודעים מה אמר ריבונכם?' אמרו: 'אלוהים ושליחו יודעים.' אמר הנביא: 'אלוהים אמר: 'נהיה מעבדיי מאמין וכופר בי.' באשר למי שאמר: 'קבלנו את הגשם

בזכות חסד אלוהים ורחמיו, זה מאמין בי ולא מאמין בכוכבים. ומי שאמר: קבלנו את הגשם בזכות הכוכב זה וזה, זה כופר בי ומאמין בכוכבים."

פרק 326

איסור לומר למוסלמי: "הוי, כופר!"

1732. אבן עומר, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם איש אחד אמר לאחיו: 'הוי, כופר!' אחד מהם ישא בו (חטא), כי אם היה (זה שנקרא כופר) כמו שהוא (הקורא) אמר (אז הוא (הנקרא) ישא בחטא (כי הוא אכן כופר), אחרת תחזור (הקריאה) למי שאמר והוא ישא בחטא (הוא כופר כי הוא הטיל דופי באחיו המוסלמי)."'

1733. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "(שהוא) שמע את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'מי שכינה איש ככופר, או אמר עליו: 'אויב אלוהים' כשהוא אינו כזה, תחזור הקללה אליו (כלומר: הוא יהיה כופר כי קילל את אחיו המוסלמי)."'

פרק 327

האיסור על גסות רוח ועל ניבול פה

1734. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אין המאמין מכפיש, מקלל, מגנה או גס רוח."

1735. אנס, שְׁאַלְהֵם יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם,

אמר: 'הגסות אם היתה בדבר כלשהו - המיטה חרפה עליו, והצניעות אם היתה בדבר כלשהו - יפתה אותו.'"

פרק 328

שנאת הדיבור בקול גרוני, הכנסת הרבה מלל, צחות לשון מלאכותית, שימוש גם בשפה, דקדוק מדויק בפנייה לאנשים רגילים וכדומה

1736. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'המגזימים (בדיבורים ובמעשים) אבדו.' אמר זאת שלוש פעמים."

1737. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אלוהים שונא מהאנשים את המתרברב הרהוט בדיבורו אשר מחלחל בלשונו כמו שהפרה מחלחלת.'"

1738. ג'אבר בן עבד אללה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'האהובים עליי ביותר מכם, והקרובים אליי במושכם ביום הדין הם בעלי המוסר הטוב. והשנואים עליי ביותר מכם והרחוקים ביותר ממני הם: הפטפטנים, הדמגוגים והמתנשאים.'"

החדית' הוזכר קודם בפרק: "המוסר הטוב."

פרק 329

שנאת האמירה: "הושחתה נפשי"

1739. עאישה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסרה: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'שלא יאמר אחד מכם 'הושחתה נפשי', אלא שיאמר: 'נחלשה נפשי.'"

פרק 330

השנאה לכנות את הענבים בשם כרם

1740. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תקראו לענבים בשם 'גפן', (בערבית: "כרם", אותו שורש של "כרם" שפירושו נדיבות) כי (הביטוי) 'גפן' (כרם) מתאר תכונה שהמוסלמי ראוי לה."
 ולפי גירסה אחרת: "כי הגפן הוא לב המאמין."
 ולפי גירסה של אל-בוכארי ומוסלם: "הם אומרים הגפן, אכן הגפן הוא הלב של המאמין."

1741. ואיל בן חג'ר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תגידו: 'הגפן', אלא תגידו: 'ענבים' וחבלה (שיח ענבים)."

פרק 331

האיסור לתאר את יופיה של האישה לגבר אלא אם כן הוא זקוק לכך למטרה הלכתית, כגון נישואים עמה וכדומה

1742. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תעסוק אישה באישה, ואל תתאר אותה לבעלה כאילו שהוא מסתכל עליה.'"

פרק 332

שנאת האמירה של האדם: הוי, אלוהים! סלח לי אם תרצה, אלא צריך לחתוך כי אלוהים הוא שמחליט אם הוא רוצה או לא רוצה)

1743. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלא יגיד אף אחד מכם: 'הוי, אלוהים! סלח לי אם תרצה, הוי, אלוהים! רחם עלי אם תרצה, אלא שיהיה נחוש בבקשה כי אין מי שכופה עליו.'"

ולפי הגירסה של מוסלם: "אבל יהיה נחוש ושיעצים את הרצון, כי אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, לא יראה מה שנתן כעצום."

1744. אנס, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם אחד מכם יתחנן לפני אלוהים, שיהיה נחוש בבקשתו, ושלא יגיד: 'הוי, אלוהים! תן לי אם תרצה,' כי אין מי שכופה עליו (להיענות או לא).'"

פרק 333

שנאת האמירה: 'אם אלוהים ירצה או אם פלוני ירצה'

1745. חד'יפה בן אל-ימאן, שְׁאַלְהֵם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תגידו: 'מה שאלוהים רצה ופלוני רצה,' אבל תגידו: 'מה שאלוהים רצה, ואחר כך פלוני רצה.'"

פרק 334

שנאת הדיבור אחרי תפילת הלילה

הכוונה היא לדיבור שמותר בכל זמן אחר, ודין ביצועו כדין עזיבתו. אבל הדיבור האסור או השנוא בדרך כלל, כאן בזמן הזה (אחרי תפילת הלילה) יהיה יותר אסור ויותר שנוא.

ובאשר לדיבור המותר, כגון: סיפורים המוסרים ידע, סיפורי צדיקים, סיפורי מוסר ונימוסים, שיחות עם האורחים ועם כל מי שנזקק וכדומה - דיבור כזה אינו שנוא אלא דווקא רצוי. וגם דיבור שיש לו הצדקה או ארוע פתאומי - גם הם אינם שנואים. יש הרבה חדית'ים נכונים המוכיחים את מה שנזכר.

1746. אבו ברזה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לשנוא לישון לפני תפילת לילה ולדבר אחריה."

1747. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, התפלל תפילת לילה בסוף ימיו, וכשסיים אמר: 'אתם יודעים על הלילה זו?' בעוד כמאה שנים לא ישאר ממי שהם עלי אדמות היום אף אחד."

1748. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, מסר: "שהם) המתינו לנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. הוא בא אליהם כמעט בחצות הלילה ונהל עבורם את תפילת הלילה, אמר: 'ואחר כך נאם לנו', ואמר: 'האנשים התפללו ונרדמו, ואתם עדיין בתפילה (מבחינת קבלת גמול) כל עוד אתם מחכים לתפילה (כלומר: אתם תקבלו שכר עבור הזמן שאתם בתפילה ועבור הזמן שאתם מחכים לתפילה).'"

פרק 335

האיסור שחל על האישה להימנע מלהיכנס למיטת בעלה,
אם קרא לה ואם אין לה תירוץ לגיטימי

1749. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹו, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה

וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אִם הָאִישׁ קָרָא לְאִישְׁתּוֹ לְמִיטָתוֹ וּסְרָבָה, וְהֵלֶךְ לִישׁוֹן כְּשֶׁהוּא כּוֹעֵס עֲלֶיהָ, הַמְּלָאכִים יִקְלְלוּ אוֹתָהּ עַד הַבּוֹקֵר.'"

פֶּרֶק 336

הַאִסוּר שֶׁחָל עַל הָאִישָׁה לְצוּם בְּנוֹכְחוֹת בַּעֲלָהּ אֲלֵא בְּרִשׁוֹתוֹ

1750. אָבּוֹ הוֹרִירָהּ, שֶׁאַלְהֵימָּה יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אִסוּר לְאִישָׁה לְצוּם בְּזִמְנָן שֶׁבַעֲלָהּ נוֹכַח אֲלֵא בְּרִשׁוֹתוֹ, וְלֹא תוֹכֵל לְהַכְנִיס מִיִּשְׁהוֹ לְבֵיתוֹ אֲלֵא בְּרִשׁוֹתוֹ.'"

פֶּרֶק 337

הַאִסוּר שֶׁחָל עַל הַמִּתְפַּלֵּל לְהַרִים אֶת רֹאשׁוֹ אַחֲרֵי כְּרִיעַת בְּרַכִּים וְהַשְׁתַּחֲוּוֹת לְפָנֵי הָאִימָאם

1751. אָבּוֹ הוֹרִירָהּ, שֶׁאַלְהֵימָּה יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "הַנְּבִיא, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הֵאֵם אַחַד מִכֶּם אֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ שֶׁאֵם יָרִים אֶת רֹאשׁוֹ לְפָנֵי הָאִימָאם, אֱלוֹהִים יִהְיוּ אֶת הָרֹאשׁ שֶׁלּוֹ לְרֹאשׁ שֶׁל חָמוֹר, אוֹ שֶׁאֱלוֹהִים יִהְיוּ אֶת דַּמּוֹת לְדַמּוֹת שֶׁל חָמוֹר?'"

פֶּרֶק 338

שְׁנֵאת הַנַּחַת הַיָּד עַל הַמּוֹתְנִיִּים בְּמַהֲלֵךְ הַתְּפִילָּה

1752. אָבּוֹ הוֹרִירָהּ, שֶׁאַלְהֵימָּה יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָסַר עַל הַנַּחַת הַיָּד עַל הַמּוֹתְנִיִּים בְּמַהֲלֵךְ הַתְּפִילָּה."

פרק 339

שנאת התפילה בנוכחות האוכל כשהוא חושק בו,
או בדחיפת שני המאוסים: שתן וצואה

1753. עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמרה: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אין תפילה בנוכחות האוכל או יחד עם שני המאוסים: שתן וצואה.'"

פרק 340

איסור להסתכל אל השמיים תוך כדי התפילה

1754. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'איך אפשר שיש אנשים שמרימים את מבטם לשמיים בתפילתם, קולו התחזק עד שאמר: 'שיפסיקו עם זה או שתיחטף ראייתם.'"

פרק 341

השנאה של הסבת הפנים בתפילה ללא הצדקה

1755. עאישה, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמרה: "שאלתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, על הסבת הפנים בתפילה, והוא אמר: 'זוהי גניבה של השטן מתפילת העבד.'"

1756. אנס, שְׁאַלְהֵים יְתְרָצָה מְמַנָּה, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לי: 'היזהר מהסבת פנים בתפילה, כי הסבת פנים בתפילה היא אובדן, ואם אין ברירה - עדיף שתהיה בתפילות רשות ולא בתפילת חובה.'"

פרק 342

איסור התפילה עם הפנים אל הקברים

1757. קנאז בן אל-חוצין, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנּוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'אל תתפללו עם הפנים אל הקברים ואל תשבו עליהם.'"

פרק 343

איסור המעבר לפני המתפלל

1758. עבד אללה בן אל-חארת' בן אצ-צממה אל-אנצארי, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אם העובר לפני המתפלל יודע מה הוא עונשו (בגין המעבר) היה מוכן לעמוד ארבעים כי זה יותר טוב לו מאשר לעבור לפניו.' המוסר אמר: 'אני לא יודע אם הוא אמר ארבעים יום, או ארבעים חודשים, או ארבעים שנים.'"

פרק 344

שנאת התחלת המתפלל בתפילת רשות לאחר קיום התפילה (תפילת החובה), בין אם תפילת הרשות היא סונה של אותה תפילה ובין אם היא משהו אחר

1759. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנּוּ, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אם התפילה קוימה (המתפללים כבר התחילו להתפלל תפילת חובה) אין תפילה פרט לחובה (לא להתחיל תפילות רשות אחרות).'"

פרק 345

השנאה לייחד בצום את יום ששי או לייחד בתפילה
את הערב שלו מבין שאר הערבים בשבוע

1760. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלִי הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תייחדו בתיקון לילה את ליל שישי מבין שאר הלילות, ואל תייחדו בצום את יום שישי מבין שאר הימים אלא אם אחד מכם נהג לצום (בהמשכיות)'"

1761. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלִי הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'שלא יצום אחד מכם את יום השישי אלא אם צם יום לפניו או יום אחריו'"

1762. מוחמד בן עבאד אמר: "שאלתי את ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנֹ: 'האם הנביא, עָלִי הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר את הצום ביום שישי?' הוא אמר: 'כן'"

1763. אם המאמינים, ג'וירייה בת אל-חארת', שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנֹ, מסרה: "הנביא, עָלִי הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נכנס אליה ביום שישי והיתה בצום, ואמר: 'האם היית צמה אתמול?' אמרה: 'לא!' אמר: 'האם את מתכוונת לצום מחר?' אמרה: 'לא!' אמר: 'תשברי את הצום!'"

פרק 346

האיסור לחבר בין ימי הצום, ולהפכם לצום רצוף שנמשך יומיים ומעלה,
והאיסור לא לאוכל ולא לשתות בהם כלל

1764. אבו הורירה ועאישה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְשַׁנֵּיהֶם, מסרו: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר את החיבור בין ימי הצום."

1765. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר את החיבור בין ימי הצום. אמרו: 'אבל אתה מחבר?' אמר: 'אני לא כמוכם, אני מואכל ומושקה.'"

פרק 347

איסור הישיבה על קבר

1766. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'עדיף שאחד מכם יישב על גחלת, והיא תשרוף את בגדיו ותגיע לעורו, מאשר לשבת על קבר.'"

פרק 348

איסור ציפוי הקבר בגבס ובנייה עליו

1767. ג'אבר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר לצפות את הקבר בגבס, לשבת עליו ולבנות עליו."

פרק 349

העצמת איסור בריחת העבד מאדונו

1768. ג'ריר בן עבד אללה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל עבד שברח - יצא מגדר החסות של אדוניו.'"

1769. והוא (ג'ריר בן עבד אללה) גם מסר: "הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם העבד ברח, לא תתקבל תפילתו.'"
ולפי גירסה אחרת: "הוא כבר כפר."

פרק 350

האיסור להתערב בכיצוע העונשים הקבועים בקוראן

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: "את הזוּנָה והזוּנָה, הלקו כל אחד מהם מאה מלקות, ואל תרחמו עליהם כי זו דת אלוהים, אם אתם אכן מאמינים באלוהים וביום האחרון, ושיהיו נוכחים בבצוע ייסוריהם קבוצת מאמינים."¹

1770. עאישה, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצָּה מִמָּנָה, מסרה: "הקוריישים דנו בעניין האישה משבט "מח'זום" אשר גנבה, ולכן אמרו: 'מי ידבר עם שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לגביה?' אמרו: 'ומי יעז חוץ מ"אוסאמה בן זיד, "אהובו של שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם?" אוסאמה דיבר איתו (עם שליח אלוהים) והוא אמר: 'האם תתערב בעונש מהעונשים שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, גזר?' אחר כך קם (הנביא) ואמר: 'מה שחיסל את קודמיכם הוא שכאשר האציל גנב - עזבו אותו, וכאשר החלש גנב - הענישו אותו. אני נשבע באלוהים כי אם פאטמה, הבת של מַחְמַד, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, תגנוב - אכרות את ידה.'"²

ולפי גירסה אחרת: "חווירו פניו של שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'האם תתערב בעונש מהעונשים שאלוהים גזר?' אמר אוסאמה: 'בקש סליחה עבורי, שליח אלוהים.' ואז ציווה על אותה אישה ונכרתה ידה."

1. הקוראן, 24: 2.

פרק 351

איסור לעשות צרכים בדרכם של אנשים, במקומות מוצלים, במקורות המים וכדומה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "וגם אלה אשר מזיקים למאמינים ולמאמינות מבלי שעשו כלום, כבר ביצעו מעשה נתעב וחטא גלוי."

1771. אבו הורירה, שֶׁאֵלֵהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'היזהרו משני הארורים. אמרו: 'ומי הם שני הארורים?' אמר: 'מי שעושה את צרכיו בדרך של אנשים או בצל שלהם.'"

פרק 352

איסור עשיית צרכים במים עומדים

1772. ג'אבר, שֶׁאֵלֵהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר להשתין במים עומדים."

פרק 353

שנאת העדפת האב חלק מילדיו על פני אחרים באשר למתן מענק

1773. אנ-נועמאן בן בשיר, שֶׁאֵלֵהִים יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "אבא שלו הביא אותו אל שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'הענקתי לבני זה עבד שהיה לי.' שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האם לכל ילדיך הענקת כמו זה?' אמר: 'לא.' שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'קח אותו בחזרה.'"

1. הקוראן, 33: 58.

ולפי גירסה אחרת: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'האם עשית את זה לכל ילדיך?' אמר: 'לא'. אמר: 'ראו את אלוהים ונהגו בצדק בין ילדיכם!' אבא חזר והחזיר את הצדקה הזו."

ולפי גירסה אחרת: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, בשיר! האם יש לך בנים חוץ מזה?' אמר: 'כן'. אמר: 'האם הענקת לכולם מענק כמו לך?' אמר: 'לא'. אמר: 'אל תבקש ממני להעיד, כי אני לא מעיד על עוול.'"

ולפי גירסה אחרת: "אל תעשה ממני עד לעוול." ולפי גירסה אחרת: "בקש ממישהו אחר שיהיה עד חוץ ממני, ואז אמר: 'האם תשמח שכל ילדיך יצייתו לך באותה מידה?' אמר: 'כן'. אמר: 'אז לא' (אני לא מעיד)."

פרק 354

איסור על אישה שתתאבל על מת מעל שלושה ימים למעט על בעל משך ארבעה חודשים ועשרה ימים

1774. זינב בת אבו סלמה, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצָה מִמָּנָה, אמרה: "נכנסתי אל אם חביבה, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצָה מִמָּנָה, אישתו של הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, כשאביה אבו סופיאן בן חרב, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצָה מִמָּנָה, נפטר. אז היא ביקשה בושם שהצבע שלו היה קרוב לצהוב או לצבע אחר. היא משחה בו את פניה של השפחה שלידה, ואחר כך משחה את לחייה ואת ידיה ואמרה: 'אני נשבעת שאין לי צורך בבושם, אלא ששמעתי את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר על במת הדרשן: 'אסור לאישה המאמינה באלוהים וביום האחרון - להתאבל על מת מעל שלושה לילות, למעט על בעל ארבעה חודשים ועשרה'."

זינב אמרה: 'ואחר כך נכנסתי ל"זינב בת ג'חש" כאשר אחיה נפטר, והיא ביקשה בושם והזליפה ממנו, ואמרה: 'אני נשבעת באלוהים, שאין לי צורך בבושם, אלא ששמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר על במת הדרשן: 'אסור לאישה המאמינה באלוהים וביום האחרון להתאבל על מת מעל שלושה לילות, למעט על בעל - ארבעה חודשים ועשרה."'

פרק 355

איסור שחל על העירוני לסחר בכספו של הבודאי, להקדים בקניית סחורה מהזרים לפני הגעתה לשוק, למכור למי שאחיו מכר לו (אותה סחורה) ולבקש את ידה של מי שאחיו כבר בקש את ידה, אלא אם הדבר נעשה ברשותו או שאחיו בטל את בקשתו

1775. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר על כך שהעירוני (המקומי) יסחור בכספו של הבודאי (הזר), אפילו אם היה אחיו מצד אביו ואמו."

1776. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תקבלו את הסחורה (המיובאת ממקום אחר) לפני שתובא לשווקים (על מנת שייוודע המחיר האמיתי שלה)."'

1777. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תקדימו בקנייה של סחורת הזרים לפני הגעתה לשוק, ואל יסחור עירוני בכספו של בודאי."'

טאווס (אחד מחבריו של אבן עבאס בן דודו של הנביא) אמר: "מה

פרוש האמירה: 'שלא יסחור עירוני בכספו של בדואי?' אמר: 'שלא יהיה מתווך (בקנייה)'. "

1778. אבו הורירה, שְׁאֵלָהִים יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר לעירוני לסחור בכספו של בדואי, ציווה לא להעלות מחירים כדי לרמות אחרים, לא למכור לאיש שאחיו כבר מכר לו ולא לבקש את ידה של מי שכבר ביקשו את ידה. ועל האישה ציווה לא לבקש גט ממישהי כדי שהיא תוכל להינשא לבעלה."

ולפי גירסה אחרת: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר להקדים בקניית סחורה של הזרים לפני הגעתה לשוק, ולא יקנה העירוני למען הבדואי, ועוד אסר שהאישה תבקש הגט של אחותה המוסלמית (כדי שתוכל להינשא לבעלה), ולא יתמקח על מחיר עם סוחר אחרי שאחיו כבר סגר איתו עסקה, ואסר גם להעלות מחירים כדי לרמות ולהימנע מחליבת הבהמה כדי שירבה החלב בעטיניה ויעלה המחיר."

1779. אבן עומר, שְׁאֵלָהִים יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלא ימכור חלק מכם למי שכבר מכרו לו, ושלא יבקש את ידה של מי שכבר ביקשו את ידה אלא אם כן ירשה לו אחיו (לעשות זאת)'. "

1780. עקבה בן עאמר מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המאמין הוא אחיו של המאמין, ולכן אסור למאמין לקנות ממה שאחיו כבר מכר (כלומר: לבטל עסקה קודמת), ולא יבקש את ידה של מי שאחיו כבר ביקש את ידה אלא אם כן יעזוב אותה.' "

פרק 356

האיסור להוציא את הכסף בדרכים אחרות מאלה שאושרו על ידי ההלכה

1781. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, ירצה (שתעשו עבורו) שלושה (דברים), וישנא (כשתעשו עבורכם) שלושה (דברים): הוא ירצה מכם שתעבדו אותו, ולא תשתפו עמו דבר והחזיקו חזק בדת אלוהים ואל תעשו דבר שיפריד ביניכם והוא ישנא (אם תחטאו בשלושה דברים): רכילות, ריבוי שאלות ובזבז כֶּסֶף."

1782. ורראד, הכותב של אל-מוע'ירה בן שעבה, אמר: "אל-מוע'ירה בן שעבה הכתיב לי במכתב למועאוויה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, שהנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, היה אומר אחרי כל תפילת חובה: 'אין אלוה זולת אלוהים, לבדו, שאין לו שותף. לו המלוכה, ולו השבח, והוא הכל יכול. הוי, אלוהים! אין מונע למה שנתת, ואין נותן למה שמנעת, ולא מועיל לבר מזל עושרו וכספו.' וגם כתב (ורראד) שהיה אוסר רכילות, בזבז כסף, ריבוי שאלות, והיה גם אוסר אי ציות לאמהות, קבירת בנות ומנע ותן."

פרק 357

האיסור להצביע על מוסלמי בעזרת נשק וכדומה, בין אם הוא רציני או בין אם הוא מתלוצץ, והאיסור להעביר את החרב כשהיא שלופה

1783. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה

וְהִשְׁלוֹם, אמר: 'אל יצביע האחד מכם על אחיו בנשק, כי אולי השטן ישחית את מה שבידו ויפול לבור מהאש.'"
 לפי הגירסה של מוסלם: "אבו אל-קאסם, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהִשְׁלוֹם,
 אמר: 'מי שיצביע אל אחיו בעזרת להב פלדה, המלאכים יקללו אותו עד שישליך (את הנשק), אפילו אם היה זה אחיו מצד אביו ואמו.'"

1784. ג'אבר, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהִשְׁלוֹם, אסר להעביר את החרב שלופה."

פרק 358

שנאת היציאה מהמסגד לאחר הקריאה לתפילה,
 ללא הצדקה עד שיתפלל את תפילת החובה

1785. אבו אש-שעת'א, אמר: "ישבנו עם אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, במסגד, והכרוז (המוֹאֲזִין) קרא לתפילה. איש אחד קם והלך מהמסגד ואבו הורירה עקב אחריו במבטו עד שיצא מהמסגד, ואמר (אבו הורירה): 'באשר לזה, הוא מרד באבו אל-קאסם, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהִשְׁלוֹם.'"

פרק 359

שנאת החזרת הריחן ללא תירוץ

1786. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהִשְׁלוֹם, אמר: 'מי שהוצע לו ריחן, שלא יחזיר אותו, כי הוא קל לנשיאה וריחו טוב.'"

1787. אנס בן מאלפ', שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "הנביא, עליו התפלה והשלום, לא היה מונע את הבושם."

פרק 360

השנאה לשבח בפניו את מי שיש לגביו חשש משחיתות והתגאות
והתרת דברי השבח לאחרים

1788. אבו מוסא אל-אשערי, שאלהים יתרצה ממנו, אמר: "שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, שמע איש שמהלל איש אחר ומעתיר עליו דברי שבח, ואמר: 'השמדתם את האיש או קטעתם את גבו.'"

1789. אבו בכרה, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "איש אחד הוזכר בפני הנביא, עליו התפלה והשלום, ואיש אחר מהנוכחים חלק לו שבחים. הנביא, עליו התפלה והשלום, אמר: 'אוי לך! השמדת את החבר שלך, אמר את זה כמה פעמים. ואם אחד מכם רוצה לחלוק שבחים בכל זאת שיגיד: 'אני חושב כך וכך! אם הוא בכלל חושב שהוא כזה, ואלוהים יודע את כוונותיו. רק שאף אחד מכם לא יקבע דבר במקום אלוהים, ישתבח ויתעלה.'"

1790. המאם בן אל-חארת', מסר מפי אל-מקדאד, שאלהים יתרצה ממנו: "איש אחד התחיל לשבח את עות'מאן. בא אל-מקדאד, כרע על ברכיו והתחיל לזרוק בפניו חצץ, אמר עות'מאן: 'מה אתה עושה?' אמר: 'שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, אמר: 'אם תראו את המשבחים, זרו עפר בפניהם.'"

החדית'ים הללו עוסקים באיסורים שונים, ויש גם הרבה חדית'ים נכונים העוסקים בנושאים המותרים.

חכמי הדת אמרו: "הדרך לשלב בין החדית'ים היא כזאת: אם לאיש

שרוצים לחלוק שבחים יש אמונה שלמה, ודאות מוחלטת, נפש מרוסנת וידע שלם כך שלא יתפתה (אחר האיסורים) ולא יתגאה ולא תשלה אותו נפשו אזי מאום לא יהיה אסור עליו ולא יהיה שנוא לשבח אותו. ואם היה חשש מהעניינים האלה (שהבן אדם יתפתה), יהפך שבחו לשנוא ביותר, ולפי הפירוט הזה יש חדית'ים שונים.

וממה שהובא בעניין המותר, אמר הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, לאבו בכר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ: "אני מקווה שאתה תהיה ביניהם", כלומר, בין אלה שייקראו להיכנס מכל שערי גן העדן. ולפי חדית' אחר: "אינך ביניהם", כלומר: אינך מאלה שמניחים לבגדיהם להגיע לאדמה בגלל יהירותם.

והוא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר לעומר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ: "אם השטן יראה אותך הולך במעבר הררי הוא ילך במעבר אחר (יפחד ממך)". החדית'ים בעניין המותר רבים, וחלק מהם הוזכרו בספר הזכרים.

פרק 361

שנאת עזיבת ארץ שבה התרחשה המגפה, כבריחה ממנה ושנאת ההגעה אליה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "היכן שתהיו, המוות ישיג אתכם, אפילו אם תהיו במבצרים מוגנים."¹ והוא גם אמר: "הוציאו מכספכם למען אלוהים ואל תוליכו את נפשותיכם לכיליון, והיטיבו את מעשיכם, כי אלוהים אוהב את המיטיבים."²

1791. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "עומר בן אל-ח'טאב, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, יצא לסוריה עד שהגיע לכפר "סרג", שם נפגש עם מפקדי

1. הקוראן, 4: 78.

2. הקוראן, 2: 195.

המחוזות - "אבו עובידה בן אל-ג'ראח" וחבריו - והם מסרו לו שמגיפה פגעה בסוריה. אבן עבאס מספר: "אמר לי עומר: 'קרא לי את המהגרים הראשונים!' קראתי להם, והוא התייעץ אתם והודיע להם שהמגפה פגעה בסוריה. הם נחלקו ביניהם: חלקם אמרו: 'יצאת ליעד, ואיננו חושבים שצריך לחזור ממנו.' וחלקם אמרו: 'יחד אתך יצאו אנשים נוספים וחבריו של שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואנחנו חושבים שלא כדאי שתביא אותם למגפה.' אמר: 'התרחקו ממני!' ואחר כך אמר: 'קרא לי את אנשי "אל-אנצאר".' קראתי להם, והוא התייעץ איתם והם הלכו בדרכם של המהגרים ונחלקו בדעותיהם כמותם. הוא אמר: 'התרחקו ממני,' ואמר: 'קרא לי את מי שהיה מהשיח'ים הקוריישים המהגרים שפתחו את מִצְרָה. קראתי להם, ואפילו שניים מביניהם לא חלקו עליו. הם אמרו: 'אנו חושבים שעליך לחזור ואתך האנשים (שבאו אתך) ובלבד שלא תביא אותם למגפה.'

קרא עומר לאנשים, ואמר: 'אני מתכוון לחזור בבוקר, התכווננו!' "אבו עובידה בן אל-ג'ראח" אמר: 'האם אתה בורח מהגורל של אלוהים?' ענה עומר: 'הלוואי שמישהו אחר היה אומר זאת ולא אתה, אבו עובידה!' כי עומר שנא את המחלוקות איתו. אמר: 'כן, נברח מגורל אלוהים לגורל אלוהים, מה אתה חושב, אם היו לך גמלים, והיית יורד לעמק שיש בו שני מדרונות, האחד מהם פורה והשני מוכה בצורת - אם היית יורד למדרון הפורה - האם היה זה על פי גורלו של אלוהים? ואם היית יורד למדרון מוכה הבצורת - האם גם זה היה על פי גורלו של אלוהים?' אמר (אבן עבאס): "עבד אר-רחמאן בן עוף" הגיע אחרי שנעדר עקב התעסקות בדברים פרטיים, ואמר: 'יש לי ידע על זה. שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'אם שמעתם על מגפה בארץ, אל תבואו אליה, ואם פגעה בארץ כשאתם (נמצאים) בה, אל תצאו ממנה, אל תצאו

כבורחים ממנה. עומר שיבח את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, ויצא לדרכו.

1792. אסאמה בן זיד, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אם שמעתם על מגפה בארץ כלשהיא, אל תכנסו אליה, ואם פגעה בארץ כשאתם (נמצאים) בה, אל תעזבו אותה.'"

פרק 362

העצמת איסור הכישוף

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, אמר: "שלמה (הנביא) לא כפר אך השטנים הם אשר כפרו בזה שלימדו את האנשים כישוף."'

1793. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'התרחקו משבעת החטאים הגדולים.' אמרו: 'הוי, שליח אלוהים, ומה הם?' אמר: 'השיתוף, הכישוף, הריגת הנפש שאלוהים אסר אלא בזכות, נטילת ריבית, ניצול כספי היתום, הבריחה משדה הקרב והטלת אשמה כוזבת על נשים נשואות, מאמינות ותמימות.'"

פרק 363

האיסור לנסוע עם הקוראן לארצות הכופרים, אם יש חשש שהוא ייפול לידי האויב

1794. אבן עומר, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסר לנסוע עם הקוראן אל ארץ האויב."

1. הקוראן, 2: 102.

פרק 364

האיסור להשתמש בכלי זהב וכסף באכילה, בשתייה,
בטיהור ובכל השימושים האחרים

1795. אם סלמה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנָּה, מסרה: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי ששותה בכלי כסף - רק מושך את אש הגיהנום שבבטנו.'"
לפי הגירסה של מוסלם: "מי שאוכל או שותה בכלי כסף וזהב."

1796. חוד'יפה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אסר עלינו (לבישת בגדי) משי, ברוקד ושתייה בכלי זהב וכסף. ואמר:
'הם שלהם בעולם הזה והם שלכם בעולם הבא.'"
ולפי גירסה אחרת בשני אוספי החדית'ים: "מפי חוד'יפה אמר: 'שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'אל תלכשו (בגדי) משי או ברוקד, ואל תשתו בכלי זהב וכסף ואל תאכלו בהם.'"

1797. אנס בן סירין, אמר: "הייתי עם אנס בן מאלכ', שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אצל קבוצת אמגושים, והביאו ממתקים בכלי כסף, ולא אכל, ונאמר לו:
'העבר אותם, והעביר לכלי מעץ פרסי, והובא ואכל ממנו.'"

פרק 365

איסור על האיש ללבוש בגד בצבע כורכום

1798. אנס, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אסר על האיש ללבוש בגד בצבע כורכום."

1799. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ראה שאני לבוש שני בגדים הצבועים בצבע כורכום, ואמר: 'אמא שלך ציוותה עליך ללבוש אותם?' אמרתי: 'אשטוף אותם?' הוא אמר: 'לא, שרוף אותם.'"
לפי גירסה אחרת: "זהו מלבוש הכופרים, אל תלבש אותו."

פרק 366

איסור השתיקה במשך כל היום עד הלילה

1800. עלי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "למדתי משליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'אין יתמות אחרי בגרות ואין שתיקה במשך היום עד הלילה.'"
אל-ח'טאבי אמר בפרשנותו לחדית' הזה: "פולחן השתיקה היה מפולחני הג'אהליים, ונאסר באסלאם ובמקומו הצטוו המוסלמים בזכר אלוהים ובדיבור טוב.

1801. קיס בן אבו חאזם, אמר: "אבו בכר אצ-צדיק, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, נכנס לאישה מ'אחמוס' בשם זינב, וגילה שהיא לא מדברת'. אמר: 'מה קרה היא לא מדברת?'
אמרו: 'עלתה לרגל כשהיא שומרת על שתיקה', הוא אמר: 'דברי, כי זה לא מותר, זה חלק ממנהגי הג'אהלים.'"

פרק 367

האיסור על ייחוס האדם שלא לאביו, והעברת הייחוס לאחרים

1802. סעד בן אבו וקאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שמיוחס למישהו שאינו אביו בידיעתו, גן העדן אסור עליו.'"

1803. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל תימנעו מאבותיכם, כי מי שנמנע מאביו הוא כופר.'"

1804. יזיד בן שריק בן טארק, אמר: "ראיתי את עלי, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, על במת הדרשן נושא דרשה, ושמעתי אותו אומר: 'לא, בחיי אלוהים, אין לנו שום ספר שנוכל לקרוא בו זולת ספר אלוהים ומה שיש במגילה הזאת.' ואז פתח אותה, והיתה מכילה פסקי הלכה הקשורים לכופר נפש ופסקי הלכה הקשורים לצייד במתחם המקודש של מְכָה. והיה כתוב בה: 'שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אל-מדינה היא מתחם מקודש בין הרי "עיר" להר "שור". מי שחידש בה חידוש (דבר בענייני דת) או הגן על מחדש, תחול עליו קללת אלוהים, המלאכים וכל האנשים. וביום הדין לא יתקבלו ממנו חזרה בתשובה או פדיון, כי ברית המוסלמים היא אחת, וישמור אותה (האדם) הנחות ביותר שביניהם. ומי שיפר את בריתו עם מוסלמי - תחול עליו קללת אלוהים, המלאכים וכל האנשים. וביום הדין לא יתקבלו ממנו חזרה בתשובה או פדיון. ומי שייוחס לא לאביו או ישתייך לא לאדוניו - תחול עליו קללת אלוהים, המלאכים וכל האנשים, וביום הדין לא יתקבלו ממנו חזרה בתשובה או פדיון.'"

1805. אבו ד'אר, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמְּנוֹ, מסר: "(שהוא) שמע את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'כל איש אשר לא ייוחס לאביו (ואשר הדבר ייעשה) בידיעתו - הוא כופר, ומי שהתנהג שלא לפי דרכינו אינו מאתנו, והוא יכנס למקומו בגיהנום. ומי שכינה איש בשם כופר או שקרא לו 'אויב אלוהים' והוא אינו כזה - הכינוי יחזור אליו.'"

פרק 368

אזהרה מפני ביצוע מה שאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, או שליחו, עֲלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אסרו עליו

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "על כן שיזהר אלה אשר מתנגדים לדבריו, שמא יוכו באסון או יפגעו בהם ייסורים מכאיבים."¹ והוא גם אמר: "אלוהים מזהיר אתכם מפני עצמו."² והוא גם אמר: "אכן, מכת ריבונך רצינית."³ והוא גם אמר: "וכך גם העונש של ריבונך, כאשר הוא יעניש את העיירות אשר עשקו. העונש שלו הינו חזק ומכאיב."⁴

1806. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עֲלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן, אלוהים מקנא, וקנאותו של אלוהים (נובעת מהאפשרות) שהאדם יבצע מה שאלוהים אסר עליו."

פרק 369

מה שיאמר ויעשה מי שביצע דבר אסור

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "ואם יפגע בך פיתוי כלשהו מאת השטן, בקש מחסה באלוהים."⁵ הוא גם אמר: "אכן אלה אשר יראו את אלוהים, אם אחז בהם לחש פיתוי מהשטן, נזכרו והנה הם מטיבים לראות."⁶ והוא גם אמר: "אלה, שאם עשו מעשה תועבה (חטאים גדולים) או קיפחו את נפשותיהם (עבירות קטנות) - הזכירו את אלוהים, וביקשו מחילה על חטאיהם,

1. הקוראן, 24: 63.

2. הקוראן, 3: 28.

3. הקוראן, 85: 12.

4. הקוראן, 11: 102.

5. הקוראן, 41: 36.

6. הקוראן, 7: 201.

ומי ימחל על חטאים מלבד אלוהים? והם לא יתמידו במעשיהם והם יודעים (רחמי אלוהים) * אלא הגמול שלהם יהיה מחילה על ידי אלוהים, וגינות שהנהרות זורמים מתחתיהן והם ישארו שם לנצח. וכמה טוב גמולם של העובדים." והוא גם אמר: "הוי, המאמינים! חזרו כלכם בתשובה לאלוהים בתקווה שתצליחו בכך."²

1807. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שנשבע ואומר בשבועתו: בחיי "אל-לאת" ו"אל-עוזה", שיגיד: "אין אלוה זולת אלוהים," ומי שאמר לחברו בוא נשחק משחקי מזל שיוציא צדקה."'

1. הקוראן, 3: 135-136.

2. הקוראן, 24: 31.

ספר השונים והמועדפים

370. אודות משיח השקר.....675
- האותות של שעת הדין.....681
- מיטבי השונים והמועדפים.....682

ספר בקשת המחילה

371. בקשת המחילה.....703
372. מה שאלוהים הכין למאמינים בגן עדן.....706

פרק 370

אודות משיח השקר

1808. אנ-נואס בן סמעאן, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנֹנִי, אמר: "בוקר אחד שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הזכיר את משיח השקר, (במשך שעות) ארוכות. פעם הפחית בערכו ופעם העלה בערכו, עד שחשבנו שהוא (משיח השקר) הגיע והוא כבר נמצא ליד חוות הדקלים (באזור אל-מדינה). כשהלכנו אליו, ידע את רגישותנו לנושא ואמר: 'מה רצונכם?' אמרנו: 'הוי, שליח אלוהים, הזכרת את משיח השקר בבוקר, ואז הורדת מערכו, ופעם אחרת העלית את ערכו עד שחשבנו שהוא נמצא ליד הדקלים' (כל כך קרוב). אמר: 'אכן, אני מפחד עליכם מפיתויי משיח השקר אבל אני מפחד עליכם גם מדבר אחר חוץ ממנו. אם יבוא כשאני ביניכם - אתווכח איתו במקומכם; ואם יבוא כשאני ביניכם, כל אדם יהיה אחראי על עצמו. ואלוהים ישמור וידאג לכל מוסלמי.'

(משיח השקר) 'הוא בחור צעיר, שערו מתולתל, עיניו בולטות. אני מדמה אותו לעבד אל-עוזה בן קטן (איש משבט "ח'וזאעה"). מי שהספיק לחיות בתקופתו, שיקרא את תחילת סורת אל-כהף (המערה). הוא יוצא מאזור שבין סוריה לעירק וזורע הרס וחורבן מימינו ומשמאלו. הוי, עבדי אלוהים, עמדו איתנים!'

אמרנו: 'הוי, שליח אלוהים, וכמה זמן יישאר עלי אדמות?' אמר: 'ארבעים יום: יום (אחד) אורכו כשנה, יום אורכו כחודש, יום אורכו כשבוע ושארי ימיו הם כמו הימים שלכם (ימים רגילים)'. אמרנו: 'הוי,

שליח אלוהים, ביום שאורכו כשנה, האם תפילת יום מספיקה לנו? אמר: 'לא, תעריכו את התפילה בהתאם (כלומר: אם אורכו של היום הזה הוא כאורך של שנה אז מספר התפילות ביום הזה יהיה כמספר התפילות בשנה)'. אמרנו: 'הוי, שליח אלוהים, כמה מהר יהיה על האדמה?' אמר: 'כמו גשם שהרוח באה מאחוריו. הוא יבוא לאנשים ויקרא להם, והם יאמינו בו וייענו לו, ויצווה על השמיים וירד גשם, ויצווה על האדמה ויצמחו צמחים, הגמלים שלהם יחזרו בערב עם דבשות ארוכות, עם עטינים מלאים ועם מותניים ארוכים (אלה חלק מהנסים שיביא משיח השקר). הוא יבוא לאחרים, יקרא להם, הם יסרבו (להיענות לו) והוא ייקח מהם כל דבר. הם יקומו בבוקר למצב של בצורת ולא ייוותר להם מכספם דבר. הוא יעבור בתל חרבות ויגיד לתל הזה: 'הוציא את אוצרותיך! וילכו אחריו כל האוצרות שבתל החרבות כמו קבוצות זכרי הדבורים.'

'אחר כך הוא יקרא לנער צעיר שמן ויכה אותו בחרב. הוא יחתוך אותו לשתי חתיכות ויפריד ביניהן, ואז יקרא לו והוא יבוא, כשפניו מוארים, והוא שמח וצוחק. בדיוק בזמן הזה אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, ישלח את המשיח בן מרים (מריה), עֲלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, והוא ירד במינרט (צריח מסגד) הלבנה ממזרח לדמשק בלבוש בצבע כורכום, ויניח את כפות ידיו על כנפי שני המלאכים. אם יוריד את ראשו - יטפטפו ממנו מים, ואם ירים את ראשו - ייצאו ממנו טיפות מים הדומות לפנינים. וכל כופר שיריח את משב רוחו ימות. שאיפת רוח של המשיח תסתיים במרחק ראייתו. הוא יבקש את משיח השקר וישיג אותו בשער "לד" (לוד) בפלשתינה ויהרוג אותו.

עיסא (ישוע), עֲלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יבוא אל אנשים שאלוהים שמר אותם ממשיח השקר. עיסא (ישוע), ימשח את פניהם, ויספר להם על דרגותיהם בגן העדן. וכשהם יהיו שרויים במצב הזה, אלוהים, יִשְׁתַּבַּח

וַיִּתְעַלָּה, יפנה אל עיסא (ישוע) ויאמר: 'אני הוצאתי אנשים שאין יכולת למישהו להילחם בהם, לכן תביא את עבדיי אל "אט-טור." (הר אט-טור) אלוהים ישיב לתחייה את אנשי גוג ומגוג, כשהם מסתננים מכל גבעה. הראשונים שבהם יעברו מאגם טבריה וישתו את מימיו. האחרונים שבהם יעברו ויגידו: 'היו פעם מים פה, ואז נביא אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וחבריו יסתגרו ולא יוכלו לרדת, כך שראש השור יהיה טוב יותר לאחד מהם מאשר מאה "דינרים" לאחד מכם היום. נביא אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וחבריו יבקשו מאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלָּה, וישלח אליהם תולעים וייהרגו כולם כמו נפש אחת. אז ירד נביא אלוהים עיסא (ישוע), וחבריו אל האדמה, ולא ימצאו אדמה אפילו כרוחב טפח ללא זיהום וללא סרחון.

עיסא (ישוע), נביא אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, וחבריו, שְׁאֲלֵהֶם וְתִרְצֶה מֵהֶם, יפנו לאלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלָּה, וישלח אליהם עופות כצווארי הגמלים, ויישאו אותם וישליכו אותם במקום שנקבע על ידי אלוהים. ואחר כך ישלח אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁנָב, גשם, שלא יסתתר ממנו כל בית אבן ואוהלים. וירד על האדמה וירחץ אותה עד שישאיר אותה חלקלקה כראי. ואז יאמר לאדמה: 'הצמיחי את הפרי שלך והחזירי את ברכתך.' ובאותו יום הקבוצה תאכל מרימון אחד, וישבו בצל של קליפתו (קליפת הרימון).

אלוהים יברך את הלבן עד שהמניבה חלב מהנאקות תספיק לקבוצת האנשים, והמניבה חלב מהפרות תספיק לשבט, והמניבה חלב מהכבשים תספיק ליחידה שבטית. וכשהם יהיו שרויים במצב הזה, אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלָּה, ישלח ריח נעים שייכנס להם לביתי השחי וממנו ימותו כל מאמין ומוסלמי, ויישארו רק הרעים בבני האדם. הם יעשו בגלוי מין פרוע כמו החמורים, ואצלם יתחילו מאורעות יום הדין."

1809. רבעי בן חראש, אמר: "יצאתי עם אבו מסעוד אל-אנצארי לחד'יפה בן אל-ימאן, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מְמַנּוּ, ואבו מסעוד אמר לו: 'ספר לי מה ששמעת משליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, בעניין משיח השקר!' אמר: 'אכן משיח השקר יוצא ואיתו מים ואש, ובאשר למה שאנשים מדמים לראות והוא כמו מים, הוא אש שורפת, ובאשר למה שהם רואים כמו אש, אלו מים קרים ומתוקים. ומי מכם שישאר עד לבואו (של משיח השקר), עליו ללכת לתוך מה שהוא רואה כאש, כי אלו הם מים מתוקים וטובים."
אבו מסעוד אמר: "ואני גם שמעתי את זה."

1810. עבד אללה בן עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מְמַנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'משיח השקר יתגלה באומתי וישאר ארבעים: (עבד אללה אמר: אני לא יודע אם הנביא אמר ארבעים יום, ארבעים חודשים או ארבעים שנים). אז ישלח אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, את עיסא (ישוע) בן מרים (מריה), עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם. הוא יחפש אותו (את משיח השקר) ויחסל אותו, והאנשים יחיו יחדיו במשך שבע שנים, ללא איבה בין שני המחנות. אחר כך אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, ישלח רוח קרה מכיוון סוריה, ולא יישאר עלי אדמות אף אחד שבליבו יש גרגר אחד של טוב או שמץ של אמונה - כי הרוח תמית את כולם. אפילו אם מישהו מכם ייכנס לתוך הר, היא תיכנס אחריו עד שתשיג אותו. ואז יישארו רק האנשים הרעים: קלים כעופות (בורחים מכל סכנה מדומה), קשים כאריות (קשוחים וחסרי רחמים), לא יודעים את הטוב ולא מכחישים את הרע.

השטן יתגלה אליהם ויאמר: 'האם אינכם נענים לי?' והם יאמרו: 'מה אתה מצווה עלינו לעשות?' הוא יצווה עליהם לעבוד את האלילים, ובזמן הזה פרנסתם תהיה שופעת ומחייתם טובה. אחר כך תושמע תרועת

השופר, וכל מי שישמע את הקול יטיל את צווארו וירים אותו בקושי מרוב פחד. הראשון שישמע את הקול הוא איש שבמקרה מתקן את כיור המים שממנו שותים גמליו. האיש ימות וימותו האנשים סביבו, אחר כך ישלח אלוהים (יוריד) גשם כמו אדים או כמו צל, וממנו יצמחו גופי האנשים. הוא יתקע בשופר פעם אחרת וכולם יקומו ויסתכלו, ויאמר: 'הוי, אנשים, בואו אל ריבונכם!' ואחר כך יאמר: 'הוציאו את החלק של הגיהנום', ויאמרו: 'באיזה אחוז?' והוא יאמר: 'מכל אלף - תשע מאות תשעים ותשעה.' זהו היום שהוזכר בקוראן (בו ילבינו שערות הילדים), ו(בו יתגלה אלוהים לאממינים)."

1811. אַנֶּס, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אֵין מְקוֹם אֵלָא יִכְנַס אֵלָיו מְשִׁיחַ הַשְּׁקֵר מִלְּבַד מְכָה וְאֵל-מְדִינָה. וּבְכָל פֶּתַח מְשַׁעְרֵיהֶן שֶׁל עָרִים אֵלֶּה עוֹמְדִים מִלְּאֲכִים בְּשׁוֹרוֹת כְּדִי לְשַׁמּוֹר עֲלֵיהֶן. אֵל-מְדִינָה תִרְעַד שְׁלוֹשׁ פַּעֲמִים וּמִמֶּנָּה יֵיצְאוּ כָל הַכּוֹפְרִים וְהַצְּבוּעִים.'"

1812. וְהוּא (אַנֶּס), שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "הַנְּבִיא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'כְּשֶׁבַעִים אֵלֶּף חֲכָמֵי דַת מִיְהוּדִי אִסְבָּהָן יִלְכוּ בְּדַרְכּוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ הַשְּׁקֵר.'"

1813. אִם שְׂרִיק, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, מִסֵּרָה: "(שְׁהִיא) שְׁמַעָה אֶת הַנְּבִיא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הָאֲנָשִׁים יִבְרַחוּ מִמְּשִׁיחַ הַשְּׁקֵר לְהָרִים.'"

1814. עִמְרָאן בֶּן חוּצִין, שְׁאַלְהֵיִם יְתִרְצָה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁמַעְתִּי אֶת שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אֹמֵר: 'בְּתַקּוּפָה שְׁבִין בְּרִיאַת הָאָדָם לְבִין יוֹם הַדִּין - אֵין דְּבַר יוֹתֵר גָּדוֹל מִבּוֹאוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ הַשְּׁקֵר.'"

1815. אבו סעיד אל-ח'דרי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'משיח השקר ייצא, ויפנה אליו איש מאמין שאת פניו יקבלו השומרים - שומרי משיח השקר. הם יאמרו: 'לאן אתה פונה?' והוא יאמר: 'אני פונה לזה שיצא!' ויאמרו: 'הלא אתה מאמין בריבוננו?' והוא יגיד: 'אלוהים שלנו אינו נסתר.' הם יאמרו: 'הרגו אותו!' אך חלק מהם יאמרו לחלק האחר: 'אבל ריבונכם אסר עליכם להרוג מישהו בלי ידיעתו.' אז ייקחו אותו אל משיח השקר, וכשהמאמין יראה אותו, יאמר: 'הוי, בני האדם, זהו המתחזה שהזכיר שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.' משיח השקר יצווה וישכיבו אותו (את האיש המאמין) על בטנו ו(משיח השקר) יאמר: 'קחו אותו ובקעו אותו.' ויכו אותו חזק בגבו ובבטנו, ומשיח השקר יאמר: 'אינך מאמין בי?' והוא יענה: 'אתה משיח השקר!'

ציווה (משיח השקר) והאיש נוסר במסור מראשו עד כפות רגליו. משיח השקר התהלך בין שני החלקים ואמר לו: 'קום!' והוא קם, ואמר לו: 'אתה מאמין בי?' והוא ענה: 'זה רק הוסיף לי הבנה,' ואחר כך אמר: 'הוי, אנשים, הוא לא עשה באף אחד כמו שעשה בי.' משיח השקר לקח אותו כדי לשחוט אותו, אבל אלוהים הפך את השטח שבין צווארו לבין עצם הבריא לנחושת, ולכן לא יכול היה לעשות לו כלום. הוא אחז בידיו וברגליו והשליך אותו, האנשים חושבים שהוא השליך אותו אל האש, אבל הוא הושלך לגן העדן. שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'העדות של זה היא העדות הגדולה ביותר אצל ריבון העולמים.'"

1816. אל-מוע'ירה בן שעבה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמְּנוּ, אמר: "אף אחד לא שאל את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, יותר ממני? והוא אמר לי: 'מה מזיק לך?' אמרתי: 'הם אומרים: יש לו הר של לחם ונהר של מים!' אמר: 'הוא קל יותר לאלוהים מזה.'"

1817. אַנְס, שְׁאַלְהֵימָּה יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אֵין נְבִיא שְׁלֵא הַזְהִיר אֶת אֹמְתוֹ מֵהַעִוּוֹר הַשְּׁקֵרָן. אוֹי, הוּא עִוּוֹר וְרִיבֹנְכֶם, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁגֵב, אֵינְנו עִוּוֹר, כְּתוּב בֵּין עֵינָיו: כ.פ.ר.'"

1818. אָבו הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵימָּה יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'שִׁימוּ לֵב אֲסַפֵּר לָכֶם סִיפּוֹר שְׂאָף נְבִיא לֹא סִיפֵר אוֹתוֹ לְאוֹמְתוֹ! הוּא (מְשִׁיחַ הַשְּׁקֵר) עִוּוֹר, וַיְבִיא אִתּוֹ דּוֹגְמָה שֶׁל גֵּן הָעֵדֶן וְשֶׁל אֵשׁ הַגִּיהֵנוֹם. מָה שֶׁלְּדַבְּרֵיו הוּא גֵּן הָעֵדֶן זֶה הִיא הַגִּיהֵנוֹם.'"

1819. אָבֵן עוֹמֵר, שְׁאַלְהֵימָּה יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הַזְכִּיר לְאַנְשֵׁים אֶת מְשִׁיחַ הַשְּׁקֵר וְאָמַר: 'אֱלוֹהִים אֵינְנו עִוּוֹר, אֲךָ מְשִׁיחַ הַשְּׁקֵר עִוּוֹר בְּעֵין יָמִין, וְעֵינֵנו דּוֹמָה לְעַנֵּב בּוֹלֵט.'"

הַאוֹתוֹת שֶׁל שַׁעַת הַדִּין

1820. אָבו הוֹרִירָה, שְׁאַלְהֵימָּה יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מִסֵּר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'לֹא תְּבוֹא שַׁעַת הַדִּין עַד שֶׁהַמוֹסְלָמִים יִלְחַמוּ בִּיהוּדִים, עַד שֶׁהַיְהוּדִים יִסְתַּתֵּר מֵאַחֲוָרֵי הָאֲבָן וְהַעֲצִים, וְהָאֲבָן וְהַעֲצִים יִגִּידוּ: הוֹי, מוֹסְלָמִי, יְהוּדִי מִסְתַּתֵּר מֵאַחֲוָרֵי, בּוֹא הַרוּג אוֹתוֹ. רַק עֶץ הַיַּמְלּוּחַ (הַעֲרֻקָד) לֹא יִגְלֶה אֶת מְקוֹם מַחְבֹּאוֹ שֶׁל הַיְהוּדִי, כִּי הוּא מַעֲצֵי הַיְהוּדִים.'"

1821. וְהוּא (אָבו הוֹרִירָה), שְׁאַלְהֵימָּה יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, גַּם אָמַר: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אֲנִי נִשְׁבַּע בְּמִי שֶׁנִּפְשֵׁי בִידוֹ, שְׁלֵא יַעֲבוֹר הָעוֹלָם הַזֶּה עַד שֶׁיַּעֲבוֹר הָאֱלִמוֹנִי לִיד הַקֶּבֶר וַיִּתְּגוּלַל עָלָיו בַּעֲפֹר וַיֹּאמֶר: 'הַלוֹוִאי וְהַיִּתִּי בְּמְקוֹם בַּעַל הַקֶּבֶר הַזֶּה, וְאֵין זֶה בְּגַלְל מְנִיעַ דְּתִי אֲלֵא בְּגַלְל הַמְּצוּקָה.'"

1822. והוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמְּנוֹ, גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'לא תבוא שעת הדין עד שבנהר הפרת ייחשף הר מזהב, יילחמו עליו, וייהרגו מכל מאה - תשעים ותשעה, וכל איש מהם יגיד: אני מקווה שאני אנצל.'"

לפי גירסה אחרת: "נהר הפרת כמעט עמד לחשוף אוצר מזהב, אזי מי שיהיה נוכח שם, לא יקח ממנו דבר."

1823. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'ביום הכינוס (יום תחיית המתים) כל האנשים יעזבו את אל-מדינה ואת הצד הטוב שלה, (ובמקומם) לא יבואו אליה אלא דורשי פרנסה - הוא התכוון לטורפים ולעופות. האחרונים שיבואו לכינוס תחיית המתים הם שני רועים משבט "מוזינה" (אחד משבטי "מודר" הערביים בחצי האי) שיפנו לאל-מדינה, כשהם מאיצים את הכבשים שלהם, וימצאו את אל-מדינה מלאה חיות פרא, עד שיגיעו ל"ת'ניית אל-ודאע" (אחת הכניסות של אל-מדינה, סביר להניח כי היא הכניסה הדרומית בכוון מִקָּה) ושם ימותו.'"

1824. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'באחרית הימים יהיה ח'ליף מקרב הח'ליפים שלכם שיחפון בידיו כסף ויחלקו ולא יספור אותו.'"

מיטבי השונים והמועדפים

1825. אבו מוסא אל-אשערי, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצָּה מִמְּנוֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אני נשבע שיבוא זמן לבני האדם, שבו יסתובב האיש עם הצדקה מהזהב ולא ימצא מי שיקח אותה ממנו, וייראה איש אחד

ואחריו ארבעים נשים המבקשות מחסה אצלו, בגלל חוסר בגברים וריבוי הנשים."

1826. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'איש אחד קנה מאיש אחר אחוזה, והקונה מצא באחוזתו כד זהב. האיש שקנה את האחוזה אמר (למוכר): 'קח את הזהב שלך, כי אני קניתי ממך את האדמה ולא את הזהב!' בעל האחוזה אמר: 'אני מכרתי לך את האדמה ואת מה שיש בה!' שניהם פנו לשיפוט בפני איש אחר ואמר: 'האם יש לכם ילדים?' אמר אחד מהם: 'כן, יש לי ילד.' והאחר אמר: 'יש לי בת.' אמר: 'השיאו את הבת לבן ותתפרנסו מהכסף ותוציאו ממנו צדקה.'"

1827. והוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, מסר: "(שהוא) שמע את שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'שתי נשים חיו עם בניהן, והזאב בא וחטף את הבן של אחת מהן. אמרה האישה לחברתה: 'הוא חטף את בנך', והשנייה אמרה: 'הוא חטף את בנך.' לבסוף הן פנו להישפט אצל דאווד (דוד), עָלִיו הַשְּׁלוֹם. הוא קבע שהבן שנשאר הוא של הגדולה. יצאו שתיהן לסולימאן (שלמה) בן דאווד (דוד), עָלִיו הַשְּׁלוֹם, וסיפרו לו, ואמר: 'הביאו לי סכין, אגזור אותו (ואחלק אותו) ביניכן.' אמרה הצעירה: 'אל תעשה זאת! אלוהים ירחם עליך.' הוא הבן שלה.' לכן קבע סולימאן (שלמה) שהבן הוא של הצעירה."

1828. מרדאס אל-אסלמי, שְׁאַלְהֵימ יְתַרְצֶה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הטובים הולכים בזה אחר זה, ונשארות שאריות כמו שארית השעורה או התמרים (האנשים הרעים), אלוהים לא יתחשב בהן.'"

1829. רפאעה בן ראפע אז-זרקי, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "ג'בריל (גבריאל) בא אל הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ואמר: 'מה אתם חושבים על לוחמי "בדר"?' אמר: 'מהטובים במוסלמים.' או מלה דומה. אמר: 'וגם מי שנכח בקרב "בדר" מהמלאכים.'"

1830. אבו עמר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כאשר יכה אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, בייסורים חבורת אנשים. הייסורים יפגעו בכולם אבל אחר כך יקומו לתחייה ויתוגמלו לפי מעשיהם.'"

1831. ג'אבר, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "היה בול עץ שהנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, עמד לידו בשעת נאומיו, וכשאר הונחה במת הדרשן, שמענו (לכול העץ שהורחק) קול כמו הקול של נאקה בהריון, עד שהנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ירד והניח את ידו עליו ונרגע." ולפי גירסה אחרת: "וכשהיה יום שישי, ישב הנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, על במת הדרשן, וכול עץ הדקל שהנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נהג לעמוד לידו צרח עד שכמעט נחצה לשניים." ולפי גירסה אחרת: "וצרח (כול עץ הדקל) כמו צרחת ילד, והנביא, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, ירד אליו, לקח אותו וחיבק אותו, והתחיל לגנוח כמו ילד שמנסים להשתיק אותו עד שהתיישב. אמר הנביא: 'בכה (כול עץ הדקל) על מה ששמע מזכר אלוהים.'"

1832. ג'רת'ום בן נאשר אל-ח'ושני, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, הטיל חובות דתיות שאל לכם להחמיץ אותן, קבע גבולות שלא תחרגו מהם,

אסר על דברים שלא תחללו אותם ושתק כשעשיתם דברים כי ריחם עליכם ולא בגלל ששכח (אתכם) - אל תחפשו אותם (הדברים שחשבתם שהוא שכח)."

1833. עבד אללה בן אבו אופא, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "פשטנו עם שליח אלוהים, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שבע פשיטות, ואכלנו ארבה." ולפי גירסה אחרת: "היינו אוכלים איתו ארבה."

1834. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מסר: "הנביא, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'המאמין לא יוכש פעמיים מחור אחד.'"

1835. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'קיימים שלושה (אנשים) שאלוהים לא ידבר אליהם ביום הדין, לא יביט בהם, לא יאשר את יושרם ויחולו עליהם ייסורים קשים: איש במדבר שמנע מעובר אורח מים שעודף על צריכתו, איש שמכר לאיש אחר סחורה אחרי הצהריים (זמן קדוש) ונשבע שקנה אותה במחיר כך וכך, והאמין לו למרות שהוא לא אמין ואיש שנשבע אמונים לאימאם, אבל (עשה זאת) רק בגלל טובתו בעולם הזה. אם האימאם יתן לו הטבה, הרי שיקיים את התחייבותו, ואם לא יתן לו - אזי לא יקיים את הבטחתו."

1836. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "הנביא, עָלֵיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בין שתי תקיעות בשופר ביום הדין - יהיו ארבעים.' הם אמרו: 'הוי, אבו הורירה, ארבעים יום?' הוא אמר: 'אני מסרב (לפסוק)'. אמרו: 'ארבעים שנה?' אמר: 'אני מסרב.' אמרו: 'ארבעים חודשים?' אמר: 'אני מסרב, וכל

דבר מבן אדם יתכלה מלבד שורש הזנב, כי ממנו נבראו כל בני האדם וממנו יוחזרו שוב, אחר כך אלוהים יוריד מים מהשמים והמתים יקומו לתחייה ויצמחו כמו שצומחות הקטניות."

1837. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "בעוד שהנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, באסיפה דיבר אל האנשים, בא אליו בדואי ואמר: 'מתי שעת הדין?' שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, המשיך לדבר. חלק מהאנשים אמרו: 'הוא שמע מה שהבדואי אמר ולא אהב.' וחלקם אמרו: 'לא, הוא לא שמע אותו.' עד שסיים את דבריו אמר: 'איפה השואל על שעת הדין?' הוא אמר: 'הנה אני, שליח אלוהים!' אמר: 'כאשר תאבד האמינות, חכה לשעה!' אמר: 'איך מאבדים אותה?' אמר: 'אם יופקד השלטון בידי הלא ראוי לו, חכה לשעה!'"

1838. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הם מנהלים לכם את הַתְּפִלָּה, אם ניהלו נכון - תקבלו יחד אתם את הגמול, ואם יטעו - יקבלו הם את החטא ואתם תקבלו את הגמול.'"

1839. והוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵם יְתִרְצֶה מִמָּנּוּ, גם מסר: "אתם האומה הטובה ביותר, שהובאה לטובת האנשים," "אתם הטובים באנשים שפועלים למען האנשים. אתם מביאים אותם כששרשרות בצוואריהם כדי שיתאסלמו." (נפלו בשבי המוסלמי, התאסלמו וזכו ביחס טוב)

1840. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים,

1. הקוראן, 3: 110.

הַאֲדִיר וְהַנְּשָׁגֵב, מֵתִפְּלָא מֵאַנְשִׁים שֶׁנִּכְנָסִים לְגַן הָעֵדֶן בְּשֵׁרָשְׁרוֹת.¹⁹

1841. והוא (אבו הורירה) גם מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'המקומות האהובים ביותר על אלוהים הם המסגדים, והמקומות השנואים ביותר על אלוהים הם השווקים.'"

1842. סלמאן אל-פארסי, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "מאמירותיו של הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, ואמר: 'אל תהיה הראשון שייכנס אל השוק, אם אתה יכול, וגם אל תהיה האחרון שיצא ממנו, כי זה הקרב של השטן, ובו יתקע את הדגל שלו.'"

אל-ברקאני באוסף הנכון שלו מסר מפי סלמאן שאמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אל תהיה הראשון שייכנס לשוק, ולא האחרון שיצא ממנו, כי בו הטיל השטן את ביצתו ואפרח (כלומר: כי זה המקום לכל האסורים)."

1843. עאסם אל-אחול, מסר מפי עבד אללה בן סרג'ס, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, אמר (עבד אללה): "אמרתי לשליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם: 'הוי, שליח אלוהים, שאלוהים יסלח לך.' אמר: 'וגם לך.' עאסם אמר: 'ואז אמרתי לו (לעבד אללה): 'האם שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, ביקש מחילה עבורך?' אמר: 'כן, וגם לך.' וקרא את הפסוק: "ובקש מחילה על חטאך וְ(בקש מחילה גם עבור) המאמינים והמאמינות."¹⁹

1844. אבו מסעוד אל-אנצארי, שְׁאַלְהֵים יִתְרַצֶּה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו

1. הקוראן, 19: 47.

הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'אֲכֵן מִמָּה שֶׁהוֹעֵבֵר לְאִנְשֵׁים מִדְּבַרֵי הַנְּבוּאָה הַרְאִשׁוֹנָה: 'אִם אַתָּה לֹא מִתְבַּיֵּשׁ, עֲשֵׂה מָה שְׂאֵתָה רּוֹצֵה!"

1845. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, אָמַר: "הַנְּבִיא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הַדְּבַר הַרְאִשׁוֹן שִׁיּוֹבֵא לְשִׁפּוֹט לְקִרְבַּ אִנְשֵׁים בְּיוֹם הַתְּחִיָּיָה הוּא הַהֶרֶג וְ(שְׂפִיכוֹת הַדְּמִים)."'

1846. עַאִישָׁה, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, אָמְרָה: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הַמְּלֹאכִים נִבְרָאוּ מֵאוֹר, וְהַגֵּן נִבְרָאוּ מִלְּהַבֵּת אֵשׁ, וְאָדָם נִבְרָא מִמָּה שֶׁתּוֹאֵר לָכֶם."'

1847. וְהִיא (עַאִישָׁה), שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, גַּם אָמְרָה: "הַמוֹסֵר שֶׁל הַנְּבִיא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הִיָּה הַקּוֹרְאֵן."

1848. וְהִיא (עַאִישָׁה) גַּם אָמְרָה: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'מִי שֶׁאוֹהֵב לְפַגּוֹשׁ אֶת אֱלוֹהִים, אֱלוֹהִים אוֹהֵב לְפַגּוֹשׁ אוֹתוֹ, וּמִי שֶׁשׁוֹנֵא לְפַגּוֹשׁ אֶת אֱלוֹהִים, אֱלוֹהִים שׁוֹנֵא לְפַגּוֹשׁ אוֹתוֹ.' אָמְרָתִי: 'הוּי, שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, הָאֵם הַכוֹוֵנָה הִיא לְשִׁנְאָת הַמוֹוֹת? כִּי כוֹלְנוּ שׁוֹנֵאִים אֶת הַמוֹוֹת!' אָמַר: 'לֹא, הַדְּבַר אֵינּוּ כֵךְ, אֲבָל אִם הַמֵּאֲמִין הַתְּבַשֵּׁר (כִּי זָכָה) בְּרַחֲמֵי אֱלוֹהִים, בְּקִבְלַת דֵּינּוּ וּבִגְנֵן הָעֵדֶן שֶׁלּוֹ - הוּא יֵאָהֵב לְפַגּוֹשׁ אֶת אֱלוֹהִים, וְאֱלוֹהִים יֵאָהֵב לְפַגּוֹשׁ אוֹתוֹ, וְאֵילוֹ אִם הַכּוֹפֵר הַתְּבַשֵּׁר (כִּי יֵיעֲנֵשׁ) בִּיִּסוּרֵי אֱלוֹהִים וּבְכַעֲסוֹ - הוּא יִשְׁנֵא לְפַגּוֹשׁ אֶת אֱלוֹהִים, וְאֱלוֹהִים יִשְׁנֵא לְפַגּוֹשׁ אוֹתוֹ."'

1849. סְפִיָּיָה בַּת חוּיָאִי, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנָה, אָמְרָה: "הַנְּבִיא, עָלְיו הַתְּפִלָּה

וְהַשְׁלוֹם, שֶׁהָאֱלֹהִים בְּמִסְגֵּד וּבְאֵתִי לְבַקֵּר אוֹתוֹ בְּלֵילָהּ. דִּיבַרְתִּי אִתּוֹ וְאַחַר כֵּן קָמַתִּי לַחֲזוֹר, וְהוּא קָם וַיֵּצֵא יָחַד אִתִּי כְּדִי לְהַחֲזִיר אוֹתִי. וּשְׁנֵי גַבְרִים מִ"אֵל-אַנְצָאָר" עָבְרוּ בַּמְקוֹם, וּכְשָׂרְאוּ אֶת הַנְּבִיאַ, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, מִיָּהָרָה (לְלַכֵּת). אָמַר הַנְּבִיאַ: 'הָאֵטוּ! זוֹהִי סַפִּיָּה בֵּת חוּיָא, אָמְרוּ הָאֲנָשִׁים: 'הִשְׁבַּח לְאֱלֹהִים, שְׁלִיחַ אֱלֹהִים.' אָמַר הַנְּבִיאַ: 'אֲכֵן הַשְׁטָן זוֹרֵם בְּדַמּוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְאֲנִי חֲשַׁשְׁתִּי שֶׁהוּא יִטִּיל אֶת הָרוּעַ לְלַבְבוֹתֵיכֶם אוֹ שְׂאֵמֶר: 'מִשְׁהוּ.'"

1850. אֵל-עֲבָאָס בֶּן עֲבָד אֵל-מוֹטְלָב, שְׁאַלְהֵים יְתִרְצֶה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "הַשְׁתַּתַּפְתִּי עִם שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, בְּקֶרֶב "חוֹנִין". אֲנִי וְאֲבוֹ סוֹפִיאַן בֶּן אֵל-חֶאֲרַת' בֶּן עֲבָד אֵל-מוֹטְלָב, נִצְמַדְנוּ לְשְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, לֹא עֲזַבְנוּ אוֹתוֹ.

שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, הִיָּה רוֹכֵב פֶּרֶד לְבֵן, וּכְפָגְשׁוּ הַמוֹסְלָמִים אֶת הַפּוֹלִיתֵאִסְטִים, הַמוֹסְלָמִים בְּרַחוּ. הַמוֹסְלָמִים בְּרַחוּ, אֲזִי שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, יֵאֵיץ בְּפֶרֶד שְׁלוֹ לְעֵבֶר הַכּוֹפְרִים, וְאֲנִי לְקַחְתִּי אֶת הַרְסָן שֶׁל הַפֶּרֶד שֶׁל שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, שְׁלֹא תִמְהַר. וְאֲבוֹ סוֹפִיאַן לּוֹקַח אֶת הָאֲרֻכּוֹף שֶׁל שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם. שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְׁלוֹם, אָמַר: 'הוּא, עֲבָאָס! קְרֵא לְחֲבֵרֵי הַשִּׁיטָה!'

אֵל-עֲבָאָס אָמַר: 'וְהוּא הִיָּה אָדָם שֶׁהַקּוֹל שֶׁלּוֹ רֵם. וְאֲמַרְתִּי בְּקוֹל רֵם: אֵיפֶה חֲבֵרֵי הַשִּׁיטָה?'

'אֲנִי נִשְׁבַּע בְּאֱלֹהִים, שֶׁכִּשְׁהֵם שָׁמְעוּ אֶת הַקּוֹל שֶׁלִּי, הֵם חֲזְרוּ כְּמוֹ הַפֶּרָה הַחֲזוֹרֶת לִילְדִיָּה, וְאָמְרוּ: 'הִנְנוּ (מוֹכְנִים) לְפַקּוֹדֶתְךָ, הִנְנוּ (מוֹכְנִים) לְפַקּוֹדֶתְךָ! וְנִלְחַמּוּ בְּכּוֹפְרִים. הַקְּרִיאָה (קְרִיאַת הָעֵידוּד בְּמַלְחָמָה) ל"אֵל-אַנְצָאָר" הֵייתָה כְּזוֹ: 'הוּא, קְהַל "אֵל-אַנְצָאָר", הוּא, קְהַל "אֵל-אַנְצָאָר";'

אחר כך הוגבלה ל"בני אל-חארת' בן כזרג". "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, בזמן שהיה על הפרד שלו ומותח את גופו, התאמץ בלחימה שלהם ואמר: 'זה הזמן שהתלהט הקרב', ולקח שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אבני חצץ וזרק אותן בפני הכופרים, ואמר: 'תובסו בחיי ריבונו של מִתְחַמָּד'. הסתכלתי והלחימה (נמשכה) באותה צורה שהייתה. אני נשבע באלוהים כי מאז שזרק את האבנים לעברם, התחלתי לראות כיצד הכוח שלהם נחלש ורובם נמלטו."

1851. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הוי, אנשים! אלוהים טוב ואינו מקבל אלא דבר טוב, ואלוהים ציווה על המאמינים את אשר ציווה על השליחים ואמר (אלוהים), יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה): 'הוי, השליחים! אכלו מן הדברים הטובים הכשרים, ועשו מעשים טובים"', ועוד אמר אלוהים: "הוי, אלה אשר האמינו! אכלו מן הטוב הכשר אשר נתנו לכם"², אחר כך הזכיר את האיש שמרבה לצאת למסעות, פרוע שיער ומאובק, הוא מושיט את ידיו לשמיים ואומר: 'הוי, אלוהים! הוי, אלוהים! אבל הוא השיג את האוכל, המשקה והלבוש שלו בדרך אסורה, והוא גם ניזון מהאסור - איך ייענה?"

1852. והוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵימ יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'שלושה שאלוהים לא ידבר אליהם ביום הדין, לא יאשר את יושרם, לא יביט בהם ויסב להם ייסורים קשים: זקן נואף, מלך שקרן ועני מתנשא."

1. הקוראן, 23: 51.

2. הקוראן, 2: 172.

1853. והוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, גם אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: "פישון, גיחון, הפרת והנילוס מנהרות גן העדן."

1854. והוא (אבו הורירה) אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, תפס את ידי ואמר: 'אלוהים ברא את האדמה בשבת, ברא בה את ההרים ביום ראשון, ברא את העצים ביום שני, ברא את התועבה ביום שלישי, ברא את האור ביום רביעי, הפיץ בארץ את החיות ביום חמישי וברא את אדם (אדם), עָלְיו הִשְׁלֹם, אחר הצהריים של יום שישי, בסוף הבריאה, בשעה האחרונה של היום, בין אחר הצהריים והלילה."

1855. ח'אלד בן אל-וליד, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, אמר: "בקרוב 'מוא'תה", נחתכו תשעה חרבות בידי, ולא נשאר בידי אלא צפחה תימנית."

1856. עמר בן אל-עאס, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסר: " (שהוא) שמע את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'אם השליט (הבקיא בעניין הלכה) פסק וקלע לאמת - מגיעים לו שני גמולים, ואם פסק אבל החטיא - מגיע לו גמול אחד."

1857. עאישה, שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסרה: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'הקדחת היא חום גיהנומי חזק קררו אותו."

1858. והיא (עאישה), שְׁאַלְהֵם יְתְרָצָה מְמַנּוּ, מסרה: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שמת וחייב צום, שיצום במקומו אחד מקרובי משפחתו אפילו לא מיורשיו."

1859. עוף בן מאלף בן אט-טפיל מסר: "נאמר לעאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנָּה, כי עבד אללה בן אז-זוביר, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנָּה, אמר במכירה או במענק שעאישה, שאלהים יתְרַצֶּה מְמַנָּה, העניקה: 'בחיי אלוהים, שעאישה תפסיק' או שאאסור (זאת) עליה.' אמרה: 'האם הוא אמר את זה?' אמרו: 'כן.' אמרה: 'אנדור נדר לאלוהים שלעולם לא אדבר עם אבן אז-זוביר.' אבן אז-זוביר ביקש שישתדלו לטובתו בפניה, כשהפרידה ביניהם התארכה. היא אמרה: 'לא, בחיי אלוהים! לא אתן להשתדל לטובתו כלל ולא אפר את נדרי.' וכשהמצב נמשך, פנה "אבן אז-זוביר" ל"אל-מסור בן מח'רמה" ול"עבד אר-רחמאן בן אל-אסוד בן עבד יע'זות'."

הוא אמר להם: 'אני מתחנן בפניכם בהתערבות אלוהים, שתכניסו אותי אל עאישה, כי אסור לה לנדור נדר על פרידה ממני.' אל-מסור ועבד אר-רחמאן לקחו אותו, פנו לעבר עאישה וביקשו את רשותה להיכנס אליה. הם אמרו: 'שלום עליכם ורחמי אלוהים וברכותיו, האם ניכנס?' אמרה עאישה: 'היכנסו, אמרו: 'כולנו?' אמרה: 'כן, היכנסו כולכם,' ולא ידעה שאבן אז-זוביר נמצא איתם. וכשנכנסו, נכנס אבן אז-זוביר ועבר את מחיצת ההפרדה שבין הגברים והנשים וחיבק את עאישה והתחיל להתחנן אליה ולבכות.

אל-מסור ועבד אר-רחמאן התחננו אליה שתדבר איתו, והיא קיבלה אותו, והם הוסיפו ואמרו: 'אכן, הנביא אסר את הפרידה, כפי שאת יודעת, ואסור למוסלמי לנטוש את אחיו מעל שלושה לילות. וכשהם הרבו לדבר ולהפעיל עליה לחץ, התחילה גם היא להזכיר להם (את מה שהיה) ולבכות ולהגיד: 'נדרתי נדר חמור,' אבל הם המשיכו ללחוץ עליה עד שדיברה עם אבן אז-זוביר, וכתשלום כפרה לנדר שלה, היא שחררה ארבעים עבדים, וזכרה לאחר מכן את נדרה ובכתה עד שדמעותיה הרטיבו את צעיפה."

1. להוציא את כל מה שהיה לה כצדקה לעניים ולבעלי צורך. היא נתנה בנדיבות יתר ולא השאירה לעצמה כלום.

1860. עקבה בן עאמר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמוֹנָה, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, הלך אל הרוגי קרב "אוחוד", התפלל עבורם כמי שנפרד מהחיים ומהמתים, ואחר כך עלה לבמת הדרשן ואמר: 'אני (נמצא) עכשיו ביניכם ואני מקדם את פניכם בעולם הבא, ואני אעיד עליכם שם. ניפגש באגן המים בכינוס תחיית המתים, שאני כאילו מביט בו עכשיו ממקומי זה. הרי אינני מפחד שתשתפו אחר עם אלוהים, אבל אני חושש עליכם שתתחרו ביניכם על דברים מהעולם הזה.' עוקבה אמר: 'זה היה המבט האחרון שהבטתי אל השליח, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם.'"

ולפי גירסה אחרת: "אבל אני חושש עליכם שתתחרו בעמיתים על דברים מהעולם הזה, ותילחמו ביניכם ותושמדו כמו שהושמדו קודמיכם." עוקבה אמר: "זאת הייתה הפעם האחרונה שראיתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, על במת הדרשן."

ולפי גירסה אחרת: "אני מקדם אתכם לעולם הבא, ואני עד למעשיכם ואני נשבע בחיי אלוהים כאילו שאני רואה את אגן המים שלי עכשיו, וניתנו לי המפתחות לאוצרות האדמה, או מפתחות האדמה, ואני נשבע שאינני חושש פן תשתפו אחר עם אלוהים אחרי מותי, אלא אני חושש שתתחרו ביניכם בעולם הזה."

1861. עמר בן אח'טב אל-אנצארי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצָה מְמוֹנָה, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, ניהל עבורנו את תפילת השחר ועלה לבמת הדרשן ונאם עד שהגיע מועד תפילת הצהריים. אז ירד והתפלל, ושוב עלה לבמת הדרשן ונאם, עד שהגיע מועד תפילת אחרי הצהריים. ירד והתפלל, ושוב עלה לבמת הדרשן עד שהשמש שקעה. וכך הוא מסר לנו ידיעות על מה שהיה ועל מה שיהיה, לכן זה מבינינו שידוע הכי הרבה, הוא זה שזוכר את מה שנאמר."

1862. עאישה, שאלהים יתְרַצָּה מִמְנָה, אמרה: "הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שנדר לציית לאלוהים, שיציית לו, ומי שנדר שלא לציית לאלוהים שיציית לאלוהים.'"

1863. אם שריק, שאלהים יתְרַצָּה מִמְנָה, מסרה: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הורה לה להרוג את השממית ואמר: 'היא היתה נושפת על אברהם (אברהם).'"

1864. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצָּה מִמְנָה, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מי שיהרוג שממית במכה הראשונה, הדבר יירשם לו כמעשה טוב כזה וכזה, ומי שיהרוג אותה במכה השנייה, הדבר יירשם לזכותו כמעשה טוב פחות מהראשון, ואם יהרוג אותה במכה השלישית - יקבל כך וכך (יירשמו לזכותו הרבה) מהמעשים הטובים.'"

ולפי גירסה אחרת: "מי שיהרוג שממית במכה הראשונה, יירשמו לו מאה מעשים טובים, ובשנייה - פחות מזה, ובשלישית - עוד פחות."

1865. אבו הורירה, שאלהים יתְרַצָּה מִמְנָה, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'איש אחד אמר: 'אני נשבע שאוציא צדקה, ואכן, הוא הוציא צדקה והניח אותה בידי גנב. למחרת התחילו האנשים לדבר: 'הוא נתן צדקה לגנב!' הוא אמר: 'הוי, אלוהים, השבח לך, (מותר לתת צדקה) אפילו לגנב!' ושוב אמר: 'אני נשבע שאוציא צדקה, ואכן, הוציא צדקה והניח אותה בידי זונה. למחרת התחילו האנשים לדבר: 'הוא נתן צדקה לזונה!' אמר: 'הוי, אלוהים, השבח לך, (מותר לתת צדקה) אפילו לזונה!' אמר: 'אני נשבע שאוציא צדקה!' ואכן הוציא צדקה, והניח אותה בידי

עשיר. למחרת התחילו האנשים לדבר: 'הוא נתן צדקה לעשיר!' אמר: 'הוי, אלוהים, השבח לך, (מותר לתת צדקה) אפילו לגנב, לזונה ולעשיר!' בא אליו אחד ואמר לו: 'באשר לצדקה שנתת לגנב, אולי בזה הוא יימנע מגניבה, ובאשר לזונה, אולי היא תמנע מזנותה, ובאשר לעשיר, אולי ילמד לקח ויתחיל גם הוא להוציא צדקה ממה שנתן לו אלוהים.'"

1866. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "היינו עם שליח אלוהים, עָלְיוּ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, במסיבה, וניתנה לו הזרוע ואהב את זה, אכל נגיסה ואמר: 'אני האדון של האנשים ביום הדין.' האם אתם יודעים למה זה!" אלוהים יאסף את הראשונים ואת האחרונים בעמק אחד, ויראה אותם המסתכל לעברם וישמיע אותם הקורא להם, ותתקרב אליהם השמש, והאנשים יגיעו מחמת הייסורים והמצוקה למה שהם לא יכולים לשאת ולא יכולים לסבול. אז ישאלו האנשים זה את זה: 'האם אינכם רואים היכן אתם נמצאים עכשיו ולאן הגעתם? האם לא תחפשו מי שיתערב עבורכם אצל ריבונכם?' חלק מהאנשים יאמרו זה לזה: 'לכו אל אביכם, אדם (אדם), עָלְיוּ הַשְּׁלוֹם.' הם יבואו אליו ויאמרו: 'הוי, אדם (אדם), אתה אבי האנושות, אלוהים ברא אותך במו ידיו, הוא הפיח בך את נשמתו וציווה על המלאכים שישתחוו אליך ושיכן אותך בגן העדן. הלא תתערב עבורנו אצל ריבונך? האם אינך רואה את המצב שלנו ולאן הגענו?' ויאמר להם אדם (אדם) הראשון: 'ריבוני כעס כעס נורא שלא היה כמוהו בעבר ולא יהיה כמוהו בעתיד. הוא אסר עליי לאכול מפרי העץ, אבל אני לא צייתי לו. אני אדאג לבקש ישועה לנפשי, לנפשי, לנפשי, לכו למישהו אחר. לכו אל נוח (נוח). הם יבואו אל נוח (נוח) ויאמרו לו: 'הוי, נוח (נוח), אתה ראשון השליחים אל אנשי הארץ, ואלוהים קרא לך 'עבד אסיר תודה.' האם אינך רואה את המצב שלנו ולאן הגענו? הלא תתערב עבורנו אצל

ריבונך? ויאמר: 'ריבוני כעס כעס נורא שלא היה כמוהו בעבר ולא יהיה כמוהו בעתיד. כי הייתה לי קריאה וקללתי בה האנשים שלי. עכשיו אני אדאג לבקש ישועה לנפשי, לנפשי, לנפשי. לכו למישהו אחר, לכו אל אבראהים (אברהם).'

ויבואו אל אבראהים (אברהם), ויגידו לו: 'הוי, אבראהים (אברהם)! אתה הנביא של אלוהים וחברו מאנשי הארץ. הלא תתערב עבורנו אצל ריבונך? האם אינך רואה את המצב שלנו ולאן הגענו?' ויאמר: 'ריבוני כעס כעס נורא, שלא היה כמוהו בעבר ולא יהיה כמוהו בעתיד, ואני שיקרתי שלוש פעמים. והיום אני אדאג לנפשי, לנפשי, לנפשי, לכו למישהו אחר, לכו אל מוסא (משה).'

ויבואו אל מוסא (משה) ויגידו: 'הוי, מוסא (משה), אתה שליח אלוהים, אלוהים העדיף אותך כשליח וכמדבר עם האנשים. הלא תתערב עבורנו אצל ריבונך? האם אינך רואה את המצב שלנו?' ויאמר: 'ריבוני כעס כעס נורא שלא היה כמוהו בעבר ולא יהיה כמוהו בעתיד, ואני הרגתי אדם שלא הצטוויתי להרוג אותו. והיום אני אדאג לנפשי, לנפשי, לנפשי, לכו למישהו אחר, לכו אל עיסא (ישוע).'

ויבואו אל עיסא (ישוע) ויגידו: 'הוי, עיסא (ישוע), אתה שליח אלוהים, ואתה המילה ששלח אלוהים ל"מרים בת עמראן" ואתה נשמה ממנו, ואתה דיברת אל האנשים עוד בהיותך בעריסה, הלא תתערב עבורנו אצל ריבונך? האם אינך רואה את המצב שלנו?' ועיסא (ישוע) יאמר: 'אכן, ריבוני כעס כעס נורא, שלא היה כמוהו בעבר ולא יהיה כמוהו בעתיד, ולא הזכיר חטא, אבל היום אדאג לנפשי, לנפשי, לנפשי, לכו למישהו אחר. לכו אל מִחְמַד, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם.'

ולפי גירסה: "הם יבואו אליו ויאמרו: 'הוי, מִחְמַד, אתה שליח אלוהים וחותרם הנביאים, ונסלח לך על חטאיך בעבר ועל חטאיך בעתיד, התערב

עבורנו אצל ריבונך, האם אינך רואה את מצבנו? אלך ואבוא מתחת לכס הכבוד, ואשתחוה לריבוני, אלוהים יפתח עלי מטוב דבריו ומיפי שבחו דבר שלא נפתח למישהו לפניי - ויאמר: 'הוי, מְחַמֵּד! הרם את ראשך, אם תבקש - תקבל, ואם תמליץ - תתקבל המלצתך.' ארים את ראשי ואומר: 'הוי, ריבוני, אומתי, הוי, ריבוני, אומתי, ויאמר: 'הוי, מְחַמֵּד! הכנס מאומתך מי שנגזר שהם יעברו בלי חשבון דרך השער הימיני של שערי גן העדן, והם יהיו שותפים לאנשים שיעברו בשאר השערים.' ואחר כך אמר: 'אני נשבע במי שנפשי בידו, שהמרחק שבין שתי צלעות דלת השער הוא כמו המרחק שבין מִכָּה ל"הג'ר" או כמו המרחק שבין מִכָּה ל"בוצרא."

1867. אבן עבאס, שְׁאֵלָהִים יִתְרָצָה מִמֶּנּוּ, אמר: "אבראהים (אברהם), עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, הביא את אסמאעיל (ישמעאל) ואת בנה אסמאעיל (ישמעאל), בזמן שהייתה מיניקה אותו, אל הבית (והושיב אותם) ליד עץ ענק, מעל לבאר זמזם במקום של המסגד. באותו זמן לא היה במִכָּה אף אדם ולא היו בה מים. הוא הניח שם את שניהם, ושם לידם שק עם תמרים וכד עם מים. אחר כך קם אבראהים (אברהם) ויצא לדרכו במהירות. אם אסמאעיל (ישמעאל) הלכה אחריו ואמרה: 'הוי, אבראהים (אברהם), לאן אתה הולך, ולמה אתה משאיר אותנו בעמק הזה שאין בו אדם ואין בו כלום?' היא שאלה זאת שוב ושוב, אך הוא לא ענה לה. לבסוף היא שאלה אותו: 'האם אלוהים ציווה עליך לעשות זאת?' אמר לה: 'כן'. אמרה: 'אם כן, אלוהים לא יזניח אותנו', וחזרה. אבראהים (אברהם), עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, יצא לדרך עד שהגיע לשביל הררי נסתר מן העין. שם פנה לעבר הבית (הכעבה) הרים את ידיו (לשמייים) ואמר (פסוק מהקוראן): "ריבוננו, אני שכנתי את צאצאיי בוואדי ללא מזרע, עד שהגיע

לצירוף 'בתקווה שיוודו'."

אם אסאמעיל (ישמעאל) התחילה להיניק את אסמאעיל (ישמעאל) ולשתות מהמים שלידה עד שאזלו, והיא ובנה נהיו צמאים. היא הביטה בבנה כשהוא מתפתל, לבסוף יצאה משם כדי שלא להביט בו. היא מצאה את "אס-ספא", ההר הקרוב ביותר למקום הימצאה, עמדה עליו פנתה לעבר הוואדי והסתכלה. האם תראה מישהו? ולא ראתה אף אחד. ירדה מ"אס-ספא" עד שהגיעה לוואדי, הרימה את קצה כתונתה ורצה ריצה של אדם עייף עד שחצתה את הוואדי ובאה ל"אל-מרוה". עמדה מעליו והסתכלה - האם תראה מישהו? ולא ראתה אף אחד. עשתה זאת שבע פעמים.

אבן עבאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "הנביא, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן זוהי הריצה (אחד מטקסי העלייה לרגל). כשהשקיפה על "אל-מרוה", היא (אם אסאמעיל) שמעה קול, ואמרה: 'שתוק' - כשהיא מתכוונת לעצמה. האזינה ושוב שמעה (את הקול) ואמרה: 'כבר השמעת את קולך, האם יש לך מה שיצייל אותי?' פתאום ראתה את המלאך ליד המקום של זמזם, הוא חיפש בעקבו או שאמר בכנפו עד שהופיעו המים. התחילה לעשות בידיה (כאילו שהיא בונה גדרות קטנים של אגן) ולשאוב מים בכד שלה, שהיו תוססים לאחר שאיבתם.

לפי גירסה אחרת: "המים באגן חזרו כמו שהיו לפי השאיבה. אבן עבאס, שאלהים יתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: 'הנביא, עָלֶיךָ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים ירחם על אם אסאמעיל (ישמעאל), לו עזבה את זמזם - או שאמר: אם לא שאבה מהמים, זמזם היה מעין גלוי וזורם'.

הוא אמר: 'היא שתתה והיניקה את ילדה'. המלאך אמר לה: 'אל תחששו מאובדן, הנה בית לאלוהים שיבנו אותו הילד הזה ואביו, כי אלוהים לא

1. הקוראן, 14: 37.

יאבד את הקרובים אליו. הבית היה גבוה מהקרקע כמו גבעה, שיגיעו אליה השטפונות מימין ומשמאל, עד שעברה חבורה משבט "ג'רהם" או משפחה מ"ג'רהם" שבאו מדרך "כדאא", וחנו בתחתית מִקָּה. הם ראו עוף מרחף ואמרו: 'העוף הזה מחפש מים בוואדי הזה ואין בו מים.' הם שלחו שליח או שני שליחים ופתאום מצאו את המים. חזרו והודיעו להם, וכשבאו לשם, אם אסמעיל (ישמעאל) הייתה ליד המים. אמרו: 'האם את מרשה לנו לחנות אצלך?' אמרה: 'כן, אבל אין לכם זכות על המים,' אמרו: 'כן.'

אבן עבאס אמר: 'הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הדבר שימח את אם אסמעיל (ישמעאל) כי היא אוהבת חברה, והם חנו (לידה) ושלחו למשפחותיהם הודעה שיבואו לחנות יחד אתם. עד שהפכו לבני בית. הילד גדל ולמד מהם את השפה הערבית, וגבר רצונם להתקרב אליו. הוא מצא חן בעיניהם, וכשהתבגר השיאו לו אישה מהם. אם אסמעיל (ישמעאל) נפטרה, ואבראהים (אברהם) בא אחרי שאסמעיל (ישמעאל) התחתן, כדי לבדוק את הירושה שעזב, אך לא מצא את אסמעיל (ישמעאל). שאל את אישתו של אסמעיל (ישמעאל) עליו והיא אמרה: 'הוא יצא להביא לנו.'

ולפי גירסה אחרת: 'לצוד לנו.' הוא גם שאל אותה על מחייתם ועל מצבם והיא התלוננה בפניו ואמרה: 'אנחנו בני אדם, אנו נמצאים במצוקה ובצרות.' אמר: 'כשבעלך יבוא, תברכי אותו לשלום ותגידי: 'שנה את מפתן דלת ביתך!'

כשבא אסמעיל (ישמעאל) הוא הרגיש במשהו ואמר: 'האם בא אליכם מישהו?' אמרה: 'כן, בא אלינו זקן, ותיארה אותו. 'הוא שאל אותנו עליך, וביקש לדעת איך אנחנו חיים? ענית לך שאנחנו במצוקה ובקשיים.' שאל אסמעיל (ישמעאל): 'האם ייעץ לך במשהו?' אמרה: 'כן, אמר לי לברך

אותך לשלום ולומר לך: שנה את מפתן דלת ביתך!

אמר אסמאעיל (ישמעאל): 'זה אבא שלי. הוא הורה לי להיפרד ממך, חזרי למשפחה שלך.' הוא התגרש ממנה והתחתן עם אחרת. אברהים (אברהם) נעדר מהם הרבה זמן ובא אליהם אחר כך, אבל הוא לא מצא אותנו. נכנס לאישתו ושאל אותה עליו, אמרה: 'הוא יצא להביא לנו.' אמר: 'מה שלומכם?' ושאל אותה על מחייתם ועל מצבם. ענתה לו: 'אנחנו בסדר וחיים בעושר' ושיבחה את אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלָּה. אמר: 'מה האוכל שלכם?' אמרה: 'בשר.' אמר: 'מה המשקה שלכם?' אמרה: 'מים.' אמר: 'הוי, אלוהים, ברך להם את הבשר והמים.' הנביא, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'לא היו להם דגנים, ואם היה להם, הוא היה מברך אותם. אמר: 'שניהם (הבשר והמים) - אם ישתמש בהם מישהו מחוץ לְמִקְדָּה - לא יתאימו לו.' ולפי גירסה אחרת: בא ואמר: 'איפה אסאמעיל (ישמעאל)?' ואישתו אמרה: 'הוא הלך לצוד, הלא תרד ותאכל ותשתה?' אמר: 'מהו האוכל שלכם ומהו המשקה שלכם?' אמרה: 'האוכל שלנו הוא בשר והמשקה שלנו הוא מים.' אמר: 'הוי, אלוהים, ברך את האוכל ואת המשקה שלהם!' אמר אבו אל-קאסם, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: זוהי הברכה של תפילת אברהים (אברהם), עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. אברהים (אברהם) אמר: 'כשבעלך יבוא, ברכי אותו לשלום וצווי עליו שיקבע את מפתן דלת ביתו.' כשבא אסאמעיל (ישמעאל), אמר: 'האם מישהו בא אליכם?' אמרה: 'כן, זקן יפה תואר, ושיבחה אותו, והוא שאל אותי עליך, ואמרתי לו, ושאל אותי: 'איך אתם חיים?' ואמרתי לו: 'אנחנו במצב טוב,' אמר: 'האם ייעץ לך משהו? אמרה: 'כן, הוא ברך אותך לשלום וציווה עליך שתקבע את מפתן דלת ביתך!'

הוא אמר: 'זה אבי! הוא ציווה עליי להחזיק אותך ולקבע את מפתן הבית.'

אבראהים (אברהם) נעדר זמן רב, ואחר כך בא כשאסמאעיל (ישמעאל) חידד חץ שלו מתחת לעץ הענק קרוב לבאר זמזם. כשראה אותו אבראהים (אברהם) בא אליו ועשה כמו שאבא עושה לבנו, וכמו שהילד עושה לאביו. אמר: 'הוי, אסמאעיל (ישמעאל) אלוהים ציווה עליי בעניין מסוים.' אמר: 'עשה מה שאלוהיך ציווה עליך?' אמר: 'תעזור לי?' אמר: 'אני אעזור לך!' אמר: 'אלוהים ציווה עליי לבנות כאן בית, והצביע על גבעה גבוהה יחסית לסביבתה. הוא הרים את היסודות של הבית, ואסמאעיל (ישמעאל) התחיל להגיש לו את האבנים עד שהתרומם הבניין. הביא (אסאמעיל) (ישמעאל) אבן, ושם אותה ואבראהים (אברהם) עמד עליו כשהו בונה ואסאמעיל (ישמעאל) הגיש לו אבנים. שניהם אמרו: 'ריבוננו! קבל מאיתנו, אתה שומע את תחנונינו ויודע כל.'"

ולפי גירסה אחרת: "אבראהים (אברהם) יצא ואיתו אסמאעיל (ישמעאל) ואם אסמאעיל (ישמעאל) שנשאה חמת עשויה עור ובתוכה מים. אם אסמאעיל (ישמעאל) התחילה לשתות מהחמת, החלב שלה התרבה והיא נתנה ממנו לבן שלה עד שהגיעה לְמֶכָּה. אבראהים (אברהם) שם אותה מתחת לעץ ענק. הוא חזר למשפחתו, ואם אסמאעיל (ישמעאל) הלכה אחריו עד שהגיעו ל"כדא", "שם קראה לו (כשהיא) מאחוריו: 'הוי, אבראהים (אברהם)! למי אתה עוזב אותנו?' אמר: 'לאלוהים!' אמרה: 'אז אני שבעת רצון מאלוהים.' חזרה והתחילה לשתות מהחמת, וישפע החלב שלה עבור בנה עד שהמים אזלו.

אמרה: 'אולי אלך ואסתכל, אולי אמצא מישהו?' היא עלתה אל "אס-ספא" והסתכלה והסתכלה: האם תמצא מישהו? ולא מצאה מישהו וכשהגיעה לוואדי, רצה ובאה אל "אל-מרוה." היא עשתה זאת כמה פעמים, ואחר כך אמרה: 'עליי ללכת ולראות מה הילד עושה.' הלכה והסתכלה ומצאה שהוא כמו שהיה, מחרחר חרחורי גסיסה. היא לא נרגעה

כשראתה אותו ושוב אמרה: 'אולי אלך ואמצא מישהו!' היא הלכה ועלתה ל"אס-ספא" והסתכלה והסתכלה ולא מצאה אף אחד עד שסיימה שבע הקפות. אמרה: אלך לראות מה עושה הילד. ופתאום שמעה קול ואמרה: 'אם יש אצלך דבר טוב, אנא הצל אותנו,' וזה היה ג'בריל (גבריאל), עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם. הוא היכה על האדמה בעקבו ופרצו מים. אם אסמאעיל (ישמעאל) התפלאה והתחילה לאגור אותם ולשים בכד שלה. המוסר הזכיר את כל החדית' לאורכו."

1868. סעיד בן זייד, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצָּה מִמְּנֹו, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אומר: 'הכמהין הוא מחסדי אלוהים, והנוזל שבהם הוא תרופה לעין.'"

פרק 371

בקשת המחילה

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, אמר: "ובקש מחילה על חטאיך גם למאמינים ולמאמינות.¹" והוא גם אמר: "ובקש מחילה מאלוהים, כי אלוהים הוא סלחן ורחום.²" והוא גם אמר: "שבח את ריבונך בהודיה לו, ובקש את מחילתו אכן הוא סלחן.³"

והוא גם אמר: "לאלה אשר יראו אצל ריבונם גנים אשר נהרות זורמים מתחתיהם", עד לאמירתו של אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וַיִּתְעַלֶּה, "והמבקשים מחילה בשחרים.⁴" והוא גם אמר: "ומי שיעשה רע (לאחרים) או יקפח את עצמו (יעשה רע לעצמו) ואחר כך יבקש מחילה מאלוהים, ימצא את אלוהים מוחל ורחום.⁵" והוא גם אמר: "ואלוהים לא ייסר אותם כשאתה ביניהם, ולא ייסר אותם כל עוד הם יבקשו מחילה."⁶ והוא גם אמר: "אלה, שאם עשו מעשה תועבה (חטאים גדולים) או קיפחו את נפשותיהם (עבירות קטנות) - וזכרו את אלוהים, וביקשו מחילה על חטאיהם, ומי ימחל על חטאים מלבד אלוהים? והם לא יתמידו במעשיהם והם יודעים (רחמי אלוהים)."⁷ והפסוקים בפרק הזה רבים וידועים.

1. הקוראן, 47: 19.

2. הקוראן, 4: 106.

3. הקוראן, 119: 3.

4. הקוראן, 3: 15-17.

5. הקוראן, 4: 110.

6. הקוראן, 8: 33.

7. הקוראן, 3: 135.

1869. אל-אע'ר אל-מוזני, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵנוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אכן משהו יכסה את לבי (כאשר אשכח להזכיר את אלוהים, לכן אני חושב שזה חטא) על כן אני אבקש מחילה מאלוהים מאה פעמים ביום."

1870. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵנוּ, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיוֹ הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אומר: 'בחי אלוהים, אני אבקש מחילה מאלוהים ואחזור בתשובה אליו יותר משבעים פעמים ביום."

1871. והוא (אבו הורירה), שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵנוּ, גם מסר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אני נשבע במי שנפשי בידו, שאם לא תעשו חטאים, אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, יקח אותכם ויביא (במקומכם) אנשים אחרים שכן יעשו חטאים ויבקשו מחילה מאלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, ימחל להם."

1872. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵנוּ, אמר: "נהגנו לספור לשליח אלוהים, עָלְיוֹ הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, באסיפה האחת מאה פעמים, אמירת: 'ריבוני, מחל לי, וסלח לי אכן אתה אל-ע'פור (הסלחן) ואר-רחים (הרחום)."

1873. אבן עבאס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'מי שיתמיד בבקשת מחילה, אלוהים יקבע לו מוצא מכל צרה, ישועה מכל טרדה ויפרנס אותו ממקום לא צפוי."

1874. אבן מסעוד, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מְמוֹנֵנוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיוֹ הִתְפַּלֶּה

וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'מִי שֶׁאָמַר: 'אֲנִי מִבְּקֵשׁ מַחִילָה מֵאֱלוֹהִים, שֶׁאֵין אֱלוֹהַּ זֹלָתוֹ, הַחַי וְהַקַּיִים, וְאֶחָזֹר בְּתִשׁוּבָה אֵלָיו.' יִמְחַל לּוֹ חַטָּאֵי אֲפִילוֹ בְּרַח מְזִירַת הַקֶּרֶב." (הַבְּרִיחָה מְזִירַת הַקֶּרֶב הִיא חַטָּא גָדוֹל שֶׁמוֹבִיל לְגִיּהֵינוּם)

1875. שְׂדָד בֶּן אוֹס, שֶׁאֱלֹהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, מֵסַר: "הִנְבִּיא, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אָמַר: 'הַמַּחִילָה הַחֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר (שֶׁנִּקְרָאת בַּהֲשָׂאלָה רִיבוּנִית הַמַּחִילוֹת' הִיא שֶׁהַעֲבָד יִגִּיד: 'אֱלוֹהִים, אַתָּה רִיבוּנִי, אֵין אֱלוֹהַּ זֹלָתְךָ, אַתָּה בְּרַאת אוֹתִי וְאֲנִי עַבְדְּךָ וְאֲנִי נִמְצָא בְּבְרִיתְךָ וְבַהֲבַטְחַתְךָ כִּכֵּל שֶׁאֲנִי יָכוֹל, אַחֲסָה בְּךָ מֵרֹעַ מָה שֶׁעֲשִׂיתִי, אֹדֶה לְךָ בְּחֶסֶדְךָ וְאוֹדֶה בְּחַטָּאֵי וְתִמְחַל לִי, כִּי אֵין מִי שֶׁיִּמְחַל עַל חַטָּאִים זֹלָתְךָ.' מִי שֶׁאָמַר זֹאת בְּמִשְׁךְ הַיּוֹם, וְלֹא הִטִּיל בְּדַבְּרֵיו שׁוּם סִפְק וּמַת בְּאוֹתוֹ יוֹם לִפְנֵי הָעֶרֶב - הוּא מֵאֲנָשֵׁי גֵן הָעֵדֶן, וְמִי שֶׁאָמַר זֹאת בְּלֵילָה, וְלֹא הִטִּיל בְּדַבְּרֵיו סִפְק וּמַת לִפְנוֹת בּוֹקֵר - הוּא מֵאֲנָשֵׁי גֵן הָעֵדֶן."

1876. ת'וֹבָאן, שֶׁאֱלֹהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אָמַר: "כֹּאשֶׁר שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, הִיָּה מְסִיִּים אֶת תְּפִילָּתוֹ הִיָּה מִבְּקֵשׁ מַחִילָה מֵאֱלוֹהִים שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים וְאוֹמַר: 'הוּי, אֱלוֹהִים, אַתָּה הַשְּׁלוֹם וּמִמְךָ הַשְּׁלוֹם. תְּבוֹרֵךְ, הוּי, בְּעַל הַהוֹקֵרָה וְהַנְּשִׁגְבוֹת!" נֹאמַר ל"אֵל-אוֹזָאעִי" (הוּא אֶחָד מִמוֹסְרֵי הַחֲדִית'): 'אֵיךְ לִבְקֵשׁ מַחִילָה?' אָמַר: 'לֹמַר: 'אֲנִי מִבְּקֵשׁ מַחִילָה מֵאֱלוֹהִים, אֲנִי מִבְּקֵשׁ מַחִילָה מֵאֱלוֹהִים."

1877. עֵאִישָׁה, שֶׁאֱלֹהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנָּה, אָמְרָה: "שְׁלִיחַ אֱלוֹהִים, עָלְיוֹ הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, נִהְגַּ לֹמַר הִרְבָּה לִפְנֵי מוֹתוֹ: 'יִשְׁתַּבַּח שְׁמוֹ שֶׁל אֱלוֹהִים וְלוֹ הַהוֹדִיָּה, אֲנִי אֲבַקֵּשׁ מַחִילָה מֵאֱלוֹהִים וְאֶחָזֹר אֵלָיו בְּתִשׁוּבָה."

1878. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, אמר: "שמעתי את שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, אומר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: הוי, בן אדם! כל עוד אתה קורא לי ומתחנן בפניי, אמחל לך על כל מה שהיה ולא אכפת לי. הוי, בן אדם, אפילו אם יגיעו חטאיך אל לב השמיים ואז תבקש ממני מחילה, אמחל לך, ולא אדאג. הוי, בן אדם! אכן, אפילו אם הבאת לי חטאים (רבים) כשווי האדמה (שעליה אתה יושב) ואחר כך פגשת אותי כשאתה לא משתף איתי (אלוה) אחר, אביא לך מחילה."

1879. אבן עומר, שְׁאַלְהֵיִם יִתְרַצֶּה מִמְּנֹו, מסר: "הנביא, עָלְיו הִתְפַּלֶּה וְהִשְׁלֹוֹם, אמר: 'הוי, קהל הנשים, הוצאנה צדקה, והרבינה לבקש מחילה, כי אני ראיתי שאתן רוב שוכני האש (גיהינום) (הנביא מספר שבמסע הלילה הוא ראה את גן העדן ואת הגיהינום. בגיהינום ראה רוב שוכניו מהנשים). אישה אחת מהן אמרה: 'למה אנחנו רוב שוכני האש?' אמר: 'כי אתן מקללות הרבה ומכחישות את טובות הבעל. נכון אתן חסרות תבונה ודת אבל במהירות יכולות להכניע אדם שפוי.' אמרה: 'ומהו חוסר התבונה והדת?' אמר: 'נקבע לפי ההלכה כי העדות של שתי נשים שווה לעדות של איש אחד (לנשים יש הרבה עיסוקים לכן עלולות לשכוח, כך, במידה ועדה מסוימת תשכח חלק מהעדות תזכיר לה חברתה - העדה השניה). והיא שווה כמה ימים ללא תפילה (בתקופת המחזור החודשי הנשים פטורות מהתפילה לכן בכלל הן מתפללות פחות מהגברים).'"

פרק 372

מה שאלוהים הכין למאמינים בגן עדן

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אמר: "יראי אלוהים בגינות ובמעיינות,* היכנסו

אליהן בשלום ובבטחה, * והסרנו את הטינה שבחזותיכם, והיו אחים היושבים במקביל על כסאות מלכות. * לא תיגע בכם עייפות, ולא תוצאו מהן.¹ והוא גם אמר: "הוי, עבדיי, היום אין לכם חשש מהעתיד ולא תתעצבו על העבר. * אלה אשר האמינו באותותינו ונהיו מוסלמים, * היכנסו לגן העדן - אתם ובנות זוגכם, התענגו ושמחו. * יוגש לכם אוכל בקערות עשויות זהב ומשקה בכוסות, ובו כל מה שנפשותיכם תחשקנה ושינעם לעיניכם ואתם תחיו בו לנצח. * זהו הגן אשר יינתן לכם כגמול על מעשיכם, * ובו יהיו פירות רבים שמהם תאכלו."²

והוא גם אמר: "היראים יהיו במקום בטוח, * בגינות ובמעיינות, * ילבשו אריג משי דק וברוקד עבה ויישבו פנים אל פנים. * נשיא להם יפהפיות בעלות עיניים יפות * והם יבקשו בגן העדן את כל סוגי הפירות שירצו, ויישבו לבטח * בגן העדן, ולא יטעמו את המוות חוץ מהמוות הראשון, והם יהיו מוגנים מייסורי הגיהנום. * זהו החסד שיינתן מריבונם וזוהי הזכייה העצומה.³ והוא גם אמר: "ברי לבב (חיים חיי נועם) בגן העדן * יושבים על הכורסות ומביטים (בחסדי גן העדן). * תוכל להבחין בפניהם בזוהר וברעננות של גן העדן. * ישקו אותם ביין משובח וחתום * החותם שלו מושק ובוזה שיתחרו המתחרים * וימהל במים מ"תסנים" * מעיין שממנו ישתו המקורבים."⁴ והפסוקים בפרק הזה רבים וידועים.

1880. ג'אבר, שאלהים יתרצה ממנו, אמר: "שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, אמר: 'אנשי גן העדן אוכלים ושותים, לא עושים את צרכיהם, לא מוחטים את אפיהם, לא משתינים, אבל האוכל שלהם יוצא על ידי גיהוק שריחו

1. הקוראן, 15: 45-48.

2. הקוראן, 43: 73-68.

3. הקוראן, 44: 56.

4. הקוראן, 83: 28-22.

כריח המושק. יושרה עליהם השבח לאלוהים ואמירת "אלוהים גדול",
כמו שאיפת אוויר."

1881. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנֹ, אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אמר: הכנתי עבור עבדיי הצדיקים את אשר שום עין לא ראתה, שום אוזן לא שמעה, ולא הרהר בו לב אנוש.' וקראו אם תרצו: "אף אחד אינו יודע מה הסתיר להם אלוהים מטוב הדברים המביאים נחת כגמול על מה שהם עושים."

1882. והוא (אבו הורירה) גם אמר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'הקבוצה הראשונה שנכנסת לגן העדן היא בצלם הירח בליל הלבנה במלואה, ואלה שאחריהם - בצלם הכוכב הנוצץ המאיר ביותר. הם לא משתיינים, לא עושים צרכים, לא יורקים, לא מוחטים את אפיהם. המסרקים שלהם עשויים מזהב, והזיעה שלהם היא כריח המושק, והמחתה (כלי קיבול לקטורת) שלהם היא הקיטורת, בנות זוגם יפהפיות ובעלות עיניים יפות, כולם עשויים בצלם אביהם אדם (שגובהו) ששים זרועות בשמים.'" ולפי גירסת אל-בוכארי ומוסלם: "כלי הבית שלהם מכילים זהב, זיעתם כריח המושק, ולכל אחד מהם שתי נשים שעצמות שוקיהן ייראו מאחורי הבשר הטוב, אין מחלוקות ביניהם ואין שנאה לזולת, לבבותיהם כמו לב אחד, והם משבחים את אלוהים מבוקר ועד ערב."

1883. אל-מוע'ירה בן שעבה, שְׁאַלְהֵימ יְתִרְצָה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'מוסא (משה), עָלִיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, שאל

1. הקוראן, 32: 17.

את ריבונו: מי במעמד הכי נמוך בין אנשי גן העדן? אמר: 'הוא איש שבא אחרי שאנשי גן העדן הוכנסו לגן העדן, ונאמר לו: 'היכנס לגן העדן, והוא אומר: 'הוי, ריבוני! איך וכבר כל האנשים נכנסו למגוריהם וקבלו מענקיהם?' ויאמר לו: 'האם תהיה מרוצה שתקבל כמו הונות של מלך ממלכי העולם הזה?' ויאמר: 'אני מרוצה ריבוני!' ויאמר: 'תקבל את זה וכמוהו וכמוהו וכמוהו ויאמר בפעם החמישית: אני מרוצה ריבוני!' ויאמר: 'זה בשבילך וגם פי עשרה, ולך מה שתאוה נפשך והתענגה ראייתך.' ויאמר: 'אני מרוצה ריבוני.' אמר מוסא (משה), עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם: 'ריבוני מי בעל המעמד הגבוה ביותר?' אמר: 'אלה אשר רציתי; שמתי הכבוד שלהם בידי ואטמתי אותו, כך שאף עין לא תראה, ואף אוזן לא תשמע, ולא יעבור ללב אנוש.'"

1884. אבן מסעוד, שְׁאֵלָהִים יִתְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, אמר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אני מכיר את האחרון מאנשי גיהנום שיצא ממנה, ואת האחרון מאנשי גן העדן שיכנס לגן העדן, אדם יוצא מגיהנום בזחילה, אז אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, אומר לו: 'לך והיכנס לגן העדן, ויבוא אליו. וידמה לו שהוא (גן העדן) מלא ויחזור ויגיד: 'הוי, אלוהים! מצאתי אותו מלא!' אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, אומר לו: 'לך והיכנס לגן העדן, ויבוא אליו. וידמה לו שהוא (גן העדן) מלא ויחזור ויגיד: 'הוי, אלוהים! מצאתי אותו מלא!' אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, אומר לו: 'לך והיכנס לגן העדן. אכן מגיע לך כמו העולם הזה ועוד עשר פעמים כמוהו.' או שאמר מגיע לך כעשר פעמים כמו העולם הזה. אומר: 'האם אתה לועג לי, או צוחק ממני ואתה המלך?' אמר: 'ראיתי את שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, צחק עד ששני בינה שלו הופיעו, והיה אומר: 'זה בעל המעמד הכי נמוך בין אנשי גן העדן.'"

1885. אבו מוסא, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'יש למאמין בגן העדן אוהל עשוי מפנינה אחת חלולה, אורכו בשמים ששים מיל. למאמין בו בנות זוג והוא יסתובב ביניהן והן לא רואות זו את זו.'"

1886. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "הנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בגן העדן יש עץ, שרוכב הסוס הרזה והמהיר ביותר יסע מאה שנים ולא יעבור אותו.'"
לפי גירסה בשני אוספי החדית' וגם המוסר אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, אמר: "ייסע הרוכב בצל שלו מאה שנים ולא יעבור אותו."

1887. והוא (אבו סעיד אל-ח'דרי) גם מסר: "שהנביא, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'אכן אנשי גן העדן יראו את אנשי החדרים מעליהם כפי שאתם רואים את הכוכב הנוצץ החולף באופק ממזרח או מערב בגלל הבדל כלשהוא ביניהם.' אמרו: 'הוי, שליח אלוהים! אלה מעמדות הנביאים הלא יגיע אליה חוץ מהם?' אמר: 'כן, אני נשבע במי שנפשי בידו שיגיעו אנשים שהאמינו באלוהים והאמינו לשליחים.'"

1888. אבו הורירה, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'כל שטח בגן עדן שאורכו כמרחק בין אמצע הקשת לבין הקצה שלה - טוב יותר מזה שהשמש זורחת עליו או שוקעת בו.'"

1889. אנס, שְׁאַלְהֵיִם יְתַרְצֶה מִמְּנֹ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: 'בגן העדן יש שוק שבאים אליו בכל יום שישי. ואז תשוב רוח

הצפון ותזרה בפניהם ובבגדיהם ויתרבה טובם ויופים, ויחזרו לנשותיהם וכבר התרבה טובן ויופין. נשותיהם יגידו: 'בחי אלוהים! התרבה טובכם ויופיכם.' ויגידו: 'וגם אתן התרבה טובכן ויופיכן.'"

1890. סהל בן סעד, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, אמר: 'אנשי גן העדן יראו את החדרים בגן העדן, כפי שאתם רואים את הכוכב בשמיים.'"

1891. והוא (סהל בן סעד), שאלהים יתרצה ממנו, גם אמר: 'נוכחתי באסיפה עם הנביא, עליו התפלה והשלום, תיאר את גן העדן עד שסיימם, ואז אמר בסוף דבריו: 'יש בו מה שעין לא ראתה, ואוזן לא שמעה, ולא עבר על לב אנוש.' ואחר כך קרא: "יתרחקו צדדי גופיהם מעל המשכבים, עד לאמירתו, ישתבחו ויתעלה, "אף אחד לא יודע מה הוסתר להם מקורת רוח.""

1892. אבו סעיד ואבו הורירה, שאלהים יתרצה משניהם, מסרו: "שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, אמר: 'כאשר אנשי גן העדן ייכנסו לגן העדן יקרא הקורא: 'אתם תחיו ולא תמותו כלל, ואתם תהיו בריאים ולא תחלו כלל, ואתם תהיו צעירים ולא תזדקנו כלל, ואתם תתענגו (על החיים) ולא תהיו אומללים כלל.'"

1893. אבו הורירה, שאלהים יתרצה ממנו, מסר: "שליח אלוהים, עליו התפלה והשלום, אמר: 'המושב הכי נמוך של אחד מכם הוא שיאמר לו: 'תאחל! יאחל ויאחל, ויאמר לו: 'האם אחלת?' יגיד: 'כן.' יאמר לו: 'אתה תקבל מה שאחלת וכמוהו איתו.'"

1894. אבו סעיד אל-ח'דרי, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'אכן אלוהים, הָאֲדִיר וְהַנְּשָׁב, אומר לאנשי גן העדן: 'הוי, אנשי גן העדן!' והם אומרים: 'הוי, ריבוננו! נענה לך ונהיה מאושרים כך, והטוב בידך.' והוא אומר: 'האם אתם מרוצים?' והם אומרים: 'הוי, ריבוננו! ולמה לא נהיה מרוצים ואתה נתת לנו מה שלא נתת לאף אחד מהבריות שלך!' הוא אומר: 'האם אתן לכם יותר טוב מזה.' והם אומרים: 'ומה יותר טוב מזה?' הוא אומר: 'אהיה מרוצה מכם ולא אכעס עליכם אחרי זה בכלל.'"

1895. ג'ריר בן עבד אללה, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנּוּ, אמר: "היינו אצל שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, והוא הביט בירח בליל הלבנה במלואה, ואמר: 'אתם תראו את ריבונכם בעיניי כמו שאתם רואים את הירח הזה. לא יקפח מי מכם את רעהו בראייתו.'"

1896. סוהייב, שְׁאַלְהֵיִם יְתְרָצָה מְמֹנּוּ, מסר: "שליח אלוהים, עָלְיו הִתְפַּלָּה וְהִשְׁלֹם, אמר: 'כאשר אנשי גן העדן יכנסו לגן העדן - אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלָּה, אומר: 'האם אתה רוצים משהו שאוסיף לכם?' והם אומרים: 'הלא אתה שהארת את פנינו? הלא אתה שהכנסת אותנו לגן העדן והצלת אותנו מהאש?' ואז יסיר את המחיצה, ואז יגלו שלא ניתן להם דבר יותר אהוב עליהם מלהסתכל אל ריבונם.'"

אלוהים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אומר: "אכן אלה אשר האמינו ועשו מעשים טובים, ריבונם ינחה אותם באמונתם, נהרות זורמים מתחתם בגני העדן * קריאתם בגן העדן: הוי, אלוהים! השבח לך! וברכתם שם: שלום! וקריאתם האחרונה היא: ההודיה לאלוהים ריבון העולמים".¹

השבח לאלוהים אשר הנחה אותנו על כך ולא היינו מונחים אלמלא אלוהים הנחה אותנו.

אלוהים, ברך את מַחְמַד ומשפחת מַחְמַד, כפי שברכת את איברהים (אברהם) ומשפחת איברהים (אברהם), אתה ראוי לשבח ולתהילה. המחבר שלו אמר: סיימתי כתיבתו ביום שני, 4 חודש רמדאן 670 להג'רה הנבואית.

"הוי אַנְשֵׁי, אִינְנִי מִבְּקֵשׁ מִכֶּם שְׂכָר עַל זֶה (קְרִיאָתִי לְכֶם לְאֱלֹהִים), אֵין שְׂכָרִי אֶלָּא מֵאֲשֶׁר בְּרָא אוֹתִי."

אֱלֹהִים, יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה, אומר: "רְבוּנֵנוּ, אֵל תַּעֲנֵנִשׁ אוֹתָנוּ אִם שָׁכַחְנוּ אוֹ טָעִינוּ!" הנביא מַחְמַד, עָלָיו הַתְּפִלָּה וְהַשְּׁלוֹם, אמר: "הַמַּעֲשִׂים נִשְׁפָּטִים לְפִי כְּוֹנוֹת."

1. הקוראן, 10: 9-10.

